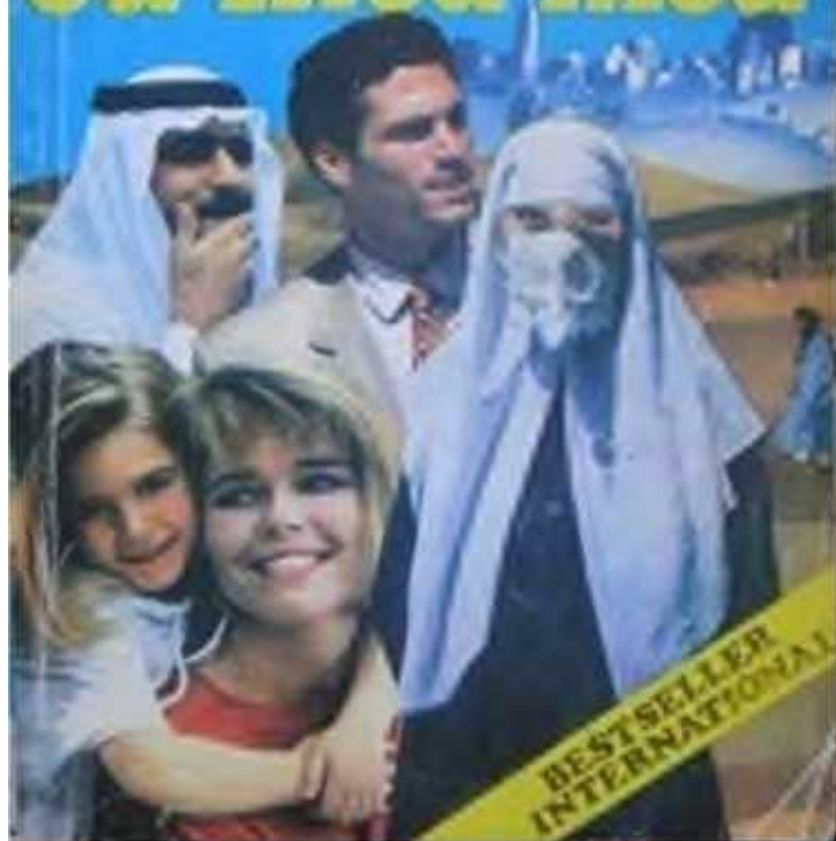

BETTY
MAHMOODY

WILLIAM
HOFFER

numai cu fiica mea

**BETTY MAHMOODY
WILLIAM HOFFER**

NUMAI CU FIICA MEA

Traducere de Emanuela Stifter Buza

**Editura CAPITOLIU
București, 1993**

St. Martin s Paperbacks edition / august 1988
Editura Criss Cezar București, 1994

Această carte este dedicată amintirii tatălui meu, Harold Lover.

ÎN SEMN DE RECUNOȘTIȚĂ

O contribuție deosebită la elaborarea acestei cărți a avut-o Marilyn Hoffer, care a îmbinat talentul ei de scriitoare cu înțelegerea pentru femeie ca soție, mamă și prietenă. Apariția acestei lucrări ar fi fost deosebit de dificilă – poate chiar imposibilă – fără perspicacitatea de care ea a dat dovadă. A fost coechipiera de bază de la început până la sfârșit. O admir și-i sunt profund recunoscătoare.

Fiica mea stătea în genunchi pe locul ei de la fereastra avionului Liniilor Aeriene Britanice. Buclele arămii îi cădeau libere până la umeri, încadrându-i obrazul. Nu i le tunsesem încă niciodată.

Ne aflam în 3 august 1984...

Copilul meu drag era obosit de această lungă călătorie. Părăsisem Detroit-ul de miercuri dimineața, iar acum, când ne apropiam de sfârșitul ultimei etape a călătoriei noastre, răsăritul soarelui marca deja ziua de vineri.

Desprinzându-și privirea de pe paginile cărții pe care o avea în brațe, Moody, soțul meu, își ridică ochelarii pe fruntea-i ce devenea tot mai înaltă, și-mi spuse:

— Mai bine te-ai pregăti de aterizare.

Mi-am desfăcut centura de siguranță, mi-am luat poșeta și, croindu-mi drum pe culoarul îngust, m-am îndreptat spre toaleta din spatele avionului. Personalul începuse deja să facă ordine și să se pregătească de aterizare.

— Am făcut o greșeală, îmi spuneam singură. Dacă aș putea coborî chiar acum din avionul ăsta! M-am încuiat în toaletă și, privindu-mă în oglindă, am văzut o femeie cuprinsă de panică. Împlinisem de curând treizeci și nouă de ani, ori la această vârstă o femeie trebuie să fie stăpână pe propria-i viață. Oare de ce, mă întrebam, mi-am pierdut cumpătul?

Mi-am refăcut machiajul încercând să arăt cât mai bine și să mă gândesc la altceva. Deși împotriva voinței mele, mă aflam totuși aici, așa că trebuia să mă comport cât mai bine. Încercam să mă liniștesc spunându-mi că, poate, cele două săptămâni se vor scurge repede. Când ne vom întoarce acasă, la Detroit, Mahtob va frecventa grădinița unei școli din Montessori, o suburbie a orașului, Har. Moody se va adânci din nou în munca lui. Vom începe să lucrăm din nou la casa pe care visasem s-o avem.

Mi-am spus: nu e nevoie decât să suport aceste două săptămâni.

Am căutat în poșetă o pereche de ciorapi groși, negri, pe care mi-i cumpărasem după cum îmi ceruse Moody. Mi i-am pus; apoi mi-am netezit fusta costumului verde-închis, de o croială clasică, pe care îl purtam.

Aruncându-mi încă o dată privirea în oglindă, am renunțat să-

mi mai periez părul castaniu. La ce bun? Mi-am legat baticul gros, verde, pe care, după cum spunea Moody, trebuia să-l port mereu, ori de câte ori ieșeam din casă. Cu baticul înnodat sub bărbie, păream o țărăncă bătrână.

Mi-am privit cu un ochi critic ochelarii. Fără ei mă consideram mai atrăgătoare. M-am întrebat însă dacă voiam să impresionez familia lui Moody sau să văd cât mai mult din această țară copleșită de probleme. Mi-am lăsat ochelarii pe nas, realizând că, și așa, baticul provocase pierderi ireparabile.

În cele din urmă m-am întors la locul meu.

— M-am gândit că ar fi mai bine să ne ascundem pașapoartele americane, mi-a spus Moody. Ni le vor confisca dacă le vor găsi.

— Și ce trebuie să facem? l-am întrebat eu.

Moody întârzia cu răspunsul.

— Ție îți vor percheziționa poșeta fiindcă ești americană, mi-a spus el. Așa că dă-mi mie pașapoartele. Pe mine abia dacă mă vor băga în seamă!

Raționamentul lui era probabil corect, căci soțul meu aparținea, în patria lui, unei familii renumite, potrivit chiar semnificației numelui său. Fiecare nume persan are un anume înțeles și pentru orice iranian numele în treg al lui Moody – Sayyed Bozorg Mahmoody – reprezenta o sursă bogată de informații.

„Sayyed” reprezintă un titlu religios care indică un descendent direct al profetului Mohamed din partea ambelor ramuri ale familiei, iar Moody, scris în farsi, un complicat arbore genealogic, întărind informația anterioară.

Părinții lui îi dăduseră numele de Bozorg, „venerabil” în speranța că, l într-o zi, va ajunge tot atât de celebru, demn și onorat, pe cât promitea numele său de familie propriu-zis, care era Hakim. Deoarece Moody se născuse într-o perioadă în care șahul emisese un Edict prin care erau interzise nu mele islamice de acest gen, tatăl lui a schimbat numele de familie în Mahmoody, care e mai curând un nume persan decât islamic, fiind derivat de la Mahmud, care înseamnă ceva de genul „glorificatul, slăvitul”.

La măreția numelui s-a adăugat și prestigiul învățaturii. Deși oficial compatrioții lui Moody urau tot ceea ce era american, sistemul de educație american se bucura la ei de o mare apreciere. Ca medic format în America, Moody se putea considera în mod sigur ca aparținând unei elite privilegiate.

Am cotrobăit în poșetă, am găsit pașapoartele și i le-am dat lui Moody, care le-a strecurat în buzunarul interior al hainei.

Curând după aceea avionul survolă spațiul aerian de deasupra

Teheranului. Zgomotul motoarelor s-a micșorat simțitor și botul avionului s-a aplecat neobișnuit de mult, în așa fel încât coborârea a fost rapidă și abruptă.

— Trebuie să coborâm atât de repede din cauza munților care inconjoară orașul, mi-a spus Moody.

Întregul avion vibra sub greutate. Mahtob s-a trezit brusc și, speriată, m-a strâns de mână privindu-mă neliniștită.

— Totu-i în ordine, am lămurit-o. Aterizăm imediat.

Cum ajunsesem oare, eu, o americană, să zbor într-o țară care, dintre toate țările lumii, Se comporta atât de fățiș și dușmănos față de americani? De ce-mi adusesem fica într-o țară care era implicată într-un teribil război cu Irakul?

Oricât m-aș fi străduit, nu reușeam să-mi risipesc teama inexplicabilă care mă urmărea de când nepotul lui Moody, Mammal Ghedsi, ne propusese această călătorie. Un concediu de două săptămâni putea fi suportat oriunde dacă te puteai bucura la gândul că după aceea vei reveni la viața obișnuită.

Eu însă eram obsedată de o presimțire care, după părerea tuturor prietenilor mei, era neîntemeiată: și anume aceea că Moody, de îndată ce ne-ar fi dus pe Mahtob și pe mine în Iran, va încerca să ne oprească acolo pentru totdeauna.

— Moody e cu totul americanizat, n-ar face niciodată așa ceva, mă asigurau prietenii. A trăit douăzeci de ani în Statele Unite. Întreaga lui avere, cabinetul său medical – sumumul prezentului și viitorului său – se află în America. Ce l-ar putea determina să-și reia viața din trecut?

Din punct de vedere logic, argumentele lor erau convingătoare, dar nimeni nu cunoștea atât de bine ca mine personalitatea contradictorie a lui Moody. Deși era un tată și un soț iubitor, înclina totuși să facă abstracție – cu totală indiferență de nevoile și dorințele propriei sale familii. Inteligența lui sclipitoare conviețuia alături de cea mai adâncă confuzie.

Ca formație culturală, Moody reprezenta un amestec între Est și Vest, fără ca măcar el însuși să-și dea seama exact ce influențe predominau în viața lui.

Moody avea, deci, toate motivele ca, după cele două săptămâni de concediu, să ne ducă înapoi în America, dar avea și dreptul de a ne convinge să rămânem în Iran.

De ce oare, cu toată această înspăimântătoare perspectivă a realității, am încuviințat totuși să fac o asemenea călătorie?

Mahtob a fost în primii ani de viață un copil fericit, vesel, plin de vitalitate și legată sufletește de mine, de tatăl ei și de un

iepuraș, un animal de pluș, ieftin și turtit, înalt de 1,20 m, cu pete albe pe un fond verde. Pe labe, iepurașul avea un soi de cauciuc, așa încât ea și-l putea lipi de picioare și dansa cu el.

În farsi, limba oficială a Republicii Islamice Iran, cuvântul *Mahtob* înseamnă „rază de lună”.

Pentru mine însă, *Mahtob* însemna „rază de soare”.

Când roțile avionului au rulat pe pista de aterizare, m-am uitat mai întâi la *Mahtob* și apoi la *Moody* și mi-am dat limpede seama de ce am venit în Iran.

* * *

Am ieșit din avion în căldura de vară, sufocantă, a Teheranului, o căldură care părea că ne va distruge fizic în timp ce înaintam pe fâșia de asfalt dintre avion și autobuzul care aștepta să ne ducă la ieșire. Și era de abia ora șapte dimineața.

Mahtob se agățase strâns de mâna mea și privea cu ochi mari această lume străină.

— Mamă, șopti ea, vreau la toaletă!

— Bine, o să căutăm toaleta.

Când am ajuns la intrare și am pătruns într-o sală mare de primire, toate simțurile noastre au fost năpădite de o duhoare neplăcută și pătrunzătoare de transpirație care, din cauza căldurii, era și mai puternică.

Speram că vom putea ieși cât mai repede afară, dar în sală se îngrămădeau pasagerii mai multor avioane și toți se grăbeau și se înghesuiau la singurul ghișeu de control al pașapoartelor, care reprezenta și unica ieșire din această sală.

Știam deja că în Iran femeile erau obligate să-și acopere brațele, picioarele și fruntea, dar am fost surprinsă să văd că toate salariatele aeroportului, ca și cele mai multe dintre călătore, erau înfășurate aproape complet în ceva pe care *Moody* îl numea *chador*. Un *chador* este o bucată mare de pânză, în formă de semilună, care se înfășoară în jurul umerilor, frunții și bărbiei, lăsând liberi numai ochii, nasul și gura.

Rezultatul amintește de costumul călugărițelor din vremuri trecute. Iraniencele foarte credincioase lasă să se întrevadă doar un singur ochi. Femei purtând mai multe bagaje grele într-o mână, întrucât cu cealaltă își țineau *chador*-ul strâns sub bărbie, se strecurau repede și tăcut prin aeroport; pânza lungă și neagră a *chador*-urilor era umflată de vânt. Cel mai mult mă fascina faptul că purtau *chador*-ul de bunăvoie. Existau și alte veșminte care satisfăceau severele regulamente vestimentare, dar aceste

femei musulmane purtau cu hotărâre *chador-ul* peste toate celelalte haine, în ciuda căldurii înăbușitoare. Mă uimea puterea pe care o aveau asupra lor atât societatea cât și religia.

Am avut nevoie de o jumătate de oră ca să ne croim drum prin mulțime până la punctul de control, unde un funcționar cu o privire întunecată și pătrunzătoare ne-a cercetat pașaportul iranian care ne legitima pe toți trei, ni l-a ștampilat și ne-a făcut semn că putem trece. Apoi, dând colțul, o treaptă mai sus, eu și Mahtob l-am urmat pe Moody spre vasta încăpere unde se eliberau bagajele, plină până la refuz cu pasageri.

— Mamă, trebuie să merg la toaletă, îmi spuse Mahtob din nou și se mută neliniștită de pe un picior pe altul.

Moody a întrebat în farsi o femeie, învăluită în *chador*, unde se afla toaleta. Aceasta i-a indicat un loc aflat la capătul opus al încăperii și și-a văzut, grăbită, de treburile ei.

Mahtob și cu mine l-am lăsat pe Moody pe loc ca să aștepte bagajele și ne-am îndreptat spre toaletă. Când ne-am apropiat de intrare, am ezitat, speriate de duhoare.

Am intrat în silă. Am căutat cu privirea, în încăperea întunecoasă, ceva care să aducă cu un W.C., dar n-am văzut decât o gaură în podeaua de beton, în mijlocul unui vas de porțelan oval și nu prea adânc. Podeaua era toată acoperită cu grămăjoare de excremente, deasupra cărora zburau roiuri de muște, căci oamenii sau nu nimeriseră gaura, sau, pur și simplu, nu-i dăduseră atenție.

— Pute îngrozitor! a țipat Mahtob și m-a tras afară.

Am fugit repede înapoi la Moody.

Deși în mod evident avea mare nevoie să meargă la toaletă, Mahtob n-a mai avut niciun chef să căutăm alta. Era dispusă să aștepte până vom ajunge acasă la mătușa ei, sora lui Moody, o femeie despre care acesta ne vorbise întotdeauna pe un ton plin de venerație. Sara Mahmoody Ghodsi era femeia cea mai în vârstă din familie, căreia toți i se adresau cu mult respect, numind-o Ameh Bozorg, adică „mătușa venerabilă”. Totul se va rezolva când vom ajunge la Ameh Bozorg acasă, mă gândeam eu.

Mahtob era epuizată, dar nu avea nicăieri unde să se așeze, așa încât, în cele din urmă am fost nevoiți să desfacem căruciorul pliant pe care îl aduseserăm cadou pentru una din rudele lui Moody care născuse de curând. Mahtob s-a așezat, ușurată, în el. În timp ce ne așteptam bagajele, în privința cărora nu aveam niciun indiciu când vor fi aduse, am auzit un țipăt ascuțit care se apropia de noi.

— *Da-hi-jon!* țipa strident vocea. *Da-hi-jon!*

Auzind în farsi cuvintele „dragă unchiule”, Moody s-a întors ca să salute un bărbat ce se îndrepta grăbit în direcția noastră. Bărbații s-au îmbrățișat de mai multe ori și, văzând lacrimi alunecând pe obrazul lui Moody, am avut dintr-odată muștrări de conștiință fiindcă abia după multe ezitări aprobasem această călătorie. Aici se afla familia lui. Aici îi erau rădăcinile. Trebuia, desigur, să-și vadă rudele. O să se bucure de ei două săptămâni, apoi vom pleca din nou acasă.

— Asta-i Zia, mi-a spus Moody.

Zia Hakirn mi-a strâns prietenos mâna.

Era unul dintre nenumăratele rude tinere pe care Moody le cuprindea sub denumirea practică de „nepot”. Sora lui Zia, Malouk, era căsătorită cu Mostafa, al treilea fiu al venerabilei surori mai mari a lui Moody. Mama lui Zia fusese sora mamei lui Moody, iar tatăl său fusese fratele tatălui lui Moody, sau invers; relațiile lor de rudenie nu mi-au fost clare niciodată. Așa că „nepot” era cea mai simplă denumire.

Zia era foarte tulburat de prima întâlnire cu soția americană a lui Moody. Într-o engleză aleasă, mi-a urat bun-venit în Iran.

— Sunt atât de bucuros că ați venit! spuse el. Cât, de mult am așteptat acest lucru! apoi a tras-o pe Mahtob la el și a copleșit-o cu sărutări și îmbrățișări.

Era un bărbat bine, ale cărui nobile trăsături arabe erau luminate de un zâmbet cuceritor. Era mai înalt decât iranienii, destul de scunzi, din jurul nostru, iar farmecul și educația lui aleasă erau evidente. Așa sperasem eu să fie familia lui Moody. Părul castaniu al lui Zia era tuns model. Purta un costum de comandă, o cămașă proaspăt călcată, cu gulerul deschis. Și, cel mai important dintre toate, era curat.

— Afară așteaptă multă lume să vă vadă, spuse el radiind de fericire. Vă așteptăm de multe ore.

— Cum ai trecut prin vamă? l-a întrebat Moody.

— Am un prieten care lucrează aici.

Figura lui Moody s-a luminat. A scos pe furiș pașapoartele noastre americane din buzunarul hainei.

— Ce trebuie să facem cu ele? l-a întrebat. Nu vrem să ni le confiște.

— O să vi le păstrez eu, a spus Zia. Ai bani?

— Da.

Și Moody a numărat mai multe bancnote pe care i le-a dat lui Zia împreună cu pașapoartele noastre americane.

Eram emoționată. Apariția lui Zia și impresia de putere pe care o emana, confirma ceea ce **Moody** îmi povestise despre familia lui. Cei mai mulți erau cultivați, absolviseră Universitatea. Erau medici, ca Moody, sau oameni de afaceri. Cunoscusem mai mulți dintre „nepoții” săi care ne vizitaseră în Statele Unite și toți păreau să se bucure de un anumit prestigiu social în fața compatrioților lor.

Se vede însă că nici Zia nu putea accelera ritmul lucrătorilor de la bagaje. Toți se agitau, vorbeau continuu, dar fără niciun rezultat. În concluzie, am stat trei ore întregi în arșiță, mai întâi așteptându-ne bagajele, apoi la coada nesfârșită de la vamă.

Mahtob a stat liniștită și răbdătoare, deși știam că trece prin chinuri groaznice. În fine, împingându-ne și îmbulzindu-ne, cu Moody înainte, urmat de mine și de Mahtob în cărucior, am ajuns în față.

Vameșul ne-a controlat cu atenție fiecare bagaj și, descoperind un geamantan întreg cu medicamente ce nu puteau fi eliberate decât pe bază de rețetă, i s-a tăiat parcă respirația. El și Moody au avut o discuție aprinsă în farsi. Moody mi-a spus în engleză că i-a explicat vameșului că e medic și a adus medicamentele ca să le pună la dispoziția centrului local de aprovizionare medicală.

Devenind neîncredător, vameșul a început să pună întrebări. Moody adusese nenumărate cadouri pentru neamurile sale. A trebuit să le despachetăm pe toate pentru a fi controlate. Vameșul a deschis geamantanele noastre cu haine și a găsit iepurașul lui Mahtob, luat în ultima secundă, drept completare a bagajului nostru. Era un iepure ce călătorise mult, căci ne însoțise deja în Texas, Mexic și Canada. Chiar în momentul în care ieșeam din casa noastră din Detroit, Mahtob a hotărât că nu poate să călătorească în Iran fără cel mai bun prieten al ei.

Vameșul ne-a permis să ne păstrăm geamantanul cu haine și – spre ușurarea lui Mahtob – iepurașul. Restul bagajului, ne-a spus el, ne va fi trimis mai târziu, după ce va fi controlat amănunțit.

Ușurați, am părăsit clădirea aeroportului după abia patru ore de la aterizarea avionului.

Într-o secundă, Moody a fost înconjurat de o mulțime de oameni îmbrăcați festiv, care îl trăgeau de haine și urlau de entuziasm. Mai mult de o sută de rude se îmbulzeau în jurul nostru și scoteau strigăte stridente, îi scuturau mâna, îl îmbrățișau, îl sărutau, mă sărutau și pe mine, o sărutau pe Mahtob. Toți aveau flori în mână pe care mi le dădeau mie și lui

Mahtob, așa încât, curând, aveam brațele pline.

— De ce port baticul ăsta tâmpit? mă întrebam eu. Părul mi se lipise de cap. Mă gândeam că între timp, scăldată în sudoare, miroseam și eu la fel ca și ceilalți.

Moody avea în ochi lacrimi de bucurie când Ameh Bozorg i-a sărit de gât. Era înfășurată în chador-ul gros și negru, prezent pretutindeni, dar am recunoscut-o, totuși, din fotografii. Nasul ei coroiat ieșea în evidență. Era o femeie osoasă, cu umeri lați și, la cei 47 de ani ai săi, ceva mai bătrână decât Moody. Își aruncase brațele de gâtul fratelui, ținându-l strâns. Ridicându-și picioarele de pe podea, îl înconjurase strâns cu ele, ca și cum nu i-ar mai fi dat drumul niciodată.

În America, Moody era medic osteopat, anestezist „un medic de prestigiu, cu un venit anual de 100.000 \$. Aici el devenise din nou, ca altă dată, băiatul cel mic al lui Ameh Bozorg. Părinții lui Moody, medici amândoi, muriseră când Moody avea numai șase ani și sora lui îl crescuse ca pe propriul ei fiu. Întoarcerea lui, după o absență de zece ani, o tulburase într-atât încât celelalte rude au fost nevoite, în cele din urmă, s-o smulgă de lângă el.

Moody ne-a prezentat și ea ne-a copleșit și pe noi cu afecțiunea ei; m-a îmbrățișat furtunos, m-a sărutat și a flecărit tot timpul în farsi. Nasul ei, atât de uriaș încât de-abia îmi venea să cred că era adevărat, țâșnea de sub doi ochi căprui, acum sticloși din cauza lacrimilor, iar gura-i era plină cu dinți strâmbi și pătați.

Moody ni l-a prezentat apoi și pe soțul ei, Baba Hajji. Ne-a explicat că numele lui înseamnă „tată care a fost la Meca”. Acesta era un om mic de statură, îmbrăcat într-un costum cenușiu, mototolit, ai cărui pantaloni cădeau prea mult peste pantofii cu fețe din pânză de in. El n-a rostit niciun cuvânt, și se uita la un punct fix, aflat în fața mea, pe podea, astfel încât ochii lui, adânciți într-un obraz brun, zbârcit, să nu-mi întâlnească privirea. Barba-i albă și ascuțită era copia fidelă a aceleia ce-l împodobește pe Ayatollahul Khomeini.

Brusc, am simțit cum o coroană de flori, mai mare decât mine, mi-a fost. Trecută peste cap, așa încât se odihnea acum pe umerii mei. A fost, mi s-a părut, un fel de semnal, căci, pe dată, puhoiul rudelor a luat-o către locul de Parcare. Cu toții se îndreptau în goană spre un grup de mașini, întru totul asemănătoare una cu alta, – mici, albe, ca o cutie – și câte șase, opt, chiar și doisprezece, din cei prezenți se înghesuiau strivindu-se în fiecare din ele. Nu se mai puteau vedea decât brațe și picioare care se agitau.

Moody, Mahtob și cu mine am fost conduși, în mod ceremonios, la o mașină deosebit de mare, spațioasă, de culoare turcoaz, un Chevy, construit la începutul anilor '70. Ne-am așezat pe bancheta din spate. Ameh Bozorg stătea în față, lângă fiul ei, căruia, fiind cel mai mare fiu al ei, îi revenise onoarea să ne conducă. Zoreh, cea mai mare fiică, necăsătorită, stătea lângă mamă și frate.

Am părăsit zgomotoasa adunare de la aeroport în mașina împodobită cu ghirlande. Am trecut chiar pe lângă giganticul turn Sayad ce se sprijinea elegant pe patru picioare zvelte. De un cenușiu-deschis, încrustat cu mozaicuri de culoare bleu-turcoaz, strălucea în soarele amiezii. Fusese construit de șah ca un splendid exemplu al arhitecturii persane.

Moody îmi povestise că Teheranul era renumit pentru acest turn impresionant care stătea de strajă la marginea orașului.

Depășind turnul, am cotit pe autostradă. Hosein a apăsat pe accelerație și bătrânul Chevy a atins viteza maximă de 130 km/h.

Pe când goneam așa, Ameh Bozorg s-a întors deodată spre mine și mi-a aruncat un pachet frumos înfășurat în hârtie de cadouri.

Era greu.

L-am deschis și am găsit în el un fel de pardesiu lung, larg, care mi-ar fi ajuns până la glezne. Nu avea o croială modernă, nu exista nici cea mai vagă idee de talie. Țesătura – care după cum mi-a explicat Moody – era dintr-un amestec scump de lână, părea însă la pipăit, un fel de nailon sau alt material sintetic. Destul de subțire, dar deosebit de deasă, mi se părea că ar fi făcut, cu siguranță, zăpușeala de afară și mai puternică. Culoarea mi s-a părut groaznică: un măsliniu-cenușiu deschis. Alături, am descoperit un batic mare, verde, mult mai gros decât cel pe care îl purtam eu.

Admirându-și generozitatea, Ameh Bozorg zâmbi, apoi îi spuse lui Moody ceva ce el îmi traduse astfel:

— Pardesiul se numește *manto*. Asta e ceea ce purtăm noi aici. Baticul se cheamă *rusari*. În Iran trebuie să porți astea ori de câteori ieși pe stradă.

Nu-mi spusese nimeni dinainte acest lucru. Când Mammal, al patrului fiu al lui Baba Hajji și Ameh Bozorg ne-a propus această călătorie, cu ocazia unei vizite, în Michigan, îmi spusese numai că pe stradă trebuie să porți mâneci lungi, un batic și ciorapi de culoare închisă.

Dar despre un pardesiu lung, mult prea călduros pentru această zăpușeală insuportabilă, nu amintise nimic.

— Nu-ți face gânduri din cauza asta, mi-a spus Moody. Ea ți l-a dăruit. Trebuie să-l porți numai când ieși afară din casă.

Eu eram însă foarte îngrijorată. Când Hosein a ieșit cu mașina de pe autostradă, am privit cu atenție femeile care se strecurau tăcute prin mulțimea ce mișuna pe trotuarele Teheranului. Erau acoperite complet, din cap până-n picioare, cele mai multe purtând peste pardesie și baticuri asemănătoare manto-ului și rusari-ului care tocmai îmi fuseseră dăruite, câte un *chador* negru. Toate erau niște umbre de un cenușiu-întumecat.

— Ce-mi vor face dacă nu voi îmbrăca hainele astea? mă întrebam, o să mă închidă?

I-am pus această întrebare lui Moody, iar el mi-a răspuns simplu: „Da”.

Când Hosein a intrat în aglomerația circulației urbane, am uitat repede de îngrijorarea mea provocată de regulamentul vestimentar local.

Străzile mai strâmte erau blocate, iar mașinile se înghesuiau una în alta. Fiecare șofer căuta un spațiu liber și când îl găsea apăsa simultan pe accelerație și pe claxon. Pe o stradă cu sens unic, enervat din cauza unui blocaj, Hosein a dat brutal mașina înapoi. Am văzut atunci urmarea mai multor caramboluri: șoferii și pasagerii, care coborâseră din mașini, țipau unii la alții, ba câțiva s-au și pălmuit reciproc.

Cu ajutorul lui Moody, Ameh Bozorg mi-a explicat că vinerea, de obicei, era mai puțină circulație, aceasta fiind, la musulmani, ziua lor liberă, în care familiile se adună în casa celei mai bătrâne rulse pentru a-și petrece timpul în rugăciuni. Acum însă era tocmai ora rugăciunii care urma să fie rostită în centrul orașului de unul dintre cei mai sfinți bărbați ai Islamului. De cele mai multe ori această sfântă obligație o îndeplinea președintele, Hojatoleslamul Sayed Ali Khamenei (a nu fi confundat cu Ayatollahul Ruhollah Khomeini care, ca șef religios, avea un rang mai înalt decât președintele). El era ajutat de Hogeatolesiarnul Ali Akbar Hașemi Rafsandjani, purtătorul de cuvânt al Camerei. Milioane de oameni – nu doar mii, după cum subliniasse Ameh Bozorg – luau parte la rugăciunea de vineri.

Mahtob privea plictisită această scenă. Își îmbrățișa iepurașul ei, cu ochii măriți de uimire văzând această lume străină și nouă plină de imagini, zgomote și mirosuri. Știam însă cât de urgent avea nevoie să se ducă la W.C.

După o oră, în care viața noastră s-a aflat în mâinile lui Hoseim, am ajuns, în fine, în fața casei lui Baba Hajji și Ameh

Bozorg, gazdele noastre.

Moody se mândrea cu poziția distinsă în care se afla casa surorii sale, în partea de nord a Teheranului, la numai două case depărtare de Ambasada Chinei. Era despărțită de stradă printr-un gard înalt, verde, din zăbrele de fier foarte dese. Am intrat în curtea cimentată printr-o poartă metalică dublă.

Mahtob și cu mine știam deja că în casă nu aveai voie să intri încălțat, așa că, urmând exemplul lui Moody, ne-am scos pantofii, lăsându-i în curte. Numeroși oaspeți sosiseră înaintea noastră, așa încât o mare parte a curții era plină de un număr considerabil de perechi de pantofi. În curte se mai aflau și trei grătare de care se ocupau chelneri special angajați pentru această ocazie.

Am intrat în ciorapi în casa uriașă de beton, cu acoperișul plan. Încăperea în care pătrunsesem era cel puțin de două ori mai mare decât o sufragerie americană. Pereții și ușile din lemn masiv de nuc erau îmbrăcați cu aceleași lambriuri viu colorate. Trei-patru covoare persane foarte scumpe, puse unul peste altul, acopereau cea mai mare parte a podelei. Deasupra lor erau întinse niște mușamale decorative, *sofrays*, imprimate cu modele și flori viu colorate. În afara unui mic televizor într-un colț, în încăpere nu mai exista altă mobilă.

Prin fereastra din partea cealaltă a camerei, am putut să zăresc în fugă un bazin de înot, aflat în spatele casei, în care apa sclipea albăstriu. Deși nu-mi plăcea să înot, astăzi apa rece mă ademenea totuși.

Mai multe grupuri de rude, flecărind fericite, coborau din mașini și intrau în urma noastră în încăpere. Moody se mândrea cu soția lui americană. Radia când rudele lui o dădăceau pe Mahtob.

Ameh Bozorg ne-a arătat camera noastră, aflată într-o aripă laterală a casei, în stânga sălii de primire. Era o încăpere mică, pătrată, cu două paturi apropiate, ale căror saltele erau uzate la mijloc. Un dulap mare și gol constituia singura mobilă din încăpere.

Am găsit repede o toaletă pentru Mahtob. Se afla la capătul coridorului pe care era situată camera noastră. Când am deschis ușa, Mahtob și cu mine ne-am speriat zărind cel mai mare gândac pe care îl văzusem vreodată și care a fugit înapoi pe podeaua umedă de marmoră. Mahtob nu mai voia să intre, dar lucrurile nu mai puteau fi amânate. M-a tras și pe mi ne înăuntru. Aici se afla cel puțin un W.C. de tip american și chiar un bideu. În locul hârtiei igienice, în perete atârna un furtun de apă.

Încăperea mirosea a mucegai și o duhoare scârboasă, înțepătoare, venea prin fereastra deschisă dinspre un W.C. persan, aflat alături; era totuși o îmbunătățire față de grupul sanitar al aeroportului. În fine, avându-mă alături de ea, Mahtob și-a găsit ușurarea.

Întorcându-ne în încăperea cea mare, l-am găsit pe Moody așteptându-ne.

— Veniți cu mine, ne-a spus el, vreau să vă arăt ceva.

Mahtob și cu mine l-am unmat afară în curte.

Deodată Mahtob a scos un strigăt. O baltă roșie de sânge proaspăt se lățea între noi, pe stradă. Mahtob și-a întors fața ca să n-o mai vadă.

Moody ne-a explicat calm că familia lui a cumpărat de la un negustor o oaie, care fusese tăiată în cinstea noastră. Acest lucru ar fi trebuit, de fapt, să se petreacă înainte de sosirea noastră, astfel încât am fost obligați să intrăm în casă pășind prin balta de sânge. Așa că, ne-a anunțat el, va trebui să intrăm din nou, călcând de data asta prin sânge.

— Ascultă, i-am spus eu, poți s-o faci singur! Eu nu voi face niciodată ceva atât de stupid...

Moody mi-a replicat calm, dar răspicat:

— Trebuie să faci acest lucru. Trebuie să le arăți respect. Carnea va fi dată apoi oamenilor săraci.

Am considerat că era un obicei trăsnet, dar cum niu voiam să jignesc pe nimeni, am încuviințat șovăind. Când am luat-o pe Mahtob în brațe, aceasta și-a îngropat fața la pieptul meu. L-am urmat pe Moody pe lângă balta de sânge, afară în stradă, pășind apoi spre casă prin ea, în timp ce rudele sale intonau o rugăciune. În fine, eram în mod oficial bine-veniți.

Au fost împărțite daruri. Obiceiul pretinde ca mireasa iraniană să primească bijuterii de aur de la familia mirelui. Eu nu mai eram mireasă, dar știam suficient despre practicile sociale ale acestor oameni, ca să mă pot aștepta la așa ceva din partea lor cu ocazia primei noastre întâlniri. Dar Ameh Bozorg a ignorat obiceiul. Ea i-a dăruit două brățări de aur lui Mahtob, mie, însă, nu mi-a făcut cadou nicio bijuterie. Era categoric o punere la punct; știam cât de supărată fusese aflând că Moody s-a însurat cu o americană.

Ea ne-a dăruit amându-rosa, lui Mahtob și mie, *chador-uri* decorative, pe care trebuia să le purtăm în casă. Al meu era crem, cu un model floral de culoarea piersicii; al lui Mahtob era alb, cu boboci roz de trandafir.

Am îngăimat un „mulțumesc” pentru cadouri...

Zohreh și Fereshteh, fiicele lui Ameh Bozorg, se zoreau, trebăluind, de colo până colo: turnau tuturor ceai, iar oaspeților mai importanți le ofereau țigări, pe tăvi.

Era deja după-amiază. În timp ce femeile aduceau mâncarea și o puneau pe mușamalele desfăcute pe covoare, musafirii se așezau pe jos, în sala cea mare. Nenumărate platouri cu salate, garnisite cu ridichi tăiate frumos în formă de trandafiri și morcovi așezați cu măiestrie, astfel încât arătau ca niște pini, castroane mari, pline cu iaurt, platouri cu lipii subțiri, bucăți mari de brânză iute și tăvi purtând mormane de fructe proaspete fuseseră așezate peste tot pe podea. *Sabzy*-uri (platouri cu busuioc proaspăt, mentă și frunze verzi de praz) fuseseră adăugate pentru a întregi panorama strălucitoare de culori. Chelnerii au dus apoi vesela afară în curte, ca să poată aduce înăuntru mâncarea pregătită la restaurant. Două oale uriașe cu pilaf, una cu orez alb, obișnuit, alta cu pilaf „verde”, adică fiert cu *sabzi* și cu boabe mari de fasole, fuseseră gătite după rețete iranienne, așa cum îmi arătase mie Moody cu mult timp în urmă: orezul, fiert mai întâi, se călește și se înăbușă în ulei, astfel încât să capete o culoare gălbuie. Acest element de bază al hranei iranienne este apoi completat cu nenumărate garnituri foarte diverse, numite *khoresche*, care constau din legume, condimente și adeseori din bucățele de carne.

Chelnerii au distribuit pilaful pe platouri; peste pilaful alb au presărat bobite roșii și acrișoare sau l-au garnisit cu dungi galbene de șofran lichid. Au adus platourile în sală, punându-le alături de celelalte preparate. Pentru această ocazie fuseseră pregătite două feluri de *khoresche*, dintre care unul era cel pe care îl preferam și noi acasă. Era făcut cu vinete, roșii, ceapă și câteva boabe de mazăre galbenă.

Felul principal era carnea de găină, o delicatose iraniană, fiartă mai întâi cu ceapă și apoi prăjită în ulei.

Iranienii se așezară pe jos, cu picioarele încrucișate, pe vine sau într-un genunchi, năpustindu-se asupra mâncării cu o lăcomie disperată, ca o turmă de animale sălbatice. Singurele tacâmuri, puse la dispoziția tuturor, erau niște linguri mari, asemănătoare unor căușe. Câțiva le foloseau împreună cu mâinile sau cu câte o bucată de pâine, îndoită ca o lopățică; alții nici măcar nu se mai chinuiau cu lingura. În câteva secunde peste tot era numai mâncare. Toți și-o îndesau de-a valma în gură, plescăind și flecărind, și pretutindeni, pe covoare sau în castroanele pentru

servit se aflau scuipate resturi. Scena dezgustătoare era însoțită de frânturi de farsi. Fiecare propoziție părea să se sfârșească în „*Insh Allah*”. „Cum vrea Allah”. Se părea că nu era deloc necuviincios să pomenească numele lui Allah, în același timp în care scuipau peste tot resturi de mâncare.

Nimeni nu vorbea englezește. Nimeni nu ne lua în seamă pe mine și pe Mahtob.

Încercam să mănânc dar mi-era greu să mă aplec ca să ajung la mâncare și, în același timp, să-mi păstrez echilibrul și decența. Fusta mea strâmtă nu era făcută ca să cinez pe dușumea. Cu toate acestea, am reușit totuși să-mi umplu o farfurie.

Moody mă învățase să gătesc multe dintre mâncărurile iraniene și atât eu cât și Mahtob învățasem să prețuim nu numai mâncarea din Iran, ci și pe aceea din alte țări islamice. Când am gustat însă din această mâncare festivă am găsit-o incredibil de grasă. În Iran uleiul – chiar și uleiul comestibil – e un semn de bogăție. Și pentru că era vorba de o ocazie specială, mâncărurile înotau într-o mare de ulei. Nici Mahtob, nici eu n-am putut mânca prea mult. Ciuguleam din diversele salate, întrucât ne trecuse pofta de mâncare.

Atenția întregii familii era concentrată asupra lui Moody, așa că scârba mea și a lui Mahtob pentru mâncarea servită a putut fi ușor trecută cu vederea. Înțelegeam și acceptam acest lucru, dar mă simțeam singură și izolată.

Și toate aceste ciudate întâmplări din seara asta ce nu se mai sfârșea odată nu m-au ajutat cu nimic să-mi înăbuș teama că Moody ar putea încerca să prelungească vizita noastră mai mult de cele două săptămâni, după care stabilisem să ne reîntoarcem. Era desigur fericit să-și revadă familia, deși acest mod de viață nu corespundea stilului său. El era medic. Cunoștea importanța igienei, aprecia alimentația sănătoasă. Era un om mult mai drăguț decât toți ceilalți de pe aici. În afară de asta, îi plăcea mult confortul, conversația, dar și să tragă, după-amiază, câte un pui de somn în balansoarul lui preferat. Aici, pe podea, stătea țeapăn, nefiind obișnuit să șadă cu picioarele încrucișate. Știam acum că nu putea să prefere Iranul Americii.

Mahtob și cu mine schimbam priviri pline de înțeles. Această vacanță era o scurtă întrerupere a vieții noastre, americane, de altfel foarte banale. Puteam s-o suportăm, dar nu trebuie să ne și placă. Din chiar momentul ăsta am început, să socotim zilele până când vom putea să zburăm din nou spre casă.

Masa se prelungea. În timp ce adulții continuau să se îndoape

cu mâncare, copiii deveniseră neastâmpărați. Începuseră să se certe, să arunce unii în alții cu resturi de mâncare, și, scoțând țipete ascuțite să alege în cruciș și-n curmeziș peste acele *sofray*, călcând uneori cu picioarele lor goale și murdare chiar în castroanele cu mâncare. Am băgat de seamă că unii dintre copii sufereau de malformații congenitale, sau diferite alte diformități. Alții aveau, în mod ciudat, un chip lipsit de orice expresie. M-am întrebat dacă ceea ce vedeam nu erau urmările căsătoriilor între rude. Moody încercase să-mi explice că acest lucru n-ar avea niciun fel de repercusiuni nefaste, dar eu știam că multe dintre perechile din cameră erau veri căsătoriți cu verișoare. Rezultatele negative păreau să apară uneori la copil.

După câțva timp, Reza, al cincilea fiu al lui Baba Hajji și a lui Ameh Bozorg mi-a prezentat-o pe soția lui, Essey. Îl cunoșteam bine pe Reza. Locuise un timp la noi, în Corpus Christi, în Texas. Prezența lui fusese acolo o povară pentru mine, așa încât, în cele din urmă, i-am dat un ultimatum lui Moody să-l îndepărteze din casă. M-am bucurat totuși, revăzându-l aici, în aceste împrejurări, mai ales că era unul dintre puținii care vorbeau cu mine englezește. Essey studiasse în Anglia și vorbea acceptabil englezește. Ea își legăna bebelușul în brațe.

— Reza vorbește mult despre tine și Moody, mi se adresează Essey. E foarte recunoscător pentru ceea ce ați făcut pentru el.

Am întrebat-o pe Essey despre copilaș și pe chipul ei s-a putut citi descumpănirea. Îl născuse pe Mehdi cu picioarele strâmbe, răsucite spre spate. De altfel, și capul era diform, cu o frunte prea mare în raport cu fața. Știam că Essey este atât verișoara cât și soția lui Reza. Am vorbit cu ea numai câteva minute întrucât Reza a dus-o în capătul celălalt al sălii.

Mahtob încercase în zadar să prindă un țânțar care îi lăsase o pată roșie pe frunte. Zăpușeala serii de august era copleșitoare. Așa cum sperasem, casa beneficia de o instalație de aer condiționat, aflată chiar în funcțiune, dar, nu se știe din ce motiv, Ameh Bozorg nu închisese nici ușile, nici ferestrele – care n-aveau plasă – lăsând cale liberă zădufului și țânțarilor.

Vedeam că Mahtob se simțea la fel de prost ca mine. Oricărui occidental o conversație obișnuită iraniană i se pare o discuție aprinsă, o flecăreală asurzitoare cu gesturi expansive, punctate cu „*Insh Allah*”. Zarva este uluitoare.

Începuse să mă doară capul. Mirosul greu al mâncărurilor grase și al oamenilor, vorbăria continuă a atâtor oaspeți și consecința diferenței de fus orar, își cereau tributul.

— Mahtob și cu mine vrem să mergem în pat, i-am spus soțului meu.

Era încă seara devreme; cele mai multe rude încă nu plecaseră, dar Moody știa că ele voiau să vorbească numai cu el, nu și cu mine.

— Bine, a spus el.

— Am niște dureri de cap groaznice, m-am plâns eu. Ai vreun medicament pentru asta?

Moody s-a scuzat un moment, ne-a dus în dormitor și a găsit un medicament pe care vameșii nu-l observaseră. Mi-a dat trei pastile și s-a întors la familia lui.

Mahtob și cu mine ne-am cocoțat în pat; eram atât de obosite că nici saltelele uzate, nici așternuturile jilave, nici pernele tari nu ne-au putut împiedica somnul. Știam că Mahtob spunea aceeași rugăciune pe care o repetam și eu în minte în timp ce capul îmi plesnea de durere: Te rog, Doamne, fă ca aceste două săptămâni să treacă cât mai repede.

Era aproximativ ora patru dimineața când Baba Hajji a bătut, a doua zi, la ușa dormitorului nostru. El a strigat ceva în farsi.

Afară, la un microfon, vocea unui *azan*, își chema credincioșii la obligațiile lor religioase, pe un ton trist, plângăreț și târăganat.

— E ora rugăciunii, a șoptit Moody. S-a întins căscând și s-a dus în baie pentru a-și face spălarea rituală. Și-a stropit subșorile, fruntea și nasul, precum și partea de deasupra a labelor picioarelor.

Mă durea tot corpul după noaptea petrecută pe saltelele subțiri, adâncite la mijloc și fără arcuri. Mahtob, care dormise între mine și Moody nu putuse să se odihnească deloc în spațiul dintre cele două paturi, căci ramele tari de lemn o chinuiau. Alunecase în adâncitura saltelei mele și dormea acum atât de adânc încât nici nu o puteam mișca. Cu toată zăpușeala, zăceam acolo, înghesuite una în alta, în timp ce Moody s-a îndreptat spre camera cea mare, la rugăciune.

În câteva minute vocea i s-a amestecat cu cele ale lui Baba Hajji, Ameh Bozorg, ale fiicelor ei, Zohreh și Fereshteh, și cu a lui Majid, care, la 30 de ani, este fiul lor cel mai tânăr. Ceilalți cinci fii și fiica lor Feri își aveau fiecare propria casă, nu departe de noi.

Nu știu cât a durat rugăciunea, căci am moțait în continuare și nici n-am observat când s-a întors Moody în pat. Dar cu asta înălțarea sufletească a familiei nu se sfârșise încă. Baba Hajji rămăsese treaz și citea din Coran, cântând din toate puterile. Puteam s-o aud și pe Ameh Bozorg, care în dormitorul ei, din partea cealaltă a casei, citea și ea din Coran. Au continuat așa ore în șir, până când vocile lor au căpătat un ton hipnotizator.

Baba Hajji și-a terminat totuși, înainte de a mă scula eu, rugăciunea și a plecat la muncă – avea o firmă de import-export, pe numele H.S. Salam Ghodsi și Fiii.

Primul meu gând a fost să-mi spăl sub duș urmele căldurii cotropitoare din ziua trecută. În baie nu se afla însă niciun prosop. Moody mi-a spus că probabil Ameh Bozorog nu avea niciunul, așa că am luat un cearșaf de pe pat și l-am folosit cu toții drept prosop. În fața dușului nu exista nicio perdea, iar apa se scurgea pur și simplu printr-o gaură practică în podeaua înclinată de marmură. În ciuda acestor impedimente, apa era răcoritoare.

Mahtob s-a spălat după mine, apoi Moody, în timp ce eu mă

îmbrăcam cuviincios cu o fustă simplă și cu o bluză încheiată până sus. Mi-am machiat ușor fața și mi-am pieptănat cu grijă părul. În casă, în mijlocul familiei, îmi spusese Moody, nu trebuia să stau acoperită.

Înfășurată într-un *chador* de casă cu modele, Ameh Bozorg trebăluia preocupată în bucătărie. Pentru că avea nevoie de ambele mâini ca să poată lucra, își înfășurase pânza largă încă o dată în jurul corpului și și-o ținea strânsă la subțiori, așa încât, ca să nu-i alunece, era obligată să-și țină brațele strâns lipite de corp.

Astfel încorsetată, muncea într-o încăpere care, la fel ca întreaga casă, fusese probabil frumoasă, dar acum era dărăpănată. Pereții erau căptușiți cu un strat de grăsime ce se depusese timp de zeci de ani. Rafturi mari de metal, asemănătoare marilor bucătării americane, rugineau de la sine. În chiuveta dublă, inoxidabilă, se îngământădea un morman de vase murdare. Oale și crățiți de toate felurile erau așezate unele peste altele pe masa de lucru și pe o altă masă pătrată. Pentru că nu mai avea niciun spațiu liber unde să lucreze, Ameh Bozorg folosea pur și simplu podeaua bucătăriei. Aceasta, din marmură maroniu-deschis, era acoperită în parte demn covor roșu cu negru. Podeaua era toată stropită cu picături uleioase și lipicioase de grăsime, cu resturi de mâncare și dâre ciudate de zahăr. Am fost surprinsă să văd un frigider alături de un congelator și o mașină de înghețată, marca GE. O privire în interiorul lui releva o învălmășeală de castroane fără capac, în care mai zăceau încă lingurile de servit. În afară de asta, bucătăria mai era dotată cu o mașină automată de spălat, de fabricație italienească! și cu singurul telefon din toată casa.

Cea mai mare surpriză pentru mine a fost că Moody se fălea în fața mea că Ameh Bozorg făcuse curățenie generală în cinstea sosirii noastre. Oare cum arăta casa atunci când era murdară, mă întrebam, dacă acum e curată.

O servitoare slabă, între două vârste, ai cărei dinți cariati se potriveau foarte bine cu *chador-ul* ei bleumarin ponosit, îndeplinea fără nicio tragere de inimă poruncile lui Ameh Bozorg. Pe o tavă așezată direct pe podeaua bucătăriei a pus ceaiul, brânza și pâinea, pe care ni le-a servit apoi pe podeaua încăperii celei mari.

Ceaiul ne-a fost oferit în *estacons*, niște pahare mititele – în care nu intra nici măcar un sfert din conținutul unei cești normale de ceai – și într-o foarte strictă ierarhie. Mai întâi lui

Moody, ca singurul bărbat prezent, apoi lui Ameh Bozorg, ca femeia având cel mai înalt rang, după aceea mie și, în cele din urmă, lui Mahtob. Ameh Bozorg și-a îndulcit ceaiul cu zahăr și l-a vânturat cu lingura din castron în paharul ei, lăsând astfel o dâră groasă de zahăr pe covoare, o invitație, ca să spunem așa, pentru gândacii de bucătărie.

Ceaiul tare și fierbinte, mi s-a părut surprinzător de gustos. După ce l-am gustat, Ameh Bozorg i-a spus ceva lui Moody.

— Nu ai servit niciun pic de zahăr, mi s-a adresat el.

Am remarcat noul mod ciudat de exprimare al lui Moody. Acasă ar fi spus simplu: „N-ai luat...”. Acum vorbea făcând abstracție de exprimarea familiară, folosind un stil formal, utilizat de toți cei pentru care engleza reprezenta o limbă străină, deși de multă vreme se obișnuise să vorbească ca un american. Oare de ce s-a schimbat? mă întrebam în tăcere. Începuse din nou să gândească în farsi pe care o traducea în engleză înainte de a vorbi? i-am răspuns cu voce tare la întrebare.

— Nu pun zahăr în ceai. E bun și așa.

— Ea e îngrijorată din cauza ta, m-a anunțat el. Dar eu i-am spus că tu ești destul de dulce. Nu ai nevoie de zahăr.

Ochii adânciți în orbite ai lui Ameh Bozorg spuneau foarte clar că nu prețuise gluma. Să bei ceaiul fără zahăr era evident ceva ofensator, dar nu-mi păsa. Am evitat privirea plină de fulgere a cumnatei mele, mi-am sorbit ceaiul și am izbutit să încropesc un rânjet.

Pâinea care ni se servise era nedospită, fără gust, turtită și uscată, având consistența unei scându-ri ceva mai fărâmicioase. Brânza era mai iute decât cea de oaie. Lui Mahtob și mie ne plăcea mult brânza de oaie, dar Ameh Bozorg nu știa că, pentru a-și menține gustul, brânza se păstrează acoperită de un lichid. Brânza asta puțea a picioare murdare. Mahtob și cu mine ne-am străduit să înghițim din ea cât am putut.

Mai târziu, în aceeași dimineață, Majid, cel mai tânăr fiu, s-a întreținut îndelung cu mine. Era binevoitor și prietenos și vorbea într-o engleză acceptabilă. Erau atâtea lucruri pe care voia să ni le arate. Trebuia să vedem palatul șahului, zicea el, și Parcul Melatt, unde exista gazon – o raritate pentru Teheran. În afară de asta voia să meargă cu noi la cumpărături.

Cu toate astea a fost nevoie să mai așteptăm. Primele zile trebuiau consacrate primirii musafirilor. Rudele și prietenii apropiați și chiar cei mai îndepărtați voiau să-l vadă pe Moody și familia sa.

În dimineața asta Moody a insistat să le telefonez părinților mei în Michigan, și acest lucru a ridicat o problemă. Fiii mei, Joe și John, care se aflau la fostul meu soț în Michigan, știau unde suntem, dar îi obligasem să păstreze secretul. Nu voiam ca mama și tata să afle acest lucru. Ar fi fost neliniștiți. Și, în acest moment, aveau și așa destule griji. Tatăl meu lupta cu o boală ce fusese diagnosticată drept un cancer al colonului. N-am vrut să-mi împovărez părinții și mai mult, de aceea le spuseseam că plecăm în Europa.

— Nu vreau să le spun că suntem în Iran, am spus eu.

— Au știut totuși că plecăm, mi-a răspuns el.

— Nu, n-au știut. Le-am spus că plecăm la Londra.

— Când i-am văzut ultima oară, a spus Moody, le-am spus la despărțire, că plecăm în Iran.

Le-am telefonat așadar. Și, străbătând o jumătate de lume, am auzit vocea mamei mele. După ce ne-am salutat am întrebat-o de tata.

— Îi merge bine, a spus mama. Nu se împacă însă prea bine cu tratamentul chimioterapeutic.

În cele din urmă, i-am spus că o sun din Teheran.

— O, Dumnezeuule! a exclamat ea. Tocmai de asta mi-a fost teamă.

— Nu-ți face griji. Timpul e frumos aici, am mințit eu. Totul e în ordine. Pe 17 suntem acasă.

Am lăsat-o pe Mahtob la telefon și am văzut cum îi străluceau ochii auzind vocea familiară a bunicii.

După ce-am închis telefonul, m-am întors spre Moody.

— M-ai mințit! l-am învinovățit eu. Mi-ai spus că erau la curent încotro zburăm, dar nu știau.

— Bine, dar eu le-am spus, zise el ridicând din umeri. Un val de panică m-a cuprins. Oare părinții mei nu-l înțeleseseră exact? Sau îl prinsesem pe Moddy cu o minciună?

Rudele lui Moody veneau în cărduri, înghesuindu-se în încăperea cea mare, la masa de prânz și de seară. Bărbaților li se ofereau la intrare un fel de pijamale lejere. După ce mergeau repede să se schimbe în altă cameră, veneau să ni se alăture în sala cea mare. Ameh Bozorg avea pregătită mereu o provizie de *chador-uri* înflorate pentru femeile care veneau în vizită și care știau, cu o pricepere surprinzătoare, să-și schimbe *chador-ul* negru de pe stradă cu unul viu colorat, de societate, fără să lase să se întrevadă nici cea mai mică părțică a feței, care era interzisă vederii.

Vizitele erau consacrate în întregime conversației și mâncatului.

Chiar și în timpul conversației, bărbații își spuneau nesfârșitele rugăciuni. Fiecare avea în mână un *tassbead* – mătănii de rugăciune din plastic, sticlă sau pietre prețioase – și numărau cu ele cele 33 de repetări ale formulei „*Allahu akbar*” „Dumnezeu e mare”.

Dacă musafirii veneau dimineața, către prânz începea o nesfârșită ceremonie de rămas bun. Se schimbau în hainele de stradă, se sărutau încă o dată de despărțire, făceau încet câțiva pași în direcția ușii, sporovăiau din nou, se mai sărutau o dată, mai făceau câțiva pași, flecăreau, hohoteau, țipau, se îmbrățișau încă o jumătate până la trei sferturi de oră, uneori chiar și o oră întreagă. Niciunul nu-și făcea griji să respecte vreun program.

Reușeau însă întotdeauna să plece înainte de prânz, pentru că după amiaza era rezervată siestei, necesară din cauza căldurii și a programului riguros de rugăciune.

Când vizitatorii veneau la cină, rămâneau până târziu, căci îl așteptau întotdeauna pe Baba Hajji să se întoarcă de la muncă – ceea ce nu se întâmpla niciodată înainte de ora zece seara – ca să se alăture, într-o încăpere ticsită, unor bărbați în pijamale și unor femei înfășurate în *chador-uri*, pentru masa de seară.

În mod obișnuit, când stăteam în casă nu mă sinchiseam să-mi acopăr capul, dar se pare că unii dintre vizitatorii noștri erau mai hobotnici decât alții. O dată am fost obligată să mă acopăr. Într-o seară, când au venit pe neașteptate niște oaspeți, Ameh Bozorg a năvălit ca o vijelie în dormitorul nostru, mi-a aruncat un *chador* negru și i-a strigat ceva lui Moody.

— Puneți-l repede, mi-a ordonat Moody. Avem oaspeți.

Printre ei se afla și un bărbat cu turban. Bărbatul cu turban e șeful unei *masjed* – moschei, fiind echivalentul unui preot sau pastor creștin. Îmbrăcat într-o *abbah*, un veșmânt în formă de pelerină, și cu veșnicul acoperământ pentru cap, care îi sporește renumele, omul cu turban este imediat recunoscut în mijlocul celorlalți bărbați iranieni care sunt îmbrăcați simplu, fie într-un costum, fie într-o haină sport, și fără nimic pe cap. Un bărbat cu turban se bucură de un respect deosebit.

De aceea, de data asta nu puteam să mă împotrivesc lui Moody, dar când mi-am pus *chador-ul*, această îmbrăcăminte stânjenitoare, am constatat că era tare murdar. Voalul care acoperea partea de jos a feței era năclăit de salivă uscată. Nu văzusem în toată casa un șervețel de pânză sau de hârtie și

observasem că femeile foloseau în locul lor acest vâl. Mirosul era respingător.

Imamul, *Aga Marashi*, a cărui soție era sora lui *Baba Hajji*, se înrudea pe departe și cu *Moody*. Sprijinindu-se într-un baston cioplit de mână, pășea nesigur prin încăperea cea mare; cele 150 de kilograme îl apăsau cu povara lor. Lăsându-se să alunece încet spre podea, găfâia din cauza efortului. Pentru că nu putea sta cu picioarele încrucișate, la fel ca toți ceilalți, și-a întins picioarele lui uriașe, în formă de V, și și-a gârbovit umerii. Sub haina-i neagră, burta îi atingea podeaua. *Zohreh* a adus repede o tavă cu țigarete pentru oaspetele de onoare.

— Adu-mi ceai, a poruncit el brutal și și-a aprins imediat o țigară nouă direct de la mucul celei vechi. Tușea și găfâia zgomotos, dar nicio clipă nu i-a trecut prin cap să-și ducă mâna la gură. Ceaiul i-a fost servit pe dată. *Aga Marashi* și-a pus o linguriță cu vârf de zahăr în ceai.

— Am să-ți fiu pacient, i-a spus el lui *Moody*. Trebuie să-mi tratez diabetul...

Nu reușeam să-mi dau seama ce mi se părea mai respingător, *chador*-ul năclăit pe care-l țineam lipit de față sau imamul, în onoarea căruia eram obligată să-l port.

Am suportat vizita șezând tăcută și încercând să nu vomit. Când oaspeții au plecat, mi-am aruncat *chador*-ul și i-am spus lui *Moody* cât de scârbită eram de murdăria de aici.

— Femeile astea folosesc *chador*-ul ca să-și ștergă nasul, m-am plâns eu.

— Nu-i adevărat, m-a contrazis el. Minți.

— Bine, privește!

Numai după ce a controlat el însuși vâlul, a recunoscut că spusese adevărul. Mă întrebam ce lucruri ciudate îi trec lui *Moody* prin cap. I-a fost atât de ușor să revină la mediul copilăriei sale, încât totul să i se pară firesc, până când îi atrăgeam eu atenția?

Primele câteva zile, *Mahtob* și cu mine le-am petrecut mai mult în dormitorul nostru. Nu ieșeam decât atunci când *Moody* ne anunța că au sosit noi oaspeți. În camera noastră puteam măcar să stăm în pat și nu pe podea. *Mahtob* se juca cu iepurașul ei sau cu mine. Deseori însă ne plectisem, nu era foarte cald și ne cuprindea tristețea.

Târziu, după-amiaza, la televiziunea iraniană se transmiteau știri în limba engleză. *Moody* îmi amintea de această emisiune în fiecare zi și am început s-o aștept cu plăcere nu pentru ceea ce se

spunea, ci pentru faptul că-mi auzeam propria limbă. Știrile începeau în jurul orei patru treizeci și durau cincisprezece sau douăzeci de minute, dar spicherii nu o transmiteau niciodată cu punctualitate.

Prima grupă de știri se referea în mod obligatoriu la războiul lung cu Irakul. În fiecare zi erau transmise reportaje laudative despre uciderea unor soldați irakieni, dar niciodată nu se pomenea nimic despre soldații iranieni căzuți în război. Întotdeauna erau transmise câteva scurte imagini ale unor tineri bărbați și Femei care se duceau, mărșăluind zeloși, la războiul cel sfânt (bărbatul lupta; femeia gătea și în afară de asta prelua îndeletnicirea ce-i revenea altfel bărbatului, aceea de a coace pâinea), totul fiind urmat de un apel patriotic pentru cooptarea de noi voluntari. Urmau apoi cinci minute de știri din Liban – deoarece șiiții musulmani din Lebanon, o fracțiune puternică și violentă, susținută de Iran, îi erau devotați Ayatollahului Khomeini – apoi, în trei minute era difuzat un rezumat al știrilor internaționale din întreaga lume, reprezentând de fapt comentarii critice despre America. Americanii mureau ca muștele de Sida. Rata divorțurilor la americani era amețitor de mare. Dacă Forțele Aeriene irakiene bombardau vreo navă militară în Golful Persic, acest lucru se întâmpla numai pentru că așa ordonaseră americanii.

Curând mi s-a făcut scârbă de această propagandă. Mă întrebam ce le spuneau ei iranienilor dacă la emisiunea în limba engleză făceau asemenea comentarii?

Sayyed Salam Ghodsi, căruia îi spuneam Baba Hajji, era pentru mine o enigmă. Nu era aproape niciodată acasă și de altfel nu vorbea aproape deloc cu familia, decât ca să-i cheme la rugăciune sau să le citească din Coran. Cu toate astea, influența lui se făcea permanent simțită în casă. Când pleca dis-de-diminează de acasă, după ora de rugăciune, îmbrăcat în același costum cenușiu mirosind a transpirație, mormăind rugăciuni și numărând mătâniile, lăsa în urmă-i voința lui de fier. Influența prezenței sale sumbre își punea amprenta asupra casei, chiar și peste zi, când pentru puțin timp își întrerupea munca doar pentru a se duce la moschee. Tatăl său fusese imam. Fratele său murise de curând ca un martir în Irak. Întotdeauna când îmi amintesc de el, remarc încrederea, exprimată de întregul său comportament, că este o persoană net superioară celor din jurul său.

Când sosea acasă, la sfârșitul unei zile în care muncise și se rugase, provoca întotdeauna o oarecare vânzoleală, declanșată pe

la ora zece seara, odată cu zgomotul porții de fier care se deschidea.

— Baba Hajji! spunea atunci cineva și avertismentul se răspândea repede prin toată casa. La sosirea tatălui, Zohreh și sora ei mai mică, Fereshteh, care în timpul zilei se acopereau numai cu un *rusari*, își puneau repede pe deasupra un *chador*.

Eram de vreo cinci zile oaspeții lui Baba Hajji, când Moody mi-a spus:

— Trebuie să începi și tu să porți un *chador*, sau cel puțin un *rusari*.

— N-am să port, am răspuns eu. Tu și Mammal mi-ați explicat înaintea acestei călătorii că acasă nu trebuie să umblu acoperită. Și m-ați asigurat că se va înțelege acest lucru, deoarece eu sunt americană.

Moody a continuat:

— Baba Hajji e foarte supărat că nu umbli acoperită. Aici e casa lui.

Vocea lui Moody devenise aproape sentențioasă. Avea chiar o nuanță autoritară – aproape o rezonanță amenințătoare. Cunoșteam bine această latură a personalității lui și în trecut fusesem nevoită să lupt împotriva ei. Dar aici era țara lui, poporul lui. Evident că nu aveam de ales în această privință, dar de fiecare dată când îmi aruncam odiosul șal pe mine ca să mă pot prezenta în fața lui Baba Hajji, mă gândeam că vom pleca în curând acasă, la Michigan, în țara mea, la poporul meu.

Odată cu trecerea timpului, Ameh Bozorg a devenit mai puțin binevoitoare. I s-a plâns lui Moody de obiceiul nostru american, costisitor, de a face duș în fiecare zi. Când se pregătise pentru vizita noastră, ea se dusesse la *hamum* (baia publică) – unde ritualul durează o zi întreagă. De atunci, afirmase ea, nu se mai spălase și nici nu avea de gând s-o facă într-un viitor apropiat. Cu toată căldura înăbușitoare, atât ea cât și restul familiei, se îmbrăcau în fiecare zi cu aceleași haine murdare.

— Nu puteți face duș zilnic, a spus ea.

— Noi trebuie să facem zilnic duș, i-a răspuns Moody.

— Nu e bine, a replicat ea. Vă luați un rând de piele de pe voi, o să răciți la burtă și o să vă îmbolnăviți.

Cearta s-a terminat fără niciun rezultat. Continuum să ne facem duș în fiecare zi. Ameh Bozorg și familia ei continuau să pută.

Deși era preocupat de curățenia propriei persoane, Moody nu avea totuși, în mod surprinzător, ochi să vadă murdăria din jurul

lui până când nu i-am atras atenția.

— În orez sunt gândaci, m-am plâns eu.

— Nu-i adevărat, a spus el. Urmărești doar să nu-ți placă aici.

Seara, la masă, mestecând pe furiș în orez, am adunat mai mulți gândaci negri într-o porție pe care am îngrămădit-o pe farfuria lui Moody. Întrucât era nepoliticos să lase ceva în farfurie și pentru că i-a fost imposibil să fie lipsit de tact, el a mâncat gândacii și cred că m-a înțeles în orice caz, a remarcat mirosul respingător care se împrăștia în toată casa când Ameh Bozorg considera că sosise timpul să alunge duhurile rele. Pentru asta ardea într-un vas de metal cu găuri, ca un ciur, o strecurătoare absolut necesară când vrei să gătești orezul după rețeta iraniană, căci distribuie căldura în mod egal și permite formarea crustei – niște semințe negre cu miros neplăcut. Purtată însă de Ameh Bozorg, plină cu aceste semințe ce ardeau mocnit, în toate colțurile casei era un adevărat instrument de tortură. Moody, ura această duhoare la fel ca mine.

Câteodată Mahtob se juca cu copiii care veneau în vizită și învățase chiar câteva cuvinte în farsi, dar atmosfera îi era atât de străină, încât rămânea tot timpul în preajma mea și a iepurașului ei. O dată, ca să-și omoare timpul, Mahtob și-a numărat înțepăturile de țânțari de pe față. Erau douăzeci și trei. De fapt, avea tot corpul plin de umflături roșii.

Odată cu trecerea timpului, Moody părea să uite de existența noastră. La început traducea orice conversație, orice replică neînsemnată. Nu s-a ostenit însă s-o facă prea multă vreme. Mahtob și cu mine eram prezentate musafirilor, fiind apoi obligate să ședem nemișcate ore în șir, și să arborăm o figură prietenoasă, chiar dacă nu înțelegeam niciun cuvânt. Trecuseră chiar mai multe zile în care n-am vorbit decât între noi.

Așteptam amândouă – trăiam numai pentru asta – clipa întoarcerii noastre în America.

O oală plină cu mâncare, mereu caldă, se afla pe mașina de gătit pregătită pentru oricine ar fi fost flămând. I-am văzut adeseori pe câte unii cum gustau cu polonicul, lăsând să le cadă – ceea ce nu le încăpea în gură – fie înapoi în oală, fie pe jos. Masa de bucătărie și podeaua erau pline cu dâre de zahăr, lăsate de băutorii de ceai neatenți. Gândacii prosperau în bucătărie și în baie.

Nu mâncam aproape nimic. Ameh Bozorg gătea adeseori la cină *khoreshe* din carne de oaie, la care se adăuga din belșug ceva ce ea numea *dohmbeh*, și care nu era altceva decât punga de

grăsime, cu un diametru de 45 cm, care atârnă sub coada oii iraniene caracul și care se clatină când animalul aleargă. Grăsimea are un gust rânced, dar e pe gustul iranienilor și reprezintă un înlocuitor mai ieftin al uleiului.

Ameh Bozorg avea un astfel de *dohmbeh* în frigider și în fiecare zi începea gătitul tăind câte un bulgăre de grăsime, pe care îl topea în tigaie. Călea apoi ceapa, adăuga câteva bucăți de carne și arunca în cratiță fasole sau orice alte legume avea la îndemână. Toate erau lăsate la înăbușit întreaga după-amiază și seara, iar mirosul pătrunzător al grăsimii de *dohmbeh* se împrăștia în toată casa. La cină, nici eu nici Mahtob nu puteam suporta aspectul mâncării gătite de Ameh Bozorg. Nici lui Moody nu-i plăcea.

Treptat, pregătirea de medic a lui Moody, concepția lui sănătoasă de viață au intrat în conflict cu respectul pentru familie.

Întrucât mă plângeam în permanență de condițiile neigenice, Moody s-a hotărât în fine să discute cu ei.

— Eu sunt medic, i-a spus el, surorii lui, și consider că trebuie să mă ascuți. Nu sunteți curați. Trebuie să faceți duș. Trebuie să-ți obișnuiești copiii să facă duș. Sunt nemulțumit de modul vostru de trai.

Ameh Bozorg n-a dat nicio atenție cuvintelor fratelui ei mai mic. Când el n-o putea vedea, îmi arunca câte o privire plină de ură, făcându-mă să înțeleg că pe mine mă considera vinovată pentru că-i tulburasem tihna.

Dușul zilnic nu era singurul obicei occidental din pricina căruia cumnata mea se simțea jignită. Într-o zi, când Moody se pregătea să iasă, el m-a sărutat, în fugă, pe obraz. Ameh Bozorg a observat acest lucru și s-a infuriat imediat.

— Nu poți să faci așa ceva în casa asta, l-a certat ea pe Moody. Aici sunt copii.

În realitate, „copilul” nu era decât Fereshteh, care se pregătea să intre la Universitatea din Teheran, dar acest lucru nu părea să aibă vreo importanță.

După mai multe zile de „detenție”, în casa groaznică a lui Ameh Bozorg, am plecat, în fine, la cumpărături.

Moody, Mahtob și cu mine ne-am bucurat de acest aspect al călătoriei noastre și de prilejul de a cumpăra cadouri exotice pentru prietenii și rudele noastre de acasă. În afară de asta, voiam să profităm de prețurile relativ scăzute din Teheran, ca să ne cumpărăm și noi covoare și bijuterii.

În mai multe dimineți la rând, am fost însoțiți în oraș de către

Zohreh sau Majid. Fiecare călătorie de acest fel însemna o aventură într-un oraș în care, în cei patru ani de la Revoluție, numărul locuitorilor crescuse de la cinci la aproape paisprezece milioane. Era absolut imposibil să obții date reale în privința recensământului. Sate întregi fuseseră distruse de catastrofa economică. Disperați, locuitorii fugeau la Teheran. Mii – poate milioane – de refugiați de pe urma războiului din Afganistan năvăleau în oraș.

Pretutindeni puteai întâlni grupuri de oameni care se îndreptau grăbiți spre treburile lor, cu un aer încrâncenat. Nicăieri nu vedeai un zâmbet. Zohreh sau Majid se strecurau cu mașina prin incredibile aglomerații de circulație, printre care mișunau pietoni, punându-și viața în primejdie, și copii care traversau în cruciș și-n curmeziș, alandala, străzile supraaglomerate.

Străzile erau mărginite de șanțuri largi, prin care se scurgea apa de la munte. Populația folosea apa asta, pe care o avea gratis la dispoziție, în diverse scopuri. Până departe, pe ea pluteau gunoaie. Prăvăliașii își muiau aici măturile. Unii urinau în ea. Alții își spălau aici mâinile. La fiecare colț de stradă eram nevoiți să sărim peste câte o baltă murdară.

Peste tot în oraș se construia; ceea ce te uimea, era că acest lucru se făcea manual și la voia întâmplării. Astfel, pentru rame de ferestre și tocure de uși nu erau folosite scându-ri, ci trunchiuri de copaci cu un diametru de cca 10 cm, care, deși cojite, erau încă verzi și deseori strâmbe Nefiind cătuși de preocupați de exactitatea lucrului, constructorii îmbinau grinzi de mărimi diferite fără să se gândească deloc, construind case de o calitate și o trâinicie îndoielnică.

Întrucât orașul se afla în stare de asediu, orice activitate era supravegheată de soldați înarmați până-n dinți și de polițiști cu priviri pătrunzătoare și întunecate. Înceai o senzație de spaimă când, mergând pe stradă, treceai prin fața puștilor încărcate. Pretutindeni se vedeau bărbați în uniforme bleumarin de poliție, care, obișnuiți cu demonstrații, țineau puștile îndreptate spre noi. Ce s-ar întâmpla dacă vreunul ar trage din neatenție?

Peste tot, zăreai soldați în costume de camuflaj ce participaseră la Revoluție. Ei opreau, fără excepție, toate mașinile, pentru a căuta articole interzise de lege, ca droguri, scrieri ce criticau învățătura islamică șiită, sau casete produse în America. Pentru ultima contravenție puteai fi pedepsit cu închisoarea până la șase luni.

Pe lângă asta, exista și amenințatoarea *pasdar*, o trupă specială de poliție, care patrula continuu pe străzi în mașini mici, albe, de teren, tip Nissan, cu tracțiune pe patru roți. Oricine părea să poată spune oricând câte o poveste plină de groază în legătură cu această *pasdar*. Ea reprezenta replica Ayatollahului la *savak*, poliția secretă a șahului. Imediat după înființarea ei, despre *pasdar*, ai cărei membri erau ceva mai mulți chiar decât hoții de Pe stradă, având oficial împuterniciri din cele mai surprinzătoare, au circulat zvonuri înspăimântătoare.

Una dintre îndatoririle *pasdar-ului* era să ia aminte ca femeile să fie îmbrăcate decent, conform regulamentului. Îmi era foarte greu să înțeleg ce însemna, după ei, noțiunea de decență. Femeile își alăptau copiii în public, putând să-și arate oricât de mult sânii, atâta timp cât capul, bărbia, încheieturile mâinilor și gleznelor erau acoperite.

În cadrul acestei ciudate societăți, după cum mi-a spus Moody, noi aparțineam elitei. Beneficiam de prestigiul unei familii mult mai rafinate și mai culte. Chiar Ameh Bozorg era, în comparație cu oamenii obișnuiți de pe străzile Teheranului, un model de înțelepciune și curățenie. Și eram, relativ, bogați.

Moody mi-a spus că a luat cu el cecuri de călătorie în valoare de 2000 dar adusese, evident, mult mai mulți și voia să-i cheltuiască cu amândouă mâinile. Pe de altă parte, și lui Mammal îi făcea plăcere să ne umple de bani, ca să ne arate astfel puterea și poziția de care se bucura și, în același timp, să ne despăgubească pentru că-l promisem la noi în America.

Era foarte greu de înțeles care era rata de schimb a dolarului în riali. Băncile plăteau aproximativ 100 de riali pentru un dolar, dar Moody spunea că la bursa neagră, cursul ar fi mai favorabil. Presupun că acesta era motivul unor drumuri, când pleca fără mine. Moody avea atâția bani lichizi încât îi era imposibil să-i poarte pe toți cu el. Îi îndesa, cât mai mulți, în buzunarele hainelor care erau atârinate în șifonierul din dormitorul nostru.

Acum mi-am dat seama de ce oamenii de pe stradă aveau, la vedere, teancuri groase de bani cam de zece centimetri. Ca să poți cumpăra ceva aveai nevoie de munți de riali. În Iran nu exista plata în cecuri sau cărți de credit.

Și eu și Moody pierdusem orice socoteală generală a sumei de bani pe care o aveam. Era plăcut să te simți bogat și târguiam corespunzător acestei situații. Am cumpărat fețe de perne brodate manual, rame de tablouri lucrate manual, cu decorație cu aur de douăzeci și două de carate și miniaturi cu o lucrătură foarte fină.

Moody i-a cumpărat lui Mahtob cercei de aur cu briliante, iar mie un inel, o brățară și o pereche de cercei cu briliante. În afară de asta, mie mi-a făcut un cadou special – un lanț de aur cu o valoare de 3000 dolari. Știam că în America ar fi costat mult mai mult.

Pentru că Mahtob și cu mine am admirat niște rochii lungi, în culori aprinse, din Pakistan, Moody ni le-a cumpărat și pe astea.

Ne-am căutat mobilă pentru două camere, din lemn lustruit, cu incrustații din foiță de aur și cu tapițerie din materiale exotice. Ne-am ales o sufragerie, o sofa și un fotoliu pentru camera noastră de zi, Majid a spus că se va interesa de condițiile în care pot fi transportate cu vaporul în America. Plăcerea lui Moody de a face aceste cumpărături mi-a adormit întrucâtva bănuielile. Plănuia, într-adevăr, să ne întoarcem acasă.

Într-o dimineață, când Zohreh se pregătea să meargă la cumpărături împreună cu mine, Mahtob și alte rude de gen feminin, Moody mi-a dat, generos, un pachet gros de riali pe care nu-i număruse. Am descoperit în ziua aceea o carpetă italienească de 1,50 m pe 2,50 m, care știam că s-ar potrivi foarte bine acasă, pe perete. Costa aproape 20.000 riali, aproximativ 200 dolari. Cum spre sfârșitul zilei îmi rămăsese însă cea mai mare parte din bani, i-am păstrat pentru cumpărăturile ulterioare. Moody cheltuia banii cu atâta ușurință încât știam că o să-i fie indiferent, sau nici măcar n-o să observe.

Aproape în fiecare seară avea loc câte o petrecere la una dintre rudele ce făceau parte din vasta galerie de familie a lui Moody. Mahtob și cu mine reprezentam întotdeauna străinii, curiozitățile. Serile erau teribil de plictisitoare, dar aveam prilejul să părăsim casa îngrozitoare a lui Ameh Bozorg.

În curând mi-am dat seama că, în mod evident, rudele lui Moody se împărțeau în două categorii distincte. O jumătate a clanului trăia la fel ca Ameh Bozorg, indiferenți în fața murdăriei, desconsiderând obiceiurile și idealurile occidentale, etalând o exaltare fanatică a Islamului șiit al Ayatollahului Khomeini. Cealaltă jumătate părea mai occidentalizată, mai receptivă la transformări, mai cultivată și, în orice caz, categoric mult mai conștientă de necesitatea unor condiții igienice de viață. Le plăcea mai mult să vorbească englezește și erau mult mai curtenitori cu mine și cu Mahtob.

Ne bucuram când mergeam în vizită la Reza și Essey. La el acasă, nepotul lui Moody era prietenos și atent. Essey părea să mă placă și ea. Folosea orice prilej, atunci când discuta cu mine,

ca să-și folosească modestele cunoștințe de limba engleză. Essey și alte câteva rude ne ajutau astfel să alungăm puțin plictiseala și frustrarea.

Foarte rar mă lăsau însă să uit că eu, o americană, eram un dușman. Într-o seară, de exemplu, fuseserăm invitați la una din verișoarele lui Moody, Fatimah Hakim. Unele femei iraniene își iau la căsătorie numele de familie al soțului, cele mai multe, însă, își păstrează numele de fată. În cazul lui Fatimah, acest lucru nici nu se mai punea în discuție întrucât ea, născută Hakim, luase în căsătorie o rudă apropiată, tot Hakim. Era o persoană prietenoasă, de vreo 40-50 de ani, care risca adeseori să ne acorde lui Mahtob și mie câte un zâmbet. Nu vorbea englezește, dar în timpul cinei mi s-a părut foarte prietenoasă și plină de solicitudine față de noi. Soțul ei, neobișnuit de înalt pentru un iranian, și-a petrecut cea mai mare parte a serii mormăind rugăciuni și cântând versete din Coran, în timp ce, în jurul nostru, se auzea sporovăiala, cu care ne obișnuisem de-acum, a celorlalte rude.

Fiul lui Fatimah avea o înfățișare ciudată. De vreo 30-40 de ani, avea o înălțime de abia 1,20 m și un chip cu trăsături de adolescent. Mă întrebam dacă nu era și el unul dintre numeroasele exemple de degenerări genetice pe care le observasem în familia lui Moody, în care mulți erau căsătoriți între ei.

În timpul cinei, această ființă pocită a vorbit cu mine englezește, cu un accent curat, tipic britanic. Deși eram bucuroasă să aud vorbindu-se englezește, manierele sale mă descumpăneau. Ca orice bărbat evlavios, nu mă privea niciodată când vorbea cu mine.

După cină, uitându-se fix într-un colț, mi-a spus:

— Am fi bucuroși dacă ne-ați însoți până sus.

Moody, Mahtob și cu mine l-am urmat, în sus, pe scară, unde, spre surprinderea noastră, am descoperit o sufragerie mobilată cu mobilă americană. Pereții erau plini de cărți englezești. Fiul lui Fatimah mă invită să mă așez în mijlocul unei canapele joase. Moody și Mahtob se așezară de-o parte și de alta.

În timp ce sorbeam cu privirea binecuvântatul decor care îmi era familiar, au intrat și alți membri ai familiei. S-au așezat într-o ordine ierarhică foarte strictă, locul de onoare revenindu-i soțului lui Fatimah.

L-am privit întrebător pe Moody. El a ridicat din umeri, căci nici el nu știa ce va urma.

Soțul lui Fatimah rosti ceva în farsi și fiul traduse, adresându-mi-se direct:

— Îți place președintele Reagan?

Surprinsă, străduindu-mă să fiu politicoasă, am șoptit:

— Așa și așa.

Au urmat apoi rapid alte întrebări.

— Dar președintele Carter ți-a plăcut? Ce părere ai avut despre relațiile lui cu Iranul?

N-am răspuns; nu eram pregătită să-mi apăr patria în timp ce mă aflam prinsă ca într-o cursă într-o cameră de zi iraniană. Nu voiam să discut despre astfel de lucruri. Nu mă interesase niciodată politica.

Dar ei insistau în continuare.

— Sunt sigur, spuse fiul, că înaintea călătoriei ai auzit multe lucruri despre cât de asuprite sunt femeile în Iran. Acum, după ce ai stat un timp aici, ai văzut singură că nu-i nimic adevărat, că totul e o minciună, nu-i așa?

Întrebarea era prea ridicolă ca s-o ignor.

— Tocmai că n-am văzut acest lucru, am replicat eu.

Eram pe punctul de a rosti o tiradă împotriva oprimirii femeilor iraniene, dar în jurul meu se aflau numai bărbați insolenți, înfumurați care își numărau mestecând mătăniile „*Allahu akbar*”, în timp ce femeile stăteau tăcute, înfășurate în *chador*, într-o stare de servitute.

— Nu vreau să discut asemenea probleme, am spus brusc. Nu mai răspund la nicio întrebare.

M-am întors către Moody și i-am șoptit:

— Trebuie să mă scoți de aici. N-am chef să stau pe banca acuzaților.

Și pentru Moody discuția era neplăcută; era prins între grija pentru soția lui și obligația de a fi respectuos cu rudele sale. N-a spus nimic și discuția s-a mutat asupra religiei.

Fiul a luat de pe raft o carte și a scris pe ea o dedicație: „Pentru Betty. Acesta-i un cadou din inima mea pentru tine”.

Era o carte cu învățături ale imamului Ali, întemeietorul sectei šiite. Mi-a explicat că însuși Mohamed îl numise pe imamul Ali urmașul său, dar că, după moartea profetului, suniții au preluat prin forță puterea și și-au asigurat controlul asupra unei mari părți a lumii islamice. Acest lucru era încă și acum motivul principal al continuei răfuieli dintre suniți și šiiti.

Am încercat să primesc cadoul cât mai politicos cu putință, dar seara s-a încheiat totuși într-o notă discordantă. Ne-am băut

ceaiul și am plecat.

Întorși în dormitorul nostru, acasă, la Arneh Bozorg, Moody m-a certat.

— N-ai fost politicoasă. Trebuia să fii de părerea lor.

— Dar nu spuneau adevărul.

— Ba da, ăsta-i adevărul, a spus el.

Spre uluirea mea, propriul meu soț îmi arunca în față instrucțiunile sectei șiiite, care pretindeau că în Iran femeile ar avea cele mai multe drepturi decât Oriunde în altă parte.

— Ești plină de prejudecăți, mi-a spus el. Femeile nu sunt asuprite în Iran.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Doar văzuse cu ochii lui cum nevestele iraniene erau sclavele bărbaților lor, și ce forță coercitivă aveau, la fiecare pas, asupra lor religia și regulile impuse, o practică exemplificată de insistența orgolioasă în privința unei îmbrăcămînți învechite și nesănătoase.

Ne certam în fiecare seară când mergeam la culcare.

Mai mulți membri ai familiei insistau să vizităm unul din palatele fostului șah. Când am sosit acolo, am fost separați după sex. Le-am urmat pe celelalte femei până într-un vestibul, unde am fost percheziționate dacă nu aveam mărfuri ilegale și controlate dacă eram îmbrăcate corespunzător. Purtam *manto-ul* și rusari-ul pe care mi le dăruise Ameh Bozorg, și ciorapi groși, negri. Deși nu mi se vedea nicio fărâmbă de picior, n-am trecut de inspecție. O supraveghetoare m-a informat, cu ajutorul unui translator, că mai trebuie să îmbracpe deasupra o pereche de pantaloni lungi, groși.

Când Moody a venit să se intereseze de motivul întârzierii, el a început să argumenteze explicându-le că eu sunt străină și n-am pantaloni lungi la mine. Dar explicația n-a ajutat la nimic și tot grupul a fost obligat să aștepte până când Nasserine, soția lui Mammal, s-a dus până la casa părinților ei, care se afla în apropiere și a împrumutat o pereche de pantaloni lungi.

Moody continua să susțină insistent că acest lucru nu reprezenta nicio opresiune.

— Asta nu e decât una care-și dă importanță! mi-a șoptit el. În realitate lucrurile nu stau chiar așa.

Când, în fine, am putut vizita palatul, am fost dezamăgită. Cea mai mare parte din bogățiile legendare fuseseră furate de revoluționarii jefuitori ai lui Khomeini, iar ceea ce mai rămăsese era distrus, sfărâmat.

Nimic nu mai amintea de existența șahului, dar ghidul descria

pentru noi bogăția plină de păcat, risipitoare, a șahului și, în cele din urmă, ne-a dus să privim pe fereastră un cartier mizer din apropiere pentru a ne întreba cum putuse șahul să trăiască într-o asemenea splendoare, când, alături, mulțimea trăia în mizerie. Ne-am plimbat prin săli goale, sau camere mobilate sumar, în timp ce copiii nespălați și nesupravegheați alergau peste tot. Cea mai mare atracție părea să o reprezinte un chioșc de unde se putea cumpăra literatură islamică.

Deși fusese o experiență lipsită de importanță, atât eu cât și Mahtob puteam să scădem o zi din timpul pe care îl mai aveam de stat în Iran.

Timpul trecea atât de încet încât Mahtob și cu mine tânjeam să ne întoarcem în America, ne era dor după o viață normală, sănătoasă.

Pe la mijlocul celei de-a doua săptămâni de concediu, Reza și Essey, ne-au oferit ocazia să ne simțim ca acasă. Una dintre cele mai plăcute amintiri ale lui Reza din perioada petrecută la noi, în Corpus Christi, era Sărbătoarea Recunoștinței. Așa că m-am întrebat dacă aș fi dispusă să pregătesc o cină cu carne de curcan.

Am fost entuziasmată. I-am dat lui Reza o listă întreagă de cumpărături și el și-a petrecut o zi întreagă ca să facă rost de toate cele necesare.

Curcanul era o pasăre slabă, care mai avea capul ghiarele, o mare parte din pene și toate intestinele. Reprezenta însă o chemare la un fel de întrecere și, pentru mine, o zi întreagă de muncă. Chiar dacă bucătăria lui Essey era și ea murdară, oricum, față de cea a lui Ameh Bozorg, părea să fie sterilă, așa că am lucrat cu plăcere ca să realizez o masă festivă americană.

Essey nu avea cuptor. Nu folosisese niciodată cuptorul aragazului. Am fost nevoită să tai curcanul în mai multe bucăți mari și să-l prăjesc în oale. Cu asta i-am însărcinat pe Moody și pe Reza, în timp ce eu făceam curse între bucătăria lui Essey și cea a lui Ameh Bozorg pentru a da indicațiile necesare gătitului.

A trebuit să înlocuiesc multe ingrediente. Astfel, pentru sos, am folosit *matze*, o plantă aromată, și țelină proaspătă, pe care Reza o descoperise după câteva ore de căutare prin piețe. Am copt bucăți dintr-un fel de franzelă pentru umplutură. Am pasat cartofii, o delicatesă rară, cu un pisălog de lemn, de forma unui popic, printr-o sită și, bătându-i încă o dată, i-am transformat în piure.

Fiecare etapă de lucru întâmpina câte un obstacol datorat diferenței de civilizație. Nu existau nici prosoape, nici cârpe de

bucătărie. Iranienii nu cunosc aceste lucruri. Nu exista nicio hârtie curată, nicio folie de plastic; în Iran se folosesc ziarele. Planul meu de a face o plăcintă cu mere a fost zădărnicit de lipsa unei tăvi, așa că am copt un desert din mere și cocă rasă. A trebuit să potrivesc flacăra așa am crezut de cuviință întrucât n-am înțeles numerele de pe scală, iar Essey se afla și ea în fața unei enigme, deoarece nu folosise niciodată cuptorul.

Gătitul a durat o zi întreagă, iar eu am obținut o friptură de curcan uscată, tare și aproape fără gust. Dar Reza, Essey și oaspeții lor au fost încântați. Chiar eu trebuia să recunosc că în comparație cu mâncarea grasă ce ne fusese oferită până acum în Iran, era într-adevăr o masă festivă.

Moody era foarte mândru de mine.

În sfârșit, a sosit și ultima zi a vizitei noastre. Majid a insistat să ne petrecem dimineața în parcul Mellatt.

A fost frumos. Majid era singura rudă simpatică din familia lui Ameh Bozorg, singurul cu o sclipire plină de viață în ochi. Majid și Zia – Care mă impresionase atât de mult la aeroport – erau coproprietarii unei mici fabrici de produse cosmetice. Principalul lor produs era un deodorant, deși în casa lui Ameh Bozorg nu remarcasem așa ceva.

Ocupația lui părea să-i lase lui Majid destul timp Liber ca să se joace cu mulțimea de copii din familie. De altfel, era singurul adult care părea să se intereseze de copii. Mahtob și cu mine îl porecliserăm „Păcălici”.

În parcul Mellatt ne-am plimbat numai noi patru – Majid, Moody, Mahtob și cu mine. A fost cea mai veselă distracție pe care mi-aș fi putut-o imagina pentru această ultimă zi a celor două săptămâni ce mi se păruseră fără sfârșit. Mahtob și cu mine număram deja orele pe care le mai aveam până la plecare.

Parcul era o oază cu spații verzi, înconjurate de grădini cu flori. Mahtob era fericită că a găsit un loc de joacă. Ea și Majid se jucau veseli și alergau în fața noastră. Moody și cu mine mergeam încet în urmă.

Cât de multă plăcere mi-ar fi făcut această plimbare, mă gândeam eu, dacă mi-aș fi putut arunca șalul și *manto*-ul ăsta ridicol. Cât uram zăpușeala și duhoarea copleșitoare de oameni nespălați, care invadase până și acest Paradis. Cât de scârbită eram de Iran!

Brusc, am observat că Moody m-a luat de mână, o neînsemnată încălcare a obiceiurilor șiite. Era gânditor și trist. Mi-a spus:

— S-a întâmplat ceva înainte de plecarea noastră. Tu n-ai știut

nimic despre asta.

— Ce?

— Am fost concediat.

Mi-am retras mâna, întrucât am bănuir un truc, și, intuind pericolul, simțeam că temerile mele mă cuprindeau din nou.

— De ce? l-am întreat.

— Clinica voia să mă înlocuiască cu cineva cu un salariu mult mai mic.

— Minți, m-am răstit înfuriată. Nu-i adevărat!

— Ba da, ăsta-i adevărul.

Ne-am așezat pe iarbă și am continuat să discutăm. Am văzut întipărite pe chipul lui Moody semnele unei puternice depresiuni, care îl chinuse în ultimii doi ani. Își părăsise de tânăr patria ca să-și încerce norocul în Vest. Muncise din greu; s-a întreținut singur în timpul studiilor și în cele din urmă și-a dat examenul de medic osteopat, apoi și-a completat specializarea ca anestezist. Am lucrat împreună în cabinetul lui de practician mai întâi la Corpus Christi, apoi în Alpena, un mic orașel în partea de nord a jumătății sudice a peninsulei Michigan. Am trăit bine până când au început certurile. Cele mai multe erau provocate chiar de el, deși Moody nu voia să recunoască acest lucru. Unele greutăți se datoraseră anumitor prejudecăți rasiale, altele ghinionului. Oricare ar fi fost motivul, venitul lui Moody scăzuse simțitor, iar onoarea sa profesională fusese grav înjosită. Am fost obligați să părăsim Alpena, orașul care nu fusese atât de drag.

De mai bine de un an era angajatul clinicii de pe strada 14 din Detroit, post pe care îl primise doar la îndemnul mele. Se părea însă că nici pe ăsta nu-l mai avea.

Viitorul nu era însă atât de întunecat. Șezând acolo, în Parc, mi-am șters lacrimile și am încercat să-l încurajez.

— Nu-i nimic, i-am spus, vei găsi un alt post și voi începe și eu să lucrez din nou.

Moody era de neconsolat. Privirea îi devenise tulbure și goală, la fel ca a multor iranieni.

Târziu, după amiază, am început cu Mahtob o aventură tulburătoare; să împachetăm! Ceea ce doream cel mai mult pe lume era să plecăm acasă. Niciodată nu dorisem cu atâta disperare să plec de undeva: Doar încă o cină iraniană! îmi spuneam. Numai o seară încă printre oameni ale căror obiceiuri și limbă nu le puteam înțelege.

Trebuia să găsec loc în bagajul nostru pentru toate comorile pe care le adunasem, dar asta era o treabă plăcută. Ochii lui

Mahtob străluceau de fericire. Știa că mâine, ea și iepurașul ei, Se vor afla în avion, îndreptându-se spre casă”.

O parte din mine îl intuia pe Moody. Știa că îi disprețuiesc patria și familia, dar nu vedeam niciun motiv să accentuez acest lucru manifestându-mi atât de intens bucuria la sfârșitul acestui concediu. Cu toate astea, doream ca și el să se pregătească de plecare.

Când mi-am aruncat o privire în camera cea mică, să văd dacă n-am uitat ceva, am băgat de seamă că el tot mai stătea în pat, meditănd.

— Vino, i-am spus, haide să împachetăm împreună lucrurile.» –

Uitându-mă în geamantanul plin cu medicamente, pe care le adusese ca să le dăruiască medicilor de aici, l-am întrebat:

— Ce faci cu astea?

— Nu știu, mi-a răspuns el.

— De ce nu i le dai lui Hossein? i-am sugerat eu.

Fiul cel mare a lui Baba Hajji și Ameh Bozorg era un farmacist foarte apreciat.

Departa s-a auzit sunând un telefon, dar de-abia dacă i-am dat atenție. Voiam să termin cu-împachetatul.

— Încă nu m-am hotărât ce să fac cu ele a rostit Moody.

Vocea îi era slabă, îndepărtată. Avea o expresie gânditoare și înainte de a putea continua discuția, Moody a fost chemat la telefon și eu l-am urmat în bucătărie. La telefon era Majid, care se duse să obțină confirmarea locurilor rezervate pentru avionul nostru. Au vorbit câteva minute în farsi înainte ca Moody să spună în englezește: „Problema asta o discuți cu Betty”.

Când i-am luat telefonul din mână, m-a înfiorat o presimțire. Brusc mi-am dat seama că totul se aranja într-un mozaic înspăimântător. Trebuia să mă gândesc la bucuria atât de intensă a lui Moody când își revăzuse familia și înțelegerea plină de afecțiune pentru revoluția islamică. La ușurința cu care cheltuiseră banii. Dar mobila pe care o cumpărasem? Atunci mi-am amintit ca Majid nu aranjase încă nimic în legătură cu transportarea ei în America. Fuseseră oare o simplă întâmplare că azi dimineață, în parc Majid dispăruse împreună cu Mahtob pentru ca Moody și cu mine să putem discuta singuri? Trebuia să mă întorc cu gândul înapoi la toate discuțiile misterioase în farsi, dintre Moody și Mammal, pe când Mammal locuia la noi în Michigan. Chiar de atunci bănuiam că plănuiau o conspirație împotriva mea.

Acum știam că un lucru înspăimântător e pe cale să se întâmple, chiar înainte de a-l auzi pe Majid spunându-mi la

telefon:

— Nu veți putea pleca mâine.

Încercând să nu-mi dau în vileag panica din voce l-am întrebat:

— Ce vrei să spui cu asta – că nu vom putea pleca mâine?

— Pentru a obține confirmarea ieșirii din țară, trebuie predate pașapoartele la aeroport cu trei zile înainte de plecare. Voi nu v-ați predat pașapoartele la timp.

— Nu știam asta. Nu sunt eu răspunzătoare pentru acest lucru.

— Bine, oricum mâine nu veți putea pleca.

În vocea lui Majid se simțea parcă o urmă de condescendență, ca și când ar fi vrut să spună: voi, femeile – în special voi, femeile din Vest – n-o să înțelegeți niciodată cum stau în realitate lucrurile în lume. Dar cuvintele sale mai exprimau ceva – o siguranță rece care părea învățată pe de rost. Nu-mi mai plăcea Majid.

Am țipat la telefon:

— Când pleacă primul avion pe care să-l putem lua?

— Nu știu. Trebuie să mă uit încă o dată.

Când am lăsat receptorul din mână, mi se părea că tot sângele mi se scursese din corp. Nu mai aveam pic de putere. Îmi dădeam seama că era vorba de ceva care întrecea mult problema birocratică a pașapoartelor.

L-am tras pe Moody înapoi în dormitor:

— Ce se întâmplă aici? vreau să știu și eu.

— Nimic, nimic. Vom lua următorul avion posibil.

— De ce n-ai avut grijă de pașapoarte?

— A fost o greșeală. Nimeni nu s-a gândit la asta.

Eram aproape în panică. Încercam să nu-mi pierd firea, dar simțeam cum încep să tremur din tot corpul. Vocea îmi devenea tot mai stridentă și mai tare și n-o puteam împiedica să nu tremure.

— Nu te cred! i-am strigat. Strânge-ți lucrurile. Mergem la aeroport. O să le spunem că n-am știut de acel termen de trei zile și poate ne vor lăsa în avion. Dacă nu, rămânem acolo până, vom putea lua avionul.

Moody a rămas tăcut un moment. Apoi a oftat adânc. O mare parte din cei șapte ani de căsnicie îi petrecusem evitând certurile. Devenisem adevărați maeștri în arta de a înlătura problemele grele, tot mai dificile, pe care ni le ridica viața noastră în comun.

Acum Moody știa că nu mai putea să prelungească această situație, iar eu știam, înainte ca el să înceapă să vorbească, ce-o să-mi spună.

S-a așezat lângă mine pe pat și a încercat să mă ia de mijloc, dar eu m-am ferit. Vorbea încet și hotărât, cu o voce ce devenea tot mai puternică.

— Într-adevăr, nu știu cum să-ți spun, zise el. Nu plecăm acasă. Rămânem aici.

Cu toate că bănuisem cu câteva minute mai înainte ceea ce voia să-mi spună, nu puteam să-mi rețin furia. În fine, am înțeles ce-mi spusese.

Am sărit de pe pat țipând:

— Mincinosule, mincinosule, mincinosule! Cum poți să-mi faci una ca asta? Știi că n-am venit decât dintr-un singur motiv. Trebuie să mă lași să plec acasă!

Moody știa, într-adevăr, dar, în mod evident, nu-i păsa.

În fața lui Mahtob care nu putea să înțeleagă schimbarea urâcioasă din comportamentul tatălui ei, Moody a mârâit:

— N-am să te las să pleci acasă. Trebuie să faci ce-ți spun eu și trebuie să rămâi *aici!*

M-a împins de umeri, așa încât am căzut pe spate în pat. Strigătele lui căpătaseră un ton plin de insolență și râdea aproape, ca și când ar fi fost învingătorul fericit al unui îndelungat război, nedeclarat însă.

— Aici vei rămâne tot restul vieții tale. Ai înțeles? N-ai să mai părăsești Iranul. Ai să rămâi aici până la moarte.

Zăceam pe pat, mută de uluire, cu lacrimile șiroindu-mi pe față și auzeam cuvintele lui Moody ca și când ar fi venit de la celălalt capăt al unui tunel. Mahtob plângea cu sughițuri și-și strângea iepurașul. Recele, groaznicul adevăr era amețitor și plin de cruzime. Captivele acestui străin înrăit care fusese odată un soț și un tată iubitor?

Trebuia să existe o cale de ieșire din această nebunie. Având sentimentul unei revolte justificate îmi era clar „că, ironic vorbind, chiar și Allah era de partea mea.

Lacrimi de furie și de frustrare îmi curgeau din ochi când am ieșit în goană din dormitor și m-am trezit în fața lui Ameh Bozorg și a altor câțiva membri ai familiei, care, potrivit obiceiului, se aflau acolo.

— Sunteți cu toții niște mincinoși! le-am strigat eu.

Nimeni nu părea să înțeleagă ce o supără pe nevasta americană a lui Moody. Stăteam acolo în fața lor, a chipurilor lor dușmănoase și mă simțeam caraghioasă și neputincioasă.

Nasul îmi curgea. Lacrimile mi se rostogoleau pe obraji. N-aveam nici batistă, nici șervețel de hârtie, așa că mi-am șters

nasul cu basmaua, la fel cum procedau și ceilalți membri ai familiei lui Moody. Am țipat:

— Pretind chiar acum o discuție cu întreaga familie!

Am rămas» mai multe ore în dormitor împreună cu Mahtob, plângând și luptând împotriva senzației de vomă, oscilând între mânie și neputință. Când Moody mi-a cerut carnetul de cecuri i l-am dat supusă.

— Unde sunt celelalte? m-a întrebat el. Aveam treiconturi.

— N-am luat decât unul, i-am spus eu.

Explicația l-a mulțumit și nu s-a mai ostenit să-mi controleze poșeta. M-a lăsat apoi singură și am reușit oarecum să-mi adun curajul și să-mi fac un plan de apărare.

La o oră târzie din noapte, după ce Baba Hajji a venit de la muncă, după ce a cinat și după ce s-a strâns toată familia, am fost chemată și eu și am intrat în încăpere nu fără să mă asigur mai înainte că sunt înfășurată cuviincios, potrivit regulamentului. Strategia mea era stabilită, îmi întemeiasem apărarea pe morala religioasă întruchipată de Baba Hajji pentru care dreptatea și nedreptatea erau net despărțite.

— Reza, am spus eu, străduindu-mă să-mi păstrez calmul vocii, tradu ce spun eu pentru Baba Hajji.

Auzindu-și numele, bătrânul mi-a aruncat o privire scurtă, apoi, ca întotdeauna, și-a plecat capul, căci pioșenia îi interzicea să mă privească direct.

Sperând ca vorbele mele să fie corecte traduse în farsi, m-am repezit să-mi prezint apărarea mea disperată. I-am explicat lui Baba Hajji că nu voisem să vin în Iran deoarece știam precis că făcând acest lucru renunțam la drepturile fundamentale pe care le are Orice femeie americană. Tocmai pentru asta îmi era frică, pentru faptul că atâta vreme cât ne aflam în Iran, Moody era stăpânul meu absolut.

— Și atunci de ce am venit? am întrebat eu retoric. Am venit ca să cunosc familia lui Moody și să-i dau acesteia posibilitatea s-o vadă pe Mahtob. Exista încă un motiv mult mai temeinic și mai cumplit al venirii mele, dar nu puteam și nici nu îndrăzneam să-l exprim în cuvinte și mai ales să-l împărtășesc familiei lui Moody. În loc de asta, le-am relatat blasfemia lui Moody.

Când, înainte, acasă, în Detroit, i-am mărturisit lui Moody teama mea că va dori să mă rețină în Iran, el nu a făcut altceva decât să încerce să mă asigure de buna lui credință.

— Moody a jurat pe Coran că nu va încerca să mă rețină aici împotriva voinței mele, le-am spus – și mă întrebam cât a vrut

Baba Hajji să audă și să înțeleagă din asta: Dumnezeu ești un om cu teama de Dumnezeu, cum poți admite să se comporte așa când a jurat pe Coran?

Moody a intervenit foarte scurt „recunoscând că într-adevăr îmi făcuse această promisiune jurându-se pe Coran, dar, a adăugat el:

— Mi se va ierta acest lucru. Dumnezeu o să mă ierte fiindcă, dacă n-aș fi procedat așa, el n-ar fi venit.

Hotărârea lui Baba Hajji a fost rapidă și n-a suportat nicio contradicție. În traducerea lui Reza suna cam așa:

— Vom face așa cum dorește *dahijon* (unchiul), indiferent de ce va spune el.

Am intuit răutatea acestei formalități și le-am replicat usturător, deși știam că orice argument era zadarnic.

— Sunteți o grămadă de mincinoși! am strigat eu. Ați știut cu toții înainte despre asta. A fost doar un truc. L-ați plănuțit de luni de zile, vă urâsc pe toți! Plângând în hohote, continuam să le strig: O să v-o plătesc eu odată! V-ați folosit de Islam ca să vă atingeți scopul, fiindcă știați c-o să-l respect. O să mi-o plătiți într-o zi. Dumnezeu o să vă pedepsească!

Nimeni din întreaga familie nu părea să se sinchisească de starea proastă în care mă aflu. Schimbau între ei priviri complice și erau vizibil impresionați în mod plăcut văzând câtă putere avea Moody asupra acestei femei americane.

Mahtob și cu mine am plâns ore în șir până când fetița, extenuată, s-a cufundat într-un somn adânc. Am rămas trează toată noaptea. Simțeam că-mi plesnește capul. Îl disprețuiam și în același timp mă temeam de bărbatul ăsta care dormea pe Cealaltă latură a patului.

Între noi, Mahtob gemea prin somn de mi se rupea inima. Oare cum putea Moody să doarmă atât de adânc lângă mica lui fiică, atât de neliniștită? Cum a putut oare să-i facă una ca asta?

Eu măcar avusesem de ales, dar biata Mahtob nu avusese nimic de spus în această problemă. Era o copilă nevinovată de patru ani, prinsă în plasa cumplită a ciudatei și tulburei noastre căsnicii, care, într-un fel, nici eu nu-mi dădeam seama cum luase turnura unei melodrame, urmând scurgerea implacabilă a evenimentelor politice mondiale.

Toată noaptea mi-am reproșat că am adus-o aici.

Nu găseam însă nicio explicație. Cum aș fi putut să *nu* fac asta?

Oricât de ciudat ar părea, singura posibilitate pe care o întrevăzusem de a o ține pe Mahtob permanent în afara Iranului, era de a o aduce acum doar temporar. Acum această încercare disperată eșuase.

Nu mă interesase niciodată politica sau intrigile internaționale. Tot ceea ce-mi dorisem era fericirea și armonia familiei mele. Dar în noaptea aceea, când mii de amintiri mi-au revenit în minte, mi s-a părut că și acele luni de experiență fericită pe care le trăisem nu fuseseră scutite de umbre;

De fapt, ceea ce ne făcuse să ne întâlnim, pe Moody și pe mine, cu mai bine de zece ani în urmă, a fost o suferință. O durere care se instalase mai întâi în partea stângă a capului și se extinsese apoi în tot corpul. În februarie 1974 avusesem accese demigrenă, amețală și vomă care îmi dădeau o senzație generală de Slăbiciune.

Chiar și când deschideam ochii simțeam dureri. Cel mai mic zgomot îmi provoca puternice dureri în ceafă și pe șira spinării. Nu puteam să dorm decât luând medicamente puternice.

Durerile erau cu atât, mai neplăcute cu cât credeam, că acum, în sfârșit, la cei 28 de ani ai mei, am să fiu în stare să-mi încep propria-mi viață. Mă căsătorisem la repezeală, direct de pe băncile școlii și legătura mea, lipsită de iubire, se sfârșise cu un divorț care a durat mult și pentru care am avut de învins numeroase

dificultăți. A urmat apoi o perioadă de echilibru și de fericire, ca rezultat direct al propriilor mele strădanii. Postul meu de la ITT Hancock, din orașelul Elsie, aflat chiar în centrul peninsulei Michigan, îmi deschidea perspectivele unei cariere în domeniul managementului. Inițial, am fost angajată ca secretară de noapte și am lucrat mult, ajungând în cele din urmă să conduc tot biroul personal și să fiu direct subordonată directorului întreprinderii. Salariul îmi ajungea să întrețin un cămin confortabil, chiar dacă modest, pentru mine și fiii mei, Joe și John.

Găsisem un post onorific de conducere în cadrul Asociației locale de Atrofie Musculară, a cărei activitate, pe care am coordonat-o mai bine de un an de zile, fiind remarcată de Jerry Lewis în cunoscuta sa emisiune Telethon. De 1 Mai apărusem la televiziune. Mă simțeam bine singură și eram mulțumită de modul în care îmi aranjasem o viață independentă. Totul demonstra progresul pe care-l făcusem pornind de la ambițiile mele de adolescentă, destul de vagi, și totuși reale. În jurul meu vedeam o mulțime de bărbați și femei în uniforme albastre care, după părerea mea, se mulțumeau cu scopuri mult prea modeste. Eu voiam mai mult de la viață, poate o diplomă universitară, poate o carieră de reporter, poate o afacere proprie, poate – cine știe? Voiam *mai mult* decât viața mohorâtă pe care o văzusem în jurul meu.

Dar tocmai atunci au început migrenele. Zile în șir singura mea preocupare a fost să scap de această suferință îngrozitoare, care îmi crea o stare de slăbiciune.

Căutând disperată un ajutor, l-am vizitat pe dr. Roger Morris, care fusese vreme îndelungată medicul familiei mele și chiar în aceeași după-amiază mi-a dat o trimitere către spitalul din Garson City, o clinică de osteopatie, aflată la o jumătate de oră pe autostradă, la vest de Elsie.

Internată acolo, zăceam în pat, în camera mea, cu perdelele trase și cu lumina stinsă, ghemuită în poziția fetusului, și ascultam neîncrezătoare discuțiile medicilor despre posibilitatea existenței unei tumori pe creier.

Părinții mei veneau să mă viziteze cu mașina din Bannister și mi-i aduceau în cameră pe Joe și pe John, cu toate că erau încă prea mici pentru a li se permite să intre în spital. Eram bucuroasă să-mi văd fiii, dar încălcarea regulilor normale de vizită din spital mă înspăimânta. Când preotul a trecut pe la mine în ziua următoare, i-am spus că aș vrea să întocmesc un testament.

Cazul meu era disperat. Medicii îmi prescriau ședințe zilnice de

fizioterapie, unmate de un tratament de întreținere, după care eram trimisă înapoi în camera mea întunecată și tăcută. Terapia prin masaj reprezintă una dintre deosebirile majore dintre osteopatie și tratamentul alopatic cunoscut, așa cum e aplicat de medicii de formație tradițională. Un osteopat are aceeași formație ca medicii specialiști în medicină generală, dar se deosebește în mod esențial de aceștia prin concepția sa teoretică. El folosește aceleași metode ca orice medic alopatic – anestezist, chirurg, ginecolog, pediatru, neurolog – pentru a da câteva exemple. Numai că un medic osteopat își asumă o altă metodă de vindecare. Tratamentul terapeutic prin manipulare încearcă să amelioreze durerile pe cale naturală, stimulând punctele nervoase și urmărind relaxarea mușchilor dureroși. Acest gen de tratament ajutase și înainte, aducându-mi ușurarea unor suferințe și speram ca metoda să fie și de astă dată eficientă, întrucât căutam cu, disperare alinarea.

Înduram asemenea chinuri încât abia dacă îl băgam în seamă pe medicul internist care urma să-mi aplice primul tratament de masaj. Zăceam cu fața în jos pe o masă, tapițată, care prelua apăsarea în timp ce mâinile lui îmi lucrau mușchii spatelui. Atingerea lui era plăcută, iar comportamentul politicos.

Mă ajuta apoi să mă întorc pe spate ca să poată repeta tratamentul cu mușchii gâtului și ai umerilor. Ultima parte a tratamentului consta dintr-o răsucire rapidă a gâtului, ce producea un fel de trosnitură, și-mi provoca pe dată o senzație de ușurare.

În timp ce zăceam pe spate, puteam să-l observ pe doctor mai atent. Părea să fie cu vreo șase ani mai în vârstă decât mine – și desigur mai în vârstă decât toți ceilalți medici interniști. Începuse să chelească ușor. Maturizarea îl avantaja, căci îi dădea o oarecare autoritate. Nu era deosebit de frumos, dar statura lui vânoasă, solidă» era atrăgătoare. Ochelarii dădeau chipului său, cu ușoare trăsături arabe, un aer de savant. Pielea îi era doar cu o nuanță mai închisă decât a mea. Cu excepția unui ușor accent, comportamentul și personalitatea sa erau cele ale unui american.

Se numea Dr. Sayyed Bozorg Mahmoody, dar ceilalți medici îl strigau simplu, cu diminutivul Moody.

Tratamentele doctorului Mahmoody au devenit pentru mine clipele luminoase ale șederii în spital. Ele mi-au diminuat durerile și doar simpla lui prezență începuse să aibă un efect terapeutic asupra mea. Era cel mai grijuliu doctor pe care îl întâlnisem vreodată. Deși îl vedeam zilnic la tratament, trecea și în cursul

zilei pe la mine, numai așa, ca să mă întrebe „cum merge?” și seara târziu ca să-mi ureze noapte bună.

Un șir de teste au exclus posibilitatea unei tumori și medicii au ajuns la concluzia că sufăr de o formă violentă de migrenă care, eventual, va dispărea de la sine. Diagnosticul a fost corect, întrucât, după câteva săptămâni, durerile au început să cedeze. Nu am rămas cu nicio urmă fizică de pe urma acestui incident, dar cursul vieții mele a luat o întorsătură dramatică.

În ultima zi de spital, în toiul tratamentului, dr. Mahmoody mi-a spus:

— Îmi place parfumul pe care îl folosiți. Asociez acest miros plăcut cu persoana dumneavoastră.

Se referea la apa de toaletă Charlie pe care o foloseam întotdeauna. ■»

— Când ajung seara acasă, mai simt încă mirosul parfumului dumneavoastră pe mâini.

M-a întrebat dacă ar putea să-mi telefoneze acasă ca să afle cum mă simt.

— Desigur, i-am răspuns.

Și-a notat grijuliu adresa și numărul meu de telefon.

Apoi, când tratamentul a luat sfârșit, calm și blând s-a aplecat și m-a sărutat pe buze. Nu știam încă unde mă va duce acest simplu sărut.

Lui Moody nu-i plăcea să vorbească despre Iran.

— Nu vreau să mă mai întorc *niciodată*, acolo, zicea el. M-am schimbat; familia mea nu mă mai înțelege. Nu ne mai potrivim.

Deși Moody aprecia modul de viață american, îl ura pe șah pentru că americanizase Iranul. Ceea ce-l irita cel mai mult era faptul că nu mai putea să-și cumpere la fiecare colț de stradă *chelokebab*, un delicios preparat iranian din carne de oaie cu orez. În locul acestuia apăruseră peste tot, ca ciupercile, magazinele Mc Donalds și alte chioșcuri cu preparate la minut. Nu mai era aceeași țară în care crescuse el...

Moody se născuse la Shushthar, în sud-vestul Iranului, dar după moartea părinților se mutase la sora lui, la Khorramshahr, în aceeași provincie. Iranul este tipic pentru țările din lumea a treia prin faptul că diferența dintre pătura de sus și cea de jos este foarte clar marcată. Dacă s-ar fi născut într-o familie aparținând păturii inferioare, Moody ar fi trăit probabil asemenea numeroșilor săraci ai Teheranului, lăncezind într-o mică colibă făcută provizoriu din deșeuri de la lucrările de construcții și constrâns să cerșească o muncă de ocazie și ceva de pomană. Dar

fanilia lui se bucurase de bogăție și de un nume de prestigiu, așa încât, imediat după terminarea școlii, beneficiase de suportul material pentru a **se** aventura în căutarea norocului. Și el voia mai mult de la viață.

Pe vremea aceea iranienii bogați călătoreau în masă în alte țări. Guvernul șahului sprijinea educația în străinătate, sperând să impulsioneze astfel occidentalizarea țării. Dar, în cele din urmă, această strategie a dat greș. Iranienii se opuneau cu încăpățănare să preia cultura occidentală. Chiar și aceia care trăiseră zeci de ani în America rămăneau adesea izolați și aveau legături în special cu iranienii emigrați. Continuau să-și păstreze credința islamică și obiceiurile persane. Am întâlnit o dată o femeie iraniană care, deși trăise douăzeci de ani în America, nu știa ce este un ștergar de bucătărie. Când i-am arătat unul, a găsit că este o invenție minunată.

Mulți studenți iranieni au preluat însă ideea că poporul poate să-și hotărăscă forma de guvernământ și această conștiință politică în continuă dezvoltare a dus în final la prăbușirea șahului.

Experiența lui Moody era netipică. Timp de aproape două decenii își însușise mult din comportamentul societății occidentale și, spre deosebire de compatrioții săi, nu făcuse politică. Găsise o lume care se deosebea mult de cea a copilăriei lui, o lume care oferea bunăstare, cultură și demnitate umană, o lume care depășea tot ceea ce exista în societatea iraniană. Moody și-a dorit cu adevărat să fie un occidental.

El a călătorit mai întâi la Londra, unde timp de doi ani a învățat engleza. Sosind în America, la 11 iulie 1961, cu o viză de student, și-a obținut licența La Northeast Missouri State University și a predat câțiva ani matematica la liceu. De o inteligență strălucită, și având astfel posibilitatea să studieze orice specialitate, el a descoperit că pregătirea sa foarte diversificată îl împinge spre o împlinire mult mai importantă. Dezvoltându-și afinitățile pentru meseria de inginer, s-a întors din nou pe băncile școlii, lucrând apoi la o firmă sub conducerea unui om de afaceri turc. Ca furnizor al NASA, firma a cooperat la programul „Apollo”, ce urmărea zborul spre lună.

— Am ajutat la trimiterea unui om pe lună, spunea adeseori Moody plin de mândrie.

Nu împlinise încă treizeci de ani când a fost încă o dată cuprins de febra neastâmpărului. Acum însă și-a concentrat interesul

asupra meseriei pe care compatrioții lui o cinsteau cel mai mult și pe care o exercitaseră și părinții lui. S-a hotărât să devină medic. Cu toate certificatele sale excelente, mai multe facultăți de medicină i-au refuzat înscrierea din cauza vârstei. În cele din urmă, a fost admis la Colegiul din Kansas-City pentru medicină osteopatică¹.

În perioada când am început să ieșim împreună, Moody era la sfârșitul practicii sale în Garson City și se pregătea să-și înceapă curând stagiatura de trei ani la spitalul de osteopatie din Detroit, unde plănuia să se specializeze ca anestezist.

— De fapt ar trebui să devii medic practician, i-am spus eu, te descurci atât de bine cu pacienții.

— Dar cu anestezia se pot câștiga bani mulți, mi-a replicat el, dovedindu-mi astfel că era într-adevăr americanizat.

Și-a obținut apoi „cartea verde” care îi permitea să practice oriunde în Statele Unite și care îi netezise drumul spre obținerea cetățeniei americane.

Părea că voia să rupă complet toate legăturile cu familia sa. Abia dacă mai scria câte o scrisoare rudelor sale; nici măcar lui Ameh Bozorg care se mutase de la Khorramshahr la Teheran, și această lipsă de contact cu familia lui mă neliniștea puțin. Și eu aveam probleme cu rudele mele, dar credeam în continuare în legăturile naturale, de înrudire.

— Ar trebui să dai cel puțin câte un telefon din când în când. Ești medic. Ți poți permite o dată pe lună să dai un telefon în Iran.

Eu fusesem cea care îl îndemnase să-și viziteze patria. După ce, în iulie, și-a terminat practica, i-a făcut, în silă, o vizită lui Ameh Bozorg. Mi-a scris zilnic de acolo ca să-mi spună cât de mult îi lipsesc. La rândul meu, eram și eu surprinsă de cât de mult îmi lipsea el mie. Așa că în această perioadă mi-am dat seama că eram pe cale să mă îndrăgostesc.

Trei ani de zile, cât a durat asistența lui Moody, ne-am întâlnit regulat și îmi făcea curte după moda de altă dată. De fiecare dată când venea aducea dulciuri pentru Joe și John și flori, bijuterii

¹ Osteopatie – metodă de tratament, introdusă de americanul D. D. Palmer, potrivit căruia cauza diferitelor boli constă în vătămarea rădăcinilor nervoase datorită deplasării unor vertebre. Metoda de vindecare constă în repunerea lor la loc cu mâna. Întrucât procedeul nu e lipsit de pericol, este necesar ca modificarea poziției vertebrei să fie mai întâi dovedită radiologic, (n.tr.).

sau câte un parfum pentru mine.

Cadourile lui aveau o notă personală. Primul meu soț nu dăduse niciodată atenție zilelor festive, dar Moody se gândea până și la cele mai neînsemnate prilejuri și concepea pentru fiecare câte o felicitare. De ziua mea de naștere mi-a făcut cadou o cutie muzicală lucrată foarte fin, având pe ea o decorație în relief ce reprezenta o mamă legănându-și copilul.

— Fiindcă ești o mamă atât de bună, mi-a spus el.

Am folosit-o seara ca să-l adorm pe John cu „cântecul de leagăn” al lui Brahms. Viața mea era presărată cu trandafiri.

Hotărâsem însă foarte clar să nu mă mai recăsătoresc.

— Vreau să fiu liberă, i-am spus. Nu mai vreau să depind de nimeni.

La fel gândea și el pe atunci.

În timpul perioadei de asistență la Spitalul osteopatia din Detroit, Moody lucra neoficial și ca medic general la Clinica de pe strada 14. Iar eu, fiind din nou acasă în Elsie, mă dedicam cu și mai mult zel obligațiilor de șef al propriei mele gospodării. Reușisem să-mi împlinesc un alt vis din tinerețe, înscriindu-mă la una din filialele Colegiului Lansing Community din Owosso, unde studiam managementul industrial. Primisem o serie întreagă de note maxime.

De câte ori avea liber la sfârșit de săptămână, Moody făcea o călătorie de câte trei ore și jumătate ca să mă viziteze pe mine și pe băieți. Și întotdeauna apărea încărcat de cadouri. Când, la sfârșit de săptămână era de gardă, mergeam eu la Detroit și locuiam în apartamentul lui.

Sărutul lui Moody mă făcuse să uit totul. Era un partener tandru pentru care bucuria și plăcerea mea erau tot atât de importante de parcă ar fi fost ale lui. Niciodată cineva nu mă atrăsese fizic atât de puternic. Se părea că eram sortiți unul altuia. Întreaga noapte dormeam strâns îmbrățișați.

Viața noastră era plină și fericită. Cu prilejul unor ocazii Moody era un tată bun pentru copiii mei. Împreună cu el, cu Joe și John făceam excursii la grădina zoologică sau mergeam deseori la Detroit la serbările diferitelor grupuri etnice, având prilejul să cunoaștem cultura Orientului.

Moody mi-a arătat cum se gătește mâncarea islamică – bazată în special pe carne de oaie și orez, peste care se toarnă sosuri exotice, și folosind multe legume proaspete și fructe. Fiii, prietenii mei și cu mine i-am prins repede gustul

Fără să-mi dau. Seama, îmi dădeam tot mai multă osteneală

să-i plac. Făceam cu plăcere ordine în locuința lui, găteam și îi făceam cumpărăturile. Uneori, în gospodăria lui de burlac era absolut necesară o mână de femeie.

Moody avea puțini prieteni, dar, curând, prietenii mei au devenit și prietenii lui. Moody avea o mulțime de cărți conținând tot felul de glume și scamatorii, cu ajutorul cărora, la întâlnirile noastre de societate, reușea să devină în mod firesc, fără a fi sâcâitor, centrul atenției generale.

Cu timpul, Moody m-a familiarizat cu câteva concepte de bază ale Islamului și am fost impresionată câte principii fundamentale au în comun cu tradiția iudeo-creștină. Allah este aceeași ființă superioară pe care noi și alți membri ai bisericii libere metodiste o venerăm ca Dumnezeu. Musulmanii cred că Moise a fost un profet trimis de Dumnezeu și că Thora dată evreilor este legea lui Dumnezeu. Ei cred că și Iisus a fost un profet al lui Dumnezeu și că Noul Testament este o carte sfântă. Potrivit religiei lor, Mahomed a fost ultimul și cel mai important profet, ales direct de Dumnezeu. Coranul lui are, fiind cea mai nouă carte sfântă, prioritate față de Vechiul și Noul Testament.

După cum explica Moody, Islamul este împărțit în numeroase secte. Așa cum un creștin poate fi baptist, catolic sau luteran, tot așa pot exista deosebiri substanțiale între legile religioase fundamentale ale diverșilor mahomedani. Familia lui Moody aparținea mahomedanilor șiiți, despre care în Occident se știa foarte puțin. Mi-a explicat că ei sunt fundamentalști fanatici. Deși era secta dominantă în Iran, nu aveau nicio putere asupra regimului prooccidental al șahului. Moody nu mai practica această formă extremă a mahomedanismului în care fusese crescut.

Deși refuza carnea de porc, bea totuși cu plăcere un pahar de alcool. Rareori își scotea covorașul de rugăciuni pentru a-și îndeplini obligațiile religioase.

Îndată ce am ajuns în locuința lui din Detroit la sfârșit de săptămână a sunat telefonul. A vorbit scurt cu cel ce chemase și mi-a spus:

— O urgență. Mă întorc cât pot de repede.

De abia a plecat că am alergat afară, la mașină, și am adus, unul după altul, scaune pliante, lăzi cu veselă și pahare de vin, platouri cu mâncare persană pregătită acasă, în Elsie.

La scurt timp după aceea au venit și dr. Gerald White cu soția aducând alte mâncăruri pe care le lăsasem la ei, și, în afară de asta, tortul pe care îl comandasem special, era ornat cu un steag

roșu-alb-verde și cu urarea scrisă în farsi „La mulți ani pentru ziua de naștere”.

Au sosit apoi alți oaspeți, așa încât ne-am strâns vreo treizeci de persoane care aranjaseră să sosească în timpul absenței lui Moody pe care o pusesem la cale. Când s-a întors ne-a găsit pe toți într-o dispoziție sărbătorească.

— Surpriză! a strigat mulțimea.

A răs cu toată fața și zâmbetul i s-a lățit și mai mult pe chip când i-am cântat „Mulți ani trăiască”.

Împlinea 39 de ani, dar a reacționat cu entuziasmul unui școlar.

— Cum ați reușit să faceți asta? a întrebat el uluit. Nu pot decât să mă minunez cum ați realizat acest lucru.

Încercam sentimentul plăcut al unei reale împliniri – aceea că-l făcusem fericit.

Din ce în ce mai mult acest lucru devenea țelul propriu-zis al vieții mele. După doi ani de când eram împreună, devenise punctul central al gândurilor mele. Ziua de lucru obișnuită nu mă mai atrăgea. Importante erau numai sfârșiturile de săptămână.

Până și planurile mele profesionale pâliseră. Avansasem într-o funcție în care îndeplineam munca făcută mai înainte de un bărbat, dar eram plătită mai puțin. În afară de asta îmi era din ce în ce mai greu să împiedic curtea pe care mi-o făcea un alt funcționar al firmei care considera, numai fiindcă eram necăsătorită, că aș fi și disponibilă. În cele din urmă m-a făcut clar să înțeleg că nu voi mai avansa dacă nu mă voi culca cu el.

Spectacolul devenise insuportabil și aveam nevoie de zilele de la sfârșitul săptămânii pe care le petreceam cu Moody ca să mă odihnesc după atâta stres. Petrecerea a fost un eveniment deosebit de îmbucurător căci nu l-am surprins numai pe Moody, ci chiar pe mine însumi. Eram mândră că reușisem s-o organizez de la distanță. Eram o gazdă pricepută pentru societatea unor medici și a soțiilor acestora și acest statut social se deosebea mult de lumea micului meu orașel.

Petrecerea a durat până la miezul nopții. Când ultimul oaspete s-a hotărât să plece, Moody m-a luat de mijloc și mi-a spus:

— Te iubesc pentru toate astea.

În ianuarie 1977 m-a cerut în căsătorie.

Trei ani înainte m-aș fi apărat violent împotriva unei asemenea cereri, indiferent dacă ar fi venit de la Moody sau de la oricine altcineva. Dar acum mi-am dat limpede seama că mă schimbasesm. Avusesem experiența libertății și constatasem că

eram capabilă să-mi întrețin familia și pe mine. Nu-mi făcea însă plăcere să trăiesc singură. Uram stigmatul de divorțată.

Îl iubeam pe Moody și știam că și el mă iubește. Timp de trei ani nu avusesem nici măcar o discuție. Aveam posibilitatea să aleg șansa unei vieți noi cu împlinirea datoriei de soție și mamă. Mă bucuram să devin o gazdă perfectă cu ocazia numeroaselor petreceri de societate în care dr. Mahmoody și soția să fi avut invitați. Poate voi termina Colegiul. Poate vom avea un copil.

Șapte ani mai târziu, mă consumam îngrozitor, o noapte întreagă, răsucindu-mă în pat când pe o parte când pe alta, alături de fiica mea și de bărbatul pe care odată îl iubisem atât. Și o revelație târzie mi-a deschis ochii. Existaseră atâtea semne asupra acestui sfârșit, pe care eu le ignorasem însă.

Dar nu ne trăim viața privind înapoi. Știam că acum evocarea trecutului nu-mi mai era de niciun ajutor. Mahtob și cu mine ne aflam aici, reținute într-o țară străină. În acest moment nu mai contau nici motivele care provocaseră nenorocirea noastră. Singurul lucru care conta era realitatea zilelor care ne așteptau.

Zile?

Săptămâni?

Luni?

Cât timp va trebui să îndurăm? Nu puteam să-mi închipui că aș putea folosi în această privință termenul de ani. Moody n-ar vrea – n-ar putea – să ne facă una ca asta. Ar vedea mizeria din jurul lui și asta l-ar dezgusta.

Și-ar da seama că viitorul lui e în America și nu într-o țară înapoiată care trebuie să mai învețe încă cele mai elementare reguli de igienă și dreptate socială. Și-ar schimba părerea. Ne-ar duce acasă fără să țină cont de posibilitatea că, odată atingând cu piciorul pământul american, aș putea s-o iau pe Mahtob de mână și să fug la primul avocat.

Dar ce se va întâmpla dacă nu-și va schimba părerea? Cu siguranță că ne-ar veni cineva în ajutor. Părinții mei? prietenii mei de acasă? Ministerul de Externe? Mahtob și cu mine eram cetățene americane chiar dacă Moody nu era. Aveam anumite drepturi. Trebuia numai să găsim o cale ca să ni le putem exercita.

Dar cum?

Și cât de mult ar fi durat asta?

După ce Moody ne-a anunțat că vom rămâne în Iran am petrecut mai multe zile ca într-o pâclă plină de tenebre.

Oricum, în prima noapte avusesem prezența de spirit să-mi evaluez situația financiară. Moody îmi luase carnetul de cecuri dar uitase să mă întrebe câți bani lichizi aveam la mine. Când mi-am deschis poșeta am constatat că posedam o mică avere de care uitaserăm amândoi în frenezia cumpărăturilor. Aveam aproape două sute de mii de riali și o sută de dolari americani, pe care puteam să-i schimb la bursa neagră cu o rată de unu la șase. Mi-am ascuns averea sub salteaua subțire a patului meu. Dimineața, în zori, când Moody și restul familiei își făceau rugăciunile, am scos banii și i-am ascuns printre multele mele haine, împăturite în dulap, ca să-i am la îndemână dacă în cursul zilei s-ar fi ivit vreo ocazie neașteptată. Banii reprezentau puterea mea, singura mea salvare. Nu aveam încă nicio idee ce aș fi putut întreprinde cu ajutorul lor, dar poate voi reuși să-mi cumpăr cu ei libertatea. Cândva, cumva, vom reuși, Mahtob și cu mine să scăpăm din închisoarea asta.

Căci era într-adevăr o închisoare. Atât pașapoartele noastre americane și iraniene cât și certificatele noastre de naștere se aflau la Moody. Și fără aceste importante documente nu puteam părăsi Teheranul chiar dacă am fi reușit să fugim din casă.

Multe zile de-a rândul eu și cu Mahtob de-abia dacă am părăsit dormitorul. O serie de boli se abătuseră asupra mea: nu puteam să mănânc decât orez alb obișnuit – și din acesta foarte puțin. Deși eram extrem de slăbită, nu puteam să dorm. Moody mi-a administrat niște medicamente.

De cele mai multe ori ne lăsa singure, căci voia să ne dea timp să ne acceptăm destinul și să ne obișnuim cu gândul că ne vom petrece restul vieții în Iran. Pe mine mă trata mai mult ca un paznic de închisoare decât ca un soț, cu dispreț, manifestându-și însă speranța absurdă că Mahtob, care nu-și sărbătorise încă a cincea ei aniversare, se va obișnui cu ușurință și bucurie cu această răsturnare a vieții ei. Încerca să-i câștige cu viclenie simpatia, dar ea se ținea deoparte, plină de neîncredere. De câte ori voia s-o ia de mână, ea și-o retrăgea și mi-o apuca pe-a mea. Ochii ei negri exprimau un soi de nedumerire, neputând să-și explice cum tatăl ei devenise deodată dușmanul nostru.

În fiecare noapte Mahtob plângea în somn. Îi era încă frică să

meargă singură la toaletă. Sufeream amândouă de crampe stomacale și diaree, așa că o bună parte a zilelor și nopților o petreceam în baia în care mișunau gândaci, dar care devenise locul nostru de refugiu. Sigure că nu vom fi deranjate aici, ne rugam în șoaptă: „Iubite Dumnezeule, te rugăm ajută-ne să găsim o cale de a rezolva această problemă. Ajută-ne, te rugăm, să găsim o cale sigură de a ajunge împreună acasă în America, și de a fi alături de familia noastră”. I-am explicat lui Mahtob că trebuie să rămânem împreună. Teama mea cea mare era ca nu cumva Moody să mi-o ia de lângă mine.

Singurul divertisment pe care îl aveam la îndemână era Coranul în traducerea engleză a dr. Fil. Rashad Khalifa, imamul moscheei din Tucson, Arizona. Mi-l puseseră la dispoziție spre edificare. Eram atât de disperată să am o preocupare încât abia așteptam ca primele raze de soare ale dimineții să intre pe fereastra dormitorului, lipsit de lumină, ca să pot citi. Incantațiile lui Baba Hajji răsunând în sala cea mare rămăneau undeva departe în timp ce citeam cu atenție cartea sfântă căutând pasajele ce defineau relația dintre soț și soție.

De fiecare dată când găseam câte un paragraf care părea să se refere într-o oarecare măsură la situația mea – intervenind pentru drepturile femeilor și copiilor, îl arătam lui Moody și celorlalți membri ai familiei.

În *Sura* (Capitol 4, verset 34) am găsit următoarea învățătură a lui Mahomed, care m-a neliniștit.

„Bărbatul are sarcina de a îngriji de femeie pentru că Dumnezeu l-a dăruit cu calitățile necesare pentru asta „și l-a făcut pe el să fie în măsură a câștiga cele necesare traiului. Femeile cinstite trebuie așadar să primească ascultătoare această situație; ele sunt obligate să-și onoreze bărbații în absența acestora, ascultând de poruncile Domnului. Femeile care se răzvrătesc trebuie lămurite, și dacă nu ascultă, lăstate singure în pat, și, cu orice prilej, pedepsite cu bătaie. Dacă însă sunt ascultătoare, atunci nu vi se va ierta mânia împotriva lor. Dumnezeu este mai mare și mai puternic decât toți”.

În următorul verset am găsit totuși un motiv de speranță.

„Când între soți există după căsătorie, anumite neînțelegeri, atunci alegeți judecători atât din familia lui cât și din familia ei. Dacă soții se împacă și Dumnezeu îi va ierta. Dumnezeu este atotștiutor și înțelept”.

— Amândouă familiile noastre ar trebui să ne ajute ca să ne rezolvăm problemele, i-am spus eu lui Moody, arătându-i versetul.

— Familia ta nu e musulmană, mi-a răspuns el. Ea nu contează. Și a adăugat: în afară de asta, aceasta-i numai problema ta și nu a noastră.

Acesta era modul de gândire al acestor știți musulmani care glorificau încă succesul revoluției, înveșmântați în dreptatea propriului lor fanatism. Cum puteam eu, o creștină – americană și femeie – să îndrăznesc să consider modul meu de a interpreta Coranul mai presus de cel al imamului Reza, al Ayatolahului Khomeini, Baba Hajji sau chiar al soțului meu? Fiecare era de părere că eu, ca soție a lui Moody, eram proprietatea lui, el putând să facă cu mine ce voia.

În a treia zi a arestului nostru, în care de fapt ar fi trebuit să sosim din nou acasă, în Michigan, Moody m-a forțat să le telefonez părinților mei. Mi-a spus ce trebuia să le spun și a urmărit toată discuția cu multă atenție.

Purtarea lui era destul de amenințătoare ca să mă facă ascultătoare.

— Moody a hotărât să mai rămânem încă puțin aici, am explicat eu familiei mele. Nu ne întoarcem chiar acum.

Mama și tata au fost uluiți.

— Nu vă faceți griji, am spus eu, încercând să mă prefac veselă. Vom fi curând din nou acasă. Chiar dacă mai rămânem câțva timp aici, ne întoarcem nu peste multă vreme.

Asta i-a liniștit. Uram să-i mint, dar cu Moody, a cărui prezență o simțeam în spatele meu, nu aveam de ales. Îmi era dor să fiu cu ei să-mi strâng în brațe fiii, pe Joe și John. Îi voi mai revedea oare vreodată?

Moody devenise capricios. Uneori era posac și ne vorbea amenințător lui Mahtob și mie. Alteori încerca să fie drăguț și cald. Poate, mă gândeam eu, era și el la fel de nehotărât și dezorientat ca mine. Câteodată încerca să mă ajute la acomodare.

— Astă seară gătește Betty pentru toți, o anunță el într-o zi pe Ameh Bozorg.

M-a luat cu el la piață. Cu toată bucuria inițială, simțind razele calde ale soarelui, priveliștea, zgomotele și mirosurile orașului mi se păreau mai străine și mai respingătoare ca oricând. Am mers la o mezelărie, vreo patru blocuri mai departe, ca să ni se spună:

— Abia după-masă pe la ora patru primim carne proaspătă. Reveniți.

Am primit același răspuns în multe alte prăvălii. Repetând expediția după-amiază, am găsit în sfârșit carne de vită pentru friptură la o prăvălie situată la vreo doi kilometri de casă.

Lucrând în bucătăria murdară a lui Ameh Bozorg, am încercat să fac totul cât mai bine, să curăț vasele, să pregătesc o mâncare americană care îmi era familiară și să ignor privirile întunecate ale cumnatei mele.

După cină Ameh Bozorg și-a exercitat din nou Influența maternă asupra fratelui mai tânăr.

— Stomacurile noastre nu suportă carnea de vită, i-a spus ea lui Moody. În casa asta nu va mai exista niciodată carne de vită.

În Iran carnea de vită este considerată ca o Carne fără valoare. Ceea ce voise de fapt să spună Ameh Bozorg era că eu gătisem o mâncare ce fusese sub demnitatea ei.

Incapabil să-i țină piept surorii sale, Moody n-a mai insistat. Era clar că Ameh Bozorg refuza să accepte orice contribuție pe care aș fi putut-o avea la programul zilnic din casa ei. De fapt, întreaga familie mă ignora; când intram în cameră îmi întorceau spatele sau se uitau urât la mine. Pentru ei faptul că eram americană părea să cântărească mai mult decât îndoielnicul meu rol de soție a lui Moody.

În aceste prime săptămâni de prizonierat numai Essey a vorbit prietenos cu mine. Într-o zi, când ea și Reza au venit în vizită, a reușit să mă scoată un moment afară și să-mi spună:

— Îmi pare într-adevăr rău. Mie îmi placi, dar ei ne-au spus să ne ținem departe de tine. Nu avem voie să stăm lângă tine sau să vorbim cu tine. Mă doare sufletul pentru situația în care te afli, dar nu pot să mă pun rău cu întreaga familie.

Aștepta oare Ameh Bozorg să trăiesc la nesfârșit în izolare și dispreț? mă întrebam. Ce se întâmplă în casa asta de nebuni?

Moody părea să se mulțumească trăind din generozitatea familiei sale. Bolborosea ceva foarte vag despre posibilitatea de a-și găsi undeva de lucru. Dar în concepția lui asta se rezuma la a-și trimite un nepot care să se intereseze în privința posibilității de recunoaștere a statutului de medic. Era sigur că studiile sale de medic american i-ar permite intrarea imediată în lumea medicală de aici, având posibilitatea să-și exercite astfel meseria.

Pentru iranianul de rând timpul pare să nu reprezinte nimic, iar Moody s-a obișnuit din nou foarte ușor cu această concepție. Își petrecea vremea ascultând radio, citind ziare și pălăvrăgind îndelung, ore în șir, cu Ameh Bozorg. Rareori ne lua, pe mine și pe Mahtob la câte o plimbare scurtă, dar ne veghea cu multă vigilență. Uneori, după-amiaza sau seara, când era sigur că familia lui mă păzea, mergea împreună cu nepoții să-și viziteze alte rude. O dată a participat la o demonstrație antiamericană și

s-a întors repetând lozinci împotriva Statelor Unite.

Și zilele treceau – fără sfârșit, nefericite, fierbinți, grețose, anoste, înfricoșătoare. Mă cufundam mai mult, și tot mai mult, în melancolie. Mă simțeam ca și când aș fi fost pe moarte. Mâncam puțin și aveam un somn neliniștit, deși Moody continua să-mi administreze tranchilizante. De ce nu mă ajuta nimeni? Din fericire, într-o seară din a doua săptămână a prizonieratului meu eram întâmplător lângă telefon când acesta a sunat.

Instinctiv am ridicat receptorul și am tresărit înspăimântată când am auzit vocea mamei mele care chema din America. Mi-a spus că încercase de mai multe ori să mă prindă mai înainte; fără să mai piardă timp cu o vorbărie inutilă, mi-a dat repede numărul de telefon și adresa Reprezentanței secției de interese americane de la ambasada Elveției din Teheran. Inima îmi zvâcnea, am memorat numerele. Câteva secunde mai târziu, Moody mi-a smuls furios receptorul din mână și a întrerupt legătura.

— Nu ai voie să vorbești cu ei decât dacă sunt lângă tine, a decretat el.

Noaptea, în dormitorul meu, mi-am compus un cod simplu ca să-mi cifrez adresa și telefonul ambasadei și mi-am notat totul în carnețelul cu adrese pe care îl ascusesem împreună cu banii sub saltea. Ca o măsură de precauție în plus, am repetat întreaga noapte încă o dată și încă o dată numerele în minte. În sfârșit mi se ivise o sursă de ajutor. Eram cetățeană americană. Cu siguranță că ambasada ar putea să ne scoată de Aici pe Mahtob și pe mine – numai să pot găsi o cale să iau contact cu un funcționar înțelegător.

Ocazia a apărut chiar a doua zi după-amiază. Moody a plecat fără să-și dea osteneala să mă anunțe unde se duce. Ameh Bozorg și restul familiei se cufundaseră în Siesta lor zilnică, asemănătoare unei stări de apatie. Inima îmi zvâcnea în piept când m-am furișat în bucătărie, am luat receptorul și am format numărul pe care îl memorasem. Secundele mi se păreau ore în timp ce așteptam ca, la celălalt capăt al firului cineva să ridice receptorul. Telefonul a sunat – o dată, de două ori, de trei ori – mă rugam să mi se răspundă repede. Tocmai când, în sfârșit, cineva a ridicat receptorul, în bucătărie și-a făcut apariția Fereshteh, fiica lui Ameh Bozorg. Am încercat să par calmă. Ea nu vorbise niciodată englezește cu mine și eram sigură că nu putea înțelege convorbirea.

— Alo! am zis eu cu voce înăbușită.

— Trebuie să vorbești mai tare, a spus o voce de femeie la

capătul celălalt al firului.

— Nu pot. Vă rog, ajutați-mă. Sunt reținută aici.

— Trebuie să vorbiți mai tare! Nu vă pot înțelege.

Încercam să-mi rețin lacrimile de dezamăgire și am rostit ceva mai tare:

— Ajutați-mă, sunt o ostatică!

— Trebuie să vorbiți mai tare, a zis femeia. Apoi a închis.

La zece minute după ce s-a întors acasă, Moody s-a năpustit în dormitor, m-a smuls de pe pat și m-a zgâlțâit cu violență.

— Cu cine ai vorbit la telefon? voia el să știe.

Am fost cu totul surprinsă. Știam că toată casa era aliată împotriva mea, dar nu mă așteptam ca Fereshteh să mă părăscă de îndată ce el s-a întors acasă. Trebuia să încropesc cât mai repede o minciună.

— Cu nimeni, am spus cu jumătate de voce și asta era adevărul aproximativ.

— Ba da, ai vorbit. Ai telefonat azi cuiva.

— Am încercat s-o sun pe Essey. Dar n-am prins-o. Am avut un număr greșit.

Moody și-a înfipt adânc degetele în umerii mei. În spate, într-un colț, Mahtob țipa.

— Minți! urlă Moody. M-a azvârlit înapoi pe pat și a mai continuat să strige încă vreo câteva minute înainte de a părăsi fudul camera, aruncându-mi, pe când ieșea, un ultim ordin:

— Nu te vei mai atinge niciodată de telefon!

Moody mă făcea să mă simt mereu descumpănită. Întrucât, de la o zi la alta, nu puteam să-i prevăd comportamentul față de mine, îmi era greu să concep un plan de bătaie. Când mă amenința, mi se întărea convingerea că trebuie să reușesc să iau cumva legătura cu Ambasada. Când avea o comportare prietenoasă, nutream speranța că și-ar putea schimba părerea și că ne va duce acasă. Jocul lui făcea imposibilă utilizarea vreunui procedeu oarecare. În fiecare noapte găseam alinarea în tabletele pe care mi le dădea. Întâmpinam fiecare dimineață cu multă nesiguranță...

Într-o dimineață, către sfârșitul lui august, când ne aflam de aproape o lună în Iran, m-a întrebat:

— Vrei să dăm vineri o petrecere în cinstea zilei de naștere a lui Mahtob?

Era ciudat. Mahtob împlinea cinci ani, marți, pe 4 septembrie, și nu vineri.

— Vreau să fac petrecerea de ziua ei, am spus eu.

Moody a început să se agite. Mi-a explicat că sărbătorirea aniversării reprezenta în Iran un eveniment important în societate și avea loc întotdeauna vinerea, când musafirii nu trebuiau să meargă la muncă.

Am continuat să mă opun. Dacă nu puteam să-mi apăr propriile interese în fața lui Moody, atunci trebuia să lupt măcar pentru puțină bucurie pe care i-o puteam oferi lui Mahtob. Nu-mi păsa de obiceiurile iraniene. Spre surpriza mea și spre ciuda familiei sale, Moody a consimțit să organizăm petrecerea marți după-amiază.

— Vreau să-i cumpăr o păpușă, am spus, folosindu-mă de avantajul meu.

Moody a fost de acord și a aranjat cu Majid să ne ducă pe amândouă la cumpărături. Am hoinărit prin numeroase prăvălii, dar am refuzat păpușile iraniene întrucât mi se păreau prea sărăcicioase. În cele din urmă am găsit o păpușă japoneză îmbrăcată într-o pijama roșu cu alb. Avea în gură o suzetă și, dacă i-o scoteai, râdea sau plângea. Costa în bani iranieni contravaloarea a treizeci de dolari.

— E mult prea scumpă a spus cu hotărâre Moody. Nu putem cheltui atâția bani pentru o păpușă.

— Trebuie s-o cumpărăm, am insistat eu cu încăpățănare. Nu are nicio păpușă aici, așa că o luăm.

Și am cumpărat-o.

Speram ca petrecerea s-o bucure pe Mahtob – erau primele momente mai vesele de o lună de zile încoace

O aștepta cu un entuziasm crescând. Era atât de bine s-o văd râzând și strălucind de fericire!

Cu două zile înainte de marele eveniment s-a petrecut însă ceva care i-a micșorat buna dispoziție. Jucându-se în bucătărie, Mahtob a căzut de pe un taburet mic, care s-a rupt sub greutatea ei și vârful ascuțit al unui picior de lemn i-a intrat adânc în braț. La țipetele ei am alergat repede și m-am îngrozit văzând cum îi țâșnea sângele din artera tăiată.

Moody i-a aplicat imediat un bandaj, în timp ce Majid și-a pregătit mașina ca să ne ducă la spital. Îmi legănam în brațe copilul care suspina și îl auzeam pe Moody spunându-mi că nu trebuie să-mi fac griji. Câteva blocuri mai departe de casa noastră se afla un spital.

N-am fost însă primiți.

— Nu primim urgențe, ne-a explicat un funcționar de la biroul

de gardă, indiferent la suferința lui Mahtob.

Conducând mașina printr-un trafic aglomerat, Majid ne-a dus repede la un alt spital, care avea serviciu de urgență. Ne-am năpusit înăuntru, dar aici am găsit o mizerie și o dezordine înspăimântătoare. Nu aveam însă unde să ne ducem în altă parte. Sala de așteptare pentru urgențe era plină de pacienți.

Moody s-a ținut după un doctor și i-a explicat că el e medic în America, dar că se află aici în vizită și fiica lui are o rană care trebuie cusută. Medicul iranian ne-a luat imediat în sala de tratamente și s-a oferit, cu politețe colegială, să facă tratamentul gratuit. Când doctorul a controlat rana și și-a pregătit instrumentele, Mahtob s-a agățat bănuitoare de mine.

— Aici nu se face nicio anestezie, am întrebat eu neîncrezătoare.

— Nu, a răspuns Moody.

Mi s-a întors stomacul pe dos.

— Mahtob, acum trebuie să fii foarte curajoasă, i-am spus eu.

Ea a țipat când a văzut acul de sutură. Moody i-a spus că trebuie să stea liniștită. Brațele lui mușchiuloase o țineau strâns de masa de operație. Pumnul ei mic îmi zdrobea aproape mâna. Ținută strâns și țipând isteric Mahtob se zbătea domol. Când acul i-a înțepat pielea mi-am întors privirea. Fiecare țipăt care răsuna în sală părea să-mi sfâșie inima. Un val de ură m-a străbătut din cap până-n picioare. Totul era din vina lui Moody, căci el ne adusese în iadul ăsta.

Procedura a durat mai multe minute. Lacrimile îmi curgeau pe obraji. Nu există o durere mai mare pentru o mamă decât să stea alături de fiica ei care suferă fără să-i poată veni în ajutor. Aș fi vrut să suport eu tortura la care era supusă fiica mea, dar nu puteam. Stomacul meu se revolta și tot corpul mi se acoperise de o sudoare rece. Mahtob era însă aceea care trebuia să accepte aceste chinuri fizice. Nu puteam face nimic decât s-o țin de mână, ajutând-o astfel să suporte.

Terminând cu cusutul rănii, doctorul iranian a scris o rețetă pentru o injecție împotriva tetanosului, i-a înmănat-o lui Moody și i-a mai dat câteva indicații.

Am ieșit afară. Mahtob scâncea la pieptul meu în timp ce Moody îmi explica procedura de-a dreptul bizară pe care o aveam de îndeplinit. Urma să găsim o farmacie care să aibă disponibil un antidot împotriva tetanosului, apoi să mergem la o altă clinică, care avea aprobarea să administreze injecții.

Nu puteam înțelege cum de se hotărâse Moody să practice aici

medicina și nu în America. Nici el nu era mulțumit de munca medicului iranian. După propriile-i afirmații dacă ar fi avut aici instrumentele, ar fi putut să-i coasă mult mai bine rana lui Mahtob.

Când am ajuns din nou acasă la Ameh Bozorg, Mahtob era epuizată și a căzut pe dată într-un somn agitat. Îmi făcea atât de rău s-o văd în starea asta. M-am hotărât ca în cele două zile câte mai rămăseseră până la aniversarea ei să par cât mai veselă.

Două zile mai târziu, dimineața devreme, cu ocazia celei de a cincea aniversări a fiicei, mele, ne-am dus, Moody și cu mine, la o brutărie ca să comandăm un tort mare ce trebuia să fie de forma unei chitare, cu o lungime de vreun metru și douăzeci. Urma să fie, în ce privește culoarea și consistența ceva asemănător cu un *yellow cake* american, numai că oarecum fără gust.

— De ce nu-l decorezi tu însăși? mi-a propus Moody.

Acesta era-unul din talentele mele deosebite.

— Nu, n-am nimic cu ce l-aș putea face.

Sigur de sine, Moody s-a lăudat în fața brutarului:

— Nevastă-mea decorează torturile absolut deosebit!

Pe dată brutarul mi s-a adresat în engleză:

— Ați dori oare să faceți acest lucru aici, la mine?

— Nu, i-am răspuns eu pe un ton mușcător.

Nu voiam să fac nimic în Iran care ar fi putut aduce chiar pe departe cu ceva ce semăna a muncă.

Ne-am întors acasă și am pregătit petrecerea. Trebuiau să vină mai mult de o sută de rude, deși pentru această ocazie fuseseră nevoiți să-și ia liber. Ameh Bozorg lucrase cu sârg la bucătărie și pregătise un fel de mâncare din carne de găină peste care turnase din abundență maioneză. Pe ea scrisese cu boabe de mazăre numele lui Mahtob în farsi. Fiicele ei pregăteau platouri cu chebap și felii de carne de oaie rece, brânză și mlădițe de legume, aranjate festiv.

Morteza, al doilea fiu a lui Hajji și Ameh Bozorg, venit și El să dea o mână de ajutor și-a adus-o cu el pe soția lui, Nastaran, și pe fiica lor de un an, Nelufar, un copilăș dulce, cu ochi strălucitori și o fire prietenoasă. Mahtob se juca cu ea în timp ce Morteza și Nastaran împodobeau sala cu baloane, stegulețe și foite colorate. Mahtob uitase de șocul de alaltăieri și vorbea tot timpul despre cadourile, pe care avea să le desfacă după aceea.

Oaspeții invadeau casa aducând pachete divers colorate. Ochii lui Mahtob deveneau tot mai mari uitându-se spre mormanul de lucruri minunate ce creștea mereu.

Morteza, Nastaran și Nelufar au plecat pentru a se întoarce puțin mai târziu cu o surpriză – un tort identic cu cel pe care îl comandaserăm noi. Chiar în clipa aceea a adus și Majid tortul nostru de la bucătărie. Dubla comandă a fost însă o întâmplare norocoasă căci în momentul în care Majid a intrat cu tortul în casă, Nelufar s-a repezit spre el vijeliosă și l-a tras de mână.

Tortul a căzut pe podea și s-a rupt, spre consternarea lui Majid și a lui Nelufar.

Cel puțin mai aveam un tort.

Petrecerea a fost deschisă de Mammal care bătea ritmic din palme acompaniat de niște cântecele pentru copil care îmi sunau străin. Am ajuns acum la concluzia că în Iran surâsul era probabil împotriva obiceiului. Niciunul nu părea să fie vesel. Cu toate astea, azi, întreaga familie era cu adevărat bucuroasă pentru aniversarea fiicei noastre.

Cântecele au mai durat vreo trei sferturi de oră. Mammal și Reza erau într-o dispoziție sărbătorească și se jucau vesel cu copiii. Apoi, ca la un semnal, acești doi oameni în toată firea s-au repezit spre grămada de cadouri și au început să desfacă ambalajele.

Lui Mahtob nu-i venea să creadă. Lacrimi mari i se rostogoleau pe obraji.

— Mamă, îmi desfac toate cadourile, a suspinat ea.

— Nu vrea să se întâmple asta, i-am spus lui Moody. Las-o să-și desfacă singură cadourile.

Moody a vorbit cu Mammal și cu Reza. Bombănind; aceștia i-au permis lui Mahtob să-și despacheteze câteva dintre cadouri, dar când Reza și Mammal au continuat să împrăștie peste tot hârtia colorată de la cadouri, Moody ne-a explicat că obiceiul iranian era ca bărbații maturi să despacheteze cadourile copiilor.

La sfârșit, decepția lui Mahtob s-a mai temperat datorită numărului mare de cadouri. Primise multe jucării iraniene, un înger drăguț cu roșu și alb, care se legăna pe Un șnur, o minge, o vestă de înot, un colac de înot, o lampă caraghioasă cu baloane, multe lucruri de îmbrăcăminte și păpușa.

Erau prea multe jucării ca să se poată juca cu toate deodată. Mahtob și-a strâns în brațe păpușa, dar o ceată de copii străini s-au năpustit asupra celorlalte cadouri, s-au luat la ceartă pe ele și le-au azvârlit prin toată camera. Mahtob a izbucnit din nou în plâns, dar nu era nicio posibilitate să stăpânești atâția copii neastâmpărați. Adulții nu dădeau niciun semn că ar trebui să fie atenți la comportamentul acestora.

Mahtob își ținea păpușa în siguranță în brațe și tot timpul cinei a fost posomorâtă; abia la vederea tortului privirea i s-a luminat. Cu inima plină de îngrijorare mă uitam cum își înghite felia de tort, căci știam că darul pe care și l-ar fi dorit cel mai mult nu i-l puteam oferi.

După aniversarea lui Mahtob tristețea a devenit mai adâncă. Eram deja în septembrie. Trebuia să fi fost acasă de trei săptămâni. În curând a urmat o altă zi de naștere, care mi-a accentuat și mai mult starea depresivă. Era ziua Imamului Reza, fondatorul sectei šiite. Într-o asemenea zi sfântă, un adevărat šiit trebuia să viziteze mormântul imamului, dar cum acesta era îngropat într-o țară dușmană, Irak, am fost obligați să ne mulțumim cu mormântul surorii sale din Rey, vechea capitală a Iranului, la o oră de mers cu mașina, la sud de Teheran.

Tocmai în această dimineață mai deosebită s-a instalat din nou zăpușeala copleșitoare a verii. Erau cu siguranță 50° la umbră. Mă gândeam la îmbrăcăminte groasă pe care trebuia s-o port și nu puteam să-mi imaginez un drum de o oră într-o mașină supraîncărcată pe această căldură înspăimântătoare, numai ca să vizitez un mormânt care mie nu-mi spunea nimic.

— Nu vreau să merg, i-am spus eu lui Moody.

— Totuși trebuie s-o faci, mi-a replicat el și cu asta a rezolvat totul.

Am numărat persoanele care se strânseseră la Ameh Bozorg. Douăzeci de inși erau pregătiți să se strivească în două mașini.

Mahtob era la fel de agitată ca și mine. Și ea arăta jalnic. Înainte de a pleca, ne-am spus din nou în baie rugăciunea noastră: „Iubite Dumnezeu, te rugăm, găsește o cale sigură să ajungem amândouă acasă”.

La această ocazie solemnă Moody m-a silit să-mi pun chador-ul meu negru și gros. În mașina supraîncărcată am fost obligată să stau în brațele lui Moody, iar Mahtob în brațele mele. După o oră chinuitoare de drum am coborât la Rey, în mijlocul unei furtuni de praf și a unei învâlmășeli de pelerini îmbrăcați în negru care se îmbulzeau și scoteau strigăte puternice. Automat, Mahtob și cu mine am pornit în urma femeilor spre intrarea la mormânt.

— Mahtob poate să vină cu mine, a spus Moody. O duc eu.

— Nu vreau, a strigat ea.

Moody a apucat-o de mână, dar ea și-a retras-o. Oamenii au întors capul ca să vadă motivul zarvei.

— Nuuu! a zberat Mahtob.

Înfuriat de rezistența ei, Moody a smucit-o de mână, a tras-o cu

brutalitate de lângă mine și, în același timp, a lovit-o puternic în spate.

— Nu! am urlat eu. Împiedicându-mă de *chador*-ul gros, am căzut în spatele fiicei mele.

Moody și-a îndreptat imediat furia împotriva mea și mi-a aruncat în față, zbierând în engleză cât îl ținea gura, toate obscenitățile care i-au venit în minte.

Am început să plâng, neputincioasă dintr-odată în fața furiei sale. Mahtob a încercat să mă salveze, strecurându-se între noi. Moody și-a coborât privirea spre ea ca și cum abia acum și-ar fi adus din nou aminte de existența ei. Și, orbit de furie, a lovit-o brutal cu dosul palmei peste față. Dintr-o tăietură la buza de sus a început să-i țâșnească sângele și să picure în praf.

— „*Najess*”, șopteau oamenii în jurul nostru, „murdar”.

În Iran sângele e considerat ca un semn de necurătenie și trebuie imediat șters. Nimeni nu s-a amestecat însă în ceva care arăta clar a fi o ceartă de familie. Nici Ameh Bozorg, nici altcineva din familie n-ar fi încercat să potolească furia lui Moody. Priveau în pământ sau undeva, în spațiu.

Mahtob plângea de durere. Am luat-o în brațe și am încercat să-i opresc sângele cu colțul *chador*-ului în timp ce Moody continua să reverse asupra mea valul de obscenități, aruncându-mi în față tot felul de expresii triviale pe care nu le mai auzisem niciodată la el. Prin perdeaua de lacrimi vedeam, cum figura i se schimonosise într-o grimasă plină de ură, înspăimântătoare.

— Trebuie să facem rost de gheață pentru buzele ei, i-am strigat.

Imaginea chipului plin de sânge a lui Mahtob l-a făcut pe Moody să se mai calmeze puțin, chiar dacă nu arăta că regretă ceva. Și-a controlat însă comportamentul și am căutat împreună un vânzător dispus să taie câteva bucățele dintr-un bloc mare și murdar de gheață și să ne vândă un pahar plin.

Mahtob scâncea. Moody avea un chip întunecat și nu părea deloc să se căiască. Iar eu încercam să mă obișnuiesc cu constatarea că mă măritasem cu un nebun și acum mă aflam prinsă în capcană într-o țară în care legile îi confereau dreptul de stăpân absolut asupra mea.

Se scursese aproape o lună de când Moody ne reținuse ostatice și, cu cât se prelungea șederea noastră în Iran, cu atât ceda el tot mai mult puterii inimaginabile de atracție a culturii sale originare. Ceva în personalitatea lui Moody se dereglase îngrozitor. Trebuia să-mi salvez fiica și pe mine din acest coșmar înainte ca el să ne

omoare.

Câteva zile mai târziu, în timpul orelor lăncede ale după-amiezii, când Moody era plecat, am hotărât să încerc o disperată fugă spre libertate. Am scos câțiva riali din ascunzătoare, am luat-o pe Mahtob și am părăsit în grabă casa. Dacă nu puteam să iau contact cu ambasada prin telefon, trebuia să ajung cumva acolo.

Înfășurată în *manto* și în *rusari*, speram să nu fiu recunoscută ca străină. N-aveam chef să explic nimănui acțiunea mea. Îmi trăsesem rusari-ul mult pe față ca să nu atrag atenția acelei *pasdar*, înspăimântătoarea poliție secretă, prezentă peste tot.

— Unde ne ducem, mami, a întrebat Mahtob.

— O să-ți spun imediat. Acum grăbește-te.

Nu voiam să-i dau nicio speranță înainte de a ne afla în siguranță.

Mergeam repede, intimidată de forfota orașului plin de agitație, neștiind în ce direcție trebuia să ne îndreptăm. Inima îmi bătea înfricoșată: Trecusem la acțiune. Nu puteam să prevăd reacția plină de ferocitate a lui Moody când ar fi realizat că am fugit, dar nici nu aveam intenția să mă întorc. Mi-am permis un oftat încet de ușurare la gândul că nu-l voi revedea niciodată.

În sfârșit am dat peste o clădire cu o tăbliță pe care era scris în engleză cuvântul TAXI. Am intrat ca să cerem un taxi și în cinci minute ne aflam pe drumul spre libertate.

Am încercat să-i explic șoferului că trebuia să ne ducă la Reprezentanța Americană de la Ambasada Elvețiană, dar el nu m-a putut înțelege. Am repetat adresa pe care mama mi-o dăduse la telefon: „Park Avenue și strada șaptesprezece”. La cuvântul „Park Avenue” fața i s-a luminat și a luat-o din loc prin traficul aglomerat.

— Unde mergem mămico, m-a întrebat Mahtob din nou.

— Mergem la Ambasadă, i-am spus. Acum, că ne aflam în drum spre ea, puteam din nou să respir mai ușurată. Acolo vom fi în siguranță. De acolo vom putea zbura acasă.

Mahtob radia de fericire.

După ce s-a strecurat în viteză cu mașina aproape o jumătate de oră pe străzile Teheranului, șoferul a oprit la Ambasada Australiană din Park Avenue. A vorbit cu soldatul de pază care l-a îndrumat să dea colțul. Câteva clipe mai târziu ajungeam în fața refugiului nostru, o clădire de beton mare, modernă, cu o placă ce menționa denumirea Reprezentanței Americane din cadrul Ambasadei Elvețiene. Intrarea era apărată cu gratii de fier și păzită de un polițist iranian.

Am plătit șoferul de taxi și am apăsat la poartă pe butonul unui interfon. Poarta s-a deschis cu un bâzâit electronic, iar Mahtob și cu mine ne-am năpustit pe pământ elvețian – nu iranian.

Un iranian vorbind englezește a venit la noi și ne-a întrebat de pașapoarte.

— Nu avem pașapoartele, am spus.

Examinându-ne atent, a constatat că eram americance, așa că ne-a lăsat să intrăm.

A trebuit să ne supunem unui control corporal. Cu fiecare clipă îmi creștea buna dispoziție datorită acestei realizări extraordinare – eram libere.

În cele din urmă am primit permisiunea să intrăm la secția administrativă, unde o armeniană-iraniană, cu o înfățișare severă dar prietenoasă, care se numea Helen

Balassanian, m-a ascultat calmă când eu am explodat cu povestea prizonieratului nostru care dura de o lună. Helen, o femeie înaltă și slabă, probabil în jur de patruzeci de ani, îmbrăcată, în mod clar neiranian, cu un taior după moda occidentală, având o fustă până la genunchi, cu capul descoperit, injurios, ne-a privit cu multă înțelegere.

— Acordați-ne azil, am implorat-o eu. Veți găsi apoi o posibilitate de a ne duce acasă.

— Despre ce vorbiți dumneavoastră? a replicat Helen. Nu puteți rămâne *aici*.

— Dar nu ne putem întoarce acasă la el.

— Sunteți cetățeană iraniană, a spus Helen cu blândețe.

— Nu, eu sunt cetățeană *americană*.

— Sunteți iraniană, a repetat ea. Și trebuie să vă supuneți legilor iraniene.

Prietenosă, dar fermă, ne-a lămurit că eu, în momentul în care m-am căsătorit cu un iranian, am devenit, potrivit legii iraniene, cetățeană iraniană. Legal, atât eu cât și Mahtob, eram, de fapt, iraniene.

O transpirație rece mi s-a prelinș pe spate.

— Nu vreau să fiu iraniană, am spus eu. Eu sunt născută americană. Vreau să am cetățenia americană.

Helen a clătinat din cap.

— Nu, a spus ea blând. Trebuie să vă întoarceți la el.

— O să mă bată, am țipat. I-am arătat-o pe Mahtob. O să *ne* bată!

Helen înțelegea situația mea, dar nu avea nicio putere să ne ajute.

— Suntem deținute în casa aceea, am spus, încercând încă o dată s-o conving, în timp ce lacrimi mari mi se rostogoleau pe obraji. Am reușit să fugim pe ușa din față numai pentru că toți dormeau. Nu putem să ne întoarcem. Ne va închide. Mi-e tare frică de ce se va întâmpla cu noi.

— Nu înțeleg de ce femeile americane fac asta, a șoptit Helen. Pot să vă fac rost de haine, pot să trimit câteva scrisori pentru dumneavoastră. Pot să iau contact cu familia dumneavoastră, să le comunic că sunteți sănătoase. Asta e tot ce pot să fac pentru dumneavoastră, altceva nimic.

Aceasta era realitatea simplă și copleșitoare – eu și Mahtob ne aflam cu totul în puterea legilor acestui patriarhat fanatic.

În ora pe care am petrecut-o la Ambasadă am fost într-o stare de șoc. Am făcut ce-am putut. Am telefonat în America.

— Caut o posibilitate de a veni acasă, i-am strigat mamei, aflată la o depărtare de mii de kilometri. Vezi ce poți face și tu de acolo.

— Am luat deja legătura cu Ministerul de Externe, mi-a spus mama și vocea ei se frânse distrusă. Facem tot ce ne stă în putință.

Helen mi-a ajutat să compun o scrisoare către Ministerul de Externe al SUA, ce urma să ajungă prin Elveția. În ea prezentam faptul că eram reținută în Iran împotriva voinței mele și că nu fusesem de acord ca soțul meu să retragă averea noastră din Statele Unite.

Helen a completat niște formulare și mi-a cerut amănunte despre Moody. O interesa în special cetățenia lui. După ce fusese implicat în evenimentele tulburi ale revoluției iraniene, Moody nu mai încercase niciodată să ceară cetățenia americană. Helen m-a întrebat despre cartea verde a lui Moody – permis oficial de rezidență și muncă în America. Până în prezent se mai putea încă întoarce să muncească în Statele Unite. Dar dacă mai întârzia mult, cartea verde expira și el n-ar mai fi avut aprobarea să practice acolo medicina.

— Mie mi-e frică mai mult că ar putea primi aici un post, am spus eu. Dacă poate lucra aici, suntem prinse în Capcană. Dacă nu reușește să primească aici niciun loc de muncă se va hotări, poate, să ne întoarcem în Statele Unite.

După ce Helen a făcut tot ceea ce putea face, a urmat, în fine și invitația de care mă temeam.

— Acum trebuie să vă întoarceți, ne-a spus ea încet Vom face tot ce ne stă în putere. Aveți răbdare.

A chemat un taxi pentru noi. Când acesta a sosit, a ieșit

împreună cu noi în stradă și a vorbit cu Șoferul, i-a dat o adresă în apropierea casei lui Ameh Bozorg. De la Ultimele blocuri vom merge pe jos, ca să nu ne vadă Moody sosind cu taxiul.

Stomacul mi se strângea dureros în timp ce mă întorceam cu Mahtob pe străzile Teheranului, neputând să ne ducem în altă parte decât la un soț și un tată care își luase rolul de paznic de închisoare atotputernic.

Am încercat să cântăresc limpede lucrurile, dar capul îmi vâjăia. I-am spus cu prudență lui Mahtob:

— Nu-i putem povesti nici tatii, nici nimănui altcuiva unde am fost. O să-i spunem că am fost să ne plimbăm și ne-am rătăcit. Dacă-ți pune întrebări, nu-i răspunde.

Mahtob a aprobat. Era silită să se maturizeze foarte repede.

Moody ne aștepta deja când am sosit.

— Unde ați fost? a mârâit el.

— Am fost să ne plimbăm, am mințit eu, și ne-am rătăcit. Pur și simplu am ajuns mai departe decât ne propusesem. Sunt atâtea de văzut.

Moody a cântărit un moment explicația mea, apoi a respins-o. Știa că am un simț de orientare foarte bun. Ochii i-au sclipit amenințător ca oricărui musulman pe care l-a supărat o femeie. M-a înhățat și, în timp ce și-a înfipt degetele unei mâini în brațul meu, m-a apucat cu cealaltă de păr. Apoi m-a târât în fața membrilor familiei... în număr de vreo zece, care se aflau răspândiți prin casă.

— Ea nu are voie să părăsească această casă! a poruncit el.

Apoi mi s-a adresat:

— Dacă mai încerci o dată să părăsești casa, *te omor!*

Înapoi la dormitorul singuratic, înapoi la zilele de lăncezeală, înapoi la grețuri și la vome, înapoi la stării» de adâncă depresiune. De câte ori ieșeam din cameră, eram urmărită, pas cu pas, de Ameh Bozorg sau de una din fiicele ei. Simțeam cum îmi slăbește voința. Curând mi-am dat seama foarte limpede că-mi voi accepta nenorocirea și că voi rămâne despărțită pentru totdeauna de familia și de patria mea.

Ruptă de lume, am descoperit cu o oarecare ironie că ceea ce mă apăsa cel mai mult erau lucrurile mărunte: nu știam nimic, de exemplu, ce făcuseră „Tigrii” în această ultimă lună a sezonului de baseball. Fuseseră liderii diviziei când plecasem spre Iran. De fapt, planificasem, în mod original, ca la întoarcere să-l însoțesc pe tata la un meci, știind că aceasta ar putea fi ultima lui ocazie de a mai urmări un joc.

Copleșită de dorul de acasă, am încercat, într-o după-amiază, să scriu o scrisoare părinților mei, fără să știu exact cum aș putea s-o pun la poștă. Am constatat însă, spre consternarea mea, că mâna îmi era prea slăbită pentru a scrie. Nu eram în stare nici măcar să mă semnez.

Ore în șir am încercat să înțeleg ce se întâmplase cu mine. Eram bolnavă, nervoasă, într-o stare depresivă, pe punctul de a pierde contactul cu realitatea. Moody părea satisfăcut că mă prinsese la strâmtoare; era convins că nu-mi mai puteam manifesta voința, că nu mă mai puteam răzvrăti împotriva lui, că nu mai eram în stare să lupt pentru libertatea mea. Mă uitam la copilul meu. Pielea fină a lui Mahtob era plină cu pete mari, urme ale nenumăratelor ciupituri de țânțari. Vara trecea. În curând va sosi iarna. Înainte să-mi dau seama, anotimpurile și chiar timpul în sine vor deveni nimicnicie. Cu cât vom rămâne mai mult timp aici, cu atât ne vom accepta mai ușor destinul.

Mi-am adus aminte de cuvintele preferate ale tatii: „Acolo unde e voință, există și o cale de rezolvare. Dar chiar dacă aș mai avea voință, cine știe o cale să ne ajute? mă întrebam. Există oare cineva care să ne poată smulge pe mine și pe copilul meu din acest coșmar?”

Treptat, în ciuda ceții ce mă învăluia din cauza bolii și a medicamentelor pe care mi le dăduse Moody, mi-am clarificat răspunsul.

Nimeni nu ne putea ajuta.

Numai eu puteam să mă smulg de aici.

Într-o seară, la puțin timp după ce abia se întunecase „mă găseam în sala cea mare a casei lui Ameh Bozorg când am auzit uruitul amenințător al avioanelor de vânătoarecu reacție zburând jos și apropiindu-se de cartierul nostru. Fulgerele strălucitoare ale apărării antiaeriene au luminat cerul, urmate de ecoul ascuțit, răsunător, al exploziilor aeriene.

— Dumnezeule, m-a gândit, războiul a ajuns la Teheran!

M-am întors, căutând-o pe Mahtob, ca să fug cu ea într-un loc sigur. Dar Majid, văzându-mi expresia înspăimântată, s-a străduit să mă liniștească:

— E numai o demonstrație, mi-a explicat el, pentru „Săptămâna Războiului”.

Moody mi-a explicat că „Săptămâna Războiului” este o sărbătoare anuală care celebrează lupta glorioasă a islamului în războiul cu Irakul, și, prin extensie, cu America, întrucât toată propaganda iraniană declara că Irakul ar fi» pur și simplu, marioneta controlată și înarmată de americani.

— Suntem în război cu America, îmi spuse Moody cu o bucurie nedisimulată. Așa-i drept... Tatăl tău l-a ucis pe tatăl meu.

— Ce vrei să spui cu asta?

Și Moody încercă să-mi explice că în timp ce tatăl meu servise în cadrul forțelor de luptă americane din Abadan – o localitate din sudul Iranului – tatăl său lucrase ca medic de război, și tratase mulți soldați contra malariei, molipsindu-se chiar el, în cele din urmă, de această boală, care, în cazul lui, a fost mortală.

— Așa că va trebui să plățiți pentru asta, sfârș: Moody. Fiul tău Joe va muri în războiul din Golf. Poți fi sigură de asta.

Îmi dădeam seama foarte bine că Moody voia să mă enerveze, dar nu reușeam să fac distincția între realitate și fanteziile lui sadice. Acesta nu mai era omul cu care mă căsătorisem. Cum puteam să aflu dacă ceva era adevărat din toate astea?

— Vino, mi s-a adresat el, mergem pe acoperiș.

— De ce?

— Să vezi o demonstrație.

Nu putea fi decât o demonstrație antiamericană.

— Nu, m-am opus. Nu vin cu tine.

Fără niciun cuvânt, Moody a apucat-o pe Mahtob și a scos-o din cameră. Țipând de uimire și de spaimă, ea se zbătea în brațele lui. Dar el a ținut-o strâns urmându-și familia, sus, pe Acoperiș.

În curând s-au auzit niște strigăte înspăimântătoare ce intrau în casă pe ferestrele deschise.

Maag barg Amrika! urla un cor de voci de pe toate acoperișurile învecinate. Acum știam bine acest strigăt de luptă întrucât îl auzeam mereu la emisiunile lor de actualități. El însemna „Moarte Americii!”

Maag barg Amrika! strigătele deveneau tot mai puternice și mai pătimașe. Mi-am astupat urechile cu mâna, dar urletul fanatic n-a scăzut în intensitate.

Maag barg Amrika!

Am strigat-o pe Mahtob care se afla pe acoperiș împreună cu ceilalți membri ai familiei, ținută cu forța de un tată nebun care îi cerea să se întoarcă împotriva țării ei.

Maag barg Amrika!

În noaptea aceea patrusprezece milioane de voci ca una singură au răsunat în Teheran. Rostogolindu-se într-un crescendo de la un acoperiș la altul, transpunând populația într-o stare de frenezie hipnotică, strigătul distrugător, enervant, înspăimântător mi-a sfâșiat sufletul.

Maag barg Amrika! Maag barg Amrika! Maag barg Amrika!

— Măine plecăm la Qum, m-a anunțat Moody.

— Ce-i asta?

Qum este centrul religios al Iranului. E un oraș sfânt. Măine este prima vineri a Moharram-ului, luna de doliu. Acolo se află un mormânt. Ai să porți un *chador* negru.

Mi-am amintit de vizita la Rey, o excursie neplăcută, care se sfârșise prin bătaia pe care o luase Mahtob de la tatăl ei. De ce trebuia familia să ne târască pe Mahtob și pe mine în pelerinajele lor ridicole?

— Nu vreau să merg, i-am spus.

— O să mergem.

Între timp ajunsesem să cunosc destul de bine legile Islamice ca să găsec un motiv plauzibil.

— Nu pot să merg la mormânt, am spus eu. Am ciclul.

Moody s-a încruntat. Fiecare ciclu îi amintea faptul că eu, în ciuda celor cinci ani care trecuseră de la nașterea lui Mahtob, nu fusesem în stare să-i dăruiesc încă un copil, un fiu.

— Mergem, a spus el.

A doua zi dimineața Mahtob și cu mine ne-am trezit într-o stare accentuată de deprimare având în vedere perspectiva acelei zile. Mahtob avea diaree, dovadă a stării de tensiune în care se afla, încordare cu care eu începusem să mă obișnuiesc.

— Mahtob e bolnavă, i-am spus eu lui Moody. Ar trebui să rămână acasă.

— *Mergem* cu toții, a repetat el sever.

Adânc mânănită, mi-am îmbrăcat uniforma – pantaloni negri, ciorapi lungi negri, manto-ul negru, *rusari*-ul negru, înfășurat în jurul capului. Peste tot acest echipament trebuia să îmbrac chador-ul negru pe care îl uram.

Noi mergeam în mașina lui Morteza, un nepot al lui Moody, unde ne-am înghesuit împreună cu Ameh Bozorg, cu fiica ei Fereshteh, cu Morteza, soția acestuia, Nastaran, și fetița lor, o mititică veselă, Nelufar. Am avut nevoie de câteva ore ca să ajungem la autostradă, și de aici încă de două ore, în care mașinile, una după alta, bară la bară, pline până la refuz cu credincioși au străbătut un peisaj tot atât de dezolant ca și sufletul meu.

Qum era un oraș al colbului de un roșu-arămiu deschis. Nicio stradă nu era asfaltată, iar mașinile mulțimii adunate ridicau nori înecăcioși de praf. Când am coborât din mașină veșmintele noastre transpirate prinseseră o crustă de murdărie.

În mijlocul unei piețe mari se afla un bazin cu apă de dimensiuni olimpice, înconjurat de pelerini care zbierau încercând să ajungă până la marginea apei, pentru a-și face spălarea rituală, pregătitoare a rugăciunii. Adunătura de oameni nu vădea niciun semn de iubire pentru aproapele său. Ajutându-se cu lovituri de coate puternice, date fără alegere, și șuturi bine plasate, încercau să-și asigure un loc la marginea apei. Ici și colo se auzea câte o plescăitură la suprafața apei, urmată de răcnetul furios al vreunui credincios care primise un botez imprevizibil.

Pentru că nici eu nici Mahtob nu ne gândeam să luăm parte la rugăciune, nu ne-am înghesuit să ne spălăm în apa murdară... I-am așteptat pe ceilalți.

Apoi am fost separați după sex. Mahtob și cu mine le-am urmat pe Ameh Bozorg, Pereshteh, Nastaran și Nelufar în amerele pentru femeii ale moscheii. Nu aveam loc ca să ne putem apleca să ne scoatem pantofii, așa că i-am azvârlit pur și simplu din picioare, aruncându-i deasupra unui morman de încălțăminte.

Împinsă cu putere din toate părțile, Mahtob mi s-a agățat înspăimântată de mână în clipa în care am pătruns într-o sală uriașă ai cărei pereți erau prevăzuți de jur împrejur cu oglinzi. O muzică islamică se revărsa din megafoane, dar nu putea acoperi vocile miilor de femei îmbrăcate în *chador*-uri negre, care, așezate pe jos și bătându-se cu pumnii în piept, își rosteau rugăciunile.

Lacrimi de înmormântare le șiroiau pe obraji.

Uriășele oglinzi erau decorate cu aur și argint și luciul metalelor prețioase se reflecta de la o oglindă la alta. Strălucirea lor alcătua un contrast puternic cu *chador*-urile negre ale femeilor ce se rugau.

— *Bishen* – așezați-vă – spuse Ameh Bozorg.

Mahtob și cu mine ne-am așezat pe jos, iar Nastaran și Nelufar s-au ghemuit pe vine lângă noi.

— *Bishen*. Repetă Ameh Bozorg. Prin gesturi, și cu ajutorul câtorva cuvinte în farsi, mi-a dat de înțeles că trebuie să privesc în oglindă. Ea și Fereshteh s-au dus la un sicriu mare, bogat decorat, care se afla într-o încăpere alăturată.

Am privit în oglindă. În câteva clipe am simțit că alunec într-un fel de transă, un vârtej care mă absoarbe. Oglinzile ce reflectau alte oglinzi creau iluzia infinitului. Muzica islamică, bătaia ritmică a femeilor care se loveau cu pumnii în piept, bocetul lor te captivau împotriva voinței tale. Pentru credincioși experiența era probabil copleșitoare.

Nu mi-am dat seama cât timp a trecut... Am observat la un moment dat că Ameh Bozorg și Fereshteh se întorseseră înapoi în sala în care așteptam noi – Mahtob, Nastaran și Nelufar. Hoașca cea bătrână s-a îndreptat direct spre mine, a țipat cât a putut în farsi și a arătat cu degetul ei osos spre fața mea.

Ce nu mai făcusem? mă întrebam.

Nu înțelegeam niciun cuvânt din ceea ce spunea Ameh Bozorg, în afară de *Amrika*.

Lacrimi de mânie îi curgeau din ochi. Și-a băgat mâna sub *chador* ca să se tragă de păr. Cu cealaltă mână se bătea în piept și apoi se lovea în cap.

Cu un gest furios ne-a cerut să plecăm și am urmat-o toate afară din moschee, oprindu-se doar să ne găsim din nou pantofii.

Moody și Morteza își isprăviseră rugăciunile și ne așteptau. Ameh Bozorg alergă către Moody țipând și bătându-se în piept.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu.

S-a întors privindu-mă furios.

— De ce te-ai împotrivit să mergi la *haram*?

— Nu m-am împotrivit. Ce e un *haram*?

— Monmânt. *Haram* înseamnă mormânt. Nu te-ai dus și tu cu ea acolo.

— Mi-a poruncit să măașez și să mă uit în oglindă.

Mi se părea că întâmplările nefericite de la Rey se repetă. Moody

bombănea atât de furios încât mi **s-a** făcut frică să nu mă bată. Am împins-o pe Mahtob în spatele meu, în siguranță. Mi-am dat seama că bătrâna cea ticăloasă mă băgase din nou în necaz. Voia cu orice preț să provoace un scandal între mine și Moody. Am așteptat până Moody a făcut o pauză în debitarea tiradei sale. Pe un ton cât mai blând cu puțință i-am **spus** cu multă hotărâre:

— Liniștește-te și gândește-te ce spui. Mi-a spus să mă așez și Să mă uit în oglindă.

Moody s-a întors către soră-sa care continua să se poarte teatral. Au schimbat câteva cuvinte, apoi Moody mi s-a adresat:

— Ea ți-a spus să te așezi și să privești oglinda, dar asta nu însemna că trebuia să rămâi acolo.

Cât o uram pe femeia asta rea!

— Nici Nastaran nu s-a dus, am remarcat eu. Pe ea de ce nu-i supărată?

Moody i-a pus întrebarea lui Ameh Bozorg. Era încă atât de furios pe mine încât a început să traducă pe loc răspunsul surorii sale înainte de a-i pricepe înțelesul.

— Nastaran are ciclul, a spus el. Ea nu poate...

Apoi și-a amintit că și eu aveam ciclul.

În mod excepțional logica i-a învins nebunia. Comportarea sa față de mine a devenit mai prietenoasă și s-a întors furios spre soră-sa. S-au certat câteva minute în șir și au continuat să discute în contradictoriu și după ce ne-am înghesuit în mașină și ne îndreptam de-acum spre casa fratelui ei.

— I-am spus că e nedreaptă, mi-a spus Moody cu mult mai multă blândețe și pe un ton compătimator. Nici nu înțelegi limba. I-am spus că nu are destulă răbdare cu tine.

Încă o dată mă prinsese fără apărare. Astăzi fusese plin de înțelegere. Dar cum se va comporta mâine?

A început anul școlar. În prima zi de școală copiii au fost duși de profesori prin Teheran la o demonstrație de masă pe străzi. Sute de elevi ai unei școli apropiate au mărșăluit prin fața casei lui Ameh Bozorg, scandând într-un glas sloganul pe care îl uram: „*Maag barg Amrika*”! adăugând încă un dușman: *Maag barg Israil*”!

În dormitor, Mahtob își astupase urechile, dar strigătele ajungeau totuși până la ea.

Mai rău a fost faptul că acest exemplu despre rolul școlii în viața unui copil iranian l-a inspirat pe taică-său. Era hotărât s-o facă pe Mahtob o fiică iraniană ascultătoare. Câteva zile mai

târziu a anunțat pe neașteptate.

— Mahtob merge mâine la școală!

— Nu, nu poți face una ca asta! am strigat eu.

Mahtob s-a agățat posesiv de mâna mea. Știam că ar fi teribil de înspăimântată dacă ar fi dusă de lângă mine. Știam amândouă că „școală” înseamnă ceva de durată.

Dar Moody a rămas neclintit. Mahtob și cu mine ne-am certat cu el minute în șir, dar fără niciun rezultat.

În cele din urmă, eu am spus:

— Vreau mai întâi să văd școala. Și Moody a fost de acord.

După-amiază devreme ne-am dus să inspectăm școala. Am fost surprinsă să găsesc o clădire modernă și curată, cu o mică grădină drăguță și îngrijită, cu bazin de înot și WC-uri ca în America.

Moody mi-a explicat că asta ar fi o școală particulară pregătitoare. Când un copil este apt pentru clasa întâi iraniană, el trebuie să urmeze o școală de stat. Acesta ar fi fost ultimul an în care Mahtob putea fi primită într-o școală pregătitoare și el voia ca ea să înceapă aici, înainte de a fi obligată să urmeze severa școală de stat.

Eram hotărâtă să intre în clasa întâi în America, dar mi-am ținut gura în timp ce Moody vorbea cu directorul și traducea întrebările mele.

— Vorbește cineva englezește aici? am întrebat. Mahtob nu vorbește prea bine farsi.

— Da, mi s-a răspuns. Dar persoana respectivă nu e aici în momentul ăsta.

Moody a explicat că ar dori ca Mahtob să înceapă chiar de a doua zi, dar directorul i-a explicat că există o listă de așteptare de șase luni.

Când a auzit, Mahtob a răsuflat ușurată; pe moment problema era astfel rezolvată. Dar, pe drum, în timp ce ne întorceam spre casa lui Ameh Bozorg, capul îmi vâjâia. Dacă Moody și-ar fi realizat planul, m-aș fi simțit pentru prima oară învinsă în proiectul meu de apărare. Ar fi fost un pas concret spre stabilirea noastră în Iran. Dar, poate, ar fi fost un pas intermediar spre libertate.

Poate ar fi bună ideea existenței unei fațade de normali tate.

Moody era în permanență în alertă; fiecare gest al meu îl făcea să se înfurie. În aceste condiții nu aveam nicio posibilitate să întreprind vreun pas pentru a ne scoate pe mine și pe Mahtob din

Iran. Treptat, mi-am dat seama că nu-i voi adormi vigilența lui Moody decât făcându-l să creadă că acceptam să trăiesc aici.

Toată după-amiaza și seara am încercat, închisă în dormitorul devenit celulă de închisoare, să-mi pregătesc un plan de acțiune. Mintea îmi era confuză, dar mi-am impus să fiu cât mai lucidă. Mai întâi, știam asta, trebuia să dau atenție sănătății mele. Chinuită de boli și de stări depresive, dormind puțin și abia mâncând, mă refugiaseam în medicamentele lui Moody. Trebuia să termin cu ele.

Trebuia să-l conving pe Moody să ne mutăm de la Ameh Bozorg. Întreaga familie avea rolul unui paznic de închisoare. De șase săptămâni de când locuiam acolo eram tratată de Ameh Bozorg și Baba Hajji cu un dispreț din ce în ce mai accentuat. Baba Hajji începuse chiar să pretindă să iau și eu parte la nesfârșitele lor rugăciuni zilnice. Era unul dintre subiectele de conflict dintre el și Moody. Moody îi explica că eu studiez Coranul și, în ritmul meu propriu, învățam câte ceva despre Islam. Nu voia să mă constrângă la rugăciuni. Gândindu-mă mai bine la atitudinea lui Moody, mi-am dat seama că el spera într-adevăr că m-aș putea aclimatiza.

Desigur că nu voia ca familia lui să trăiască mereu așa. Nu făcusem dragoste de șase săptămâni. Mahtob nu-și putea ascunde antipatia pe care o nutrea față de el. Undeva, în mintea dezorientată a lui Moody exista fantezista închipuire că într-o zi ne-am fi putut organiza o viață normală aici în Iran. Singura mea posibilitate să-i adorm vigilența era să-l fac să creadă că și eu împărtășeam acea închipuire și că acceptam hotărârea lui de a trăi pe mai departe în Iran.

Reflectând asupra sarcinii ce-mi revenea, am fost cuprinsă de îndoieli. Pentru a-mi croi drumul spre libertate, era necesar să dau dovadă de calitățile unei artiste de primă mână. Trebuia să-l fac pe Moody să creadă cu adevărat că încă îl mai iubeam, deși între timp în rugăciunile mele îi doream moartea.

Pentru prima oară de câteva săptămâni m-am coafat și m-am machiat. Am căutat o rochie drăguță, o rochie pakistaneză, de bumbac, cu mâneci lungi și cu un volan la fustă. Moody a remarcat imediat schimbarea și a acceptat de îndată să avem discuția pe care i-o cerusem. Am ieșit afară, în curtea din spate, lângă bazinul de înot, unde nu ne deranja nimeni.

— Nu m-am simțit bine, am început eu. Sunt foarte slăbită. Nu pot nici măcar să-mi scriu numele.

A reținut spusele mele cu un evident început de simpatie...

— N-am să mai iau niciun medicament.

Moody m-a aprobat. Ca osteopat, era, chiar prin formația sa, împotriva abuzului de medicamente. Mi-a dat medicamente – mi-a spus el – încercând să mă ajute ca să depășesc momentele grele. Probabil că sosise însă momentul să mă opresc.

Încurajată de răspunsul lui, am adăugat.

— M-am obișnuit cu ideea că vom trăi în Teheran și doresc să ne luăm viața de la început. Însă vreau să ne facem o viață a noastră aici.

Puteam citi pe expresia feței lui Moody că era în gardă, dar eu am continuat.

— Vreau să avem o viață a noastră, dar am nevoie de ajutorul tău. Nu pot s-o fac singură și nu pot aici, în casa asta.

— Totuși va trebui s-o faci, mi-a spus el ridicând tonul. Ameh Bozorg e sora mea și îi datorez respect.

— Nu pot s-o sufăr, am țipat eu. Lacrimile începură să-mi curgă șiroaie pe obraz și brusc cuvintele mele au țâșnit, pline de venin: O urâsc! E murdară, împruțită. De câte ori intri în bucătărie, cineva mănâncă deasupra mașinii de gătit și mâncarea cade din nou în oală. Nu spală ceștile în care se servește ceaiul, în mâncare sunt gândaci, iar în orez viermi; casa duhnește. Așa vrei tu să trăim?

În ciuda planului pregătit cu grijă, am făcut greșeala să-i stârnesc mânia.

— Trebuie să trăim aici, a mârâit el.

Ne-am certat groaznic întreaga dimineată. Am încercat să-l fac să recunoască cât de murdară este casa lui Ameh Bozorg, dar el își apăra cu încăpățănare sora.

În cele din urmă, dându-mi seama că planul meu ar putea da greș, mi-am ținut cumpătul ca să preiau inițiativa și să joc rolul unei femei supuse. Am luat în mână volanul lat al rochiei și l-am folosit ca să-mi șterg lacrimile.

— Te rog, i-am spus eu, vreau să te fac fericit. Vreau, s-o fac pe Mahtob fericită. Te rog, fă ceva ca să mă ajuți. Trebuie să mă ajuți să ieșim din casa asta dacă vrem să începem din nou și să reușim să întreprindem ceva în Teheran.

Moody mi-a răspuns cu cuvinte mai blânde. Își dădea seama că spuneam adevărul, dar nu știa cum să împace cerințele soției cu cele ale surorii.

— Nu avem unde să mergem nicăieri în altă parte, a spus el.

Mă pregătisem pentru o astfel de replică.

— Întrebă-l pe Reza dacă n-am putea locui la el.

— Dar ție nu-ți place Reza.

— Ba da, e mai drăguț cu mine de când sunt în Iran. Și Essey la fel.

— Ei, nu știu dacă o să țină asta.

— Dar el ne-a invitat de mai multe ori să-l vizităm, am adăugat eu.

— Asta e numai *taraf*. De fapt nu gândește așa. *Taraf* reprezintă la iranieni o invitație din politețe, dar nu o promisiune făcută în mod serios.

— Ei și! I-ai în considerare promisiunea de politețe, am spus eu.

I-am lăsat lui Moody câteva zile. A putut să vadă că mă străduiam să fiu mai prietenoasă cu familia. Buna dispoziție mi s-a accentuat într-adevăr după ce n-am mai luat medicamente și m-am hotărât să duc la îndeplinire cu orice chip sarcina grea ce-mi stătea în față.

În fine, Moody mi-a spus că Reza voia să vină pe seară la noi și mi-a promis să-l întrebe dacă ne-am putea muta la ei.

— Sigur că puteți, a spus Reza. Dar nu astă seară. Trebuie să ne mai ducem undeva. *Taraf*.

— Dar mâine? am insistat eu.

— Desigur. Închiriez o mașină și venim să vă luăm. *Taraf*.

Moody mi-a permis să împachetez numai câteva lucruri din puțina noastră îmbrăcăminte.

Oricât de mult mă ura, Ameh Bozorg a fost adânc jignită că mergeam să trăim în altă parte. Moody încerca, lăsând aici o mare parte a lucrurilor noastre, să-i arate că vizita noastră la Reza și la Essey va fi de scurtă durată. Dar și-a petrecut ziua încercând să evite privirile întunecate ale soră-si.

La ora zece seara, Reza tot nu venise să ne ia la el, așa că am insistat ca Moody să mă lase să-i telefonez. M-a privit peste umăr în timp ce formam numărul.

— Te așteptăm, i-am spus lui Reza. N-ai venit să ne iei.

— Ah, da, am fost ocupați, mi-a răspuns el. Trecem mâine pe acolo. *Taraf*.

— Nu, eu nu pot aștepta până mâine. Nu putem totuși să venim astă-seară?

Reza a înțeles în cele din urmă că trebuia să-și țină promisiunea.

— Bine, vin, mi-a spus el.

Eram pregătită să ies în clipa în care el intra pe ușă, dar Reza a insistat să nu ne grăbim. Și-a pus o pijama de salon, a băut ceai,

a mâncat fructe și s-a întreținut într-o lungă discuție cu maică-sa, Ameh Bozorg. Ritualul de despărțire cu sărutări, îmbrățișări și flecăreală a durat o oră întreagă.

Era mult după miezul nopții când am plecat în sfârșit și am mers numai cinci minute până la o casă cu două etaje de pe o mică străduță, pe care Reza o avea împreună cu fratele său Mammal. Reza și Essey locuiau jos, împreună cu fiica lor de trei ani, Maryam, și cu fiul lor în vârstă de patru luni, Mehdi. Mammal, soția lui, Nasserine, și fiul lor, Amir, locuiau sus.

Când am sosit, Essey făcea curățenie, ceea ce explica tactica lui Reza de a mai trage de timp. Nu se așteptaseră la musafiri, bazându-se cu totul pe *taraf*. Cu toate astea, Essey ne-a urat prietenoasă pun venit.

Era atât de târziu încât m-am dus de îndată în dormitor și mi-am pus o cămașă de noapte. Mi-am ascuns banii și carnetul de adrese sub saltea. Apoi, după ce am băgat-o pe Mahtob în pat și aceasta a adormit, am trecut la următoarea etapă a planului meu.

L-am strigat pe Moody în dormitor și l-am luat ușor de braț.

— Te iubesc fiindcă ne-ai adus aici, i-am spus.

Văzând că este încurajat, m-a cuprins blând cu brațul. Trecuseră șase săptămâni. M-am întins lângă el și mi-am înălțat fața ca să mă las sărutată.

În următoarele minute mi-am dat toată osteneala să nu vomit și chiar am reușit să dau oarecum impresia de plăcere. Îl urăsc! îl urăsc! îl urăsc! îmi repetam singură în timpul aceluia act oribil.

Dar, când totul s-a terminat, am șoptit: „Te iubesc”.

Taraf!

A doua zi dimineată, Moody s-a sculat devreme și și-a făcut un duș ca să spele orice urmă de sex, înainte de rugăciune după cum cerea legea musulmană. Atât pentru Reza și Essey, cât și pentru Mammal și Nasserine, aflați un etaj mai sus, dușul a reprezentat un semn că eu și Moody ne înțelegeam bine.

Desigur că lucrul ăsta nu era adevărat. Viața sexuală cu Moody era numai unul dintre multele lucruri neplăcute pe care trebuia să le suport în lupta mea pentru libertate.

În cea dintâi dimineată pe care am petrecut-o la Reza și Essey, Mahtob s-a jucat cu Maryam, fetița lor de trei ani și cu marea ei colecție de jucării, dăruită de un unchi care trăia în Anglia. Maryam avea chiar și un leagăn, în curtea din spatele casei.

Curtea, ca o mică insulă privată în mijlocul orașului zgomotos, era împrejmuțată de un gard din cărămidă înalt de trei metri și cuprindea în perimetrul ei, alături de un leagăn, un cedru, un arbore de rodii și multe tufe de trandafiri. Vrejuri de viță de vie se cățarau în sus, pe zidul de cărămidă.

Casa se afla și ea în mijlocul unui grup de locuințe întunecate, de aceeași formă, legate între ele prin ziduri comune. Fiecare casă avea câte o curte de aceeași mărime și formă ca aceasta. În spatele curților se afla un alt grup asemănător de case-tip.

După părerea mea, Essey era o gospodină cu mult mai bună decât Ameh Bozorg, chiar dacă o asemenea comparație era relativă. Deși făcuse curățenie seara trecută, casa ei era totuși murdară în raport cu Standardurile americane. Peste tot alergau gândaci. De fiecare dată când voiam să ne încălțăm ca să ieșim, trebuia să scuturăm mai întâi pantofii de gândaci. Dezordinea generală era accentuată de mirosul de urină întrucât Essey îl lăsa pe micul Mehdi, să stea pe covor fără scutece, astfel încât el putea să-și facă nevoile peste tot. Essey curăța repede fecalele, dar urina pătrundea în covoarele persane.

Poate pentru că-l deranja prea tare mirosul – ceea ce totuși n-a recunoscut niciodată – Moody ne-a luat în prima dimineată pe Maryam, Mahtob și pe mine la plimbare într-un parc din apropiere, doar la câteva blocuri distanță.

Era nervos și agitat când, după ce am ieșit pe ușa de la intrare, am intrat pe o alee lăturalnică îngustă, care ducea printre case. Se uita mereu în jur, ca să fie sigur că nimeni nu ne urmărește.

Încercam să nu-l iau în seamă și priveam detaliile noii mele

lumi înconjurătoare. Modelul acestor grupuri de case – în șiruri lungi de două câte două, cu acoperișuri plane, înghesuite între curți – se repeta iar și iar, cât puteam cuprinde cu vederea. Sute, poate mii de oameni se îmbulzeau în oraș în asemenea aglomerări de case, alergând la treburile lor pe aceste străduțe ticsite.

Ziua frumoasă și însorită de septembrie era marcată deja de primele semne ale toamnei. Ajungând în parc, mi s-a părut o schimbare binefăcătoare în raport cu nesfârșitele șiruri de case-tip. Parcul se întindea pe o suprafață destul de mare, cât aproximativ trei grupuri de case, plantat cu minunate flori de grădină și cu copaci bine îngrijiți. Se aflau acolo și câteva fântâni arteziene decorative, dar ele nu funcționau deoarece electricitatea disponibilă de abia dacă ajungea pentru toate gospodăriile, iar guvernul nu-și putea permite să consume energie ca să pompeze apă în mod inutil.

Mahtob și Maryam se jucau vesele la câteva leagăne și un tobogan, dar curând Moody ne-a anunțat plin de nerăbdare că trebuie să ne întoarcem acasă.

— De ce? l-am întrebat eu. Aici afară e mult mai frumos.

— Trebuie să plecăm, mi-a spus el cu bruschețe.

Mi-am respectat planul și m-am supus fără să scot o vorbă. Voiam să creez cât mai puțină încordare cu puțință.

Pe măsură ce zilele treceau, m-am obișnuit oarecum cu mirosul înțepător din apartament și cu agitația continuă din vecinătate. Cât era ziua de lungă prin ferestrele deschise pătrundeau glasurile negustorilor ambulanți.

„*Ashkali! Ashkali! Ashkali!*” striga gunoierul când se apropia cu harabaua lui ale cărei roți scârțâiau, târându-și tălpile pantofilor rupte prin mizeria străzii. Gospodinele se grăbeau să-i aducă gunoiul pe trotuar. Uneori, după ce aduna gunoiul, gunoierul se întorcea cu un măturoi mare de nuiete, legate pe un băț; mătura câteva resturi de pe stradă, pe care pisicile și șobolanii le târâseră din gunoi. Dar în loc să ducă gunoiul ce duhnea, îl împingea în rigolele umede, pe care, se pare, nimeni nu le curăța vreodată.

— *Namakieh!* striga vânzătorul de sare împingându-și căruciorul încărcat cu un bulgăre uriaș de sare umedă și zgrunțuroasă. La un semn, femeile adunau resturi de pâine veche ca să le schimbe pe sare; sărarul vindea apoi pâinea ca hrană pentru vite.

— *Sabzi!* striga omul care căra încet în spate spanac, pătrunjel, busuioc și toate celelalte verdețuri de sezon. Uneori, ca să-și anunțe sosirea folosea un megafon. Dacă venea pe neașteptate,

Essey, își punea mai întâi iute *chador-ul*, înainte de a da fuga afară ca să cumpere *sabzi* pe care negustorul i le cântărea.

Sosirea negustorului de oi era anunțată de behăiturile înspăimântate ale unei turme de zece până la douăsprezece oi, al căror *dombeh* se legăna la fel ca ugerile vacilor. Adesea oile erau însemnate cu cercuri colorate, făcute cu spray-uri, după care putea fi recunoscut stăpânul lor. Negustorul nu era decât un intermediar.

Ocazional, apărea tocilarul, îmbrăcat în zdrențe, cu un bicluc.

Essey mi-a povestit că toți acești oameni erau teribil de săraci și trăiau probabil în barăci:

Perechile lor feminine erau cerșetoarele care sunau la ușa caselor cerând de pomană ceva de mâncare sau câte un rial. Cu *chador-ul* zdrențuit ce le înfășura strâns fața, așa încât să nu li se vadă decât un ochi liber, se milogeau cerând ajutor. Essey deschidea întotdeauna și avea de fiecare dată câte ceva pentru ele. Spre deosebire de ea, soția lui Mammal, Nasserine putea să refuze și cea mai disperată rugămintă.

Rezultatul pe ansamblu era o bizară simfonie a oropsiților, bărbați și femei, luptând pentru supraviețuire.

Essey și cu mine ne agream reciproc, ca doi oameni care vin întâmplător în contact cu prilejul unor asemenea împrejurări neobișnuite. Aici puteam cel puțin să vorbim împreună. Era o ușurare să trăiești într-o casă în care fiecare vorbea englezește. Essey, spre deosebire de Ameh Bozorg, a primit cu recunoștință oferta mea să-i ajut la gospodărie.

Era o gospodină împrăștiată, dar o bucătăreasă conștiincioasă. Am fost impresionată, de fiecare dată când i-am ajutat la gătit, de ordinea care domnea în frigiderul ei, cel mai curat pe care îl văzusem vreodată. Carnea și legumele, curățate, tăiate, gata pentru a fi folosite, erau păstrate în cutii de plastic. Meniul era planificat pe o lună înainte și era afișat pe peretele bucătăriei. Preparatele erau cântărite și pregătite cu multă atenție la respectarea igienei. Am petrecut ore întregi

Ca să căutăm cu multă meticulozitate gândacii din orez, înainte de a-l fierbe.

Ce ciudat că mă amuza această îndeletnicire de a-mi scoate gândacii din mâncare! în decursul celor două luni preferințele mele se schimbaseră în mod dureros. Realizam foarte clar cât de răsfățată fusesem de stilul american de viață, încât mă enervam din cauza unor lucruri neînsemnate. Aici totul era altfel. Am învățat că întâmplările neînsemnate ale vieții cotidiene nu trebuie

să influențeze cu nimic planurile mai importante. Dacă în orez erau gândaci, trebuiau scoși. Dacă micuțul își făcea nevoile pe covorul persan, acesta trebuia curățat. Dacă bărbatul voia să plece imediat spre casă din parc, atunci plecai imediat.

Zohreh a adus-o în vizită pe Ameh Bozorg. Ea ne-a dăruit o pernă, ceea ce l-a enervat pe Moody. Mi-a explicat că, potrivit obiceiului, musafirul primea câte un dar atunci când pleca înapoi în casa unde trăia. Aluzia era clară. Ea nu considera vizita noastră la Reza și Essey decât ceva temporar. Fusese jignită că îi respinsesem ospitalitatea.

Nu am avut timp să dezbatem rezolvarea acestei probleme. Zohreh a refuzat ceaiul oferit de Essey, explicându-ne:

— Trebuie să plecăm repede fiindcă o duc pe mama la *hamum*.

— Era și timpul, a bodogănit în șoaptă Moody. Suntem deja aici de opt săptămâni și e prima oară când își face din nou baie.

Seara a telefonat Zohreh.

— Te rog, unchiule, vino, i-a spus ea lui Moody. Mama e bolnavă.

Reza a plecat la sora lui, Ferri, care locuia doar la câteva blocuri depărtare, ca să-i ia mașina și s-a întors să-l caute pe Moody. Acesta era foarte mândru că poate să facă o vizită medicală la domiciliu.

Când s-a întors, seara târziu, se plângea supărat din cauza soră-si. Obosită, după efortul de a se îmbăia, se întorsese acasă de la *hamum* și se întinsese în pat plângându-se de dureri în tot corpul. O pusese pe Zohreh să amestece în apă *henna*, până când aceasta obținuse un fel de alifie. Cu această alifie se unsese pe mâini și pe frunte.

Moody a găsit-o înfășurată în multe haine și înfășurată în cearșafuri ca să îndepărteze demonii prin transpirație.

— De fapt nu era bolnavă, bombănea el. Voia numai să exagereze faptul că a făcut baie.

Comportarea prietenoasă a lui Reza față de mine era surprinzătoare. Când îl dădusem afară din casa noastră de la Corpus Christi plecase proferând tot felul de epitețe nu prea politicoase la adresa mea. Dar acum părea că uitase momentele de încordare dintre noi și – cu toate că susținea revoluția iraniană – păstrase amintiri frumoase despre SUA.

Într-o seară a vrut să creeze o atmosferă în stil american și ne-a invitat să mâncăm pizza. Mahtob și cu mine eram agitate și flămânde, dar ne-a trecut pofta când-am fost servite. Baza din cocă era o pâine subțire și uscată, cunoscută în Iran sub

denumirea de *lavash*. Era umplută cu pastă de roșii peste care erau azvârlite bucăți din carne de miel. Fără brânză. Avea un gust îngrozitor, dar am mâncat cât am putut și i-am fost profund recunoscătoare lui Reza pentru gestul său.

Nepotul lui Moody era încântat că-și poate dovedi generozitatea față de noi și se mândrea cu faptul că se pricepea în sofisticatele obiceiuri culinare occidentale. După masă mi-a făcut o propunere care se potrivea perfect cu propriile-mi planuri.

— Aș vrea să-i arăți lui Essey cum se gătesc mâncărurile americane, mi-a spus el.

Ca s-o învăț pe Essey cum se pregătește o friptură sau piure de cartofi trebuia să facem drumuri lungi, pentru a găsi și cumpăra ingrediente mai rare. M-am repezit să primesc oferta ce mi se propusese, înainte ca Moody să se poată opune. În zilele următoare trebuia să ne însoțească pe mine și pe Essey câțiva kilometri buni prin piețele iraniene. Cu atenția încordată, am învățat să mă orientez prin oraș. Am învățat că era mai bine să iau taxiul „oranj”, în locul celor scumpe și greoaie prevăzute cu telefon. Șoferul unui taxi oranj putea fi oricine care avea din întâmplare o mașină și voia să câștige câțiva riali înghesuind aproape o duzină de pasageri și ducându-i în lungul străzii principale. Taxiurile oranj parcurgeau rute mai mult sau mai puțin stabilite, semănând întrucâtva cu autobuzele.

Prezența lui Moody la cumpărături era inoportună. Speram să-și slăbească întrucâtva paza și să merg numai eu cu Essey. Poate chiar să ne permită mie și lui Mahtob să ieșim singure. Aș avea prilejul să mai iau încă o dată contact cu Ambasada și să aflu dacă Helen avea vreo corespondență pentru mine sau dacă Ministerul de Externe întreprinsese ceva în ajutorul meu.

Moody avea o fire leneșă. Știam că dacă l-aș putea face să creadă că, puțin câte puțin, încep să mă obișnuiesc cu viața din Teheran, ar socoti prea obositor să mă urmeze mereu pentru rezolvarea treburilor mele femeiești.

Spre sfârșitul celei de a doua săptămâni, am observat că pentru Reza și Essey timpul devenea presant. Fiecare zi aducea încă un semn că deveniserăm stânjenitori pentru gazdele noastre. Maryam era un copil egoist și nu se arăta dispusă să-și împartă jucăriile cu Mahtob. Essey continua să rămână prietenoasă, dar era clar că prezența noastră în locuința lor destul de neîncăpătoare nu era binevenită. Reza încerca să rămână și el prietenos, dar când venea acasă după o zi lungă de muncă la întreprinderea de import-export a lui Baba Hajji, puteam să-i citesc pe chip decepția

văzându-l pe Moody atât de inactiv. Foaia se întorsese. În America se complăcuse să trăiască pe cheltuiala generoasă a lui Moody. Dar nici nu-i plăcea ideea de a-l întreține pe unchiul său. Invitația lor fusese totuși numai *taraf*.

Moody a fost iritat de memoria scurtă a lui Reza, dar în loc să-și impună prestigiul ce i se cuvenea datorită locului important pe care îl avea în cadrul familiei, a hotărât să se retragă.

— Nu mai putem rămâne aici, mi-a spus el. Am venit aici numai pentru scurt timp, ca tu să te simți mai bine. Trebuie să ne întoarcem. Nu putem răni și mai mult sentimentele surorii mele.

O panică cumplită a pus stăpânire pe mine. L-am rugat pe Moody să nu mă închidă din nou în casa îngrozitoare a lui Ameh Bozorg, dar a rămas neînduplecat. Mahtob era la fel de îngrozită ca și mine de această veste. Deși ea și Maryam se certau permanent, prefera totuși această locuință. Seara, în baie, ne-am rugat amândouă ca Dumnezeu să intervină.

Și a făcut-o. Nu știu dacă Moody, văzând cât de triste suntem, a vorbit mai întâi cu ei, dar Mammal și Nasserine au venit jos ca să ne propună un nou aranjament. Am fost surprinsă auzind-o pe Nasserine vorbind fluent englezește – un secret a cărui revelație o aveam acum.

— Mammal trebuie să lucreze toată ziua, iar eu merg după-masa la Universitate, ne-a lămurit ea. Avem nevoie de cineva care să aibă grijă de copil.

Mahtob a țipat de bucurie. Amir, fiul de un an al Nasserinei, era un copilăș vioi, inteligent și Mahtob se juca cu el cu multă plăcere. La asta se adăuga și faptul că avea chiloți impermeabili.

În America îl urăsem pe Mammal mai mult decât pe Reza. Nasserine mă jignise tot timpul șederii mele în Iran. Și totuși, posibilitatea de a ne muta în locuința de la etajul întâi era oricum de preferat reînțoarcerii la Ameh Bozorg – și această ofertă nu era *taraf*. Voiau și aveau nevoie să locuim la ei. Moody a fost de acord cu mutarea, dar mi-a atras încă o dată atenția că acest lucru nu e decât ceva trecător și că în curând ne vom reînțoarce în casa surorii sale.

Cum nu adusesem cu noi decât puține lucruri, a fost simplu să împachetăm și să ne mutăm imediat.

Când tocmai ne duceam sus puținele noastre bagaje, am văzut cum Nasserine balansa deasupra capului fiului ei, înainte ca acesta să adoarmă, o strecurătoare, în care arsesse semințe rău-mirositoare, ca să alunge duhurile rele din timpul nopții. M-am gândit că o poveste frumoasă și un pahar de lapte cald ar fi fost

mult mai potrivite, dar am tăcut din gură.

Nasserine și Mammal ne-au oferit îndatoritori dormitorul lor, deoarece, ne-au spus, ei, puteau dormi pe jos» într-o altă cameră, la fel de comod ca în patul lor dublu. Aveau într-adevăr un dispreț total pentru mobilă, în sufragerie aveau numai o masă lungă și o duzină de scaune, iar în camera de zi, o mobilă modernă, tapițată cu mătase verde. Dar preferau să ignore aceste relicve ale influenței occidentale din timpul șahului, ținând închise aceste încăperi și să converseze sau să mănânce pe podeaua sălii de la intrare, unde, în afara covoarelor persane, nu se mai afla decât un telefon și un televizor color de fabricație germană.

Nasserine își întreținea locuința mai curată decât Essey, dar curând am descoperit că era o bucătăreasă îngrozitoare. Nu știa nimic și nici nu se sinchisea de igienă, alimentație, bun gust. De câte ori cumpăra o pulpă de oaie sau făcea rost de câte un pui, le înfășura pur și simplu în ziare – puiul, cu fulgi și intestine – și le azvârlea în congelator. Dezgheța aceeași carne de patrucinci ori, congelând-o apoi din nou, până când o folosea pe toată. Provizia ei de orez era cea mai murdară din câte văzusem până atunci. Nu numai că era plină de gândaci negri, dar existau și viermi albi care mișunau peste tot. Și nici măcar nu-și dădea osteneala să spele acest orez înainte de a-l găti.

Din fericire, în curând, mi-a revenit mie sarcina de a găti. Mammal pretindea mâncare iraniană, dar cel puțin aveam siguranța că era curată.

În sfârșit aveam ceva de făcut toată ziua. În timp ce Nasserine era la cursuri, eu făceam toată gospodăria: măturam, spălam pe jos, ștergeam praful, lustruiam. Mammal era membru în comitetul de conducere al unei întreprinderi farmaceutice iraniene și acest lucru, după cum am observat, îi permitea să aibă acces la anumite mărfuri mai rare. Cămara Nasserinei era plină cu lucruri ce mă bucurau: mănuși de plastic, o duzină de sticle de șampon hidrant și peste o sută de pachete de detergent, produs aproape imposibil de găsit altfel.

Nasserine a fost deosebit de uimită să constate că pereții se pot spăla și că, de fapt, inițial, ei fuseseră albi nu cenușii. Era foarte mulțumită că menajera locuia cu ea în casă, întrucât, datorită acestui fapt, avea mai mult timp liber nu numai pentru studiu, ci și pentru câteva ore în plus de rugăciune și lectură a Coranului. Mult mai evlavioasă decât Essey, stătea chiar și în casă înfășurată în *chadon*. În primele zile Mahtob s-a jucat cu Amir, în timp ce eu găteam și făceam curățenie; iar Moody și-a petrecut timpul

nefăcând nimic. Într-o anumită privință eram mulțumite, întrucât Moody nu mai pomenea nimic de reîntoarcerea la Ameh Bozorg.

Iranienii își complică viața cu orice preț. De exemplu, într-o zi Moody m-a luat să cumpărez zahăr, și această treabă simplă a devenit o însărcinare care ne-a luat toată ziua. Iranienii se diferențiază între ei prin preferința pentru anumite sorturi de zahăr cu care își îndulcesc ceaiul. Ameh Bozorg prefera zahărul tos pe care îl împrăștia neatentă peste tot. Mammal prefera să-și pună pe limbă o bucățică de zahăr, pe care s-o sugă în timp ce-și bea ceaiul.

Mammal i-a dat lui Moody cartelele de alimente cu care puteam cumpăra din ambele Sorturi o provizie pentru mai multe luni. Stăpânul prăvăliei a examinat cartelele și a luat cu o cupă câteva kilograme de zahăr dintr-un morman, ce fusese răsturnat direct pe podea, ca o invitație îmbietoare pentru gândaci. Apoi a spart cu un ciocan o bucată dintr-un bloc mare de zahăr.

Acasă a trebuit să fac din ea „cuburi”. Mai întâi l-am spart în bucăți mai mici, din care am tăiat apoi cuburi cu un soi de clește, de la care am avut palmele pline de bășici.

Cu treburi de acest fel s-au scurs zilele mohorâte ale lui octombrie 1984, dar constatasem un progres. Moody își slăbea din ce în ce mai mult paza severă. După părerea lui puteam să gătesc mâncarea iraniană mai bine decât orice irapian și știa că pentru asta trebuia să merg zilnic în piețele învecinate la cumpărături, care îmi lua destul timp, căutând cele mai proaspete legume, fructe și carne. După ce-i îmbrăcam gros pe Mahtob și pe Amir, datorită vremii reci de toamnă de afară, plecam în fiecare dimineață pe la mai multe magazine.

Am descoperit un magazin ciudat, un fel de combinație între o pizzerie și un magazin de hamburger, în care mi s-a spus că, fiind americană, erau dispuși să-mi vândă două kilograme de brânză iraniană, asemănătoare brânzei proaspete de vacă, produs ce se găsea foarte rar. Am reușit astfel să încropesc o imitație, destul de reușită a unei pizze americane. Proprietarul acestui magazin de Pol-Pizza mi-a spus că îmi va vinde oricând această brânză – dar numai mie. Era prima oară când eram avantajată de naționalitatea mea.

Moody stătea mereu lângă mine în cursul acestor prime ieșiri, urmărindu-mă cu multă atenție, dar, curând, spre bucuria mea, am remarcat în comportamentul lui primele semne de plictiseală.

O dată i-a permis Nasserinei să meargă cu mine ca să cumpărăm lână pentru a-i tricota lui Mahtob un pulover. Toată

dimineața am căutat andrele, dar fără succes.

— Trebuie să ai noroc ca să găsești așa ceva, mi-a spus Nasserine, dar ți le pot împrumuta pe ale mele.

Treptat, l-am făcut pe Moody să-și dea seama că era prea obositor să însoțească femeile la cumpărături. Am aranjat în așa fel încât, tocmai când începeam să pregătes cina, să-mi lipsească câte ceva important.

— Trebuie să mă duc să cumpăr chiar acum fasole, spuneam. Sau brânză, sau pâine sau chiar ketchup, care le place foarte mult iranienilor.

În răstimp de câteva zile, Moody a devenit brusc, dintr-un motiv pe care nu-l știam, și mai posac decât în mod obișnuit, deși era de părere că băgase destulă frică în sufletul meu: Într-o zi, preocupat de problemele lui, a bodogănit că n-are timp să meargă la piață și mi-a spus:

— Fă-ți singură cumpărăturile.

Acest lucru a adus o problemă în plus întrucât Moody nu voia să dispun eu însumi de bani; acest lucru mi-ar fi dat o oarecare libertate. El nu aflase nimic de comoara mea secretă. Așadar mi-a comandat:

— Du-te mai întâi și vezi cât costă, apoi vii înapoi, îți dau banii și te întorci să cumperi lucrurile.

Era o îndrăzneală foarte mare, dar voiam să reușesc. Toate alimentele se vindeau la kilogram, iar măsurile erau pentru mine la fel de neînțelese ca și limba farsi. La început luam un creion și o hârtie și-l puneam pe vânzător să scrie prețurile. Treptat, am început să citesc numerele persane.

Acest complicat aranjament s-a dovedit a fi o îmbunătățire pentru planurile mele, întrucât aveam ocazia să mă îndepărtez de Moody de fiecare dată când plecam, chiar dacă numai pentru un timp foarte scurt.

La primele drumuri fără Moody, i-am respectat instrucțiunile întocmai, întrucât nu voiam să-l supăr sau să-i trezesc vreo bănuială. În Afară de asta mi-era teamă că m-ar putea urmări și mi-ar spiona intențiile. Apoi, când totul a devenit rutină, mi-am prelungit absența câte puțin, plângându-mă apoi de aglomerația din magazine și de proasta deservire. Erau scuze demne de crezut într-un oraș ca Teheranul, strivit de o asemenea aglomerație. În fine, a patra sau a cincea oară când am ieșit după cumpărături, m-am hotărât să risc și să dau un telefon la Ambasada Elvețiană. Am ascuns câțiva riali sub haine și am alergat cu Mahtob și cu Amir în brațe, de-a lungul străzii, în căutarea unui telefon,

sperând că voi reuși să mă descurc.

Am găsit curând o cabină telefonică, dar am fost nevoită să constat că bancnotele nu-mi foloseau la nimic. Telefonul nu funcționa decât cu un *dozari*, o monedă de doi riali, cu valoare de jumătate de cent, care era greu de obținut. Am intrat la rând în mai multe prăvălii și am îngânat: *dozari?* Dar vânzătorii erau sau prea ocupați sau pur și simplu mă ignorau, până când am intrat într-un magazin de confecții bărbătești.

— *Dozari?* am întrebat eu.

Un bărbat înalt, cu părul negru, care stătea în spatele tejghelei m-a privit lung un moment și apoi m-a întrebat:

— Vorbiți englezește?

— Da, am nevoie de mărunțiș pentru telefon, vă rog.

— Puteți folosi telefonul meu, a spus el.

Se numea Hamid și mi-a povestit plin de mândrie că fusese de mai multe ori în America. În timp ce el lucra Mai departe, am telefonat la Ambasadă și am reușit s-o prind pe Helen la aparat.

— Așadar, ați primit mesajul nostru, a spus ea bucuroasă.

— Care mesaj?

— Nu v-a spus soțul dumneavoastră că trebuie să ne telefonați?

— Nu.

— Oh, spuse Helen, puțin surprinsă, am încercat să luăm legătura cu dumneavoastră. Părinții dumneavoastră s-au adresat Ministerului de Externe și noi am fost rugați să vă confirmăm adresa și să constatăm dacă vă merge bine dumneavoastră și fetiței. Am sunat-o pe cumnata dumneavoastră de Mai multe ori, dar ea mi-a spus că ați plecat la Marea Caspică.

— N-am fost niciodată plecate la Marea Caspică, am spus eu, adoptând modul de exprimare a lui Helen – atât de caracteristic vorbitorilor europeni și asiatici – presărând peste tot articolul „the”.

— Așadar, cumnata dumneavoastră mi-a spus că nu știe când vă întoarceți, de aceea i-am dat să înțeleagă că trebuie să vorbesc de îndată cu dumneavoastră.

Helen mi-a mai explicat că guvernul iranian i-ar fi îngăduit Ministerului de Externe American să facă câte ceva pentru noi. De exemplu Moody trebuia să fie constrâns să aducă la cunoștință familiei mele unde ne aflam eu și Mahtob, pentru ca Ministerul de Externe să poată supraveghea dacă ne merge bine. Helen mi-a spus apoi că i-ar fi trimis lui Moody două scrisori recomandate, în care i-ar fi ordonat să ne ducă la ambasadă. Moody nu luase în seamă prima scrisoare, dar tocmai în dimineața aceea el

telefonase ca răspuns la a doua scrisoare.

— Nu a fost prea cooperativ, a spus Helen.

Brusc m-a cuprins frica. Moody știa așadar că părinții mei încercau să ne ajute pe căi oficiale cu tot ce le stătea în putere. Țsta era probabil motivul proastei sale dispoziții din ultimele zile?

N-am mai îndrăznit să-mi întărzii întoarcerea acasă cu atât mai mult cu cât mai aveam încă de cumpărat pâine.

Dar, după ce am pus receptorul în furcă, Hamid a insistat să mai vorbesc cu el câteva minute.

— Aveți vreo problemă? m-a întrebat el.

Până acum nu spusese nimănui povestea mea în afara celor de la Ambasadă. Singurele mele contacte cu Iranienii fuseseră cele cu membrii familiei lui Moody. Singura mea posibilitate de a vedea atitudinea iranienilor față de americani fusese numai prin prisma reacției familiei sale față de mine, care se dovedise dușmănoasă și disprețuitoare. Toți iranienii erau așa? Proprietarul magazinului de Pol-Pizza era altfel. Dar câtă încredere puteam avea într-un iranian oarecare?

Mi-am înghițit teama și, fiindcă știam că mai devreme sau mai târziu trebuia să găsesc pe cineva din afara familiei care să mă ajute, mi-am dat drumul, spunându-i toată povestea mea acestui străin.

— De câte ori voi puteaface ceva pentru dumneavoastră, vă voi ajuta, mi-a promis Hamid. Nu toți iranieni sunt ca soțul dumneavoastră. Dacă vreți să telefonați puteți veni oricând aici.

Apoi continuă:

— Lăsați-mă să mă informez. Am prieteni la serviciul de pașapoarte.

Mulțumindu-i lui Dumnezeu că mi-l scosese în cale pe Hamid, am alergat cu Mahtob și cu copilașul la *nanni*, brutărie. Trebuia să cumpărăm *lavash* (un fel de lipie) pentru cină: acesta fusese de fapt motivul propriu-zis al plecării mele la cumpărături. Ca întotdeauna am stat la o coadă care se mișca foarte încet și am putut să-i observ pe cei patru oameni care munceau. Procesul începea din fundul încăperii, unde se afla un fel de butoi din oțel inoxidabil, înalt de aproape 1,20 m, cu un diametru de 1,80 m, plin cu cocă.

Lucrând ritmic și transpirând intens din cauza căldurii care venea dinspre cuptorul aflat în fundul încăperii, un bărbat lua cu mâna stângă o bucată de cocă din butoi, o arunca pe un cântar și tăia cu un cuțit porția dorită. Arunca apoi coca pe podeaua de ciment, presărată cu făină, unde lucrau doi bărbați în picioarele

goale.

Următorul lucrător, stând turcește pe podea și legănându-se încoace și încolo, ca și când ar fi spus Coranul pe de rost, ridică din nou bucata umedă de cocă, o tăvălea de câteva ori prin făină, o frământa, aducând-o în formă de minge, apoi o arunca din nou pe podea, într-un șir, mai mult sau mai puțin ordonat de mingi de cocă.

Un al treilea muncitor lua câteva mingi de cocă și le arunca într-o formă mică și plată de lemn. Folosind un fel de par drept sucitor, întindea foaia ca o lipie subțire, o arunca de câteva ori în aer și o prindea apoi cu capătul vergelei. Cu o mișcare rapidă învârtea foaia pe un stativ rotund acoperit cu pânză, care era ținut de cel de-al patrulea lucrător.

Acest al patrulea stătea într-un fel de groapă făcută în podeaua de ciment. Nu i se vedeau decât capul, umerii și brațele. Podeaua era acoperită cu cârpe ca să-l apere de dogoarea cuptorului deschis, lângă care se afla. Mereu, cu aceeași mișcare neîntreruptă, Scotea de fiecare dată câte o porție gata coaptă de *lavash*.

În ziua aceea am așteptat la pâine mai mult decât de obicei și eram îngrijorată gândindu-mă cum va reacționa Moody.

Când ne-a venit rândul, am pus banii pe podea, am ridicat de aici *lavash-ul* proaspăt și l-am luat acasă neîmpachetat așa cum era.

În timp ce ne grăbeam spre casă, o lămuream pe Mahtob că nu are voie să-i spună lui taică-său nimic despre Hamid sau despre convorbirea telefonică. Dar dăscăleala mea era inutilă. Fetița mea, în vârstă de cinci ani, știa de mult cine îi era prieten și cine dușman.

Moody nu ne-a crezut că această treabă simplă ne-a luat atâta timp. Ca să evit cearta, am mințit și i-am spus că după ce la o brutărie am stat la o coadă interminabilă, nu mai aveau pâine când ne-a venit și nouă rândul, așa că a trebuit să căutăm alta.

Nu știi dacă avea îndoieli în privința poveștii mele sau scrisorile de la Ambasadă îl pusese în gardă, în orice caz, în zilele următoare Moody mă amenință în mod deschis și deveni tot mai certăreț.

Ne-am certat cumplit și din cauza unei scrisori primite de la îngrijorata mea mamă. Până atunci Moody îmi interceptase toate scrisorile trimise de rudele mele neliniștite sau de către prieteni. Nu știi însă din ce motive mi-a adus deodată un plic nedesfăcut, a cărui adresă era scrisă de mâna mamei mele. Era prima oară

când îi vedeam scrisul de când mă aflam în Iran. Moody s-a așezat lângă mine pe podea și s-a uitat peste umărul meu în timp ce citeam scrisoarea. Era concepută astfel:

„Dragă Betty, dragă Mahtob.

Ne-am făcut multe griji pentru voi. Chiar înainte să plecați am visat că se va întâmpla ceva, c-o să vă ducă și n-o să vă mai lase acasă. Nu ți-am spus asta niciodată fiindcă n-am vrut să mă amestec. Dar acum am avut din nou un vis în care Mahtob își pierduse un picior în explozia unei bombe. Dacă vreuneia dintre voi i se va întâmpla ceva să se simtă mereu vinovat. Totul e numai din vina lui”.

Moody mi-a smuls scrisoarea din mână.

— E o tâmpenie nemaipomenită! a țipat el. N-am să mai permit să primești nicio scrisoare de la ei sau să mai vorbești vreodată cu ei!

În zilele următoare a avut grijă să ne însoțească la cumpărături, ceea ce mă făcea să tremur de frică ori de câte ori treceam pe lângă prăvălia lui Hamid.

Până acum Moody părea să fi uitat că mai exista și o altă lume în afara Iranului, iar iresponsabilitatea lui începuse să se răsfrângă și în cealaltă jumătate de lume.

Înainte de a părăsi Statele Unite, Moody cheltuisese banii ca un nebun. Fără ca eu să știu, el cumpăraseră atunci, pe cărți de credit, cadouri pentru rudele sale în valoare de 4.000 \$. Semnaserăm un contract de închiriere a unei case în Detroit, dar acum nu mai era nimeni acolo ca să plătească proprietarului chiria lunară de 600 \$. Nimeni nu ne plătea datoriile. Eram restanțieri chiar și la Secția Financiară.

Mai aveam încă economii pe care le strânsesem în decursul anilor, când Moody mai avea încă acel post rentabil, de Medic practician. Înainte de a pleca în Iran, Moody scosese în secret sume mari de bani de pe contul nostru de la bancă, dar nu voise să lichideze toată averea noastră, căci mi-ar fi atras atenția asupra planurilor sale. Aveam o casă mobilată cu mobilă scumpă și două mașini. Casa de închiriat din Corpus Christi ne aparținea și ea. Depuseserăm cu dobânzi mari câteva zeci de mii de dolari și Moody se hotărâse ca tot capitalul nostru să-l transfere în Iran.

Nu știa nimic despre faptul că eu mă adresasem Ministerului de Externe cu contraîndicații, iar el nu întreprindea nimic ca să-și achite obligațiile de plată în America. Înainte de toate nu mai voia ca vreun bănuț din banii *lui* să revină pe mai departe visteriei publice americane.

— Niciodată n-am să mai plătesc nici măcar un bănuț impozit în Statele Unite, se lăuda el. Am terminat cu asta. De la mine nu vor mai primi niciun sfanț!

Cu toate astea, Moody știa că dacă datoriile nu erau plătite la timp, creditorii ne puteau da în judecată ca să-și ceară înapoi banii, plus dobânda și taxele de întârziere. Cu fiecare zi care trecea, averea noastră se micșora.

— Părinții tăi trebuie să vândă totul și să ne trimită banii! bombănea Moody, ca și când necazurile financiare mi se datorau mie, iar părinții mei ar fi fost obligați să le rezolve.

Neputința de a acționa era ceva tipic pentru Moody și, cu fiecare zi ce trecea, reîntoarcerea noastră în Statele Unite era mai puțin plauzibilă. Își încurcase viața – și la fel pe a noastră – în așa hal încât nu mai exista nicio cale de a o repara.

Întors acasă, în Statele Unite, ar fi fost asaltat de creditori și – asta o știa de-acum – eu aș fi divorțat de el.

Pe lângă toate astea, aici în Iran calificarea lui medicală nu avusese nicio valoare. Povara care-l apăsa devenise insuportabilă și se manifesta printr-o enervare crescândă față de cei din jurul lui. Mahtob și cu mine ne îndepărtam din ce în ce mai mult de el evitând, pe cât posibil, până și cel mai mic contact. Citeam în ochii, tulburi ai lui Moody un mare pericol.

Muncitorii au început să répare canalizarea aflată în vecinătate. Două zile în șir n-am avut niciun strop de apă, așa că strânsesem un morman de vase murdare. Cel mai rău era că nu mai aveam nicio posibilitate să gătesc curat. Auzindu-mi plângerea, Mammal ne-a promis să ne invite la restaurant în seara următoare. Fiindcă familia lui Mōody nu ieșea aproape niciodată la restaurant, acest lucru era pentru noi un eveniment deosebit. În după-amiaza următoare, în loc să pregătim cina, eu și Mahtobam am încercat – cum am putut mai bine în aceste împrejurări – să ne aranjăm.

Eram gata când Mammal s-a întors de la serviciu, dar el era obosit și prost-dispus.

— Nu mergem la restaurant, a bombănit el.

Invitația fusese doar un taraf.

Mahtob și cu mine am fost amândouă dezamăgite. Aveam și așa mult prea puține lucruri care să ne însenineze viața.

— Am putea lua un taxi și să ieșim doar noi, i-am propus lui Moody, pe când el, Mahtob și cu mine, ne aflam împreună în hol.

— Nu ieșim, mi-a replicat el.

— Te rog!

— Nu. Locuim în casa lor și nu putem merge fără el. Dacă nu

vor să iasă, gătești tu ceva.

Într-o clipă de deznădejde mi-am uitat prudența. Nu m-am mai gândit la situația mea lipsită de orice apărare și, dând drumul supărării pe care o acumulasem în mine, am izbucnit:

— Am hotărât ieri că astăzi vom ieși undeva să mâncăm. Și acum Mammal nu mai are niciun chef.

Mammal mi se părea principalul vinovat pentru nefericirea mea. El fusese primul care ne invitase în Iran. Îi mai vedeam și acum zâmbetul afectat de pe chip când m-a asigurat, atunci în Detroit, că familia lui n-ar permite niciodată ca Moody să mă rețină în Iran, contra voinței mele.

M-am ridicat, l-am privit de sus pe Moody și i-am azvârlit în față:

— E un mincinos! E un mincinos ordinar!

Moody a sărit în picioare și figura i s-a schimonosit într-un rânjet de mânie turbată:

— Îi spui lui Mammal mincinos? a răcnit el.

— Da, spun că e un mincinos, am strigat eu. Și tu ești la fel. Amândoi spuneți tot felul de lucruri...

Izbucnirea mea de furie a fost întreruptă de pumnul strâns al lui Moody care m-a atins chiar în tâmpla dreaptă. M-am clătinat și un moment am fost prea uimită ca să simt durerea. Am observat că Mammal și Nasserine intraseră în cameră ca să vadă care era cauza scandalului, am auzit țipetele disperate ale lui Mahtob și injurăturile mânioase ale lui Moody. Holul se învărtea în fața ochilor mei.

Împleticindu-mă, m-am repezit spre dormitor, sperând să găesc acolo un loc de refugiu unde să mă închid până când lui Moody îi va trece furia. Mahtob m-a urmat urlând. Am ajuns la ușa dormitorului cu Mahtob în urma mea, dar Moody se afla chiar în spatele nostru. Când Mahtob a vrut să se strecoare între noi, Moody a dat-o la o parte cu brutalitate. Trupușorul ei firav s-a lovit puternic de perete și ea a început să strige de durere. Când am vrut să mă aplec spre ea, Moody m-a târât spre pat.

— Ajutor! am strigat. Mammal, ajută-mă!

Moody mă trăgea cu mâna stângă de păr, iar cu pumnul celălalt mă lovea continuu în tâmplă.

Mahtob a vrut să-mi vină în ajutor, dar Moody a împins-o din nou.

Luptam împotriva strânsorii lui, dar era prea puternic față de mine. M-a palmuit de câteva ori peste față.

— Te omor răcnea el.

L-am lovit și, eliberându-mă parțial din strânsoarea lui, am încercat să mă trag înapoi, dar el m-a lovit atât de tare în spate încât am simțit dureri paralizante în jos, pe șira spinării.

Cum Mahtob zăcea scâncind într-un colț, iar eu eram la cheremul lui, a început să acționeze conștient. Înjurând tot timpul și strigând fără întrerupere „am să te omor, am să te omor”, m-a lovit peste brațe, m-a tras de păr, m-a pălmuit peste față.

— Ajutor, am strigat eu de mai multe ori, vă rog, să mă ajute cineva!

Dar nici Mammal, nici Nasserine n-au încercat să intervină. Și nici Reza sau Essey care, cu siguranță, auziseră totul.

Nu știu câtă vreme m-a mai snopit încă în bătaie. Așteptam să mă prăbușesc inconștientă, așteptam moartea pe care mi-o promitea.

Treptat, a slăbit tăria loviturilor. S-a întrerupt o clipă ca să tragă aer în piept, dar mă ținea încă strâns apăsată în pat. Undeva, în spatele meu, Mahtob plângea isteric.

— *Dahijon*, zise o voce calmă din ușă. *Dahijon!*

Era Mammal. În sfârșit.

Moody a ridicat capul, părea să-și revină treptat în fire.

— *Dahijon*, a repetat Mammal. Apoi cu blândețe l-a luat pe Moody de lângă mine și l-a dus afară în hol, Mahtob a alergat la mine și și-a ascuns capul în poala mea. Împărtășeam aceeași durere, nu numai trauma corporală ci și adâncă suferință lăuntrică. Plângeam și respiram adânc, dar câteva momente niciuna din noi n-a fost în stare să rostească vreun cuvânt.

Îmi simțeam corpul ca o rană imensă. De la loviturile lui Moody aveam în cap două cucuie atât de mari încât mă temeam să nu fiu rănită mai serios.

După câteva minute, Nasserine a intrat în cameră în vârful picioarelor – un exemplu de femeie iraniană-model, supusă, ținându-și strâns cu mâna stângă *chador*-ul în jurul capului. Mahtob și cu mine mai suspinam încă. Nasserine s-a așezat pe, pat și m-a luat de umeri.

— Nu-ți face griji, totul e în ordine.

— Totul e în ordine? am întrebat eu neîncrezătoare. E în ordine ca el să mă lovească așa? Ce poate fi în ordine când spune că o să mă omoare?

— N-o să te omoare, zise Nasserine.

— A spus-o însă. De ce nu m-ai ajutat? De ce n-ai făcut ceva?

— Noi nu ne putem amesteca, m-a lămurit ea. Nu puteam întreprinde nimic împotriva voinței lui *Dahijon*.

Nasserine a încercat astfel, atât cât a putut, să mă consoleze, să mă învețe regulile acestei lumi îngrozitoare.

Mahtob asculta cu atenție cuvintele ei și, când i-am văzut ochii de copil plini de lacrimi, căutând să înțeleagă totul, un gând îngrozitor mi-a trecut prin minte, un gând care a făcut să-mi treacă din nou fiori pe șira spinării mele torturate.

Ce s-ar întâmpla dacă într-adevăr m-ar omori? Ce s-ar alege de Mahtob? Ar omori-o și pe ea? Ea era prea mică și destul de supusă ca să învețe să accepte această nebunie ca pe ceva normal. Va deveni oare într-o zi o femeie ca Nasserine sau Essey, care să-și ascundă frumusețea, mintea și sufletul sub vălul unui *chador*? Ar mărita-o Moody cu vreun văr care s-o snopească în bătaie, s-o lase gravidă și să aibă copii malformați cu ochi goi de orice expresie.

— Noi nu ne puteam împotrivi voinței lui *Dahijon*, a repetat Nasserine. Dar acum totul e în ordine. Toți bărbații sunt așa.

— Nu, i-am răspuns tăios. Nu toți bărbații sunt așa.

— Ba da, m-a asigurat ea cu gravitate. Mammal face la fel cu mine. Reza face la Fel cu Essey. Toți bărbații sunt așa.

Doamne, m-am gândit. La ce trebuie să ne așteptăm în continuare?

Am șchiopătat zile în șir și nu mă simțeam în stare să fac nici cel mai scurt drum până la piață. În afară de asta, nici nu voiam să fiu văzută. Chiar de sub *rusari* se iveau numeroase vânătăi care mă stânjeneau.

Mahtob s-a îndepărtat și mai mult de tatăl ei. În fiecare noapte plângea în somn.

Zilele treceau pline de încordare, Moody rămânea posac și poruncitor. Mahtob și cu mine trăiam într-o continuă teamă, starea de neajutorare și disperare în care ne aflam era tot mai greu de suportat. Loviturile lui brutale ne-au făcut să vedem limpede care erau riscurile ce ne stăteau în față. Rănile mele adevereau faptul că Moody era destul de nebun ca să mă omoare – să ne omoare – dacă ceva i-ar dezlănțui mânia. Ca să-mi urmez planurile mele destul de vagi pentru a-mi obține libertatea însemna să-mi periclitez tot mai acut siguranța. Viața noastră era la cheremul lui Moody.

De fiecare dată când era necesar să mă ocup de el, să vorbesc cu el, să-l privesc sau să mă gândesc la el, hotărârea mea rămânea neclintită. Îl cunoșteam prea bine pe acest om. Ani» întregi urmărisem cum umbrele nebuniei Coborau asupra lui. N-am încercat să-mi permit luxul de a spune „știiusem deja acest lucru”, căci n-aș fi făcut decât să mă autocompățimesc, deși era inevitabil să nu regret trecutul. Dacă măcar aș fi dat ascultare temerilor mele mai vechi înainte de a fi urcat în avionul de Teheran. Când mă gândeam la asta – ceea ce se întâmpla des – aveam și mai mult sentimentul că sunt prinsă într-o cursă.

Puteam să trec în revistă motivele pentru care venisem aici – de ordin financiar, juridic, sufletesc sau chiar medical. Dar toate convergeau spre un singur sens: eu o adusesem pe Mahtob în Iran într-o ultimă încercare disperată de a-i asigura libertatea și acum suportam ironia sorții.

Puteam să mă supun felului de viață din Iran ca s-o apăr pe Mahtob de pericol? Cu greu. Îmi era indiferent cât de îndatoritor și împăciuitor era Moody din când în când. Știam însă că crizele lui de nebunie vor reapare periodic și inevitabil. Ca să salvez viața lui Mahtob trebuia să risc totul, deși de curând mi se demonstrase cât de grav era acest risc.

Departee de a-mi înfrânge voința, mânia lui Moody nu făcuse, decât să mi-o întărească și mai mult. Contrar simplității

problemelor mele zilnice, fiecare gând și fiecare faptă erau îndreptate într-un singur scop.

Mahtob mă susținea în hotărârea mea.

— Știu cum putem să ajungem în America, îmi spuse ea. Când tata doarme, ieșim pe furiș, mergem la aeroport și ne urcăm într-un avion.

Într-o zi, pe când ne aflam în baie, ea mi-a explicat pe un ton grav și rugător cum să plecăm de la tatăl ei și să ajungem în America.

Cât de simplă părea viața la cinci ani. Și cât era de complicată.

Rugăciunile noastre se intensificau. Deși mulți ani nu frecventasem cu regularitate biserica, îmi păstrasem destul de puternic credința în Dumnezeu. Nu puteam înțelege de ce ne dăduse această povară, dar știam că fără ajutorul lui n-o vom ridica de pe umeri.

Hamid, proprietarul magazinului de confecții bărbătești, ne-a ajutat întrucâtva. După ce am intrat prima oară după bătaie în magazinul lui, m-a întrebat:

— Ce s-a întâmplat cu dumneavoastră?

I-am povestit.

— Trebuie să fie nebun, a spus el încet și gânditor. Unde locuiți? Aș putea trimite pe cineva acolo ca să vorbească cu el.

Era o alternativă care merita să fie luată în seamă, dar, gândindu-ne mai bine, ne-am dat seama amândoi foarte clar că Moody ar afla astfel de faptul că-mi făcusem prieteni pe ascuns.

După ce mi-am revenit și ieșeam mai des, foloseam orice prilej ca să trec pe la Hamid și să-i telefonez lui Helen la Ambasadă sau să discut amănunțit situația cu prietenul pe care mi-l descoperisem de curând.

Hamid era un fost ofițer din armata șahului, care acum trebuia să se ascundă cu grijă.

— Poporul iranian a dorit revoluția, mi-a explicat el pe un ton calm, dar nu asta – și el mi-a arătat un grup ■de iranieni triști care treceau tăcuți pe stradă. Nu asta e ceea ce am vrut noi.

Și Hamid căuta pentru el și pentru familia lui un mijloc de a fugi din Iran. Dar înainte de asta erau multe lucruri mărunte de rezolvat. Trebuia să-și vândă prăvălia familiei, să obțină o avere lichidă, să-și ia măsurile necesare de siguranță. Era hotărât să fugă înainte ca trecutul să-l prindă din urmă.

— Am mulți prieteni influenți în SUA, mi-a spus el. Fac și ei tot ce pot pentru mine.

Familia și prietenii mei din America, făceau și ei ce puteau

pentru mine, i-am spus eu. Dar se părea că pe căi oficiale se putea obține doar foarte puțin.

Posibilitatea de a folosi telefonul lui Hamid era pentru mine un ajutor considerabil. Deși informațiile pe care le obțineam – sau nu – prin Ambasadă erau demoralizante, acesta era totuși singurul contact cu țara mea. Prietenia cu Hamid avea și alt scop. Era primul care îmi arăta că existau mulți iranieni care știau încă să aprecieze stilul de viață occidental și cărora li se făcea părul măciucă când auzeau blestemele proferate de regimul actual împotriva Americii.

Pe măsură ce timpul trecea, mi-am dat foarte bine seama că Moody nu era potentatul atotputernic, așa cum se vedea el în imaginația lui. Abia dacă progresa în Obținerea licenței de a-și putea exercita în Iran dreptul de medic. În cele mai multe cazuri formația lui americană îi conferea un anumit prestigiu, dar în birourile guvernamentale ale Ayatollahului îl făcea să întâmpine greutăți.

Și nici pe scara complicată a ierarhiei familiale Moody nu se afla pe treapta cea mai de sus. Trebuia să asculte de rudele sale mai în vârstă, la fel cum făceau și cei mai tineri decât el. Întrucât nu se putea sustrage de la obligațiile sale de familie, acest lucru a început să lucreze în favoarea mea. Rudele sale îl întrebau despre mine și Mahtob. În primele două săptămâni petrecute în țară își prezentase peste tot familia. Unele rude voiau să ne revadă și Moody știa că nu ne va putea ascunde veșnic.

În silă, Moody a trebuit să primească invitația la cină a lui *Aga* („domnul”) Hakim, omul cărui el îi datora un respect deosebit.

Erau veri de gradul întâi și împărțeau împreună moștenirea complexului și complicatului arbore de familie. De exemplu, fiul surorii lui *Aga* Hakim era căsătorit cu sora lui Essey, iar fiica surorii sale era căsătorită cu fratele lui Essey. Zia Hakim, pe care îl cunoscusem la aeroport, era nepotul lui *Aga* Hakim – de primul, al doilea, sau al treilea grad. Și *Khanum* („doamna) Hakim, soția lui, era și ea verișoara lui, Moody. Lanțul continua așa, la nesfârșit.

Toate aceste legături de rudenie pretindeau respect, dar inițial, puternica influență a lui *Aga* Hakim asupra lui Moody consta în statutul lui de „persoană cu turban” (preot), conducătorul *masjed*-ei de la Niavaran, aflată lângă palatul șahului. În afară de asta, el preda și la Institutul Teologic din Teheran. Era un apreciat autor de cărți islamice și tradusese din arabă în farsi numeroase opere

didactice ale lui Tagatie Hakim, bunicul lui și al lui Moody. În timpul revoluției condusesse cu succes ocuparea palatului șahului, faptă datorită căreia îi apăruse fotografia în *Newsweek*. Și *Khanum Hakim* era supranumită cu mândrie, *Bebe Hajji* „femeia care a fost la Meca”.

Moody nu putea să refuze invitația lui *Aga Hakim*.

— Trebuie să porți *chador*-ul negru, mi-a spus el. Fără el nu poți intra în casa lor.

Casa lor din Niavaran, un elegant cartier din nordul Teheranului, era modernă și spațioasă, dar nu avea aproape nicio mobilă. Mă bucuram de această ieșire, dar disprețuiam prescripțiile vestimentare și așteptam o seară plictisitoare în prezența încă unui „bărbat cu turban”.

Aga Hakim era slab, cu câțiva centimetri mai înalt decât Moody; avea o barbă deasă, spicată cu fire albe și un surâs continuu, care te cucerea. Era îmbrăcat în negru din cap până-n picioare, chiar și turbanul îi era negru – amănunt important, căci majoritatea preoților purtau unul alb. Turbanul negru al lui *Aga Hakim* indica că purtătorul lui era un urmaș direct, al lui Mahomed.

Spre surprinderea mea, nu era atât de sfânt încât să nu mă privească în ochi atunci când îmi vorbea.

— Tu de ce porți *chador*? m-a întrebat el cu ajutorul traducerii făcute de Moody.

— Mă gândeam că așa se cade.

Moody se rușina probabil de observațiile pe care le făcea *Aga Hakim*, dar le traduse totuși.

— *Chador*-ul este pentru tine un lucru neobișnuit. *Chador*-ul nu este islamic, ci persan. În casa mea nu trebuie să porți *chador*.

Îmi plăcea de el.

Aga Hakim s-a interesat de familia mea din America; era primul iranian care o făcea. I-am spus că tatăl meu este grav bolnav de cancer și că-mi făceam griji pentru el, pentru mama și pentru fiii mei.

El m-a aprobat compătimitor. Înțelegea importanța legăturilor de familie.

* * *

Moody îi rezervase ceva lui Mahtob și i-a prezentat acest lucru în felul său brutal, caracteristic. Așa că, fără s-o pregătească în niciun fel, i-a spus într-o dimineață:

— Mahtob, azi ai să mergi la școală.

Mahtob și cu mine am izbucnit în plâns, căci înainte de toate

ne temeam cel mai mult de ceea ce ar fi putut să ne despartă chiar și o clipă.

— N-o sili! l-am implorat eu.

Moody a rămas însă de neclintit. Argumenta că Mahtob trebuia să se adapteze, iar școala era primul pas necesar. Învățase până acum destule cuvinte în farsi ca să se poată înțelege cu alți copii. Era timpul să înceapă școala.

Moody nu avusese răbdare să aștepte un loc la școala particulară pregătitoare, pe care o vizitaserăm. Nepoata lui, Ferri, care era profesoară, o înscrisese pe Mahtob în clasa pregătitoare a unei școli de stat. Era greu să găsești un loc într-o școală pregătitoare a unei școli de stat, spunea Moody, dar, datorită lui Ferri, reușise.

— Te rog, lasă-mă să merg cu voi, am spus eu și el a fost de acord cu acest lucru.

Înfruntând vântul de toamnă care bătea dinspre munții aflați în nordul Teheranului, înfășurate gros, am alergat de la casa lui Mammal câteva blocuri mai departe, spre strada Shariati, strada principală, unde Moody a oprit un taxi oranj. Ne-am urcat alături de încă o jumătate de duzină de iranieni și am gonit spre ținta noastră, aflată la circa zece minute depărtare.

Madrasay Zainab era o clădire plană de ciment, vopsită într-un verde închis, care, pe dinafară, arăta ca o fortăreață. Fete de vârste diferite, toate îmbrăcate în negru sau în gri închis, cu capul și fața acoperite de *rusari* intrau tăcute. Șovăind, eu și Mahtob l-am urmat pe Moody într-un hol întunecat. O femeie paznic a venit grăbită în clipa în care a intrat el. Era o școală exclusiv de fete. Femeia paznic a bătut repede la ușa secretariatului, a crăpat ușa avertizându-le pe femeile dinăuntru că va intra un bărbat.

În timp ce Moody discuta cu directoarea școlii care își ținea *chador*-ul strâns lipit de față, eu și Mahtob am rămas înfricoșate în secretariat.

Tot timpul cât Moody a vorbit, ea a rămas cu ochii în podea, aruncându-mi doar din când în când o privire, fără să se uite însă niciodată la bărbatul cu care vorbea. După câteva minute, Moody s-a întors spre mine și a mârâit:

— Directoarea spune că soția mea nu arată prea fericită. Ochii lui mi-au poruncit să fiu cooperativă, dar încă o dată – și mai ales când era vorba de Mahtob – am găsit puterea să mă împotrivesc.

— Mi-e nu-mi place școala asta, i-am spus, vreau să văd clasa în care va fi ea.

Moody a continuat să discute cu directoarea.

— *Khanurn Shahin* – ea este directoarea – ți-o va arăta, mi-a spus el. Asta e o școală de fete; bărbații nu au voie să intre.

Khanurn Shahin era o femeie tânără, între douăzeci și treizeci de ani, cu o înfățișare» atractivă sub *chador* și ochii ei au înfruntat privirea mea dușmănoasă cu sinceră prietenie. Era una din puținele iraniene cu ochelari pe care le văzusem până acum. Ne-a în înțeles, pe cât am putut de bine, prin gesturi și câteva cuvinte simple în farsi.

Am fost îngrozită atât de felul în care era amenajată școala cât și de activitățile care se desfășurau acolo. Am trecut în grabă prin holuri murdare, pe lângă un portret uriaș al Ayatollahului mânios și pe lângă numeroase afișe care glorificau războiul. O poză preferată părea să fie cea a soldatului curajos și mândru de arma pe care o are lângă el și de bandajul însângerat care îi înfășoară fruntea.

Elevele stăteau înghesuie în bănci lungi și, deși înțelegeam foarte puțin farsi, puteam să-mi dau seama foarte ușor care era metoda de predare: exclusiv învățarea pe de rost – învățătoarea spunea o propoziție pe care copiii o repetau apoi toți în cor.

Credeam că văzusem deja cele mai proaste condiții igienice pe care le oferea Iranul până în momentul în care am aruncat o privire în WC-ul școlii, singurul pentru cinci sute de eleve. Acesta era o cabină mică, Prevăzută cu o fereastră înaltă, deschisă, prin care putea pătrunde vântul, ploaia, zăpada, muștele și țânțarii. Closetul propriu-zis era numai o gaură în podea, care, după cum se părea, numai cu totul întâmplător era nimerită. În locul hârtiei igienice era un furtun din care țâșnea apă rece ca gheața.

După ce ne-am întors la secretariat, i-am spus lui Moody:

— Nu plec de aici până nu vezi și tu școala asta. Nu-mi pot închipui că vrei să-ți dai fata la o astfel de școală!

Moody a întrebat dacă ar avea voie să viziteze școala.

— Nu, a răspuns *Khanum Shafiin* în farsi. Niciun bărbat nu are voie să intre în școală.

Vocea mea a devenit tare și stridentă, era vocea unei mame furioase.

— Nu plecăm de aici înainte de a vedea și tu școala, am repetat.

În cele din urmă directoarea a cedat. A trimis înainte o paznică să avertizeze profesoara și elevele că un bărbat va intra în împărăția interzisă.

Apoi l-a condus pe Moody prin școală, în timp ce eu și Mahtob așteptam în secretariat.

— Ai dreptate, a confirmat Moody, când s-a întors. Nici mie nu-

mi place. E îngrozitoare. Dar toate școlile sunt aici la fel, așa că va merge la această școală. E mai bună decât școala la care am fost eu.

În taxi, în timp ce ne întorceam acasă, Mahtob l-a implorat pe taică-său să n-o trimită la școală, dar el a rămas neînduplecat.

Mahtob a ascultat în tăcere, deprimată. Ochii îi erau plini de lacrimi. A răsuflat însă ușurată când Moody a spus:

— Astăzi, n-o mai pot primi. Va începe mâine.

Întreaga după-amiază a plâns la pieptul meu.

— Doamne, Dumnezeule, te rog, fă ceva să nu mai fiu nevoită să merg la școală, se ruga ea în baie.

Ascultând cum se ruga copilul meu, mi-a venit o idee, poate întâmplător, poate era o inspirație. Mi-am amintit ceea ce învățasem chiar la început despre rugăciuni și i-am explicat acest lucru și lui Mahtob. I-am spus:

— Știi că Dumnezeu îți va asculta rugăciunea, dar, uneori, el îndeplinește rugăciunile noastre altfel decât îi cerem noi. Poate că trebuie să te duci la școală; poate că Dumnezeu tocmai asta vrea. Poate iese ceva bun din faptul că trebuie să mergi la școală.

Mahtob a rămas neconsolată, dar un calm desăvârșit a pus stăpânire pe mine. Poate, într-adevăr, va ieși ceva bun din faptul că Mahtob se va duce la școală. Atât Mahtob cât și eu disprețuiam în continuare școala pe care urma s-o frecventeze. Dar am realizat faptul că școala pregătitoare îi va da lui Mahtob o preocupare timp de șase zile pe săptămână, de dimineața de la opt, până la prânz. În fiecare zi, cu excepția zilei de vineri, vom avea un motiv să plecăm de acasă și cine putea să prevadă ce va ieși de aici?

În dimineața următoare toți trei ne-am trezit devreme; și numai acest simplu fapt îmi dădea un motiv de optimism în plus. Între timp, Moody și-a adăugat la statutul său de *Dahijon*, rolul de conducător spiritual în casă. Se scula cu mult înainte de răsăritul soarelui ca să fie sigur că toți (în afară de mine și de Mahtob) participau la rugăciune.

Era doar ceva teoretic, căci Mammal și Nasserine erau foarte evlavioși amândoi. Dar Moody și-a extins autoritatea și asupra locatarilor de jos, Reza și Essey, puțin mai delăsători în privința asta. În mod deosebit, cel mai neplăcut era pentru Reza deoarece îl aștepta apoi o lungă zi de muncă, pe când Moody se cocoța din nou în pat.

Epuzat din cauza rugăciunilor, Moody își luase obiceiul să doarmă până la zece-unsprezece dimineața. Era limpede deci că se va sătura repede de noul orar al lui Mahtob. Poate că-mi va

permite curând s-o duc eu însămi la școală și îmi dădeam seama că asta îmi va da mai multă libertate.

În ciuda acestei speranțe, în dimineața asta atmosfera era încordată. Mahtob nu scotea o vorbă în timp ce o pregăteam pentru școală, îmbrăcând-o cu același fel de *rusari* pe care îl aveau și celelalte fete. N-a scos niciun cuvânt până când, odată ajunse la secretariatul școlii, o învățătoare-ajutor i-a întins mâna ca s-o conducă în clasă, departe de mine. Mahtob a scos un țipăt și lacrimile care-i umpleau ochii au început să-i curgă șiroaie pe obraji. S-a agățat cu încăpățănare de tivul mamto-ului meu.

Privirea mea a întâlnit-o pe a lui Moody și n-am văzut în ea niciun fel de milă, ci doar amenințare.

— Mahtob trebuie să te duci, i-am spus străduindu-mă să-mi păstrez calmul. Totul va fi bine, vom veni să te luăm. Nu-ți face nicio grijă.

Ajutoarea de învățătoare a luat-o cu ușurelul pe Mahtob de lângă noi. Fiica noastră a încercat să fie curajoasă, dar când eu și Moody ne-am întors ca să plecăm, am auzit-o începând din nou să plângă, îndurerată de despărțire. Mi se sfâșia inima, îmi dădeam seama că în acest moment nu puteam risca să mă împotrivesc acestui om nebun care mă ținea strâns de braț și mă împingea spre ieșire.

Ne-am întors acasă tăcuți cu un taxi oranj. Aici Nasserine ne aștepta cu o veste.

— Au dat telefon de la școală, a spus ea. Mahtob le face mari necazuri. Trebuie s-o luați de acolo.

— Asta-i numai vina ta! a țipat Moody. Tu ai făcut-o așa. Nu mai e un copil normal. Ești prea posesivă.

Am ascultat tăcută reproșurile lui deoarece nu voiam să risc inutil mai mult decât era necesar. Era vina mea? Aș fi vrut să strig cât aș fi putut de tare:

— Tu ești cel care i-ai dat toată viața peste cap!

Dar m-am oprit, întrucât știam bine că avea în parte dreptate. Eu eram aceea care o corcolisem pe Mahtob foarte mult. Mie îmi era frică să n-o scap din ochi întrucât mă temeam că Moody și familia lui ar putea pune la cale cine știe ce înșelătorie care s-o îndepărteze de mine. Era oare vina mea? Dacă exista o situație care să ceară o mamă mai mult decât grijulie, atunci, tocmai aceasta era situația de față.

Moody a ieșit singur val-vârtej din casă și a apărut puțin mai târziu târând după el o Mahtob supusă.

— Măine ai să mergi din nou la școală! i-a poruncit el. Ai să

rămâi singură acolo. Și vai de tine dacă plângi!

În acea după-amiază și seară am vorbit cu Mahtob între patru ochi ori de câte ori am avut ocazia.

— Trebuie să faci acest lucru, am sfătuit-o. Fii tare: Poartă-te ca o fetiță mare. Știi bine că Dumnezeu va fi cu tine.

— M-am rugat ca Dumnezeu să găsească o cale ca să nu mai fiu nevoită să merg la școală, a plâns Mahtob. El însă nu mi-a auzit rugăciunea.

— Poate totuși a auzit-o, am încurajat-o eu. Poate există un motiv pentru care trebuie să mergi la școală. Să nu te gândești că ești vreodată singură. Dumnezeu e mereu lângă tine. El va avea grijă de tine. Să nu uiți asta... Când ești singură, când ți-e frică, când nu știi ce se întâmplă, trebuie pur și simplu să te rogi. Nu lua în seamă ce spun alții, roagă-te pur și simplu. Și totul va fi bine.

Cu toate sfaturile mele, Mahtob s-a trezit a doua zi plângând înspăimântată. Mă durea inima în timp ce Moody a îmbrăcat-o brutal și a luat-o la școală. Mie mi-a interzis să mai merg cu ei. Ecoul țipetelor ei pline de spaimă a mai răsunit în inima mea încă multă vreme după ce ea plecase.

Mă învârteam nervoasă încoace și-ncolo, cu inima îndurerată și încercând să-mi înghit nodul din gât în timp ce așteptam întoarcerea lui Moody.

În momentul în care s-a întors singur, Essey l-a oprit jos pe trepte ca să-i spună că s-a telefonat din nou de la școală, fiindcă trebuia s-o ia acasă pe Mahtob. Nu voia să participe deloc la lecții. Țipetele ei deranjau toată școala.

— Mă duc s-o aduc, mi-a spus el furios. Am să-i trag o bătaie încât data viitoare o să rămână acolo.

— Te rog, nu-i face nimic, am strigat după el în timp ce ieșea ca o furtună din casă. Te rog, am să vorbesc eu cu ea.

N-a bătut-o. Când s-a întors, și-a revărsat nervii mai mult asupra mea decât asupra lui Mahtob, căci directoarea îi ceruse un lucru cu care el nu era de acord.

— Ele vor ca tu să te duci cu ea la școală, mi-a spus el, și să rămâi la secretariat în timp ce ea se află în clasă. Cel puțin câteva zile. Numai așa sunt de acord s-o mai primească.

Lucrurile încep să se miște! mi-am spus. Eram necăjită și tristă că el o constrângea pe Mahtob să meargă la o școală iraniană, dar pe neașteptate pentru mine se ivise astfel prilejul de a putea ieși regulat din casă.

Moody era nemulțumit de acest aranjament, dar nu vedea altă

alternativă. Așa că a stabilit niște reguli foarte stricte:

— Vei rămâne în secretariat; nu ai voie să te duci nicăieri până când nu vin eu să vă iau, a spus el. Nu vei folosi telefonul.

— Da, i-am promis, cu taraf în inimă.

În dimineața următoare am luat toți trei un taxi spre școală. Mahtob era încă înfricoșată, dar vizibil mai calmă decât în celelalte două dimineți anterioare.

— Mama ta va rămâne aici, i-a spus Moody și a arătat un scaun, pe hol, în fața secretariatului. Ea nu va pleca de aici cât timp tu vei fi în clasă.

Mahtob a aprobat și s-a îndepărtat, dusă în clasă de o învățătoare-ajutor. La jumătatea drumului pe hol, s-a întors ca să se uite în urmă. Văzându-mă pe scaun, și-a continuat drumul.

— Tu rămâi aici, până mă întorc eu, a repetat Moody.

Apoi a plecat.

Dimineața se scurgea greu. Nu-mi adusesem nimic de făcut ca să-mi treacă timpul. Holurile se goleau, elevele intrau în clase și curând am auzit primul exercițiu de dimineață.

— *Maag barg Amrika!* se auzea din fiecare clasă. *Maag barg Amrika! Maag barg Amrika!*

Sloganul, implantat continuu în creierile supuse ale elevelor și în urechile inocentei mele fiice, exprima politica oficială a Republicii Islamice Iran... *Moarte Americii!*

După ce ritualul politic a luat sfârșit, în holuri a răzbătut un zumzet ușor – elevele trecuseră la procedeul obișnuit de învățare pe de rost. În fiecare clasă, chiar și la elevele mai mari, profesoarele intonau o întrebare, iar elevele răspundeau în cor, rostind toate aceleași cuvinte. Nu exista nicio cale, niciun loc pentru o gândire proprie sau pentru vreo întrebare, nici măcar pentru un sunet propriu. Tot așa se învățase și pe vremea când Moody fusese copil. Analizând lucrurile mai atent, mi-am dat seama de ce atât de mulți iranieni erau dispuși să urmeze o autoritate fără să crâcnească. Dimpotrivă, par să întâmpine greutăți deosebite când sunt obligați să ia singuri o hotărâre.

Datorită acestui gen de educație era firesc deci să ai locul tău într-o ierarhie, să dai comenzi severe subalternilor și să te supui orbește superiorilor. Acest sistem de educație școlară îl făcuse pe Moody să poată cere și să aștepte controlul total asupra familiei sale, iar pe Nasserine să se supună dominației bărbatului. Un asemenea sistem școlar putea determina o întregă națiune să asculte, până la moarte, un Ayatollah, considerat drept conștiința și rațiunea țării. Dacă s-a ajuns aici, mă întrebam, ce i s-ar putea

întâmpla unei fetei de cinci ani?

După un timp, *Khanum Shahin* a ieșit pe hol și mi-a făcut semn să intru în secretariat. Am reacționat cu un gest iranian de refuz – ridicând ușor capul, am scos un fel de țâțâit cu limba.

În clipa aceea uram orice iranian, în special pe femeile umile, în *chador*-urile lor. Dar directoarea, prietenoasă, a insistat, cu fermitate și hotărâre să mă cheme înăuntru.

Am intrat în birou. Cu ajutorul câtorva gesturi, *Khanum Shahin* mi-a oferit un scaun comod și ceai. Am primit și, sorbindu-mi ceaiul, mă uitam cum munceau femeile acelea. În ciuda sloganurilor antiamericane dușmănoase, pe care trebuia să le predea elevelor, păreau totuși să mă privească cu simpatie. Am făcut, dar cu puțin succes, câteva încercări de a conversa.

Ardeam de nerăbdare să folosesc telefonul, care se afla lângă mine, și să telefonez la Ambasadă, dar nu îndrăzneam să le fac din prima zi o asemenea propunere îndrăzneată.

În micul birou se aflau trei mese de scris pentru cinci funcționari. Directoarea stătea într-un colț al camerei și părea să nu facă nimic. La celelalte mese de scris stăteau secretarele, care cu o mână sortau niște acte, iar cu cealaltă își țineau *chador*-ul strâns la gât. Din când în când se ridica câte una ca să apese pe butonul unei sonerii. Au fost și câteva apeluri telefonice. Majoritatea timpului însă femeile și l-au petrecut flecăruind și, deși nu înțelegeam ceea ce spuneau, era evident că nu făceau decât să bârfească.

Pe la jumătatea dimineții s-a auzit gălăgie pe hol. Pe ușa biroului s-a năpustit o învățătoare târând după ea o elevă care își ținea rușinată capul în jos.

Învățătoarea a înșirat țipând un lung pomelnic de învinuiri, folosind des cuvântul *baad*, care în farsi înseamnă „prost”, exact ca în engleză.

Khanum Shahin și celelalte funcționare din secretariat erau de acord cu învinuirile. Au copleșit-o pe fată într-un singur glas cu cuvinte umilitoare, făcând-o să plângă. În timp ce procedura educației mai dura, una din funcționare a dat un telefon. Câteva minute mai târziu pe ușa biroului și-a făcut apariția o femeie cu o privire sălbatică, desigur mama fetei. Țipa și o țintuia cu un deget acuzator pe fiică-sa, vărsându-și astfel mânia pe un copil lipsit de apărare.

— *Baad! Baad!* urla mama, iar fata răspunse cu hohote jalnice de plâns.

Scena umilitoare a durat câteva minute, până ce mama a smuls-o pe fiică-sa din încăpere, trăgând-o de braț.

Khanum Shahin și celelalte femei au pus imediat capăt comportării lor furioase. Rânjeau și se felicitau pentru succesul misiunii lor care constase, evident, în a o face pe fată să-și dea seama, cât mai concret posibil, cât de *baad* era. Habar n-am ce făcuse, dar nu puteam să n-o compătimesc pe biata fată. Mă rugam ca Mahtob să nu devină vreodată victima vreunui astfel de spectacol.

Chiar dacă nu cu prea mult entuziasm, Mahtob a rezistat relativ bine în dimineața aceea, știind că Eu mă aflu în apropiere.

La prânz, când orele pregătitoare s-au sfârșit, Moody a venit să ne ducă acasă cu taxiul.

A doua zi dimineață, pe când stăteam din nou în secretariat, *Khanum Shahin* a adus o profesoară la mine.

— Mă numesc doamna Azahr, a spus femia. Vorbesc puțin englezește. Am să încerc să discut cu dumneavoastră.

S-a așezat lângă mine și mi-a scrutat cu privirea figura neîncrezătoare.

— Știm că nu ne agreeți, a continuat ea, dar nu vrem să ne considerați drept un popor *baad*. Nu vă place școala.

— E murdară, i-am răspuns eu. Nu-mi place s-o știu pe Mahtob aici.

— Ne pare rău, a spus d-na Azahr. Cred că o socotiți *baad* pentru că sunteți străină în țara noastră. Am face cu plăcere ceva pentru dumneavoastră.

Khanum Shahin se afla lângă noi, ascultând discuția. Mă întrebam cât înțelege din ceea ce vorbeam. Ea spusese ceva în farsi, iar d-na Azahr traduse:

— Directoarea spune că femeile de aici ar vrea într-adevăr să învețe englezește. Întrebă dacă le-ați putea da în fiecare zi ore de engleză în timp ce o așteptați pe Mahtob? Iar ele v-ar putea învăța farsi.

Așadar, rugăciunile mele fuseseră ascultate. Ne puteam cunoaște una pe alta.

— Da, am aprobat.

Am trecut la treabă. Femeile de la secretariat aveau puțin de lucru în birou, cu excepția disciplinărilor și înjosirilor ocazionale, de aceea ne puteam petrece diminețile dându-ne reciproc lecții. Și, în timp ce lucram cu ele, am început să le înțeleg pe aceste femei,

cel puțin în parte. Chiar dacă lumi întregi ne despărteau în privința obiceiurilor și visurilor, erau și ele tot femei care iubeau copiii și voiau să-i îngrijească și să-i ocrotească în singurul mod pe care îl știau. Sistemul educațional în care erau angrenate le indica exact ce și cum aveau de făcut, dar cu toate astea puteau fi percepute anumite izbucniri de individualitate. Comunicarea era dificilă, dar mi-am format impresia că existau mai mulți iranieni care nu-și mai făceau nicio iluzie în ceea ce privește starea în care se afla națiunea lor.

În ce ne privește, personal, pe Mahtob și pe mine se părea că noile noastre prietene ne plăceau cu adevărat. În fiecare dimineață o salutau foarte cordial pe Mahtob și o luau mereu, când una când alta, în brațe, sărutând-o. Khanum Shahin îi spunea mereu lui Mahtob cât de frumos „miroase”, referindu-se la un parfum interzis, cu care Mahtob se dădea în fiecare dimineață. Aceste femei își arătau, când erau între ele, disprețul pentru Moody care își exercita cu fidelitate rolul său de paznic de închisoare, aducându-ne în continuare în fiecare dimineață și luându-ne la prânz. Deși își ascundeau cu grijă părerea pe care o aveau, îl antipatizau pentru purtarea lui de stăpân față de soție și de fiică.

D-na Azahr trebuia să-și predea lecțiile și nu putea petrece prea mult timp cu noi, dar venea cât putea de des la secretariat.

Spre surprinderea mea, am aflat într-o zi că d-na Azahr ocupase ea însăși mai demult postul de Directoare la o altă școală. Dar asta fusese înainte de revoluție. Sub noul regim, persoane competente ca ea, cu grade profesionale și experiență îndelungată fuseseră înlocuite cu cadre din administrație, mai active pe plan politic. Acești noi conducători de școală erau în general mai tineri, mai prost pregătiți profesional, dar cu mult zel religios, prioritar acum în noul regim.

Acestea au fost motivele pentru care a fost aleasă *Khanum Shahin*. Ea și familia ei sunt foarte religioși. Trebuie să provii dintr-o familie fanatică, lucru ce este verificat foarte exact. Altfel, în zadar îți petreci timpul doar muncind.

Din punct de vedere politic, *Khanum Shahin* era evident antiamericană, dar în timpul conviețuirii noastre silite a început să mă agreeze, în ciuda naționalității mele.

Într-o zi, după o convorbire în șoaptă cu *Khanum Shahin*, d-na Azahr mi-a spus:

— Am face într-adevăr cu plăcere ceva pentru dumneavoastră.

— Okay, i-am răspuns, riscând pasul hotărâtor, lăsați-mă să

folosesc telefonul.

D-na Azahr a vorbit cu Khanum Shahin. Directoarea a ridicat capul și a țâțâit cu limba. Nu. A șoptit câteva cuvinte, pe care d-na Azahr le-a tradus:

— I-am promis soțului dumneavoastră că nu vă vom permite niciodată să părăsiți școala sau să folosiți telefonul.

Am realizat acum că și aceste femei erau prinse într-o capcană la fel ca a mea, supuse legilor lumii bărbaților, disprețuind-o, dar nevoite să fie ascultătoare.

M-am uitat în jurul meu prin cameră și le-am întâlnit privirea. N-am văzut altceva decât o profundă compătimire.

Era o după-amiază de toamnă neobișnuit de caldă și de însorită pentru acest anotimp, când Moody a cedat, destul de în silă, rugăminții lui Mahtob de a merge cu noi în parc. Trebuia să ne deplasăm doar câteva blocuri mai departe, dar Moody a bodogănit ceva în legătură cu depărtarea.

— Nu puteam rămâne decât câteva minute, ne-a spus el.

Știam. Avea multe de făcut să citească ziarul, să asculte flecăreala de la radio, să tragă un pui de somn.

Am ajuns la leagănele și toboganul din fundul parcului și Mahtob a scos un țipăt fericit când a zărit o fetiță mică, blondă, care avea poate vreo patru ani și purta șort și bluză și exact același model de pantofi sport pe care Mahtob și-i luase cu ea din America.

O pereche care stătea alături de leagăn o urmărea. Mama era o femeie tânără, drăguță, ale cărei șuvițe blonde de păr ieșeau de sub *rusari*. Purta un trenchi bej – în contrast cu mantourile iraniene – cu curea.

— E americană, i-am spus eu lui Moody.

— Nu, a mârâit el, vorbește nemțește.

Când Mahtob a alergat la tobogan ca să se joace cu fetița, eu m-am dus repede, în ciuda protestului lui Moody, la femeia din apropiere. Aceasta discuta cu un iranian, dar vorbea într-adevăr englezește. M-am prezentat, în timp ce Moody stătea supărat lângă mine.

Se numea Judy. Soțul ei, născut în Iran, avea o firmă de construcții la New-York și rămăsese acolo, în timp ce Judy venise cu copiii în Iran, să-i viziteze pe bunici. Concediul lor de odihnă trecuse deja pe jumătate. Cât o invidiam pentru biletul ei de avion, pașaport și viza de ieșire!

Judy ne-a prezentat iranianului, cumnatul ei, Ali. De îndată ce Ali a aflat că Moody era medic, ne-a povestit că tocmai încerca să obțină o viză medicală pentru Statele Unite, ca să-și trateze acolo o boală de inimă. Judy adăugă că în săptămâna următoare, zburând la Frankfurt, va încerca să obțină de la Ambasada Americană de acolo o viză pentru el. Era interesată și de sfatul unui medic iranian-american. Brusc, mândru de statutul său, Moody a devenit foarte important și și-a transferat toată atenția de la mine asupra lui însuși.

Fetele au sărit de pe tobogan și s-au hotărât să se dea în

leagăn. Judy și cu mine le-am urmat.

De îndată ce ne-am depărtat de Moody, astfel încât el să nu mă mai poată auzi, nu am mai pierdut nicio clipă și i-am șoptit:

— Sunt ținută aici prizonieră. Trebuie să mă ajuți. Vă rog, când mergeți la Ambasada Americană din Frankfurt, spuneți-le că sunt aici. Trebuie să întreprindă ceva să mă ajute.

Moody și Ali veneau încet în direcția noastră. Discutau în continuare. Judy mi-a prins privirea și ne-am îndepărtat puțin de bărbați.

— Nu-mi dă voie să vorbesc cu alți oameni, am continuat eu. Sunt ținută aici prizonieră și nu mai am nici un contact cu familia mea.

— Cum pot să vă ajut, a întrebat Judy.

M-am gândit un moment.

— Să-l mai lăsăm puțin să vorbească despre meseria de medic, i-am sugerat eu. Discuția pe astfel de teme îl face să se simtă mândru de sine însuși.

— E foarte bine atunci spuse Judy. Trebuie oricum să primim viza medicală pentru Ali. Să vedem dacă nu-l putem preocupa, pe soțul dumneavoastră cu asta.

Ne-am întors la bărbați.

— Poți să-i ajuți, l-am întrebat pe Moody.

— Da, o s-o fac cu plăcere.

Am văzut că Moody se simțea acum fericit în postura de medic, cum nu mai fusese de luni de zile.

— Vă voi scrie o scrisoare, a propus el. Știu cui trebuie să mă adresez. Am chiar și hârtie de scris cu antet american. Dar am nevoie de o mașină de scris, a adăugat el.

— Pot să vă fac rost de una, a spus Judy.

Am schimbat între noi numerele noastre de telefon și am aranjat să ne întâlnim în scurt timp din nou în parc.

Drumul scurt până acasă a fost vesel. Moody era în toane foarte bune. Era atât de mândru de reînviatul său prestigiu de medic, încât nici măcar nu înregistrase faptul că discutase în secret cu o americană.

Judy a acționat repede. Două zile mai târziu, a telefonat și ne-a invitat pe Mahtoh și pe mine să ne întâlnim în parc. Nutream o slabă speranță că Moody ne va lăsa să mergem singure, dar el avea un comportament patern. Nu părea să se mai teamă de vreo conspirație, dar era hotărât să nu ne scape din ochi.

De data asta Judy se afla în parc cu un iranian scund, cu barbă, de vreo treizeci de ani. Ea a făcut prezentările. Iranianul se

numea Rashid și era directorul administrativ al unei mari clinici. Moody a fost entuziasmat că poate avea din nou o discuție de specialitate și l-a bombardat pe acest om cu întrebări privind procedura de admitere pentru medici în Iran. În acest timp, eu m-am îndepărtat împreună cu Judy, ca să vorbim între patru ochi.

— Nu vă faceți nicio grijă, mi-a spus ea. Rashid e informat despre situația dumneavoastră. Știe ce trebuie să-i spună și ce nu soțului dumneavoastră. Am sperat să putem vorbi singuri cu dumneavoastră, dar el o să-l preocupe pe soțul dumneavoastră ca noi să putem vorbi. Mi-a strecurat câteva mărci poștale; ca să vă puteți trimite scrisorile când treceți pe lângă o cutie poștală, a spus ea.

Apoi mi-a explicat următorul pas al planului ei. Soacra ei voia să dea într-una din serile următoare o masă de adio în cinstea ei și a copiilor și Judy aranjase în așa fel încât să fim și noi invitați. Împrumutase o mașină de scris ca eu să pot bate scrisoarea lui Moody pentru Ali. Ea spera ca în învălmășeala din timpul cinei să se ivească o ocazie ca să pot sta de vorbă cu Rashid, căci, mi-a spus ea, el cunoștea pe cineva care trecea oameni clandestin în Turcia.

Următoarele două zile în care am așteptat cina și posibilitatea de a afla mai multe despre o eventuală fugă din Iran, s-au scurs foarte încet. Scot oamenii cu avionul? Cu mașinile? Pentru ce făceau asta? De ce riscau să primească pedepsele grele impuse de Ayatollah împotriva oricărei încălcări a legii islamice? Va costa mult? Vom avea nevoie, eu și Mahtob, de pașapoarte? Dumnezeu iubite, fă în așa fel încât la petrecere să am timp să vorbesc singură cu Rashid!

În acest timp am hotărât s-o folosesc pe Judy drept curier. I-am scris mamei, tatii, lui Joe și John, ca să le spun cât de mult îi iubesc și cât de mult îmi lipsesc și să le prezint amănunțit situația noastră actuală. Recitind scrisorile, mi-am dat seama cât de deprimate și ce ton disperat aveau. Îmi venea aproape să le rup, dar în cele din urmă am hotărât, totuși, să le trimit, căci ele oglindeau de fapt dispoziția în care mă aflam.

Am mai scris o scrisoare fratelui meu Jim și soției sale, Robin, propunându-le un plan. Le-am explicat că Moody avea probleme financiare. Cheltuisem aici cam mulți bani, iar el nu avea nicio slujbă. Întreaga noastră avere se afla încă în SUA. Poate Moody avea nevoie doar de o scuză ca să se reîntoarcă. I-am propus ca Jim să telefoneze și să ne anunțe că starea sănătății tatălui meu s-a înrăutățit și de aceea trebuie să mergem „în vizită” acasă. Jim

putea spune că familia strânsese banii ca să suporte costurile de zbor pentru avionul nostru. Un drum gratis acasă i-ar putea oferi lui Moody o ieșire din starea de mizerie financiară.

Petrecerea din casa soacrei lui Judy era plină de voie șie. În clipa când am intrat în casă am auzit muzică americană dată la maximum și ni s-a oferit un tablou incredibil: musulmani șiiți dansând rock-and-roll. Femeile erau îmbrăcate în haine occidentale și nimeni nu se ostenea să se acopere cu vreun *chador* sau un *rusari*. Fără să-și dea seama, oaspeții au devenit complicitii mei la conspirație. S-au simțit deosebit de onorați să aibă la petrecerea lor un medic american, așa încât Moody a fost înconjurat de un auditoriu interesat. Și în timp ce el se complăcea în mijlocul acestui anturaj, cu încuviințarea lui, m-am îndreptat spre dormitorul lui Judy ca să pot scrie scrisoarea. Aici mă aștepta deja Rashid.

— Prietenul meu trece clandestin oameni în Turcia, mi-a spus el. Costă 30.000 dolari.

Banii nu contează, i-am răspuns. Vreau numai să plec de aici împreună cu fiica mea.

Știam că familia mea, prietenii mei voiau și puteau să-mi procure orice sumă de care aș fi avut nevoie pentru acest lucru.

— Când trebuie să pornim? am întrebat eu neliniștită.

— Acum el este în Turcia, dar în curând vremea se va strica. Nu cred că veți putea porni la drum în timpul iernii, înainte de topirea zăpezii. Sunați-mă peste două săptămâni. Între timp mă voi interesa.

Am cifrat numărul de telefon al lui Rashid și l-am notat în carnetul meu de adrese.

El a părăsit camera, dar Judy și cu mine am mai rămas multă vreme aici, chiar după ce i-am scris la mașină scrisoarea lui Moody. Aruncam mereu câte o privire peste umăr spre ușă, temându-mă că Moody, căutându-mă, va intra pe ușă. Dar el n-a venit.

I-am dat lui Judy scrisorile pe care le scrisesem și ea mi-a promis să le expedieze de la Frankfurt. Am vorbit mult despre America în timp ce i-am ajutat la treaba amărui-dulceagă a împachetatului pentru plecarea din ziua următoare. Nici Judy, nici eu nu știam dacă va reuși să mă ajute cu ceva sau dacă prietenul lui Rashid ne va putea trece în Turcia, dar ea era hotărâtă să facă tot posibilul.

— Am și alți prieteni pe care îi voi contacta, mi-a spus ea.

La sfârșitul seratei, Moody era în extaz.

— Rashid mi-a oferit un post la clinica lui, mi-a spus el radios. Trebuie să mă informez cum stau lucrurile cu licența mea.

Era târziu când ne-am luat la revedere. Judy și cu mine ne-am despărțit cu lacrimi în ochi, căci nu știam dacă ne vom mai revedea vreodată.

Ameh Bozorg era obișnuită ca în fiecare vineri toată familia să se adune la ea acasă, ca să celebreze această zi de sărbătoare, dar Moody se simțea din ce în ce mai puțin atras să meargă la sora lui și într-o zi a declarat că în vinerea următoare noi am avea alte planuri.

— Mama e pe moarte, i-a spus Zohreh la telefon lui Moody. Trebuie să vii imediat și să-ți **petreci** ultimele minute cu ea.

Deși bănuia o șiretenie de-a soră-si pentru a-și impune personalitatea, Moody a fost totuși îngrijorat, așa că a gonit împreună cu noi în taxi până la casa acesteia.

Zohreh și Fereshteh ne-au condus în dormitorul mamei lor, unde Ameh Bozorg zăcea lungită pe podea, în mijlocul încăperii, cu capul înfășurat în cârpe și înfășurată într-un strat gros de 20 cm de pături. Transpirația, pe care și-o ștergea cu mâna, îi curgea pe frunte. Se încovoia de dureri și gema mereu, în farsi:

— Am să mor! Am să mor!

Majid și Reza se aflau deja acolo; alte rude erau în drum spre ea.

Moody a consultat-o foarte conștiincios, dar n-a putut să descopere niciun simptom al vreunei boli. Mi-a șoptit că probabil îi era rău mai curând din pricina numeroaselor pături puse pe ea, decât din cauza febrei. Dar ea se plângea că o doare tot corpul și continua să spună într-una: „Am să mor!”

Zohreh și Fereshteh i-au făcut o supă de găină. Au dus-o în camera muribundeii și fiecare membru al familiei o implora, pe rând, să mănânce ca să se întărească.

Fiul cel mai mic, Majid, a reușit să-i apropie de buze o lingură plină cu supă, dar ea a strâns gura, refuzând să înghită.

În cele din urmă, Moody a fost cel care a convins-o să înghită o lingură de supă. Toți cei ce se îmbulzeau în cameră în momentul acela au scos un strigăt triumfător.

S-a stat de gardă la patul bolnavei întreaga noapte și ziua următoare. Baba Hajji și-a băgat capul pe ușă de mai multe ori, dar și-a petrecut mai tot timpul în rugăciuni și citind Coranul.

Moody, Mahtob și cu mine am început să ne pierdem din ce în ce mai mult răbdarea față de Ameh Bozorg, care, evident, simula

boala. Mahtob și cu mine voiam să plecăm, iar Moody se afla prins din nou între respectul față de familia sa și bunul simț. Ameh Bozorg a zăcut pe patul ei de muribundă toată seara de vineri, când noi voiam să ne ducem în altă parte.

Apoi, ridicându-se de unde zăcea, i-a mulțumit lui Allah și a anunțat că va face imediat un pelerinaj la orașul sfânt Meshed, în partea de nord-est a țării, unde exista o moschee renumită pentru puterile ei tămăduitoare.

Întregul clan a însoțit-o sâmbătă la aeroport pe o Ameh Bozorg remarcabil de sprintenă și au condus-o până la avion, femeile gemând sfâșietor din cauza îngrijorării, iar bărbații învărtindu-și mătăniile și rugându-se pentru o minune.

Moody a jucat și el comedia, îndeplinindu-și astfel obligațiile, dar îndată ce-am rămas singuri, a mormăit:

— Totul e numai în imaginația ei.

După octombrie a venit noiembrie. Frigul de dimineață din apartamentul insuficient încălzit ne anunța că iarna la Teheran va fi tot atât de cumplită pe cât de fierbinte fusese vara. Bineînțeles că veniserăm în această țară fără să fim pregătiți de iarnă, și, în special, Mahtob, avea nevoie de un palton. Spre surprinderea mea, Moody s-a împotrivit acestei cumpărături și am realizat că avea probabil mari probleme bănești.

Planul cu fratele meu Jim a eșuat. El a sunat la Mammal, la vreo două săptămâni după ce i-am dat scrisoarea lui Judy și a urmat exact instrucțiunile mele. I-a explicat lui Moody că tata e foarte bolnav și că familia ar fi procurat banii pentru a ne plăti zborul spre casă.

— Vrei să trimit tichetele, l-a întrebat el. Cedată vrei să trec.

— Asta-i doar un truc, a țipat Moody la telefon. N-o să meargă acasă. N-o las să plece!

A trântit receptorul în furcă și și-a vărsat mânia asupra mea.

Ne-am certat violent din cauza banilor. Din oferta făcută de Rashid, ca să-l angajeze la clinică, nu a ieșit nimic. Oricum, bănuiesc că fusese numai un *taraf*.

În orice caz recunoașterea licenței de medic a lui Moody era încă în suspensie și el considera că eu eram de vină că el nu poate munci.

— Trebuie să stau acasă ca să te păzesc pe tine, îmi reproșă el și imputările pe care începu să mi le facă deveniră tot mai lipsite de rațiune.

— Îmi trebuie un paznic pentru tine. Din cauza ta nu am deloc libertate de mișcare. CIA mă urmărește fiindcă tu ai întreprins

ceva ca oamenii ei să te caute pe tine și pe Mahtob.

— Cum ai ajuns la ideea că oamenii ei mă caută? l-am întrebat.

Privirea cu care mi-a răspuns spunea multe. Cât știa? mă întrebam. Știam că din cauza mea Ambasada luase legătura cu el, dar el nu știa că eu aflasem acest lucru. Sau, poate, știa?

Era limpede că avea propriile lui dificultăți.

Cât putea avea încredere în mine? se întreba el. Ar fi putut fi vreodată sigur că n-aș mai încerca să fug? Când m-ar fi supus definitiv?

Moody mă amenințase și mă mințise ca să vin cu el în Iran. Acum nu mai știa cum să procedeze.

— Vreau să le scrii o scrisoare în America, părinților tăi. Să le spui că trebuie să ne trimită cu vaporul toate lucrurile noastre.

Îmi era greu să întocmesc această scrisoare, cu atât mai mult cu cât se uita peste umărul meu la fiecare cuvânt. Dar m-am conformat ordinelor lui, fiind încredințată că părinții nu vor îndeplini în niciun caz cerințele lui Moody.

Când totul a fost gata, Moody a fost de acord să-i cumpărăm lui Mahtob un palton. Nasserine și Amir trebuiau să ne însoțească la cumpărături.

Moody a hotărât să rămână acasă, știind că Nasserine este o spioană și o paznică de nădejde. Și-a târșăit picioarele până în dormitor ca să-și facă somnul de după-amiază.

Eram gata de plecare, dar, tocmai când voiam să ieșim, a sunat telefonul.

— E pentru tine, a spus Nasserine mâniașă. O doamnă care vorbește englezește. Mi-a dat receptorul și mă păzea în timp ce vorbeam.

— Alo!

— Aici e Helen, a rostit o voce.

Am fost surprinsă și șocată că cineva de la Ambasadă îmi telefonează aici, dar am încercat să-mi ascund îngrijorarea față de Nasserine.

— Trebuie să vorbesc neapărat cu dumneavoastră, a spus Helen.

— Probabil ați greșit numărul, am răspuns eu.

Helen a ignorat răspunsul meu, căci era conștientă de situația mea grea.

— De fapt nu voiam să telefonez acasă, s-a scuzat ea. Dar cineva a luat legătura cu noi în privința dumneavoastră, și trebuie să vorbesc cu dumneavoastră despre asta. Sunați-mă sau treceți pe aici cât mai repede posibil.

— Nu știi despre ce vorbiți, am mințit. Cu siguranță ați greșit numărul.

În clipa în care am închis telefonul, Nasserine s-a răsucit pe călcâie și s-a dus cu pași repezi în dormitorul nostru ca să-l trezească pe Moody din somnul lui de după-amiază.

Eram furioasă pe ea, dar n-aveam în acel moment nicio posibilitate să mă cert cu ea, căci Moody și-a revărsat supărarea asupra mea.

— Cine a telefonat? a întrebat el.

— Nu știi, m-am bâlbâit eu. O femeie. Nu știi cine a fost.

Moody și-a ieșit din fire.

— Știi bine cine a fost! a țipat el. Și vreau și eu să aflu asta imediat.

— *Nu știi*, l-am contrazis, încercând să fiu calmă cât mai mult posibil, în timp ce mă strecuram între el și Mahtob pentru cazul când ar fi devenit din nou agresiv. Nasserine, iscoada islamică conștiincioasă, l-a tras pe Amir într-un colț.

— Vreau să știi tot ce a spus, a pretins Moody.

— A fost o femeie care a întrebat: Tu ești Betty? I-am spus da, și ea a zis: Vă merge bine dumneavoastră și lui Mahtob? Eu am spus, ne merge bine și cu asta conversația s-a sfârșit. Am fost întrerupte.

— Tu știi cine a fost, mi-a reproșat Moody...

— Nu, nu știi.

Prin pânza somnului întrerupt și cu îndoielnica sa capacitate de discernământ, Moody încerca să rezolve problema în mod logic. Știa că Ambasada încercase să ia legătura cu mine, dar nu știa că eu știam acest lucru. A hotărât să creadă în neștiința mea, dar era vizibil furios că cineva – probabil careva de la Ambasadă – îmi luase urma până la casa lui Mammal.

— Fii atentă, i-a spus el lui Nasserine, și a repetat avertismentul și seara, când era și Mammal de față. Cineva e pe urma ei. Vor probabil s-o ridice de pe stradă.

Telefonul îmi produse în următoarele câteva zile și o mai mare nedumerire. Ce putea fi atât de important încât Helen să mă sune acasă? Știa ce riscuri rezultau din toanele lui Moody și oare ce se putuse întâmpla ca să merite acest pericol? O săptămână întregă am trăit numai cu presupuneri, căci telefonul mărise vigilența lui Moody. Avea grijă ca el sau Nasserine să mă însoțească la, Cumpărăturile de la piață. Această amânare era chinuitoare. Poate libertatea nu era departe, dar eu nu puteam să aflu., în fine, într-o după-amiază binecuvântată, când Nasserine era la cursuri

la universitate, Moody, găsind că era prea mare osteneala să mă însoțească pe mine și pe Mahtob la piață, ne-a permis să mergem singure.

Am alergat la prăvălia lui Hamid și am sunat-o pe Helen.

— Vă rog, fiți prevăzătoare, m-a avertizat ea. Au fost pe aici două femei care s-au interesat de dumneavoastră. Au vorbit cu familia dumneavoastră și vor să încerce să vă scoată de aici. Dar fiți prudentă întrucât ele nu prea știu ce spun. Apoi adăugă: Vă rog, încercați să treceți pe aici cât mai curând posibil. Avem multe de vorbit.

Discuția cu Helen m-a buimăcit și mai mult decât înainte. Cine puteau fi cele două femei misterioase? Reușise Judy să pună la cale un complot ca să ne scoată pe mine și pe Mahtob din Iran? Puteam să am încredere în oamenii ăștia? Puteam să se descurce în mod real și aveau destulă influență ca să ne ajute? Helen nu părea să creadă acest lucru, încât riscase, chiar cu prețul de a trezi mânia lui Moody, să mă avertizeze de prezența acestor oameni în Teheran. Și eu aveam îndoieli. Mi se părea atât de incredibil ceea ce se întâmplase. Cum trebuia să procedez eu, prinsă în țesătura acestei intrigi încurcate?

La câteva zile după ce vorbisem cu Helen, într-o dimineață de decembrie, care anunța începutul unei ierni cumplit de friguroase, s-a auzit soneria de la ușă. Essey, care locuia jos, a deschis unei femei înalte, slabe, înfășurate într-un *chador* negru, care a întrebat-o dacă poate vorbi cu doctorul Mahmoody. Essey a trimis-o sus, unde. Eu și Moody o așteptam, la ușa locuinței lui Mammal.

În ciuda faptului că era înfășurată în *chador* puteam să văd că nu era iraniancă, dar nu puteam să-i ghicesc naționalitatea.

— Aș vrea să vorbesc cu Dr. Mahmoody, a spus ea.

Moody m-a împins la o parte, înapoi în apartament.

A intrat pe hol, sus pe trepte, și m-a încuiat. Mi-am lipit urechea de ușă ca să ascult.

— Sunt americană, a rostit femeia într-o engleză perfectă. Am anumite tulburări, întrucât sunt diabetică. Ați putea să-mi faceți o analiză de sânge?

Mai adăugă că era măritată cu un iranian din Meshed, orașul în care Ameh Bozorg se afla tocmai acum în pelerinaj. Soțul ei era soldat, angajat în războiul contra Irakului, așa că ea locuia de mai multă vreme la familia lui din Teheran.

— Sunt într-adevăr bolnavă, a spus ea. Familia nu înțelege ce este diabetul. Trebuie să mă ajutați.

— Nu pot să vă fac pe loc o analiză de sânge, i-a răspuns Moody. După intonația vocii mi-am dat seama că încearcă să cântărească miile de posibilități contradictorii. Nu avea încă permisiunea să practice în Iran; în fața lui se afla o pacientă care îi solicitase ajutorul. El nu avea serviciu; putea să câștige bani măcar de la o singură pacientă. Săptămâna trecută o femeie străină încercase să ia legătura cu mine. Acum la ușa casei sale se află o femeie străină.

— Trebuie să veniți din nou mâine dimineață, la ora nouă, a spus el în sfârșit. Și în seara, asta nu trebuie să mâncați nimic.

— Mâine dimineață nu pot veni, a răspuns ea, căci am lecții de Coran.

După mine, care mă aflam de partea cealaltă a ușii, povestea asta nu mi se părea plauzibilă. Dacă locuia numai pentru puțin timp la Teheran – o lună, precizase ea – de ce se înscriesese atunci aici la lecții de Coran? Dacă avea într-adevăr diabet, de ce nu urma prescripțiile medicului?

— Dați-mi numărul Dumneavoastră de telefon, propuse Moody. Am să vă sun și putem stabili o zi.

— Nu pot să vă dau numărul meu de telefon, a răspuns femeia. Familia soțului meu nu știe că am consultat un medic american. Aș avea neplăceri.

— Cum ați venit atunci aici? a întrebat-o atunci Moody grosolan.

— Cu taxiul cu telefon. Mă așteaptă afară.

M-am cutremurat. Nu voiam ca Moody să descopere cum se putea descurca o americancă singură în Teheran.

După plecarea femeii, Moody a rămas întreaga după-amiază adâncit în gânduri. A sunat-o pe Ameh Bozorg la hotelul ei din Meshed, ca să afle dacă ea a povestit acolo cumva că fratele ei era un doctor american: nici-vorbă de așa ceva, îi spusese ea.

Seara, Moody le relată ciudata întâmplare lui Mammal și Nesserine, fără să ia în considerare că aud și eu, prezentându-le motivele neîncrederii sale.

— Știu că avea un microfon ascuns sub haine, zise Moody. Sunt sigur că e de la CIA.

Era oare posibil? Femeia aceea putea fi o agentă CIA?

Ca un animal hăituit care caută o scăpare, tot așa aveam și eu un singur gând: libertatea mea și a fiicei mele. Iscodeam neîncetat și cântăream mereu în minte posibilele urmări ale fiecărei întâmplări sau discuții. După ce m-am gândit adânc, am ajuns, la concluzia că teza lui Moody era îndoielnică. Încercarea femeii de a

se apropia de noi dădea impresia de amatorism și apoi ce fel de interese putea să aibă CIA ca să ne elibereze pe Mahtob și pe mine din Iran? Era CIA atât de omniprezentă și puternică așa cum se zvonea? Mi se părea destul de puțin probabil ca agenții americani să aibă vreo șansă de reușită în Iran. Agenții Ayatollahului, soldații, poliția și pasdar-ul se aflau pretutindeni. La fel ca toți cetățenii americani, Moody supraaprecia puterea guvernului meu aflat în controversă cu un guvern fanatic străin.

Mai plauzibil mi se părea, după părerea mea, că femeia fusese informată despre situația mea disperată prin Judy sau prin negustorul Hamid: Nu aveam nicio posibilitate să descopăr asta; tot ce puteam face era să aștept și să văd ce se va întâmpla mai departe.

Nesiguranța a adus o oarecare tensiune, dar și curiozitate. Vedeam pentru prima oară că strategia pe care o desfășurasem începuse să funcționeze. Voi face tot ce voi putea și, mai devreme sau mai târziu, voi găsi oameni potriviți, care să mă ajute. Un lucru era limpede, și anume că trebuia să-mi ascund cu multă precauție toate strădaniile în fața supravegherii omniprezente a lui Moody.

Într-o zi, mergând la piață după cumpărături, m-am furișat în prăvălia lui Hamid ca să-i telefonez lui Rashid, – prietenul lui Judy, care-mi promisese să ia legătura cu persoana care trecea clandestin oameni în Turcia.

— Nu poate să ia niciun copil, a spus Rashid.

— Lăsa-ți-mă, vă rog, să vorbesc eu cu el, m-am rugat. Pot s-o duc eu pe Mahtob. Asta nu-i nicio problemă.

— Nu. Mi-a spus că nici pe dumneavoastră, o femeie, nu v-ar lua. E foarte greu chiar și pentru bărbați.

drumul folosit de el trebuie să mergi patru zile prin munți. Nu e posibil să reușești asta cu un copil.

— Sunt destul de puternică, i-am spus eu, crezând și eu doar pe jumătate minciuna pe care o spuneam. Mă simt bine. Pot s-o duc tot drumul. Asta nu-i nicio problemă. Lăsați-mă cel puțin să vorbesc cu acest om.

— N-ar folosi la nimic. În munți e zăpadă. În timpul iernii nu puteți trece oricum în Turcia.

Când decembrie se apropie de sfârșit, Moody mi-a ordonat să ignorăm sărbătoarea Crăciunului care se apropia. Nu voia să-mi dea voie să cumpăr cadouri pentru Mahtob sau să-l sărbătorim în vreun fel. Niciunul dintre cunoscuții noștri din Iran nu recunoșteau Crăciunul ca sărbătoare.

Din munții vecini, iarna a coborât peste Teheran. Vânturi reci învârtejeau valurile de zăpadă, așternându-le apoi în troiene. Gheața de pe străzi a mărit numărul accidentelor, blocând circulația continuă, dar fără să aibă vreun efect asupra modului plin de nerv în care conduceau maniacii șoferi.

Moody a răcit. Într-o dimineață, el s-a trezit la timp ca să ne ducă la școală, dar gema din cauza efortului de a se da jos din pat.

— Ai febră, i-am spus punându-i mâna pe frunte.

— Din cauza frigului... a bodogănit el. De-am fi avut măcar paltoanele noastre. Părinții tăi ar trebui să aibă atâta minte încât să ni le trimită.

Am trecut cu vederea această acuză egoistă și caraghioasă fiindcă nu voiam să încep nicio discuție tocmai în dimineața asta în care adulmecam o ocazie să-mi îmbunătățesc situația.

Încercând să-mi păstrez un ton cât se poate de cumpătat, am spus, în timp ce-i periam părul lui Mahtob:

— E în ordine. Putem să mergem și singure la școală. Moody se simțea prea bolnav ca să devină bănuitor, dar nu credea că aș fi în stare să rezolv singură treaba asta.

— Nu știi nici măcar cum să iei singură un taxi, a spus el.

— Ba da, pot. Te-am observat în fiecare zi.

I-am explicat că mă voi duce pe strada Shariati și voi striga: „*Secla Zafar*”, ceea ce înseamnă că doream un taxi care să se îndrepte spre strada Shariati.

— Trebuie să fii insistentă, a spus Moody.

— Eu pot fi insistentă, chiar încăpățânată.

— În ordine, a aprobat el și s-a întors ca să doarmă mai departe.

În aerul dimineții se simțea o adiere de gheață, dar nu-mi păsa. Mi-a luat destul de mult timp până am oprit un taxi. Am fost aproape nevoită să-mi risc viața, sărind în fața roților unuia, dar eram împăcată cu gândul că reușisem. Dar, puteam să mă descurc prin Teheran și asta însemna un pas pe calea ieșirii din oraș, poate chiar din țară.

Taxiul, supraaglomerat cu iranieni, se strecura prin aglomerația circulației, când pornind cu toată viteza, când frânând cu scrâșnet de roți, în timp ce șoferul claxona ca un nebun, numindu-și frații islamici „*sagg*”, o insultă foarte expresivă, care se traduce textual prin „câine”.

Am ajuns la școală punctual și fără alte evenimente. Patru ore mai târziu, când ne întorceam spre casă, așteptând în fața școlii

un taxi oranj, pe banda dreaptă de circulație s-a apropiat încet de mine un Pakon alb (o marcă iraniană de mașină foarte cunoscută), în care se aflau patru femei în *chador*-uri negre. Spre surprinderea mea, femeia care stătea lângă șofer, a dat în jos fereastra și mi-a strigat ceva în farsi.

Vrea să mă întrebe în ce direcție s-o ia? mă întrebam eu.

Puțin mai departe, mașina a intrat pe trotuar și a oprit. Toate cele patru femei au coborât și au alergat înapoi spre noi. Își țineau *chador-urile* strânse sub bărbie și țipau într-un glas la mine.

Nu puteam să-mi dau seama ce făcusem ca să le enervez astfel pe femeile acelea, până când Mahtob mi-a oferit răspunsul:

— Aranjază-ți rusari-ul, mi-a spus ea.

Mi-am pipăit șalul și am simțit câteva fire de păr ieșind afară, așa că mi l-am tras mai jos, pe frunte. Cele patru femei străine au dispărut pe neașteptate, așa cum apăruseră, urcându-se din nou în Pakon-ul cel alb. Am făcut cu mâna unui taxi oranj și Mahtob și cu mine ne-am îndreptat spre casă.

Moody era mândru de mine că mă descurcasem singură cu drumul, iar eu eram mulțumită întrucât îmi dădeam seama că reușisem să fac un lucru foarte important. Amândouă, însă, Mahtob și cu mine, eram iritate din cauza celor patru femei din Pakonul alb.

D-na Azahr mi-a explicat a doua zi această enigmă.

— Am văzut că ieri ați avut un necaz. Le-am zărit pe doamnele acelea care au venit la dumneavoastră când, după școală, încercați să luați un taxi. Am vrut să vă vin în ajutor, dar erați deja plecate.

— Cine erau femeile acelea? am întrebat-o.

— *Pasdar-ul*. *Pasdar-ul* feminin.

În sfârșit, în acest domeniu funcționa egalitatea în drepturi. Poliția secretă feminină avea la fel de multă autoritate, ca și perechea ei masculină, în a constrânge femeile să respecte regulile vestimentare.

25 Decembrie 1984 a fost cea mai cumplită zi din viața mea. Nu s-a întâmplat nimic neobișnuit și tocmai acesta era motivul supărării mele. N-am putut să-i fac lui Mahtob nicio bucurie de Crăciun, de altfel în aceste condiții, nici nu voiam să-i aduc aminte de Crăciun ca să nu-i sporesc și mai mult dorul de casă. Întreaga zi m-am gândit la cei de acasă din Michigan, la Joe și John și la părinții mei. Moody nu mi-a permis să le dau telefon și să le urez Crăciun fericit. Se scurseseră săptămâni de când putusem să vorbesc cu» Helen de la ambasadă, atunci când mă

avertizase despre femeile misterioase care se interesau de mine. Nu mai știam nimic despre starea tatălui meu, nici despre fiii mei.

Teheranul nu vorbea de această zi nici măcar într-o notiță oficială, așa că pentru Mahtob a fost o zi de școală normală.

Moody era tot răcit, și considera că sunt o soție rea întrucât rămâneam cu Mahtob la școală!

— Ar trebui între timp să vii acasă și să-mi faci o supă de Pui, mi-a spus el.

— Nu rămâne singură la școală, i-am răspuns. Știi foarte bine. Nasserine o să-ți facă supa.

Moody și-a dat ochii peste cap. Amândoi știam că Nasserine era o bucătăreasă foarte nepricepută. Sper ca supa ei să-l dea gata, mă gândeam eu. Sau, poate, febra. De altfel chiar mă rugam: „Fă, Doamne, să aibă un accident. Fă să-l lovească o bombă. Fă să aibă un infarct”. Deși știam bine cât era de urât ceea ce făceam, nu reușeam să mă debarasez de aceste gânduri.

La școală, profesoarele au „făcut tot ce le-a fost cu putință ca să mă însenineze puțin.

— Crăciun fericit, mi-a urat doamna Azahr și mi-a întins un pachet.

Desfăcându-l, am găsit o minunată ediție ilustrată a *Rubaiatului* lui Omar Khayyam, într-un tiraj limitat, cu textul în engleză, franceză și farsi.

Khanuru Shahin era o musulmană atât de zeloasă, încât nu credeam că ar putea considera Crăciunul un eveniment special. Ea mi-a dăruit însă un set de manuale islamice care explicau amănunțit regulile și regulamentele pentru rugăciuni, sărbători sfinte și alte ritualuri. Cartea care prezenta cel mai mare interes pentru mine a fost o traducere engleză a Constituției iraniene. Atât în dimineața asta cât și în cele următoare, am studiat-o cu grijă și am căutat în mod special pasajele despre drepturile femeilor.

Unul dintre capitole discuta despre problemele căsătoriei. Se părea că o iraniană, care se afla în conflict cu soțul ei, își putea prezenta cazul la un anume birou dintr-un anume minister. Se făceau investigații asupra respectivei gospodării, amândoi, soț și soție, urmau să fie supuși unui interogatoriu. Amândoi trebuiau apoi să asculte de un arbitru care, firește, era tot un bărbat. Am respins această strategie.

Capitolul despre bani și proprietate era clar. Bărbatul posedă totul, femeia nimic. Iar proprietatea includea și copiii. Copiii din căsătoriile desfăcute trăiau la tată.

Constituția voia, pe cât posibil, să dicteze chiar în privința celor mai critice amănunte din viața individului, chiar și în cele mai intime probleme ale femeilor. Era, de exemplu, considerată crimă, dacă vreo femeie încerca să se opună conceperii, împotriva voinței bărbatului ei. Știam acest lucru. Moody îmi spusese deja că acest lucru echivala cu o crimă capitală. Faptul că am citit aici din nou despre asta a declanșat în mine un val de spaimă. Știam că, probabil, încălcasem până acum o mulțime de legi iraniene și, cu siguranță, o voi face și pe mai departe, dar era neliniștitor să știu că, fără știrea lui Moody, purtam în trupul meu o membrană anticoncepțională, care ar fi putut să-mi pună viața în pericol. Ar fi executată oare o femeie numai pentru că își ține sub control nașterile? Cunoșteam răspunsul la această întrebare, în țara asta bărbații puteau și erau în stare să facă orice femeilor.

Un alt capitol al Constituției a trezit în mine o și mai mare groază. Acesta explica că în cazul morții bărbatului, copiii nu intrau în proprietatea văduvei lui, ci aparțineau familiei acestuia. Așadar, dacă Moody ar fi murit, Mahtob nu mi-ar fi aparținut mie. Ea ar deveni pupila celei mai apropiate rude a lui Moody, deci a lui Ameh Bozorg. Am încetat de îndată să mă mai rog pentru moartea lui Moody.

Nicăieri în Constituția Iranului nu exista nicio indicație la o lege precisă, o linie politică sau un program public care să-mi dea o fărâmă de speranță. Cartea confirma numai ceea ce, instinctiv, știam demult: fără aprobarea lui Moody, nu exista nicio lege legală pentru Mahtob și pentru mine să părăsim împreună țara. Existau mai multe eventualități care ar fi putut duce la expulzarea mea, în mod special divorțul sau moartea lui, Moody, dar atunci aș fi pierdut-o pe Mahtob pentru totdeauna.

Mai curând aș muri decât să accept lucrul ăsta. Venisem în Iran tocmai ca să evit această posibilitate, care acum devenise reală. În tăcere, mi-am înnoit jurământul. Voi încerca să ieșim de aici. Amândouă. Într-un fel sau în altul. Cândva.

Buna dispoziție mi-a revenit pe măsură ce se apropia Anul Nou. Nu mai stăteam toată ziua închisă în locuința lui Mammal, iar la școală îmi găsisem prieteni. Erau elevii silitori și recunoscători care învățau limba engleză. În ceea ce mă privește, orice cuvânt pe care îl învățam în farsi era un ajutor pentru orientarea în interiorul și în afara Teheranului. Începeam să presimt că 1985 va fi anul în care eu și Mahtob ne vom întoarce acasă; de altfel, nici nu mă mai puteam gândi la altceva.

Moody a rămas la fel de imprevizibil ca întotdeauna; uneori era

prietenos și vesel, alteori grosolan și amenințător, dar, în general, se arăta mulțumit de modul în care ne aranjaserăm viața și nu mai pomenea de întoarcerea la Ameh Bozorg. După cum sperasem, devenea din ce în ce mai leneș. Curând ne-a permis să mergem regulat singure la școală și, treptat, nu s-a mai ostenit nici să ne ia la prânz acasă. Atâta timp cât soseam punctual acasă era mulțumit. Posibilitatea tot mai mare de mișcare pe care începusem s-o am, mă făcea să sper.

Acest mod de evoluție al lucrurilor, faptul că Moody nu mai apărea decât foarte rar pe la școală, a influențat-o și pe *Khanum Shahin*. Într-o zi, prin intermediul doamnei Ahzar mi-a spus în mod discret.

— I-am promis soțului dumneavoastră că nu vă vom permite să folosiți telefonul sau să părăsiți clădirea, mi-a spus ea. Și trebuie să ne respectăm această promisiune. Dar, continuă ea, nu i-am promis să-i spunem dacă o să întârziati o dată. Nu ne spuneți unde mergeți, căci dacă ne întreabă trebuie să-i spunem. Dar dacă nu știm, nici nu trebuie să-i spunem.

Suferind din cauza răcelii sale, din zi în zi mai leneș, Moody slăbea în continuare hățurile. Părea să fie atât de sigur că profesoarele iraniene mă vor păzi din respect pentru rugămintea lui, încât nu mai avea nicio suspiciune.

Într-o zi, ca să testez reacția profesoarelor, m-am dus mai târziu la școală. Nu s-a întâmplat nimic; *Khanum* Shahin se ținea de cuvânt. Mi-am folosit timpul ca să-i Telefonex lui Helen, la Ambasadă; aceasta m-a avertizat din nou în privința celor două femei misterioase care păreau ahtiate să-mi ajute. Mi-a spus că trebuie să mă vadă personal, dar am ezitat din cauza drumului lung și riscant. O gâtuală a circulației putea avea urmări catastrofale.

Devenea însă tot mai evident faptul că trebuia să acționez. Mă neliniștea, de exemplu, felul în care se jucau împreună Mahtob și Maryam. Celor două fetițe le plăcea să se joace cu păpușile și vesela. Le făcea plăcere să imite activitatea gospodinelor. Deodată Maryam zise în farsi:

— Acolo vine un bărbat! și amândouă s-au înfășurat în grabă în *chador*.

Așa încât, într-o dimineață, am riscat să iau taurul de coarne. Mahtob și cu mine am pornit pe drumul spre școală, spre strada Shariati, unde, în mod obișnuit, făceam cu mâna unui taxi oranj. M-am uitat de câteva ori în jur ca să fiu sigură că nici Moody nici altcineva nu ne urmărea.

— Mahtob, i-am spus, azi mergem la Ambasadă. N-ai voie să-i spui asta lui tata.

— *Chash*, mi-a răspuns Mahtob, folosind în mod inconștient cuvântul „da” în farsi.

Acest lucru mi-a dovedit cu și mai multă claritate necesitatea de a acționa cât mai urgent. Mahtob voia să plece cât mai repede din Iran, dar prelua în fiecare zi câte o părticică din cultura iraniană.

Știam că, în timp, Mahtob se va adapta, chiar împotriva voinței ei.

Am găsit un birou pentru un taxi-telefon și i-am dat indicații șoferului în privința drumului spre Reprezentanța SUA din cadrul Ambasadei Elvețiene. Mahtob mi-a ajutat la traducere. După un drum chinuitor de lung de-a curmezișul orașului, urmat de procedura obositoare de control și percheziție, iată-ne în cele din

urmă primite în biroul lui Helen.

Am devorat repede scrisorile de la Joe și John, ale mamei și ale tatii. Scrisoarea lui John m-a impresionat în mod deosebit; „Te rog ai grijă de Mahtob și n-o lăsa de lângă tine”, scria el.

Lucrurile încep să se miște, a spus Helen. Oricum, așa se pare. Ministerul de Externe știe unde vă aflați și face tot ce poate.

Ceea ce nu e prea mult, m-am gândit eu.

— În afară de asta, o americană a informat Ambasada Americană din Frankfurt despre tine, a continuat Helen.

— Judy!

— Fac și ei ce pot.

Dar atunci de ce eu și Mahtob mai eram încă aici? aș fi vrut eu să strig.

— Ceea ce putem să facem pentru dumneavoastră este să vă procurăm noi pașapoarte americane, a spus Helen. Sunt emise de Ambasada Americană din Elveția. Desigur, nu vor avea viza adecvată, dar poate, într-o zi, vă vor fi de ajutor. Le vom păstra aici pentru Dumneavoastră.

Am petrecut o jumătate de oră completând formularele necesare pentru noile noastre pașapoarte.

— Acum trebuie să vorbim despre cele două femei care au fost aici să întrebe despre dumneavoastră, a spus Helen. Ele au luat legătura cu familia dumneavoastră din America. Dar, vă rog, fiți atentă. Habar n-au ce vorbesc. Nu faceți ceea ce vă cer, căci veți avea numai necazuri. Amândouă sunt americance căsătorite cu iranieni. Cea care se numește Trish este căsătorită cu un pilot. Cealaltă, Suzanne, este măritată cu un înalt funcționar de stat. Amândouă se bucură de libertate nelimitată, pot călători oriunde vor în țară sau chiar pot părăsi Iranul, dacă vor, dar înțeleg foarte bine situația în care vă aflați și vor să vă ajute.

— Cum pot lua legătura cu ele, am întrebat.

Helen s-a încruntat deoarece voiam să fructific această posibilitate, dar dezamăgirea mea în fața neputinței forurilor oficiale creșteau mereu, și ea putea să citească pe chipul meu neliniștea și disperarea.

— Veniți, vă rog, cu mine, mi-a spus ea.

Ne-a condus pe Mahtob și pe mine în biroul șefului ei, domnul Vincop, vice-consul al Ambasadei.

— Vă rog să nu intrați în combinație cu femeile astea, m-a avertizat șeful. Sunt nebune. Nu știu ce fac. Ne-au povestit că unul din planurile lor ar fi să vă răpească pe stradă și apoi să vă scoată din țară, dar habar n-au cum. La ele totul se petrece ca

într-un film. Lucrurile nu se pot rezolva însă așa.

De fapt, viața mea era mai complicată decât orice film de aventuri. Se putea întâmpla orice. De ce nu trebuia nici măcar să vorbesc cu femeile astea? Și atunci mi-a venit o idee.

— Ce știți despre drumul prin Turcia? am întrebat eu și m-am gândit la prietenul lui Rashid care trecea clandestin oamenii peste munți.

— Nici nu poate fi vorba, mi-a retezat-o Dl. Vinoop tăios. Acest lucru e foarte periculos. Există oameni care pretind că vă pot trece clandestin și vă duc până la graniță, vă violează, vă omoară sau vă predau apoi oficialităților. Așa ceva nu poate intra în discuție căci puneți în joc viața fiicei dumneavoastră. Pur și simplu e prea riscant.

Ochii lui Mahtob s-au mărit de frică, iar mie începu să-mi bată inima foarte tare. Până acum Mahtob nu știuse că întoarcerea în SUA putea implica și un pericol fizic. S-a ghemuit și mai strâns în brațele mele.

Helen povesti încă o întâmplare. Cu puțin timp înainte, o iraniană, împreună cu fiica ei, încercase să fugă astfel și plătise contrabandistului care trebuia s-o treacă granița. Contrabandiștii le-au dus până în apropierea graniței turcești și pur și simplu, le-au părăsit acolo în munți. Fiica, ei a murit de frig și de foame. În cele din urmă, cu mintea zdruncinată, aproape pe moarte, femeia a ajuns într-un Sat. Îi căzuseră toți dinții din gură.

— Dintre toate drumurile de evadare, zise Helen, cel mai periculos este cel prin Turcia. Și îmi propuse: Puteți divorța. Pot să prezint cazul dumneavoastră în fața Națiunilor Unite, să introduc divorțul din motive umanitare. Ați obține astfel permisiunea de a vă reîntoarce în America.

— Numai cu fiica mea! am replicat eu tăios...

— Sunteți nebună! spuse Helen. Și, cu toate că Mahtob era de față, ea adăugă: De ce nu, plecați și n-o lăsați aici? Părăsiți această țară. Uitați-vă fiica!

Nu puteam să-mi cred urechilor că Helen putea fi atât de lipsită de inimă, încât să spună toate astea în prezența lui Mahtob. Evident, nu avea nicio idee despre profunzimea legăturii care se stabilește între mamă și fiică.

— Mami, tu nu poți să pleci fără mine în America, plânse Mahtob.

Am strâns-o și mai tare la pieptul meu și am asigurat-o că n-aș putea s-o părăsesc vreodată, și în clipa aceea m-am hotărât să acționez – și încă imediat!

— Vreau să iau legătura cu cele două femei, am rostit hotărâtă. Helen își dădu ochii peste cap, iar Dl. Vincop tuși nervos.

Câteva minute nimeni n-a scos niciun cuvânt. Când, în cele din urmă, Dl. Vincop a înțeles că hotărârea mea e de neclintit, mi-a spus cu un oftat:

— E de datoria noastră să vă dăm această informație, dar vă avertizez foarte serios încă o dată să nu luați legătura cu ele.

Voi folosi orice ocazie care se va ivi, am spus eu.

Voi încerca orice șansă pe care o voi avea.

Mi-a dat numărul de telefon al lui Trish și eu am sunat-o pe loc.

— Vă sun din biroul vice-consulului Ambasadei, i-am spus.

Auzindu-mă, Trish era în culmea fericirii.

— Tocmai am vorbit în noaptea asta cu mama dumneavoastră! mi-a spus ea. Am vorbit zilnic cu ea. Plânge tot timpul și e disperată. Vrea să întreprindem ceva și i-am spus că vom face tot posibilul. Așteptăm demult să putem lua contact cu dumneavoastră. Cum v-am putea întâlni.

Am stabilit amănunțele, îi voi spune lui Moody că mâine, după școală, va trebui să mai cumpăr câte ceva, așa încât vom ajunge mai târziu decât de obicei acasă. Dacă nu se va supăra prea tare, îi voi telefona lui Trish ca să-i confirm înțelegerea noastră. Mahtob și cu mine vom fi la douăsprezece și un sfert la poarta din spate a parcului Karoech. Trish și Suzanne vor veni cu un Pakon alb.

— Bine, a spus Trish. Vom fi acolo.

Eram în același timp și entuziasmată dar și neîncrezătoare din cauza entuziasmului lor. Ce urmăreau de fapt? Voiau bani sau o aventură incitantă? Simțeam că puteam avea încredere în motivele care o împingeau să acționeze, dar câtă competență avea în acest sens? Pe de altă parte, însă, răspânda optimism, iar eu aveam nevoie de o doză. Mă bucuram de întâlnire și mă întrebam ce va ieși din asta.

Când am pus telefonul în furcă, Helen își frângea mâinile.

— Ce-ar fi să mâncăm mâine la cină pizza? am întrebat eu.

— Desigur, au răspuns într-un glas Moody, Mammal și Nesserine, fără ca vreunul să bănuiască le întinsesem o cursă.

Am petrecut o noapte agitată. O mulțime de întrebări îmi umblau prin minte, încât mi-a fost imposibil să dorm, Acționasem oare rațional? Trebuia să ascult de sfatul funcționarilor de la Ambasadă sau trebuia fără preget să înhaț libertatea de oriunde s-ar fi ivit ea? O puneam oare pe Mahtob în pericol? Aveam acest drept? Ce s-ar întâmpla dacă ne-ar prinde? Mă vor trimite înapoi

la Mahtob? O vor da celui pe care ei îl consideră singurul proprietar de drept – tatăl ei? Acesta a fost cel mai cumplit coșmar care mi-a bântuit întreaga noapte. Nu doream cu niciun chip să mă întorc singură în America.

Îmi era imposibil să cântăresc riscurile. Mai eram încă trează când începu să se crape de ziuă și Moody se dădu jos din pat pentru rugăciune; și încă nu luasem nicio hotărâre când s-a întors. Din cauza frigului dimineții de iarnă, el s-a lipit strâns de mine, căutând căldura. M-am prefăcut că dorm și m-am hotărât rapid. Trebuia neapărat să plec de lângă bărbatul ăsta pe care ajunseseam să-l urăsc!

Două ore mai târziu, Moody mai lânzezea încă în patul cald, când Mahtob și cu mine ne pregăteam să mergem la școală.

— Vin azi puțin mai târziu, i-am spus în trecere. Trebuie să mă opresc la Pol-Pizza ca să cumpăr brânză.

— Îhî, mormăi Moody. Am interpretat asta ca o încuviințare.

Când orele școlii pregătitoare s-au terminat, la prânz, Mahtob era la fel de agitată ca mine, dar, poate, știa mai bine s-o ascundă. Am luat un taxi și ne-am îndreptat spre parcul Karosch, unde am găsit o cabină telefonică.

— Suntem aici, i-am spus lui Trish.

— Ajungem acolo în cinci minute.

Pakonul alb, plin, în care se aflau două femei și mai mulți copii gălăgioși sosi cu exactitate. O femeie sări de pe locul din față, de lângă șofer, mă apucă de braț și mă trase spre mașină.

— Veniți cu noi, zise ea. Mergeți cu noi.

Mi-am retras brațul.

— Trebuie să vorbim, am spus eu. Cum vreți să procedați?

— Vă căutăm deja de săptămâni întregi, zise femeia. Acum o să vă luăm pur și simplu cu noi. M-a tras din nou de braț, iar cu mâna liberă a apucat-o pe Mahtob.

Speriată, Mahtob s-a tras înapoi și a început să țipe strident.

— Trebuie să mergeți imediat cu noi, a spus femeia. Nu mai aveți de ales. Sau mergeți acum pe loc cu noi, sau nu vă mai ajutăm.

— Ascultați, dar nu vă cunosc deloc, am spus. Spuneți-mi cum ați auzit despre mine. Ce plan aveți?

Femeia vorbea repede și încerca să-i înfrângă teama lui Mahtob. În timp ce vorbea, se uita nervoasă în jur, sperând ca scena să nu atragă atenția poliției sau a pasdar-ului...

— Eu sunt Trish. Judy mi-a povestit totul despre dumneavoastră. Vorbim în fiecare zi cu ea. Vorbim în fiecare zi cu

familia dumneavoastră. Știm cum v-am putea scoate din țară.

— Cum? am întrebat.

— Vă ducem într-un apartament. Va trebui să stați ascunsă acolo o lună, numai câteva zile, sau câteva ore; asta nu știu. Dar vă vom scoate din țară.

Șoferița a coborât din mașină ca să se intereseze de motivul întârzierii. Am recunoscut în ea pe „diabetica” care-l căutase pe Moody. Trish mi-a prezentat-o ca fiind Suzanne.

— Bine, prezentați-mi planul vostru, am spus. Sunt de acord să colaborăm.

— Ne-am gândit la toate, mă asigură Trish. Dar nu vrem să-l divulgăm.

O mulțime de întrebări m-au asaltat și m-am hotărât să nu urc în mașina acestor femei ciudate și nervoase până când nu primesc câteva răspunsuri.

— Mergeți acasă și pregătiți-vă planul, am spus eu. Ne vom întâlni din nou, și când planul este gata, voi merge cu dumneavoastră.

— N-am făcut altceva decât să vă căutăm zi și noapte și să ne facem un plan ca să vă scoatem de aici și acum aceasta este șansa dumneavoastră. Veniți cu noi sau renunțați.

— Vă rog! Acordați-mi 24 de ore, construiți-vă un plan.

— Nu. Acum sau niciodată.

Câteva minute în șir ne-am certat, pe stradă, dar nu eram în stare să am încredere într-un asemenea salt, brusc în libertate. Ce s-ar întâmpla dacă Mahtob și cu mine am sta ascunse într-un apartament și femeia n-ar putea să organizeze un plan? Cât de mult ar fi putut o americancă și fiica ei să scape nedescoperite într-o țară care îi ura pe americani?

În cele din urmă, le-ams pus: „Ei bine, la revedere!” Trish s-a întors și a deschis furioasă ușa mașinii.

— De fapt nu vreți să-l părăsiți, a spus ea. N-o să-l părăsiți niciodată. Spuneți așa numai ca oamenii să creadă că vreți să plecați. Noi nu vă credem. În realitate vreți să rămâneți aici.

Mașina a demarat în vârtejul circulației din Teheran. Mahtob și cu mine ne-am regăsit singure, paradoxal de izolate, în mijlocul mulțimii de iranieni ce treceau pe lângă noi. Tiradele lui Trish îmi răsunau în urechi. De ce nu mă agățasem de această șansă ca să-mi dobândesc libertatea? Ar putea exista vreo fărâmbă de adevăr în acuzația ei? Mă înșelam singură când credeam că voi putea fugi vreodată împreună cu Mahtob?

Erau întrebări înfricoșătoare. Eu și Mahtob am fi putut să

gonim în Pakonul alb spre o destinație necunoscută și poate, spre un viitor nesigur și periculos. În loc de asta, ne grăbeam spre magazinul Pol-Pizza ca să pot cumpăra brânză pentru a-i pregăti soțului meu o cină deosebită.

Am început să ne întâlnim regulat cu *Aga* și *Khanum Hakim*. Îmi plăcea foarte mult de acest bărbat cu turban, pentru modul cum înțelegea preceptele religiei sale. Moody îl plăcea și el. Prin relațiile sale cu alți bărbați cu turban, colegi de studii, acum bătrâni, încerca să-l ajute pe Moody să-și găsească de lucru sau ca medic practician sau ca profesor. *Aga Hakim* l-a încurajat pe Moody să pună acasă bazele unui proiect, acela al traducerii în engleză a operelor bunicului lor, pe care *Aga Hakim* le tradusese deja din arabă în farsi.

Moody își cumpără o mașină de scris, mă anunță că voi fi secretara lui și începu să lucreze la traducerea lucrării „*Tată și copil*”, care prezenta opiniile lui Tagatie Hakim asupra acestui subiect.

Curând, masa de sufragerie a lui Mammal și Nasserine, puțin folosită până acum, se acoperi de mormane de manuscrise. Moody stătea la un capăt al mesei, își mângălea traducerea și-mi dădea mie foile pe care trebuia să le dactilografiez.

Lucrând împreună, am început să înțeleg mai bine comportamentul lui Mody. Pentru Tagatie Hakim întreaga răspundere în ceea ce privește educația copilului revenea numai tatălui, în așa fel încât el trebuia să aibă o comportare cumpătată și respectuoasă, să gândească într-o manieră „corectă” și să trăiască potrivit regulilor fundamentale ale Islamului. Mama nu avea niciun rol în acest proces.

Săptămâni întregi am muncit la această sarcină grea. Bunicul lui Moody avea un stil încărcat, didactic. În fiecare după-amiază când o aduceam pe Mahtob de la școală, mă aștepta un nou teanc de foi și Moody pretindea să trec imediat la treabă, întrucât pentru el acest proiect era deosebit de important.

Odată cuvintele lui Tagatie Hakim m-au tulburat foarte tare. Prezentând amănunțit obligațiile unui copil față de tatăl său, povestea cum un tată muribund voia să-și mai vadă fiul pentru ultima oară. Lacrimile mi se rostogoleau pe obraji. Propriul meu tată era pe moarte și eu ar fi trebuit să fiu lângă el.

Moody mi-a văzut lacrimile.

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat el.

— Povestea asta despre tatăl muribund... am suspinat eu. Cum poți să mă știi departe de tatăl meu când el e pe moarte? Nu urmezi nici măcar obligațiile pe care propriul tău bunic le-a

stabilit.

— Tatăl tău e musulman?

— Nu, desigur că nu.

— Atunci nu mă privește, a spus Moody. Nu contează.

Am alergat în dormitor ca să pot plânge singură. Depărtarea m-a copleșit atât încât simțeam că mă sufoc. Chipul tatii îmi apărea în spatele pleoapelor închise și îl auzeam spunându-mi încă o dată: „Unde e voință, există și o cale de rezolvare”.

Trebuie să existe o cale, îmi spuneam. Trebuie să existe o cale.

Cu ocazia unei vizite, *Aga* și *Khanum* Hakim ne-au propus ca Mahtob și cu mine să asistăm la lecțiile de Coran, care se țineau pentru femeile care vorbeau limba engleză în fiecare joi după-amiază la moscheea Hossaini Ershad. Își arătau din nou, prin această propunere, bunăvoința față de mine. Sperau desigur să mă convertească; dar această dorință venea dintr-un interes sincer în ceea ce privea norocul și fericirea mea, acestea fiind, după ei, roadele Islamului. În afară de asta, propunerea lor includea și un sfat pentru Moody, acela de a mă lăsa să ies mai des din casă, permițându-mi să am legături și cu alți oameni care vorbeau limba mea. Familia Hakim ar fi fost încântată dacă aș fi devenit o ascultătoare soție islamică, dar numai dacă aș fi consimțit la acest lucru de bunăvoie.

Propunerea lor mi-a redat pe dată buna dispoziție. N-aveam niciun chef să studiez Coranul, dar ideea de a mă întâlni regulat cu un grup de femei care vorbeau engleza era incitantă.

Moody a fost reticent la această idee, căci aveam astfel ocazia să mă sustrag controlului său. Dar știam că va ceda. Fiecare „propunere” pe care *Aga* Hakim i-o făcea lui Moody avea asupra lui efectul unei porunci clare.

În joia următoare, după școală, ne-a dus, în silă, pe Mahtob și pe mine, cu taxiul la moschee. A încercat să-și demonstreze autoritatea voind să inspecteze el clasa înainte de a ne lăsa să intrăm, dar o englezoaică hotărâtă i-a barat drumul.

— Vreau să intru ca să văd ce se întâmplă aici, a spus el. Vreau să văd ce e aici.

— Nu, i-a răspuns ea. E numai pentru femei. Nu permitem nici unui bărbat să intre.

Mă temeam că Moody va avea un acces de furie și măcar în această zi se va opune dorințelor lui *Aga* Hakim. Mijindu-și ochii, le studie pe celelalte femei care veneau la curs. Toate erau înfășurate în *chador*. Păreau să fie toate niște soții musulmane bune, cu toate că vorbeau englezește. Niciuna dintre ele nu arăta

ca o agentă CIA.

După câteva minute de nehotărâre, și-a dat seama că *Aga Hakim* avea dreptate că asta îmi ajută să mă obișnuiesc cu viața la Teheran. Așa că a plecat ridicând din umeri și m-a lăsat pe mine și pe *Mahtob* sub protecția englezoaicei.

Ea mi-a schițat în linii mari, regulamentul:

— Aici nu se stă de vorbă. Venim aici numai ca să studiem Coranul.

Și chiar îl studiam. Citeam în cor Coranul, participam la o ședință de întrebări și răspunsuri care ridica în slăvi islamismul, denigrând creștinismul și spuneam împreună rugăciunea de după-amiază. Însine, nu era o activitate veselă, dar curiozitatea mea era trează pentru a putea observa puținul ce se putea vedea pe figurile acestor femei. Voiam să le aflu povestea. Ce căutau aici? Veniseră de bunăvoie? Sau câteva din ele erau niște sclave, ca și mine?

Mă așteptam ca *Moody* să fie în fața moscheii, dar nu l-am văzut nicăieri în mulțimea de iranieni grăbiți, cu priviri întunecate, care se îmbulzeau de-a lungul trotuarului. Ca să nu-i trezesc bănuielele în această primă zi de școală, am făcut cu mâna unui taxi oranj și m-am dus în grabă acasă cu *Mahtob*. În momentul în care am intrat pe ușă, *Moody* s-a uitat la ceas și păru să fie mulțumit că nu am exploatat privilegiul pe care îl avusesem.

— M-a impresionat într-adevăr cursul! i-am povestit eu. Dar trebuie să muncești serios pentru asta. Nu ți se permite să participi decât dacă te pregătești. Cred că pot să învăț acolo o mulțime de lucruri.

— Bine, a spus *Moody*, bucurându-se în sinea lui că soția sa a făcut un pas hotărâtor în ceea ce privește rolul care-i revine în Republica Islamică Iran.

Și eu eram mulțumită, bineînțeles, dintr-un motiv cu totul opus. Făcusem un mic pas în direcția posibilității de a fugi din Republica Islamică Iran. Lecția de studiere a Coranului începea la scurt timp după ce se sfârșeau orele de la școală. Chiar dacă la început, *Moody* a considerat necesar să ne ducă de câteva ori până la Moschee, știam că mai curând sau mai târziu ne va lăsa să mergem singure, ceea ce însemna aproape întreaga zi de joi liberă.

În ciuda regulamentului ce interzicea discuțiile în clasă, flecăream, firește, înainte și după curs. După cea de-a doua oră, o femeie m-a întrebat de unde sunt. Când am răspuns „Din

Michigan”, ea mi-a spus:

— Oh, atunci trebuie s-o cunoașteți pe Ellen. Și ea e din Michigan.

Am făcut cunoștință. Ellen Rafeaie era o femeie înaltă, osoasă, în jur de 30 de ani, dar cu pielea ridată și uscată, își strângea atât de tare rusari-ul pe față, încât nu puteam să-mi dau seama de culoarea părului.

— Unde ați locuit în Michigan? am întrebat eu.

— Lângă Lansing.

— Unde mai exact?

— Ah, nimeni nu cunoaște localitatea asta, răspunse Ellen.

— Spune-mi-o – totuși, fiindcă și eu am trăit lângă Lansing.

— La Owosso.

— Glumiți, am spus eu. Părinții mei trăiesc în Bannister. Eu am lucrat în Elsie, iar în Owosso am mers la școală!

Eram agitate ca două școlărițe descoperind această neașteptată coincidență și am știut imediat că avem multe să ne povestim una alteia.

— N-ați vrea să veniți cu familia dumneavoastră la noi vineri seara, a întrebat Ellen.

— Nu știu. Soțul meu nu-mi permite să vorbesc cu alți oameni sau să ies cu ei. Nu cred că va accepta, dar am să-l întreb.

De data asta Moody ne aștepta afară în fața moscheii ca să ne ia pe Mahtob și pe mine după curs și a fost surprins văzând pe chipul meu un autentic surâs.

— Poți să-ți închipui, l-am întrebat. N-ai să ghicești niciodată ce mi s-a întâmplat. Am întâlnit o femeie din Owosso!

Moody s-a bucurat pentru mine. Era primul surâs pe care îl vedea pe chipul meu după luni de zile. I-am prezentat-o pe Ellen și am vorbit împreună câteva minute ca să se poată cunoaște înainte de a-i spune:

— Ellen ne-a invitat la ei vineri după-amiază, deși știam în sufletul meu că Moody nu va accepta.

Dar el spuse: „S-a făcut”.

Ellen părăsise liceul puțin înainte de absolvire ca să se mărite cu Hormoz Rafeaie și să-și înceapă astfel viața de soție dependentă. Inginer electrician, educat în America, Hormoz avea o poziție financiară și socială superioară celei a lui Ellen și era firesc pentru el să-și asume – și să preia – rolul de susținător și apărător. Ca și Moody, fusese odinioară americanizat. În Iran figura pe liste ca dușman al regimului șahului. Întoarcerea în patrie în acea perioadă ar fi însemnat pentru el închisoarea,

probabil chiar tortura și moartea în mâinile *Svate*-ului. Dar, la fel ca și Moody, Hormoz observase că și evenimentele ce se petreceau în cealaltă parte a Pământului, pot avea o influență puternică asupra condițiilor sale personale de viață.

Hormoz și-a luat un post în Minnesota și el cu Ellen trăiau acolo ca o familie mai mult sau mai puțin tipic americană. Aveau o fetiță care se numea Jessica.

Când Ellen urma să aducă pe lume cel de-al doilea copil, s-a întors, cu această ocazie, înapoi la Owosso. Și, pe 28 februarie 1976, ea a născut un băiat. Seara târziu, când i-a telefonat soțului ei ca să-i împărtășească marea bucurie, acesta i-a răspuns:

— Nu pot să vorbesc acum cu tine. Tocmai ascult știrile.

Era ziua în care șahul părăsise Iranul.

Oare câți au fost aceia pentru care, asemenea lui Hormoz și Moody, exilul și dizgrația șahului a însemnat o chemare tentantă pentru reinvierea trecutului?

Când, în cele din urmă, a găsit timp să ia cunoștință de faptul că fusese binecuvântat ca un fiu, Hormoz i-a dat un nume iranian, Ali. Viața lui, și, implicit, viața lui Ellen s-a modificat pe dată...

Moody rezistase încă cinci ani, dar Hormoz s-a hotărât aproape imediat să se întoarcă și să trăiască sub regimul Ayatollahului Khomeini.

Ellen, o americană loială, a fost înspăimântată de această idee. Dar era, în același timp și soție și mamă. Hormoz a declarat răspicat că el, cu sau fără familie, se va întoarce în Iran. Strânsă cu ușa, Ellen a fost de acord, cel puțin pentru o perioadă de timp, să încerce să trăiască în Iran. Hormoz a asigurat-o că, în cazul în care s-ar simți nefericită în Teheran, ea și copiii se puteau întoarce oricând în Statele Unite, dacă ar fi dorit acest lucru. Odată ajunsă la Teheran, Ellen a recunoscut că ea, la fel ca și mine, era de fapt o captivă. Hormoz hotărî că nu mai avea voie să se mai întoarcă vreodată acasă. Era cetățeană iraniană care trebuia să se supună legilor acestei țări și voinței lui. O perioadă de timp o ținuse închisă și chiar o bătuse...

Ce ciudat mi se părea să aud această istorisire! Hormoz și Ellen ne-o povestiră împreună, pe când ne aflam vineri după-amiază în holul locuinței lor neîngrijite.

La început m-am întrebat dacă Moody se simțea stânjenit din cauza acestei discuții, dar, pe urmă, mi-am dat seama că, dimpotrivă, trebuia să fie încântat. El știa finalul acestei povestiri,

căci astăzi, șase ani mai târziu, Ellen se afla tot în Iran și se hotărâse definitiv să trăiască în țara soțului ei. Era tocmai ceea ce voia Moody să aud și eu!

— Primul an a fost într-adevăr îngrozitor, ne povestea Hormoz. Apoi situația s-a îmbunătățit.

Exact în ziua în care se împlinea un an de când Ellen venise în Iran, Hormoz i-a spus:

— Bine, du-te acasă. Un an întreg am încercat să te conving să rămâi aici ca să vezi dacă te poți hotărî să trăiești aici. Acum, du-te acasă.

Asta voiam să aud și eu de la Moody. O, cât mă rugam să asculte atent și să recunoască cât de inteligent ar fi să-mi lase mie o asemenea alegere!

Cu cât povestirea continua, cu atât eram tot mai mult cuprinsă de neliniște. Ellen plecase cu Jessica și Ali înapoi în Statele Unite, dar, șase săptămâni mai târziu, l-a sunat pe Hormoz și i-a spus:

— Vino și ia-mă înapoi.

Nu-mi venea să cred că acest lucru se întâmplase de două ori. Căci de două ori Ellen părăsise Iranul cu acordul lui Hormoz și de fiecare dată se întorsese înapoi. Era un lucru aproape de necrezut – și, totuși, ea se afla aici, ca o soție musulmană ascultătoare. Lucra ca redactor la „*Majubeh*”, o revistă de limbă engleză pentru femeile islamice, care era răspândită în toată lumea. Tot ceea ce Ellen înainta spre publicare, trebuia aprobat de Consiliul Islamic Coordonator. Era mulțumită de ceea ce făcea.

Tare mult aș fi vrut să vorbesc singură cu Ellen ca să încerc să-i aflu motivele, dar în după-amiaza asta n-am avut niciun prilej.

Povestea lui Ellen mă lăsase mută de invidie și de uimire. Cum putea o americană – sau, în general, cineva – să prefere Iranul Statelor Unite? Aș fi dorit s-o zgâlțâi de umeri și să-i strig: „De ce?”

Conversația a luat apoi o întorsătură neplăcută. Hormoz ne povesti că de curând, la moartea tatălui său, moștenise niște bani și erau pe cale să-și construiască o casă ce urma să fie gata în curând.

— Și noi ne-am face cu plăcere o casă, zise Moody vesel. De fapt voiam să ne facem una în Detroit, dar acum vom construi aici, de îndată ce ne transferăm banii în Iran.

Gândul ăsta m-a cutremurat.

Moody și cu mine ne-am împrietenit repede cu Ellen și cu Hormoz și ne întâlneam regulat cu ei. Pentru mine situația era oarecum amestecată. Era, desigur, minunat să am o prietenă care

vorbea englezește, și, mai ales, din împrejurimile orașului meu natal. Era cu totul altfel decât să vorbești cu iranieni – vorbitori de limbă engleză – căci niciodată nu puteam fi sigură cât de bine mă puteau ei înțelege. Cu Ellen, dimpotrivă, puteam vorbi liber și eram sigură că ea mă înțelegea. Era însă prea greu pentru mine să-i văd împreună pe Ellen și Hormoz – era prea mult, era ca și cum mi-aș fi privit viitorul într-o oglindă strâmbă. Trebuia neapărat să petrec mai mult timp singură cu Ellen. Moody era precaut. Voia, evident, să afle mai întâi cât mai multe despre ea, înainte de a-mi permite să am cu ea legături mai strânse.

Ellen și Hormoz nu aveau telefon. Acest confort reclama o aprobare specială a cărei obținere dura mai mulți ani. Ca mulți alții, se înțelege, aveau și ei un aranjament cu proprietarul unui magazin din vecinătate pentru a putea folosi telefonul atunci când aveau nevoie.

Într-o zi Ellen ne dădu un telefon de acolo, spunându-i lui Moody că ar vrea să ne invite pe mine și pe Mahtob după-amiază la un ceai. În silă, Moody mi-a permis să vorbesc cu ea, căci nu voia să se afle întreaga dimensiune a prizonieratului meu.

— Am făcut gogoși cu ciocolată, mi-a spus ea. Am acoperit receptorul și i-am cerut lui Moody permisiunea.

— Și cu mine ce e? a întrebat el neîncrezător. Și eu sunt invitat?

— Nu cred, căci Hormoz nu-i acasă, am spus eu.

— Nu, atunci nu poți merge nici tu.

O dezamăgire profundă mi se întipări pe față. În clipa aceea nu mă gândeam atât de mult să plec cât mai departe de Moody, cât mai ales la gogoșile cu glazură de ciocolată. În orice caz, în ziua aceea Moody fusese în toane bune și cum pentru el avantajele prieteniei cu Ellen erau mai presus de riscul de a mă lăsa liberă o după-amiază, mi-a spus după un moment:

— Bine, du-te atunci.

Gogoșile erau delicioase, la fel și libertatea de a putea vorbi singură cu Ellen. Mahtob se juca bucuroasă cu Maryam (numele musulmanizat al Jessicăi), care avea nouă ani, și cu Ali, de șase ani. Cel mai grozav lucru era că Maryam și Ali aveau jucării americane. Aveau cărți, puzzle și o veritabilă păpușă Barbie.

În timp ce copiii se jucau, Ellen și cu mine aveam o discuție serioasă. Așa că de data asta i-am pus întrebarea care mă chinua.

— DE ce te-ai întors?

— Dacă situația mea ar fi fost la fel ca a ta, aș fi rămas, poate,

în America, a răspuns ea după un moment de adâncă reflecție. Dar tot ce am, e aici. Părinții mei sunt pensionari și n-au niciun ban ca să mă ajute. Eu nu am niciun ban, nicio pregătire, niciun talent. Și mai am și doi copii.

Dar nici acest lucru nu m-a convins. Cu atât mai puțin încă, cu cât Ellen vorbea cu ură despre Hormoz.

— Mă bate, se plânse ea. Îi bate și pe copii. Și nimeni nu găsește nimic rău în asta.

Cuvintele lui Nasserine mi-au venit din nou în minte: „Toți bărbații sunt așa”.

Ellen luase această hotărâre nu din dragoste, ci de teamă. Pentru ea situația economică era mai importantă decât sentimentele. Ellen nu voia să-și asume riscul nesiguranței care ar fi reprezentat prețul emancipării sale. Alesese o viață cu amărăciuni de fiecare zi, dar care semăna totuși cu ceva ce ea numea siguranță.

În cele din urmă răspunsese la „de ce-ul” meu cu suspine.

— Fiindcă mi-e teamă că întorcându-mă în America n-aș putea face nimic.

Am plâns alături de ea.

Au trecut mai multe minute până când Ellen și-a recăpătat cumpătul, iar eu am avut curajul să atac următorul subiect de pe lista mea.

— Există un lucru despre care mi-ar face plăcere să pot vorbi cu tine. Dar nu știu dacă ai putea să păstrezi acest secret față de soțul tău. Dar pentru tine n-ar fi o problemă, dacă poți să taci și să nu-i povestești nimic, atunci îți spun. Altfel, nu vreau să te împovărez cu problemele mele.

Ellen a meditat profund. Mi-a explicat că după ce se întorsese a doua oară în Iran s-a hotărât să facă tot posibilul ca să devină o soție musulmană ascultătoare. Se convertise la legile de bază ale islamismului șiiit, adoptase regulamentul vestimentar chiar și în domeniul privat al locuinței; de altfel chiar și acum era înfășurată – își spunea rugăciunile la orele stabilite, respecta sfinții, studia Coranul și își accepta – soarta ca fiind voia lui Allah.

Era o soție islamică conștiincioasă, dar și o americană plină de curiozitate.

— Nu, n-am să-i spun lui nimic, mi-a promis ea în cele din urmă.

— Vorbesc foarte serios. N-ai voie să spui nimănui, absolut nimănui.

— Promit.

Am tras aer adânc în piept și am început să vorbesc.

— Îți povestesc toate astea fiindcă ești americană și eu am nevoie de ajutor. Vreau să plec de aici.

— Nu poți face asta. Numai dacă el te lasă; altă posibilitate nu există.

— Ba da, am spus. Vreau să fug.

— Ești nebună. Nu poți face asta.

— Eu nu te rog să mă ajuți în chestia asta, i-am spus. Tot ceea ce vreau de la tine e să faci în așa fel încât să pot ieși uneori din casă, așa ca astăzi, ca să pot merge la Ambasada Elvețiană.

I-am povestit despre contactele mele cu Ambasada, de faptul că ei îmi primesc scrisorile și că făceau tot ce puteau ca să mă ajute.

— Te ajută ei să pleci din țară? m-a întrebat Ellen.

— Nu. Nu pot decât să trimit vești prin intermediul biroului, atât. Dacă cineva vrea să ia legătura cu mine, o poate face pe această cale.

— Bine, eu nu vreau să merg la Ambasadă, spuse Ellen. N-am fost niciodată acolo. Când am venit aici, de mult, soțul meu mi-a interzis să mă duc la Ambasadă, așa că n-am fost niciodată acolo.

— Nici nu trebuie să mergi cu mine, am asigurat-o. Va dura probabil un timp până când Moody va admite să întreprindem mai multe lucruri împreună, dar întrevăd posibilitatea de a mă lăsa până la sfârșit să ies cu tine, fiindcă te agreează. Trebuie să găsești numai un motiv ca să mă poți scoate din casă. Să-i spui că mergem la cumpărături sau orice altceva și apoi să mă acoperi pentru o perioadă de timp.

Ellen s-a gândit câteva minute la propunerea mea până când și-a plecat capul în chip aprobator. Am petrecut restul după-amiezii făcând tot felul de planuri provizorii, căci nu știam când le vom putea pune în aplicare.

Lui Mahtob îi făcea atâta plăcere să se joace cu Maryam și cu Ali, încât nu mai voia să plece, dar copiii lui Ellen au făcut ca despărțirea să fie mai ușoară, întrucât i-au permis să împrumute câteva cărți. Ellen avea și un Nou Testament pe care vreodată mi-l putea împrumuta.

Moody oscila în comportamentul său; uneori își folosea superioritatea sa fizică, alteori însă încerca să mă atragă de partea lui prin amabilitate.

— Hai să mergem mâine să mâncăm undeva, mi-a propus el, pe 13 februarie. Mâine e Sfântul Valentin².

² Patronul îndrăgostiților.

— Bine, i-am spus eu. Cu plăcere.

Voia să ne invite la restaurantul Hotelului Khayan, care se mândrea cu un personal care vorbește englezește.

Mahtob și cu mine eram foarte agitate. În după-amiaza zilei de Sf. Valentin, am petrecut ore în șir ca să ne aranjăm. Purtam un „deux-pièces” din mătase roșie, care se potrivea pentru un concediu, dar considerat scandalos în Iran. Desigur că trebuia să mi-l acopăr cu *manto-ul* și rusari-ul, dar speram ca hotelul să fie atât de americanizat încât să pot să mă dezbrac și să-mi arăt costumul. M-am coafat cu grijă și mi-am pus lentile de contact în loc de ochelari. Mahtob avea o rochiță albă, brodată cu boboci de trandafiri, un model Polly-Flinders, și pantofi albi de lac.

Toți trei ne-am îndreptat spre strada Shariati și ne-am urcat în primul din cele patru taxiuri oranj care șerpuiau odată cu noi prin oraș, îndreptându-se spre est, spre locul nostru de destinație – o arteră principală de circulație pe care mulți o mai numeau încă Bulevardul Palavi, după numele șahului.

Când am coborât din taxi, Moody i-a plătit șoferului. În spatele nostru circulația vâjâia în ambele direcții. Întorcând spatele taxiului, Mahtob și cu mine ne-am pomenit în fața unei bălți mari, cu apă murdară, care ne tăia drumul spre trotuar. Balta era prea lată ca să putem sări peste ea, așa că am luat-o pe Mahtob de mână și am mers până la un grătar, pe unde se putea traversa. Pășind pe gratii, m-am uitat în jos și am zărit un șobolan uriaș și scârbos, mare cât un pisoi, care se oprise pe pantoful alb al lui Mahtob.

Am întins repede brațul și am smucit-o pe Mahtob, care inlemnise de uimire, înapoi pe stradă. Șobolanul fugise.

În spatele meu, Moody strigă:

— Ce faci aici?

— N-am vrut s-o lovească mașina, am mințit eu, căci am evitat să spun de șobolan ca să n-o sperii pe Mahtob.

Am urcat pe pantă în sus spre Khayan-Hotel. I-am spus în șoaptă lui Moody adevărul, dar el nu păru să ia în seamă treaba asta. Șobolanii aparțineau vieții de zi cu zi din Teheran.

M-am calmat și am încercat să mă bucur de această seară. Contrar reclamei, la, Khayan-Hotel nimeni nu vorbea englezește, așa că am fost nevoită să-mi păstrez pe mine mantoul și rusari-ul tot timpul cât a durat cina. Am riscat totuși să atrag asupra mea mânia lui Allah deoarece mi-am deschis puțin *manto-ul* și m-am bucurat de o delicioasă masă cu crabi și cartofi prăjiți.

Moody, generos, a insistat ca, după masă, să comandăm și

cafea, deși fiecare ceașcă însemna contravaloarea a patru dolari. Ne-a fost servită în ceșcuțe de espresso și avea un accentuat gust de cafea instant. Nu era grozav de bună, dar ceea ce conta era gestul lui Moody. El era prevenitor ca să-mi fie pe plac. În ceea ce mă privește, încercam să-l conving că eram mulțumită.

De fapt, eram mai mult derutată, deoarece știam că Moody era în stare în orice moment să se transforme dintr-un soț atent într-un diavol. Afecțiunea lui nu-mi inspira încredere.

Un singur gând mă chinuia continuu. Ar fi trebuit oare ca, împreună cu Mahtob, să plec cu Trish și Suzanne? Nu știam, nu-mi puteam da seama ce s-ar fi întâmplat. Cântăream toate posibilitățile și încă mai credeam că hotărârea mea nebunească fusese bună. Cele două amatoare nu concepuseră decât un plan foarte vag. Dacă aș fi fost singură m-aș fi dus poate cu ele, dar aveam oare dreptul s-o târăsc pe Mahtob într-un asemenea pericol?

De câte ori însă Moody se purta urât, mă asaltau îndoielile. Poate că o împinsesem deja pe Mahtob în cel mai cumplit pericol, acela de a trăi alături de tatăl ei.

Bubuitura unei explozii puternice, înspăimântătoare mi-a speriat somnul liniștit. Am văzut pe fereastră cerul nopții puternic luminat, scânteind ca și când ar fi fost în flăcări. Alte explozii amenințătoare au urmat una după alta în jurul nostru.

Casa se zgâlțâia.

— Bombe, am strigat eu. Ne bombardează.

Am auzit urletul motoarelor de avion deasupra capetelor noastre. Flăcări înalte, alb-gălbui, luminau prin fereastră, urmate apoi, așa cum tunetul urmează fulgerului, de un uruit înspăimântător.

1

Mahtob țipa de frică. Moody a luat-o și a pus-o între noi în pat. Ne-am strâns unul în altul, lipsiți de ajutor, la voia întâmplării.

Moody mormăia rugăciuni disperate în farsi, și puteam să-mi dau seama cât e de înspăimântat după panica ce i se simțea în voce. Îmbrățișarea lui, concepută ca o apărare, n-a făcut decât să ne înspăimânte și mai mult, întrucât el tremura din tot corpul. Mahtob și cu mine ne rugam în englezește, sigure că sosise momentul să murim. Niciodată nu încercasem un astfel de sentiment de groază. Inima îmi bătea năvalnic. Urechile mă dureau din cauza puternicelor vuiete distrugătoare.

Avioanele veneau în valuri; ne lăsau un minut de respiro, pentru a continua apoi să se năpustească asupra noastră, pentru ca motoarele lor să-și azvârle toată ura în jos, spre oamenii de pe pământ. Luminile portocalii și albe ale rachetelor antiaeriene urcau sus pe cer. De fiecare dată când un avion se năpustea urlând asupra noastră, așteptam, într-o chinuitoare lipsă de apărare, fulgerul luminos și zgâlțâieturile amenințătoare care îi urmau.

Uneori străfulgerarea luminoasă era mai stinsă, iar vuietul mai înfundat. Alteori, câte o sclipire puternică lumina încăperea și tunetul zguduia casa până în temelii, făcea să zdrăngăne ferestrele și smulgea strigăte de groază de pe buzele noastre. La lumina exploziilor, a rachetelor antiaeriene și a incendiilor ce cuprinseseră casele lovite, am putut vedea că Moody era la fel de înspăimântat ca și mine.

Ne ținea și mai strâns, dar ura mea față de el creștea până la o intensitate ucigașă. Un fior de groază m-a străbătut aducându-mi aminte de scrisoarea mamei mele și de visul ei, că Mahtob ar putea să-și piardă un picior într-un bombardament.

Doamne, te rog! te” rog, Doamne! Te rog! Te rog ajută-ne! Apără-ne, Doamne! Apăr-o pe Mahtob, mă rugam eu.

Un val de avioane a trecut pe deasupra noastră și a dispărut. Așteptam cu respirația tăiată. După câteva minute nesfârșite, am slăbit treptat strânsoarea, sperând că toate chinurile noastre luaseră sfârșit. Am lăsat să treacă câteva minute bune până când am îndrăznit să respirăm adânc. În realitate, atacul surpriză durase vreo 15 minute, deși nouă ni se păruse că trecuseră ore.

Teama făcea acum loc mâniei.

— Acum vezi ce ne-ai făcut? am țipat la Moody. Asta ai dorit pentru noi?

Moody schimbă discuția, afirmându-și punctul lui de vedere.

— Nu, a răcnit el. Nu eu v-am făcut asta. Țara ta o face poporului meu. Propria ta țară te va ucide.

Înainte ca cearta să continue și mai vehementă, Mammal a

vârât capul pe ușă și a spus:

— Nu-ți face nicio grijă, *Dahijon*, au fost numai rachete antiaeriene.

— Am auzit avioane, am spus eu.

— N-au fost.

Era ceva incredibil, voia oare Mammal să mă facă să cred că fusese vorba numai de un exercițiu militar, asemănător celui din „*Săptămâna Războiului*”.

Afară, în hol, a sunat telefonul și când Mammal a răspuns ne-am ridicat și noi și l-am urmat în dormitor. De dormit n-a mai putut fi vorba tot restul nopții. Curentul se întrerupsese. Întregul oraș era scufundat într-un întuneric adânc, luminat numai de focurile palide, ce se aprinseseră la întâmplare, în urma bombardamentului.

Cea care telefonase era Ameh Bozorg. Amândoi, Mammal și Moody, au asigurat-o că suntem bine.

Nasserine a aprins lumânări, a făcut ceai și a încercat să ne calmeze.

— Nu există nimic de care trebuie să te temi, a spus ea, cu multă convingere. Pe noi n-o să ne atingă.

Ea credea cu toată puterea în Allah; iar dacă Allah îngăduia ca ea să fie aruncată în aer de armata irakiană – nu putea exista o moarte mai frumoasă decât cea de martir în războiul sfânt.

— N-a fost aruncată nicio bombă, a asigurat-o Mammal.

— Ce-au fost atunci detunăturile acelea atât de puternice care au zguduit casa? am întrebat eu.

Mammal a ridicat din umeri. Spre dimineață orașul vuia, își cerceta rănile și urla după răzbunare. Evident, atacul fusese opera armatei irakiene, dar radioul răspândea binecunoscutele lozinci provocatoare. Irakienii erau aprovizionați de americani. Piloții lor fuseseră instruiți în Statele Unite. Atacul fusese planificat și supravegheat de consilierii americani. După iranianul de rând, însuși Reagan pilotase avionul de comandă. Nu era o zi potrivită ca să fii americană în Iran.

Moody își dădu seama de acest lucru și a avut o reacție de apărare în ceea ce ne privește. Așa că Mahtob și cu mine nu ne-am dus în ziua aceea la școală. Într-adevăr, cele mai multe pagube erau localizate în apropierea școlii. Mulți oameni își pierduseră viața.

După-amiază, Ellen și Hormoz ne-au luat cu mașina ca să vedem distrugerile. Grupuri întregi de case fuseseră nimicite, aruncate în aer sau incendiate. În multe locuri ruinele mai

fumegau încă.

Cu toții eram de părere că războiul era ceva groaznic, dar aveam păreri diferite în privința motivelor ce le declanșează. Eu vedeam în el consecința firească a obligației de a trăi sub regimul unui nebun fanatic. Moody și Hormoz îi blestemau pe americani, considerându-i cauza acestui holocaust.

Ellen era de partea bărbaților.

Moody îl atrase pe Hormoz într-o discuție asupra subiectelor lui preferate – duplicitatea „guvernului american. Ca să mențină echilibrul de forțe în Golful Persic, spunea el, Statele Unite ar trebui să se folosească de ambele părți – Iranul și Irakul – întărâtându-le una împotriva alteia, și, în același timp, susținându-le atât pe una cât și pe cealaltă. Era convins că SUA livra nu numai bombele pe care le aruncau avioanele irakiene, ci și rachetele antiaeriene pe care le foloseau apărătorii iranieni. Dar că, din cauza embargoului de armament care dura de multă vreme, America nu putea aproviziona Iranul decât pe ascuns.

— Iranul este nevoit să-și cheltuiască toți banii pentru cheltuieli de război, bombănea el. Din cauza embargoului, trebuie să cumpărăm armamentul prin intermediul unei a treia țări și, desigur, să plătim mai mulți bani.

Ne rugam cu toții ca acest atac aerian să fi fost unicul. Radioul îl asigura pe Moody că așa se va întâmpla, și că armatele șiiite se vor răzbuna rapid și eficient asupra marionetelor americane.

Prin acele informații-zvonuri, propagate de la om la om, toată lumea în Teheran știa că în urma acestui atac fuseseră omorâți zeci – chiar sute – de oameni. Dar raportul guvernamental oficial a dat ca număr total al victimelor doar șase, și a adăugat știrea că atacul aerian irakian ar fi demonstrat, ca o ironie a Destinului, că Allah era de partea Republicii Islamice Iran. Căci o bombă irakiană, dirijată de Allah, distrusese tocmai un depozit al grupării *Munajaquin*, grupare anti-khomeini, inițiativa unei mișcări de rezistență, organizată în favoarea șahului. Cei care cercetaseră dărâmăturile casei, găsiseră nu numai un mare depozit de arme și muniții, ci și aparate de distilare, pentru producerea alcoolului de contrabandă.

Aceasta era o dovadă certă, afirma guvernul, că Allah în mod sigur va avea grijă ca Iranul să câștige războiul și, în paralel cu acest lucru, va distruge blestemata mișcare de rezistență – *Munajaquin*.

În oraș a fost declarată starea de război. Cablurile de curent fuseseră avariate și fiecare era sfătuit să consume cât mai puțin

curent. În noaptea aceea – și în nopțile următoare – orașul a rămas în întuneric, atât pentru a economisi energia, cât și ca măsură de apărare. Pe străzi nu mai exista nicio lumină. În casă nu ni se permitea să avem decât o palidă lumină și asta numai atunci când nu putea fi văzută de afară. Moody se obișnuise să aibă permanent cu el o lanternă mică.

Urmară apoi zile de discuții și consultări, pline de teamă și încordare. Bombardamentele s-au repetat săptămâni în șir la interval de două-trei nopți, apoi în fiecare noapte. În fiecare seară, când se lăsa întunericul, Mahtob se plângea de dureri de stomac. Am petrecut multă vreme în camera de baie, rugându-ne, plângând, tremurând. Părăsiserăm paturile și dormeam sub masa solidă de sufragerie, peste ale cărui colțuri atârnav cearșafuri de protecție împotriva cioburilor care săreau peste tot. Resimțeam cu toții lipsa somnului. Un bombardament era cel mai groaznic lucru pe care mi-l puteam imagina.

Într-o zi, după ce orele de școală s-au terminat, și taxiul oranj ne-a lăsat pe strada Shariati, ne-am dedicat îndeletnicirii noastre cotidiene, aceea de a cumpăra chifle. Voiam să cumpărăm în ziua aceea *barbari*, o pâine ușor amăruie, coaptă în forme ovale, lungă de vreo 60 de cm, și care, atunci când era mâncată proaspătă și caldă, era delicioasă, mult mai bună decât cunoscuta *lavash*.

Stăteam la coadă la *nanni*, magazinul de pâine, de mai bine de o jumătate de oră și urmăream încrămențită familiarul proces de fabricare al pâinii pe bandă-rulantă. Câțiva bărbați lucrau repede, cântăreau coca, o întindeau, o puneau un timp deoparte ca să crească. Când coca era gata crescută, un bărbat o frământa, dându-i forma lunguiață, o cresta în lung cu degetele – rezultând niște umflături – apoi alt bărbat o împingea cu o lopată netedă, prevăzută cu o coadă de vreo doi metri și jumătate, într-un cuptor încins. Tot cu această lopată o scotea afară.

În timp ce așteptam, am observat că rezerva de cocă se terminase. Ultimul bărbat ce lucra la bandă s-a pregătit imediat să frământa o nouă cocă. A azvârlit un furtun în putina uriașă și a dat drumul la apă. Fiindcă știa că va mai dura ceva timp până când putina se va umple, a făcut o pauză. S-a dus la toaletă, o mică încăpere, închisă, aflată în mijlocul prăvăliei. Când a deschis ușa ca să intre, era gata să leșinăm de duhoare, și la fel s-a întâmplat și când a ieșit, după câteva minute.

O să-și spele oare mâinile înainte de a se apuca din nou de treabă, mă întrebam eu. Nu se vedea nicio chiuvetă.

Spre scârba mea, omul s-a întors la puțină și și-a spălat

mâinile în aceeași apă pe care o folosea pentru coca următoare.

— N-am mai avut timp să urmăresc cum decurg lucrurile, căci brusc s-a auzit sunând alarma aeriană. În câteva secunde uruitul avioanelor care se apropiau a ajuns până la noi.

Gândurile mi se învălmășiseră, deși rațiunea încerca să depășească panica. Trebuia să mergem în adăpost sau să fugim spre casă. Mi se părea important să-i pot arăta lui Moody că am putut să ne descurcăm, ca să ne lase și pe mai departe să ieșim singure.

— Să fugim Mahtob, i-am strigat. Trebuie să ne ducem acasă.

— Mami, mi-e frică, a țipat Mahtob.

Am tras-o lângă mine pe iubita mea copilă și am luat-o în brațe. Ceva mă îndemna să fug din strada Shariati pe o stradă laterală. M-am întors în labirintul străduțelor care, pe ocolite, duceau acasă, și am mers cât am putut de repede.

Peste tot, în jurul nostru, auzeam, percepeam uruitul motoarelor de avion ca țipătul întruchipat al morții, bubuitul înfundat al rachetelor antiaeriene, zgâlțâiturile puternice, când bombele își atingeau ținta, răcnetele și tânguirile muribunzilor.

În jurul nostru, pe străzi, cădeau schije de la rachetele antiaeriene, câteva dintre ele destul de mari ca să poată omori un om. Iar eu încă mai fugeam.

Mahtob își îngropase fața în umărul meu și își înfipsese degetele adânc în carnea mea.

— Mi-e, frică! Mami, mi-e frică! suspina ea.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, strigam eu ca să acopăr zgomotele. Roagă-te Mahtob, roagă-te!

În sfârșit am ajuns pe strada noastră și băjbâiam căutând ușa. Moody, care ne aștepta îngrijorat, se năpusti ■ afară. Când ne-am apropiat, a deschis repede ușa și ne-a tras înăuntru. Ne-am înghesuit în sala de jos, de la intrare și ne-am lipit cu Spatele de peretele de beton al casei până când această oroare a luat sfârșit.

Într-o zi i-am luat pe Mahtob și pe Amir în parc, împingându-l pe micuț în cărucior în fața mea. Ca să ajungem la locul de joacă trebuia să trecem pe lângă un teren de volei, pe care tocmai se desfășura un joc foarte animat. Vreo douăzeci de băiețandri jucau în strălucirea soarelui unei, zile de primăvară timpurie.

Puțin mai târziu, când Mahtob se dădea în leagăn, am auzit vociferări dinspre terenul de volei. Privind în direcția aceea am văzut patru sau cinci camioane de tip Nissan, care blocau intrarea în parcul neîngrădit. *Pasdar-ul!* M-am gândit că veniseră să controleze toată lumea din parc.

Mi-am privit împrăcăminte. *Manto*-ul îmi era închis. *Rusari*-ul aranjat corect. Dar cum nu-mi convenea o întâlnire cu Posdar-ul, m-am hotărât să mă întorc repede acasă. Am strigat-o pe Mahtob. Cu Amir în căruciorul pe care îl împingeam în fața mea, cu Mahtob alături, am pornit spre poartă. Apropiindu-mă de terenul de volei, am văzut că victimele de astăzi ale pasdar-ului erau tinerii. Băieții eram împinși, cu țevile puștilor ridicate, pe platforma camioanelor. Se supuneau fără un cuvânt.

Am urmărit cum toți tinerii au fost urcați în mașini, apoi am plecat.

Ce se va întâmpla cu ei? Agitată și speriată m-am grăbit-să ajung acasă.

Essey a fost cea care mi-a deschis ușa, lăsându-mă să intru. I-am povestit ei și lui Reza ceea ce văzusem, iar Reza și-a dat cu părerea, afirmând:

— Asta s-a întâmplat probabil pentru că se strânseseră toți acolo. Adunarea în grupuri, fără aprobare, e considerată contravenție.

— Și ce-o să se întâmple cu ei, am întrebat eu.

Reza dădu din umeri.

— Nu știu, zise el, fără îngrijorare în voce.

Moody, de asemenea, trecu peste eveniment cu ușurință.

— Dacă pasdar-ul i-a luat, înseamnă că au făcut probabil ceva interzis, a spus el...!

Doamna Azahr a reacționat însă cu totul altfel atunci când i-am povestit, a doua zi, la școală, întâmplarea.

— Când văd un grup de tineri, îi înhață și-i trimit la război, a spus ea tristă. Fac asta și în școli. Se duc uneori cu camioanele la câte-o școală de băieți. Îi iau de acolo, și-i fac soldați. Familiile lor nu-i mai revăd niciodată.

Cât de mult uram războiul! Era ceva atât de lipsit de sens! îmi era imposibil să înțeleg o țară al cărei popor era atât de avid să ucidă și atât de pregătit să moară. Aceasta reprezintă – în special pentru americani – una dintre cele mai mari și mai de neînțeles diferențe dintre cetățenii SUA, aparținând unei societăți care îi ocrotește, și străinii cu o mentalitate socială comparativ inferioară.

Pentru Mammal și Nasserine o viață de om, chiar a lor proprie, nu valora prea mult. Moartea devenise un eveniment zilnic și de aceea mai puțin misterios. Ce se putea face în afară de a avea încredere în Allah? Acea mare nenorocire era oricum fatală. De aceea curajul lor în fața bombardamentelor nu ascundea nicio

prefăcătorie. Era mai curând dovada că ideologia lor putea da naștere, în cazuri extreme, la teroriști, gata oricând să moară.

Și acest lucru a reieșit foarte bine într-o dimineață de vineri când, potrivit obiceiului, ne aflam la Ameh Bozorg pentru a sărbători această zi cu nesfârșite rugăciuni. Televizorul era deschis deoarece urma să se transmită din oraș rugăciunea de vineri, dar nu i-am dat nicio importanță până când nu i-am auzit pe Moody și Mammal vociferând consternați.

Ameh Bozorg a început să se vaiete cu glas tare.

— Îi bombardează pe cei veniți la rugăciunea de vineri, a spus Moody.

Transmisiunea directă arăta o mulțime de credincioși care se înghesuiseră în locurile publice, iar acum se întorceau, fugind, cuprinși de panică. Obiectivele camerelor, îndreptate spre cer, arătau că, într-adevăr, deasupra zburau avioane irakiene. În urma exploziilor – ce aveau loc în mijlocul mulțimii – rămâneau gropi cu morți și muribunzi.

— Baba Hajji e acolo, îmi aminti Moody. El ia parte întotdeauna la rugăciunea de vineri.

În cartierul comercial al Teheranului domnea o mare zăpăceală. Crainicii de la știri dădeau informații inexacte despre victimele catastrofei, dar atacul, bine calculat, era o victorie clară, materială și spirituală, în favoarea Irakului.

Familia așteptă înpăimântată întoarcerea lui Baba Hajji acasă. Se făcu ora două, apoi trei. Niciodată Baba Hajji nu întârziase peste această oră de la rugăciunea de vineri.

Ameh Bozorg n-a pierdut niciun moment și a adoptat ținuta de doliu, căinându-se și smulgându-și părul. Și-a schimbat chadorul înflorat cu unul alb, s-a așezat pe podea și, în timp ce citea Coranul, plângea și țipa în același timp.

— A înnebunit, zise Moody despre sora lui. Tot ce putem face, este să așteptăm. Ar trebui și ea s-a aștepte până când va primi vestea că a fost într-adevăr omorât.

Rudele alergau pe rând, afară, în stradă, ca să vadă dacă nu se întorcea capul familiei. Au trecut ore de așteptare plină de încordare, întrerupte de țipătul ritual al lui Ameh Bozorg, care părea să se mândrească cu noul ei statut, acela de văduvă a unui martir.

Era aproape ora cinci, când Fershteh a venit în goană spre casă vestind:

— Vine, strigă ea. Vine pe mijlocul străzii!

Tot neamul s-a adunat la ușă și s-a înghesuit în jurul lui Baba

Hajji, când a sosit. El a intrat încet, fără un cuvânt, cu ochii îndreptați spre podea. Mulțimea s-a dat la o parte făcându-i loc bărbatului sfânt să treacă. Hainele îi erau stropite cu sânge și bucățele de carne omenească, Spre surprinderea tuturor, s-a îndreptat imediat spre camera de baie americană ca să facă un duș.

Moody a vorbit mai târziu cu el și apoi mi-a povestit:

— E foarte supărat că n-a fost omorât. Voia să fie și el martir ca fratele său.

Moody nu era de acord cu acțiunile oarbe, iraționale ale familiei sale. Lui îi era frică de moarte. După ce Teheranul s-a obișnuit cu realitatea războiului, autoritățile civile de apărare au emis noi instrucțiuni. În timpul unui atac, fiecare trebuia să-și caute apărarea pe podea, într-un spațiu închis. Astfel că, după ce ne urcam în pat încercam să ne odihnim plini de neliniște, în așteptarea semnalului temut, care ne gonia pe toți, cât mai degrabă, în sala de la intrare, aflată la picioarele scării.

Acolo Moody nu putea să-și ascundă panica nici măcar față de Reza și Mammal. Mai târziu, încercă să-și mascheze lașitatea prin răbufniri de mânie contra americanilor, dar cu fiecare nou atac „cuvintele-i păreau tot mai lipsite de conținut.

Întâmplător, ochii noștri se întâlneau într-un scurt moment de înțelegere reciprocă. Moody își dădea seama că e responsabil de nenorocirea noastră, dar nu mai știa cum să lupte împotriva ei.

Fiecare iranian își face baie o dată pe an.

Și asta cu ocazia anului nou persan – *No-ruz* – o sărbătoare care durează două săptămâni. E momentul în care femeile își curăță și casele – într-o oarecare măsură.

No-ruz este așteptat cu nerăbdare și de magazinele de încălțăminte, căci toți își cumpără atunci pantofi noi. În timpul acestor două săptămâni se lucrează puțin, întrucât familiile își petrec timpul cu mese festive, se adună la ceai și primesc rude. Urmând o severă ierarhie de familie, rudele schimbă reciproc invitații pentru festivitățile zilnice.

În anul acesta, *No-ruz* a căzut pe 21 martie, începutul primăverii. În seara aceea ne-am adunat împreună cu Reza, Mammal și familiile lor în jurul unui *haft sin* (de șapte ori „S”), o *sofray* întinsă pe care erau aranjate mâncăruri simbolice, a căror denumire începea cu litera „S”. Centrul atenției îl reprezentau câteva ouă așezate în mijloc pe o oglindă. Potrivit legendei persane, Pământul se odihnește pe coarnele unui taur, iar acesta, își mută greutatea de pe un corn pe altul. Momentul exact în care începe Anul Nou iranian se observă privind ouăle de pe oglindă, care, atunci când taurul mută lumea de pe un corn pe altul, încep să se clatine.

Numărătoarea inversă pentru Noul An ce urma să înceapă, a început exact ca la 31 decembrie în America. Așteptam momentul în care soarele trebuia să intre în zodia Berbecului și stăteam cu ochii ațintiți asupra ouălor.

Brusc, în cameră s-a făcut întuneric și o sirenă aeriană ne-a avertizat de apropierea avioanelor de luptă. Ne-am grăbit spre adăpostul holului de la intrare și am mai îndurat încă o dată cumplita teroare. Sunt sigură că în această zi de *No-ruz* ouăle s-au clătinat zdravăn.

Dar, după cum am constatat, oricât de îngrozitoare erau aceste atacuri aeriene, viața mergea înainte, iar amenințările Forțelor Armate Aeriene irakiene nu puteau opri drumul Iranului spre festivități. Seria sărbătorilor a început, după cum fusese prevăzut; așa că a doua zi a început și odiseea noastră, desigur, în casa patriarhului clanului și a soției sale. Reza, Essey, Maryam, Mehdi, Mammal, Nasserine, Amir, Moody, Mahtob și cu mine ne-am înghesuit în mașina lui Mammal și ne-am grăbit spre casa lui Ameh Bozorg ca să participăm la marele eveniment. Nu eram într-

o dispoziție de sărbătoare.

În momentul în care am intrat în casă, sora năsoasă a lui Moody a alergat în întâmpinarea lui, l-a luat de gât și l-a copleșit cu sărutări. Apoi și-a îndreptat atenția spre Mahtob și a îmbrățișat-o plină de dragoste. Puțin mai înainte ca să-mi dea o sărutare fugară pe obraz, mi-am tras instinctiv rusari-ul mai sus, încercând să evit atingerea buzelor ei.

În cinstea acestei zile, Ameh Bozorg pregătise cadouri. Pentru Moody – o mare surpriză – un birou scump și o bibliotecă cu geamuri glisante. Mahtob a primit o rochie de comandă, făcută din mătase naturală, importată de la Meca. Ameh Bozorg s-a învârtit fericită minute în șir, împărțind tuturor, cu excepția mea, cadouri scumpe. Moody nu a observat această omisiune, iar mie nu mi-a părut rău.

Am petrecut o după-amiază nenorocită și însingurată în fosta mea închisoare. Nimeni nu-și dădea osteneala sau nu risca să vorbească englezește cu mine. Mahtob stătea lipită de mine, temându-se cumplit să nu rămână singură cu Ameh Bozorg.

Sărbătorile obositoare au continuat zi de zi. Într-o dimineață, când ne pregăteam să facem câteva vizite, m-am îmbrăcat într-un costum de lână maro deschis, cu o jachetă trei sferturi, care arăta aproape ca un pardesiu. Pe dedesubt, purtam ciorapi trei sferturi groși, și îmi înfășurasem capul în *rusari*.

— Trebuie să-mi pun *manto*-ul peste costumul ăsta, l-am întrebat pe Moody.

— Nu, bineînțeles că nu, a replicat el. Trebuie să te uiți cu prea multă atenție ca să vezi că ăsta nu e un *manto*.

De obicei Majid ne ducea la toate vizitele obligatorii pe la diferite rude.

Dar, în după-amiaza aceea, avea și el un alt program, așa că Moody, Mahtob și cu mine am luat un taxi ca să-i vizităm pe Aga și pe *Khanum* Hakim.

Când i-am părăsit ca să ne întoarcem acasă, era aproape întuneric. Trebuia să depășim câteva grupuri de case până la strada principală și acolo să așteptăm un taxi. Circulația era în toi și cât vedeai cu ochii nu se zărea niciun taxi.

Deodată, scrâșnind din cauciucuri, la bordura trotuarului a oprit un camion alb de tip Nissan, urmat de un Pakon alb. Patru bărbați bărboși în uniformă măslinie a pasdar-ului au sărit din mașină. Unul dintre ei l-a înhățat pe Moody, iar ceilalți și-au îndreptat puștile spre el.

În același timp, patru polițiste ale pasdar-ului în *chador*-urile lor uniformă – negre – au năvălit asupra mea răcnind.

Motivul ciocnirii era costumul meu maro-deschis. Știusese asta. Ar fi trebuit să-mi pun un *manto*.

Polițiștii *pasdar*-ului l-au târât pe Moody spre Nissan, dar el se împotriva instinctiv și le striga ceva în farsi.

Duceți-l la închisoare! mă bucuram în sinea mea. Duceți-l la închisoare!

Moody s-a certat minute în șir cu polițiștii de la *pasdar*, în timp ce polițiștele *pasdar*-ului feminin îmi strigau în față înjurături persane. Apoi au sărit cu toții la fel de repede în mașini, așa cum veniseră, și au plecat.

— Ce le-ai spus l-am întrebat eu pe Moody.

— Le-am spus că ești aici numai în vizită și nu cunoști regulile a răspuns Moody.

— Tu mi-ai spus că pot merge așa pe stradă, am spus eu.

Moody și-a recunoscut greșeala.

— N-am știut. De acum încolo trebuie să porți pe stradă sau *manto*-ul sau *chador*-ul. Apoi s-a străduit să-și aranjeze ținuta.

— Acum când cunoști regulile, a spumegat el, nu mai trebuie să te lași surprinsă încă o dată.

În cele din urmă, spre sfârșitul săptămânii, le-a venit rândul lui Mammal și Nasserin să fie gazde. Nasserine și cu mine am făcut curățenie în casă. Moody și Mammal s-au dus la piață și au adus mormane de fructe proaspete dulciuri și nuci. Am fiert litri întregi de ceai. În timpul zilei ne puteam aștepta să vină câteva sute de musafiri.

Ellen și Hormoz se aflau întâmplător la noi când de afară s-au auzit în microfoane *azan-ul*, chemarea la rugăciune, care intervine de trei ori pe zi în viața oamenilor din Teheran. Indiferent unde te afli sau ce faci, nu este admis să uiți momentul rugăciunii. Teoretic, rugăciunile ar putea fi spuse oricând în cursul următoarelor ore, dar Allah îi acordă o mai mare răsplată aceuia care răspunde îndată la chemare.

— Îmi trebuie un *chador*, a spus EUen și a sărit în picioare. Alte credincioase, printre care și Ameh Bozorg, i s-au alăturat și în curând, dintr-o cameră alăturată, se auziră mormăind la unison rugăciunea lor.

După asta, Ameh Bozorg și-a arătat clar preferința pentru Ellen.

— *Mash Allah*, îi spuse ea lui Moody. Lăudat fie Allah. Ce

frumos din partea ei să se roage așa conștiincios. Allah o s-o răsplătească.

La un moment, dat, în cursul zilei, în timpul acestei lungi sărbători, Moody s-a angajat într-o discuție cu unul dintre verii lui Nasserine, care era și el medic.

— De ce nu lucrați? l-a întrebat Dr. Marashi.

— Ei bine, încă nu-mi sunt gata actele, a răspuns Moody.

— Atunci pot să vorbesc eu cu spitalul. Avem nevoie urgentă de un anestezist.

— Puteți să faceți într-adevăr ceva pentru mine? a întrebat Moody cu un licăr de optimism în voce.

— Directorul spitalului e prietenul meu, a răspuns Dr. Marashi. O să vorbesc cu el și vom vedea ce se poate face.

Moody era ultrafericit întrucât știa cât de importantă era o poziție influentă în relațiile cu autoritățile. În fine, acest post, părea să fie o posibilitate reală. Moody era leneș, dar era un medic cu studii. Era avid, în egală măsură, atât de bani, cât și de statutul de care se bucura un medic în Iran.

Când am cântărit cursul pe care îl luaseră lucrurile, am realizat că o asemenea soluție ar putea să-mi fie folositoare și mie. Aș fi dispus de o anumită libertate, chiar dacă insuficientă. Puțin câte puțin Moody ar fi realizat că era prea greu să mă păzească în fiecare moment. Trebuia să-mi acorde ceva mai multă libertate ca să nu-și complice și mai mult viața lui și așa plină de griji.

Dacă Moody ar munci, acest lucru mi-ar mări cu siguranță posibilitatea de mișcare. Și poate, asta i-ar ridica și lui moralul zdruncinat.

No-ruz a continuat în cea de-a doua săptămână cu ceea ce s-a numit un „concediu” pe malul Mării Caspice, care se află la nord de Teheran și formează o parte a graniței irano-ruse. Fratele lui Essey lucra la departamentul guvernamental al Ministerul Islamic de îndrumare, care confiscase toate proprietățile șahului. Descrind luxul opulent, el oferea familiei posibilitatea să folosească una din fostele vile ale șahului.

Dacă aș fi venit de mai puțin timp în Iran acest lucru mi s-ar fi părut ceva exotic. O vilă a șahului! Dar nu mai eram atât de proastă încât să mai cred în atâtea povești despre splendorile republicii Ayatollahului.

În primul rând, imaginația mea privind o săptămână petrecută în vila șahului, nu putea de la început, să facă abstracție de gândul că eram una din cele douăzeci și șase de persoane care se vor înghesui în trei mașini. Ceea ce mă incita era șansa de a

studia peisajul. Știam că Iranul este o țară întinsă, dar nu aveam nicio idee cât ar trebui să străbatem eu și cu Mahtob din această țară dacă voiam vreodată să ieșim de aici. Așadar, am fost atentă și am adunat date despre împrejurimi, căci nu știam cât de folositoare ar fi putut să-mi fie cândva.

Dar, cu cât înaintam mai mult, cu atât mă cuprindea mai mult descurajarea. Peisajul era, desigur, minunat, dar această splendoare era conferită de puternicele lanțuri muntoase, mai înalte și mai prăpăstioase decât Munții Stâncoși din vestul Statelor Unite. Ei înconjurau Teheranul de jur-împrejur, astfel că orașul părea prins într-o capcană. De la locul meu strâmt din mașina arhiplină vedeam cum, după ore de mers, munții se făceau tot mai înalți și mai prăpăstioși. Așa că m-am cufundat într-o discuție plină de melancolie cu mine însumi.

Poate, în cursul săptămânilor viitoare se va ivi vreo ocazie fericită, ca să ne ofere, mie și lui Mahtob, posibilitatea să fugim. Ne-am putea ascunde ca pasageri clandestini pe un vapor și să plecăm pe Marea Caspică spre Rusia.

— Mi-e egal! Îmi argumentam singură. Numai să ies de aici.

Reflecțiile mele alunecau cu repeziciune spre o concluzie care mă înspăimânta. Îmi dădeam seama că deveneam cu fiecare zi mai pesimistă, mai amărâtă, mai înspăimântată. Moody era și el iritat și mă întrebam dacă, inconștient, era o reacție la starea mea tot mai descurajată. M-a străbătut un fior rece. Tensiunea crescândă se acumulase atât la mine cât și la Moody și amenința să-mi distrugă planul pe care mi-l alcătuisem cu grijă, acela ca el să se simtă în siguranță.

Mă temeam că dacă nu va interveni un eveniment fericit, atunci curând se va întâmpla un lucru îngrozitor.

Când am sosit la vila șahului, am găsit-o, cum era de așteptat, devastată. Dispăruse tot ceea ce amintea de cultura occidentală, în special mobila. Cândva clădirea fusese impozantă, dar acum nu era decât un adăpost absolut gol. După ce am cinat, ne-am întins toți, douăzeci și șase de oameni, unul lângă altul în aceeași cameră și am încercat să adormim. Fiindcă în încăpere se aflau și bărbați – într-adevăr, lângă mine dormea *Aga Hakim*

— A trebuit să-mi păstrez toată noaptea pe mine uniforma și să încerc ca, înfășurată în *manto* și rusari-ul corect îmbrobodit în jurul capului, să-mi găsesc o poziție comodă.

În noaptea de primăvară timpurie prin ferestre adia o briză înghețată dinspre mare. Mahtob și cu mine tremuram și ne-am învârtit toată noaptea, în timp ce rudele noastre iraniene dormeau

ca niște sugari.

Dimineața am descoperit că regiunea suferea din cauza secetei. Ca măsură de economie fusese oprită alimentarea cu apă în cea mai mare parte a zilei, rezultatul fiind că prima dimineață a „concediului” mi-am petrecut-o în curte, împreună cu celelalte femei, spălând *sabzi* – salată – în singura găleată cu apă rece ca gheața, în timp ce bărbații zăceau în casă, dormeau, se plimbau prin grădină sau se uitau la noi cum muncim.

Mai târziu bărbații s-au dus să călărească; femeilor le era interzis să participe.

Noi am făcut o plimbare de-a lungul malului, frumos altă dată, acum însă năpădit de gunoaie și murdărie.

Săptămâna a trecut greu. Neplăcerile și jignirile se adunaseră una peste alta. Eu și Mahtob am rezistat însă, întrucât știam că altfel nu se poate. Și între timp ne obișnuiserăm cu ele.

Începutul primăverii a dus în același timp un sentiment de optimism și de depresiune. În curând în acești munți zăpada se va topi; Ar putea oare prietenul lui Rashid să ne treacă clandestin în Turcia? Vremea blândă oferea posibilitatea de acțiune.

Și totuși, derularea anotimpurilor sublinia durata detenției mele. Mahtob și cu mine eram reținute deja de șapte luni în Iran.

După întoarcerea noastră la Teheran, Moody a aflat că se rezolvase cu postul de la spital. Era entuziasmat, țopăia plin de bucurie toată ziua prin casă, copleșindu-ne pe Mahtob și pe mine, cu zâmbetul lui, pe care altfel îl vedeam foarte rar, glumea și se purta prietenos și plin de dragoste, lucruri care – cu mult timp înainte – mă atrăseseră atât de mult.

— Actele mele încă nu sunt complet în ordine, mi-a mărturisit el. Dar se va trece cu vederea peste acest lucru și mă vor lăsa să lucrez. Au nevoie de un anestezist. Când actele vor fi în regulă, mi se va plăti pentru toate orele muncite.

Apoi, în cursul zilei, entuziasmul i-a scăzut. Deveni îngândurat și puteam să-i citesc gândurile. Cum putea el să muncească și în același timp să mă păzească? L-am lăsat în pace căci nu voiam să-i dau niciun prilej să ajungă la concluzia că aș dori mai multă libertate de mișcare. O să găsească el ceva.

Programul lui de lucru la spital nu era precis stabilit. Nu trebuia să plece în fiecare zi de acasă, iar când era cazul, putea să aibă controlul asupra mea. Nasserine putea să-i raporteze ora sosirii și plecării mele. Trebuia, după ce se terminau orele de școală ale lui Mahtob, să vin neapărat acasă ca să am grijă de Amir, în timp ce Nasserina se ducea la cursuri la Universitate.

Singura excepție de la acest program era joia, când aveam lecția de Coran. Nasserine avea grijă ca atunci să-l supravegheze altcineva pe Amir.

Puteam aproape să aud cum se învârteau roțițele în capul lui Moody. Putea oare să aibă încredere în mine? Trebuia s-o facă? Sau era nevoit să renunțe la serviciu.

— Joia, după lecția de Coran, vii imediat acasă, mi-a spus el. Am să te controlez.

— Bine, i-am promis.

— Okay, a spus Moody. Și chipul i s-a luminat la gândul că va lucra din nou.

Îmi foloseam rareori libertatea; și asta doar atunci când merita să risc. Moody era destul de șiret ca să-și pună toate rudele posibile să mă spioneze. Probabil le însărcina să mă controleze sporadic.

Ceea ce făcea și el însuși câteodată... Dacă avea o zi liberă sau venea mai devreme de la serviciu, apărea la școală ca să ne ia acasă. Permanent trebuia să fiu cu ochii-n patru.

Așa că trebuia să mă conformez cu cea mai mare exactitate orarului și nu-mi puteam permite să mă îndepărtez de el decât numai în anumite scopuri.

Într-o zi, în timp ce elevele erau în pauză, o învățătoare a venit încet și s-a așezat lângă mine pe bancă. O cunoșteam numai din vedere, dar îmi zâmbise întotdeauna prietenește... Ne salutăm de la distanță.

A privit în jurul ei, în mica încăpere, ca să fie sigură că nu ne observă nimeni și apoi a șoptit, dintr-o parte, în colțul gurii:

— *Nagu*. Nu trebuie să spui. *Nagu*, doamnei Azhar.

Am aprobat.

— Eu vorbesc soțul meu, dumneavoastră, zise ea, căutându-și cuvintele. Ea vrea ajută dumneavoastră.

În farsi nu există niciun pronume pentru „el” și „ea”. Iranienii confundă întotdeauna acești termeni. Învățătoarea și-a coborât privirea în poală. O mână i s-a furișat aproape pe neobservate din veșmintele ei fluturânde și s-a întins către a mea. A privit încă o dată în jur ca să se asigure că nu ne observă nimeni. Apoi mâna ei mi-a atins-o pe a mea și s-a retras. În palma mea se afla un bilețel, pe care era mâzgălit un număr de telefon

— Dumneavoastră telefonați, șopti învățătoarea.

În timp ce o grăbeam pe Mahtob pe drumul spre casă, am riscat câteva minute în prăvălia lui Hamid ca să dau de această urmă misterioasă. După ce am format numărul, mi-a răspuns o

femeie care vorbea englezește. Se numea doamna Alavi și era bucuroasă să mă audă. Mi-a explicat că lucrează pentru soțul învățătoarei, care i-a povestit ei și mamei ei despre situația mea.

— El m-a întrebat – deoarece vorbesc engleza și am studiat în Anglia – dacă aș putea face ceva ca să vă ajut, m-a informat ea. I-am promis că voi încerca.

Asta era încă o dovadă că nu toți iranienii trebuiau incluși în categoria fanaticilor care îi urau pe americani. Doamna Alavi era sinceră în promptitudinea cu care dorea să mă ajute; probabil, în timp ce vorbea cu mine, își puna în joc viața și, sigur, libertatea ei.

— Cum ne putem vedea? m-a întrebat ea.

— Trebuie să aștept până se va ivi o ocazie.

— Când veți avea posibilitatea să mă întâlniți, îmi voi aranja și eu o pauză de prânz. Voi veni cu mașina acolo unde vă veți afla, ca să vă întâlnesc.

— În ordine, i-am răspuns eu.

Biroul ei se afla departe de locuința lui Mammal, departe de școala lui Mahtob și tot atât de departe de școala unde mă duceam la lecțiile de Coran în fiecare joi. Va fi greu să aranjez o întâlnire. Ca să avem liniște și timp destul pentru a ne cunoaște cum trebuie. Dacă, într-un fel, aveam unele îndoieli în privința motivelor doamnei Alavi, nu aveam de ce să mă tem în privința discreției ei. Sinceritatea cuvintelor ei îmi trezise încrederea.

Zilele se târau încet, devenind săptămâni, în timp ce eu căutam calea cea mai sigură și mai eficientă ca să realizez o întâlnire. Acum, că Moody lucra, am descoperit că ochiurile rețelei de pază se îndeseră. Nasserine mă urmărea mai îndeaproape decât soțul meu. De câte orii intram pe ușă, se uita la ceas.

Dar, în mod inevitabil, sistemul de pază al lui Moody I s-a prăbușit. Într-un oraș de patrușprezece milioane de locuitori, era imposibil să-mi controleze fiecare pas. Într-o zi, când m-am întors de la școală cu Mahtob, Nasserine mă aștepta nerăbdătoare. Fusese chemată la o întâlnire la Universitate și trebuia să-l lase pe Amir la mine. Se grăbea foarte tare. Moody lucra la spital. Reza și Essey erau în vizită la rude.

I-am telefonat imediat doamnei Alavi.

— Pot să mă întâlnesc cu dumneavoastră astăzi după-amiază, chiar acum, i-am spus.

— Plec imediat, mi-a răspuns ea.

I-am descris poziția parcului care se găsea la o depărtare de câteva străzi de casa noastră.

— După ce-o să vă recunosc? am întrebat.

— Port un palton negru, un pantalon negru și un șal negru – haine de doliu. Mama mea a murit de curând.

— Îmi pare rău.

— Totul e în ordine, a răspuns ea.

Am mângălit un bilet pentru Moody. Munca lui la spital un decurgea după un program fix. Dimineța, trebuia să fie acolo devreme pentru operații, dar nu știa când putea pleca după-amiaza. Uneori nu se întorcea nici până la unsprezece noaptea; dar putea și să apară în orice moment.

— Copiii sunt neastâmpărați, i-am scris. Mă duc cu ei în parc.

Mahtob și Amir erau cuminți dacă aveau voie să meargă în parc. Puteam să am încredere oarbă în Mahtob, iar Amir era încă prea mic ca să-mi fac vreo problemă din cauza lui. Ceea ce mă îngrijora era reacția lui Moody în fața hotărârii mele de a pleca din casă fără însoțitor și fără permisiune, și a ideii de a mă duce în parc. Speram să mă pot întâlni cu doamna Alavi și să mă întorc înaintea lui acasă.

Copiii se jucau fericiți la leagăne, împărtășindu-și entuziasmul, când femeia în negru s-a îndreptat spre mine. Datorită modului iranian de a se îmbrăca e întotdeauna dificil de apreciat vârsta unei femei, dar după ceea ce puteam vedea, părea să aibă vreo cincizeci de ani, poate puțin mai tânără. S-a așezat lângă mine pe banca din parc...

— I-am lăsat un bilet soțului meu, am spus repede.

Ar putea să apară aici.

— E-n ordine, a spus d-na Avlavi. Dacă vine o să fac în așa fel ca și cum câțiva dintre copiii de acolo ar fi ai mei.

Ea prinse privirea unei altei femei care stătea pe banca de vizavi și vorbi cu ea un moment în farsi.

— I-am spus acestei femei că dacă vine soțul dumneavoastră, voi proceda ca și cum aș fi cu ea și cu copiii ei aici în parc și nu cu dumneavoastră. E de acord.

Străina acceptase fără împotrivire. Treptat, am început să înțeleg că iranienilor le plac intrigile. Sunt obișnuiți să trăiască cu secrete, probabil de pe vremea șahului, și făceau la fel și pe timpul Ayatollahului. Complotul și contracomplotul abundă nu numai în relațiile lor oficiale cu statul, dar și în sânul familiei. Rugămintea doamnei Alavi n-a surprins-o și n-a alarmat-o nicidecum pe străină. Probabil că-i făcea chiar ziua puțin mai veselă.

Așadar, cum s-a întâmplat? a întrebat d-na Alavi. De ce sunteți

aici, în Iran?

Mi-am depănat povestea cât mai scurt posibil, relatându-i numai lucrurile principale.

— Înțeleg foarte bine problema dumneavoastră, mi-a spus ea. Când studiam în Anglia, eram o străină. Am fost mereu tratată așa deși nu voiam deloc să mai fiu o străină. Voiam să rămân în Anglia, dar aveam nevoie de câțiva oameni care să mă ajute să pot realiza acest lucru. Dar aceștia n-au vrut să mă ajute și am fost nevoită să mă întorc din nou în Iran. Asta ne-a întristat foarte mult pe mama și pe mine. Am hotărât ca noi să-i ajutăm pe străinii din țara noastră dacă s-ar ivi vreodată o ocazie de acest fel. Vă voi ajuta. Sunt sigură că pot.

Și-a tras sufletul, înainte de a putea să continue:

— Mama a murit acum două săptămâni, mi-a explicat ea. Trebuie să știți asta întrucât înainte de moartea ei am vorbit împreună despre dumneavoastră. Ea mi-a spus:

„Nimeni nu ți-a ajutat când ai fost o străină”. I-am promis că voi ajuta pe o străină, dacă voi avea vreodată posibilitatea. Trebuie acum să-mi îndeplinesc promisiunea. De altfel asta este și dorința mea. D-na Alavi și-a șters ochii înlăcrimați cu tivul hainei.

— Dar cum, am întrebat-o. Ce puteți face pentru mine?

— Am un frate care locuiește în Zahidan, la granița cu Pakistanul. Lui am să-i...

— Mami! Mami! Mami! ne întrerupse Mahtob, alergând spre mine. Tati e aici!

Stătea mai la o parte, dincolo de gardul de fier care înconjura parcul, și mă fixa cu privirea. O neîncredere adâncă i se întipărise pe față. Mi-a făcut semn cu mâna să mă duc la el.

— Stați aici liniștite, le-am șoptit doamnei Alavi și lui Matob. Nu-i dați motiv de bănuială. Mahtob, du-te din nou la leagăn și te joacă.

M-am ridicat de pe bancă și m-am dus la Moody. Eram recunoscătoare că exista zidul între noi.

— Ce faci aici, a bombănit el?

— E o zi atât de frumoasă, am spus eu. Vine primăvara. Am vrut să ies cu copiii în parc.

— Cine-i aia care a stat lângă tine?

— Nu știu. Copiii ei se joacă aici.

— Vorbeai cu ea. Știe englezește?

Știam că Moody nu putuse auzi nimic, așa că l-am mințit:

— Nu, am exersat să vorbesc în farsi cu ea.

Înciudat, Moody a privit de jur-împrejur în parc, dar nu vedea

decât copiii care se jucau gălăgioși sub supravegherea mamelor. Doamna Alavi și cealaltă femeie iraniană se duseseră la leagăne, chipurile, pentru a se juca cu copiii lor. Nimic nu-i indica vreo intrigă. El mă controlase, iar eu fusesem unde îi spusese. Fără vreun cuvânt, s-a întors pe loc și a plecat acasă.

M-am îndreptat încet spre locul de joacă; mi-am oprit puțin respirația, ca să le fac vânt lui Mahtob și Amir cu leagănul. Mi-aș fi întors cu plăcere capul ca să văd dacă Moody continua să mă urmărească, dar mi-am jucat rolul mai departe. După câtăva vreme m-am așezat din nou pe bancă. Doamna Alavi a mai așteptat câteva minute înainte de a se așeza lângă mine.

— A plecat a spus ea.

D-na Alavi prinse încă o dată privirea celeilalte iraniene și i-a mulțumit cu o înclinare a capului. Cealaltă femeie a făcut la fel. Fără să cunoască motivul intrigii, colaborase cu multă amabilitate. Ce chinuri trebuie să îndure zilnic femeile astea „mi-a trecut prin minte.

Dar gândurile mi s-au întors repede înapoi, la propriile-mi griji.

— Fratele dumneavoastră? am întrebat, ca să nu mai pierdem timp.

— Locuiește în Zahidan. La granița pakistaneză. O să vorbesc cu el și o să-l întreb dacă el – în cazul în care v-aș duce eu la Zahidan –, ar putea aranja să vă treacă granița.

— Poate face asta?

Doamna Alavi și-a coborât vocea până când a devenit doar o șoptă.

— Face mereu asta; el însuși trece oameni peste graniță.

Am început să văd lucrurile, mai în roz. Gândindu-mă la împrejurările care făcuseră posibilă această întâlnire, mi-am dat seama că de la început lucrurile se petrecuseră mult mai puțin întâmplător decât mi se păruse mie. Învățătoarea de la școală și soțul ei știau cu siguranță că doamna Alavi nu era numai o persoană care vorbea englezește și care mi-ar fi ajutat în virtutea acestui fapt.

Știuseră de fratele ei! Cu siguranță că nu eram singura reținută în Iran. Dacă pentru mine viața aici era insuportabilă, existau, desigur, în jurul meu, milioane de oameni care îmi împărtășeau suferința. Țara aceasta avea un îndelungat trecut de guvernări represive; de aceea era logic de presupus că tot de multă vreme se formase o rețea profesionalizată, pusă la punct în toate detaliile, alcătuită din persoane a căror sarcină consta în a scoate oameni afară din țară. În sfârșit, voi stabili o legătură cu unul din acești

profioniști.

— Cât va costa? am întrebat eu.

Nu vă faceți nicio grijă în privința banilor. Aș dori să plătesc eu însămi. I-am promis acest lucru mamei mele. Dacă într-o zi veți dori să-mi dați banii înapoi, bine. Despre asta însă, nu-mi fac nicio grijă...

— Cum putem pleca de aici, am întrebat agitată. Cum ajungem la Zahidan?

— Vom pleca curând, a răspuns ea. Ca să puteți zbura dumneavoastră și fiica dumneavoastră la Zahidan trebuie să vă procur acte.

Ea mi-a explicat amănunțit planul ei și a stabilit în special un lucru:

— Lucrurile trebuiau să meargă foarte repede, asta era cel mai important. Când totul urma să fie pregătit, trebuia să găsim o cale de a-l părăsi pe Moody cu câteva ore mai înainte ca el să ne observe lipsa. Trebuia să ajungem la aeroport, să ne urcăm la bordul avionului, să zburăm la Zahidan și să luăm legătura cu fratele doamnei Alavi – și toate astea înainte ca Moody să bănuiască ceva și să anunțe poliția. După cum reieșea până acum, cel mai bine ar fi fost joia, când Moody era de serviciu la spital. Mahtob și cu mine trebuia să fim, potrivit programului, dimineața la școală, iar după-amiaza la lecția de Coran, așa încât am fi putut ajunge la Zahidan, înainte ca Moody să-și dea seama de dispariția noastră.

Era un plan de acțiune mult mai rațional și mai profesional decât al lui Trish și Suzanne. Helen și dl. Vincop de la Ambasadă accentuaseră că în Teheran cel mai important lucru era acela de a putea să ne ascundem de Moody și de poliție. Doamna Alavi nu considera acest procedeu rezonabil. Poliția aeroportului ar fi fost prima care ar afla despre fuga unei femei americane și a copilului ei. De aceea era foarte important să lăsăm în urmă aeroporturile din Teheran și Zahidan, înainte ca absența noastră să fie anunțată autorităților.

— Cât de curând, am întrebat excitată.

— În două săptămâni, a răspuns ea, voi vorbi cu fratele meu. Telefonați-mi duminică dacă puteți. Încercați să ne întâlnim din nou aici, apoi vom discuta detaliile.

Mi-era greu să-mi ascund bucuria, iar lucrul acesta era ceva vital, nu numai în fața lui Moody, a lui Mammal și Nasserine și a celorlalți dușmani ai mei, dar chiar și față de propria mea fiică. Mahtob se transformase, de câte ori fusese nevoie, într-o actriță

excelentă, dar nu puteam risca s-o copleşesc cu acest secret minunat. I-l voi spune când va sosi momentul să fugim. Nu înainte.

Când ne-am întors din parc, l-am găsit pe Moody meditănd, așa că m-a lăsat singură cu gândurile mele, mai fierbinți decât fasolea pe care o pregăteam pentru cină.

Dar, brusc, am încremenit. Mi-au venit în minte toate grozăviile pe care mi le povestiseră Helen și Dl. Vincop despre contrabandiști.

Ei vorbiseră însă despre contrabandiștii care treceau Oamenii în Turcia! îi contraziceam eu. Oamenii ăștia mă vor duce însă în Pakistan. Cu toate astea, sunt tot contrabandiști. Te violează. Îți fură banii. Te omoară sau te predau pasdar-ului.

Oare poveștile astea erau răspândite de guvern, ca să înspăimânte oamenii? Sau erau cumplit de adevărate?

Doamna Alavi îmi câștigase ușor încrederea. Dar pe fratele ei nu-l cunoșteam și nici pe oamenii care își puneau viața în joc în această aventură. Simțeam dorința înnebunitoare s-o vizitez pe Helen la Ambasadă ca să discut cu ea acest nou plan și să-i cer sfatul, cu toate că înclinam să mă încred în d-na Alavi.

A doua zi dimineață, îndreptându-ne spre școală, Mahtob și cu mine ne-am oprit la prăvălia lui Hamid ca să-i dau un telefon lui Helen. I-am explicat cât am putut de bine despre această nouă legătură pe care stabilisem, dar la telefon trebuia să fiu foarte prevăzătoare.

— Veniți până la mine, a spus Helen. Ar fi bine pentru noi dacă ne-am putea vedea azi. În afară de asta, am scrisori pentru dumneavoastră din partea familiei. V-au sosit și pașapoartele. Vă rog, veniți azi.

Cum trebuia să procedez? Nu era o zi propice pentru asta. Moody avea liber și nu știam dacă sau când va apărea la școală.

Am luat încăo dată telefonul lui Hamid. I-am telefonat lui Ellen la birou și i-am spus că ar fi timpul să ne punem planul în aplicare și cum ar putea să mă ajute să ajung la Ambasada Elvețiană.

Mai târziu, în aceeași dimineață, Ellen i-a telefonat lui Moody acasă și l-a întrebat dacă eu și cu Mahtob am avea voie să mergem după-amiază la cumpărături împreună cu ea. Ea ne-ar lua de la școală, am lua masa de prânz cu ea și apoi ne-am cumpăra haine de primăvară.

Moody a fost de acord.

Apoi Ellen a pus în aplicare a doua parte a planului nostru.

Telefonul a sunat la secretariatul școlii și o funcționară i-a dat receptorul lui *Khanum Shahin*. Ea vorbea în farsi, dar pentru că pomeni de mai multe ori numele Betty, știam că vorbea cu Ellen.

Era un test ca să vadă dacă *Khanum Shahin* mi-ar permite să primesc un telefon. Ea n-a acceptat însă acest lucru Ellen a trebuit să-l sune încă o dată pe Moody, ca el să telefoneze la școală și să le permită să mă lase să vorbesc la telefon.

În cele din urmă aveam legătura.

— Totu-i clar, a spus Ellen cu o voce evident tremurătoare. Vă iau de la școală.

— Bine, am răspuns eu. Apoi am adăugat: E ceva în neregulă?

— Nu, mi-a replicat Ellen cu o voce înțepată.

După cincisprezece minute, Ellen a sunat din nou:

— I-am telefonat din nou lui Moody și i-am spus că a intervenit ceva. Nu mai pot să rezolv azi după-amiază.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Mi-am schimbat părerea. Trebuie să vorbesc despre asta cu tine.

Eram furioasă pe Ellen și trebuia neapărat să ajung la Ambasadă, dar fără să am certitudinea că Ellen m-ar acoperi nu puteam risca.

Ce nu mersese bine? Cum puteam ajunge la Ambasadă?

Nici în ziua următoare nu s-a ivit vreo ocazie, deoarece Moody era liber și în toane proaste. Ne-a însoțit pe mine și pe Mahtob la școală și ne-a dat câteva ordine înainte să se întoarcă acasă. Nu trebuia să ne întoarcem singure acasă, căci el ne va lua la prânz. Dar prânzul a venit și a trecut fără să primim niciun semn de la Moody. Mahtob și cu mine am așteptat ascultătoare. După ce s-a scurs un timp oarecare, ne-am privit întrebătoare și neliniștite. Eram controlate? Nu știam ce trebuia să facem.

Trecuse o oră și Moody nu venise.

— Ar fi mai bine să mergem acasă, i-am spus lui Mahtob.

Foarte îngrijorate că s-a întâmplat ceva care ar fi putut să complice situația noastră și așa destul de precară n-am mai pierdut timpul. Am făcut semn unui taxi oranj. De îndată ce ne-a lăsat la stația noastră de pe strada Shariati, ne-am grăbit spre casă, fără să riscăm nicio deviere de la ruta noastră. Poate Moody ne spiona din urmă.

Dar, când am ajuns acasă, l-am găsit pe Moody plângând, lungit pe podeaua din hol.

— Ce s-a întâmplat, am întrebat.

— Nelufar, a rostit Moody. A căzut de pe balconul de acasă. Să

mergem.

Nelufar era fiica în vârstă de nouăsprezece luni a celui de-al doilea fiu al lui Baba Hajji și al lui Ameh Bozorg, Morteza, și al soției sale, Nastaran. Era copilița drăguță care stricase din greșeală unul din torturile de la aniversarea lui Mahtob. Cu râsetele și cu gânguritul ei, fusese întotdeauna drăgăstoasă față de mine și de Mahtob.

Reacția mea imediată a fost o îngrijorare adâncă în privința sănătății ei, dar curând în capul meu a sunat un clopot de alarmă. Era o capcană? Elaborase Moody vreun plan ca să ne târască undeva?

Nu ne rămânea decât să-l însoțim din nou în strada Shariati și în taxi. Frica mă făcuse vigilentă. Îi povestise Ellen lui Moody despre secretele noastre? Telefonase Ambasada? Ne făcea să dispărem în altă ascunzătoare înainte de a fi avut prilejul să povestim cuiva ceva despre asta?

Am fost nevoiți să schimbăm de două ori taxiul și, în timp ce mergeam mă rugam ca Mahtob să nu ne dea de gol că recunoaște zona, căci ne aflam în porțiunea, aproape familiară nouă, care ducea la Reprezentanța SUA de la Ambasada Elvețiană.

În realitate, spitalul la care am ajuns în cele din urmă se afla chiar de cealaltă parte a străzii, vizavi de ambasadă.

Moody ne-a condus repede în sala de primire și a cerut numărulcamerei lui Nelufar. Cu cunoștințele mele limitate de farsi am înțeles totuși că există o problemă, iar Moody trebuia să apeleze la autoritatea lui de medic ca să înlătore birocrăția. S-a implicat într-o discuție furioasă cu portarul, înainte de a ne spune:

— Voi n-aveți voie să intrați. Tu nu porți *chador-ul* și nici Mahtob.

Mi-am dat seama imediat de dilema lui Moody, întrucât dacă intra la Nelufar, trebuia să ne lase pe mine și pe Mahtob în sala de primire, fără pază, chiar vizavi de Ambasadă! Am înțeles pe loc că nu era vorba de nicio capcană. Nelufar era, într-adevăr rănită. Pentru un timp mi-am uitat propria grijă. Mă durea sufletul pentru fetiță și părinții ei. Moody a hotărât în fine că necazurile de familie au prioritate în fața securității familiei. Și, bineînțeles, el nu știa că eu cunoșteam locul unde ne aflam.

— Rămâneți aici, a comandat el. Apoi a alergat ca să se intereseze de starea lui Nelufar.

Era ciudat să te afli atât de aproape de Ambasadă și să nu poți acționa. Câteva minute petrecute cu Helen n-ar fi putut însă echivala mânia lui Moody.

După câteva minute el s-a întors.

— Nu mai e nimeni aici, ne-a spus el. Morteza a dus-o la alt spital. Nastaran a plecat acasă, așa că o să ne ducem la ea.

Ne-am îndreptat repede spre casa lor, aflată în apropiere, și pe drum am trecut pe lângă Ambasadă. M-am silit să nu privesc clădirea și am încercat în tăcere s-o determin pe Mahtob să facă la fel. Nu voiam ca Moody să observe că noi cunoșteam tăblița.

Locuința lui Morteza și Nastaran se afla într-un bloc din spatele Ambasadei. Se adunaseră deja mai multe femei ca să-și exprime compătimirea, printre care și Fereshteh, nepoata lui Moodv, care fierbea ceaiul. Nastaran umbla de colo până colo și ieșea din când în când pe balcon ca să vadă dacă nu apărea soțul ei cu știri despre fetiță.

Fetița se prăbușise chiar din acest balcon, aflat la etajul trei. Ea se rostogolise peste grilajul de metal, înalt numai de douăzeci și cinci de centimetri. Acest balcon obișnuit, și această obișnuită tragedie, era ceva tipic pentru Teheran.

Trecuseră două ore de discuții neliniștite, consolatoare. Mahtob se lipise de mine plină de gravitate. Ne gândeam amândouă la copilașul drăgălaș și fericit și ne rugam în șoaptă ca Dumnezeu să vegheze asupra micuței Nelufar.

Am încercat s-o alin pe Nastaran și ea știa că afecțiunea mea era reală, căci aveam în suflet compătimirea unei mame.

Întâmplarea a făcut ca eu și cu Mahtob să ieșim împreună cu ea pe balcon, atunci când a vrut să se uite încă o dată după soțul ei. Și, la capătul curții, l-am văzut pe Morteza apropiindu-se flancat de doi dintre frații lui. Duceau în brațe niște cutii de carton pline cu batiste fine de hârtie, care erau foarte grele.

Nastaran a scos un țipăt înspăimântător de durere, care te făcea să te cutremuri până în măduva oaselor, căci interpretase corect îngrozitorul semn. Batistele erau aduse ca să usuce lacrimile.

A alergat la ușă și i-a așteptat pe bărbați pe scară.

— *Mordeh!* „A murit!” a strigat Morteza în timp ce lacrimile-i șiroiau.

Nastaran a căzut leșinată pe podea.

În scurt timp casa s-a umplut de rudele îndoliate. Potrivit ritualului, rudele îndoliate se lovesc în piept și țipă.

Moody, Mahtob și cu mine plângeam împreună cu ei.

Îi compătineam din suflet pe Nastaran și Morteza, dar în timp ce lunga noapte se scurgea în doliu și lacrimi „mă întrebam cum se va răsfrânge această tragedie asupra propriilor mele planuri. Era marți, iar duminică trebuia să mă întâlnesc în parc cu doamna Alavi.

Voi putea să-mi păstrez înțelegerea sau viața noastră va fi încă tulburată din cauza acestei tragedii? Trebuia să existe o ocazie ca să-i pot da un telefon atât ei cât și lui Helen, la Ambasadă. Și mai trebuia neapărat să aflu ce se întâmplase cu Ellen.

În dimineața următoare ne-am îmbrăcat în culoarea neagră de doliu și ne-am pregătit să însoțim familia și nenumăratele rude la cimitir. Peste noapte, Nelufar fusese ținută la gheață și, potrivit ritualului, în această zi părinții ei trebuiau să se supună unei spălări rituale a corpului, în timp ce rudele celelalte intonau rugăciuni speciale. Apoi, Nelufar va fi înfășurată într-o pânză albă simplă și va fi dusă la cimitir.

În timp ce ne pregăteam pentru trista zi care ne stătea în față, i-am spus lui Moody în dormitorul nostru de la Mammal.

— De ce nu pot să rămân acasă și să am grijă, de copii în timp ce toți ceilalți se duc la cimitir?

— Nu, a răspuns el. Trebuie să vii cu noi.

— Nu vreau ca Mahtob să vadă așa ceva. Pot să fiu mai folositoare dacă rămân acasă și am grijă de copii.

— Nu!

Odată ajunși la Nastaran și la Morteza, am repetat propunerea în prezența lui Moody și toți au găsit ideea foarte bună. Moody a cedat repede. Era prea preocupat ca să-și mai facă griji în privința mea.

N-aș fi îndrăznit să părăsesc casa fără permisiunea lui Moody, dar cât eram singură cu niște copii neștiutori puteam să folosesc telefonul. Așa că am alergat la telefon și am sunat-o pe Helen.

— Vă rog veniți aici, mi-a spus ea, trebuie să vorbesc cu dumneavoastră.

— Nu pot. Sunt chiar în apropierea Ambasadei, dar nu pot veni.

M-am gândit că mai târziu, când se vor întoarce ceilalți, aș fi putut lua copii într-un parc, așa că Helen și cu mine am stabilit un plan provizoriu ca să ne întâlnim în jurul orei trei într-un parc din apropierea Ambasadei.

Pe doamna Alavi n-am găsit-o, ceea ce m-a necăjit, dar am reușit s-o prind pe Ellen la birou și discuția cu ea m-a făcut să trag o sperietură îngrozitoare.

— Am să-i spun totul lui Moody, a spus Ellen. Îi voi spune că

vrei să încerci să fugi.

— N-ai voie să-mi faci una ca asta! am implorat-o eu. Ți-am povestit totul pentru că ești americană. Și mi-ai promis că vei păstra secretul. Ai promis să nu spui nimănui nimic despre acest lucru.

— I-am povestit totul lui Hormoz, și vocea i-a devenit tăioasă. E foarte supărat pe mine. Mi-a poruncit să nu pătrund niciodată în Ambasadă și mi-a spus că obligația mea islamică ar fi să-i mărturisesc totul lui Moody. Dacă nu fac asta, iar ție și lui Mahtob vi se întâmplă ceva, atunci va fi numai vina mea, ca și când eu v-aș fi omorât. Trebuie să-i spun.

O teamă înspăimântătoare m-a cuprins. Moody ar fi fost în stare să mă omoare. În orice caz, m-ar închide și mi-ar lua-o pe Mahtob. Aș fi fost privată pentru totdeauna de prețioasele fărâme de libertate pe care reușisem să le obțin până acum. Din clipa asta n-ar mai avea încredere în mine niciodată.

— Te rog, nu! nu face asta! am suspinat eu. Te rog, nu-i spune nimic.

Am țipat prin telefon la Ellen. Plângeam, imploram, am apelat la proveniența noastră comună, dar ea părea de neînduplecat. Repeta întruna că trebuia să-și îndeplinească obligația ei islamică din dragoste față de mine și din grijă față de sănătatea mea și a fiicei mele. Era obligată să-i spună totul lui Moody.

— Lasă-mă pe mine s-o fac, i-am spus disperată. Pot s-o fac mai bine ca tine. Am s-o fac.

— E-n ordine, a hotărât Ellen. Am să-ți acord un răgaz. Dar trebuie să-i spui, altfel o fac eu însămi.

Am pus receptorul în furcă și am simțit un șarpe islamic în jurul gâtului. Ce trebuia să fac acum? Cât voi putea amâna? Cât timp voi găsi scuze ca s-o potolesc pe Ellen? Va trebui să-i mărturisesc totul lui Moody? Cum va reacționa el? O să mă bată – nu exista nicio îndoială în privința asta – dar cât de departe îl va împinge furia. Și apoi?

Cât aș fi dorit să-mi fi ținut gura față de Ellen și să-mi fi păstrat secretul! Dar cum aș fi putut să prevăd că voi eșua nu încrezându-mă într-un iranian ci într-o americană din orașul meu natal?

Mânioasă din cale afară, dar fără să mă pot dezlănțui și împinsă de o energie nervoasă, am privit în jurul meu la mizeria obișnuită din casele iraniene. Neștiind ce aș putea face altceva, m-am apucat de treabă, începând cu bucătăria. Podeaua unei bucătării iraniene este astfel construită încât să poată fi curățată

simplic, aruncând doar câteva găleți de apă și clătind-o de gunoi, care se scurge printr-o scurgere practică în mijloc. Ceea ce am și făcut; zvârlind găleată după găleată pe podea, am clătut chiar și pe sub rafturile de metal, colțișor neglijat de mai toate femeile iraniene, de unde au ieșit la iveală leșurile multor gândaci uriași.

Încercând să-mi înving scârba, am spălat pe jos întreaga bucătărie și n-am dat atenție zarvei pe care o făceau cei vreo cinci-zece copii care zburdau în sala de la intrare.

Am căutat proviziile de alimente și m-am hotărât să gătesc. Cum mâncatul reprezintă ocupația predilectă a acestor oameni, știam că se vor bucura dacă la întoarcere îi voi aștepta cu masa. Trebuia pur și simplu să *fac ceva*. Când am descoperit în frigider o bucată de carne de vacă în locul obișnuitei cărnii de oaie, am hotărât să fac un *taskabob*, o mâncare persană care lui Moody îi plăcea în mod special. Am tocat și am călit un morman de ceapă și am amestecat-o într-o oală cu felii subțiri de carne de vită și condimente, în special, cu curry. Deasupra am pus cartofi roșii și morcovi. În curând totul clocotea pe foc, răspândind în plăcut miros de tocană de vită bine condimentată.

Inima îmi bătea neliniștită, dar am observat că activitățile mele curente mă ajutau să-mi păstrez cumpătul. Moartea tragică a lui Nelufar o să-mi ofere un răgaz de câteva zile. În timpul zilelor de doliu, Moody nu va lua legătura cu Ellen și Hormoz. Am înțeles că singura mea șansă era să-mi păstrez pe cât posibil *statu-quo-ul* și să trăiesc cu speranța că doamna Alavi va realiza o minune înainte ca trădarea lui Ellen să declanșeze o criză.

— Găsește-ți o preocupare, îmi spuneam singură.

Tocmai găteam specialitatea mea, fasole fafă, după o rețetă libaneză, când s-au întors rudele îndoliate. — Nu poți să gătești așa fasolea, mi se adresă Fereshteh, când văzu că o amestec cu ceapa. Noi o facem altfel.

— Lasă-mă s-o fac așa cum știu eu, i-am replicat.

— Bine, dar n-o s-o mănânce nimeni.

Fereshteh s-a înșelat. Clanul a devorat tot ce gătisem și m-a copleșit cu laude.

Mă bucuram, desigur, laudele lor, iar Moody era mândru de mine împotriva voinței sale... Eu însă aveam un gând ascuns. Știam că săptămâna următoare adulții vor fi foarte ocupați cu parastase și voiam să-mi consolidez poziția de supraveghetore la copii, bucătăreasă, femeie de serviciu. După ce masa s-a sfârșit, la dorința generală, am primit acest post.

După-amiază, către ora trei au fost cu toții entuziasmați când

am propus să iau copiii cu mine într-un parc apropiat. Dar, spre decepția mea, uriașul Majid m-a însoțit, căci el era întotdeauna dispus să se joace. Am privit-o pe Helen de la distanță și am clătinat aproape imperceptibil din cap. Ea ne-a urmărit o vreme, dar n-a îndrăznit să se apropie.

Săptămâna s-a scurs greu. N-am mai putut telefona fiindcă mereu cel puțin un adult găsea un motiv să rămână cu mine și cu copiii. M-am bucurat foarte mult când Moody m-a anunțat că perioada de doliu ia sfârșit vineri și că sâmbătă – o zi înainte de înțelegerea pe care o aveam cu doamna Alavi – Mahtob trebuia să meargă din nou la școală.

Moody era însă ușor agitat. Odată cu terminarea doliului pentru Nelufar, grijile lui în privința propriei familii îl copleșeau din nou. Recunoșteam în ochii lui tulburi o urmă crescândă de nebunie. Asta îmi sfârâmă și echilibrul meu și mă aduse într-o stare apropiată de o panică irațională. Uneori eram convinsă că Ellen îi spusese deja total; alteori credeam că dădea toate semnele de nebunie.

Sâmbătă, când ne pregăteam pentru școală, Moody era într-o stare deosebit de proastă. Întrucât nu voia să mă slăbească nicio clipă din ochi, urma să ne însoțească la școală. Enervat, căutând ceartă, ne-a purtat în lungul străzii și ne-a împins cu brutalitate într-un taxi. Mahtob și cu mine am schimbat priviri înfricoșate; simțeam că ne așteaptă un scandal.

Ajunși la școală, mi-a spus în fața lui Mahtob:

— Las-o aici. Trebuie să învețe să rămână singură. Du-o în clasă și vino cu mine acasă.

Mahtob a început să țipe și s-a agățat de tivul paltonului meu. Avea abia cinci ani și îi era imposibil să analizeze cu discernământ ce reprezenta un pericol mai mare: să îndrepte mânia lui taică-său asupra ei sau să fie despărțită de maică-sa.

— Mahtob trebuie să fii curajoasă, i-am șoptit repede.

Încercam să-i vorbesc liniștitor, dar puteam să aud cum îmi tremura vocea...

— Vino să te duc în clasa ta. O să fie bine. Te iau la prânz.

Mahtob a cedat îndemnului meu când am luat-o de mână, și m-a urmat de-a lungul holului. Dar, cu cât se apropia mai mult de clasă, și se îndepărta de amenințătorul ei tată, cu atât mai tare a început să scâncească și să suspine. Când am ajuns în sala de clasă, plângea la fel de tare cum plânsese de frică în primele zile de școală, înainte ca eu să fi început s-o aștept la secretariat, rămânând astfel în apropierea ei.

— Mahtob, o rugam eu. Trebuie să te liniștești. Tata este într-adevăr foarte furios.

Cuvintele mele s-au pierdut printre țipetele lui Mahtob. Cu o mână s-a agățat de mine, iar cu cealaltă și-a împins învățătoarea.

— Mahtob, am strigat, te rog...

Deodată toată clasa de fete a scos un strigăt de surpriză și uluire. Dintr-o mișcare și-au strâns șalurile și s-au asigurat că au capetele înfășurate regulamentar. Un bărbat pătrunsese în împărăția lor!

Mi-am ridicat privirea și l-am zărit pe Moody. Statura lui se înălța mult deasupra noastră, iar fruntea-i, ce se făcea tot mai înaltă, se înroșise ca sângele de mânie. Ținea pumnul sus, ca să-și lovească potrivnicul. În ochi i se adunase mânia a miilor de demoni torturați.

Apucând-o pe Mahtob de braț, Moody a îmbrâncit-o și, răsucind-o așa încât ea să-l privească în față, i-a tras o palmă peste obraz.

— Nu, am strigat eu. N-o lovi!

Mahtob a scos un țipăt pătrunzător de durere și surprindere. Dar n-a reușit să se desprindă din strânsoare și a ajuns din nou la tivul paltonului meu de care s-a agățat strâns. Am încercat să mă interpun între ei doi, dar el era mult mai puternic decât noi amândouă la un loc. A început să lovească orbește în mica țintă mișcătoare și a nimerit-o în braț și în spate. Cu fiecare lovitură țipetele lui Mahtob deveneau mai tari.

Disperată, am tras-o pe Mahtob de braț și am încercat s-o îndepărtez de el. Cu brațul stâng am dat-o pe Mahtob la o parte, împingând-o spre perete. *Khanum Shahin* și alte câteva învățătoare au format repede un cerc apărător în jurul ei. Ea încerca să fugă, să se elibereze din strânsoarea lor, dar ele o împingeau înapoi.

Furia lui Moody s-a îndreptat imediat spre o nouă țintă. Și-a repezit pumnul drept spre tâmpla mea și m-am clătinat amețită, gata să cad pe spate.

— Te omor! a urlat el în englezește privindu-mă furios, pentru ca apoi să-și îndrepte privirea-i batjocoritoare spre învățătoare. Și, în timp ce îmi strângea încheietura mâinii ca într-o menghină, se îndreptă direct spre *Khanum Shahin*:

— Am s-o omor, a repetat el încet, mâniaș. M-a smuls de braț. Am opus puțină rezistență, căci fusesem prea atinsă de lovitura lui puternică ca să mă mai pot elibera din strânsoarea lui. Undeva în zăpăceala și în sperietura mea eram într-adevăr bucuroasă că-și îndreptase furia numai contra mea. M-am hotărât să plec cu el, numai ca să-l îndepărtez de Mahtob. Totul e în ordine, îmi spuneam în tăcere, numai să nu fie în apropierea ta. — Atâta timp cât eu sunt cu el, ea e în siguranță.

— Nu-ți face griji, Mahtob, am suspinat eu. Mă întorc. Acum hai să plecăm. Hai să plecăm!

Khanum Shahin a trecut în față și a îmbrățișat-o pe Mahtob. Celelalte învățătoare s-au dat în lături și au format un culoar pentru Moody și pentru mine. Toate aceste femei erau lipsite de putere în fața furiei unui singur bărbat. Țipetele stridente ale lui Mahtob au devenit tot mai tari și mai disperate în timp ce Moody

mă trăgea din clasă pe hol și spre stradă.

Eram amețită de frică și de durere; o frică de moarte mă năpădea când mă gândeam la ceea ce ar putea să-mi facă Moody.

M-ar omori într-adevăr? Dacă aș supraviețui, ce-ar face el cu Mahtob? Aș revedea-o vreodată?

Afară, în stradă, Moody a răcnit la un taxi oranj:

— *Mustakim* (înaintel!)

Taxiul a oprit pentru noi. Moody a deschis ușa din spate și m-a împins cu grosolănie înăuntru. Patru sau cinci iranieni se înghesuiau deja pe bancheta din spate, așa că Moody a sărit pe locul din față.

Când taxiul s-a integrat cu repeziciune în circulație, Moody, fără să se sinchisească de ceilalți, s-a întors spre mine și mi-a strigat:

— Ești o ființă rea! M-am săturat de tine. Am să te omor! Chiar astăzi am să te omor!

A continuat așa câteva minute, până când, în siguranța relativă a taxiului, m-a cuprins mânia și, învingându-mi lacrimile și frica, i-am replicat plină de sarcasm:

— Ah, da. Spune-mi numai cum vrei să mă omori.

— Cu un cuțit mare. Te tai bucăți. O să-ți trimit nasul și o ureche familiei tale. N-or să te mai vadă niciodată. Și împreună cu sicriul tău am să trimit și cenușa unui steag american ars.

Mi s-a făcut din nou frică, mai tare decât înainte. De ce îl enervasem? Își ieșise din minți și nu puteai să pre vezi ce putea să facă. Amenințările lui păreau înspăimântător de adevărate. Știam că era capabil de nebunia pe care o descriesese amănunțit.

Continuă să răcnească, să țipe și să injure. N-am mai îndrăznit să mai răspund. Puteam doar să sper că își va revărsa mânia în vorbe nu în fapte. — Taxiul alerga grăbit mai departe, dar nu în direcția casei, ci spre spitalul unde lucra el. În timp ce plănuia pasul următor, se liniștise.

Când taxiul s-a oprit în mijlocul unei aglomerații, Moody s-a întors spre mine și mi-a poruncit:

— Coboară!

— Nu cobor! am spus repede.

— Am spus, coboară!!! a țipat el.

S-a întins peste spătarul scaunului, a tras de mâner și a deschis ușa. Cu celălalt braț mi-a dat un brânci și m-am rostogolit împiedicându-mă pe jumătate, în stradă. Spre surprinderea mea Moody a rămas pe scaun. Înainte să-mi dau seama ce mi se întâmplă, a închis ușa cu zgomot, iar taxiul a

plecat cu Moody.

Înconjurată de mulțimea de oameni care se grăbeau spre treburile lor, mă simțeam mai singură ca niciodată. Primul meu gând s-a îndreptat spre Mahtob. Se va întoarce Moody la școală s-o ia, să-i facă rău și să mi-o ia de lângă mine? Nu, era clar. El se îndrepta acum spre spital.

Știam că Moody urma să se întoarcă la prânz ca s-o ia pe Mahtob de la școală, dar nu înainte. Așa că aveam câteva ore la dispoziție.

— Caută un telefon, mi-am spus. Sun-o pe Helen. Sună poliția. Sună pe oricine ar putea pune capăt acestui coșmar.

Nu reușeam nicăieri să găsesc un telefon și am umblat un timp fără țintă pe străzi, în timp ce lacrimile îmi înmuiau *rusari-ul* până când am recunoscut zona. Eram la numai câteva blocuri depărtare de locuința lui Ellen. Am luat-o la fugă, blestemând paltonul larg în care mă împiedicam. Mă rugam ca Ellen să fie acasă, chiar și Hormoz. Dacă nu puteam lua legătura cu Ambasada, trebuia să mă bazez pe Ellen și Hormoz! Trebuia să mă bazez pe cineva!

Când m-am apropiat de locuința lui Ellen, mi-am adus aminte de prăvălia de unde telefona ea și când m-am apropiat de prăvălie m-am străduit să-mi vin în fire ca să nu-mi atrag vreo neplăcere.

Am intrat și i-am spus proprietarului că sunt prietena lui Ellen și că trebuie să dau un telefon. El a fost de acord.

Curând, la celălalt capăt al telefonului se afla Helen și tot calmul meu începu să se prăbușească.

— Ajutați-mă, vă rog. Trebuie să mă ajutați am suspinat eu.

— Liniștiți-vă, a spus Helen. Spuneți-mi ce s-a întâmplat.

I-am povestit ce se petrecuse.

— N-o să vă omoare, mă consolă Helen. V-a amenințat deja de mai multe ori.

— Nu, de data asta vorbește-serios. Vrea s-o facă azi. Vă rog, trebuie să ne întâlnim. Veniți, vă rog!

— Puteți să veniți la Ambasadă? a întrebat Helen.

Am calculat. Nu aveam timp să fac drumul lung până la Ambasadă iar la prânz să fiu din nou la Mahtob la școală. Trebuia să fiu acolo, chiar dacă îmi puneam viața în pericol; trebuia să-mi salvez copilul.

— Nu, i-am răspuns. Nu pot veni la Ambasadă.

Știam că Helen era asediată zilnic de numeroși străini aflați în Iran și că fiecare avea povestea lui tragică, disperată. Timpul ei era măsurat și îi era aproape imposibil să-și facă liber, dar eu

aveam nevoie de ea acum.

— *Trebuie* să veniți! am strigat.

— În ordine. Unde?

— La școala lui Mahtob.

— Bine.

M-am întors în grabă înapoi spre strada principală, unde puteam să iau un taxi oranj. Lacrimile îmi șiroiau pe obraji și l-am împins la o parte pe un trecător care mă împiedica în goana mea. Așa am trecut pe lângă locuința lui Ellen tocmai în momentul în care Hormoz privea de la o fereastră deschisă a apartamentului; aflat la etajul doi.

— Betty! a țipat el. Unde vă duceți?

— Nicăieri. Totu-i în ordine. Lăsați-mă în pace.

Hormoz a sesizat panica din vocea mea. A ieșit din casă și m-a ajuns cu ușurință la jumătatea drumului spre strada principală.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat el.

— Lăsați-mă în pace, am suspinat eu.

— Nu, nu vă las. Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Trebuie să plec.

— Veniți înăuntru, mi-a propus Hormoz.

— Nu, nu pot. Trebuie să merg la Mahtob la școală.

— Veniți înăuntru, a repetat Hormoz blând. Descărcați-vă sufletul. Și apoi vă ducem noi la școală.

— Nu, am telefonat la Ambasadă și câțiva dintre oamenii de acolo mă așteaptă să ne întâlnim la școală.

Mândria iraniană a lui Hormoz s-a simțit lezată.

— De ce ați telefonat la Ambasadă. Nu rezolvați nimic cu Ambasada. Scoate-ți-o din joc. Nu vă pot ajuta cu nimic.

Am suspinat, drept răspuns.

— Faceți o mare greșală, mi-a spus în concluzie Hormoz. Telefonând la Ambasadă vă atrageți într-adevăr mânia lui Moody asupra dumneavoastră.

— Eu plec, am spus eu. Mă duc la Mahtob la școală.

Când a văzut că nu mă poate abate de la hotărârea mea și că trebuia să ajung la fiica mea, Hormoz a spus:

— Vă ducem acolo. Eu și Ellen vă ducem acolo cu mașina.

— Bine, am spus eu. Cât se poate de repede.

Toată școala era agitată. *Khanum* Shahin mi-a spus că Mahtob era în clasa ei, bosumflată, dar liniștită. A propus să n-o deranjăm și am fost de acord. Ellen și Hormoz au vorbit îndelung cu directoarea, făcând în așa fel încât să li se confirme detaliile pe care le povestisem eu. Hormoz reacționează cu îngrijorare. Îi venea

greu să audă relatările despre nebunia lui Moody și să mă vadă atât de îndurerată. Căuta o cale să rezolve această criză, fără să mai dezlănțuie și alte nenorociri.

După un timp, d-na Azhar veni grăbită și-mi spuse:

— Afară, cineva dorește să vă vorbească.

— Cine? a întreat plină de neîncredere *Khanum Shahin*.

Hormoz îi spuse ceva în farsi, iar chipul directoarei se întunecă. Nu voia ca funcționari ai Ambasadei Elvețiene să fie implicați în treaba asta.

În ciuda figurii ei speriate, am ieșit afară ca să vorbesc singură cu ei.

Helen și Dl. Vincop așteptau în fața școlii. Am urcat împreună cu ei pe bancheta din spate a unei mașini oarecare, despre care nu puteai ști că aparține Ambasadei. Acolo le-am povestit tot ce se întâmplase.

— Vă ducem la Poliție, a propus Dl. Vincop.

Poliția! De multe ori m-am gândit foarte atent la această posibilitate și de fiecare dată am înlăturat-o. Poliția era poliția iraniană, organul executiv al, legii iraniene. Iar după legea iraniană Moody era stăpân absolut asupra familiei sale. Câteodată ajutorul poliției era binevenit, dar mă temeam derezoluția finală. Avea puterea să mă deporteze și să mă constrângă să părăsesc țara fără fiica mea. Mahtob ar rămâne atunci prizonieră în țara asta de nebuni lângă acest tată lipsit de rațiune. Dar acum mi se păru și mie că Poliția rămăsese singura alternativă. Cu cât mă gândeam mai mult la întâmplările din dimineața aceea, cu atât eram mai convinsă că Moody își va duce la capăt amenințările. Eram îngrijorată atât pentru Mahtob cât și pentru mine.

— Bine, le-am spus. Merg la Poliție. Dar mai întâi s-o iau pe Mahtob.

M-am întors din nou în școală unde Ellen și Hormoz mai discutau încă cu *Khanum Shahin*.

— O iau acum pe Mahtob cu mine, am spus eu.

Doamna Azhar a tradus spusele mele și răspunsul negativ al lui *Khanum Shahin*. Cuvintele directoarei reflectau o schimbare plină de gravitate și de mânie în comportamentul ei. Luni în șir, și chiar azi de dimineață, ea fusese, în acest mic război împotriva soțului meu, în mod clar de partea mea. Făcusem însă greșea de neiertat să introduc în sfera ei funcționari ai Reprezentanței de interese SUA. Din punct de vedere oficial, ei erau funcționari elvețieni, dar reprezentau interesele SUA. Datoria lui *Khanum Shahin* era să predice, să învețe, să inoculeze propaganda

antiamericană. Primise funcția, pe care o avea, de directoare a unei școli, tocmai datorită fermelor ei convingeri politice.

Khanum Shahin mi-a spus:

— N-o putem lăsa să iasă. Aici domnește legea islamică. Aceasta este o școală islamică și noi trebuie să respectăm legea, iar după legea islamică copilul aparține tatălui. În situația de față nu vă putem da în niciun caz copilul.

— Dar trebuie! am țipat eu. O s-o chinuiască.

Khanum Shahin a devenit și mai gravă:

— Nu, a repetat ea și a adăugat: N-ar fi trebuit niciodată să aduceți aici oamenii de la Ambasadă.

— Bine, atunci mergeți dumneavoastră cu mine și cu Mahtob la Poliție. Vine cineva de la școală cu noi?

— Nu, a replicat *Khanum Shahin*. Noi nu știm nimic.

— Dar el a afirmat în prezența dumneavoastră că vrea să mă omoare.

— Noi nu știm nimic, a repetat directoarea.

Privirea mi-a căzut atunci asupra lui *Khanum Matavi*, o funcționară care era cea mai conștiincioasă elevă a mea la engleză.

— Și dumneavoastră? am întrebat-o eu. Dumneavoastră l-ați auzit?

— Da, a răspuns ea. Eu l-am auzit.

— Ați merge cu mine la Poliție?

Khanum Matavi a aruncat o privire rapidă către *Khanum Shahin*, care a ridicat capul și a plescăit din limbă – nu.

— Nu pot în timpul orelor de școală, a spus *Khanum Matavi*. Dar după școală aș merge cu dumneavoastră la Poliție și le-aș spune că l-am auzit amenințându-vă că vă va ucide.

Această impertinență a făcut-o pe *Khanum Shahin* să-și încrețească fruntea.

Încercând un sentiment de dezamăgire, mută de frică, scârbită de legea islamică care îmi interzicea accesul la propria-mi fiică, m-am întors afară, refugiindu-mă în mașina Ambasadei.

— Nu vor să mi-o dea pe Mahtob, am plâns eu. Refuză chiar să meargă la Poliție.

— Ce veți face, a întrebat Helen.

— Nu știu, am răspuns.

Cuvintele „poliție” și „lege islamică” mi se învârtteau în cap. Dacă legea islamică o determina pe *Khanum Shahin* să fie atât de supusă, atunci de câtă simpatie și compătimire m-aș fi putut

aștepta eu din partea poliției? Acolo vor fi numai bărbați. Eram sigură că mergând la Poliție o voi pierde pe Mahtob pentru totdeauna. Și acest lucru nu-l puteam face chiar dacă ar fi fost să-mi pun viața în joc. Puteam oare să cred că Moody se va calma, că nu-și va pune în aplicare amenințările, că voi mai trăi încă o zi? Aveam de fapt de ales?

Helen și Dl. Vincop încercau să mă determine să gândesc rațional. Îmi înțelegeau temerile referitoare la Poliție, căci erau întemeiate. Ei erau îngrijorați în privința securității mele și a copilului nevinovat aflat în vârtoarea acestei demente.

Dezvăluindu-mi gândurile, le-am povestit de doamna Alavi și de planul ei – să ne treacă, pe Mahtob și pe mine, clandestin, cu ajutorul fratelui ei, în Pakistan.

— Planul este aproape elaborat, am spus eu. Acum nu trebuie decât să aștept să văd ce se întâmplă. Poate pe această cale vom reuși să ieșim din țară.

— Sunteți nebună, îmi spuse Helen prietenește. Duceți vă la Poliție. Părăsiți țara în acest mod. Lăsați-o aici pe Mahtob.

— Niciodată, am izbucnit eu, surprinsă încă o dată de atitudinea lipsită de afecțiune a lui Helen. Ea era inimoasă și nu voia să mă rănească. Trebuia însă să mă gândesc că era iraniană, chiar dacă de extracție armeană. Crescuse cu altă mentalitate. Pentru ea copiii aparțineau cu adevărat tatălui. Ea nu se putea identifica în niciun fel cu instinctul matern.

— Nu vă duceți la Poliție? a întrebat Dl. Vincop.

— Nu, fiindcă dacă fac acest lucru, n-am s-o mai re văd niciodată pe Mahtob.

Funcționarul Ambasadei oftă adânc.

— Ei bine, spuse el. Pe moment noi nu putem face mai mult pentru dumneavoastră. Ar trebui poate să vorbim cu prietenii dumneavoastră.

I-am chemat afară pe Ellen și pe Hormoz.

— O puteți ajuta? întrebă Dl. Vincop.

— Da, a răspuns Hormoz. N-o vom lăsa singură. Vom rămâne aici până vine Moody. Le vom lua pe Betty și pe Mahtob la noi, unde sunt în siguranță, și le vom ține până când situația se va limpezi.

Acum eram cu toții mai calmi. Ellen și Hormoz erau gatasă ne ajute, bineînțeles în manieră iraniană. Hellen și Dl. Vincop mi-au dat amândoi numerele lor particulare de telefon și m-au rugat să le telefonez de îndată ce ar apărea alte probleme; și apoi au plecat.

Ellen, Hormoz și cu mine așteptam în fața școlii, în mașina lor,

sosirea lui Moody. La un moment dat Hormoz a spus:

— Am hotărât, deși obligația noastră islamică ne-ar fi cerut să nu-i spunem nimic lui Moody despre funcționarii de la Ambasadă sau despre planurile dumneavoastră. Nu acum. Dar dumneavoastră trebuie să promiteți că veți trece peste acest moment dificil și că nu veți mai încerca nimic altceva.

— Mulțumesc, am șoptit eu. Vă promit să rămân în Iran, dacă pot fi împreună cu Mahtob. Vă promit că nu voi mai încerca să fug.

Aș fi jurat și pe Coran.

Puțin înainte de prânz, în fața școlii a oprit un taxi oranj și din el a sărit Moody. Ne-a zărit imediat în mașina lui Hormoz.

— De ce îi amesteci și pe ei în treaba asta, a țipat el la mine.

— N-a făcut ea asta, l-a întrerupt Hormoz. Ea n-a vrut ca noi să venim aici, dar noi am insistat.

— Nu-i adevărat, m-a învinovățit Moody. A plecat să vă aducă pe voi. Vă amestecați în treburile noastre personale.

Spre deosebire de Mammal și Reza, care nu îndrăzneau să se opună *Dahijon-ului* lor, Hormoz îl contrazicea, pe Moody. Mai tânăr, mai puternic și cu mult mai mușchiulos, Hormoz știa foarte bine că, dacă ar fi fost nevoie, putea să-l potolească pe Moody, iar Moody își dădea și el seama de asta. Hormoz încercă însă să aplaneze spiritele cu vorbă bună.

— Hai s-o luăm pe Mahtob și să mergem la noi să discutăm, a propus el.

Moody a cântărit alternativele și, văzând că pentru moment mă aflam sub protecția lui EUen și a lui Hormoz, a fost de acord.

Am petrecut după-amiaza în locuința lor. Mahtob speriată, se agățase de mine și se ghemuise în brațele mele, ascultând tirada lui Moody. El le povestea lui Ellen și Hormoz ce soție rea eram. Ar fi trebuit să divorțeze de mulți ani. Le spuse că eu îl uram pe Ayatollahul Khomeini – ceea ce era adevărat și demn de crezare fără nicio obiecție – că aș fi o agentă CIA – ceea ce era ridicol – dovadă limpede pentru gradul lui de demență.

Dar, iată că se ivise o ocazie să lovesc și eu:

— M-am săturat să-i mai iau apărarea, am mârșit eu. Vrea să rămână în Iran pentru că nu este un doctor bun. Nici eu nu credeam acest lucru. Moody era un doctor competent, excelent pregătit, dar nu mai eram dispusă să lupt corect. E un doctor atât de prost încât l-au dat afară de la spitalul din Alpena, am continuat eu. Avea o mulțime de încurcături; neglijențe peste neglijențe.

Și am continuat să ne aruncăm unul altuia insulte grele, până când Hormoz a reușit să-l scoată din casă sub pretextul destul de subred că trebuie să-i cumpere țigări lui Ellen.

Ellen s-a folosit de această ocazie ca să-mi dea câteva sfaturi bune.

— Nu mai spune răutăți, m-a sfătuit ea. Taci și lasă-l să spună ce vrea despre tine, nu-i mai răspunde în contradictoriu. Încearcă să fii drăguță cu el. N-are nicio importanță ce spune el despre tine.

— Dar tot ce spune despre mine nu-i adevărat.

— Bărbații iranieni se înfurie dacă îi vorbești de rău, mă avertiză Ellen.

După întoarcerea lui Hormoz și a lui Moody, cearta a izbucnit din nou. Scârbită de mine însămi, încercam să acționez după sfatul lui Ellen, mușcându-mi buzele când auzeam ce-mi arunca în față Moody, furios. Cuvintele lui nu mă răneau fizic, iar Ellen și Hormoz îmi promiseseră adăpost în casa lor. Așa că încercam să nu reacționez în niciun fel, permițându-i lui Moody să-și descarce furia dementă.

Procedeul păru să dea rezultate. El s-a potolit treptat și, apoi, în cursul după-amiezii, Hormoz a acționat cu tact pentru a evita cearta. Voia să ne împăcăm. Voia să fim fericiți. Știa că o căsătorie mixtă poate totuși funcționa. El personal era fericit. Ellen era fericită și ea, sau, în orice caz, el o credea astfel.

În cele din urmă Moody a spus:

— E în ordine, plecăm acasă.

— Nu, s-a împotrivit Hormoz. Trebuie să rămâneți la noi până când vă trece toată supărarea.

— Nu, a mârâit Moody. Plecăm acasă. Nu rămânem la voi.

Spre spaima mea, Hormoz i-a răspuns:

— Cum vrei. Dar ne-ar face plăcere să vă știm la noi.

— Nu mă puteți sili să plec cu el, am început eu să plâng. Ați promis – și mi-am mușcat buzele să nu las să-mi scape „funcționarilor de la Ambasadă” – ați promis să ne ocrotiți. Nu mă puteți trimite cu el acasă.

— N-o să vă facă nimic, a spus Hormoz, privindu-l țintă în ochi pe Moody. Sunt numai vorbe goale, adăugă el cu un zâmbet.

— Plecăm, a repetat Moody.

— Bine, a aprobat Hormoz.

Mahtob înțepeni în brațele mele. Eram cu totul și cu totul la cheremul acestui nebun? Acestui om care jurase astăzi că vrea să mă omoare?

— Hai odată, a mormăit Moody.

În timp ce Moody se pregătea să ne ia cu el, am reușit să rămân o clipă singură cu Ellen.

— Te rog, dă-mi un semn de viață, am suspinat eu. Simt că se va întâmpla ceva.

Am coborât din taxiul oranj pe strada Shariati, în fața unui magazin cu sucuri de fructe. Cu toată spaima, ce-o trăise în timpul zilei, Mahtob descoperi afară, pe un raft, o delicată rară:

— Căpșuni! a exclamat ea.

Nu știusese că în Iran existau căpșuni. Erau fructele mele favorite.

— Putem să cumpărăm căpșuni, tăticule? a întrebat Mahtob.

Moody s-a înfuriat pe loc:

— Nu-ți trebuie nicio căpșună! a zberat el. Sunt prea scumpe.

Mahtob a început să plângă.

— Mergeți acasă! mârâi Moody și ne împinse pe amândouă în străduța laterală.

Câte nopți nedormite petrecusem eu în această ambianță tristă? Asta urma să mai fie încă una dintre ele, și încă una dintre cele mai îngrozitoare.

Moody m-a ignorat toată seara și s-a întreținut cu Mammal și Nasserine pe un ton conspirativ. Când, în cele din urmă, mult după miezul nopții, a venit în pat, eu eram încă trează de frică, dar mă prefăceam că dorm.

A adormit repede, după cum mi s-a părut, dar eu am continuat să fiu într-o asemenea stare de nervozitate, încât atunci când minutele întunecoasei nopți s-au scurs cu greu, panica începu să mă stăpânească tot mai tare. Nu speram ocrotire nici de la Mammal nici de la Reza, nici din altă parte, iar de la Moody nu mă puteam aștepta decât la manifestări tot mai acute de nebunie. Frica mă ținea trează. Îmi era teamă că el s-ar putea scula ca să se năpustească asupra mea cu un cuțit, o bucată de frânghie sau chiar cu mâinile goale. Ar putea încerca să-mi facă rapid o injecție care să mă omoare.

Fiecare moment dura la nesfârșit. Ascultam încordată fiecare zgomot, brațele mă dureau, întrucât o țineam pe fiica mea strâns lângă mine, rugăciuni nesfârșite mi se îmbulzeau în minte și, neputincioasă în fața furiei dementiale a soțului meu, îmi așteptam cel de pe urmă ceas.

După un timp ce mi se păru o veșnicie, se auzi, la megafoanele orașului, strigătul pentru *azan* și, câteva minute mai târziu, l-am auzit pe Moody pe hol, spunându-și rugăciunile împreună cu Mammal și Nasserine. Mahtob se mișcă neliniștită în pat. Prima licărire slabă a unei dimineți reci străbătea noaptea înspăimântătoare.

Mahtob s-a sculat ca să plece la școală – tremura deja de frică, se apăsa cu mâinile pe burtă, văietându-se de dureri.

De nenumărate ori își întrerupsese pregătirile de dimineață pentru a se duce la baie.

Iar eu știam *acum* într-adevăr, ceea ce plănuia în continuare Moody. Puteam să-i citesc în ochi și să înțeleg din glas, când a îndemnat-o pe Mahtob să se grăbească, iar mie mi-a spus:

— Azi o duc eu la școală. Tu rămâi aici.

Mahtob și cu mine fusesem în aceste opt luni aliate nedespărțite împotriva grandiosului vis al lui Moody de a ne transforma într-o familie iraniană. Numai împreună puteam

opune rezistență, separate, am fi fost supuse.

— Dacă vrea să te ia cu el, trebuie să mergi, i-am spus blând lui Mahtob când ne-am îmbrățișat în baie. Trebuie să te porți frumos cu tata chiar dacă te ia de lângă mine și nu te mai aduce înapoi. Nu spune nimănui că ne-am dus împreună la Ambasadă. Și nu spune niciodată nimănui că am încercat să fugim. Chiar dacă te-ar bate, să nu spui acest lucru. Căci, dacă dezvălui asta nu vom mai ieși niciodată de aici. Tu trebuie, pur și simplu, să păstrezi toate acestea ca fiind secretul nostru.

— Nu vreau să mă ia de lângă tine, plânse Mahtob.

— Știu. Nici eu n-aș putea suporta lucrul ăsta. Dar dacă totuși o face, nu fi îngrijorată. Gândește-te că nu ești singură. Gândește-te la faptul că Dumnezeu este tot timpul lângă tine, indiferent cât de singură te simți. Roagă-te ori de câte ori ți-e frică. Și gândește-te că nu voi părăsi țara asta fără tine. Niciodată. Vom reuși odată și odată să plecăm de aici.

Când Mahtob a fost în sfârșit îmbrăcată și gata de școală, era deja târziu. Moody, îmbrăcat într-un costum, bleumarin cu dungulițe subțiri, aștepta nerăbdător, gata de plecare. Întârzia la spital. Tot comportamentul lui arăta că era un cazan sub presiune, iar Mahtob aprinse fitilul când, tocmai când Moody voia să iasă cu ea pe ușă. Gemu tare și se repezi din nou la baie. Moody fugi după ea și o trase înapoi spre ușă.

— E-atât de bolnavă, am strigat eu. Nu-i poți face așa ceva.

— Și cum am să mai pot, a urlat el.

— Te rog, lasă-mă să merg cu voi.

— Nu!

I-a tras o palmă lui Mahtob și ea a început să țipe.

Încă o dată toate gândurile mi s-au șters din minte. Disperată, m-am năpustit spre Moody ca s-o apăr pe Mahtob de toate nenorocirile necunoscute care o puteau aștepta. L-am smucit sălbatic de braț, iar unghiile mele i-au sfâșiat costumul.

Moody a dat-o pe Mahtob de-o parte, m-a apucat și, trântindu-mă pe podea, s-a năpustit asupra mea. M-a prins cu ambele mâini, și m-a izbit de mai multe ori cu capul pe podea.

Țipând, Mahtob a alergat în bucătărie ca s-o caute pe Nasserine. Moody s-a întors o clipă, urmărind-o cu privirea cum fugea, iar eu am folosit această ocazie ca să mă apăr. Unghiile mele i-au zgâriat fața, degetele mele i-au smuls părul. Ne-am luptat încă un timp pe podea înainte de a reuși să mă domine din nou, în urma unei cumplite lovituri de pumn pe care mi-a tras-o în plină față.

Negăsind pe nimeni în bucătărie, Mahtob a alergat pe hol, spre dormitorul lui Mammal și a lui Nasserine.

— Ajutați-mă, vă rog! ajutor! am țipat eu.

Mahtob a bătut la ușa dormitorului, dar era încuiată.

Nu se auzea niciun zgomot. Nicio ofertă de ajutor.

Frustrarea și mânia adunate de opt luni mi-au dat puterea de a rezista, ceea ce l-a surprins pe Moody. Călcând, Mușcând, zgâriindu-i ochii, încercând să-l lovesc cu genunchiul în viscere, îl obligam să-și îndrepte întreaga atenție asupra mea.

— Fugi jos la Essey! am țipat eu la Mahtob.

Mahtob plângea și țipa. Îi era și ei tot atât de frică pentru viața mea ca și pentru a ei și nu voia să mă lase singură cu acest nebun care se Numea tatăl ei.

Ea l-a apucat din spate cu pumnișorii ei, lovindu-l cu disperare, până la neputință. Apoi, cuprinzându-l cu brațele de șolduri, a încercat să-l tragă de lângă mine. Furios, Moody a lovit-o și a dat-o la o parte.

— Du-te Mahtob, am repetat. Fugi la Essey.

Copila mea a dispărut disperată pe ușă și a coborât scara în goană, în timp ce eu și Moody ne luptam mai departe. Eram sigură că aceasta este ultima noastră luptă.

Moody m-a mușcat atât de tare de braț, încât acesta sângera. Am țipat și, răsucindu-mă, am reușit să scap din strânsoarea lui și să mă îndepărtez de el. Asta l-a înfuriat și mai tare. M-a apucat cu brațele lui puternice și m-a aruncat pe podeaua tare. Am căzut pe spate și am simțit cum durerile îmi cuprind tot corpul.

Acum de-abia mă mai puteam mișca. Minute în șir, Moody s-a înverșunat împotriva mea, injurând ca un sălbatic, călcându-mă în picioare, aplecându-se să mă lovească. Trăgându-mă de păr, m-a târât pe podea prin casă. Avea mâinile pline cu smocuri din părul meu.

A făcut apoi o pauză ca să răsufle puțin. Zăceam scâncind, fără să mă mai pot mișca.

Răsucindu-se brusc pe călcâie, Moody a ieșit în goană, luând-o spre capul scării. Ușa grea de lemn s-a trântit cu zgomot și am auzit cum a încuiat ușa, învârtind cheia de două ori, ca să fie mai sigur. La scurt timp după aceea am auzit-o pe Mahtob țipând. Zgomotele îngrozitoare se auzeau înăbușit, căci venind dinspre casa scării, care ducea spre locuința de jos a lui Essey, treceau cu greu prin ușă, și totuși îmi frângeau inima. Apoi s-a făcut liniște.

Mi-au trebuit mai multe minute până când am reușit să mă ridic puțin ca să mă așez și încă și Mai mult timp ca să mă pot

ridica în picioare. M-am împleticit până la baie, încercând să fac abstracție de propriile-mi dureri în fața îngrijorării pline de disperare în privința lui Mahtob. Odată ajunsă în baie, în ciuda fierului înroșit care părea să mă ardă pe spate la orice mișcare, am reușit să mă urc pe W.C. Și, de acolo, ridicându-mă pe vârful picioarelor, mi-am apropiat urechea de țeava de ventilație, care lega această încăpere cu baia de jos. Am putut să-l aud astfel pe Moody cum se plângea de mine lui Essey și cum debita toate înjurăturile și blestemele posibile. Răspunsurile lui Essey erau amabile și politicoase. Mahtob nu se auzea deloc.

Se scurse așa un timp oarecare. Îmi venea să urlu din cauza durerilor din spate, accentuate și de efortul de a sta pe vârful picioarelor, dar acum nu-mi puteam permite să mă las pradă chinurilor mele. Discuția se auzea acum din ce în ce mai încet, astfel încât, în cele din urmă, nu mai puteam înțelege cuvintele rostite în farsi. Deodată am auzit-o însă din nou pe Mahtob țipând.

Urechile mele înregistrau aceste țipete în timp ce ele se îndreptau din apartamentul lui Essey spre sală și apoi spre ușa casei. Poarta de fier s-a închis cu ecoul înfundat și înspăimântător al unei porți de închisoare.

După ce am coborât cu greu de pe W.C., am alergat în dormitorul lui Mammal și Nasserine, unde am găsit cheia, în broască, așa că am deschis ușa. Camera era goală. M-am repezit la fereastra care dădea spre partea din față a casei. Trebuia să-mi lipesc nasul de geam și să-mi apăs fruntea de gratiile de fier ca să pot vedea ce se petrece jos. Acolo se afla Moody; mâneca ruptă a costumului fusese cusută – desigur de Essey. El o ținea cu forța pe Mahtob, strâns sub braț, deși ea se smucea și încerca să se elibereze din strânsoarea lui. Cu mâna liberă, a desfăcut căruciorul pliant a lui Amir, a trântit-o în el și a legat-o de mâini și de picioare.

Eram cu totul distrusă la gândul îngrozitor că n-o s-o mai văd niciodată pe Mahtob. Eram absolut convinsă de acest lucru. M-am repezit înapoi, am alergat în dormitorul nostru, am smuls aparatul de fotografiat de 35 mm a lui Moody din șifonier și m-am întors la timp ca să fac o poză celor doi, în timp ce se îndreptau pe străduță în jos, spre strada Shariati.

— Mahtob mai țipa încă, dar Moody ignora țipetele ei de protest.

I-am petrecut cu privirea prin perdeaua de lacrimi chiar și după ce dispăruseră din fața ochilor. N-am s-o mai revăd niciodată, îmi

spuneam întruna.

— Te simți bine?

Era Essey care striga din baie, prin conducta de aerisire. Mă auzise probabil plângând în timp ce încercam să mă spăl de sânge.

— Da, i-am răspuns. Te rog, vreau să vorbesc cu tine.

Așa nu puteam vorbi, căci trebuia să țipăm ca să ne putem înțelege una cu alta.

— Te rog, du-te în curtea din spate, ca să pot vorbi cu tine, am rugat-o.

Mi-am târât corpul chinuit până pe balconul din spatele casei și am văzut-o pe Essey așteptând în curte.

— De ce l-ai lăsat pe Moody înăuntru? am întrebat și am suspinat adânc? De ce n-ai apărât-o pe Mahtob?

— Au intrat amândoi în același timp, mi-a explicat Essey. Mahtob se ascunsese sub scară, dar Moody a găsit-o și a adus-o înăuntru.

— Sărmana Mahtob! plângeam în sinea mea. Apoi m-am adresat lui Essey:

— Te rog, trebuie să mă ajuți.

— Reza e plecat la serviciu, a spus Essey. Se putea vedea în ochii și în comportamentul ei o sinceră înțelegere din partea ei, dar și precauția înăscută a femeilor iraniene.

Ea ar fi făcut tot ce-ar fi putut pentru mine, dar nu îndrăznea să acționeze împotriva voinței soțului ei sau a *Dahijon-ului* acestuia.

— Îmi pare rău, dar noi nu putem face nimic.

— Cum îi merge lui Mahtob? Unde e?

— Habar n-am unde a dus-o.

Am auzit amândouă că Mehdi, copilul lui Essey, începuse să plângă.

— Trebuie să intru, a spus ea.

M-am întors în apartament. Să telefonez la Ambasadă! m-am gândit. De ce nu făcusem mai demult asta? În cazul că nu-i găseam aici pe Helen sau pe Dl. Vincop, aveam numerele lor particulare.

M-am grăbit să intru în bucătărie, dar acolo nu se mai afla niciun telefon. Trebuia să recunosc tot mai mult că Moody plănuise foarte exact ceea ce urma să se întâmple în această dimineață. Unde era Mammal? Unde era Nasserine? Unde era telefonul? Situația mea era și mai gravă decât mă temusem. M-am silit să-mi păstrez luciditatea, ca să găsesc posibilități de

contraatac.

Întrucât aveam deja experiența fiarei prinse în capcană, am început să cercetez împrejurările. Nu aveam încă niciun plan clar în minte, dar îmi dădeam seama că trebuia să caut punctele slabe ale noii capcane a lui Moody. M-am întors pe balcon, dar nu mi-a surâs posibilitatea de a sări jos, căci n-aș fi fost decât închisă în curtea din spatele casei lui Reza și Essey, care era înconjurată de un zid înalt de cărămidă.

Într-o parte a balconului era un pervaz îngust, lat de numai câțiva centimetri, ce făcea legătura cu acoperișul casei vecine, care nu avea decât un etaj. Aș fi putut ajunge la acest pervaz de la fereastra dormitorului nostru și, poate, de acolo aș fi putut să sar pe acoperișul vecin „chiar dacă o asemenea acțiune părea înfricoșătoare. Apoi? O să fie oare ușa vecinilor deschisă? Era cineva acasă? O să-mi ajute vecinii sau o să anunțe poliția? Și chiar dacă eu aș putea să-mi câștig libertatea, ce s-ar întâmpla cu Mahtob?

În capul meu, care îmi zvâcnea de durere din cauza loviturilor ca de ciocan ale lui Moody, toate aceste temeri și posibilități se învălmășeau laolaltă.

Totala izolare mă copleșea. Trebuia să iau contact – indiferent de ce gen – cu lumea din afară. M-am înapoiat repede în dormitorul lui Mammal și al lui Nasserine, la fereastra care dădea spre stradă. Afară, spectacolul unei zile obișnuite se desfășura mai departe, indiferent și implacabil în fața nefericirii mele. Mi se părea important să ajung cât mai aproape de acești bărbați și femei care se duceau grăbiți la treburile lor.

Fereastra era asigurată cu gratii de fier, fixate la aproximativ zece centimetri distanță una de alta, iar în fața acestora, spre interior, se găsea un geam care mă împiedica să văd. Jos, trotuarul era lat de numai treizeci de centimetri și atât de apropiat de casă încât nu-l puteam vedea direct.

Dacă aș fi reușit să dau geamul la o parte, mi-aș fi putut măcar lipi fața de gratii ca să privesc astfel în jos, spre trotuar. Geamul era fixat în mai multe șuruburi, așa încât am căutat în toată casa o șurubelniță. Fiindcă n-am găsit niciuna, am luat un cuțit din bucătărie și l-am folosit în locul acesteia.

Când am reușit să dau geamul la o parte, am încercat să privesc în jos. Acum puteam vedea defilarea cotidiană a oamenilor, dar ce reușisem cu asta? Nimeni de jos nu mi-ar fi dat o mână de ajutor. Dezamăgită, am pus geamul la loc, ca Moody să nu observe.

Când m-am aflat din nou în hol, mi-am dat seama că Moody ar fi putut să mă închidă și mai mult. Toate ușile interioare ale locuinței erau prevăzute cu broaște. Putea, dacă ar fi vrut, să mă închidă chiar pe hol. Încă o dată am căutat prin casă niște scule – sau arme – și în cele din urmă am luat un cuțit ascuțit de la bucătărie. Împreună cu cel pe care îl folosisem drept șurubelniță, l-am ascuns sub un covor-persan din sală. Dacă Moody mă închidea aici, le puteam folosi ca să demontez șuruburile de la balamalele ușii. Am percheziționat în continuare apartamentul și mi-am amintit că la acest etaj – al doilea – exista o fereastră interioară în peretele dintre sufragerie și capul scării. Moody uitase de această ieșire, căci, acoperită de o perdea, trecea neobservată.

Fereastra nu era încuiată și când am împins-o s-a deschis ușor. Mi-am scos capul prin ea și am încercat să văd ce posibilități am. Aș fi putut oarecum destul de ușor să mă cațăr pe ea și să ies pe acolo, ajungând în capul scărilor, dar tot captivă aș fi rămas din cauza ușii de fier dinspre stradă, care era permanent încuiată. Am studiat treptele ce duceau din capul scării, de la etajul doi, până la acoperiș, trecând pe lângă apartamentul lui Nasserine. Aș fi putut sări pe acoperișul plan și de acolo pe acoperișul unei clădiri învecinate. Și apoi? Ar fi îndrăznit vreo vecină s-o lase să intre pe o americană fugară în locuința ei, pentru ca ea să poată ieși apoi în stradă? Dar și atunci aș fi fost fără Mahtob.

Lacrimile începură să-mi curgă șiroaie pe obraji. Îmi dădeam seama că viața mea se sfârșise, că Moody putea să pună capăt existenței mele în orice clipă și că era pregătit s-o facă; dar, cu toate astea, era foarte clar că trebuia să apăr o altă viață. Am înșfăcat agenda mea cu adrese, am răsfoit-o repede și am șters câteva numere de telefon. Deși erau cifrate nu voiam să pun în pericol viața altcuiva care încercase cât de puțin să mă ajute. Mai multe numere de telefon cifrate se aflau printre paginile agendei mele. Le-am pus într-un plic, le-am ars și cenușa am aruncat-o în W.C.

Epuizată de ceea ce mi se întâmplase în aceste zile înfricoșătoare, m-am prăbușit în cele din urmă pe podea și nu știu cât timp am zăcut acolo, într-o stare de inconștiență. Poate că am ațipit.

M-a speriat zgomotul unei chei în broasca apartamentului de sus. Essey a intrat înainte ca eu să am timp să reacționez. Aducea o tavă cu mâncare.

— Te rog, mănâncă, mi-a spus ea.

Am luat tava, i-am mulțumit pentru mâncare și am încercat să discut cu ea, dar Essey era înfricoșată și distantă. S-a întors imediat la ușă.

— Îmi pare rău, a spus ea încet înainte să iasă și să mă încuie din nou.

Nu mai auzeam decât scrâșnetul cheii care se învârtea în broască. Am dus tava în bucătărie și am lăsat mâncarea neatinsă.

Și orele de deznădejde se scurseră încet până la reîntoarcerea lui Moody, înainte de prânz. Era singur.

— Unde e Mahtob? am țipat eu.

— Asta nu trebuie să știi, a răspuns el întunecat. Nu trebuie să-ți faci nicio grijă în privința ei. Acum mă voi ocupa eu de ea.

A trecut pe lângă mine și a intrat în dormitor. Mi-am permis un moment de satisfacție perversă când i-am văzut toată fața brăzdată de unghiile mele. Dar acest sentiment s-a spulberat repede din cauza propriilor mele răni, mult mai profunde. Unde se afla copilul meu?

Moody s-a întors repede în hol, având în mână câteva din rochiile lui Mahtob și păpușa pe care i-o dăruiserăm de ziua ei de naștere.

— Vrea să-și aibă păpușa, a spus el.

— Dar unde e? Te rog, lasă-mă s-o văd.

Fără niciun alt cuvânt, Moody m-a împins la o parte, a ieșit și a încuiat ușa de două ori după el.

După-amiaza târziu, când zăceam ghemuită în pat din cauza îngrozitoarelor dureri de spate, am auzit clinchetul soneriei de la ușă. Cineva se afla afară pe trotuar. Am alergat la interfonul care îmi permitea să vorbesc cu cel care venea în vizită. Era Ellen.

— Sunt încuiată, aici, i-am spus. Așteaptă, vin la fereastră. De acolo putem vorbi.

Am dat la o parte geamul de la fereastră și mi-am lipit capul de grilajul de fier. Ellen se afla pe trotuar, împreună cu copiii ei, Maryam și Ali.

— Am venit să văd ce faci, a spus ea.

Apoi adăugă:

— Lui Ali este sete. Ar vrea să bea ceva.

— Nu pot să-ți dau nimic de băut, i-am spus eu. Sunt blocată aici.

Essey auzise, bineînțeles, totul și apărură curând afară, pe trotuar, cu o ceașcă de apă pentru Ali.

— Ce putem face? a întrebat Ellen.

Și lui Essey i-ar fi plăcut să poată avea un răspuns la această

întrebare.

— Du-te și adu-l pe Hormoz, i-am propus. Încercați să vorbiți cu Moody.

Ellen a fost de acord. Își împinse copiii înainte, pe trotuarul îngust și aglomerat, în timp ce un colț al *chador*-ului ei negru flutura în vântul de primăvară.

Târziu, în după-amiaza aceea, am vorbit cu Reza în timp ce el se afla în curte, iar eu pe balcon. Acum știam că Essey avea o cheie, dar Reza se împotriva ca ea să vină în apartamentul de sus.

— Reza, i-am spus. De când sunt în Iran am apreciat amabilitatea ta față de mine. Ai fost mai drăguț cu mine decât oricine altcineva, mai ales după tot ceea ce s-a întâmplat în State.

— Mulțumesc, a spus el Te simți bine?

— Te rog, ajută-mă! Cred că ești singurul care ar putea vorbi cu Moody.» Am s-o mai revăd vreodată pe Mahtob?

— Nu-ți face nicio grijă. Ai s-o vezi din nou. N-o va ține departe de tine. El te iubește. O iubește și pe Mahtob. Nu vrea ca ea s-a crească singură. El a crescut fără mamă și fără tată și acest lucru nu-l vrea și pentru fiica lui.

— Te rog, vorbește cu el, l-am implorat.

— Eu nu pot să vorbesc cu el. Orice ar hotărî, trebuie să fie hotărârea lui. Eu nu pot să-i spun ce trebuie să facă.

— Te rog, încearcă în seara asta.

— Nu. Nu astă seară, s-a împotrivit Reza. Măine trebuie să plec cu afaceri în Resht. Dacă peste câteva zile, când mă întorc, nu s-a schimbat nimic, atunci poate am să vorbesc cu el.

— Te rog, nu pleca. Rămâi aici, te rog. Mi-e frică. Nu vreau să fiu singură.

— Trebuie să plec.

Pe seară, Essey a deschis ușa. Vino jos, a spus ea

Ellen și Hormoz se aflau acolo. Era de față și Reza. În timp ce Maryam și Ali se jucau cu copiii lui Reza și Essey, noi încercam o soluție pentru problema prezentă. Toți oamenii ăștia îl ajutaseră și-l susținuseră în trecut pe Moody împotriva mea, dar ei acționaseră din motive ce li se păreau rezonabile. Erau musulmani supuși. Trebuiau să respecte dreptul lui Moody de a-și ține în frâu familia Dar erau și prietenii mei și cu toții o iubeau pe Mahtob Chiar și în această blestemată Republică Islamică se știa că un soț și un tată putea împinge uneori lucrurile prea departe.

Nimeni nu voia să meargă la Poliție, iar eu cu atât mai puțin.

De față cu Reza și Essey, n-am îndrăznit să discut cu Ellen și Hormoz despre Ambasadă. Chiar dacă aș fi făcut-o știam că ei ar refuza orice alt contact cu funcționarii americani sau elvețieni.

Eram într-o situație critică. Nu se putea face nimic altceva decât o încercare de a se vorbi rațional cu Moody; deși toți știau că nu se poate discuta rațional cu el. Nu acum. Și poate niciodată.

Mă străduiam să-mi înfrânez mânia crescândă. Bateți-l! Închideți-l! Trimiteți-mă pe mine și pe Mahtob acasă, în Statele Unite! Așa aș fi vrut să le strig și să-l pun în fața unei asemenea evidente soluții a acestei oribile încurcături. Dar trebuia să privesc problema din punctul lor de vedere. Trebuia să găesc o cale de mijloc, pe care puteau și ei s-o accepte. Deși, aparent, nu exista niciuna.

În toiul conversației am auzit cum ușa se deschide și se închide din nou. Reza s-a dus în hol să vadă cine a sosit și l-a adus pe Moody în apartamentul de jos.

— Cum ai ieșit? m-a întrebat el. De ce ești aici jos?

— Essey are o cheie, i-am explicat eu. Ea m-a adus jos.

— Dă-o înapoi! a țipat el.

Essey se supuse ascultătoare.

— E în ordine, *Dahijon*, spuse Reza, blând, încercând să aplaneze evidenta nebunie a lui Moody.

— Și *ăștia* ce fac aici? a țipat Mody, gesticulând ca un nebun în direcția lui Ellen și Hormoz.

— Încearcă să ne dea o mână de ajutor, am spus eu. Avem probleme. Avem nevoie de ajutor.

— N-avem nicio problemă, a bombănit Moody. Tu ai probleme.

Și întorcându-se spre Ellen și Hormoz le-a strigat:

— Dispăreți și lăsați-ne singuri. Nu vă privește. Nu vreau să mai aveți de-a face cu ea.

Spre groaza mea, Ellen și Hormoz s-au ridicat imediat să plece.

— Vă rog, nu plecați, i-am implorat eu. Mi-e frică să nu-mi facă iar ceva. O să mă omoare. Dacă va face asta nimeni nu va afla niciodată nimic. Vă rog, nu plecați, nu mă lăsați singură aici!

— Trebuie să plecăm, a spus Hormoz. Întrucât Moody a spus că trebuie să plecăm, suntem obligați să respectăm hotărârea lui.

De îndată ce au plecat, Moody m-a împins iar în apartamentul de sus și s-a încuiat cu mine.

— Unde sunt Mammal și Nasserine? am întrebat nervoasă.

— Din cauza purtării tale rele, n-au mai putut suporta să stea aici, a spus Moody. Locuiesc acum la părinții lui Nasserine. Au

fost alungați din propria lor casă. Vocea îi devenea tot mai tare. Dar nu e treaba lor. Nu e treaba nimănui. E mai bine să nu vorbești cu nimeni despre asta. De-acum eu mă voi ocupa de toate. Eu voi lua toate hotărârile. Eu am să clarific toate lucrurile.

Prea înfricoșată ca să mă pot apăra, l-am ascultat fără să scot o vorbă tot timpul cât a bombănit și a înjurat îngrozitor. Cel puțin nu mă bătea...

În noaptea aceea am rămas singuri în apartament; am zăcut în aceeași pat, dar cât mai departe unul de altul, cu spatele unul la altul. Moody dormea, dar eu mă răsuceam și mă întorceam pe toate părțile căci mă durea tot corpul și încercam să-mi găsesc o poziție mai confortabilă, ceea ce n-am reușit. Eram îngrijorată din cauza lui Mahtob, plângeam din cauza ei, încercam să vorbesc cu ea în gând. Și mă rugam, și mă rugam!

De dimineață Moody s-a îmbrăcat să meargă la serviciu. Și-a luat un alt costum, nu pe acela pe care i-l rupsesem eu cu o zi mai înainte. Când a plecat, a înhățat iepurașul lui Mahtob.

— Vrea să-l aibă, a spus.

După plecarea lui Moody am zăcut încă mult timp în pat, plângând din ce în ce mai tare.

Întregul meu corp nu era decât o imensă vânătaie. Partea de jos a coloanei mă durea foarte rău din cauza bușiturilor de pe podea, unde mă aruncase Moody. Stăteam chircită de durere.

Mi se părea că trecuseră ore, când am auzit afară în curte un zgomot cunoscut: scârțâitul unui lanț ruginit care se freca de o bară de fier: zgomotul leagănului lui Maryam, jucăria preferată a lui Mahtob. M-am ridicat cu greu și m-am îndreptat șchiopătând spre balcon ca să văd cine se juca afară.

Era Maryam, fiica lui Essey, care se bucura de strălucirea soarelui dimineții de aprilie. A văzut că o urmăresc și a întrebât cu vocea ei nevinovată, copilăroasă:

— Unde e Mahtob?

N-am putut să-i răspund din cauza lacrimilor.

Dintr-un motiv pe care numai eu singură îl știam, o adusesem pe Mahtob în Iran ca s-o salvez; acum o pierdusem. Întunericul mă învăluia, iar eu mă certam cu credința mea. Trebuia într-un fel să prind curaj și să fiu mai hotărâtă. Mă bătuse Moody atât de tare încât nu mai eram în stare să opun nicio rezistență?

Bineînțeles că eram preocupată cel mai mult de întrebarea unde o dusesese Moody pe Mahtob, dar o enigmă și mai mare, și la fel de neliniștitoare, pe care încercam s-o rezolv, era *cum* putuse el să-i facă una ca asta? La fel și mie? Moody pe care îl cunoscusem nu mai era acum, pur și simplu, același bărbat cu care mă căsătorisem

Ce nu mersese bine? Știam și nu prea știam. Puteam să refac evenimentele. Puteam să corelez manifestările, mai violente și mai puțin violente, de nebunie ale lui Moody în decursul celor opt ani ai căsniciei noastre cu greutățile lui pe plan profesional și chiar să stabilesc anumite suișuri și coborâșuri ale comportamentului său în acord cu unele evenimente politice imprevizibile.

Cum de nu putusem prevedea și împiedica acest chin? În ultimul timp îmi adusesem aminte de unele fapte cumplite.

Cu opt ani înainte, când Moody se afla aproape de sfârșitul perioadei sale de asistență la spitalul de osteopatie din Detroit, am fost obligați să luăm o hotărâre deosebit de importantă. Sosise timpul să ne organizăm o viață comună sau să ne despărțim. Am hotărât să rămânem împreună. Și interesându-ne peste tot de o

ofertă de serviciu, am aflat de Clinica osteopatică de la Corpus Christi, unde un anestezișt își deschisese deja cabinetul, iar un al doilea era căutat. O antecalculație promitea un salariu de 150.000\$ pe **an și** perspectiva **unei** sume **atât** de mari **ne-a** ametit.

Pe de o parte nu voiam să plec de lângă părinții mei din Michigan, dar, parcă în mai mare măsură doream să încep o viață nouă, fericită, în bogăție și cu un nou statut social.

Joe, și în special John cel de șase ani, au fost foarte fericiți de această idee.

Înainte de nuntă, John mi-a spus:

— Mami, nu știu dacă voi putea trăi împreună cu Moody.

— De ce nu? am întrebat eu.

— Fiindcă îmi aduce atâtea dulciuri încât precis că o să-mi strice dinții.

Am răs când am observat că John vorbea serios. El asocia dulciurile și guma de mestecat cu Moody.

La toate motivele temeinice care pledau pentru o căsnicie trainică se adăuga și faptul de nedeținut că eu și Moody ne iubeam. Mi se părea o alternativă de neconceput să-l părăsesc, să-l trimit la Corpus Christi în timp ce eu aș fi dus o existență tristă în lumea muncitorească din Michigan.

Așa că ne-am căsătorit pe 6 iunie 1979, într-un cerc foarte restrâns, într-o mică *masjea* din Houston. După ce au fost spuse în șoaptă câteva cuvinte în farsi și în engleză, am devenit regina adorată și onorată din viața lui Moody.

Moody m-a copleșit cu flori, cu cadouri personale și cu continue surprize plăcute. Poșta îmi aducea zilnic o vedere făcută de el sau o scrisoare de dragoste, cu cuvinte tăiate din ziare și lipite pe o foaie de hârtie. Mă copleșea cu laude exagerate în fața prietenilor noștri.

Odată, la o masă „mi-a dăruit un trofeu mare, strălucitor în auriu și albastru deschis, care mă proclama „cea mai bună soție din lume”. Colecția mea de boxe muzicale a crescut. Cu orice ocazie îmi oferea numeroase cărți și în fiecare se afla o dovadă personală a afecțiunii sale. Abia dacă trecea vreo zi în care să nu-mi declare din nou dragostea lui.

Curând am observat cât de inteligent procedase Moody alegându-și această specializare. În general, anestezia este una dintre cele mai lucrative ramuri ale medicinei, și, cu toate astea, nu îi cerea lui Moody prea multă osteneală.

El mai supraveghea o grupă de anesteziști, ceea ce îi permitea să trateze simultan trei sau patru pacienți și să le scrie simultan aceleași note de plată astronomice. Zilele se scurgeau în liniște. Dimineața trebuia să asiste la ope rații la spital, dar venea adesea acasă la masa de prânz. Nu avea de făcut ore de birou, iar urgențele și le putea împărți cu alți anesteziști.

Deoarece, în tinerețea lui, în Iran, aparținuse clasei superioare, lui Moody nu i-a venit greu să joace rolul medicului american înstărit. Ne-am cumpărat o casă spațioasă și frumoasă într-un cartier bogat din Corpus Christi. În vecinătate locuiau numai doctori, dentiști, juriști și alți licențiați.

Ca să mă elibereze de treburile inferioare ale gospodăriei, Moody a angajat o fată în casă, așa încât am avut timp să-mi valorific profesiunea mea de manager și talentul meu organizatoric.

Zilele îmi erau pline de sarcini plăcute: să scriu notele de plată pentru pacienți sau să țin contabilitatea în cabinetul lui Moody; la toate acestea se adăuga plăcerea de a avea grijă de căminul și familia mea.

Deoarece pentru treburile mai grele ale casei o aveam pe fată, eram liberă să mă dedic sarcinilor educative, care îmi aduceau multe bucurii.

Aveam deseori invitați, pe de o parte pentru că ne făcea plăcere, pe de altă parte fiindcă legăturile de afaceri sunt foarte importante pentru cariera unui medic.

Celălalt anestezist, fusese suprasolicitat înainte de sosirea noastră la Corpus Christi. Era recunoscător că avea o înlesnire, dar cum medicii, prin natura lor, au ambiția de a avea propria lor sferă de influență, prezența lui Moody a determinat începutul unei pașnice concurențe.

Era suficient de multă muncă pentru amândoi, dar noi simțeam totuși necesitatea de a ne consolida legăturile profesionale cu ajutorul numeroaselor întâlniri de societate. Doctorii care frecventau cercul nostru erau fie americani, fie străini, care, ca și Moody, veniseră din patria lor în Statele Unite ca să studieze și să practice medicina. Erau mulți iranieni, arabi saudiți, pakistanezi, egipteni și alți câțiva din alte țări. De la fiecare învățam cu plăcere despre obiceiurile diferite ale culturilor străine. Devenisem renumită pentru talentul meu culinar iranian; stabilisem o a doua cale prin care încercam să mă împrietenesc cu soțiile altor medici.

Într-un alt cerc din care făceam și noi parte, am devenit membri

ai conducerii. S-a întâmplat ca pe lângă Universitatea ASI din Texas să existe o școală foarte apreciată pentru elevii iranieni. Îi invitam adesea și, ca membri ai Societății Islamice din Texasul de Sud, organizam petreceri și festivități la sărbătorile iraniene și islamice. Mă bucuram nespun că Moody își găsisese în cele din urmă un echilibru între viața lui dinainte și cea de acum. Se complăcea, față de mai tinerii săi compatrioți, în rolul medicului iranian americanizat, al bărbatului de lume, ajuns la maturitate.

Moody a dovedit că s-a integrat mediului cultural american în momentul când a solicitat cetățenia americană. Formularul prin care se solicita acest lucru conținea multe întrebări la care trebuia să răspunzi, printre care:

„Credeți în Constituția și forma de guvernământ a Statelor Unite?”

„Sunteți pregătit să depuneți jurământul de credință față de Statele Unite?”

„Sunteți pregătit, ca, potrivit legii, să luptați în numele Statelor Unite?”

La toate aceste întrebări Moody răspunsese afirmativ.

Am călătorit deseori Am fost în California și în Mexic. De fiecare dată când se organiza un seminar pe teme medicale sau avea loc o sesiune de comunicări, participam și eu și Moody, iar pe copii – Joe și John – îi lăsam acasă cu o îngrijitoare care dormea la noi. Legile fiscale ne permiteau cele mai luxoase hoteluri și restaurante, căci cheltuielile puteau fi trecute drept cheltuieli de afaceri. Peste tot unde încheiam contracte, aveam grijă să adun toate chitanțele, pentru a argumenta caracterul de afaceri al activității noastre de serviciu.

Această schimbare uluitoare din viața mea amenința uneori să mă copleșească. Deși nu profesam o meserie clar definită, eram mai ocupată ca oricând. Răsplătită mărinimos cu bani și afecțiune, iubită până la adulație, m-aș fi putut plânge oare de ceva?

De la începutul căsătoriei noastre existaseră însă anumite probleme cu implicații adânci, dar, încă de pe atunci, amândoi am preferat să le trecem cu vederea. Rareori, când între noi apăreau divergențe de păreri, le consideram urmarea unor deosebiri de cultură. Moody le considera deseori mărunțișuri lipsite de importanță, chiar dacă uneori îl puneau în încurcătură. De exemplu, când am vrut să deschidem un cont de virament la o bancă din Corpus Christi, a scris pe formularul de cerere numai numele lui.

— Ce-i asta? am întrebat eu. De ce nu deschidem contul și pe numele meu?

El a fost foarte surprins:

— Noi nu deschidem niciun cont pe numele femeilor, mi-a spus el. Iranienii nu fac așa ceva.

— Dar aici nu ești iranian, l-am înfruntat eu. Dimpotrivă, tu vrei să fii American.

După câteva discuții de acest gen, Moody a cedat. Nu-i trecuse, pur și simplu, prin minte că amândoi eram posesorii averii.

Un obicei care mă irita era pretenția lui de proprietate asupra mea, ca și când eu, precum contul lui de virament, aș fi fost capitalul său personal, Oriunde ne găseam într-o încăpere plină de oameni voia să fiu mereu lângă el. Mă cuprindea cu brațul sau mă ținea de mână ca și când i-ar fi fost teamă să nu fug. Eram măgulită de atenția și afecțiunea lui, dar resimțeam uneori acest atașament ca pe o povară.

Moody a ratat și rolul de tată vitreg. Adept al sistemului iranian de educație, cerea de la Joe și John ascultare absolută. Ceea ce era neplăcut îndeosebi pentru Joe, care împlinind unsprezece ani începuse să-și manifeste independența. Înainte de apariția lui Moody în familia noastră, John fusese bărbatul în casă.

Și mai exista și Reza, fără îndoială motivul esențial al încordării relațiilor noastre din acel timp. Reza studiasse la Wayne State University din Detroit și locuise o perioadă acolo, în apartamentul lui Moody. La scurtă vreme după ce ne-am aniversat primul an de căsătorie, Reza și-a susținut examenul de diplomă în științe economice și Moody l-a invitat să locuiască la noi în Corpus Christi, până își va găsi un post.

De fiecare dată când Moody nu era acasă, Reza prelua rolul domnului și stăpânului, încercând să-mi comande mie și copiilor și cerând să-l ascultăm fără nicio discuție, ca și când i s-ar fi cuvenit de drept. La scurt timp după ce venise la noi, îmi invitase câteva prietene la ceai. Reza stătea tăcut în cameră cu noi, notându-și evident în minte ceea ce i se părea lipsit de respect pentru a raporta mai târziu totul lui Moody. În momentul când musafirii au plecat, mi-a poruncit să spăl vesela.

— Am s-o fac când voi crede de cuviință, i-am răspuns pe un ton incisiv.

Reza încerca să-mi indice când trebuia să spăl rufele, ce să le dau de mâncare băieților și când anume aveam voie să mă duc la o vecină la cafea. Nu-mi convenea deloc ingerința lui în treburile mele, dar el continua să mă sâcăie. La treburile casei, însă, nu

voia să participe.

M-am plâns de mai multe ori lui Moody în legătură cu prezența enervantă a lui Reza în viața mea. Dar Moody nefiind de față atunci când aveau loc aceste certuri, mă sfătuiam să fiu mai răbdătoare.

— Nu va dura mult, îmi spunea el, până își va găsi un post. E nepotul meu. Trebuie să-l ajut.

Moody și cu mine ne-am interesat asupra posibilităților de închiriere a locuințelor, în care să ne investim banii și, în același timp, să fim avantajați în privința impozitelor. Stabilisem astfel o relație destul de strânsă cu unul dintre bancherii care se bucurau de mult succes în oraș. Am discutat cu acest bancher să-i ofere un post lui Reza.

— Mi s-a oferit un post de casier, s-a plâns Reza când s-a întors după convorbirea de prezentare. Eu nu vreau să devin casier la o bancă.

— Mulți s-ar bucura să aibă acest post, am spus eu, supărată de atitudinea lui Reza. Ai multe posibilități de avansare din acest post.

Reza a făcut o observație demnă de remarcat – observație pe care am înțeles-o cu adevărat mult mai târziu, peste ani de zile, când mi-a fost dat să cunosc mult prea bine acel *ego* al bărbaților iranieni, și în special modul în care se manifesta el în familia lui Moody.

El spuse:

— Nu voi accepta în țara asta niciun post, dacă nu pot să devin șeful firmei.

S-a mulțumit să trăiască pe spinarea noastră până când o firmă americană a dat dovadă de atâta înțelepciune încât a acceptat să se pună sub controlul lui.

Între timp și-a petrecut zilele făcând plajă la ștrand, citind Coranul, rugându-se și încercând să-mi controleze orice acțiune. Când se simțea prea extenuat de atâtea obligații, trăgea un pui de somn.

Asemenea săptămâni neplăcute s-au transformat în luni, până când l-am constrâns pe Moody să întreprindă ceva în privința lui Reza.

— Sau pleacă el, sau plec eu! am spus în cele din urmă.

Credeam într-adevăr acest lucru? Poate nu, dar m-am bazat foarte mult pe dragostea lui Moody pentru mine și am avut dreptate.

Reza a bombănit ceva în farsi și s-a mutat, blestemându-mă

evident, într-o locuință proprie, plătită de Moody. La scurt timp după aceea s-a întors în Iran ca să se căsătorească cu verișoara lui, Essey.

După plecarea lui Reza, ne-am retras din nou într-o căsnicie comodă și fericită, sau, cel puțin, așa o consideram eu. Între Moody și mine existau anumite „divergențe”, dar știam foarte bine că o căsătorie cere și compromisuri. Eram convinsă că odată cu scurgerea timpului toate vor intra în normal.

M-am concentrat asupra aspectelor ei pozitive. Viața mea devenise, în multe privințe, mai bogată. Găsisem în sfârșit acel ceva „în plus”, greu de definit.

Cum aș fi putut să știu că la mai mult de 18.000 de mile spre est se pregătea o furtună înfricoșătoare, care îmi va zdruncina căsătoria, mă va aduce în stare de prizonieră, îmi va răpi fiii și va constitui o amenințare nu numai pentru viața mea, dar și pentru cea a fiicei mele care la acea dată nici nu se născuse încă.

Eram căsătoriți de un an și jumătate, când, curând după Anul Nou 1979, Moody și-a cumpărat un radio-receptor cu unde scurte, dotat cu căști. Era impresionant să poți recepționa emisiuni de radio de peste tot din lume. Brusc, lui Moody i se trezi interesul să asculte radio Iran.

Studentii organizaseră un șir de demonstrații împotriva guvernului condus de șah. Asemenea ciocniri mai avuseseră loc și înainte, dar, acum erau mai grave și mult mai extinse. Din exilul său de la Paris, Ayatollahul Khomeini adoptase o poziție foarte critică la adresa șahului, în special, și a influenței occidentului, în general.

Știrile pe care le auzea Moody la radio erau, adesea în contradicție față de ceea ce vedeam seara la televizor, așa că el a devenit foarte circumspect vizavi de reportajele americane.

După ce șahul a părăsit Iranul și Ayatollahul s-a întors a doua zi în triumf, Moody a sărbătorit evenimentul. Fără să mă anunțe în prealabil, a adus acasă o duzină de studenți iranieni, la o petrecere. Au rămas până seara târziu și mi-au umplut locuința cu discuțiile lor agitate și aprinse, în farsi.

La fel ca și în Iran, revoluția și-a spus cuvântul și la noi acasă. Moody a început să-și spună rugăciunile iraniene cu un zel pe care nu-l mai văzusem la el până atunci. Făcea donații la diverse organizații šiite.

Fără să mă întrebe, a aruncat toate proviziile noastre de alcool, pregătite pentru numeroșii oaspeți. Numai lucrul acesta și i-a oprit pe musafirii noștri americani să ne mai viziteze, iar tonul pe

care îl folosea Moody în diversele discuții i-a alungat în curând și pe antialcoolici. Moody era iritat din cauza presei americane, considerându-i pe reporterii niște mincinoși. În cursul lunilor viitoare studenții au folosit adesea casa noastră ca loc de întâlnire. Au format ceea ce au numit ei „Un grup de musulmani îngrijorați” și au alcătuit, alături de alte activități, următoarea scrisoare pe care au răspândit-o în diferite medii:

„În numele lui Allah, cel mai milostiv și cel mai îndurător:

Astăzi, în Statele Unite, Islamul este unul dintre cele mai greșit înțelese concepte din viața de fiecare zi. La acest lucru au condus mai multe motive: 1) reportaje false transmise de mass-media despre Republica Islamică Iran; 2) refuzul guvernului american de a trata corect țările islamice; 3) refuzul creștinătății de a accepta Islamul și pe adepții săi.

Mass-media exercită asupra gândirii societății americane o influență de netăgăduit. Știrile de seară, cotidienele și revistele săptămânale stau la baza opiniei publice americane. Aceste surse sunt propagandistice în cel mai înalt grad, întrucât ele reprezintă în exclusivitate interesele Statelor Unite. De aceea evenimentele internaționale sunt prezentate adesea ca acțiuni absurde.

Un exemplu actual de eveniment internațional tratat ca un nonsens este întemeierea Republicii Islamice Iran. Poporul islamic a fost acela care l-a alungat pe Șah și a adoptat în unanimitate realizarea unei Republici Islamice. De curând am aflat de rebeliunile kurzilor din Iran. Dacă într-adevăr kurzii au luptat pentru autodeterminare, de ce au fost implicați și soldați israelieni, ruși și irakieni?

Revoluția Islamică din Iran a demonstrat că iranienii se opun regimului politist, promovată în exterior de guvernul american, și nu publicului american. Vă cerem să examinați critic informațiile dumneavoastră primite prin mass-media. Mențineți legătura cu musulmanii iranieni, care sunt informați în privința situației actuale.

Vă mulțumim.

*Un grup de musulmani îngrijorați
Corpus Christi, Texas”.*

A fost prea mult pentru mine. M-am ridicat în apărarea patriei mele și l-am copleșit pe Moody cu ocări. Discuțiile au degenerat în certuri cumplite, total diferite față de modul nostru de viață normal în care nu cunoscusem până acum asemenea confruntări.

— Trebuie să încheiem pace, am propus eu disperată. Noi nu mai putem discuta probleme politice.

Moody a fost de acord și un timp mai îndelungat am dus o coexistență pașnică. Dar nu mai reprezentam centrul universului său. Cu fiecare zi își amintea tot mai puțin de iubirea sa. Acum părea să nu mai fie căsătorit cu mine ci cu Receptorul de radio cu unde scurte și cu duzini întregi de ziare, reviste și alte foi propagandistice la care se abonase. Câteva dintre ele erau tipărite în scriere persană, altele, în engleză. Când Moody nu era acasă, aruncam uneori o privire prin ele, și rămâneam uluită și înspăimântată de răutatea atacurilor lor iraționale împotriva Americii.

Moody și-a retras cererea pentru cetățenia americană.

Erau momente în care cuvântul „divorț” urca din adâncuri la suprafața conștiinței mele. Era un cuvânt pe care îl uram și de care mă temeam. Mai făcusem încă o dată drumul ăsta și nu mi-ar fi făcut nicio plăcere să-l mai străbat încă o dată. Ca să mă despart de Moody ar fi însemnat să renunț la un stil de viață pe care eu singură nu mi-l puteam permite și la o căsătorie despre care încă mai credeam că era întemeiată pe iubire.

În afară de asta, un asemenea pas nici nu putea fi luat în considerare din moment ce constatasem că eram însărcinată.

O asemenea minune l-a făcut pe Moody să-și vină în fire. În loc să se consacre în totalitate politicii iraniene, începuse să se mândrească cu paternitatea sa. Și-a reluat plăcutul obicei de a-mi dăruia în fiecare zi bucuria unui drăguț cadou. De îndată ce am început să port rochia specifică unei femei însărcinate, se lăuda cu burta mea oricui ne privea. Mi-a făcut sute de fotografii și mă asigura că sarcina mă făcuse și mai frumoasă decât înainte.

A treia vară a căsătoriei noastre a trecut cu bucuria calmă a așteptării dinainte de naștere. În timp ce Moody era la spital, eu petreceam împreună cu John o perioadă deosebit de încântătoare. El avea acum opt ani, așadar un mic bărbat care putea să mă ajute să aranjăm casa pentru noul său frate sau noua sa soră. Am transformat împreună un mic dormitor în cameră pentru copil. Cumpăram cu multă plăcere îmbrăcăminte pentru sugari, galbenă și albă. Moody și cu mine ne duceam împreună la cursurile de naștere, unde nu făcea niciun secret din faptul că ar fi preferat să aibă un băiat nu o fată. Mie îmi era egal. Viața nouă din mine, indiferent dacă era un băiat sau o fată, era un om pe care îl iubeam deja.

La începutul lui septembrie, când eram gravidă în luna a opta, Moody m-a rugat să particip cu el la un Congres medical care avea loc la Houston. Excursia urma să ne ofere câteva zile

deosebit de plăcute înainte de a cunoaște bucuria obositoare a vieții de părinte. Medicul meu ginecolog a încuviințat călătoria, asigurându-mă că până la naștere va mai trece cel puțin o lună.

Dar, din prima seară petrecută în camera noastră de hotel de la Houston am început să am dureri puternice în spate și mi-am pus, profund îngrijorată, întrebarea dacă nu cumva îmi sosise timpul să nasc.

— O să te simți iar bine, mă asigură Moody.

Voia ca în ziua următoare să facem o vizită la NASA.

— Nu mă simt în stare pentru asta, am spus eu...

— Bine, atunci să mergem să facem cumpărături, a spus el.

Înainte de a merge după cumpărături, am intrat să mâncăm și la restaurant durerile de spate au devenit și mai acute, și am simțit cum mă cuprinde o mare oboseală.

— Să ne întoarcem la hotel, am spus eu. Vom putea merge poate după cumpărături după ce mă voi odihni puțin.

Ajunși la hotel, au început durerile, și mi s-a rupt apa.

Lui Moody nu-i venea să creadă că sosise momentul.

— Ești medic, i-am spus. Apa mi s-a rupt. Nu știi ce înseamnă asta?

I-a telefonat doctorului mamoș din Corpus Christi care ne-a trimis la un medic din Houston, pregătit să preia cazul, și care ne-a grăbit să mergem repede la spital.

Îmi amintesc de lumina caldă, tremurătoare din sala de naștere și de Moody care, îmbrăcat cu haine sterile, stătea lângă mine, mă ținea de mână și-mi dădea indicații, îmi amintesc încă travaliul chinuitor și durerile puternice care însoțesc începutul fiecărei Vieți noi. Poate ca un avertisment pentru tot ceea ce urmează să se întâmple în anii ce vin.

Dar înainte de toate îmi amintesc cum a anunțat mamoșul:

— Aveți o fiică!

Surorile au exclamat încântate, în semn de respect în fața acestei mereu noi minuni. Eu am chicotit copleșită de fericire, ușurare și extenuare. O soră și un medic se ocupau de copil și mi-au dat-o apoi pe fiica noastră alături, ca să-și poată cunoaște părinții.

Era o comoară, o piatră prețioasă cu pielea deschisă, cu ochi lui nișori-albaștri, care îi clipeau din cauza luminii prea puternice din sala de naștere. Căpșorul umed era acoperit cu șuvițe de păr blond-roșcate. Trăsăturile feței lui Moody erau imprimate în miniatură pe chipul ei.

— De ce are părul blond, întrebă Moody cu o vădită încordare în voce? De ce are ochi albaștri?

— N-am ce face în privința asta, am replicat eu, prea obosită și prea tulburată ca să mai dau atenție micilor reclamații ale lui Moody în privința copilului extraordinar pe care îl adusesem pe lume. Cu excepția părului, seamănă perfect cu tine.

Pentru o vreme mai îndelungată pușorul meu mi-a atras toată atenția, așa că nici nu mi-am dat seama ce făceau doctorii și surorile cu mine, și nici măcar ce culoare avea cerul. Îmi legănam pruncul în brațe și sufletul meu se umplea de imaginea lui.

Am să te numesc Maryam, am șoptit eu. Era unul dintre cele mai frumoase nume iraniene pe care le cunoșteam și aducea puțin și cu un nume american, scris într-o grafie ușor exotică.

Au trecut câteva minute până să observ că Moody nu fusese în stare să răspundă la întrebarea care îl frământa în realitate: „De ce e fată?” învinovățire pe care, de fapt, voia să mi-o atribuie mie. Mândria lui de bărbat islamic fusese rănită de faptul că primul născut fusese o fată, așa că ne-a lăsat singure în noaptea aceea când, de fapt, ar fi trebuit să se afle lângă noi. Nu asta era tipul de bărbat pe care mi-l doream eu.

Noaptea se scurse, iar somnul meu neliniștit a fost întrerupt de sentimentul nedescris de fericire când copilășul meu nou-născut a început să-mi sugă la piept și de clipele de depresiune legată de comportamentul copilăresc al lui Moody. Mă întrebam dacă era numai un acces trecător de furie sau dacă plecase pentru totdeauna. Eram atât de furioasă în clipa aceea încât, cu adevărat, îmi era absolut indiferent.

În dimineața următoare a telefonat foarte devreme, fără niciun cuvânt de scuze că dispăruse așa, dar și fără să pomenească ceva de faptul că ar fi preferat un fiu. Îmi spuse că și-ar fi petrecut

noaptea într-o *masjed*, unde fuseserăm cununați, și se rugase lui Allah.

Când și-a făcut apariția la spital, dimineața mai târziu, râdea prietenos și agita prin aer o grămadă de foi, pline cu litere persane de culoare roz. Erau cadouri ale bărbaților de la *masjed*.

— Ce semnificație au semnele scrise, am întrebat eu?

— Mahtob, a răspuns el, radiind.

— Mahtob? ce înseamnă asta?

— „Rază de lună”, a răspuns el.

Apoi mi-a explicat că a telefonat familiei sale în Iran „care i-a propus mai multe nume pentru copil. El spuse Că a ales numele de Mahtob, fiindcă în ultima noapte fusese lună plină.

Eu am pledat pentru Maryam întrucât numele suna mai american, iar copilul urma să fie american. Dar, cum eram slăbită și ușor amețită de atâtea sentimente învălmășite, Moody a fost acela care i-a completat certificatul de naștere, trecând Mahtob Maryam Mahmoody.

Am fost doar vag nedumerită de faptul că acceptasem rolul de subordonată în fața soțului meu.

Mahtob avea două luni și purta o rochiță de mătase roz, scoasă dintr-un dulap plin de hăinuțe, pe care îl supraîncărcase soțul meu, care o găsea atât de încântătoare, încât uitase repede decepția sa inițială și devenise cel mai mândru tată. Copilul stătea liniștit în brațele mele și mă privea adânc în ochi. Culoarea ochilor începuse să i se schimbe, acea culoare vag albăstrie de la naștere se definitiva acum într-un castaniu închis. Privirea-i urmărea toate manifestările vieții – jur împrejurul nostru mai mult de o sută de studenți iranieni sărbătoreau *Eid e Ghorban*, Sărbătoarea Sacrificiului.

Eram în 4 noiembrie 1979.

Ca membru din ce în ce mai activ al Societății Islamice din Texasul de Sud, Moody era unul dintre organizatorii principali ai manifestării, care se ținea într-un parc din apropierea casei noastre.

Îmi recăpătasem repede puterile și atâta timp cât era vorba de o ocazie socială, separată de politică, participam cu plăcere la pregătiri. Ajutasem la fiertul unei enorme cantități de orez. Împreună cu alte femei, un amestec de iraniene, egiptene, arabe saudite și americane, am pregătit din abundență diferite sosuri pentru *khoreshe*. Am tăiat castraveți, roșii și ceapă în felii și le-am stropit cu zeamă de lămâie. Am aranjat coșuri uriașe cu Toate fructele proaspete și zemoase pe care le găsiserăm. Am făcut și

baclava.

În această zi bărbații sunt cei care gătesc. Sărbătoarea comemorează ziua în care Dumnezeu i-a poruncit lui Abraham să-și sacrifice fiul, pe Isac, dar apoi îl salvează pe băiat și în locul lui a fost sacrificat pe altar un miel. Câțiva bărbați au luat mai multe oi vii și le-au tăiat gâtul în timp ce priveau spre Meca și spuneau în cor rugăciuni sfinte. Bărbații au tras apoi animalele moarte la un loc de grătar, unde au fost pregătite pentru masa festivă.

Sărbătoarea este celebrată în toate țările islamice nu numai în Iran. De aceea, în această zi, doar cercurile restrânse de iranieni abordaseră teme politice, discutând bucuroși despre încercarea cu succes a Ayatollahului de a centraliza puterea de stat.

Am stat deoparte de asemenea discuții și m-am întreținut cu cercul meu larg de prietene, care reprezentau în mic Națiunile Unite. Cele mai multe dintre ele gustau acest iz de cultură orientală, dar toate erau bucuroase că trăiesc în America.

Îndată după festivitate, eu cu Moody și Mahtob am v plecat să participăm la o sesiune de osteopatie din Dallas. Pe băieți i-am lăsat acasă. În drum, ne-am oprit la Austin ca să vizităm clanul rudelor lui Moody care își părăsiseră țara și veniseră în SUA, clan ce se mărea tot mai mult. Moody îi numea „nepoți”, iar ei îi spuneau „**Dahijon**”. Am cinat cu ei și ne-a înțeles ca în dimineața următoare să ne întâlnim pentru micul dejun la hotelul nostru.

Am dormit mai mult, căci eram. Obosită din cauza zilei anterioare. Grăbiți, ne-am făcut repede toaleta de dimineață, fără să ne mai ostenim să deschidem televizorul. Când am ajuns în holul hotelului, eram așteptați de unul dintre „nepoți”, un bărbat tânăr, care se numea Jamal. Agitat, ne-a venit în întâmpinare.

— *Dahijon!* spuse el. Ai auzit știrile? Ambasada americană din Teheran a fost ocupată.

Moody constată acum că politica era o afacere foarte serioasă.

La început, destul de sigur datorită poziției avantajoase pe care o avea și la o distanță de aproape o jumătate de glob terestru, își manifestase entuziasmul pentru revoluție și visul Ayatollahului care transformase Iranul într-o Republică Islamică. Era simplu să spui fraze goale de la distanță.

Acum însă, faptul că Studenții din Teheran întreprinseseră un act de forță armată împotriva Statelor Unite, reprezenta pentru Moody ca persoană un adevărat pericol. Nu era un moment propice să fii iranian în America și nici să fii căsătorită cu vreunul. Un student iranian de la Texas fusese bătut de doi agresori necunoscuți, și Moody era îngrijorat că ar putea avea și el aceeași soartă. Era neliniștit și de posibilitatea unei arestări, sau expulzări.

La spital, câțiva începuseră să i se adreseze cu „Dr. Khomenini”. O dată avu chiar impresia că o mașină ar fi încercat să dea peste el când traversa strada. Primeam o mulțime de telefoane anonime de amenințare.

— Te prindem noi, spunea la telefon o voce cu un puternic accent sudic. Te omorâm!

Lui Moody i s-a făcut într-adevăr frică și a însărcinat un serviciu de detectivi să observe casa și să ne păzească pe noi, oriunde ne-am fi dus.

Nebunia asta nu se va sfârși vreodată? mă întrebam. De ce bărbații trebuiau să mă amestece și pe mine în jocul lor prostesc? De ce nu puteau să mă lase în pace să fiu numai soție și mamă?

Moody și-a dat seama că nu se poate ține deoparte de neînțelegerea internațională. Era aproape imposibil pentru el să rămână neutru. Prietenii lui iranieni voiau tot mai mult să-l atragă de partea lor, ca membru activ care să-i ajute la organizarea demonstrațiilor și să le pună la dispoziție casa noastră, ca un fel de bază. Prietenii noștri americani și vecinii, ca și colegii săi, așteptau, sau chiar îi cereau, să declare credința țării care îi oferise o poziție socială atât de bună.

La început Moody a oscilat. Personal era entuziasmat de amploarea înfiorătoare a dramei ostatecilor și se bucura că americanii fuseseră înjosiți în fața întregii lumi. Îl uram și ne certam îngrozitor din această cauză. Debita nenumărate tirade împotriva embargoului american de arme contra Iranului, presupunând continuu că totul ar fi numai o simulare a faptelor reale și că, de fapt, americanii vindeau arme în Iran prin intermediul unei a treia țări, ceea ce ar fi determinat ridicarea prețurilor.

Apoi s-a întâmplat un lucru curios. Moody stabilise o relație strânsă cu Dr. Mojallali, un neurolog iranian. Pentru că studiasă în Iran, Dr. Mojallali nu avea aprobare să practice medicina în Statele Unite, lucrând ca tehnician laborant. Dar Moody îl trata cu tot respectul datorat unui. Coleg și lucrau împreună cu plăcere cu studenții iranieni. Peste noapte, relația de prietenie dintre cei doi s-a răcit și Moody a refuzat să mai vorbească cu Dr. Mojallali, dar mie nu mi-a spus de ce.

La spital Moody încerca să evite orice confruntare. Deși le permitea în continuare studenților iranieni să se adune în casa noastră, încerca totuși să țină secrete aceste întâlniri și să evite, pe cât posibil, discuțiile politice, pe motiv că el ar fi întrerupt contactul cu „Grupul musulmanilor îngrijorați”. La spital se concentra asupra muncii sale.

Dar dezastrul se înfăptuise. Își trâmbițase mult prea tare simpatiile, iar asta îl făcea să fie o țintă ușoară pentru oricine ar fi avut un motiv să tragă.

Situația încordată s-a concretizat în clipa în care un alt anestezist de la spital l-a învinovățit pe Moody că ascultă radio la căști când ar trebui să-și îndeplinească obligațiile la operații. Era o învinovățire căreia eu îi puteam da crezare. Pe de altă parte, cunoșteam avantajele meseriei lui Moody. Eu și cu el ne bucuraserăm foarte mult de plăcerea banului câștigat repede. Dar de toate astea un anestezist se bucură numai cu prețul unei tot mai mari lupte de concurență. Prea puțin solicitat și plătit mai mult decât bine, „colegul” lui Moody adulmecase probabil posibilitatea unui schimb de putere pentru a-și apropia o mai mare parte din munca pe care o aveau în perspectivă.

Controversa a împărțit personalul spitalului în două tabere.

Și se profilau și mai multe neplăceri legate, în special, de drama ostatecilor de la Ambasada Americană din Teheran, criză mocnită care se întindea, luând amploare.

La sfârșitul acestui an tumultuos, Moody se afla între două

tabere internaționale, vulnerabil la atacurile din ambele părți.

I-am spus că de Crăciun trebuie, să ne ducem acasă în Michigan, ca să-i vizităm pe părinții mei. Era o schimbare binevenită în comparație cu apăsarea insuportabilă de la Corpus Christi.

Am petrecut toți zile fericite, de sărbătoare, la părinții mei, care i-au copleșit pe Joe, John și Mahtob cu cadouri.

În perioada liniștită și plăcută dintre zilele de sărbătoare, am căutat să găsim o posibilitate de a ne sus trage din încurcătura ce intervenise în viața noastră la Corpus Christi. Moody se bucura să se afle la Michigan. Oare s-ar întoarce aici dacă i s-au ivi o ofertă de serviciu? Exista vreo posibilitate? Știind că dacă i-ar vizita pe vechii săi colegi, un asemenea subiect ar putea fi discutat, i-am propus într-o zi:

— De ce nu-ți vizitezi vechii prieteni de la Carson City?

La acest gând fața i s-a luminat. Era o ocazie să vorbească despre diverse probleme de afaceri într-o atmosferă normală, fără să i se reproșeze trecutul de simpatizant iranian. Vizita, i-a redat dispoziția pentru muncă și i-a amintit că există locuri unde povestea lui ar putea trece pe planul al doilea. Radia încă de fericire când mi-a relatat că un doctor ar fi spus: Cunosc pe cineva care caută un anestezist.

Moody a telefonat persoanei respective, un anestezist din Alpena și a fost invitat să se prezinte la o discuție. Lucrurile s-au precipitat. Am lăsat copiii la familia mea și am făcut drumul de trei ore spre Alpena cu mașina.

Pe drum ninge ușor. Pâlcuri de pini de o culoare verde-închis erau parcă acoperiți cu glazură de zăpadă, arborând o haină de un alb festiv. O asemenea priveliște de iarnă, ca desprinsă dintr-o carte poștală, era amețitor de frumoasă după trei ani petrecuți în Texasul fierbinte și pustiu.

— Cum am putut oare să ne mutăm de aici? se întreba Moody cu voce tare.

Spitalul din Alpena se afla parcă într-o adevărată țară a minunilor. În față se afla un corp de clădiri ce se armonizau perfect cu parcul acoperit cu zăpadă. Gâște de Canada se plimbau, legănându-se nepăsătoare, printre pini. La o oarecare depărtare, un șir de coline formau un fundal de un calm desăvârșit.

Discuția de prezentare a decurs fără probleme. Aici, în Alpena, era absolută nevoie de un al doilea anestezist. La sfârșitul discuției, celălalt medic a surâs și, întinzându-i lui Moody mâna,

l-a întrebat:

— Când puteți veni?

Au trecut mai multe luni până când ne-am rezolvat problemele noastre la Corpus Christi. Moody se bucura atât de mult de mutare, încât de câteva ori în timpul iernii blânde din Texas, a pus în funcțiune instalația de aer condiționat pentru a face un foc care să trosnească în cămin. Pregătirile necesare pentru mutare au început cu un curaj plin de entuziasm. Eram din nou o echipă care avea un țel comun. Moody alesese: va trăi și va munci în Statele Unite. O să devină un american. Ne-am vândut casa din Corpus Christi, dar, din cauza anumitor avantaje fiscale, am păstrat dreptul de proprietate asupra unei alte case în care investisem mult. Și când a sosit primăvara, ne aflam la Alpena, la o depărtare de numai trei ore de părinții mei și la un milion de mile depărtare de Iran.

Alpena era atât de departe de locuința îngrozitoare în care eram acum prizonieră. Mama și tata erau atât de departe! Joe și John erau atât de departe! Mahtob era și ea atât de departe!

Se afla oare la Mammal și Nasserine? Speram să nu fie. Speram să fie la cineva pe care îl cunoștea și-l agreea, la cineva care o iubea. Era poate la Ameh Bozorg? La acest gând un fior mi-a trecut pe șira spinării: Vai, cum îmi mai plângeam copilul!

Singură în apartament, închisă toată ziua, așteptând disperată vreo știre de la Mahtob, am început să mă îngrijorez din cauza sănătății mele mintale și mi-am găsit alinarea în lacrimi de dezamăgire și durere, ceea ce o sfătuisem și pe Mahtob să facă: „Când crezi că ești foarte singur, poți întotdeauna să te rogi. Nu ești niciodată singur cu adevărat”.

Am închis ochii și am încercat să mă rog. „Dumnezeule iubit” am început eu... dar, epuizată sufletește, gândurile-mi rătăceau și mă simțeam brusc cuprinsă de un sentiment de vinovăție. Ani în șir neglijasem religia, iar acum, când mă aflam prinsă ca într-o capcană într-o țară străină, îi ceream ajutor lui Dumnezeu. De ce trebuia el să mă asculte acum?

Am încercat încă o dată. N-am cerut nimic altceva decât ca Mahtob și cu mine să găsim o cale ca să ne putem întoarce împreună în America. Mă rugam să fiu din nou împreună cu fiica mea. „Dumnezeule iubit” spusei, ajută-mă s-o primesc înapoi pe Mahtob. Apăr-o și mângâi-o. Fă-o să simtă că o iubești, că ești pentru ea aici și că eu o iubesc. Ajută-mă s-o reprimesc cândva.

Ceva – cineva? mi-a ordonat să deschid ochii. Auzisem sau nu într-adevăr o voce? Speriată, am privit în jur și am văzut servieta cu acte a lui Moody, care se afla într-un colț al camerei, pe podea. În mod normal o lua cu el, dar astăzi sau o uitase sau o lăsase pur și simplu acasă. M-am dus curioasă lângă ea și am cercetat-o. Habar n-aveam ce era înăuntru, dar poate găseam ceva ce m-ar fi putut ajuta. Vreo cheie poate?

Servieta avea o broască cu cifru. Moody stabilise singur combinația de cifre, iar eu nu știam șirul numerelor cu care se deschidea servieta.

— O să încep cu zero-zero-zero, mi-am spus. Ce altceva aveam de făcut?

Am dus servieta în dormitorul lui Mammal și Nasserine, unde, prin fereastra deschisă, puteam auzi dacă cineva se apropia de

casă. M-am așezat pe podea și am învățat roțițele broaștei la 0-0-0. Am apăsat pe butoane. Nu s-a întâmplat nimic. Am învățat combinația pe 0-0-1 și am încercat din nou. Din nou „nimic.

Cu urechea ciulită la vocile de pe stradă, ca să aud dacă se întorcea Moody, am lucrat sistematic mai departe:

0-0-3; 0-0-4; 0-0-5. Am continuat fără întreruperi, repetarea continuă a operației ajutându-mă să-mi consum timpul, dar aducându-mi și un oarecare pesimism.

Ajunsesem la 1-0-0 fără niciun succes. Am continuat. Treaba părea din ce în ce mai mult să fie fără rost: Probabil în servietă nu se găsea nimic din ceea ce mi-ar fi fost de folos. Dar aveam în fața mea încă mii de combinații și nimic altceva cu ce să-mi petrec vremea.

Am ajuns la 1-1-1. Nimic.

1-1-5. Nimic. De ce mă mai osteneam?

1-1-6. Tot nimic. Ce s-ar fi întâmplat dacă Moody s-ar fi întors tiptil acasă și, strecurându-se înăuntru, m-ar fi surprins încercând să-i cotrobăiesc prin lucrurile lui personale. Am învățat roțițele la 1-1-7 și, pesimistă, am apăsat pe butoane.

Ambele deschizători s-au deschis!

Am ridicat capacul și, de bucurie am tras adânc aer în piept. Înăuntru se afla telefonul, un telefon Trimline, cu tastatură, care atunci când formai numărul scotea niște sunete și avea și alte completări de ordin tehnic. Mammal îl cumpăraseră dintr-o călătorie făcută din Germania.

La capătul cablului se găsea ceva care arăta ca un ștecăr electric cu două piciorușe. Cu acesta putea fi cuplat la rețeaua electrică.

Am alergat la priză, dar m-am întors imediat. Essey se afla acasă. Puteam s-o aud exact sub mine, alergând încoace și încolo și puteam să-l aud și pe copil scâncind. Știam și că sistemul telefonic era defect. De fiecare dată când cineva forma sus un număr, telefonul de jos suna încet de câteva ori. Essey ar fi știut imediat că dau telefon. Puteam să risc? Nu, ea își arătase destul de clar supunerea. Chiar dacă nu era de acord cu ceea ce făcea Moody, era ascultătoare. M-ar fi spionat, dacă *Dahijon* ar fi dorit-o.

A trecut câțiva timp – douăzeci de minute sau o jumătate de oră. Stăteam pe hol cu telefonul în mână, pregătită să bag ștecărul în priză, în timp ce cântăream riscurile. Am auzit apoi cum ușa de pe palierul apartamentului lui Essey s-a deschis și s-a închis din nou. Ușa casei s-a deschis și s-a închis. Am alergat la fereastră și

mi-am lipit fața de geamul de protecție tocmai la timp ca s-o mai văd pe Essey și copiii ei trecând strada. Ei părăseau rar casa și atunci numai pentru câteva minute. Toate astea erau un răspuns la rugăciunea mea.

Am pus imediat telefonul în priză, am sunat-o pe Helen la Ambasadă și i-am povestit printre suspine amănuntele sechestrării mele; situația mea se înrăutățea și mai mult.

— Credeam că locuiți în casa lui Ellen, a spus Helen, și încercați să lămuriți anumite lucruri.

— Nu! Moody m-a încuiat. Mi-a luat-o pe Mahtob. Nu știu unde e și cum îi merge.

— Ce pot face eu pentru dumneavoastră? a întrebat Hellen...

— Nu știu dacă ați putea face ceva pentru mine înainte de a o avea înapoi pe Mahtob, am spus eu repede. Nu vreau să fac nimic din ceea ce ar reprezenta un risc ca să n-o mai văd.

— De ce nu vorbiți cu Dl. Vincop? propuse Helen.

Ea îmi făcu legătura. Am explicat încă o dată că în momentul de față nu voiam să risc o acțiune din partea Ambasadei. Nu, nimic până nu voi fi din nou împreună cu Mahtob.

— Sunteți irațională, mi-a spus el. Trebuie să venim și să încercăm să vă scoatem afară. Trebuie să anunțăm Poliția că sunteți închisă, acolo.

— Nu! am țipat eu la telefon. Vă poruncesc. Vă cer să nu întreprindeți nimic. Nu încercați să luați legătura cu mine. Nu faceți nimic ca să-mi veniți în ajutor. Voi lua din nou legătura cu dumneavoastră de îndată ce va fi posibil; dar nu știu când va fi asta – mâine, peste șase luni, într-adevăr nu știu când. Dar nu încercați să mă sunați cu de la dumneavoastră putere.

Am pus receptorul în furcă și mă întrebam dacă puteam risca s-o sun pe Ellen la serviciu.

Dar am auzit o cheie învârtindu-se în broasca de la ușa casei. Essey și copiii se întorseseră. Am scos repede telefonul din priză, l-am aruncat în servieta cu acte și am pus-o din nou în locul unde o lăsase Moody.

Brusc m-am simțit îngrijorată din cauza pozei pe care i-o făcusem lui Moody când o luase pe Mahtob de lângă mine. Mai avea și alte poze pe film. Eram convinsă că se va înfuria atunci când le va da la dezvoltat și va vedea ce făcusem.

Am căutat în sacoșa unde țineam cele necesare pentru fotografiat un alt film ca să-l schimb pe cel din aparat, dar n-am găsit niciunul.

Poza mi se părea acum lipsită de importanță, nu s-ar vedea pe

ea decât spatele lui Mahtob, în timp ce Moody o împingea în căruciorul de copii. Tocmai de aceea nu merita să risc furia lui Moody. Am deschis aparatul, și, după ce am ținut filmul la lumină l-am pus din nou la loc, sperând să fi distrus orice poză care ar fi putut să prezinte vreo importanță pentru Moody.

Peste două zile, Essey a părăsit fără nicio explicație apartamentul de jos, luându-i cu ea pe Maryam și Mehdi. Privind de la fereastra de sus, am văzut, cum se urcă într-un taxi oranj, luptându-se cu geamantanul, copiii ne astâmpărați și cu *chador-ul* ei. Părea să fi pornit în vizită la rude. Reza era încă la serviciu. Acum eram absolut singură.

În unele seri, Moody venea acasă, în altele nu. Nu știam ce variantă era mai convenabilă pentru mine. Îl disprețuiam și mă temeam de omul ăsta, dar el reprezenta singura mea legătură cu Mahtob. În serile când venea acasă, apărea încărcat cu alimente, îmi vorbea scurt și morocănos, iar la întrebările mele despre Mahtob se fofila cu un laconic „îi merge bine”.

— Se descurcă bine la școală? am întrebat.

— Nu merge la școală, mi-a spus el tăios. N-o mai primesc la școală din cauza a tot ce-ai făcut tu. E vina ta. Ai distrus totul și nu vor s-o mai primească. Tu crezi mereu numai supărare. Și, în afară de asta, nu ești o soție bună. Nu-mi mai dăruiești niciun copil. O să-mi iau altă femeie ca să am un fiu.

Mi-am amintit brusc de mica bucățică de sârmuliță **în** spirală, legată de membrana mea anticoncepțională. Ce s-ar întâmpla dacă Moody ar descoperi acest lucru. Ce-ar fi dacă m-ar bate atât de tare încât ar trebui să merg la un tratament medical și atunci ar fi găsită de un medic iranian? Dacă nu m-ar omori Moody, atunci ar face-o, poate, guvernul.

— Am să te duc la Khomeini și am să-i spun că nu poți să-l suferi mârâi Moody. Te duc în fața guvernului și spun că ești o agentă de la CIA.

În orice alt moment aș fi considerat afirmațiile lui drept simple amenințări, dar auzisem destule povești despre oameni care, pe baza unor motive caraghioase sau a unor dovezi neîntemeiate, fuseseră acuzați și apoi, fără niciun proces, închiși sau uciși. Iar eu eram atât la cheremul acestui bărbat nebun, cât și al guvernului acestei țări demente. Știam că viața mea depindea de toanele lui Moody și ale Ayatollahului său.

Închisă în locuință cu acest călău, nu îndrăzneau să-l

contrazic cu nimic. De câte ori vedeam în ochii lui cum începe să licărească acea flacără a nebuniei, mă sileam să tac și speram ca el să nu-mi poată auzi dureroasele bătăi de inimă.

În esență, furia lui se concentra asupra faptului că nu eram musulmană:

— Ai să te perpelești în focul iadului, țipa el. Iar eu am să ajung în cer. De ce nu te trezești odată?

— Nu știu ce se va întâmpla, am rostit eu pe un ton blând, încercând să-l calmez. Nu sunt judecător. Numai Dumnezeu poate să judece.

În nopțile în care Moody hotăra să rămână cu mine, dormeam în același pat, dar era retras. Luptând cu disperare pentru libertatea mea, m-am strâns de câteva ori lângă el, punându-mi capul pe umărul lui, deși mi se făcea aproape greață în fața acestui efort. Dar nici așa Moody nu a manifestat mai mult interes față de mine. Ofta și se întorcea cu spatele, cât mai departe de mine.

Dimineața mă lăsa singură, își lua servieta cu acte și telefonul.

Eram înnebunită de frică și plictiseală. Mai aveam încă dureri și mă simțeam plină de răni din cauza îngrozitoare lupte. Mă copleșeau depresiunea și disperarea. Ore întregi zăceam în pat, neputând să dorm, dar nici să mă scol nu mă simțeam în stare. Uneori alergam prin apartamente căutând ceva ce nu prea știam ce-ar fi putut să fie. Alteori, petreceam zile întregi lăncezând. După un timp nu mai știam în ce zi a săptămânii mă aflam, nici în ce lună, sau dacă soarele va răsări a doua zi, și nici nu mă interesa. Tot ceea ce voiam, era să-mi văd fiica.

Într-una din aceste zile chinuitoare frica mi s-a concentrat asupra unui singur lucru. Mi-am introdus degetele adânc, în corp și am căutat sârmulița de cupru ce se afla la capătul spiralei. Am găsit-o și un moment am ezitat. Dacă voi începe să sângerez? Eram închisă, fără telefon. Ce s-ar întâmpla dacă aș avea o hemoragie.

În clipa aceea mi-a fost indiferent dacă trăiam sau muream. Am tras de Sârmă și am țipat de durere, dar membrana spiralată a rămas fest la locul ei. Am încercat de mai multe ori, am tras din ce în ce mai tare, chircindu-mă din cauza durerilor îngrozitoare. Dar tot n-am reușit s-o scot. În cele din urmă am luat o pensetă din trusa mea de manichiură și am apucat cu ea sârmulița. Trăgând ușor și constant, ceea ce mă făcea să urlu de durere, am avut, în sfârșit, succes. Brusc, am constatat că țin în mână-micul obiect de plastic la capătul căruia se afla sârmulița de cupru care m-ar fi putut condamna la moarte. Toate mă dureau. Am așteptat mai multe minute ca să nu sângerez.

Am studiat membrana spiralată – o bandă îngustă de plastic

netransparent, nu mai mare de doi centimetri și jumătate, legată strâns de sârmulița de cupru.

Ce trebuia să fac cu ea? Nu puteam s-o arunc pur și simplu la gunoi și nici să risc s-o găsească Moody. Ca medic, ar fi știut imediat ce fusese acest obiect.

Puteam oare s-o arunc în W.C? Nu eram sigură. Ce s-ar întâmpla dacă ar înfunda toaleta și ar trebui să chemăm un instalator, care i-ar arăta lui Moody ciudatul obiect din cauza căruia se produsese înfundarea.

Metalul era moale.

Puteam poate să-l tai în bucăți. Am găsit o foarfecă în lucrurile de cusut ale lui Nasserine și m-am străduit s-o tai pe toată în bucățele mici de tot.

Apoi mi-am adus cuțitul șurubelniță, am dat repede geamul de o parte, m-am aplecat în afară, deasupra trotuarului, și am pândit un moment când nimeni nu părea să fie atent la ceea ce fac. În clipa aceea am dat drumul micilor bucățele să călătorească pe străzile Teheranului.

Ziua de naștere a tatii era pe 5 aprilie. Ar împlini 65 de ani dacă mai trăiește. Ziua de naștere a lui Joe era pe 7 aprilie. El împlinea 15 ani. Știa oare că mai sunt în viață? Nu puteam să-i fac niciun cadou. Nu puteam să-i fac nicio prăjitură.

Nu puteam să le dau telefon să le doresc cele bune de ziua de naștere. Nu puteam să le trimit nicio felicitare. Nici măcar nu știam exact când ar fi fost ziua lor de naștere, căci pierdusem orice orientare în timp.

Uneori noaptea, când stăteam pe balcon și vedeam luna, mă gândeam că deși pământul e atât de mare, luna e singură, aceeași pentru Joe și John, mama și tata, și chiar pentru mine.

Era aceeași lună pe care o vedea și Mahtob.

Asta îmi dădea, oarecum față de ea un sentiment de atașament.

Într-o zi, pe când priveam prin fereastra din fața casei, am simțit că mi se oprește respirația. Pe trotuarul de pe cealaltă parte a străduței se afla doamna Alavi și privea în sus spre mine. Un moment am crezut că trebuie să fie o nălucă născocită de mint ea mea rătăcită.

— Ce faceți aici? am întrebat-o surprinsă.

— Am stat și am observat casa. Aștept de ore, a spus ea. Știu ce vi s-a întâmplat.

Cum descoperise ea unde locuiam? mă întrebam. Cu ajutorul Ambasadei? De la școală? îmi era indiferent; eram entuziasmată văzând-o pe femeia care era gata să-și riște viața ca să ne scoată

pe Mahtob și pe mine din țară. Și la gândul ăsta am oftat din nou la reînnoita amintire că Mahtob dispăruse.

— Ce pot să fac? a întrebat doamna Alavi.

— Nimic, am spus doborâtă de suferința mea.

— Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră, a spus ea și și-a coborât vocea când a observat că era ceva curios ca o femeie de pe stradă să discute cu o femeie aflată la una din ferestrele etajului întâi, și, pe lângă toate, și în engleză.

— Așteptați! i-am spus.

În câteva minute am dat la o parte geamul. Apoi mi-am lipit capul de zăbrele și ne-am continuat conversația noastră ciudată cu voce mai înceată.

— Am observat casa zile în șir, mi-a spus doamna Alavi.

Mi-a povestit că fratele ei fusese un timp cu ea și că stătuseră în mașină. Cineva însă, bănuitor, i-a întrebat ce fac acolo. Fratele doamnei Alavi a explicat că observa o fată care stătea în una din case, fiindcă voia să se căsătorească cu ea. Era o explicație suficientă, dar probabil că incidentul îl enervase pe fratele ei. În orice caz, doamna Alavi era acum singură.

— Totul e pregătit pentru plecarea la Zahidan, a spus ea.

— Nu pot pleca „Mahtob nu mai e cu mine.

— Am s-o găesc pe Mahtob.

Oare cum ar fi putut să facă asta?

— Nu întreprindeți nimic ce ar putea trezi suspiciune.

Ea aprobă. Apoi dispăru la fel de misterios, cum venise. Am pus geamul la loc, am ascuns cuțitul și am recăzut într-o stare de letargie, în care mă întrebam dacă acest episod nu fusese cumva numai un vis.

Probabil că Dumnezeu poruncise lumii să se învârtească mai încet. Fiecare zi avea cel puțin patruzeci și opt, dacă nu șaptezeci și două de ore. Acestea au fost cele mai pline de singurătate zilele vieții mele. Era foarte obositor să găesc ceva care să-mi ocupe timpul.

Îmi făuream în gând un plan complicat cum aș putea să iau legătura cu Mahtob. Încercam să-i găesc lui Mahtob din toate resturile de mâncare pe care le puteam găsi prin casă și cu ceea ce aducea Moody acasă mâncărurile ei preferate, și să i le trimit prin tatăl ei. Pilaful bulgăresc era una dintre acestea.

Cu câteva bucățele de ață albă am reușit să-i croștez o pereche minusculă de cizme pentru păpușa ei. Apoi mi-am amintit de câteva cămăși-bluză cu guler înalt pe care abia dacă le mai purta, fiindcă o strângeau la gât. Am tăiat gulerul, ca bluzele să fie mai

comode, iar din bucățelele de material astfel obținute i-am cusut rochițe noi pentru păpușă. Am găsit și o bluză albă cu mâneci lungi, care îi rămăsese mică. I-am tăiat mânecile și am cusut materialul în talie, astfel încât a rezultat o bluză cu mâneci scurte, dar din nou suficient de lungă pentru ea.

Moody lua cadourile cu el, dar refuza să-mi spună vreo noutate despre fiica mea, cu o singură excepție când a adus înapoi cizmulițele pentru păpușă.

— A spus că nu vrea să le aibă acolo pentru că i le murdăresc ceilalți copii, a spus el.

Sufletul mi s-a încălzit la această veste, dar nu voiam ca Moody să-și dea seama de ceea ce se întâmplase. Micuța mea. Curajoasa Mahtob înțelesese planul meu. Acesta era modul în care îmi spunea: „mamă, mai trăiesc încă”. Și era împreună cu alți copii. Acest lucru excludea, slavă Domnului, casa lui Ameh Bozorg.

Dar unde se afla totuși?

Din plictiseală și disperare am început să citesc colecția de cărți englezești a lui Moody. Cele mai multe aveau ca obiect Islamul, dar asta îmi era indiferent. Le-am citit din scoarță-n scoarță. Există chiar și un dicționar Webster și l-am citit și pe acela. Aș fi dorit să fi găsit și o Biblie.

Dumnezeu era singurul meu însoțitor în aceste zile și nopți anoste. Vorbeam tot timpul cu el. Cu timpul, nu mai știu în câte zile, în mintea mea a încolțit o strategie. Prinsă fără nicio posibilitate de a acționa, în această capcană, incapabilă să fac ceva pentru a putea să mă apăr, eram ferm hotărâtă să fac tot posibilul de a fi din nou împreună cu Mahtob. Așa că mi-am îndreptat atenția asupra religiei lui Moody.

Am studiat cu multă atenție un manual care explica obiceiurile și ritualurile rugăciunilor islamice și am început prin a le urma pe toate cu exactitate. Înainte de rugăciune îmi spălam mâinile, brațele, fața și partea de sus a picioarelor. Apoi întindeam un *chador* alb de rugăciune. Când se îngenunchează la rugăciunea islamică și se apleacă în față ca semn de supunere în fața voinței lui Allah, capul nu trebuie să atingă niciun obiect creat de om. Afară este mai simplu. În casă, cel ce se roagă, plin de umilință, trebuie să folosească o piatră de rugăciune, iar aici se găseau destule de-astea. Erau mici bolovani simpli, de argilă uscată, cu un diametru de aproximativ doi centimetri și jumătate. Puteau fi făcuți din orice fel de pământ, dar aceștia erau făcuți din pământ adus special de la Meca.

Învăluită în *chador*, mă aplecam în față, astfel încât să ating cu

capul piatra de rugăciune.

Într-o dimineață, l-am uimit pe Moody când s-a sculat, întrucât mi-am făcut și eu spălarea rituală. Mă privea uimit când mi-am întins *chador*-ul și mi-am luat poziția de rugăciune pe hol. Îmi cunoșteam exact locul – nu alături de el, ci în spatele lui. Împreună am privit spre Meca și ne-am început solemnele intonații.

Urmăream un dublu scop. Voiam să-i fac lui Moody o bucurie, chiar dacă ar fi descoperit planul meu ascuns. Ar fi crezut că încerc să-i câștig bunăvoința, ca s-o primesc înapoi pe Mahtob, dar n-ar fi fost ăsta deja un mic succes? Mahtob fusese ultima lui piatră de încercare pentru a mă determina să-i urmez planurile privitoare la viața noastră. N-ar fi fost asta o dovadă că strategia lui dăduse roade?

Dar asta nu era decât al doilea scop pe care-l urmăream, căci, indiferent de ceea ce ar fi putut Moody să bănuiască vreodată, motivul rugăciunilor mele islamice era mult mai serios. Căutam disperată ajutor, în mod egal, de oriunde ar fi venit. Dacă Allah era aceeași ființă supremă ca Dumnezeuul meu, atunci îi voi îndeplini cât de bine posibil cerințele. Voiam să-l mulțumesc pe Allah, la fel de mult ca și pe Moody.

După ce ne-am terminat rugăciunile, Moody mi-a spus laconic:
— Nu trebuie să le spui în englezește.

Așadar, acum mai aveam ceva de făcut. Întreaga zi, și în cele ce au urmat, am exersat cuvintele arabe și am încercat să mă încredințez că devenisem cu adevărat o casnică iraniană ascultătoare.

Într-o zi a venit Ellen, Anunțându-și vizita la soneria de la ușă. Ne-am întreținut de la fereastră.

— Știu, Moody mi-a spus să mă țin cât mai departe de tine, dar trebuia pur și simplu să aflu ceva despre tine, măcar dacă ești în viață, spuse Ellen. S-a schimbat ceva?

— Nu.

— Știi unde se află Mahtob?

— Nu. Știi tu?

— Nu, mi-a răspuns Ellen. Apoi a făcut o propunere. Poate *Aga Hakim* ar putea să te ajute cu ceva. Moody îl respectă. Aș putea să vorbesc cu *Aga Hakim*.

— Nu, am spus eu repede. Dacă Moody descoperă că am vorbit cu cineva, situația mea se va înrăutăți și mai mult. Nu vreau decât s-o văd pe Mahtob.

Ellen mi-a înțeles temerile și și-a clătinat dezamăgită capul

înfășurat în *chador*.

— Ai putea totuși să faci ceva pentru mine. Ai putea să-mi aduci un Nou Testament.

— Bine, a încuviințat Ellen, dar cum ajung eu sus la tine.

— Am să leg un coș cu o sfoară, sau văd eu.

— Okay.

Ellen a plecat, dar nu s-a mai întors niciodată cu Noul Testament. Avea probabil remușcări pentru că mă vizitase pe ascuns și-i povestise despre asta lui Hormoz.

Într-o dimineață însorită, stăteam afară pe balconul din spate și mă întrebam dacă mai eram sau nu în posesia facultăților mele mintale. Cât timp se scursese astfel? încercam să socotesc timpul care trecuse după ziua bătăii. Trecuse o lună? Două? Nu-mi puteam aminti. Am hotărât să număr vinerile, căci erau singurele zile mai deosebite. Existau chemări suplimentare pentru rugăciune. Oricât mă străduiam să-mi amintesc, nu puteam să îmi aduc aminte decât de o singură vineri de la cearta noastră. Trecuse numai o săptămână? Mai puțin de două? Era într-adevăr încă aprilie?

Am observat cum o vecină mă urmărea de la fereastra ei, de pe strada alăturată, din spatele curții de beton. N-o mai văzusem înainte...

— De unde sunteți? M-a întrebat ea brusc într-o engleză stâlcită.

Eram surprinsă și speriată. Suspicioasă chiar.

— De ce? am întrebat eu.

— Fiindcă știu că sunteți străină.

Disperarea mi-a dezlegat limba, iar cuvintele au izbucnit în suvoi. N-am pierdut nicio clipă ca să-mi dau seama dacă femeia îmi e prieten sau dușman.

— Sunt închisă în casa asta, am șoptit eu. Mi-au luat fiica și m-au închis înăuntru. Am nevoie de ajutor, vă rog ajutați-mă.

— Îmi pare rău de dumneavoastră. Să văd ce pot face.

Dar ce putea ea să facă? O gospodină iraniană avea doar puțin mai multă libertate decât mine. Apoi mi-a venit o idee.

— Aș vrea să trimit o scrisoare familiei mele, am spus.

— Bine. Scrieți scrisoarea. Apoi eu trec strada și puteți să-mi aruncați plicul jos.

Am mângălit repede o scrisoare de înștiințare, într-un stil aproape de neînțeles. Am descris, cât am putut mai repede, toate aceste noi și îngrozitoare complicații și i-am avertizat pe mama și pe tata să nu insiste prea mult în aceste momente pe la

Ambasadă sau la Ministerul de Externe. Nu trebuia întreprins nimic până nu o aveam pe Mahtob înapoi, alături de mine. Le-am scris cât îmi erau de dragi, iar pe scrisoare mi-au curs lacrimi.

Am deșurubat geamul de la fereastra din față și am așteptat cu plicul în mână ca să apară femeia pe străduță. Nu erau mulți trecători, dar nu eram sigură că aș fi recunoscut-o, fiindcă la fel ca toate celelalte femei era învăluită în *chador*. Câteva femei au trecut pe lângă casă, dar niciuna nu schiță vreun gest că m-ar recunoaște.

Apoi s-a apropiat alta. Era îmbrăcată cu *manto* și *rusari*; ea s-a apropiat mai mult, grăbită, ca și când s-ar fi dus la cumpărăturile zilnice. Dar când a ajuns în dreptul meu s-a uitat în sus și a înclinat ușor capul. Scrisoarea mi-a alunecat din mână și a aterizat pe trotuar ca o hârtie care a căzut. Noua mea complice a ridicat-o repede, și-a pitit-o sub pardesiu fără să-și încetinească mersul.

N-am mai văzut-o niciodată de atunci. Deși mi-am petrecut mult timp pe balconul din spate în speranța că poate voi mai zări-o. Considerase probabil că riscul era prea mare ca să mai încerce să facă ceva pentru mine.

După cum sperasem, participarea mea la rugăciuni l-a calmat pe Moody. Drept recompensă mi-a adus *The Khayam*, un ziar cotidian de limbă engleză. Știrile erau toate falsificate de propaganda iraniană, dar aveam cel puțin și altceva de citit, scris în limba mea, în afara cărților religioase și a dicționarului. Îmi venea foarte greu să cred că petrecusem numai o săptămână și jumătate de izolare. Poate mă gândeam eu, că *The Khoyan* falsifica și data, așa cum falsifica și realitatea.

Dar faptul că aveam ziarul arăta o modificare bruscă a situației mele sau cel puțin în comportamentul lui Moody. Acum apărea în fiecare seară acasă, îmi aducea *The Khayan* și uneori câte o mică surpriză.

— Căpșuni, mă anunță el, venind acasă într-o după-amiază. Sunt scumpe și greu de găsit.

Ce ofertă neașteptată și evidentă de pace! În seara când ne întorseserăm de la Ellen și Hormez refuzase să cumpere căpșuni pentru Mahtob.

Fusese ultima noapte în care o avusesem pe Mahtob alături de mine.

Se împlinise aproape un an de când mâncasem ultima oară căpșuni. Acestea erau mici, fără suc, și probabil că nu aveau

niciun gust deosebit; dar în momentul acela reprezentau ceva ieșit din comun. Am înghițit trei din ele, înainte de a mă obliga să mă opresc.

— Du-i-le lui Mahtob, i-am spus.

— Bine, a răspuns el.

În unele seri Moody era destul de prietenos față de mine și chiar dispus să discute puțin. Alteori, părea distant și amenințător. Și, cu toate că-l întrebam mereu despre Mahtob, nu voia să-mi relateze nimic despre ea.

— Până când trebuie s-o ducem așa? l-am întrebat.

A mormăit ceva.

O zi lipsită de fericire urma alteia asemănătoare.

În mijlocul nopți ne-a trezit soneria de la ușă. Mereu pregătit să alunge demonii care îl torturau, Moody a sărit din pat și a alergat la fereastra din față. Trezindu-mă din letargia mea, am ascultat din dormitor și am putut să aud vocea lui Mustafa, al treilea fiu al lui Baba Hajji și al lui Ameh Bozorg. L-am auzit pe Moody spunând că vine imediat.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu, când s-a întors în dormitor, ca să se îmbrace la repezeală.

— Mahtob e bolnavă, a spus el. Trebuie să plec imediat.

Inima mi s-a strâns.

— Lasă-mă să merg și eu, am strigat.

— Nu. Rămâi aici.

— Te rog!

— Nu!

— Te rog, adu-o acasă!

— Nu. N-am s-o mai aduc niciodată acasă.

Când s-a îndreptat spre ușă, am sărit din pat și am alergat după el, pregătită să cutreier străzile Teheranului, în cămașă de noapte, dacă asta mi-ar fi adus-o înapoi pe fiica mea.

Dar Moody m-a împins deoparte, a închis ușa după el și m-a lăsat singură cu această nouă spaimă. Mahtob era bolnavă! Atât de bolnavă ca Mustafa să fie trimis la miezul nopții după Moody. O s-o ducă oare la vreun spital? Era oare atât de bolnavă? Ce nu era în ordine? Puișorul meu! Puișorul meu, strigam eu plângând.

În timpul acestei nesfârșite nopți de lacrimi și presimțiri întunecate, am încercat să descopăr însemnătatea acestei noi firimituri de informație despre Mahtob. De ce Mustafa?

Apoi mi-am dat seama că Mustafa și soția lui, Malouk, locuiau la o depărtare de numai trei blocuri. Mahtob îi cunoștea pe amândoi și se înțelegea destul de bine și cu copiii lor. Iar Malouk

era cel puțin ceva mai curată și mai prietenoasă decât alți membri ai familiei. Gândul că Mahtob se afla la Mustafa și la Malouk m-a mai liniștit puțin, dar era totuși o prea slabă mângâiere pentru sufletul meu îngrijorat. Când e bolnav, un copil are și mai mult nevoie de mamă. Încercam să-i trimit în gând dragostea și mângâierea mea și speram și mă rugam ca să mă audă și să simtă cât de îngrijorată eram din cauza ei.

Săptămânile trecute crezusem că atinsesem pragul de jos al disperării, dar acum îmi dădeam seama că deznădejdea mă putea împinge mult mai adânc.

În sfârșit, orele grele și triste ale nopții au făcut loc dimineții, iar eu nu aveam încă nicio veste. Dimineața s-a târât și mai încet. Fiecare bătaie a inimii mele îngrijorate era o chemare către copilul meu: „Mahtob, Mahtob, Mahtob!

Nu puteam mânca. Nu puteam dormi.

Nu puteam să fac absolut nimic.

Nu mi-o puteam închipui pe Mahtob singură într-un pat de spital”.

A trecut și o după-amiază lungă, dureroasă, apăsătoare. Am considerat-o drept cea mai lungă zi din existența mea chinuită.

Simțeam o apăsare nebunească, disperată. Priveam fix de la fereastra dormitorului nostru, dar nu puteam vedea decât spatele caselor și am zărit, într-o curte învecinată, o femeie. Era menajera casei, o femeie bătrână, înfășurată în *chador*. Aplecată peste o țâșnitoare, spăla, cât putea de bine cu o singură mână – cea liberă – oale și crățiți. O văzusem de mai multe ori robotind așa, dar nu vorbisem niciodată cu ea.

În clipa aceea am luat o hotărâre. Voi fugi din această închisoare, voi alerga la casa lui Mustafa și a lui Malouk și am să-mi salvez copilul. Eram prea răscolită ca să mai gândesc cu mintea limpede și nu mă gândeam deloc la eventualele consecințe ale unei asemenea acțiuni. Orice s-ar întâmpla, trebuia să-mi văd *acum* copilul.

Fereastra din spate nu era prevăzută nici cu geam nici cu gratii. Am tras un scaun, m-am urcat pe el, m-am ridicat în sus, ținându-mă cu mâna de rama ferestrei și am încercat, să pun piciorul pe pervazul îngust care depășea numai cu trei-patru centimetri peretele casei.

Stând pe pervaz, în timp ce mă țineam cu mâna de rama de sus a ferestrei, eram la numai un pas depărtare de acoperișul casei vecine, care avea numai un etaj. Întorcându-mă spre dreapta, am strigat:

— *Shoma Englisi sobatcom?* vorbiți englezește? Speram să ne putem înțelege destul de bine ca să-mi permită să mă cațăr pe acoperișul ei, să mă lase în casă și apoi afară, pe ușa casei.

Ca răspuns la întrebarea mea, femia și-a strâns și mai mult *chador*-ul în jurul ei și a alergat în casă.

Încetișor, m-am Dat înapoi și am reintrat în apartament. Nu exista niciun ajutor, nici o cale de ieșire. Mă învârteam prin casă, și căutam tot felul de soluții.

Am căutat ceva de citit și am răscolit biblioteca lui Moody după ceva englezește, ceva încă necitit de la cap la coadă. Am găsit un pliant de patru pagini, care alunecase în spatele unei grămezi de cărți și l-am privit curioasă. Nu-l mai văzusem până atunci. Era un manual de redactat în engleză și care reprezenta rugăciuni islamice speciale pentru anumite ritualuri. M-am așezat pe podea și am citit totul în fugă, până când ochii mi-au rămas ațintiți asupra descrierii unui *nase*.

Un *nase* este o promisiune solemnă făcută lui Allah, un soi de jurământ, un fel de înțelegere, de tocmeală. Reza și Essey făcuseră deja o dată un *nase*. Dacă Allah ar fi reușit cumva să îndrepte picioarele strâmbe ale lui Mehdi, atunci și Reza și Essey trebuiau să-și îndeplinească în fiecare an obligația de a duce la *masjed* tăvi cu pâine, brânză, *sabzi* și alte alimente ca să le binecuvânteze și să le împartă săracilor.

Megafoanele chemau pe străzi la rugăciune. Și în timp ce îmi făceam spălarea rituală și mă înfășuram în *chador*, lacrimile îmi curgeau șiroaie pe obraji. Dar acum știam ce aveam de făcut. Voi face un *nase*.

Amestecând legile fundamentale ale credinței islamice cu cele ale creștinismului, mă rugam cu voce tare:

— Te rog, Allah, dacă eu și cu Mahtob vom fi din nou împreună și vom putea să ne întoarcem acasă, am să fac un pelerinaj la Ierusalim, în țara sfântă. Acesta este *nasr*-ul meu. Apoi am citit cu voce tare din cartea pe care o aveam în față, intonând cu venerație și sinceră evlavie o rugăciune specială, lungă, în arabă. Credeam foarte mult în asta. Separată de lume, comunicam acum direct cu Dumnezeu.

S-a făcut seară. Întunericul a coborât peste Teheran. Ședeam pe podeaua din hol și citeam ca să treacă timpul.

Brusc luminile s-au stins. Pentru prima oară, după săptămâni de zile, urletul înfiorător al alarmei aeriene, a năvălit peste conștiința mea rătăcită. Mahtob, m-am gândit eu. Sărmana

Mahtob, cât trebuie să-i fie de frică. Disperată, am alergat la ușă, dar bineînțeles că era închisă, iar eu eram prizonieră în apartamentul de la etajul doi. Doborâtă de durere umblam de colo-colo prin cameră, fără să mă gândesc să iau măsuri pentru propria-mi apărare. Mi-am amintit din nou de cuvintele din scrisoarea lui John: „Te rog, ai grijă de Mahtob, și n-o lăsa de lângă tine”. Plângeam după fiica mea și am vărsat cele mai amare lacrimi, cele mai pline de îngrijorare și durere pe care le-am vărsat vreodată, pe care le voi vărsa sau le-aș putea vărsa.

Afară sirenele urlau, iar bubuitul rachetelor antiaeriene se auzea din depărtare. Am auzit motoarele câtorva avioane și explozii de bombe, dar și astea rămâneau undeva departe. Mă rugam întruna pentru Mahtob.

Atacul a durat doar câteva minute, fiind cel mai scurt dintre cele pe care le trăisem. Totuși, m-a făcut să tremur, căci eram singură într-o casă plină de întuneric, într-un oraș întunecat, într-o disperare neagră. Zăceam și plângeam.

A trecut probabil așa vreo jumătate de oră înainte de a auzi cum se deschide ușa casei. Pasul greu al lui Moody a răsunat pe trepte. Am alergat în hol pregătită să-l implor să-mi spună ceva, cât de puțin, despre Mahtob.

Ușa s-a deschis larg, și el și-a făcut apariția. Pe fundalul întunecat al nopții, abia îi zăream silueta în raza slabă de lumină a micii sale lanterne.

Părea să poarte o boccea mare și grea. M-am apropiat să văd ce avea în brațe.

Brusc, mi s-a tăiat respirația. Era Mahtob! înfășurată într-o pătură, stătea lipită de el, dar cu o privire absentă. Fața ei lipsită de expresie avea – chiar și în apartamentul întunecat – o paloare fantomatică.

— Ah! ■ îți mulțumesc iubite Dumnezeule, îți mulțumesc, am murmurat eu cu voce tare.

Nu mai puteam să mă gândesc decât la *nase* și la rugăciunea specială pe care o spuseseam în ziua aceea.

Dumnezeu îmi auzise rugăciunile.

Eram entuziasmată, dar și înfricoșată. Puișorul meu părea atât de trist, de chinuit, de bolnav.

I-am îmbrățișat pe amândoi, strângându-i în brațe, pe soțul meu și pe fiica mea.

— Te iubesc într-adevăr pentru că ai adus-o acasă, i-am spus lui Moody, deși părea destul de caraghios ca tocmai eu să spun asta când, de fapt, el era cauza tuturor chinurilor prin care trecusem. Dar eram atât de recunoscătoare că o revedeam pe Mahtob, încât această afirmație lipsită de orice rațiune, mi se părea aproape credibilă.

— Cred că acest atac aerian a fost un semn al lui Dumnezeu, a spus Moody. Nu există niciun motiv care ne-ar impune să trăim despărțiți. **În** vremurile astea, trebuie să fim împreună. Am fost într-adevăr îngrijorat din cauza ta. Nu mai trebuie să fim despărțiți.

Broboane de sudoare, din cauza febrei, umezeau fruntea lui Mahtob. Mi-am întins brațele spre ea, iar Moody mi-a dat-o mie. Era atât de bine s-o pot din nou atinge!

N-a scos niciun cuvânt când am dus-o în dormitor și Moody ne-a urmat. Am înfășurat-o în pături, am luat o cârpă, pe care am înmuiat-o în apă rece și i-am tamponat fruntea. Își dădea seama de tot ce se întâmplă, dar era agitată și evident înfricoșată să vorbească cu mine în prezența lui Moody.

— A mâncat? l-am întrebat.

— Da, m-a asigurat el.

Dar după cum arăta, afirmația lui nu prea stătea în picioare. Mahtob slăbise.

Toată noaptea a avut grijă să nu ne lase singure. Mahtob a rămas liniștită și absentă, dar datorită îngrijirilor mele febra a început să-i scadă.

Am petrecut noaptea toți trei în același pat. Mahtob la mijloc, într-o stare de continuă neliniște, s-a trezit mereu, acuzând dureri de stomac și diaree. Am ținut-o în brațe toată noaptea, căci nici eu n-am putut adormi decât în scurte intervale de timp. Îmi era

atât de frică să-l întreb pe Moody:

— Și acum ce se va întâmpla?

De dimineață, când Moody se pregătea să se ducă la serviciu, mi-a spus, pe un ton nu neprietenos, dar totuși lipsit de afecțiunea din timpul nopții trecute:

— Pregătește-o.

— Te rog, n-o lua.

— Ba da. N-o las aici, la tine.

N-am îndrăznit să mă împotrivesc în această clipă îngrozitoare. Moody avea toată puterea asupra mea și nu mai puteam risca o izolare totală.

Mahtob a acceptat, tăcând în continuare, s-o ducă departe de mama ei, care simțea că o să i se frângă inimă de durere.

Ceva ciudat s-a **întâmplat cu** noi trei. Am avut nevoie de câtva **timp ca să descifrez ce se** ascundea în noul nostru mod de **comportare, dar, intuitiv**, îmi dădeam seama că intrasem într-o **nouă fază a vieții** noastre comune.

Moody **era mai stăpânit, mai** puțin amenințător, dar mai calculat **decât înainte. Aparent** părea calm, ca și când și-ar fi definit **o Anume personalitate.**

În ochii lui **puteam descifra** însă semnele unei supărări mai profunde.

Era preocupat în special de problema banilor.

— Cei de **la spital** nu **m-au** plătit încă, mi s-a plâns el. Muncesc pe gratis.

— Asta-i **caraghios, am spus** eu. E de necrezut. Atunci de unde ai bani?

— **Banii din care trăim acum** îi iau de la Mammal.

Tot nu-l **credeam. Eram** convinsă că vrea să mă facă să cred că nu are **niciun ban**, ca să pară că nu ar exista nicio posibilitate **să** ne **schimbăm** modul de viață.

Dintr-un **motiv pe care nu** reușeam să-l descopăr, Moody și-a deplasat treptat ținta crizelor sale de furie... A început **s-o aducă pe Mahtob** aproape în fiecare seară acasă, cu excepția **noptilor când** era de gardă. După una sau două săptămâni, i-a permis lui Mahtob să rămână din când în când la **mine și peste zi**, când el lucra, dar, bineînțeles, nu **fără să sublinieze** starea noastră de prizonierat trăgând **și zăvorul după ce** încuia ușa de două ori după el.

Apoi, într-o **dimineață, când** a plecat ca de obicei, iar eu am așteptat **să aud sunetul** cunoscut al zăvorului, n-am auzit nimic

altceva decât sunetul pașilor lui ce părăseau casa. Am **alergat la fereastra** dormitorului și l-am văzut coborând spre **străduță**.

Uitase să ne încuie, sau ne punea la încercare?

Am **hotărât să iau în calcul** ultima variantă. Mahtob și cu mine am **rămas în locuință**, până când s-a întors el peste câteva ore, **părând mult mai** bine dispus decât înainte. Ne pusese **la încercare, eram** convinsă. Probabil stătuse la pândă, **observând locuința**, sau angajase un detectiv, iar noi ne **dovedisem demne** de încredere.

Moody vorbea **acum mai des și** mai pățimaș despre noi trei ca o familie, **încercând să** ne vadă trăind împreună drept pavază împotriva asalturilor lumii. După ce zilele s-au transformat în săptămâni, am devenit tot mai sigură că mi-o va reda cu totul pe Mahtob.

Mahtob se schimbase și ea. La început n-a vorbit decât în silă despre amănuntele despărțirii ei de mine.

— Ai plâns mult? am întrebat-o. L-ai rugat pe tata să te aducă înapoi?

— Nu, spuse ea încet, înfricoșată. Nu l-am rugat. N-am vorbit cu nimeni. Nu m-am jucat. Nu am făcut absolut nimic.

A fost nevoie să insist de mai multe ori ca s-o fac să-și deschidă sufletul măcar față de mine.

Am aflat, în fine, că fusese supusă multor interogatorii, în special de Malouk, nevasta nepotului lui Moody. Ea a întrebat-o dacă mama ei ar fi luat-o vreodată la Ambasadă sau dacă ar fi încercat să părăsească țara. Dar Mahtob răspunsese întotdeauna „nu”.

— Mami, am încercat într-adevăr să fug, mi-a spus ea, ca și când ar fi fost supărată pe ea însăși că nu reușise. Știam drumul înapoi de la casa lui Malouk. Uneori, când am cumpărat cu Malouk zarzavaturi sau altceva, voiam să fug, să mă întorc acasă, să te caut.

Cât de recunoscătoare eram că nu-i reușise fuga. Ideea de-a o ști singură pe străzile Teheranului, atât de circulate, cu șoferi neatenți, cu Poliția lipsită de suflet, aprigă și bănuitoare, era pur și simplu înfricoșătoare.

Bineînțeles că nu fugise. Nu făcuse nimic. Și asta era ceea ce se schimbase la Mahtob. Se adaptase împotriva voinței ei. Durerea și frica o copleșiseră, nu mai riscase nimic. Era nefericită, bolnăvicioasă, nervoasă și rănită sufletește.

Aceste două modificări de personalitate, au adus cu ele a treia –

și anume în ceea ce mă privește. Am avut timp să reflectez îndelung în timpul zilelor nesfârșite pe care le mai petreceam încă închisă în locuința lui Mammal. Mi-am adunat gândurile și mi-am formulat argumentele logice, analizându-le după un anumit plan strategic. Nu reușeam să depășesc cu niciun chip ideea că nu măș putea obișnui niciodată cu viața în Iran. De asemenea, era foarte clar pentru mine că nu mai puteam avea nicio speranță ca mintea zdruncinată a lui Moody să re devină lucidă. Acum se comporta bine, era mai rațional, mai puțin amenințător, dar nu mă puteam baza până la capăt pe acest lucru. Puteam doar să mă folosesc de situația actuală pentru a-mi îmbunătăți pe moment poziția, până la următorul scandal, a cărui izbucnire era de prevăzut.

Cum puteam să realizez cel mai bine acest lucru? Nu-mi dădeam seama cum ar fi trebuit să procedez exact, cu toate amănunțele, dar ajunseseam la câteva concluzii fundamentale. De acum înainte trebuia să mă îndrept în altă direcție și să-mi dublez eforturile de a părăsi Iranul împreună cu Mahtob pentru a mă întoarce în SUA, ceea ce presupunea o strategie de acțiune pregătită cu multă exactitate. Am ajuns la concluzia că de acum trebuia să am secrete față de fiica mea. Mă neliniștea foarte mult faptul că fusese interogată de Malouk. N-o puteam expune la pericolul de a ști prea multe. Nu voi mai vorbi cu ea prea mult despre reîntoarcerea în Statele Unite. Într-o anumită privință, această hotărâre mă îndurera foarte mult. Ardeam de nerăbdare să pot împărți cu Mahtob noutățile mele bune, dacă ar fi existat vreuna. Dar, pe de altă parte, în sufletul meu, îmi dădeam foarte bine seama că păstrând tăcerea asupra acestor lucruri dădeam dovadă de mai multă dragoste. Nu voi mai trezi în ea niciun fel de speranță. Abia când ne vom afla pe drumul spre America – și încă nu aveam habar cum trebuia să rezolv asta – îi voi spune.

Și așa am început, fiecare în parte, să ne ridicăm un zid propriu de apărare, în timp ce Moody se consacră, mânat de motivele nebuniei sale, să ofere un suport afectiv soției și fiicei sale.

Era un fel de pace plină de încordare, o existență ciudată, care aparent – în amănunțele sale exterioare – era mai liniștită, mai sigură, dar ale cărei încordări interioare zăceau îngropate înăuntrul fiecăruia. Situația noastră de fiecare zi se îmbunătățise, dar în străfundul sufletului se contura un conflict ce putea să devină și mai amenințător „și mai primejdios decât înainte.

Mammal și Nasserime nu s-au întors la locuința lor, continuând să locuiască la rude. Dar Reza și Essey s-au mutat

din nou jos. Essey și cu mine ne-am reluat prietenia noastră destul de îndoielnică.

În a șaisprezecea zi a lunii persane *ordibehesht*, care în acest an căzu pe 6 mai, era ziua de naștere a imamului Mehdi, al doisprezecelea imam. El dispăruse de secole, dar șiiții credeau că la ziua Judecării de Apoi el va reapărea împreună cu Iisus. Și exista obiceiul ca la ziua lui de naștere să te rogi să ți se îndeplinească o dorință.

Essey m-a invitat în casa unei femei bătrâne, care încheia al patruzecilea an al unui *nase*. Drept mulțumire pentru vindecarea fiicei sale de o boală aproape necruțătoare, datoria ei era ca în fiecare an, în ziua de aniversare a imamului, să organizeze o petrecere. Essey îmi spusese că se vor afla acolo aproape două sute de femei. Dar pentru că nu-mi puteam imagina decât o zi întreagă de bocete și rugăciuni, i-am spus:

— Nu, nu vreau să merg.

— Te rog, vino, spuse Essey. Oricine are o dorință, la împlinirea căreia ține foarte mult, se duce la această femeie, îi dă o sumă de bani, ca ea să citească din Coran și să se roage pentru el. Înainte de a se împlini un an, înainte de următoarea aniversare a Imamului Mehdi, dorința îi va fi îndeplinită. N-ai nicio dorință pe care ai vrea s-o vezi îndeplinită? Și-mi zâmbi cu o sinceră prietenie. Doar îmi cunoștea dorința!

— Bine, am spus eu, merg dacă mă lasă Moody.

Spre surprinderea mea, Moody mi-a dat voie. Aproape toate rudele sale feminine se vor afla acolo, iar Essey ne va păzi pe Mahtob și pe mine. El voia ca eu să particip la sărbătorile sfinte.

În dimineața respectivă, casa se umplu de oameni. Bărbații s-au adunat în apartamentul lui Reza, în timp ce femeile se înghesuiau, câte-o duzină, în mașini, pentru un drum de circa o oră și jumătate spre sud, spre casa bătrânei, care locuia lângă aeroport.

Ziua mi-a oferit o mare surpriză. Am intrat într-o casă de femei, complet neînvăluite, care purtau cele mai frumoase rochii festive – rochii de ocazie, roșu-carmin, cu decolteuri adânci, rochii fără umeri, rochii cu paiete sau costume-pantaloni, strâns lipite de corp. Toate se coafaseră proaspăt și se machiaseră. Toate își etalau bijuteriile. Muzica **puternică**, *banderi*, **cu** tobe și cimbale, se revărsa din **mai multe megafoane** stereo. Peste tot în sala cea mare **femeile dansau cu mâinile** deasupra capului, își legănavu **soldurile**. **Niciuna nu a** rămas înfășurată în *chador*.

Essey și-a **aruncat chador-ul**, dând la iveală o rochie de culoare **turcoaz, cu un decolteu** scandalos de adânc și multe **bijuterii de aur**.

Nasserine **avea un deux-pièces** albastru-închis, decorat cu un **model de tip scoțian, roșu**.

Zohreh și **Fereshteh se aflau** și ele aici, dar nici urmă de Ameh **Bozorg**.

— E bolnavă, **mi-au explicat** ele.

Acum, când îmi **dădeam** seama ce fel de petrecere era aceasta, puteam **înțelege de ce** Ameh Bozorg nu venise. Ea nu putea **suferi veselia; această** petrecere ar fi reușit într-adevăr s-o **îmbolnăvească**.

În curând a **început partea** distractivă, cu dansuri interpretate de **femei; o grupă a** prezentat un fel de dans de cadâne; **câteva au cântat**. Apoi au urmat alte dansatoare cu haine **în culori aprinse**.

Una **câte una, femeile se duceau** într-un colț al sălii, la cititoarea **de Coran, care anunța** dorința fiecărei femei la megafon și **apoi îngâna un cântec**.

Fereshteh **își dori să treacă un** examen de la Școală.

Zohreh își **dori un soț**.

Nasserine **nu-și** dori nimic.

Petrecerea **înfierbântată a** mai durat câtva timp, înainte ca Essey să mă **întrebe**:

— Tu n-ai nicio dorință?

— Ba da, am una, dar nu știu cum trebuie să procedez.

Essey mi-a **dat** câțiva **bani**.

— Du-te la femeie și dă-i banii, spuse ea. Nu trebuie decât să te așezi **lângă** ea, și ea se va ruga pentru tine. Nu trebuie neapărat să-i spui dorința ta. Dar în timp ce ea se roagă, tu trebuie să te concentrezi cu toată puterea asupra dorinței **tale**.

Am luat-o **pe Mahtob de** mână și ne-am dus la femeia sfântă. I-am dat banii și n-am spus nimic. M-am așezat, numai, lângă ea.

Ea a pus un material mătăsos, cu un model negru, pe capul meu și-și spuse rugăciunea.

Ce proastă sunt! mă gândeam. E imposibil ca treaba asta să aibă vreun efect. Apoi m-am gândit că poate există totuși o șansă, oricât de mică, de reușită. Trebuia să încerc totul. Așadar, m-am concentrat: îmi doresc ca Mahtob și cu mine să ne putem întoarce înapoi în Statele Unite.

Ritualul nu a durat decât câteva minute. Când m-am întors la Essey, mi-am dat seama că s-ar putea să am neplăceri: Essey, Nasserine, Zohreh, Fereshteh, sau vreuna din nenumăratele „nepoate” ale lui Moody care se aflau în această încăpere, ar putea – și ar face-o, probabil – să-i povestească că am avut și eu o dorință. Iar Moody ar pretinde să afle ce.

M-am hotărât să-i povestesc eu însămi lui Moody de îndată ce vom fi acasă și înainte s-o poată face altcineva.

— Mi-am dorit și eu azi ceva am spus eu. L-am rugat pe Imam Mehdi să-mi împlinească o dorință.

— Ce ți-ai dorit? m-a întrebat el bănuitor...

— Mi-am dorit ca noi trei să putem duce din nou o viață fericită de familie.

Moody și-a slăbit treptat paza, într-atât încât, după aproximativ o lună de când o adusesse pe Mahtob prima oară înapoi noaptea, ca să ducem din nou împreună o viață de familie, îi permitea acesteia să petreacă mai multe zile pe săptămână cu mine. Uneori ne lăsa să ieșim ca să facem cumpărături, alteori, dimpotrivă, ne păzea cu gelozie. Duceam o existență neobișnuită, asemănătoare vieții dintr-o mănăstire.

Era îngrozitor de greu pentru mine să aștept un moment potrivit, dar asta era singurul lucru pe care îl puteam face. Acum îmi jucam disperată rolul, atât în fața lui Mahtob cât și a lui Moody. Îmi spuneam conștiincioasă rugăciunile islamice, iar Mahtob, după exemplul meu, făcea același lucru. Încet-încet, Moody se lăsa amăgit, căci voia să creadă că în perspectivă se întrevea din nou o viață normală. O posibilă catastrofă mă inspăimânta îngrozitor. Acum, că ne reluasem viața de familie, eram constrânsă să simulez afecțiunea. Dar ce s-ar întâmpla dacă aș rămâne gravidă? Nu voiam să-mi măresc și mai mult greutatea prin aducerea unei noi vieți în această lume nebună. Nu voiam să port copilul unui bărbat pe care îl detestam. O sarcină mi-ar fi încorsetat și mai mult libertatea.

Pe 9 iunie aniversam cea de-a patruzecia zi de naștere. Am încercat să nu mă gândesc la acest eveniment. În noaptea aceea Moody era de gardă, așa încât a pretins ca Mahtob și cu mine să rămânem jos, unde Essey ne putea păzi. Am obiectat împotriva acestui lucru, dar a rămas neînduplecat. Așa că, în noaptea aniversării mele, Mahtob și cu mine a trebuit să ne facem loc pe podeaua lui Essey, să spălăm de pe jos uriașii gândaci morți, atrași mereu de urina lui Mehdi care făcea mereu pe el, să ne

întindem așternuturile pe jos și să încercăm să dormim.

Telefonul a sunat în miez de noapte. Essey a ridicat receptorul și am auzit cum repeta mereu: „*Na, na*”.

— E familia mea, am spus eu. Vreau să vorbesc cu ei. Azi e ziua mea de naștere.

Cu un soi de protest ce nu-mi era caracteristic, i-am smuls receptorul și am auzit vocea surorii mele, Carolyn. Ea mi-a prezentat starea de moment a sănătății tatălui meu, deocamdată stabilă, și mi-a povestit amănunte despre munca la banda rulantă pe care Joe o îndeplinea la vechiul meu patron, ITT Hancock, în Elsie. Ochii mi s-au umplut de lacrimi, iar nodul din gât nu-mi dădea voie să vorbesc.

— Spune-i că îl iubesc, a fost tot ce am putut cu greu să rostesc. Spune-i și lui John... că și pe el... îl iubesc.

În dimineața următoare, când Moody s-a întors după lunga sa gardă de la spital, a adus un buchet mic de păraluțe și crizanteme drept cadou de aniversare. I-am mulțumit și i-am povestit apoi repede, înainte ca Essey sau Reza să poată face acest lucru, că a sunat Carolyn. Spre ușurarea mea, a reacționat la această veste mai mult cu indiferență decât cu supărare.

Într-o zi, Moody ne-a scos la plimbare sub soarele verii, și ne-a condus, câteva blocuri mai departe, la locuința unei familii mai în vârstă, înrudită cu el. Fiul lor»

Morteza, oare era cam de aceeași vârstă cu Moody, locuia cu ei. Își pierduse soția de câțiva ani, iar părinții îl ajutau să-și crească fiica, pe Elham, care era numai cu câțiva ani mai mare decât Mahtob. Era o fetiță drăguță, frumușică, dar necăjită și singură, adeseori nebăgată în seamă nici de tatăl ei, nici de bunici.

Chiar de la începutul discuției, Morteza mi-a dat foarte clar să înțeleg că rudele l-au împins pe Moody să-mi dea mai multă libertate.

— Ne bucurăm mult să te vedem, mi-a spus el. În ultimul timp nimeni nu te-a mai văzut undeva. Ne întrebam deja ce s-a întâmplat cu tine și cum te simți.

— Se simte bine, spuse Moody, cu o voce din care răzbătea o ușoară jenă. Poți să vezi că-i merge bine.

Morteza lucra la oficiul guvernamental care controla telegramele ce intrau și ieșeau din țară. Era un post important care îi aducea multe privilegii. În ziua aceea, în cursul discuției, ne spuse că își propusese să o ia pe Elham într-o călătorie în Elveția sau poate în Anglia.

— Ar fi drăguț dacă ar putea învăța puțin englește, înainte de

a pleca, a spus el.

— Ah, i-aș da cu plăcere lecții de engleză, am spus eu.

— E o idee grozavă, a spus Moody, aprobator. De ce n-o aduceți mâine la noi? Betty poate s-o învețe englezește în timp ce eu sunt la serviciu.

Mai târziu, pe drumul spre casă, Moody a declarat că e foarte mulțumit de acest aranjament. Elham era un copil bun, care avea un comportament mult mai frumos decât cei mai mulți copii iranieni, iar Moody voia s-o ajute. Se simțea în mod special legat de ea, căci, la fel ca și el, și ea își pierduse, copil fiind, mama. În afară de asta, afirmă el, era bucuros că-mi găsisse o preocupare.

— Aș dori să fii fericită aici, spuse el.

— Și eu aș vrea să fiu fericită aici, am mințit eu.

Faptul de a-i da lecții de engleză lui Elham era răspunsul la rugăciunile mele. Moody nu s-a mai ostenit mult timp s-o mai ducă în cursul zilei pe Mahtob la casa lui Malouk. Elham și cu mine aveam nevoie de Mahtob ca traducătoare și, când nu învățam, fetele se jucau vesele împreună.

Reza și Essey plănuiau să facă un pelerinaj la sfânta *Masjed* din Meshed, unde se dusese și Ameh Bozorg în căutarea unei vindecări miraculoase. Înainte de nașterea lui Mehdi, Reza și Essey făcuseră un *nase* și promisese să facă un pelerinaj, dacă Allah le va dăruia un fiu. Faptul că în realitate Mehdi era malformat și întârziat mintal nu avea nicio importanță; ei trebuiau să-și îndeplinească *nasr-ul*. Când ne-au invitat să-i însoțim, l-am îndemnat pe Moody să primească oferta.

Îmi venise imediat în minte că, pentru a putea ajunge la Meshed, urma să zburăm până departe, în nord-estul Iranului. În ultimul timp avuseseră loc multe deturnări de avioane și exista vaga posibilitate ca zborul nostru să facă o aterizare neprogramată la Bagdad.

Dar, motivul grabei mele era mult mai profund, voiam să fac pelerinajul dintr-o convingere sinceră. Essey îmi povestise că dacă cineva îndeplinește la mormântul din Meshed ritualul după tot tipicul, are voie să-și spună trei dorințe. Eu aveam o dorință și voiam din tot sufletul să cred în minunea de la Meshed.

— Unii oameni aduc bolnavi sau oameni cu mintea răătăcită și îi leagă cu sfori de monumentul funerar, așteptând să se întâmple minunea, povestea Essey cu seriozitate. Multe lucruri s-au întâmplat deja.

De mult nu mai știam ce să cred și ce nu despre religia lui Moody. Știam numai că eram împinsă de disparare.

Moody a fost imediat gata să întreprindă acest pelerinaj. Și el avea dorințe.

Zborul la Meshed a fost scurt, iar când am sosit, Moody ne-a grăbit pe toți spre stația de taxi, ca să mergem la hotel. El și Reza rezervaseră camere la cel mai bun hotel din oraș.

— Ce-i asta? a șoptit el când am intrat în camera noastră rece și umedă.

Aici ne aștepta un pat uriaș. O bucată de material ruptă, agățată, la fereastră, servea drept draperie. Crăpături uriașe brăzdau pereții cenușii, care, evident, nu mai fuseseră zugrăviți de decenii. Covorul era atât de murdar, că nu îndrăzneam să umblăm pe el fără pantofi. Iar duhoarea de la toaletă era de nesuportat.

Camera lui Essey și a lui Reza, care se învecina cu a noastră, nu era mai grozavă. Ne-am hotărât să mergem imediat la haram, monumentul funerar, pe de o parte din zel religios, pe de altă parte, ca să fugim de hotel.

Essey și cu mine ne-am pus *abbah*-urile pe care le împrumutasem pentru această ocazie. Acestea sunt un gen de vesminte arabe, asemănătoare unui *chador*, dar care sunt ținute cu un elastic. Pentru o amatoare ca mine, *abbah*-ul era mult mai ușor de purtat.

Ne-am dus cu toții la *masjed*, care se afla cam la cinci blocuri depărtare de hotelul nostru. Străzile erau supraaglomerate de vânzători, care țipau tare, acoperindu-se unul pe altul când își laudau sortimentul de *tassbeades* (mătăni și de pietre de rugăciune). Alți vânzători ofereau broderii frumoase și bijuterii, făcute din peruzele.

Pretutindeni, în jurul nostru, megafoanele revărsau valuri de rugăciuni. *Masjed* -ul era mai mare decât toate pe care le văzusem până aici și era decorată cu fantastice cupole și minarete. Trecând prin mulțimea credincioșilor, ne-am oprit afară lângă un bazin de apă și ne-am spălat, pregătindu-ne de rugăciune.

Apoi l-am urmat pe ghidul nostru într-o curte mare și am vizitat mai multe încăperi, în care erau întinse covoare persane prețioase și ale căror pereți erau împodobiiți cu uriașe oglinzi aurite și argintate. Lustre enorme de cristal luminau scena și lumina lor, reflectată de oglinzi, îți lua ochii.

Când ne-am apropiat de *haram*, bărbații au fost despărțiți de femei. Essey și cu mine le-am tras pe Maryam și pe Mahtob în urma noastră, încercând să ne croim drum cu coatele prin

mulțimea de penitenți în extaz și să ne strecurăm cât mai aproape de *haram*, ca să-l atingem și să-l putem ruga pe Dumnezeu să ne împlinească dorințele. Dar, de mai multe ori, am fost împinse înapoi. În cele din urmă, ne-am dus să ne rugăm într-o încăperealăturată.

După un timp, Essey a hotărât să mai încercăm o dată. Ne-a lăsat pe Mahtob și pe mine în spate și s-a repezit, cu Maryam în brațe, prin **mulțimea** credincioșilor. Datorită perseverenței, a reușit în cele din urmă să ajungă la *haram* și a ridicat-o pe Maryam deasupra maselor de oameni ca să poată atinge și ea monumentul.

Mai târziu, Moody a fost foarte furios pe mine fiindcă nu-i oferisem și eu lui Mahtob o asemenea ocazie.

— Măine o iei pe Mahtob cu tine, i-a poruncit el lui Essey.

Au trecut trei zile de extaz religios. Reușisem și eu să mă strecur până la *haram* și, când am atins mormântul, m-am rugat din adâncul sufletului ca Allah să ne împlinească numai o dorință: să ne permită, mie și lui Mahtob, să ajungem în siguranță în Statele Unite, și la timp ca să-l mai văd pe tata, înainte de a muri.

Acest pelerinaj m-a tulburat adânc și m-a determinat mai mult decât orice altceva să cred cu adevărat în religia lui Moody. Poate că asta era urmarea disperării mele, corelată cu reacția de hipnoză în fața acestei mulțimi care mă înconjură. Oricare ar fi fost motivul, eu începusem să cred în puterea *haram*-ului.

În a patra și ultima zi în Meshed, am fost hotărâtă să repet ritualul sfânt cu toată dăruirea pe care o puteam oferi.

— Astăzi vreau să mă duc singură la *haram*, i-am spus lui Moody.

Nu mi-a pus nicio întrebare. Observase și el evlavia mea. Surâsul lui ușor arăta chiar cât de mult îi plăcea transformarea mea.

Am părăsit hotelul dimineța devreme, înainte ca ceilalți să fie gata și ne-am pregătit pentru ultima și cea mai serioasă rugăciune. Când am sosit la *masjed*, am constatat cu bucurie că sosisem înaintea maselor de oameni. I-am dat unui preot, care se oferise să se roage pentru mine – pentru dorința mea nerostită – câțiva riali și am stat mai multe minute adâncită într-o profundă meditație lângă mormânt.

Am repetat mereu pentru Allah dorința mea și am observat cum mă cuprindea un ciudat sentiment de liniște. Știam acum, într-un

fel, că Allah sau Dumnezeu îmi va îndeplini dorința. Și asta în curând.

În capul meu au început să se aranjeze bucățelele unui joc de mozaic.

Moody ne-a luat într-o zi la Ameh Bozorg, dar nu și-a dat osteneala să îmbrace acolo uniforma obișnuită de vizită, pijamaua purtată în societate. A rămas în costum și în câteva minute era implicat într-un schimb, tăios de cuvinte cu sora lui. Vorbeau în dialectul shustari, limba pe care o vorbiseră când fuseseră copii, astfel încât nici Mahtob, nici eu nu înțelegeam nimic din ceea ce și spuneau, dar părea să fie continuarea unei cerți curente.

— Trebuie să rezolv ceva, a spus Moody pe neașteptate. Tu și cu Mahtob rămâneți aici. Apoi a plecat repede cu Majid.

Nu mă întorceam cu plăcere în această casă, care pentru mine adăpostea atâtea amintiri îngrozitoare și nici nu rămâneam singură cu plăcere cu cineva care locuia aici. Mahtob și cu mine ne-am strecurat pe terasa din spate, lângă bazinul de înot, ca să ne bucurăm de razele de soare ce puteau pătrunde prin hainele noastre, și să ne distanțăm astfel de restul familiei.

Spre neplăcerea mea, Ameh Bozorg ne-a urmat afară.

— *Azzi zam*, mi se adresă ea cu blândețe.

— Draga mea! Ameh Bozorg mă numise „dragă”. Mă înconjură cu brațele ei mari, osoase.

— *Azzi zam*, repetă ea.

Vorbea în farsi și folosea cele mai simple cuvinte ca eu să pot înțelege sau ca Mahtob să poată traduce.

— *Man khaly, khaly, khaly motasifan, azzi zam*. Mă doare sufletul pentru tine, draga mea. Și-a lovit palmele deasupra capului și a strigat: „*Aii Khodah!*” O, Doamne! apoi îmi spuse:

— Du-te la telefon și vorbește cu familia ta.

Ăsta-i un truc, m-am gândit.

— Nu, i-am răspuns și, cu ajutorul lui Mahtob care traducea, i-am explicat:

— Nu pot să telefonez fiindcă Moody nu vrea asta. N-am nicio permisiune de la el.

— Ba da, telefonează familiei tale, insistă Ameh Bozorg.

— Tata se va înfuria groaznic, spuse Mahtob.

Ameh Bozorg ne-a aruncat o privire rapidă. I-am studiat ochii și puțin expresia feței care i se putea zări de sub *chador*... Ce se petrece aici? mă întrebam. E o capcană pe care mi-a întins-o Moody ca să vadă dacă nu cumva nu-l ascult? Sau s-a schimbat

aici ceva și eu nu știu nimic.

Ameh Bozorg i s-a adresat lui Mahtob:

— Tatăl tău nu se va înfuria fiindcă noi n-o să-i spunem nimic.

Am refuzat în continuare și am devenit și mai neîncrezătoare și mai încurcată, aducându-mi aminte de câte ori mă băgase în bucluc, mai ales la Qum, unde mai întâi mi-a poruncit să mă așez, ca mai apoi să se plângă că aș fi refuzat să îndeplinesc pelerinajul la mormântul sfinților martiri musulmani.

Ameh Bozorg a dispărut pentru scurt timp, dar s-a întors curând cu fiicele sale Zohreh și Fereshteh, care vorbeau cu noi englezește.

— Du-te și sună-ți familia, a spus Zohreh. Noi avem într-adevăr muștrări de conștiință că tu n-ai vorbit de atâta vreme cu ei. Sună-i pe toți. Vorbește cu ei cât vrei. Nu-i vom spune nimic lui.

Cuvântul „lui” a fost pronunțat cu o nuanță de răutate.

Asta a fost ceea ce m-a convins în cele din urmă.

În momentul de față aveam ocazia să vorbesc cu familia mea și, oricât de scurtă și relativ plină de bucurie și de mâhnire ar fi fost convorbirea, merita să risc pentru ea mânia lui Moody.

Așa că i-am sunat și le-am strigat plângând toate grijile mele și afecțiunea mea. Plângeau și ei, iar tata mi-a mărturisit că starea lui se înrăutățea zilnic, că avea dureri din ce în ce mai mari și că medicii aveau în vedere o nouă operație. Am vorbit și cu Joe și cu John, care se aflau acasă la tatăl lor și pe care i-am trezit la miezul nopții.

Cât timp am vorbit la telefon, Ameh Bozorg ne-a lăsat singure și nu și-a dat osteneala să ne spioneze... Apoi m-a rugat să iau loc în hol. Cu Mahtob, Zohreh și Fereshteh ca traducătoare, am avut o convorbire revelatoare.

— Eu am fost aceea care i-a spus lui Moody să o aducă pe Mahtob înapoi **la** tine, susținu **ea**. Eu i-am spus că **nu trebuie să-ți mai faci** niciodată așa ceva. Nu poate să se poarte așa cu tine.

Era oare posibil ca **această** femeie pe care eu o uram, care se purtase atât de dușmănos față de mine să-mi devină o aliată? Avea ea suficientă rațiune ca să observe nebunia **crescândă a fratelui** ei mai tânăr? Mă compătimea ea oare destul ca să **facă** tot ce-i stătea în putere ca eu și **Mahtob să fim apărate** în fața unor noi primejdii necunoscute? Era prea **greu** să-mi pot face o imagine asupra acestor lucruri. De aceea discuția mea cu Ameh Bozorg a fost destul de reținută, dar ea părea să accepte această situație și să-mi înțeleagă motivele.

Întregul ei comportament era, foarte limpede, un punct în plus pentru această femeie extrem de ciudată. Își dădea seama că eu remarcasem la ea o schimbare care mi se părea de neînțeles. Bineînțeles că nu-i puteam încredința niciun secret, indiferent despre ce ar fi fost vorba. Dar puteam, s-o cred în stare să țină în frâu comportamentul lui Moody?

În ziua aceea m-am preocupat și de o altă problemă. Cea mai mare parte a bagajului nostru era depozitată în dulapul liber din dormitorul în care locuiserăm, demult, la început. Altfel, camera nu era folosită de nimeni. Pentru că aveam ceva timp și pentru mine, m-am dus în dormitor și am sortat provizia de medicamente pe care o adusese Moody din Statele Unite.

Pilulele mici roz – anticoncepționale – erau ambalate în folie de plastic. Se numeau Nordette. N-am înțeles niciodată cum a reușit Moody să treacă clandestin asemenea pilule pe la vamă, tocmai în Republica Islamică, unde controlul nașterilor era ilegal. Poate mituise pe cineva. În orice caz, pilulele erau aici, pachetele cu despărțituri separate, puse deoparte ca un sortiment deosebit de medicamente. Le număraseră oare Moody? Am pus în balanță teama de a fi descoperită și frica de a rămâne însărcinată și am riscat să iau un pachet pentru o lună.

Când mi-am ascuns sub haine cutiuța mică, ambalajul de plastic a foșnit. Trosnea la fiecare mișcare. Nu puteam să fac altceva decât să mă rog să nu-l audă nimeni.

Când s-a întors Moody ca să ne ia acasă, nimeni nu i-a spus nimic despre convorbirea cu America. Ne-am pregătit de plecare, iar eu tresăream la cel mai ușor zgomot, dar se pare că-l auzeam numai eu.

De îndată ce am ajuns acasă, am ascuns pilulele sub saltea. În ziua următoare am înghițit-o pe prima, fără să știu dacă era momentul potrivit, rugându-mă să reușesc.

Peste câteva seri, la o oră mai târzie, Baba Hajji l-a sunat pe Moody și i-a spus că ar vrea să vină la noi ca să discute ceva. Moody nu putea refuza acest lucru. M-am grăbit la bucătărie, am turnat ceai și i-am făcut ceva de mâncare acestui cinstit oaspete. Îmi era teamă că Datoria în fața conștiinței îl va face să-i spună lui Moody despre telefonul dat acasă. Dar, în loc de asta, Mahtob și cu mine, care trăgeam cu urechea din dormitor, am auzit o convorbire care brusc m-a umplut de optimism.

Pe cât de bine reușiserăm noi să înțelegem, se pare că Baba Hajji îi spusese lui Moody:

— Asta-i locuința lui Mammal. Din pricina ta, Mammal locuiește acum la socrilor lui, fiindcă Nasserine nu are chef să se învăluie tot timpul în propria-i casă și fiindcă tu ești tot timpul aici. Asta nu le convine. Jos e locuința lui Reza și îi încurci și pe ei. Nici lor nu le convine. Trebuie să te muți cât mai repede. Trebuie să pleci de aici.

Moody răspunse liniștit, plin de respect. Sigur că va da curs „rugăminții” lui Baba Hajji. Bătrânul l-a aprobat. Știa că vorbele lui aveau puterea autorității dumnezeiești. Apoi, după ce și-a prezentat cererea, a plecat.

Moody era furios pe familia lui, pe propriile sale rude.

Deodată, Mahtob și cu mine eram tot ce avea el.

Am dus-o pe Mahtob în pat, iar eu și cu Moody am vorbit până noaptea târziu.

— L-am ținut pe Reza la Universitate, se plânse el. I-am dat tot ce a avut nevoie. I-am dat bani, i-am cumpărat mașină nouă, i-am pus o locuință la dispoziție. Când a venit Mammal, i-am plătit operația și am făcut toate pregătirile. I-am dat familiei mele tot ce a voit. Dacă îmi telefonau în America și voiau paltoane, le-am trimis. Am cheltuit mulți bani pentru ei. Se pare că au uitat asta, au uitat tot ce-am făcut pentru ei și acum vor să plec pur și simplu.

Apoi se legă de Nasserine.

— Și Nasserine! E atât de proastă – și nici nu trebuie să se înfășoare tot timpul. De ce nu poate fi ca Essey? Sigur, a fost frumos pentru noi aici, dar tu ai făcut curat, ai gătit și i-ai schimbat scutecele lui Amir. Ea nu face nimic în afară de faptul că-l îmbăiază pe Amir o dată la două luni, când se apropie *Eid-ul* – o zi de sărbătoare. **Ce fel** de mamă și soție este ea de fapt? Dar acum are toată vacanța și e acasă. Acum, sigur, nu-i mai trebuie dădacă, așadar, s-a exprimat foarte clar: „Cărați-vă!” Nu știu încotro s-o iau și nici n-am niciun ban. Cum pot să-mi pretindă să mă mut.

Erau cuvinte uimitoare. În decursul lunilor trecute, Moody **se plânse** în încăpățânarea lui islamică de neglijența lui Essey **în** privința purtării chador-ului și în casă, dând-o pe Nasserine drept model de cuminenie. Schimbarea din opiniile **lui** era uluitoare.

Am murmurat cuvinte de compătimire pline de precauție. Dacă aș fi fost Nasserine, aș fi dorit și eu ca Moody să plece din casa mea, dar m-am ferit să pomenesc ceva despre asta. I-am luat mult mai mult partea decât s-ar fi așteptat el. Eram din nou aliata lui,

ajutoarea lui neînfricată, adepta sa cea mai credincioasă – îi flatam ego-ul cu cea mai nesinceră lingușeală care îmi venea în minte, în timp ce mă gândeam intens la asta.

— Chiar n-avem, într-adevăr, niciun ban? am întrebat eu.

— Pe cuvânt că nu. Încă nu m-au plătit. Formalitățile încă nu s-au terminat.

L-am crezut și l-am întrebat:

— Atunci, trebuie să ne mutăm acum?

— Majid a spus că va găsi pentru noi orice locuință vom dori, iar el și Mammal se vor îngriji de cheltuieli.

Numai **cu un** mare efort mi-am putut stăpâni bucuria. Nu mai era nicio îndoială că ne vom muta din această închisoare de la etaj, căci Moody își dăduse cuvântul lui Baba Hajji. **În** afară de asta știam acum că nu mai trebuia să mă tem că va fi nevoie să mă întorc în casa lui Ameh Bozorg, căci Moody își dăduse frâu liber supărării lui răutăcioase împotriva surorii sale pe care altă dată o venerase. Într-adevăr, în clipa asta, când ei nu-i mai dădeau prea mare importanță, nu se punea problema să mai locuim la vreuna dintre rude.

Puteam oare îndrăzni să sper că venise timpul ca Moody să se hotărască să ne ducă înapoi în Statele Unite?

— Ei nu te înțeleg, i-am spus, blând. Tu ai făcut atât de mult pentru ei. Dar totu-i în ordine. Totul se va lămuri. Cel puțin ne avem unul pe altul, noi trei.

— Într-adevăr, a spus el.

Apoi m-a îmbrățișat. Și, în timpul următoarelor clipe pline de patimă, am reușit să fac abstracție de prezent. În acest moment trupul îmi era numai un instrument pe care, când era necesar, îl foloseam în favoarea libertății mele.

Am căutat o casă pe care s-o închiriem și am cutreierat cu un misit de imobile străzi pline de noroi și cartiere murdare. Fiecare locuință pe care o vizitam era într-o stare de dărăpănare accentuată și nu mai văzuseră de decenii nici perie, nici pensulă.

Reacțiile lui Moody erau încurajatoare, căci, nici el nu era de acord cu mizeria ce domnea pretutindeni. Îi trebuise aproape un an ca să se elibereze de amintirile din copilărie și să observe veritabila decădere, pe care compatrioții lui o considerau normală.

Nici el nu mai voia să trăiască astfel. Un laț, condiționat de împrejurări exterioare, se strângea din ce în ce mai mult în jurul gâtului său. Deși avea la spital un post respectabil, practica în continuare neoficial, întrucât nu putea determina un guvern

antiamerican să-i legalizeze certificatele, nu putea fi plătit, nu putea ajunge la prestigiul pe care el îl considera a fi o pretenție de drept a familiei sale.

Moody se surprinse împotrivindu-se obligației de a respecta dorințele celui mai bătrân reprezentant al familiei sale. Baba Hajji avea un prieten, care era misit de clădiri. El ne-a prezentat o locuință, la numai un bloc depărtare de casa lui Mammal. Dar nouă nu ne-a plăcut și n-am vrut s-o închiriem, așa încât a izbucnit o ceartă între Moody și Baba Hajji.

— Nu are nicio curte, a reclamat Moody. Mahtob are nevoie de curte ca să se joace.

— Asta nu-i un motiv, a spus Baba Hajji.

Nevoile sau dorințele copiilor nu-l interesau pe el.

— Nu are nici mobilă, nici aparate casnice, a spus Moody.

— Asta nu face nimic. Nu vă trebuie nicio mobilă.

— Nu avem nimic, accentuă Moody... N-avem aragaz, nici frigider, nici mașină de spălat. N-avem nici farfurii, nici linguri.

Ascultând discuția, am descoperit nu numai că, treptat, puteam să înțeleg mai bine în farsi, ci și că eram uimită și bucuroasă auzind argumentele lui Moody. El voia o curte pentru Mahtob. Voia aparate de bucătărie pentru mine. Voia lucruri pentru noi nu numai pentru el însuși. Și găsea acest lucru atât de important, încât îl contrazicea chiar și pe atât de respectatul cap al familiei.

— Toate astea nu sunt importante, spuse Baba Hajji pentru a nu știu câta oară. Tu îți primești locuința proprie și fiecare îți va da ceea ce ai nevoie.

— *Taraf*, a replicat Moody, strigând, aproape, la bărbatul sfânt. Asta-i numai **taraf**.

Baba Hajji plecă furios, iar Moody își făcu griji că mersese prea departe.

— Trebuie să ne găsim cât de curând o locuință proprie, spuse el. Trebuie să găsim o locuință destul de mare ca să pot deschide un cabinet, să câștig ceva bani.

După ce s-a mai gândit un timp, mai făcu o observație care mă neliniști:

— Trebuie să cerem să ni se trimită aici lucrurile noastre din America.

Reza Shafii, o rudă a lui Moody era anestezișt în Elveția. Vizitele sale regulate la părinți erau întotdeauna prilej pentru mari festivități și, când am primit o invitație la o cină în onoarea lui,

Moody a fost foarte entuziasmat. Acum, că lucra la spital și plănuia să-și deschidă un cabinet propriu, o discuție de afaceri era într-adevăr importantă.

Moody voia să-i înmâneze lui Reza Shafii un cadou special și mi-a comandat mie și lui Mahtob să-l cumpărăm. Mi-a făcut o descriere exactă a drumului până la o anumită cofetărie, în care se vindeau aranjamente frumoase, făcute din fructe de fistic. Mahtob și cu mine ne-am dus până acolo în arșița după-amiezii, ca să constatăm că prăvălia era închisă pentru rugăciune.

— Vino, vom aștepta vizavi, i-am spus eu lui Mahtob, arătându-i, pe partea cealaltă a străzii, un copac ce făcea umbră în jurul lui.

— E atât de cald.

În timp ce așteptam, am observat că o trupă de *pasdar* se oprise departe, în josul străzii. Acolo se afla un camion alb plin cu bărbați în uniformă și un Pakon, în care stăteau patru membre ale *pasdar*-ului feminin, înfășurate în *chador*. Instinctiv mi-am controlat fruntea cu mâna și m-am bucurat că niciun fir de păr nu mi se strecurase de sub rusari-ul meu. De data asta n-au cu ce să mă prindă, mi-am zis.

După un timp, ne-am plictisit așteptând și am trecut din nou strada, ca să vedem dacă nu mai era vreo indicație când se va deschide prăvălia. Când am traversat, Pakonul a trecut repede pe lângă noi și s-a oprit scrâșnind din cauciucuri, chiar în fața noastră.

Patru femei de la *pasdar* au sărit afară și ne-au înconjurat. Numai una dintre ele vorbea:

— Desigur, nu sunteți iraniană, așa-i, începu ea pe un ton acuzator, în farsi.

— Nu.

— De unde veniți?

— Vin din Statele Unite, am răspuns eu în farsi.

Vorbea repede și tăios, mă privea drept în față și-mi puneă răutăcioasă la încercare cunoștințele mele limitate de limbă.

— Nu vă înțeleg, am bolborosit eu.

Asta le-a făcut pe femeile de la *pasdar* și mai furioase. S-au năpustit asupra mea țipând în limba lor de neînțeles, până când micuța Mahtob a fost în stare, în cele din urmă să traducă ceva:

— Vor să știe de ce nu mai înțelegi nimic, explică Mahtob. Ea a spus că începuseși să vorbești destul de bine în farsi.

— Spune-i că nu înțeleg decât câteva cuvinte.

Asta le-a îmblânzit într-o oarecare măsură pe femeile de la

pasdar, dar continuară să vocifereze, până ce Mahtob îmi explică:

— Te-au oprit fiindcă îți alunecă ciorapii.

Mi-am ridicat ciorapii, motiv de scandal, iar femeile de la *pasdar* s-au întors să plece, nu fără a-i mai da lui Mahtob o ultimă indicație:

— Spune-i mamei tale că nu trebuie să mai meargă niciodată pe stradă cu ciorapii căzuți.

Muștruluită astfel, am cumpărat, în fine, fisticul și, pe drumul spre casă am rugat-o pe Mahtob să nu-i povestească nimic tatălui ei despre acest incident. Nu voiam ca Moody, auzind despre asta, să considere că ar trebui să ne limiteze din nou libertatea de mișcare. Mahtob a înțeles.

În seara aceea ne-am dus la casa lui *Amu* („unchi” din partea tatălui) Shafii, în cartierul Geisha din Teheran și i-am înmănat fiului său aranjamentul de fistic. Eram prezenți cincizeci, sau șaiszeci de oameni.

Seara târziu, după ce câțiva oaspeți plecaseră deja, ceea ce tocmai voiam și noi să facem, răsună brusc urletul unei sirene de alarmă aeriană. Luminile s-au stins. Am tras-o pe Mahtob lângă mine și ne-am căutat un locșor, unde, îmbrățișate strâns, ne-am cinchit lângă un perete, împreună cu alți vreo patruzeci.

Într-o liniște încordată așteptam, ca de obicei, zgomotul rachetelor antiaeriene. Din depărtare auzeam huruitul înspăimântător al avioanelor care se apropiau, dar nu se auzea încă nicio rachetă de apărare antiaeriană.

— Ceva nu e în regulă, a spus cineva. Probabil nu mai avem muniție.

Avioanele de bombardament au zburat, făcând un zgomot infernal, pe deasupra noastră, înspăimântător de aproape.

A urmat o explozie asurzitoare și, în același moment, am avut sentimentul straniu că o fantomă întunecată aleargă prin încăpere și ne lasă țepeni și răniți.

Peretele s-a zguduit în spatele meu și ne-a împins pe Mahtob și pe mine în față. Ceștile de nefsi zdrăngăneau. Am auzit cum undeva se spărgeau geamuri.

Înainte de a putea reacționa, m-a zguduit o a doua explozie, apoi a treia. Casa se zgâlțâia. Tencuiala cădea pe jos în bucăți. Am auzit lângă mine țipete, care totuși mi se păreau curios de slabe. Așteptam în întuneric ca acoperișul să se prăbușească peste noi. Mahtob urla. Moody mă ținea strâns de mână.

Așteptam neajutorați, ne țineam răsuflarea, luptam contra panicii.

Am revenit la realitate foarte încet. S-au scurs câteva minute bune până când cineva a observat că în locul urletelor avioanelor și bubuitului îngrozitor al bombelor ce explodau se auzeau acum sirenele salvărilor.

De afară răzbăteau țipetele victimelor.

— Trebuie să ne urcăm pe acoperiș! a spus cineva și am alergat cu toții, pe acoperișul plan al casei. Luminile orașului erau stinse, dar vâlvătaia incendiilor încă nesupuse, farurile aprinse ale ambulanțelor care soseau, ale mașinilor de poliție și ale celor de pompieri luminau priveliștea unui oraș pustiit. Scrutam cu atenție prin praful ce se ridicase ca o ceață deasă în jurul nostru și peste tot nu vedeam decât moarte și distrugere. În locul clădirii din apropiere nu mai era acum decât un crater adânc. Noaptea mirosea a praf de pușcă și a carne arsă. Sub noi, pe stradă, alergau de-a valma, ca niște sălbatici „bărbați isterizați, femei și copii țipând, plângând, căutându-și familiile pierdute.

Câțiva bărbați au părăsit casa și s-au îndepărtat o bucată scurtă de drum, până în strada principală ca să afle amănunte. S-au întors cu vestea că străzile erau blocate pentru orice fel de circulație, cu excepția mașinilor de salvare.

— În noaptea asta nu se poate ieși din Geisha, a spus cineva. Am rămas peste noapte pe podeaua casei lui *Amu Shafii*. Mahtob și cu mine i-am mulțumit lui Dumnezeu în rugăciunile noastre pentru că supraviețuisem, și ne-am repetat rugămințile noastre disperate de a fi eliberate.

Străzile au rămas blocate și în dimineața următoare, dar a venit o mașină de salvare și l-a dus pe Moody la spital. În timp ce el a lucrat toată ziua acolo, îngrijind victimele, noi, cei care rămăseserăm în casă, făceam tot felul de presupuneri legate de tăcerea rachetelor antiaeriene din noaptea trecută, mulți susținând o părere pesimistă, că guvernul nu ar mai dispune deloc de muniție. Dacă acest lucru ar fi fost adevărat, atunci, curând, asupra noastră se vor revărsa flăcările iadului.

Probabil că aceste zvonuri se răspândiseră în oraș, căci, după-amiază, emisiunea postului guvernamental de televiziune încerca să dezmințască aceste zvonuri și să înlăture temerile. După ceea ce puteam eu înțelege, comentatorii sfătuiau populația să nu se agite. Guvernul încerca o nouă strategie, de aceea nu fuseseră utilizate rachetele de apărare antiaeriană. Dar nu spuneau despre ce strategie era vorba.

Moody s-a întors seara la casa lui *Amu Shafii*. Cartierul Geisha era în continuare blocat pentru circulația normală, astfel că

trebuia să petrecem o a doua noapte acolo. Moody era obosit și iritat, fiindcă toată ziua trebuise să supravegheze anestezia la numeroasele operații urgente. A adus trista știre a existenței unui mare număr de victime. Numai într-o singură casă, care era plină de oameni veniți la sărbătorirea unei aniversări, fuseseră uciși opt copii.

Reza Shafii, care fusese nevoit să-și amâne întoarcerea în Elveția, îi făcu în seara aceea o propunere lui Moody.

— Nu le poți lăsa aici pe Betty și pe Mahtob, spuse el. Pur și simplu e prea periculos pentru ele. Lasă-mă să le iau cu mine în Elveția. Te asigur că ele vor rămâne la mine. Nu le voi lăsa să întreprindă nimic.

Ce știa Reza Shafii despre situația mea? m-am întrebat.

Plănuia, într-adevăr să ne păzească în Elveția sau încerca numai să împrăstie temerile lui Moody că am putea fugi?

Dar Moody distruse într-o clipită această slabă speranță:

— Nu, mârâi el. În niciun caz.

Prefera să ne știe amenințate de pericolul războiului.

Am petrecut o a doua și apoi o a treia zi în casa lui *Amu* Shafii, înainte ca forțele de salvare să poată termina transportarea răniților și a morților. Pe zi ce trecea, știrile guvernului deveneau tot mai ciudate. Reporterii difuzaseră informația că absența rachetelor antiaeriene se explica prin faptul că Iranul ar avea acum rachete aer-aer, sofisticate, superioare rachetelor antiaeriene cu lansare de pe sol. Un reporter afirmă că iranienii ar fi surprinși dacă ar ști de unde provin noile rachete.

Din SUA? Din Rusia? Din Franța? Din Israel? Fiecare făcea fel de fel de presupuneri, dar Moody era sigur că aceste rachete veneau din Statele Unite. Din cauza embargoului de arme, fuseseră aduse, probabil, printr-o a treia țară, așa încât Iranul să fie nevoit să plătească prețuri și mai mari. Moody era convins că negustorii americani, avizi de bani, nu puteau ignora un client cu o asemenea poftă nepotolită.

Nu știam de unde veneau armele, ceea ce, de altfel, îmi era indiferent; mă rugam să nu trebuiască să fie folosite.

Câteva zile mai târziu, după ce ne-am întors la locuința lui Mammal, au avut loc din nou desfășurări de forțe aeriene. Guvernul a promis represalii grele împotriva Irakului din pricina bombardării cartierului Geisha și a anunțat că un atac puternic fusese declanșat asupra Bagdadului, la care se folosiseră și o armă nouă, o rachetă sol-sol, care putea ajunge, trimisă de pe pământ iranian, direct, fără niciun avion, la Bagdad.

Existența acestei a doua arme a încins și mai mult discuțiile speculative în privința statului care livra aceste arme sofisticate Iranului. Guvernul declara triumfător că noile arme fuseseră produse chiar în Iran. Moody era sceptic în privința asta.

Într-o zi, Moody ne-a permis, lui Mahtob și mie, să mergem cu Essey și Maryam la cumpărături, să căutăm rochii de vară pentru fete.

După o dimineață în care am făcut o mulțime de cumpărături, am oprit un taxi oranj ca să ne ducă acasă și ne-am înghesuit toate patru pe locul din față. Eu stăteam la mijloc, cu Mahtob în brațe. Șoferul a pornit și în timp ce acționa schimbătorul de viteze, am simțit cum mâna lui îmi mângâia piciorul. Mai întâi am crezut că-i ceva întâmplător, dar în timp ce ne strecuram prin trafic, mâna i-a alunecat mai sus și și-a lipit-o de coapsa mea.

Era un bărbat urât, care putea și mă privea lacom cu coada ochiului. Atenția lui Mahtob fiind atrasă de Maryam, am folosit ocazia ca să-l lovesc pe șofer cu cotul în coaste.

Asta l-a încurajat însă să continue. Și-a apăsât palma pe piciorul meu, apoi, repede, mâna i s-a plimbat maisus și mai sus.

— *Muchakher injas!* am strigat eu. Aici, mulțumesc! Acesta era semnalul că se ajunsese la destinație. Șoferul a apăsât pe frână.

— Nu spune nimic, coboară repede, i-am spus lui Essey.

Am împins-o pe ea și pe fete pe trotuar și am coborât în urma lor.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat Essey. Nu voiam să mergem aici.

— Știu, am răspuns.

Tremuram din cap până în picioare. Am trimis fetele mai departe să se uite la o vitrină, apoi i-am povestit lui Essey ce se întâmplase.

— Am auzit deja despre asta, mi-a spus ea. Mie nu mi s-a întâmplat încă. Cred că fac asta numai cu străinele.

Odată pericolul trecut, îmi veni altă idee:

— Essey, o implorai, te rog să nu-i povestești lui Moody nimic, căci dacă află, nu mă mai lasă să ies. Te rog nu-i spune nici lui Reza.

Essey se gândi bine, apoi clătină aprobator din cap.

Îmi dădea mult de gândit relația din ce în ce mai deteriorată dintre Moody și rudele sale. Încercând să-l înțeleg cât mai bine pe acest om, pentru a-mi pregăti o replică cât mai eficientă, m-am interesat de unele amănunte din viața sa. Când a ajuns la o vârstă destul de matură, a părăsit Iranul și a plecat în Anglia.

După câțiva ani petrecuți acolo, a venit în Statele Unite. A predat la O școală, dar a renunțat pentru a studia ingineria. După câțiva ani ca inginer, a studiat medicina. Au urmat apoi trei ani la Corpus Christi, doi la Alpena și unul la Detroit, înainte de a-și lua lumea în cap și a ne aduce în Teheran.

Acum, abia trecuse un an și viața lui Moody se învolburase din nou.

Nu putea să ducă o viață liniștită. Echilibrul lui de viață nu dura multă vreme. În scurt timp simțea nevoia de schimbare. Găsea întotdeauna motive exterioare pe care să dea vina. Dar eu puteam să-mi dau seama, având o privire de ansamblu, că el era singurul vinovat de toată această învălmășeală a lucrurilor. Era urmărit parcă de o manie care nu-i dădea pace.

Mă întrebam ce va urma.

Pentru el părea să nu existe nicio cale de ieșire din această dilemă. Îmi dădea tot mai multe dovezi de faptul că eram singura lui prietenă și aliată; noi doi contra întregii lumii.

Toate astea îmi ofereau o slabă speranță că s-ar hotărî să ne ducă, pe Mahtob și pe mine, înapoi în America, dar că existau anumite complicații.

Într-o seară, când am încercat să discut subiectul reînțoarcerii în America, Moody a fost mai curând deprimat decât furios. Mi-a relatat o poveste pe care el înclina s-o creadă, deși eu o găseam neverosimilă.

— Îți amintești de dr. Mojallali, a întrebat el.

— Desigur.

Dr. Mojallali fusese cel mai apropiat prieten al lui Moody în Corpus Christi, până imediat după ocuparea Ambasadei americane din Teheran, când prietenia lor s-a sfârșit brusc.

— A lucrat pentru CIA, presupunea Moody. Și m-a rugat și pe mine să lucrez pentru CIA și să agit studenții împotriva lui Khomeini. Bineînțeles, n-am fost de acord. Iar acum noi nu mai avem ce căuta în America. Dacă mă întorc voi fi ucis. CIA mă caută.

— Treaba asta nu poate fi adevărată, am replicat eu... O spui doar așa.

— *E adevărat!* a țipat Moody.

Cu perspectiva furiei care ne anunța, n-am mai discutat subiectul. Nu puteam crede că el era atât de important încât să se afle pe o „Hit-listă” a CIA, dar Moody era în mod evident convins de acest lucru. Și această concluzie nebunească îl ținea aici, în

Iran.

În fine aflasem și un alt motiv, poate mai important, **care** îl determina pe Moody să nu ia în considerare **posibilitatea** unei reîntoarceri. Când Moody ne-a permis **într-o** zi, lui Mahtob și mie, să ne ducem la piață, m-am **oprit la** magazinul de confecții al lui Hamid, ca să-i **telefonez** lui Helen la Ambasadă. Cu ea am discutat **posibilitățile** lui Moody de a se întoarce în America.

— Nu mai poate, a spus ea: „Cartea verde” i-a *expirat*.

Singura lui cale de a se întoarce acum în America ar **fi fost dacă eu** – ca soția lui americană – i-aș fi **dat permis să se** întoarcă. Aș fi făcut cu siguranță acest **lucru** numai ca eu și Mahtob să ne putem întoarce **înapoi, dar** asta ar fi fost o lovitură fatală pentru mândria **lui**.

Asta era așadar. Așteptase prea mult. Grandiosul lui plan luase o întorsătură dramatică și amară. *Moody* era acum, aici în Iran, prins în capcană!

Într-o zi am văzut în *The Khayan* un anunț **în** care **se** ofereau locuințe pentru străini.

— **Poate** vorbesc englezește, i-am spus lui Moody. **Aș putea telefona** acolo.

— **Bine**, s-a învoit el.

La telefon mi-a răspuns o femeie care vorbea perfect **englezește** și a fost încântată când a auzit că o pereche americană caută locuință. Am aranjat o întâlnire pentru ziua următoare, după-amiază, când Moody și-a terminat **treaba la** spital.

În după-amiezile următoare misita ne-a arătat câteva locuințe care erau curate, luminoase și mobilate confortabil în stil occidental. Niciuna nu era potrivită pentru noi. Unele erau prea mici, altele prea departe de spital. Știam însă că suntem pe drumul cel bun. Erau casele unor investitori care trăiau în străinătate, sau ale unor iranieni cultivați care voiau să le știe bine întreținute. Cel mai simplu mod de a realiza acest lucru era să nu le închirieze iranienilor.

Eram sigură că mai devreme sau mai târziu vom găsi locuința potrivită pentru noi, dar programul de lucru al lui Moody ne lăsa prea puțin timp de căutat, așa încât mi s-a părut o sugestie logică. Ignorând problemele noastre personale, întrebă cu nevinovăție:

— Ce-ar fi dacă Betty ar merge cu mine o zi întreagă să căutăm? Am putea vedea mai multe locuințe și, dacă ea ar descoperi ceva interesant, atunci ați veni și dumneavoastră să vedeți.

L-am privit cu încordare pe Moody.

— De acord, a spus el.

Mai târziu, când am fost singuri, și-a restrâns, însă, permisiunea.

— Trebuie să te ia de acasă. Trebuie să rămâi tot timpul cu ea... Și tot ea trebuie să te aducă înapoi acasă, a ordonat el.

— Foarte bine, am spus eu.

Încet, treptat, lanțurile se desfăceau. Chiar a doua **zi** am găsit, în împrejurările date, o casă ideală pentru **noi**. Era o locuință spațioasă, cu două etaje, cea mai mare dintre trei grupuri de apartamente aflate într-o clădire. Era situată mai departe, în nordul Teheranului, unde casele erau în general mai noi și mai bine întreținute, **și** era numai la cincisprezece minute depărtare,

cu taxiul, de spital.

Casa fusese construită încă pe vremea șahului, iar apartamentul care mă interesa era minunat mobilat în stil italian. Avea sofale confortabile, fotolii, o sufragerie elegantă și aparatură modernă de bucătărie. Telefonul era deja instalat, deci nu trebuia să ne înscriem pe acea listă pentru aprobarea căreia se aștepta la nesfârșit. În fața casei se întindea o grădină, cu gazon și un mare bazin de înot.

Apartamentul ocupa cea mai mare parte a celor două etaje și era ideal construit pentru ca Moody să-și poată amenaja cabinetul într-una din cele două aripi – misita le numea vile. Vila din dreapta, care se întindea până în spatele casei, putea deveni locuința noastră personală, iar cabinetul lui Moody putea fi instalat în partea din față. Uși mari de lemn separau o aripă de partea principală a locuinței, și acolo era loc pentru o sală de așteptare și o cameră de tratament.

Dormitorul nostru și camera lui Mahtob se aflau la etajul al doilea, împreună cu o cameră de baie complet amenajată cu cadă, duș, și un W.C. american. Dormitorul se învecina cu un apartament mai mic, orientat cu spatele spre stradă.

Încă în aceeași seară, Moody a mers împreună cu mine să vadă locuința și s-a îndrăgostit de ea la fel ca mine. Fără să fie nevoie să-i atrag atenția, a observat și el că era ideal construită pentru ca în ea să se poată amenaja un cabinet. Iar eu consideram că era ideală și pentru propriile mele planuri. Aici, ca stăpână în propria împărăție, ca soție de medic, mă voi bucura de și mai multă libertate. Moody nu va mai avea posibilitatea să-mi urmărească mișcările și să mă mai țină izolată, departe de telefon. N-o să mai fie niciun spion al casei, nicio posibilitate de a mă ține zăvorâtă.

Mă deranja puțin că ne instalăm oarecum definitiv. Și mă deranja, de asemenea, că nu-i puteam explica lui Mahtob că acest nou „acasă” nu trebuia să fie în niciun caz pentru totdeauna. Ea nu mai vorbea de o întoarcere în America. Recunoșteam încă în ochii ei că visa la acest lucru, dar nu îndrăznea să pomenească despre asta nici măcar când eram singure.

Cu ajutorul banilor pe care ni i-au pus la dispoziție Majid și Mammal, ne-am mutat la sfârșitul lui iunie. În afară de asta, i-au dat lui Moody și o sumă considerabilă de bani lichizi ca să ne putem cumpăra cele necesare: prosoape, așternuturi, perne, oale, tigăi, alimente.

Și alte rude ne-au ajutat, bucuroase că ne instalăm. *Aga* și *Khanum Hakim*, fericiți că ne-am împăcat, ne-au invitat la cină și

i-au pregătit lui Moody o surpriză, care pentru mine s-a dovedit a fi un progres binefăcător.

Când am intrat la ei, fața lui Moody s-a luminat brusc la vederea a doi oaspeți neașteptați:

— Chamsey! strigă el, Zari!

Erau două surori care crescuseră în Shushtar, ca vecine ale familiei lui Moody. Plecând din Iran, pierduse legătura cu ele, iar acum era încântat să le revadă. Chamsey Najafi mi-a fost simpatică de la bun început, înainte chiar de a afla amănunte despre viața ei.

Chamsey purta un *chador*, dar el nu se asemăna nici unuia pe care le văzusem până acum. Era lucrat din dantelă transparentă și contravenea scopului său. Pe sub el, Chamsey purta o fustă neagră și un pulover roz, amândouă de proveniență occidentală. A vorbit cu mine prietenește, într-o engleză impecabilă.

Moody a fost entuziasmat când a auzit că soțul lui Chamsey era chirurg la una din puținele clinici particulare din Teheran.

— Poate dr. Najafi, îți poate găsi un post acolo, comentă *Aga Hakim*.

Din discuția cu ele am aflat lucruri minunate; de pildă că Chamsey și Zari își petreceau zece luni pe an în America. Dr. Najafi își împărțea timpul între cele două țări; aici venea ca să câștige sume exorbitante în cabinetul său particular, iar celelalte șase luni le petrecea în California, participa la seminare, studia, aprecia curățenia. Zari era cu vreo cincisprezece ani mai mare decât Chamsey. Ca văduvă, locuia la sora ei. Engleza ei nu era atât de aleasă, dar și ea se arăta foarte prietenoasă cu mine. Ambele femei se considerau americance.

În timp ce cinam pe podea, eram atentă la conversația din jurul meu, dusă parțial în farsi, parțial în engleză, îmi făcea plăcere ceea ce auzeam. Zari l-a întrebat pe Moody:

— Ce părere are sora ta despre Betty?

— Eh, au problemele lor, a răspuns Moody.

Chamsey s-a năpustit asupra lui:

— Nu-i corect din **partea ta să-i pretinzi soției tale să se înțeleagă cu o femeie ca sora ta, a spus ea. Eu**, care o cunosc, n-aș putea **să-mi dau seama cum Betty și** cu ea s-ar înțelege vreodată una cu alta. Betty n-ar putea-o mulțumi niciodată. Diferența de cultură dintre ele este prea mare. Sunt sigură că Betty n-o poate suferi.

Departa de a se simți jignit de tirada acestei femei, Moody dădu

din cap aprobator:

— Într-adevăr, a recunoscut el, n-a fost corect.

— Ar trebui într-adevăr să vă duceți din nou acasă, spuse Chamsey. De ce rămâneți atât de mult aici?

Moody ridică din umeri.

— Nu face greșeli, continuă Chamsey. Nu fiți nebuni. Duceți-vă înapoi.

Zari dădu din cap, aprobând.

Moody ridică din nou din umeri.

Trebuie să petrecem mai mult timp împreună cu ele, mi-am zis.

Înainte de plecare, Moody a spus politicos:

— Vă vom invita la masă.

Și tot drumul spre casă m-am străduit să mă asigur că invitația fusese mai mult decât un simplu *taraf*.

— Au fost foarte drăguțe, am spus eu. Să le invităm cât mai curând.

— Într-adevăr, aprobă Moody, ca și când i-ar fi revenit pofta după o mâncare bună, după prieteni buni. Locuiesc doar patru străzi mai departe.

În sfârșit, șeful lui Moody de la spital îl anunță că ar fi fost plătit, iar banii depuși pe un cont la o Bancă particulară din apropierea spitalului. Ca să-i ridice, Moody trebuia doar să prezinte la Bancă numărul corect de cont.

Fericit, Moody s-a dus direct la Bancă, ca să-și ia primul salariu din Iran, după aproape un an. Dar, un funcționar de la Bancă i-a spus că nu se află niciun ban în cont.

— Noi i-am depus, l-a asigurat administratorul spitalului.

— Nu e niciun ban în acest cont, a insistat funcționarul.

Moody s-a plimbat de la unul la altul și mânia i-a crescut cu fiecare clipă, pentru ca, în cele din urmă, să descopere cauza: birocrația. În Iran, contabilizarea contului se făcea manual. Moody s-a enervat când a auzit că-și va putea lua banii abia în vreo zece zile.

Mi-a povestit supărat toată istoria, și a sfârșit cu următoarea remarcă:

— Doar o bombă atomică ar putea face ordine în țara asta decăzută! S-o spulbere de pe hartă și s-o ia de la început.

Dar supărarea sa a continuat, căci în clipa în care banii au sosit, în fine, suma era mult mai mică decât cea promisă. În afară de asta, spitalul plătise pe baza unei foarte ciudate forme de acord. Moody a calculat că ar putea câștiga tot atât de mult și dacă ar munci două zile pe săptămână, din șase, cum făcuse

până acum. Ca urmare, a informat spitalul că va mai lucra numai marțea și miercurea. Acest lucru îi oferea timpul necesar aranjării cabinetului.

Când totul a fost gata, a atârnat o tăbliță simplă, pe care scria:
DR. MAHMOODY: DIPLOMA ȘI PRACTICA ÎN AMERICA
SPECIALIST ÎN TRATAMENTUL DURERILOR

Când a văzut tăblița, nepotul său, Morteza Ghodsi, un avocat, a intrat în casă țipând:

— Nu face asta, l-a certat el. E o mare greșeală să practici fără licență. O să te aresteze.

— Mi-e indiferent, replică Moody. Am așteptat până acum și nimic nu s-a rezolvat în privința licenței mele. Nu aștept mai mult.

* * *

Chiar dacă Moody își mai făcea griji că Mahtob și cu mine am încerca să fugim, totuși comportamentul lui nu mai trăda acest lucru. Avea acum nevoie de noi mai mult ca oricând. Noi eram familia lui; eram singurii oameni pe care îi avea. Chiar dacă rațiunea îi spunea că această concluzie este foarte îndrăzneț, el trebuia, acum să aibă deplină încredere în dragostea și devotamentul nostru. Și el trebuia să-și dea seama acum de această oportunitate.

Chiar aproape în spatele casei noastre se afla o stradă principală cu trei magazine, la care trebuia să merg aproape zilnic. Ca să ajung până acolo o luam în lungul străzii noastre, traversam și mai mergeam numai o stradă mai departe.

Unul dintre magazine era un „Super”, ce nu se putea compara, bineînțeles, cu supermagazinele americane, dar era oarecum aprovizionat cu toate cele necesare. Avea întotdeauna lucruri ca fasole, brânză, ketchup și condimente, în anumite zile avea ouă și lapte. Al doilea magazin era o prăvălie de *sabzi*, unde puteam cumpăra o varietate de legume și fructe. Al treilea era o măcelărie.

Moody întreținea relații amicale cu stăpânii celor trei magazine. Ei și familiile lor veneau pentru tratament la Moody, fără să plătească. În schimb, ne anunțau întotdeauna când aveau produse mai rare și opreau cele mai bune bucăți pentru noi.

Aproape zilnic le duceam acestor negustori ziare sau sfoară pe care le utilizau la ambalarea produselor lor. *Aga Reza*, proprietarul magazinului „Super”, îmi spuse:

— Sunteți cea mai bună femeie din Iran. Majoritatea femeilor iraniene sunt risipitoare.

Toți trei mă numeau „*Khanum Doctor*” și găseau întotdeauna

un băiat ca să-mi ducă acasă cumpărăturile.

Moody voia să-și realizeze visul, să trăiască potrivit statutului său de medic educat în America, prosper, cultivat, conștient de poziția sa, dar nu avea timp să se ocupe de amănunte. Așa că m-a copleșit cu bani.

— Cumpără ceea ce trebuie, mi-a spus. Pune casa la punct. Amenajează cabinetul.

A primi această sarcină însemna pentru mine, ca străină, să depășesc limitele vieții cotidiene ale unui oraș cu paisprezece milioane de locuitori, oameni în parte dușmănoși și mai ales întotdeauna imprevizibili. Nu știam nicio altă femeie – iraniană, americană sau de altă naționalitate – care și-ar fi asumat riscul unei aprovizionări în mijlocul Teheranului, fără să fie însoțită de un bărbat sau, cel puțin, de o altă femeie adultă.

Într-o zi, Moody m-a rugat să mă duc în centru, la un magazin ce aparținea tatălui lui Malouk, femeia ce avusese grijă de Mahtob când mi-o luase Moody. Voia să cumpăr prosoape și așternuturi de pat, articole de lux, care ne plasau în mod clar în rândul elitei.

— Ia autobuzul, mi-a propus Moody. E un **drum lung** și așa nu costă nimic. Mi-a dat un carnețel întreg **de** bilete, din acelea care erau împărțite gratuit **salariaților** guvernului.

Îmi era indiferent dacă-i puteam economisi **lui Moody câțiva riali**, dar voiam să mă descurc cu toate **mijloacele** de transport, așa că eu și Mahtob i-am urmat **indicațiile**. **Mai** întâi m-am dus în strada Pasdaran, o arteră **principală** de circulație, și am luat un taxi până la **o stație de** autobuz din apropierea casei lui Mammal. Ne-am **urcat** într-un autobuz, ce semăna mai mult cu-n autocar turistic decât cu un autobuz obișnuit american. Toate **locurile** erau ocupate și mulți pasageri stăteau **în** picioare.

Drumul în centru a durat peste o oră. Autobuzul oprea des și la fiecare stație urcau și coborau o mulțime de oameni. Nimeni nu aștepta în ordine, toți încercau simultan, să urce și să coboare, se loveau cu coatele și înjurau în gura mare.

În fine, am găsit magazinul și ne-am făcut cumpărăturile. Dar Mahtob și cu mine eram epuizate. Încărcate cu pachete grele, ne-am strecurat, luptând, pe străzile supraaglomerate până am ajuns la un garaj de autobuze, unde se aflau multe mașini. Nu reușeam să găsim autobuzul cu numărul pe care mi-l spusese Moody și am intrat în panică. Pentru mine era foarte important să rezolv treaba corect. Dacă nu reușeam, Moody va considera că nu sunt capabilă să duc la capăt singură astfel de treburi.

Mai rău, putea deveni suspicios, dacă întârziem în mod inexplicabil mai mult timp.

Probabil că agitația mi se citea clar pe figură, căci un iranian m-a întrebat:

— *Khanum, chi mikai?* Ce căutați, dumneavoastră doamnă?

— *Seyyed Khandan?*

— *Seyyed Khadan.* Țsta era cartierul în care locuia Mammal, punctul de legătură de unde puteam ajunge ușor acasă cu un taxi oranj. I-am arătat spre un autobuz:

— *Nu*, răspunse el și clătină din cap.

Apoi ne spuse lui Mahtob și mie să-l urmăm și ne duse la un autobuz gol. *Seyyed Khandan*, spuse el.

I-am mulțumit dând din cap. Mahtob și cu mine ne-am urcat încărcate de pachete. Pentru că ne puteam alege locul, ne-am așezat pe primul loc disponibil, chiar în spatele șoferului.

În curând mașina s-a umplut de pasageri pentru ***Seyyed Khandan***. Spre surprinderea mea, s-a urcat și bărbatul care mă îndrumase și s-a așezat pe locul șoferului. Întâmplarea făcea ca tocmai el să fie șoferul.

I-am întins biletele, dar le-a dat la o parte. Îmi părea rău că ne așezasem pe locurile astea căci șoferul putea îngrozitor. Era mic și ras în cap, dar ăsta era singurul lucru curat la el. Hainele îi puteau și arătau ca și când n-ar fi fost spălate de luni de zile.

Când s-a făcut timpul de plecare, șoferul s-a strecurat pe porțiunea dintre scaune și a început să adune de la toți biletele. Nu i-am acordat nicio atenție. Aveam pachetele în poală. Mahtob era obosită și nervoasă. Am încercat în zadar să găsim o poziție confortabilă pe scaunele noastre.

Șoferul a ajuns în față și a întins mâna. Când i-am întins biletele, mi-a apucat mâna și mi-a ținut-o o clipă înainte de a-și retrage mâna în care ținea tichetele. Am considerat acest gest o neatentție. Bărbații iranieni nu ating așa femeile. N-am dat nicio importanță incidentului; nu doream decât să ajung cât mai repede cu Mahtob acasă.

Ea a moțait pe drum și când, în fine, am ajuns în *Seyyed Khandan*, la capătul liniei, dormea adânc. Mă întrebam cum aş putea s-o iau și pe ea în brațe împreună cu toate pachetele. Am încercat s-o trezesc:

— Hai, Mahtob, i-am spus cu blândețe. Trebuie să cobor în Nu s-a clintit. Dormea adânc.

Între timp toți pasagerii se îmbulziseră la ușă. M-am uitat și l-

am văzut pe șofer așteptându-ne. A surâs și mi-a arătat că o scoate el pe Mahtob din autobuz.

A ridicato pe Mahtob și, spre consternarea mea, a sărutat pe obraz, cu buzele lui murdare, copilul meu care dormea.

M-am uitat în jur căci brusc mi s-a făcut frică. Autobuzul era întunecat, culoarul îngust. Mi-am adunat pachetele și m-am ridicat ca să cobor.

Dar șoferul, care o ținea pe Mahtob strâns în brațe, mi-a blocat ieșirea. Fără un cuvânt, s-a aplecat în față și și-a lipit tot corpul de-al meu.

— *Babakshid*, am spus. Scuzați-mă. Mi-am întins brațele și am, smuls-o pe Mahtob de la șofer. Am încercat să mă strecur pe lângă el, dar mi-a blocat ieșirea cu brațul. Nu spunea însă nimic. Își lipea doar corpul lui scârbos și urât mirositor de al meu.

Acum mi se făcuse într-adevăr frică. Mă întrebam ce aș putea folosi ca armă, dacă ar trebui să risc să-i trag un genunchi în viscere. De epuizare și de scârbă eram aproape leșinată.

— Unde locuiți? întrebă el în farsi. Vă ajut să ajungeți acasă.

Și-a întins o mână și mi-a pus-o pe piept.

— *Babakshid*, am țipat cât am putut de tare. Și cu un impuls brusc de energie și o lovitură fericită de cot, m-am strecurat pe lângă el și am coborât din mașină ducând-o în brațe pe Mahtob care dormea liniștită.

Într-o zi când am vizitat-o pe Ellen, am avut din nou revelația pericolelor care îți pot amenința viața într-un oraș sărăcit, supraaglomerat cu refugiați.

Ellen și cu mine ajunseserăm la un armistițiu tacit. În ciuda amenințării ei de a mă trăda în numele îndatoririlor ei islamice, ea și cu Hormoz făcuseră tot ce le stătuse în putință ca să-mi ajute în momentele de grea încercare. Și n-au mai amintit niciodată de faptul că-i vor divulga lui Moody planul meu de fugă. Deși părerile noastre se bazau pe opinii filosofice diferite, Ellen și cu mine eram americance și aveam încă multe lucruri comune.

Se făcuse deja întuneric, când am vrut în ziua aceea să plec de la ea.

— Nu pleci singură, a spus Ellen.

— Ah, dar totul e în regulă, am spus eu.

— Nu, te duce Hormoz.

— Nu, nu vreau să-l deranjez. Pot să merg și singură. Iau un taxi.

— Nu te las să pleci.

Apoi Ellen îmi explică motivul comportării ei atât de precaute.

— O fată a fost asasinată în apropiere. Au găsit-o aici, în vecini. Avea treisprezece ani și plecase dimineața la cinci să cumpere carne pe cartelă. Nu s-a întors și părinții au început s-o caute. I-au găsit corpul pe strada noastră. A fost violată și asasinată.

Bineînțeles că am fost șocată.

— Zilnic se întâmplă asemenea lucruri, continuă Ellen alarmată. Mereu aud că s-a mai petrecut ceva.

Nu știam dacă trebuia s-o cred. Dacă știuse despre treburile astea, de ce nu-mi spusese mai demult? Nu citisem niciodată în ziare despre răpiri, violări sau asasinate.

— Afganii sunt făptașii, spuse Ellen. Sunt atât de mulți afgani în Iran, nu au soții și de aceea violează toate femeile care le cad în mână.

Curând după acest incident, a venit pe la noi Majid și i-am povestit cele spuse de Ellen.

— Oh, da, e adevărat, a confirmat Majid. Așa ceva se întâmplă în fiecare zi. E într-adevăr periculos să ieși singură. Trebuie să fii atentă.

Într-o după-amiază, Essey mi-a telefonat aproape plângând.

— Mi-e o frică groaznică. A telefonat mama ta și i-am spus că v-ați mutat. A vrut să știe noul număr de telefon. I-am spus că nu-l știu, și atunci ea s-a supărat și m-a făcut mincinoasă. Așa că i-am dat numărul, dar acum o să am de-a face cu *Dahijon*.

— Nu-ți face griji pentru asta, i-am spus. Moody nu e acasă, așa că totul e în regulă. Închide telefonul ca mama să mă poată suna.

Peste câteva clipe telefonul a sunat și am ridicat receptorul. La celălalt capăt al liniei am auzit vocea mamei spunându-mi „hallo”. A venit și tata la telefon. Mi-era greu să vorbesc. Simțeam un nod în gât.

— Cum te simți? l-am întrebat pe tata.

— Merge, mi-a răspuns el. Unde e voință există **și** o soluție. Se simțea după voce că era total epuizat.

— Cum îți merge *ție*? a întrebat mama.

— Mai bine.

I-am povestit de noua noastră locuință și de faptul **că aveam** mai multă libertate.

— Ce fac Joe și John? am întrebat. Mi-e tare **dor de ei!**

— Le merge grozav, devin adevărați bărbați, spuse mama.

Joe lucra în schimbul al doilea la ITT Hancock. John era în al doilea an de liceu și juca în echipa de fotbal. Pierdusem o

perioadă atât de mare din viața lor!

— Spune-le cât îi iubesc.

— O vom face.

Ne-am gândit când mi-ar putea telefona. **Fiindcă Moody** era la spital marțea și miercurea, ei puteau **să-mi** dea atunci telefon ca să vorbim nestânjeniți. Asta însemna că trebuiau să se scoale la trei noaptea ca **să mă sune**; dar merita.

— Săptămâna viitoare, voi încerca să fie aici **și Joe și John** când voi vorbi la telefon, a spus mama.

A doua zi am vizitat-o pe Essey, ca s-o acopăr. Când m-am întors acasă, i-am povestit lui Moody că tocmai când mă aflam la Essey familia mea telefonase acolo **și** că le dădusem noul nostru număr de telefon.

— Bine, a spus el.

Nu l-a deranjat faptul că vorbisem cu ei și părea chiar să se bucure de coincidență.

— Vino la ceai, mi-a propus Chamsey, la telefon.

I-am cerut voie lui Moody.

— Desigur, a încuviințat el.

Ce-ar fi putut spune? Le respecta pe Chamsey și Zari și nu voia ca ele să știe cum mă maltratase în trecut.

Ceaiul a fost o experiență minunată. Chamsey și cu mine ne-am împrietenit repede și am petrecut multe zile împreună în vara aceea.

În mod obișnuit, Chamsey trăia doar vreo două luni în minunata ei casă din apropierea locuinței noastre, dar de data asta își propusese să rămână ceva mai mult în Teheran, fiindcă ea și soțul ei voiau să vândă casa ca să poată transfera cât mai mult din averea lor în California.

Chamsey era foarte tulburată de perspectiva ruperii legăturilor cu Iranul, deși se bucura de reîntoarcerea în California. Gândul că va trebui să întrerupem relația noastră, pe care o simțisem ca o legătură între două surori, ne întrista pe amândouă.

— Nu știu cum voi putea să mă întorc în California și s-o las pe Betty aici, îi spusese ea într-o zi lui Moody. Trebuie s-o lași pe Betty să meargă cu mine.

Nici Moody și nici eu n-am riscat o confruntare, reacționând la o asemenea propunere.

Chamsey adusese o adiere proaspătă în viața mea, dar în primele săptămâni n-am îndrăznit să-i fac prea multe confidențe privind anumite amănunte ale situației mele. Știam că mă pot baza pe sprijinul ei, dar nu aveam încredere în discreția ei. Fusesem deja trădată o dată. O să alerge la Moody și o să-l acuze că mă ține aici împotriva voinței mele, tocmai acum când începusem să fac unele progrese. De aceea, bucurându-mă de prietenia ei, am fost totuși destul de reținută, până când a aflat singură anumite amănunte. Probabil, datorită faptului că pentru orice trebuia să cer învoire de la Moody. Fiecare plecare, fiecare rial, totul trebuia discutat mai înainte cu el.

În sfârșit, într-o zi, când i-am povestit cât de îngrijorată eram din cauza tatălui meu, care era la Michigan, ea mă întrebă:

— Dar atunci, de ce nu te duci acasă să-l vizitezi?

— Nu pot.

— Betty, faci o mare greșală dacă nu te duci la el.

Și mi-a povestit o întâmplare:

— Într-o zi, pe când trăiam la Shustar, iar tatăl meu se afla aici, în Teheran, am avut o presimțire groaznică. Ceva îmi spunea că trebuie să mă duc la el și i-am spus acest lucru soțului meu. El mi-a spus: „Nu, nu pleci acum. Vei pleca luna viitoare, când se termină școala”. Ne-am certat îngrozitor. Prima și ultima dată în viața noastră. I-am spus: Dacă nu mă lași să mă duc la tatăl meu te părăsesc. Atunci m-a lăsat să plec.

Când Chamsey a ajuns la tatăl ei a aflat că a doua zi urma să fie internat în spital pentru un control de rutină. Au rămas în seara aceea mai mult timp împreună, au stat de vorbă despre noutățile întâmplare, au depănat amintiri și, în dimineața următoare, ea l-a însoțit la spital, unde, în aceeași zi, el a murit pe neașteptate, în urma unui atac de cord.

— Dacă nu m-aș fi dus la el, datorită presimțirii pe care o avusesem, nu mi-aș fi iertat niciodată asta, îmi spuse Chamsey. Am simțit că trebuie să-mi văd tatăl. Și tu trebuie să pleci să-ți vezi tatăl.

— Nu pot, am suspinat eu în timp ce lacrimile îmi șiroiau pe obraji.

Apoi i-am mărturisit de ce nu puteam.

— Nu-mi vine să cred că Moody ți-ar face așa ceva.

— El m-a adus aici, iar acum totul merge bine. Sunt fericită să te am prietenă, dar dacă află că ți-am mărturisit aceste lucruri și mai ales că vreau să plec neapărat acasă, îmi va interzice să mai fiu prietena ta.

— Nicio grijă, mi-a spus Chamsey. Nu-i spun nimic.

S-a ținut de cuvânt. Dar din ziua aceea în atitudinea ei față de Moody s-a produs o schimbare perceptibilă. Era rece, distantă și-și stăpâna furia cam tot atât de bine pe cât *chador*-ul ei transparent, din dantelă, îi acoperea îmbrăcămintea.

Vara era aproape pe trecute. Săptămâna Războiului din ultimele zile ale lui august a sosit ca o amintire urâtă care ne vestea că Mahtob și cu mine eram deja de un an captive în Iran. În fiecare seară străzile se umpleau de marșuri gălăgioase. Bărbații mășlăuiau în formație, practicând ritualul flagelării. Într-o cadență foarte exactă se loveau cu lanțuri pe umeri – având spatele gol – mai întâi peste dreptul, apoi peste stângul. Cântând neîncetat, păreau să fie într-o stare de transă. Sângele le curgea pe spate, dar păreau să nu simtă nicio durere.

Știrile de la televiziune erau și mai pline de venin, într-o prezentare și mai retorică și mai malițioasă decât de obicei, dar o suportam mai ușor deoarece între timp învățasem că între

cuvintele și faptele iranienilor există o enormă diferență. Toate furibundele cuvântări și cântările zgomotoase erau numai **taraf**.

— Țin foarte mult să sărbătorim ziua de naștere a lui Mahtob, am spus eu.

— Bine, dar nu invităm pe nimeni din familia mea» mi-a replicat Moody. Și, spre surprinderea mea, a adăugat: Nu-mi place să-i am în casă. Sunt murdari și put.

Cu câteva luni înainte, o aniversare sărbătorită fără a fi invitată familia, ar fi reprezentat cea mai de neîngăduit greșală.

— Îi vom invita pe Chamsey și Zari, Ellen și Hormoz, pe Malileh și familiile lor.

Malileh locuia în apartamentul care se învecina cu dormitorul nostru. Nu vorbea englezește, dar era foarte prietenoasă cu mine. Vorbeam zilnic, iar ea mă ajuta să-mi îmbunătățesc cunoștințele mele de farsi.

Lista de invitați a lui Moody mi-a relevat cât de mult se schimbase cercul nostru de prieteni și cât de concesivă devenise atitudinea lui față de Ellen și Hormoz. Realizase și el că făcuseră tot posibilul să ne ajute să traversăm perioada de criză. În această perioadă relativ lucidă din viața tulbure a lui Moody, încercarea lui de a se apropia de Ellen și Hormoz era o recunoaștere tacită că o parte a neplăcerilor avute fusese rezultatul nebuniei lui.

De data asta Mahtob nu voia nicio prăjitură de la cofetărie. Voia să-i fac eu ceva. Eram în mare dificultate. Altitudinea Teheranului și gradația diferită a cuptorului mi-au anulat priceperea mea la prăjituri. Tortul a ieșit sfărâmicios și uscat, dar lui Mahtob i-a plăcut, cu atât mai mult cu cât la mijloc așezasem o păpușă ieftină de plastic.

În acest an ziua de naștere a lui Mahtob căzu într-o zi de *Eid e Ghadir*, una din nenumăratele sărbători religioase. Nimeni nu trebuia să muncească, de aceea am preferat o masă de prânz unei invitații la cină.

Am făcut friptură de vacă cu toate garniturile tradiționale, inclusiv piure de cartofi și fasole bătută, ultima ca delicatesă pentru Ellen.

Totul era pregătit; toți musafirii sosiseră, cu excepția lui Ellen și Hormoz. În timp ce-i așteptam, Mahtob și-a desfăcut cadourile. Malileh îi dăruise o păpușă de mânuit – un Mikimaus – păpușă, din desenele animate, preferată în Iran, cu urechi portocalii supradimensionate. Chemsey și Zari au avut un cadou special pentru Mahtob – un ananas proaspăt – foarte rar. Moody și cu

mine i-am dăruit o bluză și un pantalon de culoare purpurie, culoarea ei preferată. Cel mai frumos cadou al nostru a fost însă o bicicletă fabricată în Taiwan, pentru care plătisem echivalentul a 450 \$.

Am așteptat cu masa cât am putut de mult, dar în cele din urmă foamea și-a spus cuvântul și am început să mâncăm fără Ellen și Hormoz. Ei au sosit abia după-amiază târziu și au fost surprinși să vadă că noi stătusem la masă.

— Mi-ai spus la cină, nu la prânz, s-a enervat Ellen.

— Sunt sigură că n-am spus așa, am răspuns eu. Evident, e vorba de o neînțelegere.

— Faci tot timpul greșeli, țipă Hormoz la Ellen. Ne ducem mereu când nu trebuie, fiindcă încurci totul.

Și Hormoz o certă încă multă vreme în fața celorlalți oaspeți, în timp ce ea își ținea plecat capul înfășurat în *chador*.

Ellen reprezenta pentru mine o puternică motivație pentru continua-mi căutare de a reuși să scap din Iran. Aș fi continuat și fără exemplul ei negativ, dar situația ei îmi întărea sentimentul de urgență. Cu cât rămâneam mai mult în Iran, cu atât riscam mai mult să ajung la fel ca ea.

În viața noastră de aici se produsese o schimbare. Era considerabil mai confortabilă, ceea ce aducea ca sine pericolul obișnuinței. Era posibil să se ajungă aici, în Iran, la o relativă stare de fericire alături de Moody? La un nivel de confort care să contrabalanseze pericolele reale la care trebuia să mă expun dacă încercam să fugim?

În fiecare seară, când mă duceam cu Moody în pat, știam că răspunsul era irevocabil: nu. Îl uram pe bărbatul alături de care dormeam și, mai rău, îmi era frică de el. Pentru moment se afla într-o dispoziție stabilă, dar această situație nu putea să dureze. Era numai o chestiune de timp, până la următorul său acces de violență.

Pentru că puteam folosi telefonul mai des și puteam chiar, în trecere, să ajung pe la Ambasadă, mi-am reluat mai serios eforturile de a găsi pe cineva care putea și era în situația de a mă ajuta. Din nefericire, contactul meu atât de promițător părea să se fi evaporat în aerul fierbinte al verii. Telefonul doamnei Alavi nu mai funcționa. Am încercat să reiau contactul cu Rashid, ai cărui prieteni treceau clandestin oameni în Turcia. A refuzat din nou să ia un copil cu el.

Trebuia să găsesc pe cineva nou. Dar pe cine? Și cum?

Priveam fix adresa pe care un necunoscut mi-o mâzgălise pe un

bilețel.

— Mergeți acolo și întrebați de manager, m-a instruit acest necunoscut. Apoi mi-a explicat drumul.

Să dezvălui identitatea binefăcătorului meu, ar însemna să condamn pe cineva la moarte folosind brațul Republicii Islamice Iran.

Adresa era a unui birou aflat la capătul opus al orașului, de unde, ca să ajungem acasă, trebuia să facem un drum lung, pe străzile supraaglomerate. Eram însă hotărâtă să mă duc imediat, chiar dacă ceea ce întreprindeam era riscant. Am luat-o și pe Mahtob cu mine. Era deja după-amiază și nu știam dacă vom putea fi acasă înainte de întoarcerea lui Moody de la spital. Dar libertatea pe care o obținusem mă făcea mai curajoasă. Dacă va fi nevoie, voi cumpăra ceva – orice – pentru casă și-i voi explica lui Moody că Mahtob și cu mine am întârziat la cumpărături. Moody va înghiți explicația mea, măcar o dată.

Nu mai pot aștepta, am hotărât. Trebuie să plec acum.

Mahtob și cu mine am luat un taxi-telefon, mai scump, în locul unui taxi oranj, ca să economisim timp. Cu toate astea, a fost un drum lung, obositor. Mahtob nu m-a întrebat unde mergem; probabil își dădea seama că sunt lucruri despre care mai bine să nu știe nimic.

Am ajuns, în sfârșit la adresa de pe bilet, o clădire cu birouri în care funcționari preocupați lăsau impresia unei activități intense, neobișnuită în acest oraș. Am găsit o portăreasă care vorbea englezește și am întrebat de manager.

— Luați-o la stânga, a spus ea. Apoi coborâți treptele până la capătul culoarului.

Mahtob și cu mine am urmat indicația și ne-am aflat la Subsol, din nou într-un complex de birouri. Într-un colț se afla o sală de așteptare cu mobilă occidentală confortabilă. Erau acolo și cărți și reviste, de citit.

— Poți să aștepti aici, Mahtob, i-am propus eu.

Mahtob a fost de acord.

— La manager? am întrebat eu un muncitor care trecea pe acolo.

— La capătul coridorului. Și îmi arată un birou separat, de celelalte. M-am dus direct acolo.

Am bătut la ușă și, după ce mi-a răspuns un bărbat, am spus, așa cum fusesem instruită:

— Sunt eu, Betty Mahmoody.

— Intrați, spuse un bărbat într-o engleză perfectă, și mi-a

strâns mâna. V-am așteptat.

A închis ușa în spatele meu și mi-a oferit surâzând un scaun. Era un om scund, slab, îmbrăcat curat, cu costum și cravată. S-a așezat în spatele biroului său și a discutat cu mine cu încrederea omului care se simte în deplină securitate. În timp ce vorbeam, ciocănea cu pixul în birou.

Cineva îmi dăduse câteva detalii despre el. Acest om spera ca într-o zi să poată pleca împreună cu familia sa din Iran, dar împrejurările erau deosebit de complicate. Ziua era un prosper om de afaceri, care susținea regimul Ayatollahului. Noaptea, viața lui nu era altceva decât o țesătură de intrigi.

Era cunoscut sub mai multe nume; eu l-am numit Amahl.

— Regret profund că vă găsiți în această situație, spuse Amahl fără alt preambul. Voi face tot ce pot ca să vă scot de aici.

Felul lui deschis de a vorbi era încurajator, dar și derutant. Îmi cunoștea povestea. Credea că mă va putea ajuta. Dar eu mai parcursesem deja acest drum împreună cu Trish și Suzanne, cu Rashid și prietenul său, cu misterioasa doamnă Alavi.

— Uitați, i-am spus eu. Am mai încercat de câteva ori, dar eu am o problemă. Nu plec fără fiica mea. Dacă ea nu mă poate însoți, nu plec. Nu are rost să vă irosiți timpul. – numai așa consimt să colaborăm.

— Vă respect pentru asta, spuse Amahl. Dacă așa vreți, vă voi scoate pe amândouă din țară. Trebuie însă să aveți răbdare. Nu știu *când* și *cum* se poate aranja treaba asta. Vă rog să aveți răbdare.

Vorbele lui mi-au încălzit inima, dar m-am forțat să mă temperez. Îmi dădea speranță, dar admitea că nu știe cum sau când vom putea fugi.

— Aici sunt numerele mele de telefon, spuse el, scriindu-le pe un notes. Lăsați-mă să vă arăt cum se pot codifica. Acestea sunt numerele mele particulare, unul aici în birou, altul acasă. Mă puteți suna oricând, ziua și noaptea. Vă rog să nu ezitați. Trebuie să am cât de cât știri despre dumneavoastră. Să nu aveți sentimentul că mă deranjați. Sunați-mă mereu căci eu nu pot să vă dau telefon acasă. Soțul dumneavoastră ar putea-o interpreta greșit. Ar putea deveni gelos.

Amahl râse.

Buna lui dispoziție era molipsitoare. Păcat că era căsătorit, m-am gândit, și am simțit un ușor sentiment de vinovăție.

— În regulă, am spus și am dat din cap încântată.

Amahl emana în jurul lui o senzație de eficiență extraordinară.

— N-o să discutăm la telefon, îmi dădu el instrucțiuni. Spuneți numai: „ce faceți?” sau ceva de genul ăsta. Dacă am vreo informație pentru dumneavoastră vă spun că trebuie să vă văd și în cazul ăsta trebuie să veniți aici, fiindcă la telefon nu putem discuta nimic.

Treaba asta trebuie să aibă un motiv ascuns, m-am gândit eu. Poate bani.

— Părinții mei trebuie să trimită o sumă de bani la Ambasadă? l-am întrebat.

— Nu. Nu vă faceți griji în privința banilor. Eu plătesc pentru dumneavoastră. Puteți să mi-i trimiteti mai târziu, când veți fi în America.

Mahtob a rămas tăcută în timpul lungului nostru drum cu taxiul spre casă. A fost foarte bine, căci gândurile mi se învălmășeau în cap. Îmi răsunau mereu în minte cuvintele lui Amahl și încercam să apreciez posibilitățile de reușită. Găsisem într-adevăr calea de-a ieșidin Iran?

— Puteți să plătiți și mai târziu, când veți fi în America, spusese el plin de încredere.

Dar trebuia să mă gândesc și la ceea ce adăugase:

— Nu știu *cum* și *când* pot să aranjez lucrurile.

Vara trecu și venise timpul ca școala să înceapă din nou. Trebuia să procedez astfel ca și cum aș fi de acord ca Mahtob să meargă în clasa întâi și de aceea n-am obiectat când Moody a abordat acest subiect.

În mod surprinzător, nici Mahtob. Începuse într-adevăr să se obișnuiască cu ideea de a trăi în Iran?

Într-o dimineață, Moody, Mahtob și cu mine am făcut o plimbare de zece minute ca să ne interesăm în privința unei școli din apropiere. Clădirea aducea mai puțin a închisoare decât *Maarasay Zainab* fiindcă avea mai multe ferestre, lăsând astfel să pătrundă lumina soarelui. Dar această atmosferă nu avea nicio influență asupra directoarei, o femeie în *chador*, prost dispusă, care se holba la noi, neîncrezătoare.

— Dorim s-o înscriem aici pe fiica noastră, i-a spus Moody în farsi.

— Nu se poate, a rostit ea repezit. Nu mai avem locuri libere aici în școală. Și, în silă, ne-a descris drumul spre o altă școală, aflată la o distanță considerabilă de casa noastră.

— Am venit aici, fiindcă e mai aproape, încercă Moody să-i explice.

— N-avem niciun loc liber!

Mahtob și cu mine ne-am întors să plecăm, iar eu simțeam cât de recunoscătoare era Mahtob că nu fusese încredințată acestei bătrâne arțăgoase.

— Atunci, spuse încet Moody, într-adevăr n-am timp să mergem azi la cealaltă școală. Trebuie să merg la sala de operații!

— Oh! spuse directoarea. Sunteți medic?

— Da.

— Oh, atunci poftiți încă o dată înăuntru. Luați loc. Pentru fiica unui doctor există întotdeauna un loc.

Moody radia la această recunoaștere a însemnatei lui poziții sociale.

Directoarea a discutat cu noi lucrurile cele mai importante.

Mahtob avea nevoie de o uniformă cenușie, un pardesiu, un pantalon și un *macknay* – un fel de șal care nu se leagă, ci e cusut în față, ceva mai greu de mânuit decât un *rusari*, dar nu atât de greu ca un *chador*.

Mi s-a spus să o aduc pe Mahtob într-o anumită zi, la o întâlnire mamă-fiică.

După ce am părăsit școala, i-am spus lui Moody:

— Cum poate să aibă doar o singură uniformă? Ele se așteaptă să poarte în fiecare zi aceeași uniformă?

— Și celelalte procedează la fel, mi-a răspuns Moody. Dar ai dreptate. Are nevoie de mai multe.

Moody a plecat la muncă și ne-a lăsat bani să cumpărăm uniforme. În timp ce ne făceam cumpărăturile, soarele cald al după-amiezii de septembrie îmi însenina sufletul. Atinsesem un obiectiv major. Când Mahtob va fi la școală, iar Moody la spital, puteam să mă duc unde voiam în Teheran.

Peste câteva zile, Mahtob și cu mine am participat la ședința orientativă mamă-fică și Am luat-o pe vecina noastră Malileh ca translatoare. Ea înțelegea numai puțin englezește, dar cu ajutorul ei și al lui Mahtob puteam să înțeleg măcar parțial procedura.

Întâlnirea a durat cinci ore, majoritatea timpului, fiind folosită pentru rugăciune și citirea Coranului. Apoi directoarea a ținut o cuvântare pătimașă, în care a solicitat donații din partea părinților. A explicat că în școală nu există WC-uri și că au nevoie de bani ca să termine instalațiile sanitare înainte de începerea școlii.

I-am spus lui Moody:

— Nici nu mă gândesc! Nu le dăm niciun ban pentru instalarea toaletelor! Dacă-și pot permite să trimită pretutindeni pe străzi toate aceste *pasdar*, ca să descopere dacă unei femei i-a alunecat părul de sub *rusari* sau dacă îi alunecă ciorapii, atunci ar putea să folosească din acești bani și ca să facă în școli toalete pentru copii.

După scurt timp, toate aceste lucruri noi au devenit rutină. Mahtob pleca dimineața devreme la școală. Tot ce puteam face era să mă duc cu ea până la stația de autobuz și s-o iau de acolo la prânz.

În majoritatea zilelor, Moody rămânea acasă și lucra în cabinetul lui. Când faima despre competența lui s-a răspândit, a început să aibă mulți pacienți. Oamenii se bucurau în special de alinarea pe care le-o dădeau tratamentele de masaj, deși aici existau câteva probleme cu unele paciente mai circumspecte. Ca să poată rezolva încurcătura, Moody m-a instruit în procedura acestei metode de tratament. Cu asta, și cu obligațiile mele de primire a clienței, aveam, peste zi, puține posibilități de a mă mișca liberă.

Trăiam numai pentru zilele de marți și miercuri, zile când Moody lucra la spital. Zilele astea erau numai pentru mine și

puteam să mă mișc, în libertate, oriunde voiam în oraș.

Am început acum să trec regulat, marțea sau miercuria, pe la Helen la Ambasadă. Trimiteam și primeam săptămânal scrisori de la părinții și copiii mei. Era un sentiment minunat, dar, în același timp, oarecum deprimant, îmi lipseau atât de mult! Fiecare scrisoare a mamei mele îmi provoca o mare îngrijorare când citeam ceea ce-mi scria despre faptul că starea tatălui meu se înrăutățea tot mai mult. Nu știa cât timp va rezista tata. El vorbea zilnic despre noi și se ruga să mă mai poată vedea încă o dată înainte de a muri.

Când puteam, îi telefonam zilnic lui Amahl. De fiecare dată mă întreba numai de sănătate și adăuga: „Aveți răbdare”.

Într-o zi a trebuit să fac mai multe cumpărături: Moody îmi spusese să dau la făcut încă o cheie pentru locuința noastră. Știam că exista un atelier de chei ceva mai departe de magazinul Pol-Pizza. În drum, am trecut pe lângă o librărie pe care n-o mai văzusem și, împinsă de un impuls interior, am intrat.

Proprietarul librăriei vorbea englezește.

— Aveți cărți de bucate în limba engleză? am întrebat.

— Da. Jos.

Am coborât și am găsit câteva cărți de bucate uzate, cu colțurile îndoite; m-am simțit în al nouălea cer. Cât îmi lipsise această simplă îndeletnicire – studierea unor rețete! Mi-am amintit meniuri întregi și speram să găsesc ingredientele necesare sau să le pot înlocui.

O voce de copil, o fetiță care vorbea englezește, m-a întrerupt din starea mea de încântare.

— Mami, spunea ea, îmi cumperi o carte de povești?

Am zărit, într-o parte a încăperii, o femeie și un copil, amândouă în pardesie și învăluite în șaluri. Femeia era înaltă și brunetă, cu pielea ușor bronzată, ca a majorității iranienilor. Nu arăta a americană, totuși am întrebat-o.

— Sunteți americană?

— Da, a răspuns Alice Shari.

Ne-am împrietenit imediat în această țară străină. Alice era învățătoare din San Francisco, căsătorită cu un iranian americanizat. La puțin timp după ce soțul și, Malek, și-a luat titlul de doctor în California, acestuia i-a murit tatăl. Așa că el și Alice se aflau acum pentru scurt timp la Teheran, ca să pună în ordine problemele legate de moștenire, dar nu avea motive de îngrijorare. Fiica ei, Samira – ei o numeau Sammy – era de vârsta lui Mahtob!

— O, vai de „mine! am exclamat, uitându-mă la ceas. Trebuie să o iau pe fiica mea de la autobuzul școlii. Sunt nevoită să fug.

Am schimbat între noi numerele de telefon.

Seara i-am povestit lui Moody despre Alice și Malek.

— Trebuie să-i invităm, a spus el cu o bucurie anticipată. Trebuie să le cunoască pe Chamsey și Zari.

— Vineri, de exemplu, am propus eu.

— Da, a aprobat el imediat.

Era și el la fel de agitat ca și mine când a sosit după-amiaza de vineri. I-a plăcut imediat pe Alice și pe Malek. Alice era o femeie inteligentă, plină de temperament, un partener grozav pentru discuții, gata mereu să spună de o glumă. Când, în seara aceea mi-am trecut în revistă oaspeții, am ajuns la concluzia că dintre toți oamenii pe care îi cunoscusem în Iran, Alice și Chamsey erau singurele care păreau cu adevărat fericite. Probabil fiindcă amândouă știau că în curând se vor întoarce în America.

Alice spuse o anecdotă:

— Un bărbat intră într-o prăvălie cu tablouri și vede unul care-l reprezenta pe Khomeini. Vrea să cumpere tabloul, dar proprietarul îi spuse că-l costă 500 de tumoni. Un tumon reprezintă zece riali.

— Vă dau 300, spuse clientul.

— 350.

— 500.

— 400, spuse clientul. E ultima mea ofertă.

Chiar în clipa aceea intră un alt client. El vede un tablou al lui Iisus Hristos, care îi place, și îl întreabă pe Vânzător cât costă.

— 500 de tumoni, a spus vânzătorul.

Omul plătește 500 de tumoni și pleacă.

— L-ați văzut pe omul ăsta, spune vânzătorul. A venit, a văzut un tablou, i-a plăcut, mi-a plătit cât i-am cerut și a plecat.

La care, primul client i-a replicat:

— Ei, dacă dumneavoastră îl puteți răstigni pe Khomeini, vă dau și eu 500 de tumoni pentru asta!

Toți râseră în cameră, inclusiv Moody.

Chamsey mă sună în ziua următoare.

— Betty, Alice asta e o **femeie** minunată. **Trebuie să te împrietenești într-adevăr cu ea.**

Am fost cu totul de acord cu ea.

— Dar uit-o pe Ellen, adăugă Chamsey. E o nulitate.

Alice și cu mine ne întâlneam regulat. Era singura femeie pe

care o întâlneam în Iran care poseda unul din acele aparate noi de lux, numite uscătoare de rufe. Avea și un detergent special, care se folosea la limpezire, ca **să** facă rufele mai moi, mai pufoase! Și muștar!

Și mai avea un pașaport care îi permitea să zboare acasă!

— Să nu-i povestești niciodată lui Chamsey cum ți-a mers în Iran, mă avertiză Moody. Și nici lui Alice. Dacă o faci, nu le vei mai revedea niciodată!

— Bine, i-am promis.

Moody era mulțumit să creadă ceea ce voia el să creadă și subiectul privind reîntoarcerea în America n-a mai fost niciodată abordat. Câștigase. Procedase și el cu mine, la fel cum procedase Hormoz cu Ellen.

Bazându-se pe promisiunea mea, îmi permitea să mă văd oricând cu Chamsey și Alice. De fapt, avea o șansă foarte mică să mă țină închisă în noua locuință, căci dacă ar fi încercat acest lucru n-ar fi putut păstra în fața prietenilor noștri fațada unei căsătorii fericite.

Deși raporturile lui Moody cu familia se răciseră, trebuia totuși să ne îndeplinim obligațiile sociale. Moody nu voise să-i invite la cină pe Baba Hajji și pe Ameh Bozorg, dar trebuia să le arate respect. Amânaserăm și așa prea mult această invitație obligatorie.

— Mahtob merge la școală și la ora opt trebuie să fie în pat, așa că veniți la șase, i-a spus el soră-si la telefon.

Ea i-a amintit că nu cinau niciodată înainte de ora zece.

— Nu mă interesează, a răspuns Moody. Ori mâncați la șase, ori nu mai veniți deloc.

Strânsă cu ușa, Ameh Bozorg a acceptat.

Pentru ca prezența lor să nu ni se pară prea greu de suportat, am invitat și familia Hakim să ne țină companie în această seară.

Am pregătit o cină specială, având ca aperitiv clătite cu carne de pui, căci voiam să servesc cea mai bună mâncare.

Întrucât exploram bine piața, descoperisem, pentru prima oară în Iran, varza de Bruxelles, care apăruse acum, și am combinat-o cu praz și morcovi, înăbușindu-le ușor.

Baba Hajji și Ameh Bozorg, care îi aduseseră cu ei și pe Majid și pe Fereshteh, au sosit mai curând la opt decât la șase, dar ne așteptaserăm la așa ceva și, de altfel, era un compromis acceptabil. Ne-am așezat să mâncăm, împreună cu familia Hakim, la masa din sufragerie.

Familia Hakim era adaptată la lucruri mai sofisticate, dar Baba Hajji și Ameh Bozorg aveau mari dificultăți de adaptare, deși își dădeau toată silința să aibă o comportare cât mai bună. Baba Hajji privea țintă la tacâmurile neobișnuite de argint și nu era sigur cum să le folosească. Am observat că întreba ce trebuie el să facă cu șervetul de masă și, probabil, socotea o extravaganță ridicolă ca fiecare să-și aibă paharul său.

Ameh Bozorg se foia pe scaunul ei, căci nu reușea să găsească o poziție comodă. În cele din urmă, și-a luat farfuria de pe masă, s-a așezat pe podeaua sufrageriei și a început să mestece fericită varza de Bruxelles, numind-o „căpățânile mici de varză ale lui Betty”.

În câteva minute în sufrageria mea s-a instăpânit o mare dezordine. Resturi de mâncare zburau peste tot pe masă sau pe podea, căci oaspeții își foloseau mâinile și numai ocazional apucau lingura.

Moody, Mahtob și cu mine, am mâncat liniștiți, folosind tacâmurile corespunzătoare.

Cina a trecut repede, iar musafirii s-au retras în camera de zi. Moody mi-a șoptit:

— Uită-te unde a mâncat Mahtob. Nu e niciun bob de orez lângă farfuria ei sau pe podea. Și uită-te unde au mâncat ceilalți.

Nici nu voiam să privesc. Știam că va trebui să rămân până noaptea târziu ca să adun boabele de orez și celelalte resturi de mâncare de pe pereți și de pe covor.

Ceaiul l-am luat în camera de zi. Ameh Bozorg și-a vârat adânc lingurița de zahăr și a lăsat o Dără groasă și dulce pe covor, în timp ce amesteca fiecare linguriță în păhărel.

Într-o seară, ne-am dus acasă la Akeram Hakim, mama lui Jamal, unul dintre „nepoții” lui Moody care – cu mulți ani în urmă – ne întâlnise într-un hotel din Austin și ne anunțase faptul că Ambasada SUA din Teheran fusese ocupată. Aici se afla și nepoata lui Aksram Hakim și era vizibil agitată. Am întrebat-o care e motivul și mi-a povestit în engleză ce i se întâmplase.

În aceeași zi de dimineață, începuse să aspire în apartamentul ei și brusc i-a venit pofta să fumeze. Și-a pus manto-ul și *rusari-ul* și s-a dus vizavi, în timp ce fetele ei, una de zece, alta de șapte ani, au rămas singure în casă. După ce și-a cumpărat țigările și voia să traverseze strada înapoi, a fost oprită de *pasdar*. Mai multe *femeipasdar* au vârat-o în mașina lor și i-au șters cu acetone lacul de unghii și rujul de buze. Au țipat un timp la ea și au amenințat-o c-o vor duce la închisoare.

Ea le-a rugat să-i permită să-și ia fetele din casă. Femeile-pasdar nu s-au sinchisit de copii, ci au ținut-o aproape două ore în mașină ca să-i citească. Au întrebat-o dacă își spusese rugăciunile și ea a negat. Înainte de-a o lăsa să plece, i-au pretins să promită că nu-și va mai da niciodată cu lac de unghii și nici nu se va mai folosi de machiaj. A trebuit, de asemenea, să promită că-și va face conștiincios rugăciunile. Dacă nu, au avertizat-o femeile-pasdar, era o persoană rea și va ajunge în iad.

— Le urăsc pe aceste femei-pasdar, am spus eu aprobând-o.

— Pe mine mă înfricoșează, a spus femeia. Sunt periculoase.

Povesti apoi că pasdar-ul, omniprezent pe străzile Teheranului pentru a controla respectarea regulilor vestimentare avea și alte sarcini. Aceste femei-pasdar îndeplineau și atribuțiile unei poliții secrete, căutând dușmani ai Republicii sau chiar oameni mai temători, pe care îi puteau intimida.

De câte ori *pasdar-ul* aresta vreo femeie care trebuia să fie executată, o lăsau să fie mai întâi violată de bărbați, fiindcă ele respectau zicala: „O femeie nu trebuie niciodată să moară fecioară”.

Primul și ultimul meu gând în fiecare zi era să-mi apreciez stadiul planurilor mele de evadare. În mod cert, nu se întâmpla nimic concret, dar făceam tot ce puteam ca să-mi păstrez orice contact posibil. Am păstrat legătura cu Helen de la Ambasadă și-i telefonam aproape zilnic lui Amahl.

Orice amănunt al vieții de zi cu zi îl orientam în direcția realizării marelui meu scop. Hotărâsem să fiu o cât mai bună și harnică soție și mamă, și asta din trei motive. Întâi pentru a consolida iluzia de normalitate și fericire și a preîntâmpina orice suspiciune pe care Moody ar fi putut s-o nutrească. În al doilea rând, s-o fac fericită pe Mahtob și să-i sustrag atenția de la situația noastră de captive.

— Putem să ne întoarcem în America, mami? întreba ea din când în când.

— Nu, acum încă nu, răspundeam eu. Poate, într-o zi, **tata** își va schimba părerea și ne vom duce cu toții acasă, dar asta va mai dura mult.

Oferindu-i această imaginară speranță, îi micșoram puțin îngrijorarea, dar nu și pe-a mea.

Al treilea motiv pentru a crea-un cămin „fericit” era spre a mă feri pe mine însămi să nu înnebunesc. Nu aveam nicio posibilitate să știu ce vom face Mahtob și cu mine după ce ne vom cuceri

libertatea. Nu voiam să mă gândesc la pericolele posibile. Uneori mă gândeam la Suzanne și Trish și la felul în care refuzasem cererea lor ca eu și Mahtob să fugim imediat cu ele. Făcusem o greșală? Nu puteam răspunde cu certitudine. Voi avea vreodată curajul suficient? Vom putea oare, eu și Mahtob, la momentul oportun, să privim în față situația cu toate dificultățile pe care ni le va impune? Nu-mi dădeam seama. Până atunci, însă, zilele treceau mai ușor dacă aveam o ocupație.

Moody încercă să-mi facă o bucurie și-mi propuse să vizitez un salon cosmetic din apropiere. Mi se părea absurd să faci asta într-o țară în care era interzis să-ți arăți părul și fața, dar m-am dus totuși. Când o femeie m-a întrebat dacă vreau să-mi penseze sprâncenele și să-mi înlătore cele câteva fire de păr de pe față, am consimțit. În loc de ceară sau penșetă, cosmeticiana a scos un fir lung și subțire de bumbac. Îl ținea întins foarte tare, și mi l-a plimbat pe față, în sus și-n jos, rupându-mi părul.

Aș fi putut țipa de durere, dar am îndurat procedura, întrebându-mă de ce se lasă femeile atât de mult torturate în numele frumuseții. La sfârșit îmi simțeam fața foarte aspră. Pielea îmi ardea.

Seara am observat o iritație pe față, care s-a întins repede, cuprinzându-mi gâtul și decolteul.

— Trebuie să fi fost un fir murdar, mormăi Moody.

Într-o seară când m-am întors de la supermagazin, am găsit sala de așteptare a lui Moody plină de pacienți.

— Deschide ușile, îmi spuse Moody. Lasă-i pe câțiva să stea în camera de zi.

De fapt nu voiam să las niciun iranian în camera mea de zi, dar am făcut-o la ordinul soțului meu și am deschis ușile de lemn capitonate, invitând câțiva pacienți care stăteau în picioare să se așeze pe sofa sau pe scaune.

Una din obligațiile mele era să le servesc pacienților ceai. Detestam treaba asta, iar în seara aceea eram prost dispusă fiindcă știam că foarte repede camera mea de zi va fi plină cu pete de ceai vărsat și dăre de zahăr.

Totuși, am servit ceaiul și când m-am întors ca să duc tava în bucătărie, o femeie, ce se afla în camera de zi mă întrebă:

— Sunteți americancă?

— Da, am răspuns. Vorbiți englezește?

— Da, am studiat în America.

M-am așezat lângă ea și dispoziția mi s-a schimbat imediat.

— Unde? am întrebat.

— În Michigan.

— Ah, eu sunt din Michigan. Unde, anume în Michigan?

— În Kalamazzo.

Se numea Fereshteh Noruzi. Era o tânără drăguță căreia cineva de la spital i-l recomandase pe Moody.

Suferea de dureri de ceafă și spate, al căror motiv nu era cunoscut și spera ca tratamentul lui Moody să-i ajute. Am vorbit cam trei sferturi de oră în timp ce aștepta.

Fereshteh venea des la tratament și o invitam mereu în camera de zi ca să putem sta de vorbă. Într-o seară îmi făcu confidențe.

— Eu știu cauza durerilor.

— Și care e?

— Stresul.

A început apoi să plângă și mi-a povestit următoarele: cu un an înainte, soțul ei plecase să cumpere benzină. Nu s-a mai întors niciodată. Fereshteh și părinții ei l-au căutat disperăți peste tot, dar nici urmă de el. După douăzeci și cinci de zile au primit un telefon de la poliție, relată Fereshteh printre lacrimi. Li s-a ordonat: „Veniți și luați-i mașina”, dar n-au vrut să le spună nimic altceva despre el.

Fereshteh și fiica ei de un an s-au mutat la părinții ei. Au mai trecut încă patru luni îngrozitoare până ce poliția a anunțat-o că soțul ei era la închisoare și ea avea voie să-l viziteze.

— L-au arestat pur și simplu și l-au băgat la închisoare, suspină Fereshteh. E închis deja de un an și nici măcar nu l-au acuzat de ceva.

— Cum pot să facă așa ceva? am întrebat. De ce?

— Are diplomă în științe economice, mi-a explicat Fereshteh. Și eu am, amândoi am studiat în America. Guvernului îi e frică de astfel de oameni.

Fereshteh m-a rugat să nu spun nimănui de soțul ei. Îi era frică să nu fie și ea arestată dacă se plângea prea mult.

Seara târziu, după ce și-a închis cabinetul, Moody m-a întrebat:

— Îmi place de Fereshteh. Cu ce se ocupă soțul ei?

— E licențiat în economie, am răspuns eu.

* * *

— Veniți cât puteți de repede.

În vocea lui Amahl era ceva atât de urgent, încât inima-mi era gata să plesnească.

— Pot veni marți, cel mai curând, când Moody e la spital.

— Dați-mi înainte un telefon, ca să vă aștept.

Ce s-o fi întâmplat? Mă așteptam mai mult la vești bune, decât la greutăți, căci vocea lui Amahl suna precaut-optimist.

Mărți m-am trezit devreme, mi-am făcut rugăciunile cu Moody și am așteptat scurgerea greoaie a timpului. Mahtob pleca la șapte la școală, Moody cu patruzeci și cinci de minute mai târziu.

L-am urmărit de la fereastră, până l-am văzut dispărând într-un taxi, apoi l-am sunat pe Amahl ca să confirm întâlnirea. Am alergat afară, în jos, pe străduță, până la strada principală ca să opresc un taxi.

Era începutul lui noiembrie. Un vânt rece anunța o posibilă ninsoare. Traficul de dimineață era greoi și situația s-a complicat și mai mult prin aceea că pentru a străbate orașul trebuia să schimb de mai multe ori taxiul. Când am ajuns în sfârșit la clădirea cu birouri și am bătut la ușa lui Amahl, capul mi se învârtea de atâtea întrebări.

A răspuns imediat la ciocănitul meu și a surâs larg.

— Poftiți înăuntru, spuse el. Luați loc. Doriți ceai sau cafea?

— Cafea „vă rog.

Așteptam nerăbdătoare să-mi dea ceașca, dar îi făcea plăcere să prelungească momentul.

În sfârșit, mi-a dat o ceașcă de cafea, s-a așezat în spatele biroului și mi-a spus.:

— Așadar, cred că e mai bine să luațilegătura cu familia dumneavoastră.

— Ce s-a întâmplat?

— Trebuie să le spuneți că va fi nevoie să mai pună două tacâmuri pentru sărbătoarea pe care o numiți Thanksgiving (Ziua Recunoștinței)³.

Un oftat adânc de ușurare mi-a scăpat de pe buze. De data asta știam. De data asta vom reuși, Mahtob și cu mine ne vom reîntoarce în America.

— Cum? am întrebat.

Mi-a explicat planul. Mahtob și cu mine vom zbura cu un avion iranian la Bandar-Abbas, în zona extrem sudică a țării. De acolo vom trece clandestin, cu o vedetă rapidă, Golful Persic, într-unul din emiratele arabe.

— În emirate veți întâmpina probabil câteva greutăți birocră;

³ **Sărbătoarea întemeierii primei colonii engleze pe teritoriul Americii de către pelerinii (puritani englezi, refugiați în Olanda), sosiți la Cape Cod (Massachusetts), pe vasul Mayflower, sub conducerea lui John Carver.**

ice, spuse Amahl, dar nu veți mai fi în Iran și nu vă vor trimite înapoi. Veți primi repede un pașaport de la Ambasadă și o să puteți zbura spre casă.

Gândul de a străbate marea într-un vapor deschis mi se părea ceva înfricoșător, dar dacă acesta era biletul spre libertate, al meu și al fiicei mele, atunci vom risca.

— Am nevoie de bani? am întrebat.

— Eu plătesc, spuse Amahl și-și repetă oferta, pe care o mai făcuse o dată. Când veți fi din nou în State, mi-i puteți trimite.

— Pe „aceștia, am spus, aruncându-i un mănunchi de bancnote, aș vrea să-i păstrați pentru mine. Nu vreau să risc să-i găsească Moody.

Erau aproape nouăzeci de dolari în valută americană, ce valorau aproape șase sute de riali; erau banii ce-mi rămăseseră din vechea mea comoară. Amahl voia să-i păstreze pentru mine.

— Vă trebuie legitimații, spuse el, ca să puteți urca în avion.

— Ambasada are carnetul meu de conducere auto, am spus; au și certificatul meu de naștere și cărțile mele de credit.

— Dar certificatele dumneavoastră de naștere iraniene?

— Nu. Au numai certificatul meu american, pe care mi l-am adus cu mine. Pe cel iranian l-a ascuns probabil Moody pe undeva.

— Putem încerca să vă procurăm un tichet de avion pe certificatul de naștere american, se gândi Amahl. Dar ar fi mai bine dacă l-ați primi pe cel iranian. Aduceți-vă lucrurile de la Ambasadă, dar încercați să primiți și actele iraniene.

— Bine. Când zburăm?

— Pentru moment am trimis pe cineva la Bandar-Abbas ca să facă aranjamentul și îl aștept în două zile înapoi la Teheran. Nu vă faceți nicio grijă, dumneavoastră și Mahtob veți fi acasă de Ziua Recunoștinței.

Din biroul lui Amahl am sunat-o pe Helen la Ambasadă.

— Trebuie să vă văd imediat, i-am spus.

Timpul oficial de audiențe trecuse deja, dar Helen îmi spuse:

— Mă duc jos imediat să-i spun paznicului să vă lase înăuntru.

După convorbirea telefonică, Amahl îmi atrăsese atenția, avertizându-mă:

— Nu spuneți nimic oamenilor de la Ambasadă.

Dar eram atât de agitată, încât Helen, în momentul în care mi-a văzut figura, a exclamat:

— Doamne, Dumnezeule! Ce s-a întâmplat cu dumneavoastră? Arătați atât de fericită, cu totul altfel.

— Merg acasă, am spus.

— Asta n-o mai cred.

— Ba da, merg acasă și-am nevoie de actele și cărțile mele de credit.

Helen se bucura cu adevărat pentru mine. Figura ei exprima entuziasmul. M-a strâns în brațe. Plângeam amândouă de bucurie. Nu a întrebat cum, când sau cu cine. Știa că nu i-aș fi spus și, de altfel, nici nu voia să afle.

Helen mi-a dat actele pe care le păstrase pentru mine, carnetul de conducere auto, certificatele noastre de naștere americane și noile pașapoarte americane pe care le primise pentru noi, ca și cărțile mele de credit. Ne-am dus împreună la Dl. Vincop. S-a bucurat și el pentru mine, dar mai reținut.

— E de datoria noastră să vă avertizăm în fața unei încercări de fugă. Nu trebuie să puneți în pericol viața lui Mahtob.

Dar ceva în expresia chipului său îmi arăta că nu spunea ceea ce gândea. Sigur, era de datoria lui să mă avertizeze. Dar, evident, se bucura de succesul planului meu.

A mai adăugat încă un avertisment, care era foarte rațional.

— Îmi fac într-adevăr griji pentru dumneavoastră, **spuse** el. Sunteți atât de fericită, încât oricine poate observa. Soțul dumneavoastră va remarca imediat că s-a **petrecut** ceva.

— Am să mă străduiesc să-mi ascund sentimentele.

Când m-am uitat la ceas, am realizat că era deja târziu. Moody nu venea de la spital decât după-amiaza târziu, dar la unu și un sfert trebuia să fiu acasă, căci atunci sosea Mahtob de la școală. M-am scuzat și am alergat în josul străzii, ca să-mi încep lungul drum spre casă.

Era aproape unu și jumătate când am sosit grăbită acasă și am găsit-o pe Mahtob plângând în hohote în fața ușii închise:

— Am crezut că, ai plecat deja în America fără mine! plânse ea.

Cât aș fi vrut să-i povestesc unde am fost și ce urma să se întâmple! Dar acum îndrăzneam mai puțin ca oricând să-i dau vestea cea bună. Timpul era prea scurt. Erau prea multe detalii de luat în seamă. I-ar veni la fel de greu ca și mie să-și ascundă bucuria.

— Niciodată nu voi pleca în America fără tine, am asigurat-o eu. Am dus-o în casă.

— Mahtob, te rog, nu-i spune tatii că am ajuns acasă după tine.

Ea dădu din cap. Frica îi trecuse; se grăbea la joacă. Treptat, o

mulțime de gânduri mi s-au învălmășit în cap. Mi-am ascuns actele în husa cu fermoar a canapelei din camera de zi și am încercat să inventez o strategie ca să-mi potolesc bucuria.

O idee mi se înfiripă în minte și-i telefonai lui Alice.

— Aș vrea să serbăm Ziua Recunoștinței la noi acasă, am spus. Putem organiza o masă împreună. Le invităm și pe Chamsey și Zari și aș vrea s-o cunoști și pe Fereshteh.

Alice a aprobat imediat.

E grozav! mă gândeam. N-am să fiu aici, dar am s-o fac ca și când aș fi.

Moody s-a reîntors după-amiaza târziu, și m-a găsit pălăvrăgind.

— Alice și cu mine facem o masă de Ziua Recunoștinței! l-am anunțat eu.

— Foarte bine, a răspuns Moody.

Curcanul era mâncarea lui preferată.

— Trebuie să mergem la bazar „să cumpărăm un curcan.

— Poți să rezolvi treaba asta cu Alice?

— Sigur.

— Okay, spuse Moody și radia de bucurie că soția lui vedea viitorul într-o dispoziție atât de bună.

* * *

În săptămânile următoare, în timp ce Mahtob era la școală, iar Moody era ocupat cu munca lui, am cutreierat Teheranul cu energia și vitalitatea unei școlărițe. Împreună cu Alice am căutat ce ne trebuia pentru Ziua Recunoștinței.

Alice era impresionată de ușurința cu care ajunseseam să mă descurc între timp în Teheran. Și ea ieșea bucuroasă, dar singură nu îndrăzneam să se îndepărteze prea mult de casă. Îi făcea plăcere, să se lase condusă de mine, când am plecat la bazar ca să cumpărăm curcanul pentru Ziua Recunoștinței.

Ne-a trebuit mai mult de o oră ca să ajungem la destinație. Am trecut pe sub o poartă boltită, care ducea spre bazar și am pătruns într-o lume sălbatică, plină de imagini și mirosuri necunoscute. În fața noastră se întindeau, pe lungimea mai multor blocuri, continuându-se pe străzile laterale, ca un fagure, tarabele a sute de negustori care își ofereau marfa. Toate lucrurile posibile erau prezentate în gura mare.

O masă de oameni se înghesuia și se îmbrâncea în spațiul din mijloc; împingeau cărucioarele și se certau unii cu alții. Erau mulți afgani, cu pantaloni largi, mototoliți, care duceau pe umeri

greutăți incredibile.

— Aici se află o zonă, o stradă întreagă, unde există toate alimentele posibile, i-am explicat lui Alice. Pește, pui, curcani – orice fel de carne.

Ne-am împins și ne-am înghesuit, croindu-ne încet drum prin mulțimea nespălată, asurzite de atâta zgomot, până am ajuns în acea parte a străzii pe care o căutam. Am găsit, în fine, o tarabă de al cărei acoperiș spânzurau, atârnați de cap, câțiva curcani slabi. Erau numai parțial curățați în interior, mizeria orașului **se depusese pe fulgii** lor, dar erau singurii ce puteau fi găsiți. Aș fi vrut **unul** de vreo cinci kilograme, dar cel mai mare **pe** care l-am putut găsi avea trei.

— Putem face și o friptură de vacă, a propus Alice.

Așadar, am cumpărat curcanul și ne-am întors **acasă...**

Am așteptat mult timp un taxi oranj. Treceau multe, dar fiindcă aceasta era partea cea mai populată **a orașului**, toate erau deja pline. Mă dureau deja mâinile din **cauza** greutății curcanului. În sfârșit, un taxi **a** reacționat **la** țipetele noastre. Banca din spate era ocupată, **așadar**, ne-am înghesuit pe banca din față, mai întâi Alice **apoi** eu.

Când priveliștea orașului începuse să mi se perinde **prin** față, am căzut într-un soi de visare. Știam că nu va trebui niciodată să frig acest curcan. În loc de asta, **îi** voi ajuta mamei să pregătească ocină pentru care Mahtob și cu mine vom fi veșnic recunoscătoare.

— *Muchukher injas!*

Vocea lui Alice mi-a întrerupt visarea din plină zi.

— Mulțumesc, aici, comandă ea șoferului.

— Dar aici... spusei.

Am observat ce se întâmplă când Alice m-a împins din ușă. Taxiul a pornit mai departe.

— Nu-ți poți închipui ce mi-a făcut șoferul, spuse Alice.

— O, ba da, pot. Mi s-a întâmplat și mie. **N-avem** voie să povestim soților noștri ce s-a petrecut, căci **nu** ne mai lasă să ieșim singure.

Alice dădu din cap aprobator.

Nu auziserăm niciodată despre astfel de agresiuni asupra femeilor iraniene și ne întrebam dacă presa iraniană, unde apăreau numeroase reportaje privind rata divorțurilor americane, nu îi făcuse pe bărbații iranieni să-și închipuie că am fi un fel de sirene obsedate de sex.

Am făcut cu mâna altui taxi și ne-am înghesuit de data asta în spate... Întoarse acasă, am petrecut ore întregi ca să curățăm pasărea slăbănoagă și să-i scoatem, cu meticulozitate, **ajutându-ne** de o pensetă, toți fulgii, înainte de **a o congela**.

Erau necesare încă foarte multe cumpărături. De câteva ori am luat-o în grabă pe Alice cu mine și am adus-o **acasă** înainte de prânz. Prima dată când am făcut asta, **i-am** spus:

— Dacă Moody te va întreba, să-i spui că după cumpărături am trecut pe aici să beau o cafea și am plecat din nou pe la unu.

Alice m-a privit surprinsă, dar a aprobat și n-a pus nicio întrebare. Apoi a făcut întotdeauna în așa fel de parcă aș fi fost „la ea acasă” atunci când eu mă grăbeam să intru din nou în vârtoarea orașului.

De la casa lui Alice mă duceam adesea la prăvălia lui Hamid și-i foloseam telefonul ca să-l sun pe Amahl. A fost nevoie să-l întâlnesc de mai multe ori căci voia să discute cu mine o serie de amănunte. Rămânea optimist, deși Ziua Recunoștinței se apropia.

Dimpotrivă, Hamid era pesimist. Când i-am împărtășit vechiului meu tovarăș de conspirație minunatul meu secret, el mi-a spus:

— Nu cred asta, Veți fi încă în Iran când se va reîntoarce Imam Mehdi.

— Zilele erau atât de agitate, încât serile acasă cu Moody deveniseră ciudate interludii ce presupuneau adevărate puteri supraomenești. Nu-mi puteam permite să arăt cât eram de ostenită pentru ca nu cumva Moody să devină bănuitor. Gătitul, curățenia, îngrijirile pentru Mahtob, **toate** îndatoririle unei zile normale trebuiau îndeplinite. **Cu** toate astea, noaptea mi-era greu să adorm, căci **gândurile** mele erau deja în America. Noaptea eram deja **acasă**.

Din resurse adânci îmi trăgeam puterea de a **merge** mai departe.

Alice era o aliată neprețuită, deși nu știa nimic despre viața mea secretă. Într-o zi, când eram la cumpărături, am spus întâmplător:

— Aș dori tare mult să dau un telefon familiei mele. Îmi lipsesc atât de mult!

Alice știa că Moody nu mă lăsa să telefonez acasă. Nici soțul ei n-o lăsa să telefoneze des în California, căci era prea scump. Dar Alice avea proprii ei bani câștigați pe lecțiile de engleză pe care le dădea unor studenți, din care lua uneori ca să dea pe ascuns câte

un telefon acasă.

— Te iau cu mine la *tup kuneh*, spuse ea.

— Ce-i asta?

— Centrala telefonică. Se află în cartierul de afaceri, aproape de bazar. Trebuie să plătești cu bani lichizi, dar poți vorbi în străinătate.

Erau noutăți îmbucurătoare. Imediat, în ziua următoare, sub pretextul plauzibil că trebuie să cumpărăm țelină pentru umplerea curcanului, Alice și cu mine ne-am dus la *tup kuneh*, în cartierul de afaceri. În timp ce Alice vorbea în California, eu am vorbit cu mama și tata **în** Michigan.

— Am găsit un loc de unde pot telefona, le-am spus. E mai simplu decât de la Ambasadă și mai sigur decât să încercați să mă găsiți acasă. Am să încerc să telefoniez mai des.

— Oh, sper asta, a spus mama.

Tata era fericit să-mi audă vocea. Mi-a spus că pe loc a început să se simtă mai bine.

— Am un cadou pentru tine, l-am anunțat eu. Mahtob și cu mine venim acasă de Ziua Recunoștinței.

— Nu vorbiți, spuse Amahl. Stați liniștită acolo. **Nu** spuneți niciun cuvânt.

Am făcut așa cum îmi ordonase și am rămas nemișcată pe scaunul din biroul lui Amahl. El s-a dus în spatele meu, spre ușă. A deschis-o și a spus încet câteva **cuvinte** în farsi.

Un bărbat cu pielea mai închisă la culoare a intrat, mi-a dat ocol ca să mă poată vedea din față. M-a **privit** fix în față, străduindu-se să-și fixeze în memorie trăsăturile chipului meu. M-am gândit dacă n-ar trebui să-mi dau jos *rusari-ul*, ca să-mi poată vedea în întregime toată fața, dar m-am hotărât să nu fac nimic fără **instrucțiunile** lui Amahl. Nu știam cine era acest bărbat, nu voiam să-l jignesc.

El mai rămase un minut-două și părăsi fără niciun cuvânt biroul. Amahl se așeză din nou în spatele biroului său și nu făcu nicio remarcă despre vizitator.

— Am trimis pe cineva la Bandar-Abbas ca să facă aranjamentele pentru vedeta rapidă, spuse el. Îl aștept să se întoarcă la Teheran. Sunt pe punctul de a pune la punct totul în privința zborului la Bandar-Abbas. În avion vor fi oameni de-ai noștri cu dumneavoastră, dar nu veți ști cine sunt. Nu vor sta lângă dumneavoastră.

Amahl îmi inspira încredere, și cu toate astea eram neliniștită. Lucrurile progresau încet. Timpul înseamnă atât de puțin pentru iranieni; e dificil să rezolvi cu ei treburi în funcție de un anumit program. Trecură din nou multe zile fără nicio veste. Era ziua de luni înainte de Ziua Recunoștinței și îmi dădeam seama că era imposibil ca Mahtob și cu mine să fim la timp acasă ca să serbăm festivitatea în Michigan.

— Poate veți fi acolo la sfârșitul săptămânii, încercă să mă consoleze Amahl. Sau la sfârșitul celei următoare, încă nu e totul aranjat. Nu vă pot da drumul până când nu e totul stabilit exact.

— Și dacă nu va fi niciodată?

— Nu vă faceți nicio grijă în privința asta. Am în vedere și alte posibilități de fugă. Unul din oamenii mei se întâlnește cu un șef de „trib din Zahidan; poate vă putem scoate din țară prin Pakistan. Duc alte tratative cu un bărbat care are o soție ca dumneavoastră și o fiică ca Mahtob. Încerc să-l conving să vă ia, pe dumneavoastră și pe Mahtob, ca soția și fiica lui, într-un zbor la Tokio sau în Turcia. La întoarcerea sa pot plăti un om ca să-i

ștampileze pașaportul, demonstrând astfel că soția și fiica lui s-au întors cu el.

Treaba asta mi se părea ceva riscant, căci nu știam dacă puteam juca rolul unei soții iraniene. Pe poza din pașaport femeia purta *chador* și fața-i era acoperită. Dar dacă un vameș mi s-ar adresa în farsi, aș avea probleme.

— Vă rog, grăbiți-vă, i-am spus lui Amahl. Timpul lucrează în defavoarea mea. Vreau atât de mult să-mi văd tatăl. Nu vreau să moară înainte ca noi să ajungem acasă.

O să moară mai liniștit dacă va ști că am reușit. Vă rog găsiți repede o cale.

— Bine.

Să petrec Ziua Recunoștinței în Iran era o încercare foarte grea pentru mine, mai ales după ce spuseseam familiei mele că voi fi împreună cu Mahtob acasă. Slavă Domnului că lui Mahtob nu-i spuseseam nimic!

În acea zi de joi m-am simțit foarte deprimată. Pentru ce ar fi trebuit să fiu recunoscătoare?

Străduindu-mă să-mi ridic moralul sau măcar să încerc să trec ziua cu bine, am început să pregătesc masa de seară. Trebuia ca din curcanul cel slab să iasă, după posibilități, o capodoperă.

Ziua a început să devină mai suportabilă odată cu sosirea prietenilor mei, după amiază. Iar le eram recunoscătoare – un cerc nou de oameni minunați, care apreciau o viață civilizată și care, făcând abstracție de împrejurările în care se născuseră, erau mai curând americani decât iranieni. Veniseră cu toții în căminul nostru ca să celebrăm împreună o zi de sărbătoare americană unică. Chamsey și Zari, Alice, Fereshteh – toate îmi erau dragi – dar cât de dor îmi era de cei de-acasă!

Melancolia a pus din nou stăpânire pe mine după-masă, după ce am mâncat plăcinta cu dovleac, făcută dintr-un fel de dovleac existent aici. Moody se așezase comod într-un fotoliu și, cu brațele pe burtă, ațipise, pe deplin mulțumit, de parcă în ultimul an și jumătate nimic nu s-ar fi schimbat în privința condițiilor sale de viață. Cât îl uram pe monstrul ăsta! Cât de mult doream să fiu împreună cu mama și tata, Joe și John!

Într-o marți, știind că Moody e la serviciu, m-a sunat fratele meu Jim, din America. Mi-a povestit că starea tatălui meu se îmbunătățise senzațional după ce îi promisesem că eu și Mahtob vom fi acasă de Ziua Recunoștinței.

— Trei zile, la rând, s-a ridicat și s-a plimbat de colo-colo, spuse Jim. Înainte nu putuse să facă asta. S-a dus chiar până în

grădină.

— Cum se simte acum? l-am întrebat eu.

— A fost deprimat pentru că tu și Mahtob n-ați venit de Ziua Recunoștinței. De aceea ți-am telefonat. Îi merge din ce în ce mai rău. Are nevoie de o speranță. Nu poți să-i mai dai un telefon?

— Nu e prea simplu, i-am spus. De aici nu pot da telefon, căci Moody și-ar da seama după nota de plată. Trebuie să mă duc în oraș într-un anumit loc, și e foarte greu, dar am să încerc.

— O să vii curând cu Mahtob? a întrebat el.

— Încerc tot ce e posibil ca să ajung acasă chiar înainte de Crăciun. Dar n-aș vrea să-i promit tatii.

— Nu, dacă nu ești absolut sigură, aprobă Jim.

După telefon am fost disperată. Faptul că nu-mi putusem ține promisiunea de Ziua Recunoștinței mi se părea o neîmplinire. De Crăciun! Te rog, Doamne, lasă-mă să fiu atunci în Michigan nu în Iran.

În Iran, Crăciunul trece oficial neobservat. Populația armeană destul de numeroasă din Teheran, sărbătorește Crăciunul potrivit tradiției, dar în acest an primise o avertizare amenințătoare. La începutul lui decembrie presa iraniană a publicat pe prima pagină un articol de fond în care li se recomanda armenilor să ignore sărbătoarea. Fericirea și veselia nu aveau ce căuta în această perioadă de război plină de suferințe și durere, spunea Ayatollahul.

Lui Moody nu-i păsa. Se mândrea pe față cu cabinetul său; nu-l mai interesa politica iraniană; a hotărât că fiica lui trebuie să aibă un Crăciun fericit.

Ca să mă sustrag de la grijile pe care mi le făceam și, de asemenea, ca să-i abat atenția lui Moody de la faptul că ieșeam tot mai des în oraș, m-am dedicat cumpărăturilor de Crăciun.

— Mahtob nu prea are jucării, i-am spus eu lui Moody. Vreau să aibă un Crăciun fericit. Am să-i cumpăr mai multe jucării.

Moody a fost de acord, așa că eu mergeam aproape zilnic la cumpărături, uneori însoțită de Alice, alteori singură. La un asemenea drum, mi-am pierdut toată dimineața în bazar, împreună cu Alice, și ne-am întors acasă cu autobuzul. Alice a coborât în apropiere de locuința ei, așa că eu am mers ultimele stații singură. Uitându-mă la ceas, mi-am spus că voi ajunge cu punctualitate la stația de unde puteam lua un taxi oranj, ce urma să mă lase la colțul străzii noastre ca să pot prinde astfel autobuzul școlar care o aducea pe Mahtob.

Dar deodată, în zarva generală a străzii iraniene, a sunat

alarmă mai multor sirene. În Teheran sirenele sunt omniprezente, aparțin atât de mult vieții cotidiene încât șoferii nu le mai acordă nicio atenție; de data asta însă era mult mai puternică și mai insistentă decât de obicei.

Spre surprinderea mea, șoferul autobuzului a tras pe marginea străzii ca să treacă vehiculele de salvare. Mai multe mașini de poliție au trecut în viteză, urmate de un camion uriaș, cu un aspect ciudat, înzestrat cu masive brațe, mecanice.

— *Bohm, boh!* țipau câțiva pasageri.

Era o echipă de geniști, Ellen mai văzuse odată acest camion și mi povestise despre el; l-am recunoscut imediat. Armele sale de robot ridicau bomba și o depozitau într-un container protector, aflat în spatele camionului.

Eram îngrijorată. Undeva, în fața noastră, în direcția casei noastre ticăia o bombă.

Autobuzul a ajuns la stația finală și am făcut repede cu mâna unui taxi oranj, care mă putea duce spre casă.

Pe dată am fost însă blocați în mijlocul unei aglomerații de mașini ce așteptau. Șoferul îi înjura pe ceilalți șoferi, iar eu mă uitam la ceas. Când, în fine, taxiul a ajuns la câteva blocuri de stația mea, am intrat în panică...

Autobuzul lui Mahtob trebuia să sosească. I se va face frică dacă nu voi fi acolo s-o iau, iar prezența unui număr atât de mare de polițiști o s-o alarmeze și mai mult. Undeva, în fața noastră, se afla o bombă!

Circulația a fost dirijată pe o stradă laterală și când taxiul a dat colțul, am văzut în fața noastră autobuzul lui Mahtob. Ea coborâse și se uita în jur derutată. La colțul străzii se îmbulzeau polițiști și o mulțime de gurăcască.

I-am aruncat șoferului câțiva riali; am sărit din taxi și am luat-o pe Mahtob. Blocarea circulației era un semn clar că bomba se afla în apropiere.

Mână în Mână, am alergat acasă, dar, când am cotit pe strada noastră, am văzut camionul albastru oprit la celălalt capăt al străzii, numai la vreo sută de metri depărtare de casa noastră.

Priveam amândouă cu o fascinație bolnăvicioasă. Tocmai în clipa aceea brațele robot ridicau o cutie dintr-un Pakon galben, care staționa pe marginea străzii. Uriășele brațe mecanice au apucat foarte ușor, cu multă grijă, bomba și au depus-o în siguranță în containerul de oțel de pe platforma camionului.

În câteva minute echipa de geniști a dispărut. Poliția a controlat Pakonul galben încercând să descopere anumite urme, care, fără

îndoială aveau să conducă la *Munajaquin*, forțele rebele anti-Khomeini.

Pentru poliție era o treabă de rutină. Pentru mine însă era un avertisment îngrozitor, privind pericolele ce ne pândeau viața în Teheran. Trebuia să ieșim din iadul ăsta și asta de mai curând, mai înainte ca lumea din jur să sară în aer.

I-am spus lui Moody că majoritatea cadourilor de Crăciun le cumpărasem în bazar, dar asta era numai pe jumătate adevărat. Între timp găsisem niște magazine mai aproape de casă, unde cumpăram repede lucrurile și câștigam astfel timp pentru scurte vizite la Amahl, în perioada de timp în care m-aș fi dus până la bazar și m-aș fi întors.

Într-o zi am cumpărat mai multe jucării pentru Mahtob, dar le-am lăsat la Alice în loc să le iau acasă.

— Pot să le las la tine? am întrebat. O să le iau treptat.

— Desigur, spuse Alice.

Ea s-a dovedit o adevărată prietenă prin aceea că nu punea întrebări. Nu îndrăzneam să-i divulg planurile mele. Dar Alice era o femeie extrem de inteligentă, extraordinar de abilă în cunoașterea oamenilor. Știa că sunt nefericită cu soarta mea în Iran, ea însăși nu-l agreea pe Moody. Probabil că Alice își pusese întrebări despre activitățile mele secrete. Se gândea poate că am o relație amoroasă.

Poate că într-un anumit sens se putea spune acest lucru. Deși între mine și Amahl nu exista nicio legătură fizică. El era devotat familiei, iar eu n-aș fi întreprins niciodată ceva care ar fi pus în pericol căsnicia lui.

Cu toate astea, era un bărbat atractiv, atât fizic cât și moral, aureolat de virtutea posibilității de control și acțiune, căreia i se adăuga o adevărată grijă pentru Mahtob și pentru mine. Ne apropia interesul comun în atingerea unui scop comun. După decepția din Ziua Recunoștinței, m-a asigurat că Mahtob și cu mine vom fi acasă de Crăciun.

Trebuia sau să-l cred sau să-mi pierd mințile, căci zilele treceau fără cel mai mic semn de progres.

Într-o dimineață, la scurt timp după plecarea lui Mahtob la școală și după ce Moody plecase cu un taxi la spital, mă îndreptam repede spre „Super”. Era ziua în care se aducea laptele și voiam să fiu acolo devreme, ca să pot cumpăra înainte ca provizia să se termine. Dar, când am dat colțul în strada principală, am încremenit de spaimă.

Mai multe mașini ale pasdar-ului parcaseră direct în fața

„Super-ului”, a magazinului de *sabzi* și a măcelăriei. *Pasdari* în uniforme stăteau pe trotuar, cu puștile îndreptate spre magazin. Am chemat un taxi și m-am dus câteva străzi mai departe, la un alt „Super”, ca să-mi pot face cumpărăturile.

Când m-am întors în zona mea, am putut vedea cum pasdar-ul încărca în camioane diverse articole din cele trei magazine. M-am grăbit să ajung acasă, în siguranță.

Ajunsă acasă, am întrebat-o pe vecina mea, Malileh, dacă știa ce se petrece la magazine, dar ea dădu neștiutoare din umeri. În curând își făcu apariția gunoierul cel care afla tot ce se petrece în jur și Malileh l-a întrebat pe el. Nu știa decât că pasdar-ul confiscase marfa celor trei magazine.

Curiozitatea și îngrijorarea pentru soarta celor trei negustori m-au gonit din casă. M-am asigurat că eram regulamentar înfășurată și m-am hotărât să mă duc la „Super”, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic. Când m-am apropiat, *Aga Reza* era afară pe trotuar și se uita cum pasdar-ul îi fura bunurile.

— Vreau să cumpăr lapte, i-am spus în farsi.

— *Nistish*, răspunse el. N-am deloc.

Apoi oftă dând din umeri cu stoicismul celui obișnuit cu capriciile hoților susținuți de guvern.

— *Tamun*, totul.

M-am dus mai departe la magazinul de *sabzi*, unde am găsit mai mulți *pasdari*, foarte preocupați să spintece legăturile de legume și să încarce fructe și legume proaspete în camionul lor. Din magazinul de alături se căra carnea.

Mai târziu, în cursul aceleiași zile, când *Moody* a venit de la muncă i-am povestit că cei trei prieteni ai noștri își pierduseră prăvăliile, dar el spuse:

— Probabil că au făcut afaceri la negru, altfel nu s-ar fi întâmplat asta.

Moody avea o concepție ciudată despre morală. La fel ca toți ceilalți, era încântat de delicatesurile ce se puteau găsi pe piața neagră, dar apăra obligația guvernului de a-i pedepsi pe acești negustori. Era convins că pasdar-ul avea tot dreptul să jefuiască prăvăliile.

Incidentul a tulburat-o pe *Mahtob*, care, și ea, îi îndrăgise pe cei trei bărbați. În seara aceea și în cele următoare se ruga:

— Te rog, Doamne, fă ceva ca acești oameni să-și poată deschide din nou prăvăliile. Ei au fost așa drăguți cu noi. Te rog, fii și tu drăguț cu ei.

S-a răspândit zvonul că guvernului îi trebuiau clădirile pentru birouri, dar magazinele au rămas goale.

Acești iranieni cumsecade fuseseră nevoiți să-și închidă prăvăliile fără vreun motiv evident. Asta, desigur, era o amplă justificare pentru activitatea pasdar-ului.

Săptămânile treceau. Telefonoane zilnice la Amahl și vizitele la biroul său pe care le făceam cu ocazia altor drumuri, aveau același rezultat. Mai așteptam încă finalizarea detaliilor.

Uneori mă întrebam dacă totul nu era decât *taraf*.

— Dacă nu reușim de Crăciun, atunci de Anul Nou vreau să vă știu acasă, mă asigură Amahl. Lucrez cât pot de repede. Lucrurile se vor rezolva pe o cale sau alta. Aveți răbdare.

Auzisem cuvintele astea atât de des, prea des de la prima vizită la Ambasadă, la Helen, și la fiecare discuție pe care o avusesem cu Amahl”.

Era un sfat pe care îl acceptam din ce în ce mai greu.

Exista un alt plan nou, suplimentar. Amahl avea legături cu un anumit vameș, care se arătase dispus să nu observe viza de pe pașapoartele noastre americane **obținute** de la Ambada Elvețiană. Asta ne-ar fi permis să luăm un avion spre Tokio, care pleca în fiecare marți dimineață – în timp ce Moody lucra la spital. Amahl era preocupat să coordoneze lucrurile. Vameșul nu lucra de obicei marțea dimineața, și încerca să-și schimbe tura cu altul. Planul suna rezonabil, dar îl găseam prea riscant pentru vameș.

— Ce se aude despre Bandar-Abbas? am întrebat.

— Lucrăm și la asta, spuse Amahl. Aveți răbdare.

Dezamăgirea mea era vizibilă. Lacrimile îmi curgeau șiroaie pe obraz.

— Uneori cred că nu vom ieși niciodată de aici, am spus eu.

— Ba da, veți pleca, mă alină el. Și la fel și eu.

În ciuda încrederii din cuvintele sale, trebuia să-l părăsesc, trebuia să mă întorc pe străzile Teheranului, înapoi la soțul meu.

Cele mai mici întâmplări din viața acestei societăți de balamuc mă enervau tot mai mult.

Într-o după-amiază, Mahtob se uita la televizor la o emisiune pentru copii, care consta din două filme violente de desene animate și o predică islamică pătimașă. După emisiunea de copii a urmat o emisiune medicală, care ne-a atras atenția și mie și lui Mahtob. Se vorbea despre nașteri și pe parcursul emisiunii îmi dădeam seama din nou cât de absurdă era această societate. Filmul prezenta pe viu nașterea unui copil. Mama iraniană era

asistată de un doctor bărbat, iar camera îi arăta tot corpul – complet gol – dar capul, fața și gâtul erau acoperite de *chador*.

— Nu vrei să-i pui lui Moș Crăciun o farfurie cu fursecuri ■ și un pahar cu lapte? am întrebat-o pe Mahtob.

— Vine cu adevărat la noi acasă? Anul trecut nu a venit.

Mahtob și cu mine discutaserăm destul de des deja despre asta și ajunseserăm la concluzia finală că Iranul era prea departe de Polul Nord ca Moș Crăciun să poată face acest drum.

I-am spus că în acest an el se va strădui mai mult.

— Nu știi dacă vine, dar oricum trebuie să-i punem ceva, i-am spus.

Mahtob a fost de acord cu asta. S-a dus în bucătărie să-i pregătească lui Moș Crăciun o gustare. Apoi a intrat în camera ei și s-a întors cu o insignă de la Alice pe care era desenat Moș Crăciun cu soția lui.

— Poate Moș Crăciun vrea să-și vadă o poză alături de soția sa, a spus ea și a pus pe tavă insigna alături de prăjituri.

Preocupată cu pregătirile de Crăciun, Mahtob întârzie să se culce. În sfârșit, când o înveleam, îmi spuse:

— Te rog trezește-mă dacă îl auzi pe Moș Crăciun venind, fiindcă aș vrea să vorbesc cu el.

— Ce vrei să-i spui lui Moș Crăciun? am întrebat-o eu.

— Vreau să-i spună bunicii și bunicului că eu sunt bine, fiindcă atunci se simt și ei mai bine de Crăciun.

Mi s-a pus un nod în gât, care nu-mi mai dădea voie să respir.

Moș Crăciun avea o grămadă de cadouri pentru Mahtob, dar ceea ce ea își dorea cel mai mult, nu-i putea aduce.

Dacă Moș Crăciun ar putea s-o facă pachet, s-o arunce în sania lui, atunci renul Rudolf și ceilalți reni ar duce-o peste munți și peste mări, afară din Iran, tocmai pe acoperișul unei căsuțe din Bannister, în Michigan! Dacă ar putea s-o lase prin horn, sub pomul de Crăciun, ca să-și spună singură mesajul bunicii și bunicului!

În loc de asta, aveam perspectiva încă unui Crăciun în Iran, a încă unui Crăciun departe de Joe și John, fără mama și tata.

Moody a lucrat în cabinetul său până seara târziu, tratând pacienții.

Ajunul Crăciunului nu avea nicio semnificație pentru el. Când a terminat, l-am întrebat:

— Poate Mahtob să nu se ducă mâine la școală?

— Nu, a mormăit el. Nu-și va lua liber fiindcă mâine e Crăciunul.

N-am replicat în niciun fel, căci vocea lui căpătase într-o clipă Un ton autoritar care m-a alarmat...

Începuse din nou să aibă schimbări de dispoziție. Pentru o clipă se reîntorsese nebunul Moody de dinainte, iar eu nu simțeam nici cea mai mică dorință să-l înfurii.

— Mahtob, hai să vedem dacă Moș Crăciun a venit aici astă-noapte.

O trezisem devreme ca să-și poată despacheta toate cadourile înainte de a se duce la școală. S-a dat jos din pat cu o săritură, a alergat în jos pe trepte și a strigat bucuroasă când a văzut că Moș Crăciun mâncase laptele și prăjiturile. Apoi a admirat pachetele frumos ambalate. A venit și Moody într-o dispoziție mai bună decât în seara precedentă. În America îndrăgise Crăciunul, iar această dimineață era plină de amintiri plăcute. Surâse bucuros, văzând-o pe Mahtob în mijlocul mormanului de cadouri.

— Nu pot să cred că Moș Crăciun a venit într-adevăr până în Iran ca să-mi aducă mie cadouri, a spus ea.

Moody a tras mai multe role de film și când s-a făcut ora șapte, iar Mahtob voia să se ducă în camera ei ca să se pregătească de școală și să prindă autobuzul, el îi spuse:

— Nu e nevoie să te duci-la școală. Sau ai putea să te duci mai târziu.

— Nu, n-am voie să lipsesc de la școală, răspunse Mahtob...

Ea făcu această observație ca un lucru de la sine înțeles; învățătoarele iraniene o îndocrinaseră bine.

N-avea niciun chef să ajungă prea târziu la școală și să fie târâtă apoi la secretariat pentru a fi dojenită ca *baad*.

Prietenii noștri sosiră seara la friptura de Crăciun, dar dispoziția noastră sărbătorească era umbrită de compătimirea pentru Fereshteh. Era în pragul isteriei. După mai mult de un an petrecut în închisoare, soțul ei fusese judecat și condamnat.

Chiar dacă tot ce văzusem și auzisem în țara asta dementă abia mi-a venit să-mi cred urechilor când Fereshteh mi-a povestit suspinând:

L-au învinuit că ar gândi împotriva regimului!

Așa că fusese condamnat la șase ani închisoare.

Lui Moody îi era milă, căci și el o agreea pe Fereshteh la fel ca și mine. Dar, între patru ochi, îmi spuse:

— Probabil că la mijloc e ceva mai mult decât atât.

Îl contraziceam în adâncul sufletului, dar îmi dădeam foarte bine seama cât de necesar era pentru Moody să creadă în corectitudinea justiției iraniene. Chiar și Moody gândise împotriva

Ayatollahului. Se cutremurase probabil auzind această poveste care l-a înfricoșat. El acționa doar total împotriva legii, practicând medicina fără aprobare. Dacă un om putea fi închis șase ani numai pentru gândurile sale, cât de mare ar fi fost pedeapsa pentru cel care încălca legile în mod deschis?

A doua zi de Crăciun am avut multă treabă, și de aceea n-am găsit nici cel mai mic timp pentru autocom pătimire.

Toate rudele lui Moody apăruseră neanunțate la ușă, aducând mâncăruri, îmbrăcăminte, obiecte de uz casnic, cadouri pentru Mahtob și pentru mine. Era o totală, răsturnare de situație față de anul trecut, și reprezenta o evidentă încercare a familiei de a-mi arăta că mă acceptase.

Singurul membru apropiat al familiei care nu veniseera Baba Hajji, dar absența lui era compensată din plin de entuziasmul nevestei sale.

— *Azzi zarn! Azzi zam* I exclamă ea de la intrare... Draga mea.

Era încărcată cu cadouri – oale mici și tigăi, flori și ciorapi pentru Mahtob; un pachet de celofan cu șofran pur – rar și prețios, adus din orașul sfânt Meshed, un kilogram de sămânță de drăcilă⁴, un *rusari* nou și o pereche de ciorapi pentru mine; nimic pentru Moody.

Avea, ca întotdeauna, chef de vorbă, iar eu eram în centrul atenției ei. A insistat să mă așez lângă ea și să mi se traducă totul. Începea fiecare propoziție cu „*azzi zam*” și nu mai găsea cuvinte de laudă. Eram atât de bună. Toți mă iubeau. Eram atât de harnică. Eram o soție atât de bună, mamă și *soră*.

Amețită de această avalanșă de complimente, m-am dus la bucătărie, îngrijorată că nu exista destulă mâncare în casă pentru atâția musafiri neașteptați.

Nu mai aveam decât ceea ce mai rămăsese de la masa festivă din ziua precedentă. Le-am pregătit cât am putut mai bine. Îmi mai rămăseseră clătite cu carne de pui, și tăiței, chec cu fructe, legume asortate cu sosuri, brânză și praline.

Ameh Bozorg a poruncit ca fiecare oaspete să guste din aceste mâncăruri speciale americane pe care le-a pregătit sora ei, căci ar fi sfinte.

Seara târziu, după ce unii oaspeți plecaseră deja, au sosit *Aga* și *Khanum Hakim*. *Aga Hakim*, fiind un bărbat cu turban, a hotărât, ca întotdeauna, tema discuției, orientând-o spre religie.

⁴ Arbust cultivat ca plantă decorativă, (n. tr.).

— Aș vrea să vă vorbesc despre povestea Crăciunului, a spus el. Și a citit din Coran.

„Și în Carte se vorbește despre povestea Mariei care s-a retras singură într-o cameră orientată spre răsărit. Când a fost despărțită de familia ei, i-au trimis pe duhul nostru (Gabriel), care i-a apărut sub chipul unui bărbat. Ea îi spuse: „Eu mă refugiez la Dumnezeu din fața ta, dacă asta înseamnă ceva pentru tine”. El îi răspunse: „Sunt trimis de Domnul tău să-ți dau un copil sfânt”. Dar ea a răspuns: cum pot să am un fiu când niciun bărbat nu m-a atins și nici târfă nu sunt?” El a răspuns: „Totuși, așa va fi, căci Domnul tău a spus: „E ușor pentru mine să fac asta și o voi face ca un miracol pentru oameni și ca semn al milosteniei noastre; aceasta este calea care a fost hotărâtă”. Ea, a rămas grea și s-a Retras într-un loc izolat. Și, într-o zi, când au cuprins-o durerile facerii lângă trunchiul unui palmier, ea a exclamat: „Oh, aș fi vrut să fiu moartă și demult uitată înainte de a se întâmpla asta!” Dar copilul i-a strigat de sub ea, spunându-i: „Nu fi necăjită. Domnul a făcut un râuleț la picioarele tale. Scutură trunchiul palmierului și vor cădea peste tine destule curmale coapte. Mănâncă și bea și fii fericită. Și când vezi pe cineva, atunci spune: „I-am promis lui Dumnezeu să țin post; nu voi vorbi cu nimeni”.

Apoi se întoarse cu copilul în brațe la familia ei. Ei au spus: „O, Maria, ai făcut ceva de neînchipuit. O, soră a lui Aaron, tatăl tău n-a fost un om nelegiuit, nici mama ta o târfă”. Ea a arătat spre copil; ei au spus: „Cum putem să vorbim cu un copil de leagăn?” (Copilul) a spus: „Sunt servitorul lui Dumnezeu. El mi-a dat Scriptura și m-a făcut profet. Mi-a dat binecuvântarea sa, oriunde aș fi, și mi-a poruncit să-mi fac rugăciunea și să dau milostenie cât voi trăi, iar pe mama mea să o cinstesc. El nu a făcut din mine un rebel neascultător. Și pacea se va instăpâni asupra zilei când voi muri și în care voi reînvia”.

Asta este deci adevărata poveste a lui Iisus, fiul Mariei, pe care creștinii o pun la îndoială. Dumnezeu n-a luat niciodată un fiu pentru el însuși. Dumnezeu să fie slăvit. Dacă el poruncește ceva și spune numai „să fie”, așa este⁵.

⁵ Coran, Sura 19, vers. 17-37.

Coranul arăta clar că Iisus nu era fiul lui Dumnezeu, chiar dacă fusese conceput în mod miraculos și era un mare profet.

Îl dezaprobam, bineînțeles, dar mi-am ținut gura.

Moody era bine dispus și se mândrea cu faptul că în timpul sărbătorilor casa noastră fusese în centrul atenției. De aceea nu m-am ostenit să-i cer permisiunea înainte de a-i invita la Revelion pe prietenii noștri cei mai apropiați.

Spre surprinderea mea, Moody s-a enervat.

— N-o să beți niciun fel de alcool, a comandat el.

— De unde să iau alcool? am întrebat.

— Poate vor aduce ei ceva.

— Le voi spune să nu aducă. Nu vreau niciun fel de alcool în casa mea. E prea riscant.

Asta îl satisfăcu pe Moody dar numai într-o oarecare măsură, căci ridică și alte obiecții:

— N-am să îngădui nici dansul, nici sărutatul, spuse el. Nu vei săruta pe nimeni și n-ai să spui „An Nou fericit”.

— N-am să fac nimic din toate astea, vreau doar să fim împreună cu prietenii noștri.

Moody a mormăit. Știa că era prea târziu să mai revoce invitațiile. Și-a programat pacienți pentru toată după-amiaza, până seara târziu. Mai lucra încă în cabinet când au sosit oaspeții: Alice și Chamsey cu soții lor, și Fereshteh și Zari. Am ținut mâncarea la cald mai mult de o oră, am sorbit ceai și am mâncat fructe. Soțul lui Chamsey a fost chemat telefonic la o operație urgentă, dar a refuzat să meargă:

— Spune-le să găsească pe altcineva, a răspuns el, neavând chef să părăsească mica noastră petrecere.

Când Moody a venit, în sfârșit, din cabinet, ne-a anunțat:

— Am primit un telefon de la spital: O urgență. Trebuie să plec.

Toți se întrebau de ce Moody evita să ia parte la petrecere. Putea și el, ca Dr. Najafi, să ceară să fie înlocuit. În câteva minute o salvare cu alarmă a apărut în fața ușii noastre sclipind cu luminile de atenție. Era cea mai rapidă metodă de transportare a unui medic la spital, legitimând astfel afirmația lui Moody că era vorba de o urgență.

Ne-am așezat la masa de Revelion fără el. Mâncam încă, la întoarcerea lui, către ora zece și jumătate.

— Hai, vino să mănânci cu noi, am spus eu.

Telefonul sună, iar Moody se grăbi să-l ridice.

— E o pacientă, anunță el. Are puternice dureri de spate și vine încoace acum, imediat.

— Nu, am protestat eu, spune-le s-o aducă mâine dimineață.

— Ar trebui să nu mai primești niciun pacient atât de târziu și să ai ore fixe, spuse Chamsey.

— Nu, zise el. Trebuie s-o tratez în seara asta.

Și a **dispărut** în cabinet.

— Ne strică seara, a murmurat Alice.

— Asta se întâmplă des, am spus eu. Mă obișnuiesc treptat. Nu mă mai deranjează.

Am observat că toți mă compătimeau, dar în realitate mă bucuram mai mult de compania prietenilor mei când soțul meu nu era de față.

Masa a fost plăcută, dar musafirii trebuiau să ajungă repede acasă. Ziua de Anul Nou a lumii occidentale trecea neobservată în Iran; mâine aici va fi o zi normală.

Cinci minute după miezul nopții toți se pregăteau să plece, când, în sfârșit, a apărut și Moody din cabinetul lui.

— Doar nu vreți să plecați? a întrebat el, prefăcându-se că regretă. Tocmai am terminat lucrul.

— Trebuie să ne sculăm devreme mâine dimineață, **spuse Dr. Najafi**.

Abia ieșiră ei pe ușă, că Moody mă și luă în brațe pe neașteptate și mă sărută cu pasiune.

— Ce înseamnă asta? am întrebat.

— Cum ce, un An nou fericit.

Într-adevăr, un An Nou fericit, m-am gândit eu. O mie nouă sute optzeci și șase. Încă un an a trecut, iar eu sunt tot aici.

Până când?

Sărbătorile au trecut, iar eu eram mai dezolată ca oricând. Mă folosisem de ele pentru a-mi găsi o ocupație. Fiecare zi de sărbătoare reprezentase pentru mine un scop anume. Speram să-mi petrec aceste zile în Michigan și nu aici. Dar după ce au venit și au trecut și Ziua Recunoștinței, și Crăciunul, și chiar Anul Nou, calendarul nu mai promitea decât o iarnă întunecată și lungă.

Timpul se scurgea leneș.

— Aveți răbdare, spunea Amahl de câte ori vorbeam cu el.

Zăpada acoperise orașul. Străzile se transformaseră într-un pustiu mocirlos. În fiecare dimineață mă trezeam mai disperată, și în fiecare zi se întâmpla ceva care părea să-mi adâncească și mai mult sentimentul atotcuprinzător de disperare.

Într-o zi, când treceam printr-o aglomerație din apropierea casei noastre, m-a oprit o femeie *pasdar*. Mi-a răspuns în engleză. Era

prima oară că mi se întâmpla așa ceva.

— Când ați trecut strada v-am văzut o părticică din genunchi, între palton și ciorapi. Ar trebui să purtați niște ciorapi mai buni.

— Credeți că îmi plac ciorapii ăștia, am replicat. N-am purtat așa ceva în viața mea. Dacă aș putea alege, aș fi în America și aș purta ciorapi cu chilot și nu ciorapii ăștia care nu stau pe picior. Spuneți-mi, vă rog, unde aș putea să cumpăr în Iran ciorapi care nu alunecă?

Femeia *pasdar* a devenit gânditoare și compătimitoare.

— Vă înțeleg, *Khanum*, vă înțeleg, a spus ea prietenoasă.

Și plecă lăsându-mă derutată. Întâlnisem într-adevăr o femeie *pasdar* înțelegătoare.

În clipa aceea am resimțit și mai adânc durerea din sufletul meu. Ce dor mi-era să mă întorc într-o societate unde puteam să mă îmbrac așa cum voiam. Unde puteam respira.

Era pe la mijlocul lui ianuarie, pe la patru după-amiaza, când a sunat telefonul. Mă aflu în camera de așteptare a lui Moody, înconjurată de pacienți. Am ridicat receptorul și am auzit vocea surorii mele din America. Plângea.

— Doctorii au chemat familia, spuse ea. Tata are obstrucție intestinală și s-au hotărât să-l opereze. Fără operație nu va supraviețui, dar doctorii nu cred că va putea rezista la operație. Presupun că s-ar putea să moară azi.

În fața ochilor mei camera a devenit neclară când lacrimile au început să-mi curgă șiroaie și mi-au udat rusari-ul. Mă durea sufletul. Tatăl meu era pe moarte la mii de kilometri depărtare și eu nu puteam fi acolo, să-i împărtășesc dragostea mea, să împart durerea și doliul cu familia mea. O întrebam pe Carolyn despre starea tatii, dar în durerea mea nu puteam înțelege răspunsul.

Deodată l-am zărit pe Moody lângă mine, cu chipul îngrijorat. Auzise destul din conversație ca să bănuiască și detaliile.

Încet, mi-a spus:

— Du-te. Du-te să-ți vezi tatăl.

Cuvintele lui Moody m-au luat prin surprindere. Trebuia să mă asigur că auzisem bine. Cu mâna pe receptor i-am spus:

— Tata se simte tare, tare rău. Ai mei nu cred că va mai apuca ziua de mâine.

— Spune-i că sosești.

Pentru o fracțiune de secundă am fost copleșită de fericire. Dar imediat suspiciunea a pus stăpânire pe mine. De unde această schimbare bruscă? De ce, după un an și jumătate, Moody ne-ar fi permis, mie și lui Mahtob, să ne întoarcem pe neașteptate în America?

Am încercat să câștig timp.

— Trebuie să mai discutăm asta.

Apoi m-am întors la telefon.

— Carolyn, am spus, țipând cât puteam de tare ca să acopăr distanța, vreau să vorbesc cu tata înainte de operație.

Moody n-a făcut nicio obiecție. A ascultat cum puneam la punct cu Carolyn amănunțele. Trebuia să cer o convorbire la spitalul din Carson City exact în trei ore. Ea va aranja în așa fel încât tata să poată vorbi cu mine înainte de operație.

— Spune-i că vii, repetă Moody.

Buimacă de nedumerire, n-am luat în seamă cererea.

— Spune-i *acum*.

Ceva e la mijloc, m-am gândit eu. Ceva îngrozitor.

— Acum! repetă Moody, cu o mână clar amenințătoare.

— Carolyn, am spus, Moody zice că pot veni acasă.

Sora mea țipă de bucurie și fericire.

După ce am închis telefonul, Moody s-a întors imediat în camera plină de pacienți care aveau nevoie de îngrijirea lui, ceea ce a făcut imposibilă orice discuție. M-am refugiat în liniștea dormitorului și-l plângeam cu lacrimi de durere pe tatăl meu, în timp ce totul se învârtea cu mine într-un amestec de confuzie și bucurie pricinuit de hotărârea lui Moody că aveam voie să ne întoarcem în America.

Nu știi cât timp am plâns până am remarcat prezența lui Chamsey în cameră.

— Am telefonat întâmplător și Moody mi-a spus despre veștile proaste în legătură cu tatăl tău, spuse ea. Zari și cu mine am venit ca să fim alături de tine.

— Mulțumesc, am spus eu și mi-am șters lacrimile. M-am

ridicat de pe pat și m-am aruncat în brațele ei, în timp ce lacrimi noi începură să-mi șiroiască din ochi.

Chamsey mă conduse jos pe trepte, în camera de zi. Acolo am găsit-o pe Zari, care o ajută să mă liniștească. M-au întrebat tot ce știam despre tata, amintindu-și și ele de moartea subită a tatălui lor, cu ani în urmă.

— Eu am avut azi dimineață o lungă discuție cu Moody, înainte ca, să primești telefonul, spuse Zari. Eram îngrijorată pentru tine din cauza tatălui tău și l-am prelucrat pe Moody să te lase să pleci.

Am ciulit urechile. Acesta era motivul pentru care Moody își schimbase brusc părerile.

Zari îmi relată conversația. Moody îi spusese că nu mă lăsa să plec în America, fiindcă știa că nu m-aș mai întoarce în Iran.

— Cum poți să faci așa ceva? l-a întrebat Zari. Nu poți s-o ții aici legată pentru tot restul vieții ei numai fiindcă tu crezi că nu se va mai reîntoarce.

Zari l-a numit pe Moody o persoană *baad*, dacă nu mă lăsa să plec să-l văd pe tatăl meu. Aceasta era, desigur o insultă grea, înjositoare, venită în special din partea lui Zari, care era mai vârstnică decât Moody și căreia ca prietenă veche a familiei, îi datora un deosebit respect.

Totuși, Moody a rămas neînduplecat până când Zari, fără nicio intenție, i-a oferit o soluție. În nevinovăția ei se gândise că Moody își făcea griji fiindcă nu avea cine să vadă de Mahtob în timp ce eu eram plecată, și atunci i-a spus:

— Dacă îți faci griji că n-are cine să se ocupe de Mahtob, atunci ea poate să rămână la Chamsey cât timp Betty e plecată.

În cele optsprezece luni de iad pe care le îndurasem, nu simțisem încă un junghi *atât* de ascuțit. Zari se gândise bine, dar îi oferise lui Moody o capcană pentru mine. Ori de câte ori vorbisem cu Moody despre o călătorie în America, întotdeauna fusese vorba despre mine și *Mahtob!* Mahtob dorea asta și așa am făcut. Nu voiam s-o copleșesc și pe ea cu aceste temeri.

Nu m-aș întoarce în America fără Mahtob.

— Bunicule, venim să te vedem! spuse Mahtob la telefon. Cuvintele îi exprimau excitarea, dar pe chip i se putea citi nedumerirea. Se putea vedea că nu-i venea să creadă că tatăl ei ne-ar lăsa să plecăm. Era îngrijorată, dar bunicului ei nu voia să-i transmită decât bucurie. El nu putuse vorbi decât un moment cu micuța lui Tobby, căci fiecare cuvânt îi cerea multă osteneală.

— Mă bucur mult că veniți, mi-a spus. Grăbiți-vă, nu întârziați

multă vreme.

Îmi plângea sufletul în timp ce încercam să-l liniștesc, căci realizam că probabil nu va supraviețui operației și că nu-l voi mai vedea niciodată. Dacă, într-adevăr, mă voi duce acasă, o voi face pentru înmormântarea lui.

— Am să mă rog pentru tine în timpul operației, i-am spus.

— Unde e voință, se găsește și o cale, spuse el.

Simțeam cum vocea părea să-i devină mai puternică.

Apoi îmi spuse:

— Vreau să vorbesc cu Moody.

— Tata vrea să vorbească cu tine, i-am spus întinzându-i receptorul.

— Bunicule, vrem să venim să te vedem, spuse Moody. Ne lipsești mult.

Chamsey și Zari îi auziră spusele, la fel ca Mahtob și cu mine. Toate știam că Moody era un mincinos.

Discuția s-a terminat repede; era timpul ca tata să intre în operație.

— Mulțumesc pentru ce i-ai spus tatii, i-am spus lui Moody, în efortul de a încerca totul să potolesc uraganul ce creștea în el.

A mormăit ceva. Când voia, era un actor bun. Știa că n-avea nicio intenție să se întoarcă în America sau să-i dea voie lui Mahtob să plece. Dar ce joc juca acum cu mine?

Moody a avut pacienți până seara târziu. Mahtob se afla în pat și avea un somn agitat, căci era îngrijorată pentru bunicul ei, iar perspectiva călătoriei în America o tulburase. Zăcând în pat, mi-am dat frâu liber lacrimilor. Adânc îndurerată plângeam pentru tatăl meu, care, între timp, era deja, probabil, mort. Plângeam de grija mamei mele, a surorii și fratelui meu, pentru Joe și John, care trebuiau să suporte pierderea bunicului fără ca eu să fiu acolo, ca să-i alin cu mângâierile mele. Plângeam pentru Mahtob; cum trebuia să trăiască și ea copleșită de această supărare suplimentară. Îl auzise pe tatăl ei spunând că vom pleca în America să-l vedem pe bunicul. Cum putea să-i mai explice cineva că ea nu mai trebuia să meargă și că nu mai exista niciun bunic pe care să-l poată vedea.

Moody a apărut în dormitor către ora zece și jumătate seara. S-a așezat lângă mine pe pat. Era acum mai blând. Încerca să-mi arate compătimire și să mă consoleze.

Cu toată disperarea mea, m-am străduit să folosesc o strategie ca să putem pleca de aici eu și Mahtob:

— Vino cu noi, i-am spus. Nu vreau să merg singură în

America. Vreau să plecăm toți trei. Am nevoie de tine într-un asemenea moment. Nu mă descurc fără tine.

— Nu, nu pot să merg, a spus el. Dacă plec, îmi pierd postul de la spital.

Următoarele cuvinte au reprezentat încercarea de a face imposibilul posibil. Am încercat să le spun firesc, fără să pară că mă gândisem la ele mai dinainte.

— Atunci, pot s-o iau măcar pe Mahtob, nu?

— Nu. Ea trebuie să meargă la școală.

— Dacă ea nu merge cu mine, nu plec nici eu, am declarat eu.

Fără niciun alt cuvânt, Moody s-a ridicat de pe pat și a ieșit din cameră.

— Mammal va rezolva toate lucrurile, spuse Moody în dimineața următoare. Mă bucur mult că poți pleca la familia ta. În ce zi vrei să pleci? Când vrei să te întorci?

— Nu vreau să plec fără Mahtob.

— Ba da, rosti Moody pe un ton de gheață. Ba da, pleci.

— Dacă plec, atunci nu rămân decât două zile.

— Ce tot spui tu acolo? zise Moody. Ți iau un bilet pentru Corpus Christi.

— Ce să fac acolo?

— Să vinzi casa. Nu pleci în America dacă nu vinzi casa. Nu va fi o călătorie scurtă. Nu pleci pentru câteva zile. Pleci ca să vinzi tot ce posedăm acolo. Și vei avea grijă să aduci dolarii înapoi. Nu te întorci până eu nu văd banii.

Asta fusese așadar, asta era ceea ce stătea în spatele bruștei hotărâri a lui Moody de a mă lăsa să plec acasă. Nu dădea un ban pe tatăl meu, pe mama mea, pe fiii mei sau pe restul familiei mele. Nu-l interesa deloc bucuria pe care mi-ar fi putut-o face o asemenea vizită. Lui nu-i păsa decât de bani. Și, în mod evident, voia s-o păstreze pe Mahtob ostatecă, garantând astfel întoarcerea mea.

— Asta n-o voi face! am țipat eu. Nu plec. Dacă merg în America o fac pentru înmormântarea tatălui meu, nu merg acolo pentru a vinde totul. Nu e ușor să lichidezi totul. Știi câte lucruri avem deposite peste tot. Și cum aș putea să realizez asta într-un timp atât de scurt?

— Știu că nu e ușor, țipă și Moody la mine. Dar mi-e indiferent cât de mult rămâi acolo. Mi-e egal cât timp îți trebuie. Dar nu vii înapoi înainte de a fi vândut totul.

De îndată ce Moody a plecat la spital, am alergat să iau un taxi, care să mă ducă la biroul lui Amahl. Îmi ascultă cu atenție

noutățile despre evenimentele ce se iviseră în viața mea zburciumată.

O expresie îndurerată și plină de îngrijorare i se ivi pe chip.

— Poate voi putea pleca pentru două zile – numai pentru înmormântare – și apoi să mă întorc, îi propusei. Apoi, am putea, Mahtob și cu mine, să fugim așa cum am planificat...

— Nu plecați, mă sfătui Amahl. Dacă plecați, n-o veți mai revedea niciodată pe Mahtob. Sunt convins de acest lucru. Nu vă vor mai lăsa să intrați din nou în țară.

— Dar ce fac cu promisiunea pe care i-am făcut-o tatălui meu? L-am dezamăgit de atâtea ori.

— Nu plecați.

— Dacă plec și aduc banii – atunci aș putea aduce și banii pentru o evadare.

— Nu plecați. Tatăl dumneavoastră *n-ar vrea* deloc să vă vadă dacă ar ști că Mahtob se află încă în Iran.

Amahl avea dreptate. Știam asta. Știam că dacă părăseam Iranul, chiar fie și numai pentru cinci minute fără Mahtob, Moody ar avea grijă să fiu despărțită de Mahtob pentru totdeauna. Cu toată viața mai confortabilă pe care o duceam între timp în Iran, în sufletul meu știam că Moody ar fi fost bucuros și fericit să mă dea la o parte din calea lui. Ar avea-o pe fiica noastră. M-ar ține departe prin aceea că mai întâi m-ar constrânge să vând tot ce posedam, apoi ar pretinde să-i trimit banii înainte de întoarcerea mea. De îndată ce ar avea banii în mână, ar divorța de mine, mi-ar interzice intrarea în Iran, și ar căuta o soție iraniană ca să aibă grijă de Mahtob.

Conversația cu Amahl luă o nouă **întorsătură**:

— Nu ne-am putea accelera planurile ca să fugim înainte de a mă sili el să plec?

Amahl se foia neliniștit pe scaunul lui. Își dădea seama că planurile lui durează prea mult. Știa că ajunsese într-un punct critic. Dar el nu putea realiza minuni.

— E foarte important, spuse el, cum îmi mai explicase și altă dată, ca totul să fie organizat perfect înainte ca dumneavoastră și Mahtob să-l părăsiți pe Moody. E prea riscant să încercați să stați ascunsă în Teheran până sunt definitive toate detaliile. Sunt prea puține autostrăzi care ies din oraș. Ați fi repede găsită dacă vă caută la aeroport sau la ieșirile de pe autostrăzi.

— Da, am fost eu de acord. Dar trebuie să lucrăm repede.

— Asta și vreau să încerc, spuse Amahl. Dar nu vă faceți prea

multe griji.

Apoi mă lămuri că aveam nevoie de un pașaport iranian. Pașaportul nostru iranian actual, cu care intraserăm, era valabil pentru toți trei. Ca să-l putem folosi, trebuia să călătorim ca o familie. Nu-l puteam folosi singură, și nici pe cel american, pe care Moody îl ascunsese cine știe pe unde. Îmi trebuia un pașaport iranian doar pentru mine.

— El nu are posibilitatea să vă facă rost foarte repede de un pașaport iranian, mă liniști Amahl. În mod normal se așteaptă un an. Chiar dacă cineva se grăbește și are relații, poate să dureze de la șase săptămâni la două luni. Cel mai scurt timp, din câte am auzit, sunt șase săptămâni. În timpul ăsta vă voi putea ajuta să plecați. Aveți răbdare.

Chiar în aceeași după-amiază am vorbit cu sora mea Carolyn. Tata supraviețuise operației. Trăia încă! Carolyn mi-a povestit că mergând spre sala de operație spusese tuturor medicilor și surorilor că Betty și Toby vor veni acasă. Era sigură că asta îi dăduse puterea să treacă peste Situația critică. Se mai afla în stare de inconștiență, iar doctorii se mai temeau încă pentru viața lui.

În seara aceea au venit în vizită Mammal și Majid. Au petrecut câțva timp în cabinetul lui Moody, discutând detalii despre călătoria pe care eram hotărâtă să n-o fac. Eram singură în bucătărie, când a intrat Mahtob. Am văzut după expresia feței ei că se întâmplase ceva îngrozitor. Nu plângea, dar în ochii ei era un amestec de mânie furibundă și suferință profundă.

— Vrei să mă părăsești, nu-i așa? zise ea.

— Ce tot spui?

— Tata mi-a explicat că pleci în America fără mine.

Apoi lacrimile au început să-i curgă șiroaie.

Am făcut un pas spre ea, ca s-o iau în brațe, dar s-a retras spre ușă.

— Mi-ai promis că n-ai să pleci niciodată fără mine, suspină ea. Și acum vrei să mă părăsești.

— Ce ți-a spus tata? am întrebat-o eu.

— A spus că mă lași aici și nu vei mai veni să mă vezi niciodată.

— Vino cu mine, am spus și am tras-o de mână.

Furia clocotea în mine.

— Vom vorbi cu tata despre asta.

Am deschis cu zgomot ușa de la cabinetul lui și mi-am făcut apariția în fața celor doi ce complotau împotriva mea.

— De ce i-ai spus lui Mahtob că plec în America fără ea? am

țipat eu.

Moody a început să țipe și el.

— N-are niciun rost să-i ascundem acest lucru. Va trebui să se obișnuiască cu asta. Așa că poate să înceapă chiar acum.

— Eu nu plec.

— Ba-da, pleci.

— Nici nu mă gândesc.

Ne-am învinuit reciproc câteva minute în șir, fără ca unul să-și poată impune hotărârea. Declarația mea și efectul acestei povești asupra lui Mahtob părea să nu-i afecteze deloc pe Mammal și pe Majid.

În cele din urmă am ieșit furioasă din cameră. Mahtob și cu mine ne-am dus sus, în dormitorul meu. O luasem în brațe și repetam întruna:

— Mahtob, eu nu plec fără tine. Nu te voi părăsi niciodată.

Mahtob voia să mă creadă, dar puteam vedea în ochii ei că nu are încredere în spusele mele. Cunoștea puterea pe care tatăl ei o avea asupra noastră.

Am încercat încă o dată.

— Nu vreau ca tata să știe despre asta, dar dacă nu-și schimbă părerea înainte de zbor, atunci am să mă prefac îngrozitor de bolnavă, atât de bolnavă, încât să nu pot urca în avion. În niciun caz n-ai voie să-i spui asta tatii.

Știam că nu mă credea nici de data asta, iar eu nu îndrăzneau să-i povestesc despre Amahl. Încă nu.

Mahtob a plâns în somn și toată noaptea – o noapte, lungă, lungă – s-a încleștat de mine.

* * *

Moody a plecat la Serviciul de pașapoarte, unde a petrecut întreaga zi, dezamăgit de coada nesfârșită și de incapacitatea birocratică și „după cum presupusese Amahl, se întorsese cu mâinile goale.

— Trebuie să te duci personal acolo, spuse el. Te duci mâine, și merg și eu cu tine.

— Ce facem cu Mahtob? am întrebat repede, încercând să gădesc o scăpare. Tu ai stat acolo toată ziua. Mâine vom pierde din nou toată ziua acolo. Nu vom sosi acasă înainte ca ea să se întoarcă de la școală.

Moody se gândi:

— Du-te singură, spuse el în cele din urmă. Îți voi da toate lămuririle. Eu rămân acasă și o aștept pe Mahtob.

Seara a lucrat în cabinet, completându-mi o cerere de pașaport și a scris o scrisoare explicativă despre moartea inevitabilă a tatălui meu. Mi-a făcut o descriere exactă a drumului spre serviciul de pașapoarte și mi-a spus numele omului care mă aștepta acolo. Am hotărât că trebuia să mă duc. Trebuia să respect înțelegerea cu funcționarul de la pașapoarte, căci Moody mă va spiona cu siguranță. Mă bazam însă pe faptul că mă voi întoarce cu formulare noi și cu multe scuze pentru întârziere.

Serviciul pașapoartelor era un labirint încurcat de coridoare și uși, cu cozi lungi de bărbați și la fel de lungi de femei, care sperau cu toții să pună mâna pe mult râvnita permisiune de a părăsi Iranul. Visasem mult timp la o asemenea posibilitate. Cât de ciudat și apăsător era acum că eram îngrozită să primesc un pașaport și o viză de ieșire.

L-am căutat pe bărbatul cu care Moody aranjase o întâlnire pentru mine. M-a salutat bucuros, murmurând ceva de neînțeles în farsi și m-a condus printr-un întreg șir de camere, folosindu-și autoritatea și coatele, ca să se poată așeza în fruntea cozii. Se pare totuși că nu făcuserăm mare lucru, ceea ce m-a încurajat puțin. Apoi m-a condus într-o încăpere mare, unde se aflau, strâns înghesuiți, vreo câteva sute de bărbați. A cercetat îngrijorat cu privirea întreaga încăpere, până când ochii lui au găsit ce căutau, un iranian tânăr pe care l-a adus lângă mine și i s-a adresat în farsi.

— Vorbesc engleza, spuse tânărul. Aici e secția pentru bărbați – ceea ce se putea vedea. El vrea ca dumneavoastră să așteptați aici, la coada asta. Se va întoarce într-o oră-două, ca să vadă ce faceți.

— Și ce se întâmplă aici?

Bărbatul cel tânăr traduse o serie de întrebări și răspunsuri.

— Vi se va înmâna un pașaport.

— Astăzi?

— Da, la coada asta.

Am încercat să câștig timp.

— Ah, astăzi, de fapt voiam numai să văd cum decurg lucrurile.

— Asta-i imposibil.

— Ba da. Eu am adus cererea abia azi dimineață.

— Oricum, pașaportul vi se va înmâna astăzi. Așteptați aici.

Amândoi bărbații m-au lăsat pradă panicii ce mă cuprinsese. Cum era posibil așa ceva? Moody așteptase până acum în zadar aprobarea pentru practicarea medicinei. Cu toată îngâmfarele sa, el și familia lui aveau prea puține relații în birocrăția medicală.

Dar apreciasem greșit – la fel și Amahl – influența sa aici? Sau a lui Mammal? Sau a lui Baba Hajji, cu relațiile lui în afacerile de import-export?

Mi-am amintit de primele rude ale lui Moody pe care le întâlnisem la aeroport; Zia Hakim trecuse pe lângă vameși.

O presimțire m-a făcut să amețesc. Aici, așa cum stăteam în mijlocul a sute de iranieni care pălăvrăgeau, mă simțeam goală, neputincioasă, o femeie singură într-o societate masculină. *Ce se va întâmpla de fapt? Va putea Moody să-și continue cu succes diabolicul său plan?*

M-aș fi întors și aș fi luat-o la goană. Aș fi putut să alerg pe străzile Teheranului. La Ambasadă? La Poliție? La Amahl? Mahtob nu se afla la nici unul din ei. era acasă, în mâna dușmanului.

Așa că am rămas unde eram, avansând încet, odată cu coada, știind sigur că Moody va pretinde și va primi un raport de la oamenii săi de legătură.

Coada se micșorase alarmant de repede.

Stătusem deja ore în șir pentru o pâine, o bucată de carne și câteva ouă, din care jumătate erau sparte. Nu trebuia să dureze mai mult când primeai un pașaport? Trebuia tocmai acum să mă întâlnesc cu eficiența?

Cu asta, am ajuns în față; am dat hârtiile unui funcționar cu fruntea încrețită. El mi-a înmănat în schimb **un** pașaport. L-am privit șocată și nu știam ce trebuie să fac în continuare.

Rațiunea mi se încetșosase, dar când am părăsit **biroul** mi-a venit ideea că Moody se aștepta să întârzie. Era puțin după ora unu. Nu va ști cât de repede primisem acest document oribil.

Am acționat cu iuțea, străduindu-mă să scap din această nouă cursă, așa că am luat un taxi în direcția biroului lui Amahl.

Era pentru prima oară că mă duceam la el fără să telefonez în prealabil. Figura lui exprima surpriza și îngrijorarea, căci îi era clar că eram într-o situație critică.

— Nu-mi vine să cred, spuse el uitându-se la pașaport. Așa ceva n-am mai auzit. Trebuie să aibă niște relații pe care eu nu le știu. Și eu am relații, dar așa ceva n-aș putea realiza.

— Ce fac eu acum? am întrebat.

Amahl îmi studie cu grijă pașaportul.

— Aici scrie că sunteți născută în Germania, remarcă el. De ce așa? Unde sunteți născută?

— În Alma, Michigan.

Amahl se gândi:

— *Alman* înseamnă în farsi „Germania”. Bine. Spune-ți-i lui Moody că va trebui să vă duceți mâine pașaportul înapoi ca să fie schimbat. Acest pașaport nu are nicio valabilitate dacă vreți să-l folosiți. Așadar, duceți-vă din nou mâine la Pașapoarte. Duceți-vă și lăsați-l acolo. Nu le dați ocazia să vi-l corecteze. Apoi spuneți-i soțului dumneavoastră că vi l-au reținut. Vom câștiga timp până se lămurește treaba.

— Okay.

De la biroul lui Amahl m-am grăbit spre casă și am încercat să-mi trec în revistă toate scenele prin minte. Eram atât de preocupată să-i explic lui Moody greșeala din pașaport, încât m-a surprins total nepregătită.

— Unde ai fost? a mârâit el.

— La serviciul de Pașapoarte.

— Mi-au telefonat la ora unu și mi-au spus că ți-aa înmănat pașaportul.

— Te-au sunat ei?

— Da.

— Îmi pare rău că am întârziat. Traficul a fost îngrozitor. Am avut greutăți la schimbarea autobuzului.

Moody m-a privit atent, neîncrezător. Părea să-i facă plăcere că mă prinsese cu o minciună, dar eu i-am distras atenția.

— Idioții ăștia stupizi! am spus, băgându-i pașaportul sub nas. Uită-te. După ce am așteptat o jumătate de zi, mi-au completat greșit în pașaport. Au scris Germania. Trebuie să-l duc înapoi să mi-l corecteze.

Moody a studiat pașaportul cu grijă și a văzut că spusese adevărul. Pașaportul nu coincidea cu actul meu de naștere.

— Măine, mârâi el.

Apoi nu mai spuse nimic.

Dimineața am încercat în zadar să-l fac pe Moody să mă lase să mă duc din nou singură la Biroul de Pașapoarte. Cu o zi înainte reușisem. Puteam să rezolv singură această problemă. Dar Moody nu luă în seamă argumentele mele. Deși avea pacienți care se anunțaseră pentru dimineața aceea, m-a luat într-un taxi-telefon, care ne-a dus rapid. I-a lătrat niște comenzi repezite șoferului și, cu o iuțelă extraordinară, am fost din nou la Pașapoarte. Și-a găsit prietenul, i-a dat pașaportul și am așteptat vreo cinci minute, înainte ca documentul corectat să apară în mod magic în mâinile lui.

Aveam deci permisiunea oficială de a părăsi Iranul.

Singură.

Moody cumpărase un **loc** pentru mine la un avion al Liniilor Elvețiene, care urma să plece din Teheran vineri» 31 ianuarie.

* * *

— Totul e pregătit, a spus Amahl. În sfârșit.

Era marți dimineața, trei zile înainte de zborul meu, Mahtob și cu mine urma să zburăm mâine, în timp ce Moody se afla la spital. Vom scăpa de planul său cu două zile mai devreme.

Amahl și cu mine am trecut totul în revistă cu mare grijă. În ciuda îndelungilor pregătiri, planul de a zbura la Bandar-Abbas și de a ieși din țară cu o vedetă rapidă „nu era perfectat. Pentru că Moody ne constrânsese să acționăm repede, Amahl pregătise un alt plan. Mahtob și cu mine vom zbura cu avionul de ora nouă de la Teheran la Zahidan, urmând să traversăm munții prăpăstioși spre Pakistan. O echipă de contrabandiști profesioniști ne vor duce la Quetta în Pakistan. De acolo urma să zburăm spre Karachi.

Am intrat pe dată în panică, fiindcă tocmai citisem un articol înspăimântător în *The Kayhan*. Articolul relata despre un cuplu australian care fusese răpit în Quetta de membrii unui trib și târați în Afganistan, unde fuseseră reținuți opt luni de zile înainte de a fi eliberați. Îmi puteam imagina ororile acestei experiențe.

I-am povestit lui Amahl întâmplarea.

— E adevărat, a spus el. Astfel de lucruri se petrec mereu, dar nu există nicio posibilitate de a părăsi Iranul fără pericole. A încercat să mă liniștească spunându-mi că șeful de trib din zonă, care controla ambele părți ale graniței, era prietenul său personal. Dintre toate drumurile care ies din Iran, spuse el, acesta este cel mai sigur. Aici am cele mai bune relații. Bandar-Abbas și alte planuri nu pot fi perfectate atât de rapid. Drumul prin Turcia este imposibil din cauza zăpezilor din munți. Și oricum drumul prin Zahidan era mai sigur decât cel prin Turcia: o dată pentru că am acolo un prieten și apoi pentru că granița cu Turcia este mult mai bine păzită. Acolo patrulează *pasdar*-ul.

Trebuia să plecăm. Nu mai aveam timp să **ne** bazăm **pe** cuvintele preferate ale lui Amahl: „aveți răbdare”. **În** loc de asta, trebuia să urmăresc sfatul tatălui meu: „Acolo unde există voință, există și o posibilitate”.

I-am dat lui Amahl o pungă de plastic să mi-o păstreze. Conținea un schimb de haine pentru Mahtob și pentru mine și câteva lucruri pe care nu voiam să le las acolo. Printre ele, o carpetă de perete, mare și grea, pictată cu o scenă în care bărbați,

femei și copii se Bucură de frumusețea unui izvor în mijlocul naturii. Asocierea culorilor – trandafiriul stins, albastrul deschis și verdele – se armoniza minunat. O îndoiesem în forma unui mic pătrat. În afară de asta luasem plicul de celofan cu șofran pe care îl promisem de Crăciun de la Ameh Bozorg.

În timp ce discutam cu Amahl, tot felul de gânduri mi-au trecut prin minte. Veștile din America erau dulci**amărui**. Tata se menținea tenace în viață, așteptând să **ne vadă**. Eu aveam voință, iar Amahl se îngrijea să găsească o modalitate de a ne scoate de aici. Măine o voi sili **pe** Mahtob, fără ca ea să-și dea seama, să se mocăie, să-și **întârzie** pregătirile pentru școală. Trebuie să fiu sigură **că** a pierdut autobuzul de școală. Apoi voi pleca cu ea **pe** jos spre școală. Afară pe stradă, departe de Moody, îi voi **spune** minunata noutate, că plecăm în America. **În timp ce** soțul meu care nu știa nimic **se** va îndrepta grăbit **spre** serviciu, eu și Mahtob ne vom întâlni cu oamenii lui Amahl, care ne vor transporta pe cel mai scurt drum **spre** aeroport pentru zborul spre Zahidan.

O ironie a sorții ne obliga să urmăm aceeași rută pe care o plănuise doamna Alavi. Mă întrebam ce s-o fi întâmplat cu ea. Fusese poate arestată. Poate fugise ea însăși din Iran. Speram acest lucru.

— Cât va costa? l-am întrebat pe Amahl.

— Pretind douăsprezece mii de dolari, îmi răspunse el. Dar nu vă faceți nicio grijă în privința asta. Mi-i trimiteți când veți fi în America.

— Vă voi trimite banii imediat, am jurat **eu**. Și mulțumesc.

De ce trebuia să facă atât de mult Amahl **pentru** Mahtob și pentru mine? Chiar să pună în joc, **încrězător**, douăsprezece mii de dolari?

Credeam că știu cel puțin câteva dintre **răspunsuri**, deși nu-l întrebasesm niciodată direct.

În primul rând, credeam într-adevăr că Amahl **era** **răspunsul** la rugăciunile mele, creștine și islamice, la **nasr-ul** meu, la rugămintea mea către Imam Mehdi, la **pelerinajul** la Meshed. Îl slujeam doar pe același Dumnezeu.

Amahl avea ceva de demonstrat lui însuși, mie, **lumii** întregi. Optsprezece luni în șir fusesem captivă într-o **țară** care, după cum mi se părea mie, era populată exclusiv de duhuri rele. Hamid, patronul, de prăvălie, fusese **primul** care îmi arătase și cealaltă înfățișare. Doamna Alavi Chamsey, Zari, Fereshteh și alți

câțiva îmi demonstraseră că o persoană nu trebuie caracterizată după naționalitatea ei. Chiar și Ameh Bozorg îmi arătase, în felul ei caracteristic, că avea intenții bune.

Acum venise rândul lui Amahl. Motivația lui **era în** același timp și simplă și complexă: voia să ajute **două** victime nevinovate ale revoluției iraniene. Nu pretind ea nicio răsplată. Se mulțumea, drept compensație, cu **bucuria** pentru succesul nostru.

Dar vom reuși oare să fugim?

Articolul despre perechea australiană răpită **și cuvintele** domnului Vincop mă înfricoșau. Când **aminti** pentru prima oară de posibilitatea de a apela la contrabandiști, dl. Vincop de la Ambasadă mă **avertizase**:

— Vă iau banii, vă duc până la graniță, vă violează, vă omoară sau vă predau puterii de stat.

Dar acum avertismentul lui nu mai avea **nicio** valabilitate. Hotărârea mea era clară. Vineri puteam **să mă** urc în avion și să zbor acasă în mod foarte **confortabil**, dar fără posibilitatea de a-mi mai revedea **vreodată** fiica. Sau puteam mâine să-mi iau fiica de mână **și să mă arunc** în cea mai periculoasă aventură **pe care mi-o puteam** imagina.

Într-adevăr, nu mai exista o altă posibilitate de alegere.

Puteam să mor în munții dintre Iran și Pakistan sau să o duc sigur pe Mahtob înapoi în America.

Vântul înghețat m-a făcut să mă înfior când am coborât din taxiul oranj. Adâncită în gânduri mă îndreptam spre casă.

În curând Mahtob se va înapoia de la școală. Mai târziu va veni și Moody de la spital. Seara urmau să vină Chamsey, Zari și familia Hakim ca să-și ia rămas bun. Ceea ce știau ei era că voi pleca vineri la tatăl meu, aflat pe patul de moarte, și că mă voi întoarce după înmormântare. Trebuia să-mi țin firea ca să ascund toate speranțele și temerile ce mi se învălmășeau în cap.

Eram deja aproape de casă când, privind în sus, i-am văzut pe Moody și pe Mammal stând la ușă și așteptându-mă enervați. Furia îl făcea pe Moody să uite vântul rece care îi arunca în față zăpada deasă ce cădea de sus.

— Unde ai fost? țipă el.

— La cumpărături.

— Mincinoaso! N-ai niciun pachet.

— Am căutat un cadou pentru mama, dar n-am găsit nimic.

— Mincinoaso! a repetat el. Uneltești ceva. Intră în casă. Ai să rămâi aici până vineri, când trebuie să mergi la aeroport.

Mammal a plecat să facă cumpărături. Moody m-a împins pe ușă și a repetat porunca. N-aveam voie să ies din casă. N-aveam voie să folosesc telefonul. Voi sta închisă în Zilele următoare, până mă va urca în avion, își luase azi liber. Își va lua și mâine liber, ca să rămână acasă, să mă păzească. În timp ce se ocupa de pacienți, luă telefonul cu el în cabinet. Mi-am petrecut toată după-amiaza în curtea interioară, închisă, din fața casei, care se vedea de la fereastra cabinetului. Mahtob și cu mine am făcut un om de zăpadă și l-am împodobit cu un fular purpuriu, culoarea preferată a fiicei mele.

Încă o dată fusesem încolțită, prinsă în capcană. Mahtob și cu mine nu vom putea respecta înțelegerea cu oamenii lui Amahl, și nici nu aveam nicio posibilitate să iau contact cu el ca să-i relatez despre această îngrozitoare întorsătură a lucrurilor.

Seara, tremuram de frig și de frică, pregătindu-mă să primesc oaspeții și oferind astfel o preocupare mâinilor, în timp ce gândurile îmi alergau libere. Trebuia, într-un fel sau altul, să iau legătura cu Amahl. Trebuia să găsesc un mijloc de a mă scoate pe mine și pe Mahtob de aici. Am început să tremur din nou și de data asta mi-am dat seama că, într-adevăr, casa se răcise. O idee mi-a venit în cap.

— S-a întrerupt căldura, i-am mormăit eu lui Moody.

— S-a stricat instalația sau nu mai avem petrol? a întrebat el.

— Mă duc s-o întreb pe Malileh ce s-a întâmplat cu căldura, am spus eu, sperând ca tonul meu să sune destul de degajat.

— Okay.

M-am străduit să nu las să observe cât de grăbită eram să ajung în locuința lui Malileh. Am întrebat-o în farsi dacă îmi permite să dau un telefon. A fost de acord. Știam că nu poate înțelege o convorbire în engleză.

Am avut imediat legătura cu Amahl.

— N-o să mergă, i-am spus eu. Nu pot pleca. Nu pot ieși din casă. A fost azi aici când am ajuns acasă și a devenit bănuitor.

Amahl a oftat din greu.

— Oricum n-ar fi mers, a spus el. Am vorbit tocmai acum cu oamenii din Zahidan. Au cele mai mari căderi de zăpadă din ultima sută de ani. Prin munți e imposibil de trecut.

— Ce trebuie să facem, am țipat eu.

— Pur și simplu nu vă Urcați în avion. El nu vă poate duce personal la bordul avionului.

— Nu pleca, îmi spuse Chamsey seara, când a putut să vorbească singură cu mine în bucătărie. Nu te urca în avion. Eu

prevăd ce se va întâmpla. De îndată ce vei pleca, o va duce pe Mahtob la sora lui, iar el va fi din nou cu totul în mâinile familiei sale. Nu pleca.

— Nici nu vreau, am spus. Nu fără Mahtob.

Simțeam însă cum lațul lui Moody se strângea și mai tare în jurul gâtului meu. Mă strânsese cu ușa, putea să mă forțeze să iau avionul; putea să mă amenințe că mi-o va lua pe Mahtob. Gândul acesta era insuportabil pentru mine și în niciun caz nu mi trecea prin minte s-o las aici în timp ce eu mă întorceam în America. Ar fi însemnat s-o pierd.

În seara aceea nu mi-a plăcut nimic din mâncarea pe care m-am forțat s-o înghit. Abia auzeam ce se vorbește.

— Ce-ați spus? am întrebat eu ca răspuns la o întrebare a lui *Khanum Hakim*.

Voia să mă duc cu ea în dimineața următoare în *tavauni*, un magazin pentru membrii moscheii lui *Aga Hakim*. Tocmai primiseră linte care, în mod normal, se găsea cu mare greutate.

— Trebuie să cumpărăm și noi, înainte de a se fi vândut toată, spuse ea în farsi.

Chamsey voia și ea să meargă. Am aprobat, total absentă. Nu mi era gândul la linte.

Mai târziu, în aceeași seară, după ce Chamsey și Zarl plecaseră deja, Mahtob se băgase în pat, iar Moody își termina ultimii pacienți, eu și familia Hakim stăteam în sufragerie bând ceai când, un oaspete nepoftit a sosit pe neașteptate – Mammal.

I-a salutat pe Hakimi, a pretins pe un ton obraznic ceai și apoi, cu obișnuitul lui surâs răutăcios, a scos biletul de avion din buzunar, fluturându-mi-l prin fața ochilor.

Optsprezece luni de furie au izbucnit din adâncurile sufletului meu. Mi-am pierdut controlul.

— Dă-mi biletul! am țipat. Am să-l rup.

Aga Hakim și-a asumat imediat rolul de împăciuitoare.

Preotul blând, cel mai înțelegător dintre rudele lui Moody, mi-a pus câteva întrebări. Nu vorbea englezește. Mammal ar fi putut să traducă, dar n-a făcut-o. Îmi era greu să mă fac înțeleasă în farsi, dar am încercat cu disperare, căci vedeam în *Aga Hakim* un prieten și un aliat.

Cuvintele au năvălit din mine:

— Nu știți ce am pățimit eu aici, am suspinat eu. M-a silit să rămân aici. Am vrut să mă întorc în America, dar m-a silit să rămân aici.

Hakimii au fost cu adevărat șocați. *Aga Hakim* îmi puse alte întrebări și la fiecare răspuns chipul lui exprima o și mai mare durere. Însăpăimântătoarele amănunte din anul și jumătate care trecuse ieșiseră la iveală.

Totuși, el era nedumerit.

— Și acum de ce nu te bucuri că poți pleca la familia ta?

— Doresc din tot sufletul să mă duc la familia mea, am explicat eu. Dar *Moody* vrea să rămân acolo până voi vinde totul, iar apoi trebuie să aduc toți banii cu mine. Tatăl meu e pe moarte. Nu vreau să merg în America pentru afaceri.

Moody își terminase pacienții și se așeză lângă noi în sufragerie, unde *Aga Hakim* îl supuse unui interogatoriu sever. *Moody* răspunse în farsi pe un ton calm. A făcut pe uimitul, ca și când auzea pentru prima oară de obiecțiile mele împotriva acestei călătorii.

În cele din urmă, *Aga Hakim* l-a întrebat:

— Dar dacă *Betty* nu vrea să plece, de ce trebuie totuși să plece?

— Nu trebuie, a bolborosit *Moody*. Voiam numai s-o fac pentru ea, ca să-și poată vedea familia.

Moody se întoarse spre mine:

— Vrei să pleci?

— Nu, am spus eu repede.

— Bine. Atunci de ce toată zarva asta? Am făcut-o pentru binele tău, ca să-ți poți vedea încă o dată tatăl muribund. Dacă nu vrei să pleci, nu trebuie s-o faci.

Cuvintele lui exprimau sinceritate, dragoste și respect pentru mine, reverență față de sfatul înțelept al lui *Aga Hakim*. Cu asta discuția a luat sfârșit.

Pe toată durata vizitei, *Moody* a pălăvrăgit bine dispus cu *Hakimii*. Ca o gazdă primitoare, i-a condus până la ușă când au plecat, le-a mulțumit tuturor pentru vizită, i-a mulțumit lui *Aga Hakim* pentru sfaturi.

— Vă iau mâine dimineață la zece la *tavauni*, i-am spus eu lui *Khanum Hakim*. Speram ca pe drumul la cumpărături să se ivească vreo ocazie de a-i putea da un telefon lui *Amahl*.

Moody a închis încet ușa după familia *Hakim*, a așteptat să se îndepărteze îndeajuns și apoi, într-un acces de nebunie, s-a întors spre mine. M-a plesnit atât de puternic peste față, încât m-am prăbușit cât eram de lungă.

— Acum ai reușit! țipă el. Ai distrus totul. Ai să te urci în avion.

Dacă nu faci asta, ți-o iau pe Mahtob, iar pe tine te voi închide în camera ta pentru tot restul vieții!

Putea să facă acest lucru. Și *îl va face*.

În noaptea aceea somnul nu s-a lipit de mine. Mă învârteam încoace și-încolo din cauza supărării, aducându-mi aminte că eu o adusesem pe Mahtob aici, lucru pentru care mă blestemam continuu.

* * *

Scandalul începuse cu aproape patru ani înainte, în seara de 7 aprilie 1982, când Moody se întorsese acasă de la spitalul din Alpena adâncit în gânduri și distant. La început n-am dat atenție acestui lucru, cu atât mai mult cu cât eram ocupată să pregătesc o cină deosebită. John își sărbătorea a douăsprezecea zi de naștere.

În ultimii doi ani fuseserăm fericiți. În 1980 Moody venise din Corpus Christi cu dorința fermă de a se detașa de evoluția politică a evenimentelor din Iran.

— Oricine știe că sunt străin, spuse el, dar nu vreau ca oricine să știe că sunt iranian.

Tabloul întunecatului Ayatollah Khomeini a fost dus în magazie. A promis să nu mai vorbească la serviciu de revoluție, fiindcă știa că pasiunea lui pentru evenimentele petrecute în patrie, reaprinsă la Corpus Christi, nu-i adusese decât supărare. În Alpena se obișnuise repede cu noua lui muncă; își refăcuse cariera; trăia din nou ca un american.

Starea mea s-a îmbunătățit imediat, mai ales când am găsit casa de la Thunder Bay-River. Era mică și nu prea arătoasă ca aspect exterior, dar imediat ce intrasem, mă îndrăgostisem de ea. Întreaga casă era orientată spre râu. În spate avea ferestre mari, dispuse spre o priveliște care îți tăia răsuflarea. O scară ducea la parterul lambrizat minunat, spațios și luminos. De acolo dădeai spre o terasă imensă, care se termina la numai cinci metri de malul râului. Un mic pod de lemn ducea până la apă, tocmai bun pentru pescuit sau pentru a lega o barcă. Casa era situată la un cot al râului. În susul râului se afla un pod pictural, care se putea vedea bine.

Interiorul casei era surprinzător de spațios, cu dormitoare mari, două băi, două cămine și uimitor de mult spațiu de locuit. Priveliștea râului îți dădea un sentiment de liniște.

Moody fusese la fel de impresionat ca și mine. Am cumpărat pe loc casa.

Alpena era la numai trei ore depărtare de Bannister, așa că puteam să-mi văd mai des familia. Tata și cu mine aveam aceeași pasiune comună pentru pescuit; prindeam bibani, somni și, ocazional, câte o știucă în râul liniștit. Mama și cu mine petreceam ore întregi croșetând, gătind, sporovăind; Eram mulțumită că aveam posibilitatea să-mi petrec mai mult timp cu ei, mai ales că îmbătrâniseră.

Mama suferea de lupus⁶; era bucuroasă că putea să-și aibă câțva timp nepoții pe lângă ea. Micuța Mahtob care se învârtea prin casă era un motiv special de bucurie pentru mama și tata. Tata o numea Toby.

Am fost acceptați cu ușurință în societatea profesională din Alpena, fiind adesea vizitați sau invitați. Moody era fericit cu munca lui, iar eu eram fericită ca soție și mamă – totul până în acea seară când Moody se întorsese acasă de la muncă, având în ochi expresia mută a durerii.

Îi murise un pacient, un băiețel de trei ani, aflat la spital pentru o operație simplă. Spitalul îl suspendase pe timpul investigațiilor.

În dimineața următoare a sunat sora mea Carolyn. Amărată, m-am dus la telefon; dormisem prea puțin, și aveam ochii umflați și roșii de plâns. Ca prin ceață, am auzit-o pe Carolyn spunând:

— Tata are cancer.

Am plecat imediat direct la spitalul din Car son City, unde Moody și cu mine ne întâlniserăm pentru prima oară și unde acum ne plimbam nervoși de colo-colo, într-o sală de așteptare, în timp ce doctorii făceau o primă operație abdominală. Rezultatele erau proaste. Chirurgii i-au făcut o rezecție de colon, dar n-au putut să înlăture întreaga zonă canceroasă. Boala se extinsese prea mult. Ne-am sfătuit cu un chimioterapeut, care ne-a explicat că ar putea să-i prelungească tatii viața pentru un timp – dar nu putea spune cât. Până la urmă tot l-am pierde.

Mi-am jurat să-mi petrec cât mai mult timp cu el, să-l țin de mână și să-i spun toate lucrurile care trebuiau spuse înainte de a fi prea târziu.

Viața se întorsese deodată pe dos. Cu câteva luni înainte fuseserăm mai fericiți ca oricând. Acum, deodată, cariera lui Moody era în pericol, tata era pe moarte, iar viitorul arăta jalnic.

Stresul își cerea tributul, pe care trebuia să-l plătim atât individual, cât și împreună, ca familie...

⁶ **Eczemă a pielii, (n. tr.).**

În săptămânile următoare am făcut naveta între Alpena și Carson City. Moody îi ajuta tatii să depășească trauma operației. Imediat ce-l vedea pe Moody i se părea că-i trec durerile. Moody îi oferea sfaturile sale ca medic și-i explica terminologia medicală într-un limbaj accesibil.

Când starea sănătății tatii s-a îmbunătățit suficient ca să poată călători, Moody l-a invitat la noi în Alpena, să ne viziteze. Își petrecea ore întregi ca să-l aline pe tata, să-l ajute să accepte realitatea bolii și să-l învețe să trăiască cu rezecția lui de colon.

Tata era efectiv unicul pacient al lui Moody. Întotdeauna când erau împreună, Moody se simțea din nou medic. Dar când stătea în Alpena, fără să facă nimic toată ziua, devenind din ce în ce mai morocânos, se simțea un ratat. Și, în timp ce săptămânile treceau, inactivitatea și-a spus cuvântul.

— La mijloc sunt rațiuni politice, afirma el mereu, vorbind despre cercetările întreprinse de spital.

Moody încerca să fie la curent cu noutățile, participând la numeroase seminare medicale, dar și așa se simțea nemulțumit, căci nu putea aplica în practică cunoștințele științifice pe care le acumulase.

Amândoi ne făceam griji serioase în privința banilor, iar eu continuam să cred că dispoziția lui s-ar schimba dacă ar avea din nou de lucru. Niciun spital nu i-ar fi permis să lucreze ca anestezist în timpul investigațiilor, dar el avea și licența de medic general osteopat. Mă gândisem mereu că ar fi putut să realizeze mai mult în acest domeniu.

— Ar trebui să mergi la Detroit, i-am propus eu. Du-te la Clinica din Strada Patrusprezece. Ei au nevoie de cineva.

Moody lucrase acolo clandestin în timpul anilor săi de practică și avea încă prieteni acolo.

— Nu, răspunse el. Rămân aici și lupt.

În câteva zile însă s-a schimbat, retrăgându-se în el însuși ca într-o cochilie de melc, certându-ne pe mine și pe copii la cea mai mică, și adesea imaginată, obrăznicie. A încetat să mai frecventeze seminarele fiindcă nu mai voia să fie în compania altor medici. Își petrecea zilele stând într-un fotoliu, privind în gol pe fereastră, spre râu, în timp ce orele se scurgeau în tăcere. Când se sătura de asta, dormea. Uneori asculta radioul sau citea câte o carte, dar îi era greu să se concentreze. Refuza să iasă din casă și nu voia să vadă pe nimeni.

Ca medic, știa desigur că acest comportament reprezenta simptomele clasice ale unei depresiuni clinice. Știam și eu asta, ca

soție de medic, dar el nu voia să asculte de nimeni și respingea toate încercările de ajutor.

Timp îndelungat am încercat să-i arăt compasiune și să-i insuflu curaj, fiindcă după părerea mea, o soție este datoare să facă acest lucru. Desigur, îngrijorarea mă marcuse și pe mine destul de vizibil. Împreună cu copiii mă duceam de mai multe ori pe săptămână să-l vizitez pe tatăl meu, dar Moody nu ne-a mai însoțit mult timp. Rămânea acasă și era prost dispus.

Săptămâni întregi am încercat să mă obișnuiesc cu această situație, evitând orice confruntare, întrucât speram că va ieși din letargie. Simțeam însă că lucrurile nu vor mai putea merge așa multă vreme.

Săptămânile au devenit luni. Petreceam mai multe zile la Bannister, la tatăl meu, decât acasă, unde Moody, cu aerul lui absent, mă călca pe nervi. Nu aveam niciun venit, iar economiile noastre scădeau.

După ce amânasem, cât de mult am fost în stare, o ceartă, în cele din urmă am explodat:

— Du-te la Detroit și caută-ți de lucru: i-am spus.

Moody m-a privit furios. Detesta să ridic vocea, dar acum îmi era indiferent. A ezitat și s-a gândit cum să reacționeze la cererea soției lui.

— Nu, a spus simplu și definitiv și a ieșit din cameră.

Accesul meu de furie l-a făcut să devină mai vorbăreț. Repeta mereu, același laitmotiv, prin care explica toate necazurile care i se întâmplaseră vreodată:

— M-au suspendat din serviciu fiindcă sunt iranian. Dacă n-aș fi iranian, asta nu s-ar fi întâmplat niciodată.

Câțiva medici de la spital erau în continuare de partea lui Moody. Treceau uneori pe la noi ca să-l salute, și își exprimau față de mine îngrijorarea pentru starea depresivă a lui Moody. Unul dintre ei, medic cu îndelungată experiență în tratarea bolnavilor mintali, s-a oferit să vină în mod regulat ca să discute cu Moody.

— Nu vreau, a replicat Moody. Nu vreau să discut despre asta.

L-am rugat să meargă la un psihiatru.

— Eu știu mai mult decât ei; nu mă pot ajuta cu nimic.

Niciunul dintre prietenii sau rudele noastre nu-și puteau da seama de dimensiunile schimbării personalității lui Moody. Încetasem de mult să mai invităm musafiri, dar asta era de înțeles prin perspectiva grijilor noastre financiare. Prietenii și rudele noastre își aveau viața lor proprie, problemele lor personale pe care trebuiau să și le rezolve. Nu-și puteau da seama cât de

profundă era depresiunea lui Moody dacă nu le povesteam despre asta.

El n-o putea face, iar eu nu voiam s-o fac.

Mi-am căutat ceva de lucru, pentru câteva ore pe zi, și am fost angajată în biroul unui avocat. Moody era furios pe mine, fiindcă el considera că datoria unei soții era să rămână acasă și să aibă grijă de soțul ei.

Din zi în zi, dispoziția lui devenea tot mai proastă. Mândria lui era înjosită prin întreruperea carierei, iar faptul că eu munceam îl considera drept o înjosire a bărbăției sale. Se apăra, încerca să-și recâștige poziția dominantă asupra mea, pretinzându-mi ca în fiecare zi la prânz să vin acasă de la lucru și să-i pregătesc masa. M-am supus acestei ridicole pretenții, în parte ca să-l liniștesc, în parte fiindcă tot ce se petrecuse în ultimele luni mă neliniștise și mă năucise. Nu mai aveam o viziune clară asupra distribuției rolurilor în căsnicia noastră. Aparent voiam să par cea mai puternică dintre noi, dar dacă lucrurile stăteau așa atunci de ce alergam la prânz acasă să-i fac de mâncare? Nu puteam da niciun răspuns.

La prânz îl găseam adesea încă în halatul de baie. Nu făcea nimic toată dimineața, în afară de faptul că se ocupa cât, de puțin posibil de copii., După ce-i pregăteam prânzul, dădeam din nou fuga la serviciu. Seara urma să găsesc din nou toată vesela murdară pe masă, iar mâncarea abia atinsă. Soțul meu va sta iar întins pe sofa și va vegeta.

Dacă se enerva că mergeam, la lucru, atunci îl întrebam de ce nu face el nimic.

Această ciudată existență s-a prelungit mai bine de un an, perioadă în care munca mea mi-a oferit un sentiment de împlinire, pe când viața mea personală devenea tot mai lipsită de sens. Postul meu, la început doar pentru o jumătate de normă, s-a prelungit cu timpul mai mult decât o normă obișnuită. Salariul meu nu se prea potrivea cu stilul de viață de până acum și, când economiile au început să se subțieze, mi-am impus încă o dată voința în fața lui Moody și am oferit spre vânzare minunata noastră casă.

Am pus în grădina din față o tăbliță pe care scrisesem: CASĂ DE VÂNZARE DIRECT DE LA PROPRIETAR și am așteptat să văd ce se va întâmpla. Dacă aveam noroc, puteam economisi în acest fel comisionul pentru misit...

Săptămâni întregi Moody mi-a spus că trecuseră duzini de perechi ca să vadă drăguța noastră casuță cu spectaculoasa ei

vedere spre râu, dar nimeni nu făcuse nicio ofertă. Îl suspectam pe Moody că proceda intenționat ca să-i descurajeze pe cumpărători, sau că apariția lui neglijentă și morocănoasă îi speria.

În cele din urmă, Moody mi-a spus într-o seară că o familie se arătase interesată de casă și urma să vină a doua zi, ca s-o mai vadă o dată. Am hotărât să fiu acasă când vor veni.

„Când am sosit acasă de la serviciu, la timpul fixat pentru întâlnire, am găsit casa într-o dezordine totală. L-am trimis pe Moody după niște cumpărături, m-am grăbit să fac ordine în jur și am prezentat eu însămi casa.

— Ne place, mi-a spus bărbatul, dar în cât timp vă puteți muta?

— Când doriți să aveți casa?

— În două săptămâni.

Asta m-a deconcertat puțin, dar ei s-au oferit să ne preia ipoteca și să ne plătească diferența în bani lichizi. Am fi rămas astfel, chiar după ce ne-am fi achitat toate datoriile, cu vreo douăzeci de mii de dolari în plus, iar noi aveam nevoie urgentă de bani.

E-n regulă, am spus.

Când Moody s-a întors acasă și a aflat ce afacere încheiasem, s-a făcut livid la față.

— Și unde ne vom muta în două săptămâni? a răcnit el.

— Avem nevoie de bani, am spus pe un ton hotărât. Trebuie să avem banii.

Ne-am certat îndelung, încercând să găsim o ieșire pe moment, dar discuția a degenerat scoțând acum la suprafață din străfunduri uitate și alte dezamăgiri acumulate pe parcurs. Era o luptă inegală, căci Moody abia putea să reziste unei asemenea confruntări. A făcut o slabă încercare de a-și demonstra autoritatea de cap al familiei, dar știam amândoi că el renunțase la tron.

— Tu ne-ai adus în această situație, i-am reproșat furioasă. Nu putem aștepta până când nu vom mai avea nimic. Trebuie să vindem acum.

L-am constrâns să semneze contractul de vânzare.

Următoarele două săptămâni au fost mai agitate decât oricând. Am golit toate dulapurile și sertarele și am împachetat toate resturile vieții noastre din Alpena, dar nu știam încotro ne vom îndrepta. Moody nu mi-a ajutat deloc...

— Împachetează-ți măcar cărțile tale, i-am spus. Avea o

biblioteca mare care se compunea din cărți de medicină și volume de propagandă islamică.

Într-o dimineață i-am pus în brațe câteva cutii de carton și i-am spus:

— *Astăzi îți împachetezi cărțile!*

Când m-am întors târziu de la muncă, după o zi obositoare, l-am găsit stând fără chef, tot în halatul de dimineață, neras și nespălat. Cărțile lui erau tot pe rafturi. Am explodat din nou:

— *Îți cer să-ți faci geamantanul în seara asta. Măine te urci în mașină și pleci la Detroit, și nu te întorci înapoi până nu ai un serviciu. M-am săturat de toate astea. Nu mai vreau să trăiesc așa niciun minut mai mult.*

— *Nu pot să găesc de lucru, a murmurat el.*

— *Nici n-ai încercat măcar.*

— *Nu pot să-mi găesc un post până când suspendarea mea de la spital nu e anulată.*

— *Nu trebuie neapărat să faci anestezie. Poți să lucrezi ca medic generalist.*

Se simțea rănit și nu se putea apăra decât cu argumente foarte slabe.

— *N-am mai lucrat de ani de zile ca medic generalist, spuse el încet. Nu vreau să fac medicină generală.*

Îmi amintea de Reza care nu voia niciun post în America dacă nu putea deveni curând președinte al companiei.

— *Eu fac o mulțime de lucruri pe care trebuie să le fac, deși nu doresc deloc să le fac, i-am spus eu și supărarea meacrescu. Mi-ai distrus și așa viața în multe privințe. Nu mai vreau să mai trăiesc în felul ăsta. Ești un puturos. Profiți de situație. N-ai să găsești niciodată un post dacă stai aici și zaci. Trebuie să umbli și să cauți. Nu va cădea din cer. Nu, te duci acum și nu vii înapoi până n-ai găsit un post sau – cuvintele mi-au scăpat înainte să realizez ce spuneam – voi divorța de tine.*

Nu exista nicio întrebare, ultimatumul meu era sincer.

Moody a făcut ce i-am spus. În seara următoare m-a sunat din Detroit. Avea un post la Clinică. Urma să înceapă luna următoare, după Paști.

De ce, mă întrebam, așteptasem atât de mult?

De ce nu mă impusesem mai des înainte? Sfârșitul săptămânii Paștelui 1983 ne-a găsit într-o mare agitație. Trebuia să ne mutăm în Vinerea Mare din casa noastră, iar Moody urma ca luni să-și ia în primire postul de la Detroit.

Miercuri încă nu găsisem nicio locuință. Eram îngrozitor de

agitată, dar aveam totuși un sentiment de satisfacție. Cel puțin făceam *ceva*.

Un client de la biroul unde lucram, vicepreședintele unei bănci locale, auzind de problema noastră, ne-a oferit o soluție temporară. În urma unui act executoriu, tocmai primise o casă și ne-a propus să ne-o închirieze lunar. Am semnat contractul în Vinerea Mare la prânz și am început imediat să ne mutăm lucrurile în noua casă.

La sfârșit de săptămână Moody a dat dovadă de oarecare energie, ajutându-mă să aranjez casa. Duminică, m-a sărutat de despărțire, înainte de a pleca la un drum de cinci ore spre Detroit. Era primul sărut după luni de zile și am simțit o dorință care m-a surprins. Nu se bucura încă de munca grea de la clinică, dar îmi puteam da seama că se simțea deja mai bine. Pentru mândria sa rănită fusese foarte bine că reușise să primească atât de simplu un post. Plata era foarte bună, chiar dacă nu se compara cu salariul lui de la spitalul din Alpena, și ajungea la aproape nouăzeci de mii de dolari pe an.

La scurt timp, trăiam din nou potrivit unei rutine zilnice, comparabilă, în mod plăcut, cu primii ani în care ne cunoscuserăm. În timpul săptămânii ne rezolvam separat treburile, iar la sfârșitul de săptămână, mergeam, alternativ, când la Alpena, când la Detroit.

Starea spirituală a lui Moody se regenera.

— Ne înțelegem de minune, îmi spuse el la una dintre aceste vizite.

Era foarte fericit că de câte ori ne întâlneam Mahtob îi și sărea în brațe în clipa în care îl vedea, fericită că tatăl ei era la fel ca înainte.

Primăvara, vara și toamna au zburat. Chiar dacă Moody ura Detroitul, deși se părea că în mediul metropolei te loveai de mult mai puțină intoleranță, era convins că viitorul său profesional, într-o specialitate sau alta, era acolo.

În ce mă privește, mă simțeam în sfârșit din nou liberă. În timpul săptămânii luam singură toate deciziile. La sfârșit de săptămână mă îndrăgosteam din nou. Poate că asta era formula ce se potrivea cel mai bine căsniciei noastre.

Pentru un timp, am fost mulțumită.

În martie 1984 am primit un telefon de la Teheran. O voce de bărbat care vorbea într-o engleză stricată, era un accent pronunțat, s-a recomandat drept Mohamed Ali Ghodsi. Spunea că ar fi un nepot al lui Moody. În perspectiva tendinței manifestată

de familie pentru căsătorii între rude, acest lucru putea să însemne orice. Păreau să existe sute de iranieni pe care Moody îi considera drept nepoții lui.

A întrebat cum ne merge lui Mahtob și mie, încercând în zadar să lege o conversație. Când m-a întrebat de Moody, am scris numărul lui de telefon, spunându-i că i-l voi da lui Moody ca acesta să-i telefoneze.

Am transmis mesajul la Detroit, iar Moody m-a sunat din nou, chiar în aceeași seară. Fusese Mammal, îmi relată el, al patrulea fiu al surorii sale, Ameh Bozorg. Moody îmi spuse că Mammal fusese întotdeauna prea slab, dar că în ultimele luni pierduse și mai mult în greutate. Doctorii de la Teheran diagnosticaseră un ulcer stomacal și-l operaseră, dar el continuase să slăbească. Disperat, zburase în Elveția, pentru un consult. Medicii elvețieni i-au spus că chirurgii iranieni greșiseră operația inițială, iar stomacul lui „trebuia cusut încă o dată. Îi telefonase unchiului său în America ca să-i ceară sfatul, unde ar trebui să-și facă operația.

— Nu i-am spus ce trebuie să facă, mi-a spus Moody. Tu ce crezi?

— Lasă-l să vină aici, i-am propus eu. Îl putem ajuta să găsească un spital unde să se opereze.

Moody a fost fericit, auzind părerea mea.

— Dar, spuse el, e foarte greu să scoți bani din Iran.

— De ce nu-i plătești tu operația? l-am întrebat. Aș aștepta să faci asta și pentru familia mea, dacă ar fi necesar.

— Okay. Grozav!

Am pregătit totul și în câteva zile Mammal se afla în avionul de America. Conform orarului avioanelor, urma să sosească într-o vineri, la începutul lui aprilie. Moody voia să-l ia de la aeroport și, de acolo, să vină direct, fiind sfârșit de săptămână, la Alpena, ca Mammal să ne cunoască.

Cu totul altfel decât revoluționarii gălăgioși care se infiltraseră în viața noastră din Corpus Christi, majoritatea iranienilor pe care îi cunoșteam aici se comportau ca niște oameni cultivați și politicoși. Aveau, desigur, vederi demodate despre femei, dar asta se manifesta în general printr-o curtoazie plină de atenție, care, altfel, te flata. Îmi propusesem să fiu o gazdă generoasă pentru nepotul lui Moody. Pregăteam bucuroasă o cină iraniană, în Timp ce, împreună cu copiii, îi așteptam să sosească.

În mod nefericit l-am urât pe Mammal din clipa în care a intrat pe ușă. Era mic de statură, ca majoritatea bărbaților iranieni – și

poate de aceea – avea un comportament insolent: Barba și mustața țepoasă îi dădeau un aspect neîngrijit. Ochii mici, adânciți în orbite, mă străpungeau cu privirea, trecând prin mine ca și când n-aș fi existat. Întreaga lui înfățișare părea să spună:

— Cine ești tu? Sunt mai valoros decât tine.

În afară de asta, influența lui asupra lui Moody era de-a dreptul neliniștitoare. Primele cuvinte pe care le-a rostit au sunat cam așa:

— Trebuie să vii în vizită la Teheran. Toți așteaptă să te vadă pe tine și pe Mahtob.

Mă îngrozea gândul ăsta. În această primă seară bărbații au petrecut ore în șir, discutând aprins în farsi. Era, poate, un lucru de înțeles, căci își puteau spune multe noutăți despre familie, dar mă temeam că Moody va lua în serios invitația lui Mammal. Dar, pentru că vorbeau numai în farsi, mă excluseseră în totalitate din conversația lor, deși engleza lui Mammal era acceptabilă.

În scurt timp am început să număr orele ce mai rămăseseră până la sfârșitul săptămânii și mă bucuram deja de o duminică seara liniștită, când Moody și Mammal se vor afla din nou pe drumul spre Detroit. Dar, duminică după-amiază, Moody îmi spuse:

— Lasă-l să stea aici, cu tine, în timp ce eu mă ocup de aranjamentele pentru operație.

— Nu, am spus eu. E nepotul tău. E oaspetele tău.

Moody mi-a argumentat clar că el avea de lucru la clinică. Mammal avea nevoie de îngrijire. Trebuia să urmeze un regim foarte strict. Eu puteam să nu merg câteva zile la serviciu, până când va fi hotărâtă exact data operației.

Nu mi-a mai lăsat timp să discut. Undeva, într-un colțișor al creierului meu realizam că Moody își recăpăta puterea de influență asupra mea. Dar m-am liniștit spunându-mi că toată treaba nu va dura decât câteva zile.

M-am hotărât să fac totul cât mai bine. Îmi era milă de Mammal, căci cursa aeriană îi rătăcise bagajul. Prietena mea, Annie Kuredjian, o armeană croitoreasă, m-a însoțit ca să cumpăr haine noi de schimb pentru Mammal. Annie a modificat toate lucrurile ca să se potrivească cu făptura lui neobișnuit de slabă.

Mammal a acceptat hainele fără niciun cuvânt de mulțumire. Le-a depozitat în camera lui și a purtat mai departe aceeași cămașă care puțea și aceiași blujeans.

Când geamantanul lui Mammal a fost găsit și, în fine, i-a fost

restituit, era plin de cadouri pentru noi. Dar nu conținea nicio haină împachetată. Deși, urma, probabil să rămână mai multe luni în America, avea de gând, evident, să poarte aceleași lucruri în fiecare zi.

— Nu vrei să-ți spăl hainele, l-am întrebat.

— Nu, a dat el din cap indiferent.

Când, odată cu sfârșitul de săptămână, Moody a venit acasă, mi s-a părut incredibil să nu simtă duhoarea până când nu i-am atras eu atenția.

— Du-te și scoate-ți hainele ca Betty să le poată spăla. Și fă-ți și un duș.

Nepotul lui Moody s-a supus făcând o grimasă. Dușul era un eveniment-rar în viața lui, iar el considera acest lucru mai curând ceva neplăcut, decât ca o nouă experiență.

Două săptămâni întregi a rămas Mammal în casa mea ca musafir leneș, pretențios și obraznic, până când l-am dus la operație la spitalul din Carson City. Am făcut apoi o vizită familiei mele și m-am întors la Alpena, scoțându-l pe Mammal din viața mea.

Mai târziu, Moody mi-a relatat că Mammal se simțise ofensat deoarece nu-mi mai luasem încă o dată liber, că nu găsisem pe cineva să rămână o noapte cu copiii, că nu mai făcusem încă o dată drumul, de patru ore, pentru a fi lângă el când a fost operat.

Au trecut zece zile în care Mammal a rămas la spital ca să se vindece. Apoi, Moody l-a luat pe nepotul său aflat în convalescență, de la spitalul din Carson City și l-a adus la Alpena, punându-l încă o dată sub oblăduirea mea.

— Nu, nu mai vreau să mai am grijă de el, am protestat eu. Ce să fac dacă i se întâmplă ceva? Tu ești medicul. Tu poți avea grijă de el.

Moody abia dacă a auzit protestele mele. S-a întors la Detroit lăsându-l pe Mammal la mine.

Mă detestam pentru că mă reîntorsesem la rolul meu de soție supusă, dar făceam totuși pe guvernanta și-i pregăteam cele cinci mese de regim care îi fuseseră prescrise zilnic. Îi plăcea mâncarea mea la fel de mult cum îmi plăcea mie să gătesc pentru el. Dar nu exista altă ieșire decât să suport până ce Mammal se va reface și se va putea întoarce în Iran.

Moody considera că Mahtob va fi pe loc atrasă de Mammal. A încercat s-o constrângă să-și petreacă mai mult timp împreună cu nepotul lui, dar Mahtob a reacționat la fel ca mine față de iranianul jegos.

— Las-o în pace, i-am sugerat. Mahtob nu poate fi constrânsă să se împrietenească cu cineva. Așa e ea. Știi foarte bine. Nu încerca să-i dai prea multă atenție și ea va veni singură la tine, dacă-i va face plăcere.

Moody n-a vrut să mă asculte. A plesnit-o chiar de câteva ori fiindcă părea să-i fie frică de Mammal.

În săptămâna când Moody fusese la Detroit, îi telefonase lui Mammal în fiecare seară. Vorbeau ore întregi în farsi și am ajuns repede la concluzia că Moody îl folosea pe Mammal ca să mă spioneze. Într-o seară, de exemplu, Mammal a pus brusc receptorul jos și mi-a spus că Moody vrea să-îni vorbească. Soțul meu era furios. De ce o lăsasem pe Mahtob, împotriva indicației lui, să vadă un anumit program de televizor.

Sfârșiturile noastre liniștite de săptămână aparțineau de-acum trecutului. Moody venea la Alpena ca să-și petreacă sâmbăta și duminica în interminabile discuții cu Mammal, să fie informat despre treburile familiei, să se aprindă din nou pentru Ayatollahul Khomeini și să defăimeze obiceiurile și morala occidentală – și în special pe cele americane.

Ce trebuia să fac? La fiecare sfârșit de săptămână izbucnea, tot mai puternic, la soțul meu, americanizat de douăzeci și cinci de ani, personalitatea lui de iranian. Atâta timp cât Mammal era aici, dragostea mea pentru soțul meu era pusă la grea încercare. Mă căsătorisem cu americanul Moody; acest Moody iranian era un străin nepoftit. Și la toate astea se adăuga faptul că el și Mammal vorbeau continuu să ne ia, pe Mahtob și pe mine, într-o vizită de familie, la Teheran.

La sfârșit de săptămână se retrăgeau și aveau lungi discuții, foarte animate, de neînțeles. Deși vorbeau în ifarsi, coborau vocea ori de câte ori intram în cameră.

— Când va pleca odată? am întrebat disperată într-o zi.

— Nu poate pleca fără consimțământul medicilor, răspunse Moody.

Două întâmplări grăbire izbucnirea unei crize. În primul rând banca găsise un cumpărător pentru casa pe care o închiriaserăm, astfel încât eram constrânși să ne mutăm. Cam tot în aceeași perioadă norma mea de muncă în biroul avocatului se micșorase. Era clar pentru toți că era timpul să mă mut.

Și Moody știa deja unde trebuia să mă mut. A anunțat că era timpul să ne începem o nouă viață ca o familie unită.

Nu voiam să mă mut și de fapt nici nu eram sigură dacă voiam să renunț la independența mea. Dar știam că Mammal va pleca

curând în Iran și-mi puneam mari speranțe în faptul că Moody și cu mine ne vom putea relua stilul de viață anterior, elegant și comod. Deși nu discutasem acest subiect, singura alternativă era un divorț. Asta era clar, luând în considerare insistențele lui Moody. Așadar, am aprobat să mă mut la Detroit. Depășisem ceea ce fusese mai greu sau, cel puțin, așa speram, mă rugam eu. Voi încerca – într-adevăr voi încerca – să refac căsătoria noastră.

Mi-am luat totuși o măsură de precauție. Pentru că viitorul nu mi se părea deloc sigur, mă temeam să nu mai rămân însărcinată, așa că în săptămâna dinaintea mutării m-am dus la un doctor și mi s-a fixat o membrană anticoncepțională spiralată.

Moody locuise într-un mic apartament foarte mic, așa că trebuia să începem din nou să căutăm o casă. Presupunem că vom cumpăra o casă, dar Moody a insistat să închiriem una pentru o perioadă mai îndelungată și să căutăm un teren care să ne placă, unde să ne construim casa mult visată. Faptele se petrecuseră atât de repede, încât totul mi se învârtea în cap. Moody își recăpătase puterea de influență asupra mea. Înainte de a-mi da seama exact ce se petrece, închiriaserăm o casă în Southfield și ne-am mutat – eu, Moody, Joe, John, Mahtob... și Mammal.

Am înscris-o pe Mahtob la o excelentă școală Montessori în apropiatul Birmingham, condusă de femeia care adusese pentru prima dată acest sistem din Europa în America.

Moody îmi cumpărase o mașină nouă și aproape în fiecare zi îl luam pe Mammal cu mine ca să vadă monumentele și privescile din Detroit sau, pur și simplu, să poată cumpăra ce voia cu banii pe care soțul meu i-i oferea cu multă generozitate. Comportamentul lui **Mammal** era la fel de puțin plăcut și lipsit de respect **ca** întotdeauna, dar el părea să creadă că eram încântată de prezența lui. În realitate, bineînțeles, trăiam numai pentru ziua când urma să se întoarcă în Iran.

Mammal a rămas la noi până la jumătatea lui iulie și, cu cât se apropia mai mult ziua plecării, cu atât insista mai mult ca noi – Moody, Mahtob și cu mine – să face neapărat o vizită familiei, în Teheran.

Spre groaza mea, Moody a fost de acord și a anunțat că vom veni în august pentru un concediu de două săptămâni. Joe și John puteau rămâne pentru această perioadă la tatăl lor.

Brusc, discuțiile secrete, până noaptea târziu ale **lui** Moody și Mammal luară o formă mult mai amenințătoare. **În** timpul celor

câteva zile dinaintea **plecării lui** Mammal, Moody și-a petrecut fiecare minut liber **cu el. Puneau** oare ceva la cale?

O dată i-am confruntat cu cele mai întunecate temeri ale mele:

— Ce faceți de fapt aici? am întrebat. Plănuți s-o răpiți pe Mahtob ca s-o duceți la Teheran?

— Nu fii caraghioasă, a spus Moody. Ai înnebunit? Du-te la un psihiatru.

— Nu sunt atât de nebună ca să plec cu tine în **Iran**. Tu poți pleca. Copiii și cu mine rămânem aici.

— Tu și cu Mahtob, veniți cu mine, a spus Moody. E un lucru hotărât.

Bineînțeles că aveam o alternativă. Una amară, **dar** care începuse să prindă contur în capul meu. **Mizam încă** pe speranța că ne putem cârpi din nou căsnicia, **mai ales** după plecarea lui Mammal. Nu voiam să mă **supun, nici** pe mine și nici pe copii, traumatismului unui **divorț**.

Dar nici nu voiam să plec în Iran.

Moody a devenit mai înțelegător, **și a încercat să discute** cu mine.

— De ce nu vrei să mergi? **m-a întrebat** el.

— Pentru că știu că, dacă merg **cu** tine **și** tu **vei** hotărî să rămâi acolo, nu mă mai pot **întoarce acasă**.

— Ah, asta te neliniștește deci, exclamă Moody pe un ton prietenos. Nu ți-aș face niciodată așa ceva. Eu te iubesc.

Deodată îi veni o idee:

— Adu-mi Coranul, mi-a spus el.

Am adus cartea sfântă a Islamului de la locul ei din bibliotecă și i-am dat-o soțului meu.

A pus mâna pe cartea sfântă și a declarat:

— Jur pe Coran că nu te voi sili niciodată să rămâi în Iran. Jur pe Coran că nu te voi sili niciodată să rămâi undeva contra voinței tale.

Mammal mi-a promis și el, din partea lui:

— Nu se va întâmpla niciodată asta, mă asigură el. Familia noastră n-ar accepta așa ceva. Îți promit că nu se va întâmpla un asemenea lucru, îți promit că dacă se va ivi vreo problemă, familia noastră se va îngriji s-o rezolve.

Un sentiment de ușurare m-a cuprins.

— Bine, am spus. Plecăm.

* * *

Moody a adus tichetele de avion. Întâi august sosise mai repede

decât aş fi voit. Deşi soţul meu făcuse acea promisiune gravă şi solemnă, eram cuprinsă de îndoieli din ce în ce mai mari. El devenea tot mai bucuros. Petrecea ore în şir citind o mulţime de cărţi iraniene ce-i cădeau în mână. Vorbea plin de afecţiune despre familia lui – în special despre Ameh Bozorg. Începuse să-şi spună rugăciunile. Se transforma din nou, în faţa ochilor mei, dintr-un american într-un iranian.

În secret, am consultat o avocată.

— Trebuie să plec cu el sau să divorţez, am întrebat-o. Nu vreau să plec în Iran. Mi-e teamă că, dacă plec acolo, nu-mi va permite să mă întorc acasă.

Am discutat această posibilitate şi în timp ce vorbeam m-a străfulgerat şi o altă idee care m-a făcut şi mai mult să mă-nspăimânt. Chiar posibilitatea unui divorţ era riscantă – poate chiar mai riscantă decât călătoria în sine. Dacă divorţam, dacă mă despărţeam de Moody, n-aş mai fi existat în viaţa lui. N-ar mai fi avut nicio posibilitate să mă ducă *pe mine* în Iran, dar ce s-ar întâmpla cu *Mahtob*? Dacă ar lua-o cu el în Iran şi s-ar hotărî să rămână acolo, mi-aş pierde fiica pentru totdeauna.

— E necesar să aibă dreptul de a-şi vizita fiica? am întrebat eu. Nu puteam convinge un judecător că asta înseamnă un pericol pentru *Mahtob* astfel încât *Moody* să fie ţinut departe de ea?

Avocata mi-a atras atenţia că legea americană nu permite aplicarea unei pedepse înainte de comiterea faptului încriminat.

— El n-a comis nicio crimă. Nu există niciun motiv care să-l priveze de dreptul de a-şi vizita fiica. Deşi nu văd cu ochi buni plecarea dumneavoastră în Iran, continuă avocata, nu văd ce-aş putea găsi ceva rău în asta. Poate că *Moody* a fost supus prea multă vreme unei anumite tensiuni şi acum e prea deprimat; aşă că, poate, se va simţi mai bine după ce îşi va vedea familia. Poate se va reîntoarce la un nou început. Sunt convinsă că plecarea i-ar face bine.

Conversaţia m-a năucit şi mai tare decât fusesem înainte. Dacă introduceam divorţul, ştiam în inima mea că *Moody* mi-ar lua fiica şi ar condamna-o la viaţa îngrozitoare din Iran. N-aveam de ales decât speranţa ca, independent de ce comploturi reale sau imaginare se învâlmăşeau în capul lui *Moody*, diferenţele sociale îl vor determina, în cele din urmă, să se întoarcă în America. Pe vremea aceea nu puteam decât să-mi imaginez cât de îngrozitoare era viaţa în Iran, dar trebuia să accept şansa ca aceste două săptămâni să-i fie suficiente lui *Moody*.

Motivul real pentru care urma s-o iau pe *Mahtob* în Iran era

următorul: Potrivit religiei lui Moody, și eu și Mahtob am fi fost blestemate dacă nu făceam asta.

Ziua fixată sosi. Mahtob și cu mine ne-am împachetat puține lucruri, lăsând loc pentru cadourile pe care voiam să le luăm în Iran. Moody avea însă mai multe bagaje. O sacoșă era plină cu medicamente pe care, spunea el, voia să le doneze comunității medicale locale. În ultimul moment i-a venit și lui Mahtob ideea să-și ia iepurele.

Și astfel am plecat pe 1 august 1984, zburând mai întâi la New-York și apoi la Londra. Acolo am făcut o întrerupere de douăsprezece ore, timp destul ca să ne plimbăm. I-am cumpărat lui Mahtob o pereche de păpuși englezești. Cu cât orele treceau, cu atât teama mea de a urca într-un alt avion creștea.

În timp ce așteptam pe aeroportul din Heathrow, puțin înaintea zborului nostru peste Cipru spre Teheran, Moody începu să discute cu un medic iranian care se întorcea acasă după o vizită în America.

— Sunt greuțăți de a ieși din nou din țară? l-am întrebat nervoasă.

— Nu, m-a asigurat el.

Medicul iranian ne-a dat câteva sfaturi cum am putea să trecem mai ușor pe la vamă.

— Iranienii, ne explică el, pun taxe vamale foarte mari pe produsele fabricate în America ce sunt introduse în țară. Dacă le spuneți însă că rămâneți acolo și vreți să munciți, atunci e posibil să nu plătiți nicio vamă, spuse el.

Nu voiam să aud așa ceva, nici dacă în felul acesta economiseam bani.

— Dar noi nu rămânem.

— Știu, mă întrerupse el.

— Nici nu ne gândim să rămânem în Iran, continuai eu. Rămânem acolo numai două săptămâni și apoi ne întorcem imediat.

— Da, spuse el. Apoi Moody și cu el începură să discute în farsi.

Când a venit timpul să urcăm, la bordul avionului, tremuram din tot corpul. Voiam să țip, să mă întorc și să fug jos pe pistă, dar trupul nu dădea ascultare sufletului. Cu Mahtob, care mă ținea strâns de mână, am urcat în avion, ne-am găsit locurile și ne-am pus centurile.

În timpul zborului spre Cipru am realizat dilema din mintea mea. Când roțile au atins pământul insulei mediteraneene, știam

că sosise ultima șansă. Trebuia s-o iau pe Mahtob, să fug și să iau primul avion spre casă.

M-am oprit asupra acestei opțiuni, dar în urechi îmi răsunau cuvintele avocatei:

— El n-a comis încă nicio crimă. Nu există niciun motiv ca să-l privați de dreptul de a o vizita pe Mahtob.

De altfel nici n-aș fi putut fugi din avion. Când aparatul a început să ruleze pe pistă, un steward ne a explicat la microfon că scala din Cipru este foarte scurtă, așa încât pasagerii care își continuau zborul spre Teheran, trebuiau să rămână la bord.

După numai câteva minute eram din nou pe pista de decolare. Motoarele au accelerat. Botul avionului s-a îndreptat în sus, roțile au pierdut contactul cu pământul. Am simțit puterea de împingere a motoarelor care ne urca spre cer.

Mahtob se ghemuise lângă mine, epuizată de lunga călătorie.

Moody citea o carte iraniană.

Eu stăteam aici, aproape înnebunită de atâta încordare, într-o stare de șoc, știind spre ce destinație mă îndreptam, dar nu și soarta care mă aștepta.

Miercuri, 29 ianuarie 1986, era o seară rece și întunecoasă la fel ca dispoziția mea. Oglinda îmi arată un obraz roșu, umflat, urmarea unei nopți pe care o petrecusem plângând. Moody a dus-o pe Mahtob la autobuzul școlii și mi-a spus apoi că vom merge la Biroul Liniilor Aeriene Elvețiene pentru a-mi preda pașaportul, pe care ei îl vor păstra acolo până mă voi îmbarca vineri la bordul avionului.

— Trebuie să mă duc împreună cu Chamsey și *Khanum Hakim* la *tavauni*, i-am reamintit eu.

— Nu putea să treacă peste discuția mea cu soția bărbatului cu turban.

Întâi trecem pe la Elvețieni, a spus el.

Asta presupunea o grămadă de vreme, căci Biroul Liniilor Aeriene Elvețiene se afla la capătul opus al orașului. În timp ce goneam cu taxiul prin oraș, mă concentram asupra drumului pe care-l aveam de făcut mergând la târguieli. Ne va lăsa pe noi, trei femei singure? Voi putea telefona?

Spre îngrijorarea mea Moody mă însoți la locuința lui Chamsey.

— Ce s-a întâmplat? mă întrebă ea când îmi văzu fața?

N-am răspuns.

— Spune-mi ce s-a întâmplat, pretinse ea.

Moody stătea amenințător lângă mine.

— Nu vreau să plec în America, am spus eu plângând. Moody pretinde să plec ca să rezolv câteva afaceri. Trebuie să vând totul. Dar nu vreau să plec.

Chamsey se întoarse către Moody.

— N-o poți constrânge să rezolve afaceri într-un asemenea moment. Las-o să plece numai pentru câteva zile la tatăl ei.

— Nu, mârâi Moody. Tatăl ei nu e nici măcar bolnav. E numai un truc. Ei au aranjat totul.

— Ba da, e adevărat, am strigat eu. Tata e cu adevărat bolnav, asta o știi și tu.

În fața lui Chamsey și Zari ne-am aruncat în față unul altuia toată ura pe care o simțeam reciproc.

— Ai căzut în propria ta cursă! răcnea Moody. Asta a fost numai un truc ca să te ducă înapoi în America. Acum trebuie să pleci. Vei pleca și o să-mi trimiți toți banii aici.

— Nu! am țipat eu.

Moody m-a apucat de braț și m-a târât spre ușă.

— Plecăm, a anunțat el.

— A *Bozorg*. Calmează-te, spuse Chamsey. Trebuie să discutați despre asta în liniște.

— Plecăm, a repetat Moody.

Când m-a tras cu brutalitate afară, n-am întors și le-am strigat lui Chamsey și lui Zari:

— Vă rog, ajutați-mă. Interesați-vă de mine. O să ne facă ceva.

Moody a trântit ușa.

Ținându-mă strâns de braț m-a tras de-a lungul trotuarului înghețat până la Hakimi. Pe tot drumul, care dura vreo cincisprezece minute, mi-a strigat obscenități, repetându-le mereu într-un limbaj degradant. Nu injurăturile îmi secau atât sufletul, cât ceea ce țipa:

— N-ai s-o mai vezi niciodată pe Mahtob!

Când ne-am apropiat de casa familiei Hakim, mi-a spus:

— Ia seama! Să nu mai verși o lacrimă în fața lui *Khanum* Hakim. Să nu lași să se observe ceva.

Moody n-a primit ceașca de ceai oferită de *Khanum* Hakim.

— Să mergem la *tavauni*, a spus el.

Ne-am dus toți trei la prăvălia moscheei. Moody-nu mi-a dat nicio clipă drumul la braț. Am cumpărat o provizie de linte și am plecat acasă.

După-amiază, Moody a lucrat în cabinet. Fără să vorbească un cuvânt cu mine, mă păzea tăcut, așa cum avea de gând să facă și următoarele două zile, până când mă voi urca în avionul de America.

După ce s-a întors de la școală și s-a asigurat că tatăl ei e ocupat, Mahtob a venit la mine în bucătărie, spunându-mi brusc:

— Mamă, te rog, du-mă astăzi în America! Era prima oară după luni de zile că îmi cerea așa ceva. Simțea și ea că nu mai trebuia să rămânem aici.

Am început s-o legăn în brațele mele. Lacrimile ne șiroiau pe obraji, se amestecau unele cu altele.

— Mahtob, nu putem pleca acum, i-am spus. Dar nu-ți face nicio grijă. Nu plec și te las în Teheran. Nu plec fără tine în America.

Cum trebuia să procedez ca să-mi țin promisiunea? Mă putea oare duce târându-mă și țipând până la avion? Mi-am dat seama, că ar fi putut face asta și nimeni nici nu s-ar fi gândit măcar să-l oprească. Ar fi putut să-mi administreze un sedativ, ca să nu mai pot gândi. Putea să facă orice.

Fereshteh a venit după-amiaza târziu ca să-și ia rămas bun.

Știa că eram adânc deprimată și încerca, cât putea mai bine, să mă mângâie. Nu mă mai puteam preface în fața ei și nici a altor prieteni sau a lui Moody. Nu mai puteam pretinde că aș fi o soție musulmană fericită. Pentru ce?

Moody a apărut și a cerutceai. A întrebat-o pe Fershteh despre soțul ei și asta a făcut-o să izbucnească în lacrimi. Fiecare avea problemele lui.

— Te rog, Doamne, te implor, mă rugai, lasă-ne pe Mahtob și pe mine să putem pleca de lângă Moody. Te rog, te rog, te rog!

Auzisem oare ambulanța salvării sau fusese doar o impresie? Văzusem luminile aprinse care se reflectau prin fereastră pe perete sau le visam numai? Nu se auzise nicio sirenă. Apăruse pur și simplu în fața ușii. Ca o apariție extraterestră.

O urgență! Moody trebuia să plece la spital.

Ochii lui mă priveau țință. Șuvoaie întregi de ură, de neîmplinirii și reproșuri au trecut nerostite în schimbul nostru de priviri. Cum putea el să plece la spital și să mă lase nepăzită? Ce puteam eu face, încotro trebuia să fug? A ezitat un moment între neîncrederea față de mine și datoria lui morală de medic. Nu putea refuza urgența, dar nici să-și slăbească supravegherea. Fershteh a simțit dilema în care se afla.

— Rămân eu aici până te întorci, i-a spus ea lui Moody.

Fără niciun cuvânt, Moody și-a înhățat servieta medicală și a sărit în ambulanța care îl aștepta.

Plecuse. Nu știam când se va întoarce. După cinci ore sau după o jumătate de oră – asta depindea de natura urgenței.

Mintea mea a început să lucreze. Iată ocazia pentru care m-am rugat, mi-am spus. Trebuie să fac ceva! Acum!

Fereshteh era o prietenă bună, apropiată și demnă de toată încrederea. Puteam să-mi încredințez viața în mâinile ei. Dar ea nu știa nimic despre Amahl, despre intrigile secrete din viața mea. Pentru binele ei n-aș fi vrut s-o implic în această treabă. Soțul ei era la închisoare fiindcă gândise împotriva guvernului; și deja acest lucru îi făcea situația destul de precară. N-aveam voie s-o încarc și mai mult:

Am lăsat să treacă câteva minute, deși jonglam cu o rezervă de timp pe care n-o știam. Apoi i-am spus, încercând cu disperare ca vocea mea să pară cât mai degajată:

— Trebuie să mai cumpăr niște flori pentru diseară.

Eram invitați la vecina noastră Malileh la o cină de adio. Pretextul era plauzibil, căci să duci flori era ceva de bonton.

— Bine, te duc cu mașina, a spus Fereshteh.

Asta era foarte bine. Ieșeam mai repede de pe strada noastră și din vecinătate, decât pe jos... Cât mai repede, dar fără să par agitată, am îmbrăcat-o cât am putut de gros pe Mahtob și am sărit în mașina lui Fereshteh. A parcat în fața unui magazin de flori, aflat la câteva străzi de noi și, când a deschis ușa ca să coborâm, i-am spus:

— Lasă-ne aici. Am nevoie de puțin aer proaspăt. Mahtob și cu mine ne vom întoarce pe jos acasă.

Chiar și pentru mine suna caraghios ceea ce spuseseam. Nimănui nu i-ar fi venit ideea să se plimbe pe o astfel de gheață și zăpadă.

— Te rog, lasă-mă să vă duc, a insistat Fereshteh.

— Nu, am nevoie într-adevăr de aer. Vreau să merg pe jos. M-am întins spre scaunul șoferului și am îmbrățișat-o. Părăsește-ne, am repetat eu. Du-te. Și-ți mulțumesc pentru tot.

Avea lacrimi în ochi când îmi spuse:

— Okay.

Mahtob și cu mine am coborât din mașină și am privit-o pe Fereshteh plecând.

Vântul rece ne șfichiuia fața. Îmi era indiferent. Voi simți frigul mai târziu. Mahtob nu puse nicio întrebare.

Am luat două taxi-oranj diferite ca să ieșim din zonă și să ne pierdem urmele. În fine, am coborât pe o stradă și am găsit o cabină telefonică. Cu degetele tremurânde am format numărul particular al lui Amahl de la birou. A ridicat imediat receptorul.

— Este absolut ultima mea șansă, am spus. Trebuie să plec chiar în clipa asta.

— Am nevoie de mai mult timp. Nu este totul pregătit.

— Nu se poate. Trebuie să folosesc șansa asta. Dacă nu plec acum n-o voi mai avea niciodată pe Mahtob.

— Okay. Veniți. Mi-a dat adresa unui apartament din apropierea biroului său și m-a avertizat să mă conving că n-am fost urmărite.

Am pus receptorul în furcă și m-am întors spre **Mahtob** ca să-i împărtășesc minunata noutate:

— Mahtob, am spus, suntem pe drumul spre America.

Spre consternarea mea, ea începu să plângă.

— Ce ai? am întrebat-o. Doar azi după-masă **mi-ai** spus că trebuie să te duc în America.

— Da, scânci ea, Vreau în America, dar nu acum. Vreau mai întâi acasă, să-mi iau iepurașul.

Mă străduiam să-mi mențin calmul.

— Ascultă, i-am spus, am cumpărat iepurașul **în** America, așa-i? Ea dădu din cap. Putem să cumpărăm unul nou în America. Vrei să mergi în America, sau vrei să mergi acasă la tatăl tău?

Mahtob și-a șters lacrimile. Am văzut în ochii **fiicei** mele de șase ani o hotărâre crescândă și am știut **pe** dată că Moody nu reușise s-o supună. Nu era un **copil** iranian supus, ascultător, era fiica mea americană, hotărâtă.

— Vreau în America, decise ea.

— Hai repede, trebuie să găsim un taxi.

— Betty, întrebă tânăra femeie prin ușa abia crăpată.

— Da.

Ea s-a dat la o parte și ne-a lăsat să intrăm în **apartament**. Ne trebuise mai mult de o oră ca să găsim drumul, de-a curmezișul Teheranului, prin viscol, cu ajutorul mai multor taxi oranj. Asta i-a oferit timp suficient lui Amahl ca să înceapă pregătirile pentru fuga **noastră** inopinată.

— Amahl a spus să vă dau ceva de mâncare, dacă vă **e** foame, a spus femeia.

Nu-mi era foame, și nici lui Mahtob. Aveam cu **totul** altceva în minte decât mâncarea. Dar îmi dădeam **foarte** bine seama că trebuia să profit de orice ocazie ca să **ne** întărim puterile pentru ceea ce ne aștepta și pentru **nesiguranța** misterioasă a nopții de iarnă care se apropia, ca și pentru următoarele zile și nopți pline **de** pericol.

— Da, spusei, vă rog.

Femeia și-a înfășurat capul într-un *rusari* negru, ascunzându-și fața tânără. O fi fost vreo studentă? mă gândeam. Cât știa despre noi? Ce fel de relații avea cu Amahl?

— Mă întorc imediat, a spus ea.

Ne-a lăsat singure în noul nostru mediu. Am tras imediat draperiile.

Apartamentul era mic și neîngrijit, dar era mai sigur decât strada. În sufragerie se afla o sofă veche cu arcurile stricate. În dormitor nu era niciun pat; pe podea se aflau rulate câteva așternuturi.

Teama era molipsitoare și puteam vedea cum teama mea se reflecta în ochii lui Mahtob. Se întorsese oare Moody deja? Anunțase poliția?

Dar în ochii lui Mahtob era mai mult decât frică. Nervozitate, energie, speranță? Cel puțin întreprinseserăm *ceva*. Spre bine sau

spre rău; oricum lunile de paralizantă pasivitate aparțineau de-acum trecutului.

Întrebările nu-mi dădeau pace. Ce se va întâmpla dacă nu vom reuși să ieșim repede din Teheran? O să stăm multe nopți închise aici? Prea multă lume îmi spusese că pentru a putea spera în reușita unei fugi era nevoie ca totul să fie planificat pe minute. Încălcasem regula.

Am luat receptorul și, după cum fusesem instruită, i-am telefonat lui Amahl, ca să-i anunț sosirea noastră în siguranță.

— *Aahlo*, auzi vocea familiară.

— Suntem aici, am spus.

— Betty! strigă el. Sunt atât de fericit că ați ajuns cu bine în apartament. Nu vă faceți griji. Totul va fi bine. Avem grijă de dumneavoastră. Am luat contact cu câțiva oameni și am să lucrez toată noaptea la un plan de fugă. Nu e încă nimic definitivat, dar lucrez la el.

— Vă rog, grăbiți-vă.

— Bine, nicio grijă. Vom reuși. Apoi adăugă: Fata **vă va** aduce mâncare, apoi va trebui să plece. Dar eu **voi** veni primul mâine de dimineață ca să vă aduc micul dejun. Rămâneți în casă. Nu părăsiți clădirea și nu **vă apropiați** de ferestre. Dacă aveți nevoie de ceva, sunați-mă. Dacă e necesar, vă rog să mă sunați și noaptea, oricând, sunați-mă.

— Okay.

— Dar m-am gândit la ceva și v-aș ruga să vă notați ce-am să vă spun. Am pus receptorul jos și am scos din poșetă o foaie de hârtie și un creion. Ca să vă putem scoate din Teheran, avem nevoie de timp din partea soțului dumneavoastră, continuă Amahl. Aș vrea să-i telefonați. Trebuie să-l convingeți că ar fi posibil să vă întoarceți la el.

— Să-l Sun pe Moody, e, într-adevăr un lucru pe care n-aș vrea să-l fac, am protestat eu.

— Știu asta, dar trebuie s-o faceți.

— Mi-a dat indicații precise ce trebuia să spun și mi-am luat notițe.

Curând după discuția cu Amahl, tânăra femeie s-a reîntors, aducându-ne o pizza iraniană – câteva picături de sos de roșii și carne tocată pe un *lavash* uscat – și două sticle de cola. Ne-a primit mulțumirile și a plecat repede; misiunea ei era încheiată.

— Nu vreau deloc din asta, spuse Mahtob uitându-se la pizza atât de puțin apetisantă.

Nici eu nu voiam nimic. Pentru moment ne hrăneam, exclusiv, cu adrenalina.

Mi-am aruncat o privire pe notițe, le-am transcris citeț, le-am citit cu atenție și am început să mimez în gând discuția. Apoi mi-am dat seama că de fapt amânam cât puteam discuția cu Moody. Am Luat în silă receptorul și am format numărul nostru de acasă.

Moody a răspuns la primul semnal.

— Eu sunt, am spus.

— Unde ești? mă apostrofă el.

— La prieteni.

— Care prieteni?

— Nu-ți spun.

— Să vii imediat acasă, a comandat el.

Comportamentul impulsiv îi era caracteristic lui Moody, dar nu m-am lăsat impresionată și am urmat indicațiile lui Amahl.

— Trebuie să discutăm câteva lucruri, am spus eu. Mi-ar face plăcere să rezolv această problemă dacă și tu ai fi dispus s-o faci.

— Da, sunt. Vocea îi devenise mai calmă, mai calculată. Vino acasă și vom încerca propuse el.

— Nu vreau să aflu toți ce s-a întâmplat, i-am spus eu. Aș vrea să nu-i povestești asta nici lui Mammal sau Majid, nici surorii tale sau altcuiva; dacă vrem să rezolvăm asta, atunci e problema noastră și trebuie s-o rezolvăm împreună. În ultimele zile Mammal s-a amestecat din nou în viața ta și toate lucrurile au luat-o razna. Nu voi accepta nicio discuție dacă nu ești de acord cu acest lucru.

Moody nu părea fericit de tonul hotărât al vocii mele.

— Vino înapoi acasă și vom discuta despre asta, repetă el.

— Dacă vin acasă, îl pui pe Mammal la ușă ca s-o înhațe pe Mahtob, iar pe mine mă închizi, după cum ai promis.

Moody era năucit și nu știa pe ce ton să-mi vorbească. Vocea i se mai împlânzise.

— Nu, nu voi face asta, promit. Mi-am contramandat orele de consultație de mâine. Vino acasă. Mâncăm împreună și apoi putem discuta toată noaptea.

— N-am să mă urc vineri în avion.

— Nu pot să-ți promit asta.

— Okay, atunci ți-o spun acum. N-am să mă urc vineri în avion.

Mi-am dat seama că vocea îmi devenise mai nervoasă. Fii, atentă, mă avertizai. Nu te lăsa prinsă. Trebuie să obții o amânare, nu să te lași implicată într-o ceartă.

La celălalt capăt al firului, Moody țipa:

— Nu promit nimic! Vino imediat acasă! Îți dau timp o jumătate de oră, sau fac ceea ce trebuie să fac.

Știam, asta însemna că va anunța poliția și de aceea am folosit atuul pe care Amahl mi-l pusese la dispoziție.

— Ascultă, am spus pe un ton hotărât; tu practici medicina fără aprobare. Dacă-mi faci necazuri, te reclam.

Tonul lui Moody a devenit brusc mai blând.

— Nu, te rog, nu face așa ceva, mă imploră el. Ne trebuie bani. Doar pentru noi am făcut asta, nu face **așa** ceva. Vino acasă.

— Mai întâi trebuie să mă gândesc, am spus și am închis telefonul.

Nu știam ce avea de gând Moody să facă imediat după aceea, dar știam că încă nu anunțase poliția, iar eu mă bazam că amenințarea mea îl va împiedica s-o facă încă, cel puțin în seara aceea.

M-am întors spre Mahtob care ascultase încordată sfârșitul conversației mele cu Moody.

Am vorbit despre fuga noastră în America:

— Ești sigură că vrei să faci asta? am întrebat-o. Știi că dacă facem asta n-ai să-l mai revezi niciodată pe tatăl tău...

— Da, spuse ea. Asta e ceea ce vreau. Vreau să merg în America.

Am fost încă o dată surprinsă de puterea ei de înțelegere. Hotărârea din vocea ei mă făcea și pe mine **mai** puternică. Nu mai exista întoarcere.

În următoarele ore am vorbit excitate, amintindu-ne despre America. Plecaserăm de atâta vreme de acolo! Flecăreala noastră a fost întreruptă de câteva ori de către Amahl care ne suna ca să ne întrebe dacă ne simțim bine și să ne împărtășească despre vagile lui progrese în privința planului de fugă.

A sunat pentru ultima oară pe la ora douăsprezece **și** jumătate noaptea.

— În noaptea asta nu vă mai sun, a spus el. Aveți nevoie de somn, având în vedere zilele grele ce vă **așteaptă**. Acum culcați-vă. Am să vorbesc mâine dimineață cu dumneavoastră.

Mahtob și cu mine am împins jumătățile stricate ale sofalei una lângă alta și am petrecut orele următoare rugându-ne sau răsucindu-ne de pe-o parte pe alta. Mahtob a reușit să ațipească, dar eu am rămas trează până ce zorii au invadat camera și chiar atunci ne-a sunat **și** Amahl ca să ne anunțe că vine spre noi.

A sosit către ora șapte și ne-a adus o sacoșă de picnic, plină cu pâine, brânză de oaie, roșii, castraveți, ouă și lapte. Avea și cărți de desenat și creioane colorate pentru Mahtob și sacoșa de plastic cu hainele de schimb și amintirile pe care i-o dădusem marți la birou. Îmi dădu și o poșetă scumpă de piele pentru umăr, ca dar de despărțire.

— Am lucrat toată noaptea și am vorbit cu diverși oameni, spuse el. Planul e în așa fel făcut încât trebuie să fugiți prin Turcia.

— Turcia! Am intrat în panică. Un zbor la Bandar-Abbas și un drum cu vaporul peste Golful Persic – un zbor la Zahidan, continuat cu o trecere clandestină în Pakistan – un zbor la Tokio cu un pașaport împrumutat – erau alternativele la care lucrase. Turcia reprezentase întotdeauna ultima variantă pentru Amahl. El îmi spusese că o fugă prin Turcia nu e numai foarte obositoare din punct de vedere fizic, dar și cea mai riscantă din cauza oamenilor care o organizau.

— Pentru că sunteți dată dispărută, nu puteți zbura cu avionul, îmi explică el. Trebuie să părăsiți Teheranul cu mașina. Până la granița turcă e un drum foarte lung, dar e totuși cea mai apropiată. Tocmai aranjase ca cineva să ne ducă cu mașina până la Tabriz, în partea de nord-vest a Iranului, și apoi mai departe, unde trebuia să trecem granița clandestin, într-o ambulanță a Crucii Roșii.

— Au pretins treizeci de mii de dolari americani, spuse Amahl. E prea mult. Duc tratative să mai lase din preț. Am ajuns la cincisprezece mii, dar e încă mult prea mult.

— E în ordine, aranjați, am spus eu.

În realitate nu mai știam ce bani mai aveam acasă în cont, dar îmi era indiferent. O să fac eu rost cumva, cândva, de bani.

Amahl clătină din cap:

— E încă prea mult, spuse el.

Brusc mi-am dat seama că vorbeam de banii lui Amahl și nu de-ai mei. El era cel care plătea întâi, fără nicio garanție că voi ajunge în America și îi voi putea restitui.

— Voi încerca să-i presez, spuse el. Astăzi am multe de făcut. Dacă aveți nevoie de ceva, sunați-mă la birou.

Mahtob și cu mine am petrecut o zi tensionată, obligate să stăm degeaba; am vorbit, ne-am rugat. Din când în când Mahtob lua câte o carte de desenat, dar nu reușea să se concentreze prea multă vreme. Pășeam încoace și încolo pe covorul persan uzat, iar dispoziția mea oscila între teamă și bucurie. Eram egoistă?

Puneam în joc viața fiicei mele? Oricât ar fi fost de rău, pentru ea, n-ar fi fost mai bine să crească aici – cu sau fără mine decât deloc?

Amahl a venit din nou către prânz și mi-a raportat că reușise să scadă prețul la 12.000 dolari.

— Primiți, i-am spus eu. Nu contează prețul.

— Nu cred că pot scădea mai mult.

— Acceptați, am repetat.

— E-n ordine, spuse el.

Apoi încercă să mă liniștească. Acești oameni nu vă vor face nimic. Vă promit acest lucru. Sunt oameni buni. M-am informat și, dumneavoastră știți că dacă aș avea măcar vreo bănuială că v-ar putea face necazuri, nu v-aș trimite cu ei. Nu sunt de cea mai bună calitate, dar trebuie să acționăm repede. Vor avea grijă de dumneavoastră așa cum trebuie.

Noaptea de joi spre vineri a durat o veșnicie, căci somnul nu s-a lipit de mine. Sofaua era atât de incomodă, încât de data asta am încercat să ne întindem pe podea, și am desfăcut așternuturile subțiri. Mahtob, cu nevinovăția ei de copil adormise, dar eu nu-mi puteam găsi liniștea până nu-mi vedeam fiica în America – sau vom muri în această încercare.

Vineri dimineață, devreme, Amahl a venit din nou cu mai multă mâncare – un soi de preparat din carne de pui, învelit într-un ziar, iar pentru Mahtob comflackes – greu de găsit – și mai multe cărți de colorat, o pătură, un *manto* pentru Mahtob, un *chador* negru pentru mine și un tub subțire de gumă de mestecat, importată din Germania... În timp ce Mahtob era ocupată cu aceste delicatese, Amahl îmi prezentă situația.

— Lucrez continuu la plan, spuse el. E dificil din cauză că cei mai mulți oameni nu au telefon.

— Când plecăm? am întrebat repede.

— Nu vă pot spune, a răspuns el. De aceea, aș dori ca astăzi după-amiază să-l mai sunați o dată pe soțul dumneavoastră, dar nu de aici. O să vin și o să rămân cu Mahtob, ca să puteți telefona de la o cabină. O să vă scriu dinainte ce va trebui să-i spuneți.

— Bine, am spus.

Mahtob și cu mine aveam amândouă încredere în Amahl. N-ar rămâne cu nimeni altcineva dacă eu aș pleca. Dar înțelegea foarte bine ce se petrecea în jurul ei. Râzând și mestecând gumă, a fost de acord cu propunerea lui Amahl.

După-amiază am părăsit siguranța relativă a apartamentului lui Amahl și am ieșit afară, pe străzile înghețate și periculoase ale

Teheranului. Pentru prima oară într-un an și jumătate eram recunoscătoare că mă puteam ascunde sub *chador*. Vântul rece mă sufla zdravăn în timp ce mă îndreptam, ca să fiu în siguranță, spre o cabină telefonică, aflată în apropiere, pe colț. Degetele îmi erau înțepenite când am luat receptorul și am format numărul. Mi-am scos din poșetă hârtia pe care îmi notasem indicațiile lui Amahl.

La telefon a răspuns Majid.

— Unde ești? a întrebat el? Unde ești?

Fără să-i răspund, l-am întrebat și eu:

— Unde-i Moody, vreau să vorbesc cu el.

— Moody nu-i acasă. E la aeroport.

— Când se întoarce?

— În aproximativ trei ore...

— Vreau să discut cu el despre acest lucru.

— Da, și el dorește să vorbească cu tine. Vino, te rog.

— Bine, atunci vin mâine împreună cu Mahtob și cu avocatul meu ca să putem discuta amândoi, dar aș vrea să nu mai fie nimeni altcineva acolo. Spune-i că pot veni între orele unsprezece și douăsprezece sau între șase și opt. Sunt singurele ore pe care le are libere avocatul meu, am mințit eu.

— Vino între unsprezece și douăsprezece, spuse Majid. Și-a anulat toate consultațiile pentru mâine dimineață. Dar nu veni cu niciun avocat.

— Ba da, nuvin fără avocatul meu.

— Adu-o și pe Mahtob și vino singură, insistă Majid. Vom rezolva treaba. Voi fi și eu aici.

— Mi-e frică, am spus eu. Ultima oară Moody m-a bătut și m-a închis, iar tu și familia ta nu ați luat nicio măsură împotriva lui.

— Nu-ți face griji. Eu voi fi aici, repetă Majid.

Îmi făcea bine să-i pot râde sarcastic în față unei rude a lui Moody și asta o făceam acum:

— Mi-a fost de ajuns, am murmurat eu. Am mai trecut o dată prin asta. Te rog să-i transmiți mesajul meu.

După convorbire am început să tremur de groază. Știam de ce se dusesse Moody la aeroport. Voia să-mi retragă pașaportul iranian de la Elvețieni. Nu voia să riște ca eu să i-o iau înainte. Se va duce apoi la poliție? Chiar și în anonimatul *chador*-ului mă simțeam goală pe străzile Teheranului, pe drumul de întoarcere spre locuința lui Amahl. Peste tot stăteau polițiști cu arma în poziție de tragere. Eram sigură că mă căutau pe mine.

Îmi dădeam seama foarte clar că, oricât de periculos ar fi fost,

trebuia să risc și să fug. Puteau fi contrabandiștii din nord-vestul Iranului, oricât de înspăimântători și siniștri, ei nu puteau reprezenta pentru mine un pericol mai mare decât soțul meu. Fusesem deja răpită, ținută cu sila, violată. Iar Moody era capabil chiar să mă omoare.

Când m-am întors în apartament, Amahl îmi spuse:

— Plecați în seara asta. A scos o hartă, mi-a pus-o în față și mi-a arătat ruta călătoriei: un drum lung, greu, de la Teheran la Tabriz, apoi mai departe, în sus spre munții care erau controlați în egală măsură de rebelii kurzi și de patrulile ale pasdar-ului. Kurzii se împotriveseră regimului șahului și erau la fel de ostili Ayatollahului. Dacă cineva vorbește cu dumneavoastră nu aveți voie să-i spuneți nimic, mă avertiză Amahl. Nu spuneți nimic despre mine. Nu spuneți că sunteți americană. Nu spuneți ce s-a întâmplat.

Sarcina contrabandiștilor era să ne ducă de la Teheran la graniță și, cu o ambulanță a Crucii Roșii, să ne treacă clandestin în Turcia, până în orașul Van, în munții din estul Turciei. De acolo trebuia să ne descurcăm singure. Trebuia să fim în continuare foarte precaute, ne avertiză Amahl. Întrucât nu vom trece granița pe la un punct de control, nu vom avea nicio șampilă de intrare pe pașapoartele noastre americane. Dacă ne vor prinde, autoritățile turcești nu ne vor trimite înapoi în Iran, dar ne vor aresta și, ar fi posibil, să ne despartă.

De la Van ne vom duce direct cu avionul sau cu autobuzul la Ankara și vom căuta Ambasada Americii. Abia acolo vom fi în siguranță.

Amahl mi-a dat o provizie de fișe:

— Sunați-mă de la fiecare cabină telefonică de pe drum, spuse el. Dar alegeți-vă cuvintele cu grijă. A privit o secundă în tavan. Ispahan, spuse el, numind un oraș iranian. Acesta va fi codul nostru pentru Ankara. Când veți fi la Ankara, spuneți-mi că sunteți la Ispahan.

Voiam ca Amahl să mai rămână, să mai vorbească cu mine și cu Mahtob. Atâta timp cât era prezent alături de noi mă simțeam în siguranță. Dar el se grăbea ca în duminica musulmană să-și rezolve celelalte treburi.

Era ultima mea vineri în Iran? Ce trebuia să iau cu mine? M-am uitat la covorul gros de perete pe care îl cărasem marți cu mine la biroul lui Amahl. Ce mă apucase? Nu-mi trebuia. Nu aveam nevoie de nimic. Voiam doar să ajung acasă, atâta tot. Carpeta trebuia să rămână aici, la fel ca și șofranul.

Poate că pe drum puteam să transform bijuteriile în bani lichizi, iar de ceas aveam nevoie ca să știu cât era ora. Așadar, am îndesat aceste lucruri în sacoșa mea, împreună cu o cămașă de noapte pentru Mahtob și schimburi curate pentru mine. Mahtob împachetase fursecurile, comflackes și câteva cărți de desenat în ghiozdanul ei.

Cu asta eram gata, pregătite. Așteptam numai semnalul.

Către ora șase, Amahl telefonă și ne spuse:

— Plecați la ora șapte.

O oră. După atâtea zile, săptămâni, luni, mai aveam încă o oră de așteptat. Fusesem atât de des dezamăgită. Gândurile au început să mi se învâртеască din nou prin minte. Doamne mă rugam eu, ce fac? Te rog, însotește-ne... Te rog, ai grijă de fiica mea, orice s-ar întâmpla.

La ora șapte și zece a sosit Amahl cu doi bărbați pe care nu-i mai văzusem niciodată.

Erau mai tineri decât mă așteptasem, poate puțin peste treizeci de ani. Unul dintre ei, care rupea câteva cuvinte englezești, purta jeans, T-shirt și o jachetă de motociclist.

Mi-l evoca pe Fonzi din serialul american „Zile fericite”. Celălalt, un bărbat bărbos, purta o jachetă sport. Făcură o impresie plăcută asupra mea și a lui Mahtob.

Nu mai aveam timp de pierdut. I-am ajutat lui Mahtob să se îmbrace cu *manto*-ul și mi-am acoperit fața complet cu *chador-ul* negru.

M-am întors spre Amahl și, amândoi, brusc, am fost cuprinși de un val de emoție. Sosise momentul definitivei despărțiri.

— Sunteți sigură că vreți să faceți acest lucru? m-a întrebat Amahl.

— Da, am răspuns eu. Vreau să plec.

Avea lacrimi în ochi, când ne-a spus:

— Vă iubesc pe amândouă, iar apoi, către Mahtob: Ai o mamă deosebită, ai grijă de ea.

— O să am, a rostit Mahtob solemn.

— Apreciez tot ce ați făcut pentru noi, am spus eu. Vă voi trimite cei douăsprezece mii de dolari pentru contrabandiști de îndată ce vom ajunge în America.

— Bine, aprobă el.

— Dar dumneavoastră ați făcut atâtea pentru noi, am adăugat eu. Și dumneavoastră ar trebui să primiți ceva.

Amahl se uită la fiica mea. Ea era speriată.

— Singura plată pe care mi-o doresc, este un zâmbet pe chipul

ficei dumneavoastră, spuse el. Apoi trase marginea *chador-ului* de pe fața mea și mă sărută ușor pe obraz. Și acum, repede! comandă el.

Mahtob și cu mine am zbughit-o pe ușă împreună cu bărbatul cel tânăr pe care îl numeam în gând Fonzi. Al doilea bărbat a rămas în urmă cu Amahl.

Fonzi ne-a condus la o mașină obișnuită care era parcată pe stradă. M-am cocoțat înăuntru și am luat-o pe Mahtob în brațe. Fugeam în întunericul crescând al serii de vineri, pe un drum cu primejdii nebănuite, spre o destinație necunoscută. A sosit momentul, mă gândeam. Vom reuși oare? Putem reuși numai cu ajutorul lui Dumnezeu. Dacă el n-a vrea, înseamnă că are alte gânduri în privința noastră. Și, în timp ce încercam să ne strecurăm printre mașini care claxonau, cu șoferi care scrâșneau înjurături, aruncându-ne priviri întunecate, sau trecători triști, nu-mi venea să cred că viața de aici era aceea pe care ne-o hărăzise Dumnezeu.

Sirenele și claxoanele urlau pretutindeni în jurul nostru. Era zgomotul obișnuit al străzilor iraniene, dar în mintea mea era ceva legat în mod direct de noi. Mi-am strâns și mai tare *chador-ul* pe față, acoperindu-mi-o toată, cu excepția ochiului stâng, dar și așa mă simțeam expusă și vulnerabilă.

Am mers aproape o jumătate de oră înapoi, în direcția locuinței noastre, spre nordul orașului. Brusc, Fonzi a frânat, cotind scurt, pe o străduță îngustă.

— *Bia, zud bash!* Veniți, grăbiți-vă! porunci el.

Am coborât repede pe trotuar și am fost împinse pe bancheta din spate a unei a doua mașini, Nu era timp de întrebări. Mai mulți străini au sărit în spatele nostru înăuntru și am plecat repede mai departe, lăsându-l în urmă pe Fonzi.

Imediat am început să-i cercetez pe tovarășii noștri de călătorie. Mahtob și cu mine stăteam în spatele noului nostru șofer, un bărbat de vreo treizeci de ani. lângă el stătea un băiat de vreo doisprezece ani, iar pe locul „de tras”, alături, un alt bărbat mai vârstnic.

În dreapta noastră, la mijlocul banchetei din spate stătea o fetiță de vârsta lui Mahtob, îmbrăcată într-un palton londonez, iar lângă ea o femeie. Toți vorbeau în farsi, prea repede pentru mine, dar din tonul familiar al conversației mi-am dat seama că era vorba de o familie.

Eram o familie! am realizat brusc. Țsta era camuflajul nostru.

Cine erau acești oameni? Cât de mult știau despre noi? Voiau și

ei să fugă?

Șoferul a mers spre vest, a întors pe străzile orașului și s-a apropiat de o autostradă, care ducea afară, în câmp deschis. La marginea orașului am oprit la un punct de control. Inspectorul s-a uitat în mașină și și-a îndreptat arma spre fețele noastre. Dar n-a văzut decât o familie tipic iraniană, aflată într-o excursie de vineri seara, șapte într-o mașină. Ne-a făcut semn să trecem.

Odată aflați pe autostradă, o șosea modernă cu patru benzi de circulație, am pornit-o imediat cu viteză mare, de vreo 140 km/oră, în noapte. Femeia de pe locul din spate a încercat să intre în vorbă cu mine, amestecând fărâme de engleză în farsi-ul ei. Mi-am amintit de avertismentul lui Amahl, de a nu povesti nimănui despre noi. Această femeie nu trebuia să știe că eram americance, dar părea totuși să știe. Am pretins că n-o înțeleg. Cât am putut de repede, m-am prefăcut că am adormit, ca să pun capăt strădaniilor ei de a încropi o conversație. Mahtob dormea agitată.

Știam de la Amahl că Tabrizul era la cel puțin cinci sute de kilometri depărtare și că de acolo până la graniță mai erau vreo sută cincizeci de kilometri. Ceilalți călători se liniștiseră și moțâiau. Și mie mi-ar fi prins bine un somn, dar nu voia să vină.

Priveam cu ochiul stâng ca să văd cât înaintam. Minute nesfârșite ticăiau la ceasul meu. Îmi era clar că, la această viteză, ne apropiam, cu fiecare minut care trecea, cu câte doi kilometri de graniță.

Am trecut pe lângă indicatoare ce anunțau orașe necunoscute: Kazvin, Takistan, Ziaabad.

La un moment dat, târziu, după miezul nopții, undeva într-un loc sălbatic, între Ziaabad și Zanjan, șoferul a încetinit viteza. Am privit alertată că opriserăm într-un loc de parcare de lângă o benzinărie și o cafenea mică. Ceilalți m-au invitat să merg cu ei înăuntru, dar nu voiam să risc. Mă temeam că, poate, între timp ne căuta poliția.

Am arătat-o pe Mahtob care dormea în brațele mele și le-am dat să înțeleagă că rămâneam în mașină.

Familia a intrat în cafenea și a stat, după părerea mea, destul de mult. Un șir întreg de mașini parcase în fața ușii. Prin ferestrele cafenelei puteam să văd o mulțime de oameni care făceau un popas și beau ceai. O invidiam pe Mahtob pentru somnul ei. În felul ăsta timpul trecea foarte repede. De-aș putea închide odată ochii să adorm și să mă trezesc din nou în America!

În cele din urmă, unul dintre bărbați se întoarse din nou la

mașină:

— *Nescafe* bolborosi el și-mi oferi, spre surpriza mea, o ceașcă de cafea. În Teheran era aproape imposibil să găsești cafea, iar aici aveam o ceașcă plină de cafea aromată, într-un restaurant oarecare, în mijlocul drumului. Era o cafea tare, groaznică, dar am găsit că era foarte drăguț din partea bărbatului că se gândise la mine. Am murmurat un mulțumesc și am băut. Mahtob nu se mișcase.

Curând s-au întors cu toții la mașină și ne-am îndepărtat cu viteză, dinspre Teheran spre graniță. Autostrada s-a transformat într-o șosea cu două benzi, care urca, în serpentină, către munți.

În curând fulgi de zăpadă lovira parbrizul. Șoferul puse în funcțiune ștergătoarele și dădu drumul la căldură. Viscolul a devenit și mai puternic, aproape sălbatic. În fața noastră șoseaua era ca oglinda, dar șoferul n-a micșorat deloc viteza turbată. Dacă vom avea norocul să nu fim descoperite de autorități, atunci vom muri cu siguranță într-un groaznic accident de mașină, mă gândeam eu. Din când în când, alunecam pe zăpadă, dar șoferul redresa repede mașina, ținând-o sub control. Era un șofer deosebit de îndemânat, dar dacă ar fi trebuit să frâneze brusc, nu mai exista nicio speranță.

Oboseala mi-a învins teama și am ațipit cufundându-mă într-o stare de somnolență agitată, ca să mă trezesc pe jumătate la fiecare zdruncinătură a mașinii.

În sfârșit a apărut și soarele deasupra unui peisaj înghețat, străin. Deasupra noastră se îngrămădeau munții acoperiți cu zăpadă. Mai departe, spre vest, vârfurile au devenit mai înalte și mai înspăimântătoare. Iar noi încă mai goneam pe șoseaua înghețată.

Când văzu că m-am trezit, femeia încercă din nou să intre în vorbă cu mine. Spuse ceva despre faptul că și ea voia să meargă în America.

— Iranul e atât de rău, șoptea ea, încât nu putem primi nicio viză.

Mahtob se mișcă, se întinse și căscă:

— Fă-te că nu înțelegi nimic, i-am șoptit. Nu traduce. Ea dădu din cap.

Ne apropiam de Tabriz și am încetinit când am ajuns la un punct de control. Mi s-a oprit inima când am văzut cum în fața noastră soldații opreau unele mașini, în timp ce pe altele le lăsau să treacă. Mașina noastră a fost una dintre cele oprite la întâmplare. Un ofițer tânăr și obraznic de la *pasdar* și-a băgat

capul pe fereastră și a vorbit cu șoferul. Mi-am ținut respirația căci eu și Mahtob aveam la noi numai pașapoartele noastre americane. Eram oare pe lista unor refugiați căutați? Pasdar-ul a vorbit puțin cu șoferul și ne-a făcut semn să trecem. Toți din mașină au răsuflat ușurați.

Am intrat în Tabriz. Era mai mic decât Teheranul, dar mai curat, mai proaspăt. Poate era doar un efect al zăpezii proaspete, sau poate pentru că acest oraș îmi dădea un sentiment de libertate.

Tabriz face parte din Republica Islamică Iran, dar era foarte departe de centrul agitației revoluționare.

Pasdar-ul și trupele iraniene patrulau peste tot, dar am avut repede impresia că oamenii din Tabriz aveau mai multă libertate decât cei din Teheran.

La fel ca Teheranul, dar la o scară mai redusă, Tabrizul reprezenta un contrast între arhitectura modernă, înaltă, și colibele prăpădite. În Iran, Orientul se întâlnește cu Occidentul, dar nimeni nu știe ce stil de viață se va impune.

Șoferul a condus pe străduțe dosnice, până când s-a oprit brusc. În propoziții abrupte, femeia îi ordonă băiatului să coboare. Înțelegeam destul farsi ca să-mi dau seama că trebuia să meargă să-și viziteze mătușa. A fost instruit să nu-i povestească nimic despre noi sau despre intențiile noastre. Băiatul dispăru într-o străduță, dar se reîntoarse după câteva minute. Mătușa lui nu era acasă, spuse el. Femeia a coborât și a înaintat cu el pe străduță, iar acest lucru m-a neliniștit fără să știu de ce. Mi-am dat seama că prezența ei în mașină avea un efect liniștitor asupra mea, deși era o străină. Bărbații erau amabili, dar nu voiam să fiu singură cu ei. Voiam să mai fie o femeie cu mine.

Mahtob începu să se agite:

— Nu mi-e bine, se plânse ea.

Fruntea îi frigea. Spuse că-i e greață. M-am mutat cu ea în partea dinspre trotuar și am deschis ușa, tocmai la timp ca să poată vomă. Și ea suferea din cauza încordării. Am așteptat neliniștite câteva minute, până când femeia s-a întors singură.

Mătușa era acasă, relată ea, dar nu auzise când băiatul bătuse la ușă. Am respirat ușurată, întrucât femeia continua să meargă cu noi. Apoi am plecat mai departe.

După două sau trei minute, am oprit într-o intersecție aglomerată. Părea să fie piața orașului. Șoferul nostru a oprit chiar în fața unui polițist care dirija circulația.

— *Zud bash! Zud bash!* Repede! Repede! spuse femeia, când un

bărbat de pe trotuar deschise ușa și ne făcu semn să ieșim afară. Am fost transferate într-o mașină oprită chiar în spatele nostru, în timp ce primul șofer discuta aprins cu polițistul, care îi spunea că nu avea voie să parcheze acolo. Dacă toată întâmplarea fusese gândită pentru distragerea atenției, funcționase strașnic. Până când să observe cineva ce se întâmplă, eu și cu Mahtob ne aflam deja în a doua mașină. Bărbatul, femeia și fetița au năvălit după noi și din nou am gonit mai departe, lăsându-l în urmă pe primul șofer, prins într-o ceartă gălăgioasă cu polițistul.

Femeia făcu o mișcare cu mâna în direcția noului nostru șofer, un bărbat mai bătrân, de vreo cincizeci și cinci de ani

Șoferul părea să fie amabil, dar nu realiza probabil că era implicat într-o dramă internațională. Avea ordin să ne ducă, pur și simplu, de la punctul A la punctul B. Nu știa probabil nimic mai mult.

După ce am străbătut Tabriz-ul, am ajuns în alt oraș. Șoferul ne-a condus printr-un labirint aproape nesfârșit de străzi. Pretutindeni se puteau vedea urmele războiului. Blocuri întregi erau distruse de bombe. Pereții caselor erau ciuruiți de gloanțe. Soldații patrulau peste tot. După un timp ne-am oprit la marginea unei străzi, în spatele unui camion albastru în care se aflau doi bărbați. Bărbatul de lângă șofer a coborât, a venit direct la mașina noastră și a vorbit cu șoferul într-o limbă străină pe care, în agitația mea, am luat-o drept turcă.

Omul s-a întors apoi din nou la camion, care a pornit repede. Mașina noastră l-a urmat, dar l-am pierdut repede în aglomerație. Un timp am făcut înconjurul orașului. De ce dura atât de mult? mă întrebam. Doamne, fă să putem avansa! Era într-o sâmbătă, ziua când trebuia să mă duc cu avocatul la Moody. Cât o să aștepte până o să-și dea seama că l-am tras pe sfoară?

O să se înfurie atât de tare încât o să reclame la poliție? Sau o să făcuse deja? Nu aveam de unde să aflu.

Mă gândeam la Amahl. Până acum nu avusesem nicio posibilitate să-i telefonez, după cum mă rugase. Era probabil îngrijorat.

Ce se întâmplase oare cu Joe și John, cu părinții mei din îndepărtatul Michigan? îi vor telefona lui Moody? își vor face imediat griji pentru viața mea și a lui Mahtob la fel ca pentru viața tatii? Vor avea loc în viitorul apropiat trei decese în familie?

Să mergem mai repede, aș fi vrut să strig.

În sfârșit, am părăsit orașul și ne-am îndreptat, pe o șosea,

spre vest. Orele se scurseseră în tăcere, întrerupte numai de un incident.

— *Nakon!* mârâi șoferul, întorcându-se spre Mahtob! Nu face asta!

— Îi împingi scaunul, îi spusei lui Mahtob și i-am tras picioarele pe scaunul nostru.

Am mers mai departe. În cele din urmă, după-amiaza, am oprit lângă o casă abandonată de pe o șosea de țară. Un camion a oprit chiar în spatele nostru – același pe care îl văzuserăm în oraș. Venise probabil după noi. Mahtob și cu mine am primit indicația să ne urcăm în camion și când am trecut în cealaltă mașină, mașina cu care venisem a plecat, lăsându-ne singure cu un nou șofer și cu încă un bărbat străin.

Șoferul arăta mai curând a indian american decât a iranian. Părul lui negru-albăstrui era tuns și pieptănat cu grijă, iar pomeții proeminenți ai obrazilor își puneau pecetea asupra trăsăturilor aspre ale feței. Mâna lui cu pielea de culoare închisă mă inspăimânta.

Celălalt bărbat, care stătea la mijloc, în cabină, arăta mai prietenos. Era înalt și slab și avea un aer de șef.

Când camionul a dat înapoi, ieșind de lângă casa părăsită, a râs și mi-a spus în farsi.

— Mă numesc Mosehn.

Am mers o bucată scurtă, numai câteva sute de metri, a cotit pe un drum lateral, care ducea într-un sătuc. Colibe mici erau răspândite ici și colo și, deși era îngrozitor de frig, copii se jucau afară desculți, îmbrăcați doar în niște hăinuțe subțiri. Ne-am oprit brusc, iar șoferul a sărit din mașină. A alergat până la un zid de piatră și s-a cocoțat pe el, așa ca să poată vedea de partea cealaltă. Drumul era liber; ne-a făcut semn cu mâna să venim. Mosehn a trecut pe scaunul șoferului și a condus mașina foarte încet înainte. O poartă de fier s-a deschis și am intrat repede înăuntru. În urma noastră poarta s-a închis imediat.

— *Zud bash! Zud bash!* spuse Mosehn.

Mahtob și cu mine ne-am năpustit din mașină într-o curte mocirloasă, plină de găini și de oi. Ne împleticeam în spatele lui Mosehn, care ne duse într-un fel de șură „aflată în mijlocul curții. Câteva dintre animale ne-au urmat înăuntru.

Pereții de beton ai șurii accentuau parcă senzația defrig, care ne intrase în oase și ne făcea să tremurăm involuntar. Respirația îmi îngheță în aer când îi șoptii lui Mahtob:

— Acum e rândul tău să fii rezervată, Mahtob. Să nu traduci

decât dacă ți-o cer eu. Nu arăta că înțelegi. Prefă-te că ești obosită, ca și când ai vrea să dormi. Nu vreau ca oamenii ăștia să afle ceva despre noi.

Am cuprins-o pe Mahtob cu brațele, ca să ne încălzim amândouă, și m-am uitat prin șură. Peste tot, pe podea, erau împrăștiate bucăți lungi **de** material viu colorat, însăilate ca niște pături fără căptușeală. Pe pereți atârnavu așternuturi. Bărbații au adus **o** sobă cu **kerosen**, au aprins-o, au tras materialele lângă sobă și ne-au arătat, ca o mișcare, a mâinii, să ne așezăm. În timp ce lucrau, unul a lovit soba astfel că Puțin kerosen a sărit pe o bucată de material. Mi-a fost frică că așternutul ar putea lua foc.

Ne-am așezat cât am putut mai aproape de sobă și am strâns așternuturile, umede și reci, în jurul nostru.

Din cauza frigului paralizant, aproape că nu simțeam căldura emanată de sobiță. Mirosul de kerosen plutea în aer. Nu puteam sta locului și nici nu mă puteam hotărî dacă ar fi fost mai cald cu sau fără așternuturile umede. Așteptam nerăbdătoare să văd ce va urma.

— Mă întorc din nou mai târziu, promise Mosehn.

Apoi plecă împreună cu celălalt bărbat.

În curând, o femeie a intrat în șură. Purta îmbrăcăminte kurdă, atât de diferită, datorită culorilor vii, de cea a femeilor iraniene. Avea multe rânduri de fuste colorate sau înflorate, puse una peste alta, care, prinse în talie și înfoiate, cădeau atât de largi încât șoldurile păreau uriașe. Un copilăș cam de un an era legat pe spatetele ei. Avea același cap mare și trăsături lătărețe ca ale șoferului nostru smead. M-am gândit că era fiul acestuia.

Femeia se afla într-o continuă mișcare. S-a apucat să curețe *sabzi* și s-a dus afară. Prin ușa deschisă vedeam cum stropește toată curtea cu apă. Curând s-a întors înăuntru, a ridicat preșurile și așternuturile de pe podea, le-a împăturit, le-a stivuit într-un colț, apoi a măturat podeaua goală cu o mătură din paie uscate, pe care le legase cu o cârpă. În timp ce muncea, câteva găini s-au rătăcit prin șură. Femeia le-a gonit, ajutându-se de mătură, și a continuat să facă curat.

Ce se va întâmpla mai departe? mă întrebam. Se vor întoarce cu adevărat Mosehn și ceilalți bărbați ca să ne ia? Ce știa femeia asta despre noi? Drept cine ne lua? Nu ne dădea nicio atenție, ignorându-ne, în timp ce-și făcea treburile casei.

După un timp, ne lăsă puțin singure și se întoarce apoi cu pâine, brânză și ceai. Brânza era atât de iute, încât nici eu nici

Mahtob n-am putut s-o mâncăm, deși eram tare înfometate. Ne-am sorbit ceaiul și am înghițit atâta pâine uscată cât am putut.

Seara se scurse într-o tăcere grea și așteptare. Mahtob și cu mine tremuram de frică și de frig. Știam cât eram de vulnerabile. Acum eram într-adevăr părăsite; ne aflam undeva la extremitatea țării, într-un loc în care condițiile de viață erau primitive, chiar și în cele mai fericite cazuri.

Dacă acestor oameni le trecea prin minte să ne jefuiască, nu aveam nicio posibilitate să ne apărăm. Eram la cheremul lor.

Am așteptat multe ore până când Mosehn s-a întors. M-am bucurat să-l revăd. Avea ceva aparte în felul lui de a fi. Îmi dădeam seama că în situația mea neajutorată era firesc să încerc un sentiment de atracție pentru cineva care își asuma rolul de protector. Era trist și înspăimântător că-l lăsasem în urmă pe Amahl. Întâi îmi fusese frică de femeia din mașină; apoi am avut încredere în ea. Acum era Mosehn. Viața mea – și a lui Mahtob – era în mâinile lui. Voiam să mă simt în siguranță lângă el. Trebuia să mă simt în siguranță lângă el.

— Ce aveți în *sacoșă*? a întrebat el.

Am golit-o. Cărțile de colorat ale lui Mahtob, puținele noastre haine, bijuterii, bani, fisele de telefon de la Amahl, pașapoartele noastre, le-am pus pe toate pe podeaua rece de piatră.

— *Betaman*, spuse Mosehn. Dați-mi-le mie.

Era totuși numai un hoț, m-am întrebat. Ne jefuia aici și acum? Nu încăpeau proteste. Am reușit numai să-i spun că ceasul mi-l păstram „pentru timp”. Toate celelalte i le-am dat pur și simplu lui.

Mosehn le aranjă în mici movițe și le sortă.

— Măine, spuse el în farsi, trebuie să vă îmbrăcați cu atâtea haine cu câte puteți. Toate celelalte le lăsați aici.

Și-a trecut degetele prin cele două șiruri de perle ale mele și o brățară de perle și le-a băgat în buzunar.

Încercând să-l îmblânzesc mi-am căutat trusa de machiaj și i-am dat-o.

— Dăruiți-le soției dumneavoastră, i-am spus. Avea oare o soție?

Făcu o grămăjoară din banii mei, pașapoartele noastre și colierul meu de aur.

— Păstrați-le în noaptea asta, spuse el. Dar lucrurile astea trebuie să le am mâine, înainte de a pleca la drum.

— Bine, am aprobat repede.

Se uită la un manual pe care Mahtob îl luase cu ea. Era

abecedarul ei în farsi. Când și l-a băgat în buzunar, ochii lui Mahtob s-au umplut de lacrimi.

— Pe asta vreau să-l iau cu mine, începu ea să plângă.

— Ți-l dau din nou, spuse Mosehn.

Bărbatul ăsta devenea, cu fiecare minut mai misterios. Era prietenos, dar cuvintele și faptele sale nu ne lăsau posibilitatea unei opțiuni. Zâmbea cu înțelegerea unui tată, dar își strecurase în buzunar perlele mele.

— Mă întorc mâine, ne-a spus el.

Apoi a dispărut în noaptea întunecată și rece.

Femeia s-a reîntors și a început să se pregătească **de culcare**. Așternuturile pe care le stivuisese, curate, într-un colț, deveniră paturi pentru noi, pentru ea, pentru bărbatul ei cel smead și pentru copil.

Era târziu, așa că Mahtob și cu mine ne-am înghesuit una lângă alta pe un preș, cât mai aproape de sobă. **Ea** căzu, în fine, într-un somn neliniștit.

Epuizată, tremurând de frig, înfometată și chinuită de neliniște, zăceam lângă fiica mea. Îmi făceam griji că așternuturile ar putea lua foc de la soba cea veche. Îmi făceam griji că Moody ar fi putut afla cumva de fuga noastră și era pe urmele noastre, îmi făceam griji din cauza poliției, a soldaților, a pasdar-ului. Îmi făceam griji pentru ziua de mâine și pentru trecerea clandestină a graniței. Cum vom proceda? Va trebui, Mahtob și cu mine, să simulăm vreo boală sau vreo rănire în ambulanța Crucii Roșii?

Îmi făceam griji pentru tata. Pentru mama. Pentru Joe și John.

Din cauza atâtor gânduri, m-am cufundat într-un fel de somnolență din care mă trezeam mereu, tresărind speriată.

Când se luminează de ziuă, șura mi se păru și mai rece. Mahtob tremura groaznic în somn. Femeia s-a trezit devreme și a adus și mai multă brânză răncedă, de nemâncat. În timp ce beam ceaiul și mestecam pâinea tare, femeia se întoarse cu o surpriză – pe o tavă de tablă adusesese semințe de floarea soarelui. Mahtob a făcut ochii mari de bucurie. Eram atât de înfometate, încât am fost sigură că va înghiți toate semințele, cu coajă cu tot. În loc de asta, ea le împărți în două porții:

— Mami, nu le putem mânca azi pe toate, spuse ea. Trebuie să păstrăm câteva.

Și arătând spre grămăjoara mai mică, spuse:

— Astea le mâncăm astăzi, pe celelalte le păstrăm pentru mâine.

Planul ei, de a raționaliza prețioasele semințe, mă surprinse. Și ea era îngrijorată de situația noastră nesigură.

Femeia își făcea de lucru în curte, la o sobă mică, primitivă. Gătea un pui; fără îndoială pe vreunul dintre locuitorii curții, pe care singură îl tăiasse și-l curățase. Ne era atât de foame!

Când puiul s-a fiert și mirosul minunat a pătruns în șură prin ușa deschisă, femeia a intrat din nou ca să curețe *sabzi*. M-am așezat lângă ea și i-am ajutat, bucurându-mă de perspectiva unei mese calde.

Puiul era gata, farfuriile împărțite pe podea și tocmai voiam să ne așezăm la masă, când a sosit-Mosehn.

— *Zud bash! Zud bash!* comandă el.

Femeia se ridică, ieși afară și într-o clipă se întoarse cu un braț plin de haine. Mă îmbracă repede în haine kurde, grele. Erau patru haine, dintre care prima avea mâneci lungi, de la care atârnav un fel de fâșii de material, lungi cam de douăzeci și cinci de centimetri **și** late cam de opt centimetri. Îmi trase celelalte rochii pe deasupra, peste cap, și-mi netezi fustele. Ultima rochie, cea de deasupra, era din brocart greu de mătase, într-un oranj țipător cu albastru și roz. Când ultima rochie **a** stat corect, mi-a înfășurat strâns în jurul încheieturilor bucățile de material care atârnav, rezultând un fel de manșete groase.

Apoi mi-a înfășurat tot capul cu o bucată de material, până când doar o părțică a mai rămas să atârne într-o parte.

Eram o kurdă.

Mahtob rămase în *manto*.

Mosehn îmi spuse că va trebui să facem o parte **a** drumului călare.

— N-am pantaloni lungi i-am spus eu.

Dispăru repede și reapăru cu o pereche de pantaloni bărbătești, strâmți, din velur. Am răsucit cracii pantalonilor și am încercat să-i trag în sus, pe sub fustele groase kurde. Abia dacă mă încăpeau peste coapse și nici nu putea fi vorba să-mi închei fermoarul. Dar îmi dă-» deam seama că trebuiau să mi se potrivească. Apoi Mosehn ne-a adus ciorapi groși de lână. Ni i-am pus și ne-am încălțat cizmele.

Eram gata.

„Mosehn mi-a cerut banii, colierul de aur și pașapoartele – tot ce aveam bunuri de valoare, în afară de ceas. Nu mai avea timp să mă amărăsc din cauza acestor mărunțișuri care în realitate, pentru viață, nu aveau nicio importanță.

— *Zud bash! Zud bash!* repetă Mosehn.

L-am urmat fără să gustăm o îmbucătură din mâncarea fierbinte. Am ieșit din șură și ne-am cocoțat în camionul albastru. Ca și mai înainte, conducea celălalt bărbat. A ieșit cu spatele pe poartă, și apoi, pe aceeași străduță pe care veniserăm, afară din sătuc, și înapoi pe strada pavată:

— Nu fiți îngrijorată! Nu fiți îngrijorată, repeta Mosehn.

Ne-a explicat planul, cât putea de bine, în farsi și din când în când o dădea pe turcește sau în kurdă. Ne-a spus că un timp vom merge cu camionul acesta, apoi vom trece în alt camion și apoi într-o mașină roșie.

Amănuntele mi se păreau foarte vagi. Speram să fie mai bine organizate decât știuse Mosehn să ni le comunice.

Eram în continuare intrigată din cauza comportamentului lui Mosehn. Avea o atitudine oarecum amenințătoare. Avea la el banii și bijuteriile mele. Nu-mi păsa de pașapoarte, căci fără viză erau inutile. Dacă reușeam să ajungem la ambasada SUA din Ankara, puteam primi altele noi. Dar ce se întâmpla cu banii mei? Cu bijuteriile mele? Nu-mi făceam griji din cauza valorii lor ci a intențiilor lui Mosehn.

Pe de altă parte, era amabil și grijuliu. Ca și mai înainte, el era acela cu ajutorul căruia înaintam, singura mea speranță de a ajunge în siguranță, și doream foarte tare să pot vedea în el pe protectorul și ghidul nostru. Ne va însoți oare tot drumul?

— Încă n-am trecut niciodată cu cineva granița, spuse el în farsi. Dar dumneavoastră sunteți sora mea. Cu dumneavoastră voi merge peste graniță.

Brusc, m-am simțit cuprinsă de o stranie siguranță.

După un timp, ne-am încrucișat cu o mașină. Când au ajuns unul lângă altul, șoferii au oprit brusc.

Mosehn ne spuse:

— *Zud bash!*

Mahtob și cu mine am coborât pe caldarâm. M-am întors spre Mosehn în speranța că va veni cu noi.

— Dă astea bărbatului din mașină, mi-a poruncit el, strecurându-mi în mână pașapoartele.

Și chipul lui a rămas în urmă, în timp ce șoferul a apăsat pe accelerație. Camionul albastru plecase, iar cu el Mosehn.

Deci nu vine cu noi, am constatat. Nu-l voi mai revedea niciodată.

Celălalt camion întorsese și se oprise lângă noi. Ne-am cățarat înăuntru. Fără să mai piardă timpul, șoferul accelerează, grăbindu-

se pe un drum cu serpentine, înspre munți.

De data asta era un camion deschis, un fel de jep. Doi bărbați stăteau în cabină, iar eu îi dădui omului care stătea la mijloc pașapoartele noastre. Le-a luat cu precauție de parcă îl frigeau. Niciunul nu voia să fie prins cu pașapoartele noastre americane.

Am mers doar o bucatică de drum, înainte ca mașina să se oprească, iar omul din mijloc să ne arate că trebuie să ne suim în spate, pe platforma descoperită. Nu-mi puteam imagina de ce voia să stăm afară, în frig, dar l-am ascultat.

Imediat, mașina a pornit cu viteză amețitoare mai departe.

Cu o seară înainte, în șură, mă gândisem că nu mi-ar putea fi și mai frig. Greșisem. Mahtob și cu mine ne-am înghesuit cât am putut una în alta, pe platforma deschisă. Un vânt de gheață ne străpungea parcă, dar Mahtob nu se plângea.

Înaintam tot mai departe, ne hurducăiam pe serpentine strânse, înalte, sus în munți.

Cât de mult vom mai avea de îndurat?

Șoferul a cotit de pe șosea și a început să traverseze un teren pietros, denivelat, de-a lungul unei linii invizibile. După vreun kilometru a oprit, iar noi am avut voie să ne urcăm din nou în cabină.

Am mers mai departe; mașina cu tracțiune pe toate roțile își croia singură drum. Treceam uneori pe lângă colibe singuratice și turme răzlețe de oi slabe.

Bărbatul din mijloc ne arătă brusc spre vârful unui munte. M-am uitat în sus și am văzut în depărtare silueta unui bărbat care stătea în vârf, cu arma pe umăr – o santinelă. Omul din mijloc a clătinat din cap și a mârâit ceva. În timp ce mașina gonia, ne-a arătat mai multe santinele pe munții înconjurători.

Deodată, inconfundabilul *ping* al unui glonț a sfâșiat tăcerea. Un al doilea i-a urmat repede, lovindu-se de peretele muntelui.

Șoferul a oprit mașina într-o secundă. Chipul lui și al celui alt bărbat s-au înverzit de frică, iar teama lor o mărea și pe-a mea. Am așteptat într-o tăcere încordată până ce un soldat a venit în goană spre noi cu arma întinsă. Purta o uniformă kaki, strânsă în talie.

Brusc, pașapoartele noastre se aflau din nou în mâna mea. Fără să știu ce să fac cu ele, mi le-am vârât în carâmbul unei cizme, și am așteptat strângând-o pe Mahtob și mai tare lângă mine.

— Nu te uita la bărbatul ăsta, i-am șoptit. Nu spune nimic.

Soldatul s-a apropiat cu fereală de geamul mașinii și și-a

îndreptat arma spre șofer. Inima mi se opri de frică. Cu arma îndreptată spre fața șoferului, soldatul spuse ceva într-o limbă care îmi era străină.

În timp ce bărbații discutau aprins, mă străduiam să nu mă uit la ei. Amândoi ridicaseră mult tonul. Cel al soldatului era răutăcios și obraznic. Mahtob își înfipse mâna într-a mea. Mi-era frică și să respir.

În fine, după o veșnicie, soldatul s-a dat un pas înapoi. Șoferul și-a privit însoțitorul și au scos un oftat zgomotos de ușurare. Povestea lor fusese crezută.

Am continuat traversarea, hurducăind cu mașina, până am ajuns la o șosea. Mașini militare circulau în ambele direcții pe lângă noi. În față ne amenința un punct de control. Dar înainte de a ajunge la el, șoferul ne-a făcut semn să coborâm din mașină și să-l urmăm. Evident, trebuia să ocolim punctul de control.

Mahtob și cu mine l-am urmat pe platoul montan deschis, acoperit cu gheață, zăpadă și noroi înghețat. Puteam fi văzuți foarte bine de la punctul de control, nu puteam înșela pe nimeni. Mi se părea că sunt acel cerc de țintă de la tirul din iarmaroc. Am mers mai multe minute peste câmp, până când am ajuns la o altă șosea, pe care circulația curgea în ambele sensuri.

Presupuneam că jepul ne va lua din nou de aici, sau poate mașina cea roșie despre care vorbise Mosehn. Dar, în loc să ne oprim, ghidul nostru o luă la picior de-a lungul, drumului. L-am urmat, înghețate, nefericite și buimace.

Înaintam, în mod periculos, în aceeași direcție, de jos în sus, odată cu traficul, fără să încetăm pașii nici măcar atunci când mașini militare îngrozitoare și zgomotoase treceau în goană pe lângă noi. Alunecam uneori pe noroiul înghețat, dar continuam să alergăm mai departe. Mahtob pășea fără să se vaiete.

Am înaintat cu greu, cam o oră, în lungul șoselei, până ce ghidul nostru a găsit la poalele unei movile abrupte un loc nivelat în zăpadă. Ne-a făcut să înțelegem, printr-o mișcare a mâinii, că trebuia să ne odihnim acolo. Apoi în câteva cuvinte rostite în farsi și ajutându-se de câteva semne ne-a lămurit că trebuia să rămânem acolo până se va întoarce el. După care a plecat cu pași repezi. Mahtob și cu mine am rămas în zăpadă, părăsite, urmărindu-l cum dispare după creasta unui deal lung, acoperit cu zăpadă.

De ce ar fi trebuit să se întoarcă? mă întrebam. Aici e îngrozitor. Amahl îi plătise pe acești oameni înainte. Tocmai se trăsese asupra noastră. De ce, pentru numele lui Dumnezeu, trebuia să

încerce acest om să se întoarcă?

Nu știu cât timp am stat acolo, așteptând îngrijorate, rugându-ne. Mi-era teamă că cineva se va opri să cerceteze ce făceam acolo sau să ne ofere ajutor. Ce trebuia atunci să spun?

O dată am văzut jepul deschis, condus de bărbatul care reușise să ne scape din pericolul pe care îl reprezentase soldatul. Ne-a privit fix, dar n-a dat de înțeles că știa cine eram.

Bărbatul nu va mai veni, îmi repetam în gând. Cât vom sta aici și vom aștepta? Încotro ne-am putea îndrepta.

Mahtob nu spunea nimic. Fața ei exprima o hotărâre mai mare ca oricând. Ea se afla pe drumul spre America.

Bărbatul nu se va reîntoarce, eram acum sigură de asta. Vom rămâne aici până la căderea nopții. Apoi va trebui să întreprindem ceva. Ce? Să ne croim singure drum în direcția vest? Mamă și fiică trebuiau să lupte singure să treacă munții în Turcia? Vom putea găsi înapoi drumul spre punctul de control ca acolo, să ne pierdem visele și, poate, și viața? sau vom îngheța, pur și simplu, în timpul nopții, și, una în brațele alteia, vom muri la marginea drumului?

Bărbatul nu se va mai întoarce.

Trebuia să mă gândesc la povestea pe care, cu atâta timp în urmă, mi-o relatase Helen, povestea unei femei iraniene și a fiicei sale care fuseseră abandonate în același mod. Fiica murise. Femeia era aproape moartă și, din cauza chinurilor îndurate, își pierduse toți dinții. Imaginea femeii muribunde îmi revenea în minte.

Eram prea înțepenită de frig și de teamă, ca să pot remarca mașina roșie ce se apropia cu viteză de noi. Oprise deja la marginea șoselei, înainte ca eu să-mi dau seama că era acolo.

Bărbatul se întorsese! Ne-a împins repede în mașină și i-a comandat șoferului să pornească mai departe.

Un sfert de oră mai târziu am ajuns în dreptul unei case de pe șosea, ușor mai retrase. Era o clădire albă, pătrată, cu acoperișul plan, din beton. Intrarea ducea în spatele casei, într-o curte în care o amestecătură numeroasă, murdară de copii, sumar îmbrăcați, țipa tare și se juca în zăpadă.

Peste tot, pe crengi, pe pari, pe grinzile de la ferestre, atârnav rufe înghețate, sub forma unor sculpturi diforme.

Femei și copii au venit să ne vadă. Femeile erau urâte, cu chipuri morocânoase și nasuri mari. Costumul lor kurd le făcea să pară tot atât de late, pe cât erau de înalte, fapt accentuat de fustele pe care le purtau, și

mai largi decât cele de pe mine. Ne-au privit bănuitoare, cu mâinile în șolduri.

— *Zud bash!* spuse omul care ne adusese. Nea dus înapoi, la poarta dinspre stradă a casei, de unde am intrat într-un hol mai mare. Mai multe femei ne arătară că trebuia să ne scoatem acolo cizmele. Teama și oboseala își cereau tributul. Mi se părea că totul e un vis.

Femeile și copiii au continuat să ne păzească mai departe, privindu-ne cu gura căscată, în timp ce ne descălțam cizmele înghețate, pe care se depusese o crustă de noroi. Am fost duse într-o cameră mare, rece și goală. O femeie mi-a arătat că trebuie să mă așez.

Ne-am așezat pe podeaua tare de pământ, privindu-le fix, în tăcere, pe kurdele care ne urmăreau și ele cu privirea, într-o manieră care nu dădea impresia de prietenie. Monotonia pereților văruiți, murdari, era înviorată doar de două ferestre mici, cu zăbrele de fier, și de tabloul unui bărbat, un kurd cu pomeții accentuați și o căciulă rusească pe cap.

Una dintre femei a ațâțat focul și a fiert ceaiul. Alta ne-a oferit câteva bucăți tari de pâine. O a treia a adus așternuturi.

Ne-am înfășurat în ele, dar nu reușeam să ne oprim din tremurat.

Ce-or fi gândind femeile astea? mă întrebam. Știau că suntem americance? Și kurzii îi urau pe americani? Sau erau aliați, dușmani comuni ai majorității šiite?

„Bărbatul care se întorsese” se așeză lângă noi, fără să spună ceva. N-aveam nicio posibilitate să aflăm ce va urma.

După un timp a intrat o femeie care avea o fustă atât de creată și de largă cum nu mai văzusem încă niciodată. Cu ea se afla și un băiat de doisprezece ani.

Femeia s-a îndreptat spre noi și i-a spus ceva, pe un ton ascuțit, băiatului, făcându-i semn să se așeze lângă Mahtob. El s-a executat ca la ordin și se uita, în sus, chicotind, către femeie. Femeia despre care credeam că ar fi mama lui, stătea lângă noi ca o santinelă.

Eram îngrozită. Ce se întâmpla aici? Scena era atât de bizară încât era cât pe aci să intru în panică. O renegată în această țară străină, o ostatecă neajutorată, la cheremul acestor oameni care în propria lor țară sinistră treceau drept nelegiuiți; mă rugam în tăcere după ajutor. Oare toate aceste întâmplări erau reale? Cum putea o americană obișnuită să ajungă într-o asemenea situație imposibilă?

Știam cum. Mi-am amintit din nou. Moody! Chipul lui se furișă rânjind printre mișcătoarele umbre de pe perete. Flacăra din ochii lui, când ne lovise, pe Mahtob și pe mine, ardea acum în soba cu keresen. Vocile kurzilor din jurul meu deveniră tot mai intense și se amestecară cu țipătul răutăcios, puternic, al lui Moody.

Moody!

Moody mă silise să fug. Trebuia s-o iau pe Mahtob. O, Doamne, mă gândeam, dacă i se întâmplă ceva...

Plănuiau acești oameni un complot? Aveau de gând să mi-o ia pe Mahtob? Cine era băiatul ăsta și mama lui impunătoare? Voiau s-o facă pe Mahtob mireasa lui? Anul și jumătate care trecuse mă convinsese că în țara asta ciudată mă puteam aștepta la orice.

Nu am fi meritat să ni se întâmple așa ceva! îmi strigam. Dacă ar fi vândut-o sau ar fi făcut vreun târg cu ea, n-ar fi meritat să fugim. Aș fi vrut să rămân în Iran pentru tot restul vieții mele. Cum am putut s-o amestec pe Mahtob în toate astea?

Am încercat să mă liniștesc, spunându-mi că temerile mele nu erau decât imaginația oboselii și a încordării.

— Mami, șopti Mahtob, nu-mi place locul ăsta, vreau să plecăm.

Rugămintea lui Mahtob îmi întări sentimentul de teamă. Așadar, și Mahtob simțea ceva.

Din când în când, băiatul se mișca de la locul lui de lângă Mahtob, dar femeia – mama sa – se uita la el urât, iar el se cumințea din nou. „Bărbatul care se întorsese”, stătea lângă mine și continua să nu scoată o vorbă.

Am rămas astfel aici, poate vreo jumătate de oră, până când în cameră a intrat un alt bărbat, a cărui apariție produse multă agitație printre femei. I-au adus imediat ceai fierbinte și pâine. Îl serveau și-i umpleau ceașca continuu. El stătea pe podea vizavi de noi, dar nu ne acorda nicio atenție. Și-a scos un pachet de foiță de țigări și a început să-și răsucescă o țigară, dar dintr-o anumită substanță albă. Marihuana, hașiș, opium? Nu mă pricepeam la lucrurile astea, dar în niciun caz nu arăta a fi tutun!

Brusc l-am recunoscut. Era bărbatul din tabloul de pe perete. Evident, era stăpânul casei. Toate femeile astea erau nevestele lui? mă întrebam. Părăsisem o societate a bărbaților și nimerisem în alta, în care bărbatul se bucura de drepturi și mai mari?

— Când vom putea pleca, întrebă în șoaptă Mahtob. Nu-mi place casa asta.

M-am uitat la ceas. Se apropia seara.

— Nu știu ce va urma, i-am spus lui Mahtob. Dar să fim pregătite...

Treptat, în cameră se făcu întuneric. Cineva aduse o lumânare, și când întunericul a coborât peste noi, flăcăruiă ei mică ce pâlpâia luminând slab încăperea, adăugă o notă suprarealistă întregii scene. Zgomotul regulat al sobei cu kerosen ne dădea impresia că ne aflăm în transă.

Am rămas astfel ore în șir, uitându-ne cu neîncredere la bărbatii și la femeile acelea ciudate, care ne priveau și ei la fel.

Tensiunea a fost în sfârșit întreruptă de lătratul unui câinecare anunța sosirea cuiva. Toți din cameră au sărit în picioare atenți, așteptând.

După câteva minute, în casă a intrat un bărbat bătrân. Eram într-o țară aspră, unde pielea îmbătrânește repede. Purta niște haine kaki, probabil luate din rezervele armatei, o căciulă îmblănită cu urechi și o jachetă militară de culoare verzuie. Stăpânul casei spuse ceva privind spre noi, probabil un fel de prezentare.

— *Salom*, șopti bărbatul cel bătrân, sau ceva asemănător. Se mișca repede prin cameră de colo-colo și, în timp ce-și încălzi puțin mâinile la sobă, discută cu ceilalți. Era proaspăt, plin de energie, pregătit pentru orice întâmplare.

Una dintre femei ne-a adus haine de schimb și mi-a arătat că trebuia să-mi scot rândurile de haine kurde, până rămâneam în hainele mele proprii. Apoi mi-a ajutat să-mi trag pe deasupra alte patru rânduri de rochii, care se deosebeau de celelalte prin câteva amănunte. Fustele erau mult mai largi, potrivit obiceiului acestei regiuni diferite. Când femeile au terminat cu mine, eram atât de împachetată, încât nu mă puteam mișca decât cu mare greutate.

Tot timpul cât a durat acest schimb de haine, bărbatul cel bătrân s-a fâțâit prin cameră, nerăbdător, căci voia să plece. Când am fost gata, ne-a făcut semn să-l urmăm în camera mică, unde aveam cizmele. A spus ceva, și una dintre femei a suflat în lumânare, lăsând camera în întuneric; numai, soba cu kerosen împrăștia o lumină slabă. Apoi, a deschis ușa destul de larg ca să putem ieși să ne aducem cizmele. Închise ușa din nou, repede și fără zgomot.

Mahtob nu putea să-și încalțe cizmele, dar eu abia dacă puteam să mă aplec s-o ajut. Repede! Repede! ne zorea bărbatul cel bătrân.

În sfârșit am fost gata. Mahtob m-a luat curajoasă de mână. Nu știam încotro mergem, dar eram bucuroase că plecam de aici.

Poate că bătrânul acesta ne ducea la ambulanța Crucii Roșii. În tăcere, l-am urmat pe stăpânul casei și pe noul nostru ghid în noaptea rece ca gheața. „Bărbatul care se întorsese” venea în urma noastră. Fără zgomot, am fost conduse în spatele casei.

Câinele lătra furios, și urletul său se pierdea în noapte, dus de vântul puternic ca un uragan. A alergat spre noi și ne-a lovit cu botul. Înfricoșate, ne-am dat înapoi.

Se auzea un cal nechezând.

Era o noapte clară, cu stele, dar cu toate acestea nu luminau pământul. Cerul împrăștia o lumină sinistră, gri-alburie. Abia dacă vedeam să-l urmăim pe ghidul nostru.

Când ne-am apropiat de un cal care aștepta, gazda noastră din ultimele patru ore s-a apropiat de mine atât de tare, încât în lumina tulbure am putut să-i văd chiar ridurile de pe față. A făcut un gest de rămas bun, iar eu am încercat să-i transmit un mulțumesc.

Bătrânul, ghidul nostru ne-a arătat că trebuie să ne urcăm pe cal. „Bărbatul care se întorsese” își făcu mâna căuș ca să-mi pot așeza piciorul în ea, iar bătrânul m-a împins pe spatele calului.

Nu avea nicio șă – numai o pătură, pe care am încercat s-o așez ca lumea sub mine. „Bărbatul care se întorsese”, a urcat-o pe Mahtob în fața mea pe cal.

Vântul vâjâia prin multele mele rânduri de haine.

— Încearcă să-ți ții capul plecat, i-am spus eu lui Mahtob. E atât de frig.

Am înconjurat-o protector cu brațele și le-am întins în față ca să mă țin de coamă. Nu era un animal mare, ca un cal american. Aducea mai mult cu un catâr.

Bătrânul păși repede înainte, părăsi curtea, ieși pe poartă și dispăru în întuneric. „Bărbatul care se întorsese” luase hățurile și ne conducea pe urmele lui.

Nu mai stătusem de ani de zile pe un cal și nu călărisem niciodată fără șă. Sub mine, pătura se freca de blana animalului, amenințând să alunece și să ne trântescă pe pământul înghețat. Mă țineam de coamă cu toată puterea pe care o mai aveam în corpul meu epuizat. Mahtob tremura în brațele mele și nu putea să se oprească.

Am înaintat încet peste un câmp liber. Bătrânul se întorcea des, ca să ne avertizeze în șoaptă. Unele porțiuni înghețate de pe câmp erau prea riscante, fiindcă gheața putea crăpa sub „potcoavele calului. În această zonă muntoasă, fiecare zgomot avea un ecou asemenea unei împușcături și putea alarma

patrurile dese ale *pasdar*-ului. Zgomotul era dușmanul nostru.

Treptat, ținutul urca spre coama unui deal, ce preceda munții stâncoși. În curând nu mai exista nicio porțiune plană. Calul își căuta cu greutate drumul și ne Zgâlțâia încoace și încolo. Era destoinic și-și îndeplinea liniștit greua sarcină. Făcuse, probabil, și altă dată drumul.

Când am ajuns pe Creasta unui deal, calul s-a împiedicat pe neașteptate de porțiunea înclinată, iar noi ne-am pierdut echilibrul. Mahtob și cu mine am căzut pe pământ și, chiar în cădere, am ținut-o strâns la piept ca s-o apăr de lovitură. Ne-am izbit tare de gheață și de zăpadă. „Bărbatul care se întorsese” ne-a ajutat să ne ridicăm repede în picioare, ne-a scuturat zăpada de pe haine.

Mahtob, a cărui față ardea din cauza vântului aspru, lovită, înfometată și epuizată a rămas tăcută și hotărâtă, fără să izbucnească în plâns.

Ne-am urcat din nou pe cal și am încercat să mă țin și mai strâns de coamă, înfundându-mi mâinile mai adânc în ea, în timp ce ne îndreptam în sus, spre o destinație necunoscută.

Nu ajunseserăm nici măcar la cel mai sălbatic munte, mă gândeam. Cum voi putea depăși eu oare această acțiune nebunească? Nici-măcar nu mă pot ține pe cal. Mă vor abandona.

Dacă mai era posibil, noaptea a devenit mai rece și mai sumbră. Stelele dispăruseră, o zăpadă înghețată, nemiloasă, ne lovea peste față, adusă de vântul aspru.

Drumul urca și cobora, până când dealurile se transformară în munți, unul mai amenințător decât altul. Pe costișă, în sus, era mai ușor, pentru că acolo eram apărute de viscol. Calul mergea repede la deal, și numai din când în când trebuia să ocolim porțiunile înghețate sau ne înțepau ramurile unor tufișuri mici.

Coborâșurile erau mai viclene. De fiecare dată când ajungeam pe creastă, vântul ne sufla cu toată puterea în față. Zăpada ne lovea pielea ca alicele. Nămeții erau deosebit de înalți, iar noi ne luptam cu troienele care amenințau uneori să-i înghită pe bărbații care mergeau pe jos.

Brațele mă dureau. Degetele de la picioare îmi amortiseră. Aș fi plâns, m-aș fi lăsat să cad de pe cal și aș fi căzut în nesimțire. Mă temeam de degerături. Cu siguranță că ne vom pierde câteva degete de la picioare după această noapte înspăimântătoare. Sărmana Mahtob tremura în continuare.

Luptam continuu ca să mă pot concentra asupra a ceea ce aveam de făcut. Nu aveam nicio posibilitate să aflu cât de mult și

cât de departe trebuia să mai mergem astfel.

Habar n-aveam cât timp trecuse. Chiar dacă aş fi încercat să văd în întuneric cât arăta ceasul meu, nu puteam să-mi desprind nicio clipă mâna de pe coama calului. Timpul și spațiul erau numai niște noțiuni golite de sens. Eram pierdute în pustietatea întunecată pentru eternitate.

Deodată am auzit voci în fața noastră. O mare disperare mi-a invadat inima. Era pasdar-ul, eram sigură. După ce înduraserăm atâta, vom fi acum arestate?

„Dar bărbatul care se întorsese” ne-a condus încrezător mai departe și în câteva minute am ajuns la o stână de oi. Ce curios, să întâlnim aici animalele astea! Cum supraviețuiesc oare, în clima asta atât de aspră? Probabil au carnea foarte tare, mă gândeam eu, dar le invidiam pentru lâna lor.

Când ne-am apropiat, am văzut că bătrânul, ghidul nostru, discuta cu ciobanul, un bărbat îmbrăcat tot în negru. Nu puteam vedea din el decât ridurile feței și băta ciobânească.

Ciobanul îl salută cu voce joasă pe „bărbatul care se întorsese”. Îi luă hățurile din mână și ne conduse, simplu, mai departe, folosindu-și băta ca să-și mențină echilibrul.

Instinctiv, m-am uitat după apărătorul meu; dispăruse fără măcar un rămas-bun.

Bătrânul mergea din nou înainte, ca să caute drumul, iar ciobanul conducea calul de hățuri.

Am traversat încă un munte. Apoi încă unul. Reușeam să ne menținem pe cal, dar îmi simțeam mâinile ca și când ar fi fost desprinse de corp și înțepenite de coamă. Apoi nu le-am mai simțit. Nu vom reuși, plângeam tăcută în mine. După toate astea, nu vom reuși. Mahtob tremura în brațele mele. Era singurul semn de viață din partea ei.

La un moment dat am privit întâmplător în sus. În fața noastră, pe creasta unui munte mai înalt, stâncos, am văzut niște siluete fantomatice, negre, ce se conturau pe cerul sinistru, alb de viscol. Acolo sus stăteau mai mulți cai cu călăreți. *Pasdar*-ul mi-am spus eu.

Dintre toate loviturile inimaginabile ale sorții, să cazi în mâna pasdar-ului era cel mai rău. Auzisem atâtea povești despre *pasdar* – și toate erau îngrozitoare. Inevitabil, violau toate victimele feminine – chiar și fete tinere – înainte de a le ucide. Mă cutremuram amintindu-mi de oribila lor zicală: „O femeie nu trebuie să moară fecioară”.

Dacă era posibil să mă înfior și mai mult, asta făceam acum.

Continuam să înaintăm.

După un timp, am auzit din nou voci înaintea noastră, de data asta mai tari, pârând că se ceartă.

Acum eram sigură; fuseserăm prinse de *pasdar*.

Am înconjurat-o pe Mahtob strâns cu brațele mele, ca s-o apăr. Lacrimi de durere și disperare îmi înghețau pe obraz.

Ciobanul, vigilent, a oprit calul.

Trăgeam cu urechea.

Vântul aducea vocile până la noi. În fața noastră se aflau mai mulți bărbați care păreau să nu facă nicio încercare de a-și ține secretă prezența. Dar tonul conversației lor nu mai suna a ceartă.

Am așteptat ca bătrânul să se întoarcă, dar n-a venit. Au trecut minute pline de încordare.

În cele din urmă ciobanul a considerat că e destul de sigur să mergem mai departe. A tras de hățuri și ne-am îndreptat repede spre voci.

Când ne-am apropiat, calul nostru își ciuli urechile fiindcă auzise un alt cal. Am ajuns lângă un grup de patru bărbați, care discutau liniștit, ca și când ar fi făcut o excursie obișnuită. Aveau cu ei trei cai.

— *Salom*, îmi spuse încet unul dintre ei.

Chiar și în mijlocul viscolului vocea lui mi se păru cunoscută, dar am avut nevoie de un moment ca să-i recunosc figura. Era Mosehn! Venise să-și țină promisiunea.

— Nu am luat niciodată pe nimeni peste graniță, spuse șeful acestor bandiți. Dar pe dumneavoastră vă lau. În noaptea asta vă voi trece dincolo. Acum dați-vă jos de pe cal.

— I-am dat-o mai întâi pe Mahtob, apoi am alunecat recunoscătoare jos, ca să descopăr că picioarele îmi erau la fel de amortite ca și brațele. Abia dacă puteam să mă țin pe ele.

Mosehn mi-a explicat că planurile trebuiau schimbate. După-amiază, când se trăsese asupra mașinii și fusese oprită de soldați, scăpasem numai datorită șoferului nostru, care inventase din senin o explicație pentru prezența noastră în zona de graniță a războiului. Incidentul alertase fiecare soldat. Mosehn considera că era periculos să trecem granița în ambulanță, și să fim supuse unui nou interogatoriu. De aceea trebuia să ne continuăm drumul călare, mult în lateral de toate drumurile, să străbatem munții golași, periculoși, dinspre Turcia.

— Lăsați-o pe Mahtob să călărească cu un bărbat pe un alt cal, a spus Mosehn în farsi.

După cinci zile de fugă, după ore nesfârșite de înfometare,

dureri și derută, nervii lui Mahtob au cedat în cele din urmă. Lacrimile au început să-i curgă șiroaie pe obraji, formând țurțuri mici pe șalul ei. Era prima oară că plângea, era primul moment de disperare de când se resemnase să plece în America fără iepurașul ei. Fetița mea curajoasă trecuse până acum peste toate încercările fără să plângă. Acum însă se vedea amenințată să fie despărțită de mine.

— Vreau să rămân cu tine, mami, suspină ea.

— Șsst, i-am spus. Mai avem puțin. Suntem chiar pe graniță. Dacă mai mergem o bucatică de drum, ajungem dincolo de graniță și putem pleca în America. Altfel, trebuie să ne întoarcem înapoi la tata. Te rog, încearcă, de dragul meu.

— Nu vreau singură pe cal, suspină ea din nou.

— Vei fi împreună cu un bărbat.

— Nu vreau pe cal fără tine.

— Trebuie. Oamenii ăștia știu ce e mai bine de făcut. Te rog, fă asta. Ai încredere.

Undeva, în adâncul sufletului ei, Mahtob a găsit resursele de care avea nevoie. Și-a uscat lacrimile și a prins din nou curaj. Va face cum va spune Mosehn, dar după ce va rezolva o treabă mărunță.

— Trebuie să mă duc la W.C., a spus ea.

Și acolo pe munte, în întunericul nopții, înconjurată de bărbați străini, în mijlocul unui viscol furios, și-a găsit ușurarea.

— Mahtob, am spus eu, îmi pare tare rău de toate cele petrecute. N-am știut că va fi atât de greu. Nu știu dacă tu vei reuși. Nu știu nici dacă eu voi reuși sau nu.

Deși era epuizată și tremura de foame și de frig în aerul înghețat de iarnă, Mahtob își revenise.

— Voi reuși, a spus ea, plină de hotărâre. Pot să fac tot ce trebuie ca să ajung în America.

Apoi adăugă:

— Îl urâsc pe tata fiindcă ne-a silit să facem asta.

A acceptat să fie urcată în brațele unui bărbat, care stătea deja pe un cal odihnit. Mosehn m-a ajutat și pe mine să mă urc pe un alt cal, iar un alt bărbat a luat hățurile. Bărbații mergeau pe jos, ne duceau pe Mahtob și pe mine și doi cai de rezervă. În această formație am pornit mai departe. M-am întors ca să văd ce face Mahtob. Puteam auzi pașii calului ei, dar nu-l puteam vedea, și nici pe Mahtob.

— Fii tare, copilul meu, îmi spuneam în gând.

Noaptea nesfârșită, îngrozitoare, continua. Munții deveniseră

mai stâncoși decât înainte. Urcam și coboram. Când vom ajunge la graniță? Eram deja de partea cealaltă?

I-am atras atenția conducătorului calului meu:

— Turcia? Turcia? am șoptit eu arătând pământul.

— Iran, Iran, a șoptit el.

Am ajuns la un munte prea stâncos încât caii să poată duce o povară. Mosehn ne-a ordonat să coborâm și să ne urmăm drumul pe jos, urcând, pe gheață. M-am lăsat să alunec de pe cal. Picioarele îmi erau prea slabe ca să mă țină, iar cizmele îmi alunecau pe gheață. Unul dintre bărbați mă apucă repede, înainte de a mă prăbuși. În spatele meu, un alt bărbat o ridică pe Mahtob pe umeri și o duse în cârcă. Mă străduiam cu multă hotărâre să înaintez, dar îi țineam pe toți în loc pentru că alunecam, cădeam și mă împiedicam tot timpul în fustele mele.

Când am ajuns, în fine, pe creastă, prin mintea mea obosită mi-a trecut ideea că aceasta ar putea fi granița, fiindcă acesta fusese cel mai stâncos drum de până acum.

— Turcia? Turcia? l-am întrebat pe bărbatul care mă ținea de braț.

— Iran, Iran, spuse el.

Ne-am urcat din nou pe cai și am început să coborâm. Curând am rămas înțepeniți în troienele de zăpadă. Picioarele din față ale calului se îndoieră, iar picioarele mele atârnav în zăpadă. Bărbații l-au tras și l-au târât până când curajosul animal s-a ridicat din nou în picioare, pregătit să-și continue drumul.

Când ne-am apropiat de poalele muntelui, am dat peste o prăpastie, o falie căscată, pătrunzând adânc până în mijlocul platoului, și despărțind muntele acesta de următorul.

Oamenii au așteptat tăcuți câteva minute. În munți fusesem apărați, nu puteam fi descoperiți, dar platoul acoperit cu zăpadă din fața noastră era luminat de lumina tulbure a cerului. Pe el se puteau observa umbrele noastre pe fundalul neted și alb.

Din nou, ghidul mă somă să rămân liniștită.

În sfârșit, unul dintre bărbați, a înaintat câțiva pași. Puteam să-i văd, profilându-se, silueta cenușie când a intrat pe platou. Apoi a dispărut. S-a întors după câteva minute și i-a șoptit ceva lui Mosehn, care, la rândul său, s-a întors și i-a șoptit ceva ghidului meu.

Apoi mi s-a adresat cu o voce abia perceptibilă:

— Trebuie să vă trecem pe rând, mă lămuri el în farsi. Poteca ce înconjoară râpa este prea îngustă, prea periculoasă. Vă ducem întâi pe dumneavoastră, apoi copilul.

Am înaintat pe platou și am încercat să depășim cât mai repede și mai ușor uriașa crăpătură. În curând ne-am aflat pe o potecă îngustă care trecea chiar pe lângă stâncă și era lată cât să treacă un cal. Am urmat poteca înghețată care se profila, urmând conturul muntelui, ducând în jos, spre prăpastie, sau de partea cealaltă a platoului, în sus, pe celălalt perete. Oamenii își cunoșteau meseria. În zece minute eram de partea cealaltă.

Ghidul rămase cu mine, în timp ce Mosehn se duse s-o aducă pe Mahtob. Stăteam tăcută pe cal, tremurând și așteptând înfricoșată. Privirile mele încercau să străpungă întunericul. Vă rog, vă rog, faceți treaba mai repede, îmi spuneam plângând. Mă temeam că Mahtob ar putea avea o criză de isterie.

Apoi a fost lângă mine, ghemuită în brațele unuia dintre bărbați. Tremura fără să se poată controla, dar era atentă și calmă.

Ghidul îmi prinse privirea. Arătă spre pământ:

— Turcia! Turcia! șopti el.

— *Alhamdoallah!* am spus eu cu un oftat adânc. Slavă Domnului!

În ciuda frigului incredibil, am fost inundată brusc de o căldură binefăcătoare. Eram în Turcia! Ieșisem din Iran!

Dar nu eram încă libere. Dacă ne găseau grănicerii turci puteau deschide focul pur și simplu asupra unei bande de intruși. Dacă am supraviețui și acestui lucru, atunci turcii ne-ar aresta și ar trebui să răspundem la anumite întrebări. Dar cel puțin știam – Amahl mă asigurase – că turcii nu ne vor preda niciodată înapoi în Iran.

O idee ce m-a făcut să îngheț mi-a străfulgerat prin minte. Un fior m-a străbătut când mi-am dat seama că eu, timp de douăzeci de minute, în timp ce o așteptam pe Mahtob de partea astalaltă a prăpastiei, fusesem deja în Turcia, în timp ce Mahtob mai era încă în Iran. Slavă Domnului, că ideea asta îngrozitoare îmi venise numai după ce pericolul trecuse.

Simțeam din nou vântul cel rece. Eram încă în munți, în mijlocul viscolului înghețat. O linie imaginară pe hartă nu ne aducea niciun strop de căldură adevărată de care aveam atâta nevoie în acest moment. Cu ce preț îmi voi plăti libertatea? Eram convinsă că vreo câteva din degetele mele de la picioare nu mai puteau fi salvate. Speram ca Mahtob să se simtă mai bine decât mine.

Urcam din nou călare un munte incredibil de stâncos. De data asta am alunecat eu de pe cal și am căzut împleticindu-mă în

zăpadă, înainte ca ghidul să mă poată ajuta. El și Mosehn m-au ridicat în picioare și m-au sprijinit ca să pot merge. Cât timp mai poate avea efect adrenalina? mă întrebam. Cu siguranță că mă voi prăbuși în curând.

Pentru un timp mintea păru să-mi părăsească trupul. Așa că, în timp ce urcam, o parte din mine observa distanțat și se minuna ce resurse poate avea un om disperat. Mă vedeam cum încercam să mă odihnesc puțin, în timp ce călăream la vale. Apoi mă urmăream cum luptam din nou, pe jos, urcând un alt povârniș.

— Câți munți încă? l-am întrebat pe Mosehn.

— *Nazdik*, spuse el. Nu mai e departe.

Începeam să simt, în perspectiva acestor informații vagi, o oarecare ușurare, dar aveam nevoie urgentă de căldură și odihnă. Exista oare un loc în care să găsim adăpost și să ne putem reface puterile?

— Cel din față, e ultimul, șopti Mosehn.

De data asta, când am alunecat de pe cal, picioarele mi-au cedat. Încercam cu disperare să mi le mișc prin zăpadă, dar nu mă mai puteam ține pe ele nici chiar cu ajutorul celor doi bărbați. Nu-mi simțeam picioarele; nu-mi mai dădeam seama de corp. În ciuda frigului de necrezut, aveam sentimentul că luasem foc.

— *Da dahdigae*, spuse ghidul meu și arătă în sus. Încă zece minute.

— Vă rog, îl imploram. Lăsați-mă să mă odihnesc.

Ghidul nu mi-a dat voie. Mă ridică în picioare și mă târî înainte. Piciorul îmi alunecă peșcheață și mă prăbușii înainte ca ghidul să mă poată prinde de braț. M-am rostogolit pe pantă în jos vreo trei metri, până când m-am oprit ca un morman neajutorat. Ghidul s-a grăbit spre mine.

— Nu mai pot, am oftat.

Ghidul a strigat încet după ajutor și Mosehn a venit.

— Mahtob, am șoptit eu. Unde e?

— E bine. Bărbații o duc spre vârf.

Mosehn și ghidul mi-au sprijinit brațele pe umerii lor și m-au ridicat de jos. Fără un cuvânt, m-au purtat pe povârnișul stâncos, până sus. Picioarele mele care atârnav, erau zăpada.

Cu toată povara, oamenii pășeau fără efort în sus, nici măcar nu respirau cu greutate. De mai multe ori și-au slăbit strânsoarea, încercând să mă lase să merg singură. Dar picioarele mi se îndoiau imediat și trebuiau să **mă** susțină.

— Vă rog, am strigat, lăsați-mă să mă odihnesc!

Disperarea din vocea mea l-a făcut pe Mosehn să mă asculte. M-a ajutat să mă întind pe zăpadă, apoi mi-a pus mâna lui rece ca gheața pe frunte, ca să vadă dacă nu ardea. Fața lui – sau ceea ce puteam eu vedea din ea – exprima îngrijorare și compătimire.

— Nu reușesc, m-am tânguit eu.

Știam acum că în noaptea aceea urma să mor. Nu voi reuși, dar o scosesem pe Mahtob din Iran. Ea va izbuti. Era de ajuns.

— Lăsați-mă aici, i-am spus lui Mosehn. Plecați cu Mahtob și luați-mă mâine.

— Nu! strigă ascuțit Mosehn.

Intensitatea strigătului său m-a făcut să-mi fie rușine mai mult decât dacă mi-ar fi dat o palmă peste față. Cum pot face așa ceva, m-am muștrat. Așteptasem atât de mult ziua asta. Trebuia să merg mai departe.

— Okay, am murmurat

Amândoi bărbații mi-au oferit ajutorul lor. M-au ridicat din nou în picioare și m-au târât în sus pe munte. Pe alocuri, nămeții le treceau de genunchi. Oricât de siguri erau pe picioarele lor, tot se împiedicau, sub povara lor neajutorată. De câteva ori am căzut împreună în zăpadă. Dar bărbații nu renunțau. De fiecare dată când ne prăbușeam se ridicau repede, fără comentarii, mă apucau de brațe și mă târau mai departe.

Totul în jurul meu deveni confuz. Îmi pierdusem probabil conștiința.

Câteva ani mai târziu – după cum mi s-a părut – am auzit în depărtare vocea lui Mahtob care șoptea:

— Mami!

Era lângă mine. Ne aflam pe vârful muntelui.

— Restul drumului puteți merge călare, spuse Mosehn.

Mă luă cu o mână de șold și cu cealaltă mă ținu strâns de picioare. Celălalt bărbat procedă la fel, de cealaltă parte. Împreună, mi-au ridicat corpul înțepenit peste crupa calului, pe la spatele lui.

Am reușit să mă țin cumva pe cal până am ajuns în vale. Întunericul ne mai înconjură încă, deși îmi dădeam seama că se va face dimineață. Abia am putut să recunosc figura lui Mosehn, când a venit lângă mine și mi-a arătat cu degetul într-o anumită direcție, până când am zărit și eu, departe, în zare, licăritul unor lumini.

— Acolo vrem să ajungem, a spus el.

Luptam din răspuțeri ca să pot rămâne în șa pe bucățica de drum ce-o mai aveam de străbătut în această incredibil de lungă

noapte.

Am călărit vreo zece minute, până când am auzit câinii care anunțau sosirea noastră. Mai mulți bărbați ne-au venit în întâmpinare, evident așteptându-ne. Ajungând mai aproape am văzut că așa-zisa casă nu era decât o colibă prăpădită, un refugiu izolat pentru contrabandiștii de la granița estică a Turciei.

Bărbații din casă au întâmpinat grupul nostru cu zâmbete largi și discuții aprinse. L-au înconjurat pe Mosehn și pe ceilalți, felicitându-i pentru reușita acțiunii. Bărbatul care călărise cu Mahtob, o așeză ușor pe podea și se alătură și el grupului vesel. Pe neobservate, incapabilă să-mi desprind picioarele de pe cal, mi-am slăbit strânsoarea și am alunecat într-o parte, căzând pe, beton. Eram imobilizată. Mahtob a alergat să mă ajute, dar bărbații – chiar și Mosehn – păreau să mă fi uitat cu totul. Unii se îngrijeau de cai, ceilalți intraseră în casă, la căldură.

Cu ultimele eforturi, m-am târât mai departe în mâini, lăsându-mi picioarele pe care nu mi le puteam folosi, să se târască după mine. Coatele mi se frecau de betonul dur și rece. Ochii îmi erau ațintiți asupra ușii.

Am reușit cumva să ajung până în prag. Abia atunci Mosehn își dădu seama de chinul meu. El și ceilalți bărbați m-au tras în căsuța modestă. Am urlat de durere când Mosehn mi-a scos cizmele din picioarele, pe care nu le mai simțeam deloc. Bărbații ne-au dus pe Mahtob și pe mine în mijlocul camerei, așezându-ne în fața unei sobe cu lemne, care dogorea.

Au trecut multe, multe minute până când am putut să mișc primul mușchi. Stăteam liniștită și încercam să mă încălzesc la căldura focului.

Căldura era un tonic care acționa, trezindu-mă treptat la viață. Am fost în stare chiar să-i surâd lui Mahtob. Reușiserăm! Eram în Turcia!

În sfârșit, am putut să mă așez. Îmi frecam degetele picioarelor și mâinilor ca să-mi repun sângele în circulație. Recompensa consta în dureri puternice, care mă ardeau ca un fier roșu.

Odată cu reîntoarcerea simțurilor, am sesizat și mirosul care domnea în cameră. Și teama m-a cuprins din nou. Casa era plină de bărbați. Bărbații, eu și Mahtob ne odihneam în fața focului. Într-adevăr eram în Turcia. Dar mi-a trecut din nou prin minte că eram în mâna unei bande de contrabandiști nelegiuiți. Bărbații ăștia ne căraseră atât de departe numai ca să ne expună unor torturi oribile? Era Mosehn capabil de așa ceva?

Poate că, simțindu-ne teama, unul dintre bărbați ne aduse mie și lui Mahtob ceai fierbinte. Mi-am pus mai multe bucăți de zahăr în gură și am sorbit ceaiul prin ele, ca iranienii. În mod normal nu-mi plăcea niciun fel de zahăr în ceai, dar aveain nevoie de energie. Am îndemnat-o pe Mahtob să ia mult zahăr. Ajuta.

A trecut poate mai mult de o oră până când am avut sentimentul că pot merge din nou. Mă împleticeam pe picioare, când am încercat să mă ridic.

Văzând asta, Mosehn ne-a făcut semn cu mâna mie și lui Mahtob să-l urmărim. Ne duse din nou afară, unde se lumina ușor de ziuă, apoi înconjură casa, ajungând într-o curte din spate. Aici se afla o a doua colibă.

Am intrat și am găsit, o încăpere plină de femei și copiii.

Câțiva vorbeau, câțiva erau înfășurați în așternuturi și dormeau adânc pe podea.

La sosirea noastră, multe femei cu rochii largi, kurde, se grăbiră să ne întâmpine. Mosehn spuse în farsi:

— Asta-i sora mea!

Mosehn puse mai multe lemne pe foc.

— Măine vă ducem la Van, spuse el. Apoi se reîntoarce în casa bărbaților. La Van, responsabilitatea contrabandiștilor se încheia. După ce soseam mâine acolo, Mahtob și cu mine trebuia să ne descurcăm mai departe singure.

Sora lui Mosehn ne dădu niște pilote grele de fulgi și ne găsi un loc pe podea, chiar lângă perete, departe de foc.

Clădirea era rece și umedă. Mahtob și cu mine ne-am vârat una în alta, împreună, sub așternut.

— Suntem în Turcia. Suntem în Turcia, repetam eu, ca o litanie, în fața lui Mahtob. Ți vine să crezi?

Ea mă ținu strâns până căzu într-un somn adânc. Încercam un sentiment minunat ținând-o în brațe și căutam să găsesc în somnul ei, plin de încredere, puțină consolare.

În capul meu gândurile se învălmășeau. Corpul mă durea îngrozitor. Mi-era o foame de lup. Câteva ore am căzut într-un somn neliniștit. Cea mai mare parte a timpului m-am rugat și i-am mulțumit lui Dumnezeu că ne-a adus până aici. Și îi mai ceream ceva:

— Te rog, Doamne, rămâi lângă noi și restul drumului. Numai așa vom putea reuși.

Eram încă amețită de somn pe la ora opt dimineața când Mosehn a venit să ne ia. După câteva ore de somn arăta și el odihnit. Mahtob s-a trezit greu, până când și-a dat seama că

suntem în Turcia. Atunci a sărit în picioare, plină de zel, s-o pornească din nou la drum.

Și eu mă odihnisem puțin. *Eram* în Turcia. Îmi simțeam corpul ca și când aș fi fost ciomăgită, dar puteam să-mi mișc din nou degetele picioarelor. Și eu eram gata de plecare. Mosehn ne duse afară, la o mașină relativ nouă, cu lanțuri la roți. Unul dintre contrabandiști stătea deja la volan, când ne-am urcat înăuntru.

Am mers pe un drum îngust de munte, care ducea în lungul prăpăstiilor. Nicio bară de protecție nu ne-ar fi apărat de nenorocirea unei răsturnări. Dar bărbatul conducea bine, iar lanțurile dădeau stabilitate. Am coborât mereu la vale, departe, în interiorul Turciei, îndepărtându-ne tot mai mult de Iran.

După câteva minute ne-am oprit la o casă țărănească, construită pe coasta muntelui. Am fost duse înăuntru și acolo ne aștepta un mic dejun cu pâine și ceai, brânză iute râncedă. Deși mi-era tare foame n-am putut să mănânc decât foarte puțin. Dar am băut lacomă câteva pahare de ceai cu mult zahăr.

O femeie i-a adus lui Mahtob un pahar cu lapte cald de capră. Ea a încercat să bea, dar apoi a spus că bea mai bine ceai.

A intrat apoi o femeie enorm de grasă, fără dinți și cu părul albit înainte de vreme din cauza vieții grele de pe munte. Arăta ca de optzeci de ani. Avea pentru noi haine noi și ne îmbrăcă pe mine și pe Mahtob, după obiceiul kurd – de data asta cu variațiile turcești de aici.

Am rămas aici o bucată de timp și am început să mă neliniștesc. Am întrebat pe cineva ce așteptăm, și am aflat că Mosehn plecase „în oraș” să aducă o mașină. Am aflat apoi că femeia bătrână, grasă, care ne îmbrăcase cu alte haine, era mama lui Mosehn. Și soția lui era aici. Acesta era răspunsul la o întrebare a mea. Mosehn era turc nu iranian. Propriu-zis nu era niciuna nici alta. El era kurd și nu recunoștea valabilitatea graniței pe care o trecuserăm în noaptea dinainte.

Reîntoarcerea lui Mosehn cu mașina a produs multă agitație. Mi-a aruncat un pachet mic, înfășurat în ziar și ne-a condus repede la mașină. Mi-am vârat repede pachetul în poșetă și m-am întors spre mama lui Mosehn ca să-i mulțumesc pentru ospitalitate, dar, spre surprinderea mea, ea se cocoță, pe lângă mine, pe bancheta din spate, făcându-ne semn s-o urmăm.

Unul dintre contrabandiști se urcă la volan și un băiat mai mare se așeză lângă el.

Goneam prin mijlocul peisajului montan, deghizați într-o familie tipică de kurzi turci. Dimensiunile uriașe ale mamei lui

Mosehn ne făceau aproape de neobservat în raport cu ea. Poate că asta era rostul prezenței ei alături de noi. Mama lui Mosehn căreia îi făcea mare plăcere drumul periculos prin munți fuma liniștită țigări tari turcești.

La poalele muntelui, șoferul încetini viteza. O cabină de pază apăru în fața noastră, un punct de control. Un soldat turc s-a uitat în mașină.

A vorbit și a flecărit cu șoferul. I-a controlat hârtiile, dar de la noi n-a pretins nimic. Mama lui Mosehn îi arunca fumul de țigară în față. Soldatul ne făcu semn să trecem mai departe.

Am continuat să înaintăm pe o șosea pietruită, cu două benzi, pe o câmpie înaltă. Tot cam la douăzeci de minute trebuia să oprim la câte un post de control. De fiecare dată simțeam că mi se oprește inima, dar am trecut fără dificultăți. Mama lui Mosehn ne îmbrăcase bine.

La un moment dat, șoferul a oprit la marginea șoselei, într-un punct de unde un drum bătătorit ducea spre un sat îndepărtat, care consta din câteva colibe. Băiatul coborî și o luă pe drum. Noi am plecat mai departe, în direcția Van.

Mi-am dat seama că în zăpăceala generală, la plecarea din căsuța țărănească, nu avusesem nicio șansă să-mi i-au rămas bun de la Mosehn sau să-i mulțumesc. Un moment am fost cuprinsă de un sentiment de vinovăție. Mi-am amintit apoi de pachetul pe care mi-l dăduse el.

Era nedeschis în poșeta mea. L-am scos afară, l-am desfășurat din ziar și am găsit pașapoartele noastre, banii și bijuteriile. Erau toți dolarii mei americani, iar rialii iranieni fuseseră schimbați într-un morman de lire turcești. Mosehn îmi restituise totul, cu excepția colierului meu de aur. A fost sfârșitul ciudat al unei întâlniri scurte, bizare. Îi datoram viața mea și a lui Mahtob. Banii și bijuteriile nu mai aveau nicio valoare. Mosehn socotise desigur că lanțul de aur era o răsplată potrivită.

Ne-am oprit în dreptul altui drum, care ducea spre alt sat sărăcăcios. Mama lui Mosehn își aprinse o nouă țigară, de la mucul țigării pe care abia o fumase. A sărit din mașină și a dispărut și ea, fără să-și ia rămas bun.

Acum călătoream numai noi cu șoferul, îndreptându-ne în goană în direcția Van.

La un moment dat, în timpul drumului, în mijlocul câmpului pustiu, șoferul a oprit la marginea șoselei și ne-a făcut semn să ne scoatem rândurile exterioare de îmbrăcăminte. Ne-am dezbrăcat până la îmbrăcămintea americană. Acum eram turiste

americane, chiar dacă nu aveam viza corect pusă pe pașaport.

După ce am pornit din nou, am văzut că satele pe lângă care treceam deveneau tot mai mari și mai numeroase. În curând am ajuns la suburbiile Van-ului.

— La aeroport, încercăi să-i spun șoferului.

Mahtob găsi cuvântul corespunzător în farsi și chipul șoferului se luminează când înțelese. A oprit în fața unui birou, Ale cărui ferestre erau pline de afișe de călătorie și ne dădu să înțelegem că trebuia să așteptăm în mașină, în timp ce el intra înăuntru. Se întoarse după câteva minute și, cu ajutorul lui Mahtob, îmi spuse că următorul avion spre Ankara pleacă peste două zile. Era prea mult. Trebuia să plecăm imediat la Ankara înainte ca cineva să ne ia la întrebări.

— Bus? am întrebat plină de speranță.

Șoferul mă privi nedumerit.

— *Autobus?*

— Ah, oftă el înțelegând. O luă pe un drum și ne duse pe străzile Van-ului până găsi un garaj de autobuze. A trebuit să rămânem din nou în mașină. Intră în curtea autogării și se întoarse peste câteva minute, ca să întrebe:

— Lire?

Luai pachetul de lire turcești din geanta mea și i-l întinsei. El luă câteva bancnote și dispăru. Se întoarse apoi repede la mașină, surâzând larg și fluturându-ne două bilete pentru Ankara. Vorbi cu Mahtob, luptându-se cu farsi-ul său.

— El spune că autobuzul pleacă la ora patru, spuse Mahtob. Nu va ajunge la Ankara decât a doua zi, pe la prânz.

M-am uitat la ceas. Era abia unu. Nu voiam să rămân în curtea autogării timp de trei ore și întrucât faptul că ne apropiam tot mai mult de libertate mă făcea să fiu mai degajată, am rostit un cuvânt care, după cum știam, o interesa și pe Mahtob.

— *Gazza*, am spus, arătând cu mâna spre gură. Mâncare.

De când părăsisem casa sigură din Teheran, singura noastră hrană fusese pâinea și semințele, de floarea-soarelui, pe care le udasem cu ceai.

Șoferul a privit în jur și ne-a făcut semn să mergem cu el. Ne-a dus într-un restaurant și când ne-am așezat, spuse, frecându-și mâinile:

— *Tamum, tamum*. S-a terminat.

I-am mulțumit cât am putut de bine de ajutor. Aproape plângea când a plecat.

Mahtob și cu mine am comandat o mâncare necunoscută de pe

o listă de bucate neînțeleasă, într-o țară străină și nu știam ce ni se va pune pe masă. Am fost surprinse văzând o minunată mâncare de pui cu orez. Era divin.

Am rămas mult timp la masă, savurând și ultima înghițitură, omorându-ne timpul și vorbind cu înflăcărare despre America.

În sufletul meu, îmi făceam griji în privința tatii. Stomacul mi-era plin, dar eram înfometată după știri despre familia mea.

Figura lui Mahtob se luminează deodată.

— Oh, spuse ea. Omul care ne-a ajutat e din nou aici.

Mi-am ridicat privirea și l-am văzut din nou pe șoferul nostru venind spre masă. Se așeză și-și comandă și el ceva de mâncare și un ceai. Evident, conștiința nu-l lăsase să plece fără să ne știe în siguranță, în autobuz.

În fine, ne-am dus toți trei la autogară. Acolo șoferul l-a căutat pe un turc, probabil șeful stației și a vorbit cu el despre noi. Turcul ne-a salutat cu căldură. Șoferul nostru ne-a spus încă o dată „*tamum, tamum*”. Din nou avea ochii umezi. Ne-a lăsat sub oblăduirea turcului.

Acesta ne duse la o bancă, lângă o sobă de lemne. Un băiat de vreo zece ani ne aduse ceai. Așteptam. Când s-a apropiat ora patru, turcul veni spre noi.

— Pașapoarte, ne întrebă.

Inima începu să-mi bată tare. Îl priveam cu ochi goi și mă prefăceam că n-aș înțelege.

— Pașapoarte? repetă el.

Mi-am deschis poșeta, căutând cu silă în ea, căci nu voiam să ne controleze pașapoartele.

A dat repede din cap și a ridicat palma în sus, ca să mă oprească. Când a plecat mai departe, controlând actele celorlalți pasageri, încercam să-i înțeleg comportamentul. Avea probabil responsabilitatea ca toți călătorii să aibă acte. Știa că aveam pașapoarte și mai mult nu voia să afle. Ce i-o fi povestit șoferul nostru?

Ne aflam încă într-o lume a intrigilor, a granițelor, a controlului actelor, o lume plină de explicații șoptite și clătinări semnificative din cap.

O voce oficială anunță ceva și am înțeles cuvântul Ankara, așa că m-am ridicat împreună cu Mahtob și ne-am îndreptat în urma celorlalți, pasageri care se înghesuiau spre un autocar modern, care arăta ca un Greyhound⁷.

⁷ „Ogarul cenușiu” – rețea interurbană de autobuze în SUA.

Am găsit două locuri în spate, pe stânga. Mai mulți călători se urcaseră deja și în curând s-au urcat și ceilalți ocupând aproape toate locurile. Motorul mergea în gol, iar în autobuz era cald.

Ne mai rămăsese să parcurgem acest drum de douăzeci și patru de ore spre Ankara, pentru a fi apoi în siguranță.

În câteva minute am părăsit orașul și goneam acum pe șoselele din munți, cu multe serpentine, acoperite cu un strat gros de zăpadă. Șoferul evită de mai multe ori, scurt, câte un accident, când lua cu viteză prea mare câte o curbă, lipsită de bară de protecție. Doamne, mă gândeam, am ajuns atât de departe ca să ne prăbușim acum într-o prăpastie?

Epuizarea mă cuprinsese. Tot corpul se resimțea din cauza efortului pe care îl făcusem în noaptea trecerii graniței, dar durerile nu mă puteau împiedica să adorm. Mă scufundam într-o stare de somnolență, rămânând însă într-o permanentă alertă, deși mă simțeam bine la căldură și visam deja la ziua următoare.

În mijlocul nopții negre, m-a trezit o zdruncinătură. Șoferul apăsase cu putere pe frână, iar autobuzul alunecă periculos până reuși să se oprească în cele din urmă. Afară viscolul vâjâia. Alte autobuze se opriseră în fața noastră. Puteam să văd în față, mai departe, cum la o curbă, șoseaua era blocată de nămeți. Unul sau două autobuze erau înțepenite în zăpadă și blocau drumul.

În apropiere se afla o clădire, un hotel sau un restaurant. Prevăzând că vom rămâne un timp aici, câțiva călători coborâră și plecară spre clădirea încălzită.

Era aproape miezul nopții. Mahtob dormea adânc lângă mine, iar eu vedeam spectacolul hibernal de afară într-o stare de buimăceală. Am adormit din nou repede.

Mă trezeam când și când, în timp ce orele treceau. M-am smuls din somn, tremurând de frig, căci autobuzul nu mai era încălzit, iar eu, copleșită de oboseală nici nu mă puteam mișca. Mahtob tremura lângă mine, deși dormea încă...

În fine, după o oprire de șase ore, am plecat mai departe prin peisajul acoperit de zăpadă.

Mahtob se mișcă lângă mine, se frecă la ochi și privi un moment pe fereastră, înainte de a-și aminti unde ne aflăm. Întrebă, așa cum fac toți copiii care călătoresc

— Mami, când ajungem.

I-am relatat despre oprirea cea lungă.

Autobuzul se zdruncină ore în șir într-un tempo accelerat, înaintând prin viscolul tăios. Teama îmi crescuse când șoferul încercă să mărească și mai mult viteza. La fiecare curbă înghețată

a șoselei de munte ne vedeam murind. Mi se părea incredibil că autobuzul își păstra traseul. Cât de stupid ar fi să murim așa!

După-amiaza târziu, autobuzul opri din nou și ne aflară în fața spectacolului morții. Cel puțin o jumătate de duzină de autobuze se ciocniseră încercând să depășească într-o curbă foarte strânsă, înghețată. Răniți, pasageri care se văietau zăceau în zăpadă. Alții îi îngrijeau. Stomacul mi s-a întors pe dos.

Șoferul și-a așteptat rândul ca să poată trece încet pe lângă locul accidentului. Am încercat să nu mă uit, dar nu m-am putut abține.

Incredibil, dar imediat ce-am părăsit locul accidentului, șoferul apăsă pe accelerație. Te rog, Doamne, fă să ajungem până la Ankara, mă rugam.

Din nou se lăsă întunericul – urma a doua noapte pe acest drum care propriu-zis trebuia să dureze numai douăzeci și patru de ore. Mă întrebam și eu și Mahtob: Când vom ajunge?

Somnul neliniștit, plin de griji, venea și pleca. Orice mișcare îmi provoca dureri cumplite, dar și nemișcarea mă durea la fel. Fiecare mușchi din corpul meu urla de durere. Mă foiam pe locul meu și nu-mi mai puteam găsi nicio poziție comodă.

Era ora două dimineța când am sosit, în fine, în mijlocul Ankarei, la o autogară modernă. Drumul de douăzeci și patru de ore de la Van, se prelungise la treizeci și două de ore de chin, dar trecuse.

Acum era miercuri, 5 februarie, și se împlinea exact o săptămână de la fuga noastră neașteptată, disperată, din captivitatea sufocantă a lui Moody.

Când am intrat din autobuz în sala de așteptare, un bărbat a strigat internaționalul cuvânt „Taxi!”, iar noi ne-am dus imediat cu el, fiindcă nu voiam, în niciun caz, să întâlnim un polițist.

— Sheraton. Hotel Sheraton, am spus fără să știu dacă în Ankara exista vreunul.

— *Na.*

— Hotel Hyatt.

— *Na.*

— *Khub* hotel, spusei. Hotel bun. Păru să înțeleagă cuvântul în farsi și ne duse repede în centrul comercial al orașului. La un moment dat, își încetini mersul și ne arătă o clădire slab luminată, închisă peste noapte.

— *Amrika*, spuse el.

Ambasada! Aici vom veni mâine dimineță.

Șoferul ne duse mai departe, coti apoi pe un bulevard, și opri

mașina în fața unei clădiri elegante, care se recomanda, pe o tăbliță scrisă în englezește, drept HOTEL ANKARA.

Cu o mișcare a mâinii, șoferul ne făcu semn să așteptăm și intră înăuntru, ca să se întoarcă imediat împreună cu șeful recepției care vorbea englezește.

— Da, avem încă o cameră liberă pentru noaptea asta, spuse el. Aveți pașapoarte?

— Da.

— Pofțiți înăuntru.

I-am dat șoferului un bacșiș gras. Mahtob și cu mine l-am urmat pe șeful recepției într-un foaiier confortabil. Acolo am completat o fișă de înregistrare și am dat ca adresă pe cea a părinților mei din Bannister, Michigan.

— Puteți să-mi dați pașapoartele dumneavoastră?

— Da.

Răscolii în geantă și hotărâi să folosesc un truc de-al lui Amahl. Când i-am dat șefului recepției pașapoartele, i-am înmănat și incredibila sumă de o sută cincizeci de dolari, în bancnote americane. Aici sunt banii pentru cameră, am spus.

Dădu banilor mai multă atenție decât pașapoartelor

A surâs larg și ne-a însoțit ca un paj la ceea ce ni se păru cea mai frumoasă cameră de hotel. Avea două paturi duble, fotolii extensibile, o baie mare, modernă, cu o cameră separată de îmbrăcat și televizor. De îndată ce-am rămas singure, ne-am îmbrățișat ca să ne exprimăm bucuria.

— Îți vine să crezi? am întrebat. Putem să ne spălăm pe dinți, să facem baie... și să dormim.

Mahtob se duse de-a dreptul în baie, ca să se spele pentru totdeauna de Iran.

Deodată, se auzi un ciocănit tare la ușă.

Aveam necazuri cu pașapoartele, eram sigură.

— Cine e, am întrebat.

— Șeful recepției, veni răspunsul înfundat.

Am deschis ușa și l-am găsit cu pașapoartele în mână.

— De unde aveți aceste pașapoarte? întrebă el sever. Nu au nici viză, nicio ștampilă de intrare în Turcia.

— E adevărat, am spus. Există o problemă, dar o vom rezolva mâine dimineață. În zori vom merge imediat la Ambasadă.

— Nu puteți rămâne aici. Pașapoartele nu sunt în ordine. Trebuie să telefonez la poliție.

După toate prin câte trecuserăm până acum, era singurul lucru

care nu trebuia să se întâmple.

— Vă rog, l-am implorat. Fiica mea e în baie. Suntem obosite. Suntem înfometate și înghețate. Vă rog, lăsați-ne să rămânem noaptea asta și mâine, în zori, voi merge imediat la Ambasadă.

— Nu. Trebuie să anunț poliția, repetă el. Trebuie să părăsiți camera.

Era politicoasă, dar hotărât. Oricât i-ar părea de rău, nu și-ar putea pune postul în joc. Mă așteptă să-mi arunc în sacoșă cele câteva lucruri. Apoi mă însoți în foaier.

Fuseserăm singure numai două minute, mă gândeam cu sufletul tulbure.

Pe când coboram spre parter, am mai încercat o dată.

— Vă dau mai mulți bani. Vă rog, lăsați-ne să rămânem aici în noaptea asta.

— Nu. Trebuie să-i anunțăm la poliție pe toți străinii care înnoptează aici. Nu vă putem lăsa să rămâneți aici.

— Nu putem, pur și simplu, să rămânem în foaier până mâine dimineață? Vă rog, nu mă siliți să ies cu ea pe stradă, în frig.

Mi-a venit o idee.

— Puteți telefona la Ambasadă? am întrebat. Poate am putea vorbi cu cineva și am lămuri lucrurile chiar în noaptea asta.

Era dispus să ne ajute în limitele instrucțiunilor sale și telefonă acolo. Vorbi un moment cu cineva, apoi îmi dădu mie receptorul. La celălalt capăt al firului era un american, o santinelă marină.

— Ce problemă aveți Ma'am? întrebă el cu o voce plină de suspiciune?

— Nu vor să mă lase să rămân aici, fiindcă nu avem nicio ștampilă în pașaport. Ne trebuie Un loc de dormit. Vă rog, am putea veni la Ambasadă?

— Nu! explodă el. Nu puteți veni aici!

— Atunci ce să facem, am întrebat dezolată.

Vocea lui de militar se făcu de gheață:

— Cum ați ajuns în Turcia fără ca pașaportul să vă fie ștampilat?

— Nu vreau să vă spun la telefon treaba asta. Poate vă gândiți dumneavoastră cum.

— Cum ați venit în Turcia? întrebă el din nou.

— Călare.

Soldatul de marină răsă tare și mă luă peste picior.

— Ascultați, doamnă, e ora trei dimineața, spuse el. N-am timp să discut cu dumneavoastră despre așa ceva. Nu aveți nicio problemă cu Ambada. Aveți o problemă cu poliția.

Duceți-vă la poliție.

— Nu puteți să-mi faceți una ca asta? am strigat eu. De o săptămână evit poliția și acum îmi spuneți că trebuie să mă duc acolo. *Trebuie să mă ajutați.*

— Nu, nu putem face nimic pentru dumneavoastră.

Total decepționată, când numai o stradă ne mai despărțea de libertate, mi-am dat seama că ne mai aflam încă într-o lume birocratică, departe de ea. Am închis și i-am spus șefului recepției că abia mâine voi putea vorbi cu cineva de la Ambasadă. Încă o dată îl rugai să ne lase să rămânem în foaiier.

— Nu vă pot permite să stați aici, a spus el.

Cuvintele îi era hotărâte, dar tonul mai blând. Poate avea el însuși o fiică. Tonul lui îmi dădu speranța să încerc o altă tactică.

— Ați putea aranja o convorbire telefonică urgentă cu America? l-am întrebat.

— Da.

În timp ce așteptam să prindem Bannister-Michigan, șeful recepției dădu câteva porunci cu voce tare și de îndată apărură cineva aducând o oală de ceai, pahare și șervețele din pânză de in. Ne beam ceaiul încet, bucurându-ne de moment și speram că nu va fi nevoie să ieșim afară în noaptea rece și întunecată.

La Ankara era miercuri, dar în Michigan încă marți, când am vorbit cu mama:

— Mahtob și cu mine suntem în Turcia! am anunțat-o eu.

— Slavă Domnului! strigă mama.

Printre lacrimi de ușurare îmi explică că sora mea Carolyn telefonase ieri seară la Teheran ca să vorbească cu mine și Moody o anunțase furios că plecaserăm, dar că nu știe unde suntem. Își făcuseră griji îngrozitoare, înfricoșată de răspunsul pe care l-aș putea primi, am întrebat-o:

— Ce face tata?

— O mai duce, spuse mama. Nici măcar nu mai e la Spital. E acasă. Îi duc telefonul la pat.

— Betty!!! țipă tata, la telefon. Mă bucur atât de mult că ați reușit. Veniți cât puteți de repede. O să... rezist, până ne vom revedea, spuse el cu o voce din ce în ce mai slabă.

— Știu că ai să reușești, tată. *Unde e voință, există și o soluție.*

Mama a luat din nou receptorul și am rugat-o să ia legătura cu persoana de la Ministerul de Externe, cu care colaborase, pentru ca cineva de la Washington să explice situația mea Ambasadei de la Ankara.

După ce am închis telefonul, mi-am șters lacrimile și m-am

întors să-mi rezolv problema mea de moment:

— Vă sun de îndată ce voi fi la Ambasadă, am spus...

— Ce trebuie să fac? l-am întrebat pe șeful recepției. Nu pot să-mi târăsc fiica în mijlocul nopții, pe străzi.

— Chemați un taxi și mergeți de la un hotel la altul, spuse el. Poate veți găsi unul care să vă primească. Nu vă arătați pașapoartele dacă nu e nevoie.

Ne dădu înapoi pașapoartele împreună cu cei o sută cincizeci de dolari ai mei, apoi ne chemă un taxi...

Evident, n-avea de gând să sune la poliție. Voia numai să nu aibă el însuși neplăceri. Și, când sosi taxiul, îi spuse șoferului:

— Hotel Dedeman.

Șeful recepției de aici a fost mai înțelegător. Când i-am spus că vom lămuri chestiunea pașapoartelor a doua zi, mă întrebă:

— Aveți dificultăți cu poliția?

— Nu, am răspuns eu.

— Bine zise el. Apoi, mă rugă să mă trec sub un nume fals. Am semnat cu numele meu de fată, Betty Lover.

De îndată ce am fost în cameră, ne-am făcut și eu și Mahtob o baie fierbinte. Ne-am spălat pe dinți și am căzut într-un somn binecuvântat.

În dimineața următoare l-am sunat pe Amahl.

— Betty! țipă el bucuros. Unde sunteți?

— La Ispahan, am spus eu jubilând.

Amahl zberă de bucurie când i-am spus numele codificat.

— Sunteți bine? Totul a decurs mine? V-au tratat bine?

— Da, l-am asigurat. Mulțumesc, mulțumesc mult de tot. O, Doamne! Mulțumesc mult!

Mahtob și cu mine ne-am îndopat cu un mic dejun cu ouă și cartofi prăjiți care înotau în ketchup. Am băut suc de portocale și am savurat cu poftă o adevărată cafea americană.

Apoi am luat un taxi spre Ambasada Statelor Unite. Când am plătit, Mahtob a exclamat:

— Mamă, uite, uite! arătând spre steagul american care flutura liber în vânt.

Înăuntru, ne-am spus numele unei doamne de la recepție. Stătea într-o gheretă, în spatele unui geam incasabil. I-am dat pașapoartele noastre.

În câteva minute, în spatele recepționerei apăru un bărbat. Se recomandă Torhiv Murphy, vice-consul. Aflase deja de noi de la Washington.

— Îmi pare rău de ce s-a petrecut în noaptea trecută, a spus el.

Vă promit că santinela nu va primi în anul următor nicio mărire de salariu. N-ați dori să rămâneți câteva zile, să vedeți Turcia?

— Nu! am exclamat eu. Vreau să iau primul avion.

— Bine, atunci, a spus el. Vă vizăm pașapoartele ca să fiți în ordine și chiar azi după-masă puteți lua un avion spre casă.

Ne-a rugat să așteptăm câteva minute în foaiet. Privirea îmi căzu pe un alt steag american, aflat în foaiet, înfipt într-un suport. Mi se puse un nod în gât.

— Îți vine să crezi că plecăm acasă, Mahtob, am întrebat-o eu. Îți vine să crezi că zburăm într-adevăr acasă?

Am spus împreună o rugăciune: Mulțumesc, Doamne. Mulțumesc.

În timp ce așteptam, Mahtob găsi – sau cineva îi dădu – niște creioane. Începu să deseneze cu zel, folosind hârtia de scris de la hotel. Gândurile mi se învălmășeau atât de tare în mine, încât nu i-am dat atenție până când n-a terminat și nu mi-a arătat desenul gata.

Un soare galben-auriu strălucea sus. În spate erau patru șiruri de munți maronii. În față se afla o barcă, în amintirea casei noastre din Alpena. Într-o parte zbura o pasăre sau un avion. O casă kurdă tipică, așa cum văzusem numeroase pe drum, era colorată cu negru. Desenase și găurile din perete. În centru, un steag roșu-alb-albastru, flutura în vânt. Cu un creion negru Mahtob scrisese un cuvânt care ieșea în evidență în fața steagului.

Deși literele erau clare, abia dacă puteam citi cuvântul, căci lacrimile îmi curgeau din ochi, fără să le mai pot reține. Cu scrisul ei de copil, Mahtob mângălise:

AMERICA

EPILOG

Pe 7 februarie 1986, Mahtob și cu mine am ajuns în Michigan și am fost nevoite să descoperim că libertatea era dulce-amăruie. Bucuria revederii noastre cu Joe și John, cu mama și tata, a fost uriașă. Sosirea noastră i-a ajutat tatii să prindă puteri. Un timp relativ lung, a reacționat cu forță și bucurie și s-a stins în cele din urmă de cancer, pe 3 august 1986 – doi ani de la ziua în care Mahtob și cu mine sosiserăm la Teheran. Îi simțim teribil lipsa.

Mama încearcă să trăiască în continuare fără tata, plânge adesea, dar este recunoscătoare că fiica și nepoata au scăpat din iad. Se teme însă de viitor.

Joe și John ne-a ajutat cu zel să ne ordonăm din nou viața. Sunt fii buni; au devenit între timp mai mult bărbați decât băieți, și ne oferă un suport deosebit de valoros cu entuziasmul și forța lor tinerească.

Nu mai știu nimic despre prietenele mele Chamsey, Zari, Alice și Fereshteh. Niciuna dintre ele nu cunoștea planul meu de fugă și sper să nu fi avut greutăți din cauza mea. Nu le pot pune siguranța în pericol, încercând să iau contact cu ele.

Helen Ballssanian lucrează mai departe la Reprezentanța de interese a SUA de la Ambasada Elvețiană din Teheran și face tot ce poate ca să ajute și alte femei, aflate într-o situație similară cu a mea.

I-am trimis lui Hamid, stăpânului magazinului de confecții bărbătești din Teheran, de unde o sunam mereu pe Helen, lui Amahl și altora câte o scurtă știre. Am primit ca răspuns o scrisoare, datată 2 iulie 1986, care mi-a parvenit printr-o a treia persoană. Iată un fragment din scrisoare:

„Viteaza mea soră Betty,

Cum v-aș putea face să înțelegeți ce am simțit când v-am primit scrisoarea.

M-am așezat la birou și abia după câțva timp mi-am revenit. Mi-am chemat soția și i-am povestit situația dumneavoastră. S-a bucurat și ea. E atât de bine pentru noi să auzim că acum sunteți acasă și că acolo vă merge bine. Așa cum știți, vă apreciez pe dumneavoastră și pe micuța și frumoasa dumneavoastră parteneră, Mahtob. Nu vă voi uita toată viața.

De vreo cincizeci de zile magazinul mi-a fost închis pentru că am vândut T-shirt-uri care erau marcate cu litere englezești. Așa că

acum nu lucrăm. Situația se înrăutățește aici pe zi ce trece. Cred că, într-adevăr, sunteți norocoasă.

*Vă rog, salutați-o pe Mahtob și pe părinții dumneavoastră.
Dumnezeu să vă binecuvânteze.*

Hamid”.

Un bancher cu suflet mi-a împrumutat banii ca să-i pot trimite imediat lui Amahl.

La sfârșitul lui 1986 lucra la un plan pentru propria sa fugă, dar evadarea a fost împiedicată de controversele legate de livrările de armament american către Iran, căci măsurile de securitate au fost înăsprite. La apariția acestei cărți se străduiește în continuare să găsească o posibilitate de fugă.

Zvonurile despre livrările de armament ale SUA nu m-au surprins prea mult, la fel ca pe toți ceilalți care trăiseră în ultimul an în Iran. Acolo era un lucru general cunoscut că în războiul dintre Iran și Irak, Statele Unite susțineau ambele părți.

Lui Mahtob nu i-a fost ușor să se obișnuiască din nou cu viața în America, dar a reacționat cu elasticitatea ei tinerească. Aduce numai note de zece de la școală și este din nou un copil fericit, o rază de soare. Uneori resimte lipsa tatălui ei, dar nu pe al celui dement, care ne ținuse ostatici în Iran, ci pe aceea a tatălui iubitor, care odată ne purtase pe brațe.

Îi lipsește și iepurașul. Am cutreierat toate magazinele de jucării, dar un al doilea n-am putut găsi.

După reîntoarcerea în America, am cunoscut-o pe Tereza Hobgood, colaboratoarea Ministerului de Externe, care mi-a susținut familia în timpul celor optsprezece luni chinuitoare. A fost cu totul de acord că trebuia să-mi istorisesc toată povestea ca să le avertizez și pe alte femei.

Departamentul n care lucrează Tereza urmărește toate cazurile de femei și de copii americani reținuți, contra voinței lor, în Iran sau în alte țări islamice. Departamentul are în evidență peste o mie de cazuri.

Mahtob și cu mine trăim cu sentimentul îngrozitor că nu ne vom putea elibera niciodată din gheara lui Moody, a cărui abilitate ne-ar putea ajunge și peste o jumătate de lume. Răzbunarea lui ar putea veni în orice moment, personal sau cu ajutorul nenumăraților lui nepoți. Moody știe că, dacă ar reuși s-o atragă pe Mahtob din nou în Iran, legile societății sale l-ar susține în totalitate.

Ceea ce Moody nu știe e că Răzbunarea mea este la fel de

puternică. Între timp am prieteni influenți în Statele Unite și în Iran, iar ei nu-i vor îngădui să învingă vreodată... Nu pot să înșir dimensiunile măsurilor mele de prevedere. Cred că e suficient să spun că Mahtob și cu mine locuim, sub un nume nou, într-o localitate nenumită – undeva în America.

Despre Moody nu știm nimic, cu excepția unei știri dintr-o scrisoare a lui Ellen, din 14 iulie 1986, pe care a expediat-o mamei mele și pe care ea mi-a dat-o. Ellen scrie:

„Dragă Betty,

Sper cu adevărat ca această scrisoare să te găsească bine și fericită. Am sperat că-mi vei scrie odată ca să-mi povestești ce s-a întâmplat. După toate, credeam că suntem prietene apropiate.

De câteva ori, după plecarea ta, l-am căutat pe soțul tău. L-am ajutat chiar să telefoneze peste tot, căci îmi făceam tot felul de griji. Îți poți închipui că mi-au trecut prin minte cele mai groaznice gânduri.

Sunt curioasă ce s-a întâmplat cu tine.

De câteva luni nu l-am mai văzut pe Dr. Mahmoody. Am trecut într-o zi pe la el, dar nu era acasă. Toată iarna, în special după Anul Nou iranian, am încercat din când în când să iau legătura cu el. De fiecare dată omul de zăpadă, pe care tu și cu Mahtob l-ați făcut, se afla acolo, dar din ce în ce mai mic, până când, într-o zi, pe pământ n-a mai rămas decât fularul purpuriu. Omul se evaporase în aer la fel ca tine...

SFÂRȘIT